

Holy Bible

Aionian Edition®

Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

AionianBible.org

Biblia Santuaren lehen alderantzizko itzulpena munduan
% 100 doan kopiatzeko eta inprimatzeko
Biblia Morea bezala ere ezaguna

Holy Bible Aionian Edition ®
Euskal Biblia
Navarro-Labourdin Basque NT

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 7/21/2015
Source copyright: Public Domain
Pierre Hautin, 1571

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/4/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Hitzaurrea

Euskara at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Edukien Taula

ITUN BERRIA

Mateo	11
Markos	31
Lukas	44
Joan	66
Eginak	83
Erromatarrei	104
1 Korintoarrei	113
2 Korintoarrei	122
Galaziarrei	128
Efesoarrei	131
Filipoarrei	134
Kolosarrei	136
1 Tesalonikarrei	138
2 Tesalonikarrei	140
1 Timoteori	141
2 Timoteori	144
Titori	146
Filemoni	147
Hebrearrei	148
Santiago	155
1 Pedro	158
2 Pedro	161
1 Joan	163
2 Joan	166
3 Joan	167
Judas	168
Apokalipsia	169

ERANSKINA

Irakurleentzako Gida
Hiztegia
Mapak
Patua
Ilustrazioak, Doré

ITUN BERRIA

G. DORÉ

H. PISAN.

Eta lesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaqueie cer eguiten dutén.

Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten.

Lukas 23:34

Mateo

1 IESVS CHRIST Dauid-en semearen, Abrahamen semearen generationeco Liburuā. **2** Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob-ec engendra citzan Iuda eta haren anayea. **3** Eta Iudac engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharesec engendra ceçan Esrom. Eta Esromec engendra ceçan Aram. **4** Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab-ec engendra ceçan Naasson. Eta Naassonec engendra ceçan Salmon. **5** Eta Salmonec engendra ceçan Booz Rachabganic. Eta Boozec engendra ceçan Obed Ruthganic. Eta Obed-ec engendra ceçan Iesse. **6** Eta Iessec engendra ceçan Dauid reguea. Eta Dauid regueac engendra ceçan Salomon Vriases emazte iğanaganic. **7** Eta Salomonec engendra ceçan Roboam. Eta Roboamec engendra ceçan Abia. Eta Abiac engendra ceçan Asa. **8** Eta Asac engendra ceçan Iosaphat. Eta Iosaphatec engendra ceçan Ioram. Eta Iorameng engendra ceçan Ozias. **9** Eta Oziasec engendra ceçan Loatham. Eta Loathameng engendra ceçan Achaz. Eta Achazec engendra ceçan Ezechias. **10** Eta Ezechiasec engendra ceçan Manasse. Eta Manasssec engendra ceçan Amon. Eta Amonec engendra ceçan Iosias. **11** Eta Iosiasec engendra ceçan Iacim. Eta Iacimec engrendra citzan Iechonias eta haren anayea, Babylonerat eraman içan ciradenean. **12** Eta Babylonerat eraman içan ciraden ondoan, Iechoniasec engendra ceçan Salathiel. Eta Salathielec engendra ceçan Zorobabel. **13** Eta Zorobabelec engendra ceçan Abiud. Eta Abiud-ec engendra ceçan Eliacim. Eta Eliacimec engendra ceçan Azor. **14** Eta Azorec engendra ceçan Sadoc. Eta Sadoc-ec engendra ceçan Achim. Eta Achimec engendra ceçan Eliud. **15** Eta Eliud-ec engendra ceçan Eleazar. Eta Eleazarec engendra ceçan Mathan. Eta Mathanec engendra ceçan Iacob. **16** Eta Iacob-ec engendra ceçan Ioseph Mariaren senharra, ceinaganic iayo içan baita Iesus, cein erraiten baita Christ. **17** Bada Abrahaganic Dauidgananoco generatione guciak, dirade hamalaur generatione. Eta Dauidganic Babylonerat eraman içan ciraden arteranocoac, hamalaur generatione. Eta Babylonerat eraman içan ciradenetic Christgananocoac, hamalaur generatione. **18** Bada Iesus Christen sortzea hunela içan da. Ecen Maria haren ama Iosephequin fedatua cela, hec elkargana gabe, içorra eriden cedin Spiritu sainduaganic. **19** Orduan bere senhar Iosephec, ceren iusto baitzen eta ezpaitzuen hura diffamatu nahi, secretuqui vtzi nahi vkan çuen. **20** Bainan gauça hauc gogoan cerabilzala, huná, launaren Aingueruä aguer cequion ametsetaric, cioela, Ioseph Dauid-en semeá, ezaicela beldur eure emazte Mariaren hartzera: ecen hartan concebitu dena, Spiritu sainduaganic duc. **21** Eta erdiren duc seme batez eta deithuren duc haren icena Iesus. Ecen harc saluaturen dic bere populua hayen bekatuataric. **22** Bada haur gicia eguiñ içan da, launac Prophetáz erran vkan çuena compli ledinçat, cioela, **23** Huná, virginabat içorra içanen da, eta erdiren da seme batez, eta deithuren duté haren icena Emmanuel, cein erran nahi baita hambat nola, laimcoa gurequin. **24** Lotaric iratzarturic bada Iosephec eguiñ ceçan Aingueruä

manatu ceraucan beçala, eta har ceçan bere emaztea. **25** Eta etzeçan hura eçagut, bere lehen semeaz erdi cedino: eta deiceçan haren icena Iesus.

2 Iayo cenean bada Iesus Bethlehem Iudeacoan regue Herodesen demborán, huná, Çuhurrac Orientetic ethor citecen Ierusalemera, **2** Cioitela, Non da Iuduén regue iayo dena? ecen ikussi dugu haren içarra Orientean, eta ethorri gara hura adora deçagunçat. **3** Bada regue Herodes ençunic hori trubla cedin, eta Ierusaleme gucia harequin. **4** Eta bilduric Sacrificadore principal guciac eta populuaren Scribác, informa cedin hetaric non Christ sortzeco cen. **5** Eta hec erran cieçoten, Bethlehem Iudeacoan, ecen hunela scribatua duc Prophetáz, **6** Eta hi Bethlehem Iudaco lurrá, ezaiz ludaco gobernadorén arteco chipiena, ecen hireganic ilkiren duc, Israel ene populua bazcaturen duen gobernadorea. **7** Orduan Herodes secretuqui Çuhurrac deithuric informa cedin hetaric diligentqui, içarra aguertu içan çayen demboráz: **8** Eta hec Bethlehemerat igorriric, erran cieçen, Ioanic informa çaitetze diligentqui haourtchoaz: eta eriden duqueçueenan, iaquin eraci ieçaducie, nic-ere ethorriric adora deçadan hura. **9** Hec bada reguea ençunic parti citecen: eta huná, Orientean ikussi vkan çuten içarra hayén aitzinean ioaiten cen, haourtchoa cen lekuaren gainera ethorriric gueldi cedino. **10** Eta içarra ikussiric bozcario handiz boz citecen haguitz. **11** Eta etchera sarthuric eriden ceçaten haourtchoa bere ama Mariarequin: eta ahozpez adora ceçaten hura, eta bere thesaurac desplegaturic presenta cietzoten estrenác, vrrhe, encensu, eta myrrha. **12** Eta diuinoqui ametsetan aduertitu içanic ezzitecen Herodesgana itzul, berce bidez retira citecen bere comarcarát. **13** Bada hec retiratu eta, huná, launaren Aingueruä aguertzen çayó Iosephi, dioela, Iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama, eta ihes eguiç Egyptera: eta aicén han nic darraqueadano: ecen Herodesec bilhaturen dic haourtchoa hiltzeco. **14** Iosephec bada iratzari eta, har citzan haourtchoa eta haren ama gauaz, eta retira cedin Egyptera. **15** Eta egon cedin han Herodesen finerano, launac Prophetáz erran çuena compli ledinçat, cioela Egyptetic deithu vkan dut neure Semea. **16** Orduan Herodesec ikussiric nola Çuhurrez enganatu içan cen, asserre cedin haguitz: eta bere gendea igorriric hil citzan Bethlehemeta haren aldiri gucietañ ciraden haour bi vrthetaco eta behereco guciak, Çuhurretaric diligentqui informatu içan cen demboraren araura. **17** Orduan compli cedin launac Hieremias Prophetáz erran vkan çuena, cioela, **18** Voza Rhaman ençun içan da, deithore eta nigar eta auhen handi. Rachel bere haourragatic nigarrez egon, eta ezta consolatu nahi içan, ceren eztiraden. **19** Bainan Herodes hil eta, huná, launaren Aingueruä aguer cequion ametsetan Iosephi Egypten, **20** Cioela, iaiquiric har itzac haourtchoa eta haren ama eta ioan adi Israeleco lurrerät, ecen haourtchoaren arimaren ondoan çabitzanac hil içan dituc. **21** Harc bada iratzari eta, har citzan haourtchoa eta haren ama, eta ethor cedin Israeleco lurrera. **22** Bainan ençunic ecen Archelausec regnatzen çuela Iudean bere aita Herodesen lekuian, beldur cedin hara ioaitera: eta ametsetan diuinoqui aduertituric retira cedin Galileaco bazterretarát. **23** Eta hara

ethorric habit acedin Nazareth deitzen den hirian: Prophetéz erran içan cena compli ledinçat, ecen Nazareno deithuren cela.

3 Bada dembora harten ethor cedin Ioannes baptista, predicatzen çuela Iudeaco desertuan: **2** Eta ciela, Emenda çaitetze: ecen ceruétaco resumá hurbil da. **3** Ecen haur da Esaias Prophetáz erran içan cena, ciela, Desertuan oihu dagoenaren voza da, Appain eçaque launaren bidea, çucen itzaçue haren bidescák. **4** Ioannes hunec bada çuen bere abillamendua camellu biloz, eta larruzco guerricoa bere guerruncean inguru: eta haren viandá cen othiz eta bassa eztiz. **5** Orduan ethor cedin harengana Ierusalem eta Iudea gucia, eta lordanaren inguruco comarca gucia. **6** Eta batheyatzen ciraden harenganic lordanean, bere bekatuac confessatzen cituztela. **7** Ikussiric bada anhitz Pharisuetaric eta Saduceuetaric ethorten ciradela haren baptismora, erran ciecen, Vipera castá, norc ausiata çaituzte hira ethortecari ihes daguioquen? **8** Eguin itzaçue bada fructuac emendamenduaren digneac. **9** Eta ezteçaçuela presumi ceuroc baithan erraiteira, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita ahal dieçaqueola. **10** Bada ia aizcorá arborén errora ecarria da: beraz arbore fructu onic eguiten eztuen gucia piccatzen da eta sura egoizten. **11** Eguia da, nic batheyatzen çaituztet vrez emendamendutara: baina ene ondoan ethorten dena, ni baino borthitzago da, ceinen çapatén ekarteko ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzté Spiritu sainduaz eta suz. **12** Bere bahea bere escuan du, eta garbituren du bere larraina: eta bilduren du bere oguibihia granerera: baina lastoa choil erreren du behinere hiltzen ezten suan. **13** Orduan ethor cedin Jesus Galileatic lordanera Ioannesgana, harenganic batheya ledinçát. **14** Baina Ioannesec haguitz empatchatzen çuen hura, ciela, Nic behar diat hirenganic batheyatu, eta hi ethorten aiz enegana? **15** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Vtzac oraingotz: ecen hunela complitu behar diagu iustitia gucia. Orduan vtzi ceçan eguitera. **16** Eta Jesus batheyatu cenean, bertan ilki cedin vretic: eta huná, irequi içan çazcan ceruác, eta ikus ceçan laincoaren Spiritua vssó columba baten guissán iausten eta haren gainera ethorten **17** Eta huná vozbat cerutic, ciela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baitut.

4 Orduan Jesus eraman cedin Spirituaz desertura, deabruaz tenta ledinçát. **2** Eta barurto cituenean berroguey egun eta berroguey gau, finean gosse cedin. **3** Eta ethorric harengana tentaçaleac erran ceçan, Baldin laincoaren Semea bahaiz, errac harri hauc ogui eguin ditecen. **4** Baina harc ihardesten çuela erran ceçan, Scribatua duc, Ezta guioná ogui beretic vicico, baina laincoaren ahotic ilkiten den hitz orotaric. **5** Orduan hura du eramaiten deabruac Ciuitate saindura, eta du eçarten templeco pinacle gainean. **6** Eta diotsó, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá beherera: ecen scribatua duc, Ecen cargu emanen drauèla hicaz bere Aingueruèy, eta bere escuetan eramanen autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadincát. **7** Erran cieçon lesusec, Berriz scribatua duc, Eztu tentaturen eure lainco launa. **8** Berriz hura du eramaiten deabruac gúcizco mendi gora batetara, eta eracusten drautza munduoc resuma guiac eti hetaco gloriá: **9** Eta diotsó, Hauc

gucioc emanen drauzquiat, baldin ahozpez adora baneçac. **10** Orduan diotsó lesusec, Habil Satan, ecen scribatua duc: Eure lainco launa adoraturen duc, eta hura bera cerbitzaturen duc. **11** Orduan vtzitzen du hura deabruac: eta huná, Aingueruác ethor citecen, eta cerbitzatzen çuten hura. **12** Eta ençun vkan çuenean lesusec, ecen Ioannes presonér cela, retira cedin Galileara. **13** Eta vtziric Nazareth, ethor cedin eta habita Capernaum itsas aldecoan, Zabulongo eta Nephtalingo bazterretan: **14** Compli ledinçát Esaias Prophetáz erran içan cena, ciela, **15** Zabulongo lurrá eta Nephtalingo lurrá itsassorraco bide aldean lordanaz berce aldetic, Gentilén Galileá: **16** Populu ilhumbean cetzanac argui handi ikussi vkan du: eta herioaren regionean eta itzalean ceunçaney argui altxatu içan çaye. **17** Orduan-danic has cedin Iesus predicatzen, eta erraitein, Emenda çaitetze: ecen hurbil da ceruétaco resumá. **18** Eta lesusec Galileaco itsas aldean çabilala, ikus citzan bi anaya, Simon, Pierris erraitein dena, eta Andriu haren anaya, egoizten çutela sarea itsassora (ecen pescadore ciraden.) **19** Eta dioste, Çatozze ene ondoan, eta equinen çaituztet guica pescadore. **20** Eta hec bertan vtziric sareac iarreiqui içan çazcan. **21** Eta handic aitzinago iraganic, ikus citzan berceric bi anaya, Iaques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anaya, vñci batetan bere aita Zebedeorequin, bere sarén adobatzan ari ciradela: eta dei citzan. **22** Eta hec bertan vñcia eta bere aita vtziric iarreiqui içan çazcan. **23** Eta inguratzen çuen Galilea gucia lesusec, hayén synagoguetan iracasten ari cela, eta resumaco Euangelioa predicatzen çuela, eta sendatzen çuela eritassun mota gucia, eta langore mota gucia populuaren artean. **24** Orduan io ceçan haren famác Syria gucia: eta presenta cietzoten gaizqui ceuden guiac, eritassun diuersez eta tormentaz eduquiac, eta demoniatiuac, eta lunaticoac, eta paralyticooac: eta sendatzen cituen. **25** Eta gendetze handi iarreiqui cequión Galileatic, eta Decapolistic, eta Ierusalemitic, eta ludeatic, eta lordanaz berce aldetic.

5 Iesus bada ikussiric gendetzeac, igan cedin mendi batetara: eta iari cenean hurbildu içan çazcan bere discipuluac. **2** Eta bere ahoa irequiric iracasten cituen, erraitein çuela, **3** Dohatsu dirade spirituz paubreac: ceren hayén baita ceruétaco resumá. **4** Dohatsu dirade nigarrez daudenac: ceren hec consolaturen baitirade. **5** Dohatsu dirade emeac: ceren hec lurra heretaturen baitute. **6** Dohatsu dirade iustitiaz gosse eta egari diradenac: ceren hec asseren baitirade. **7** Dohatsu dirade misericordiosoac: ceren hæy misericordia equinen baitzaye. **8** Dohatsu dirade bihotzez chahu diradenac: ceren hec laincoa ikussiren baituté. **9** Dohatsu dirade baquea procuratzen dutenac: ceren hec laincoaren haour deithuren baitirade. **10** Dohatsu dirade iustitiagatic persecutzen diradenac: ceren hayén baita ceruétaco resumá. **11** Dohatsu içanen çarete nehorc iniuria erran drauqueünean, eta persecutatu çaituqueznean, eta hitz gaichto gucia erran duquelenean çuen contra, gueçurrez ene causaz. **12** Boz eta aleguera çaitetze, ceren çuen saria handi baita ceruétan: ecen hala persecutatu vkan ditutzé çuen aitzineco Prophetác. **13** Çuec çarete lurreco gatza: eta baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? ezta guehiagoric deusgay camporat iraizteco eta guionéz ohondicatu çateco

baicen. **14** Çuec çarete munduko arguia. Ecin estal daite ciuitate mendi gainean iarria. **15** Eta eztute iraichequiten candelá eta hura eçarten gaitzuruean, baina candelerean, eta argui eguiten draue etcheco gucier. **16** Hala argui begui çuen arguiac guiconén aitzinean, çuen obra onac ikus ditzatençat, eta glorifica deçaten çuen Aita ceruètan dena. **17** Eztuçuela vste ecen Leguearen edo Prophetén abolitzena ethorri naicela: eznaiz ethorri abolitzena, baina complitzera. **18** Ecen eguiaz diotsuet, iragan daiteno ceruà eta lurra, iotabat edo punctu hutsbat ezta Leguetic iraganen, gauça guiciac eguiñ diteno. **19** Norcere beraz hautsiren baitu manamendu chipién hauraric bat, eta iracatsiren baititu hunela guionac, chipién deithuren da hura ceruètaco resumán: baina norc-ere eguiñen baititu eta iracatsiren, hura handi deithuren da ceruètaco resumán. **20** Ecen erraiten drauquet, baldin abundosago ezpada çuen iustitiá Scribena eta Pharisueuna baino, çuec etzaretela sarthuren ceruètaco resumán. **21** Ençun vkan duque nola erraniçan içan çayen lehenagocoey, Eztuc hilien: eta norc-ere hilien baitu, hura iudicioz punitu içateco digne date. **22** Baina nic erraiten drauquet, ecen nor-ere asserretzen baitzayo bere anayeri causa gabe, iudicioz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca bere anayeri, Raká, hura conseilluz punitu içateco digne datela: eta norc-ere erranen baitrauca, Erhoá, suzco gehennaz punitu içateco digne datela. (**Geenna g1067**) **23** Beraz baldin eure oblationea eramaiten baduc aldarera, eta han orhoit bahadi ecen hire anayaeak baduela cerbait hire contra, **24** Vtzi eçac han eure oblationea aldare aitzinean, eta habil: lehen appointadi eure anayerequin, eta orduan ethorriric presenta eçac eure oblationea. **25** Aicén adisquide eure partida contrastarequin fitetz, harequin bidean aiceno, ezemón eure partida contrastac iugeari, eta iugeac ezemón sargeantari, eta presoinean eçar ezadin. **26** Eguiaz erraiten drauat, ezaiz ilkireñ handic, renda diroano azquen pelata. **27** Ençun vkan duque ecen lehenagocoey erran içan çayela, Eztuc adulterioric iauquiren. **28** Baina nic erraiten drauquet, Norc-ere beguiesten baitu emazteric, hura guthicia deçançat, hambatez adulteratu duqueela harequin bere bihotzean. **29** Bada baldin eure begui esquinac trebuca eraciten bahau, idoqui eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (**Geenna g1067**) **30** Eta baldin eure escu esquinac trebuca eraciten bahau, trenca eçac hura, eta iraitzac eureganic: ecen hobe duc hiretaco, gal dadin hire membroetaric bat, eta eztadin hire gorputz gucia egotz gehennara. (**Geenna g1067**) **31** Halaber erran içan da, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, bermó separationecon letrá: **32** Baina nic diotsuet, ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, salbu paillardiçaren causaz, adulterio eguiñ eraciten draucala: eta nor-ere vtziarequin ezconduren baita, harc adulterio iauquiten duela. **33** Berrib ençun vkan duque, ecen lehenagocoey erran içan çayela. Ezaiz desperiuraturen, baina rendaturen drautzac launari eure iuramendu promettuac. **34** Baina nic diotsuet eztecaquen iura batre, ez ceruàz, ecen laincoaren thronoa da. **35** Ezeta Lurraz, ecen haren oinetaco alkia da: ezeta Ierusalemmez, ecen regue handiaren ciuitatea da. **36** Halaber eure buruàz eztuc iuraturen, ecen bilobat churi ezpa beltz ecin daidic. **37**

Baina biz çuen hitza bay, bay: ez, ez: eta hauçaz goiticoa, gaichtotic da. **38** Ençun vkan duque, ecen erran içan dela, Beguia beguiagatic, eta hortza hortzagatic. **39** Baina nic erraiten drauquet, Ezteçoçuela resisti gaizquieri: baina baldin norbeitec io baheça eure escuineco mathelán, itzul ieçó bercea-ere. **40** Eta hiri auci eguiñ nahi drauanari, eta eure iaccá edequi, vtzi ieçoc mantoa-ere. **41** Eta norc-ere nahi vkanen baihau bortchatu lecoa baten eguitera, albeitindoa harequin biga. **42** Escatzen çayanari emó: eta higeanic maillebatu nahi duena ezteçála iraitz. **43** Ençun vkan duque ecen erran içan dela, On eritziren draucac eure hurcoari, eta gaitz eritziren draucac eure etsayari. **44** Baina nic erraiten drauquet, Onhets itzaçue çuen etsayac, benedicatzue maradicatzen çaituztenac, vngui eguiçue gaitz daritzuñey: eta othoitz eguiçue oldartzen çaiquiruenacgatic, eta persecutzen çaituztenacgatic. **45** Çuen Aita ceruètan denaren haour çaretençat: ecen harc ilki eraciten du bere iguzquia gaichtoñ eti onén gainera, eta igorten du vria iustoén eti iniustoén gainera. **46** Ecen baldin çuey on daritzueney on badarizteue, cer sari vkanen duque? eztute publicanoécere hori bera eguiñ? **47** Eta baldin çuen anayey solament beguitharte eguiñ badraueçue, cer guehiago eguiñ duque? eztute publicanoec-ere horrela eguiñ? **48** Çareten bada çuec perfect, çuen Aita ceruètan dena perfect den beçala.

6 Beguirauçue çuen elemosyná eztagliquen guionén aitzinean heçaz ikus çaiteztençat: ezpere sariric eztuçue vkanen çuen Aita ceruètan dena baithan. **2** Bada elemosyna eguiñ duanean, ezteçála trompettá io eraci eure aitzinean, hypocritic eguiñ duten beçala synagoguetan eta carriquetan, guionéz estima ditecençat: eguiaz diotsuet recebitzen dutela bere saria. **3** Baina hic elemosyna eguiñ duanean, ezalbeilequi hire ezquerrac, cer eguiñ duen hire esquinac. **4** Hire elemosyná secretuan dençat: eta eure Aita secretuan dacussanac, rendaturen drauc aguerrian. **5** Eta othoitz eguiñ duanean, ezaicela hypocritic beçala: häy laket ciayec congregationetan eta carrica cantoinetan çutic daudela othoitz eguitea, guionéz ikus ditecençat: eguiaz erraiten drauquet ecen recebitzen dutela bere saria. **6** Baina othoitz eguiñ duanean, sar adi eure gamberatchoan, eta eure borthá ertsiric, othoitz eguió eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. **7** Bada othoitz eguiñ duquenean, ezteçoçuela anhitz edas Paganoéc beçala: ecen vste dute bere anhitz edasteaç ençunen diradela. **8** Eztaretela beraz hetarát irudi: ecen badaquí çuen Aitac ceren behar çareten, esca çapizquioten baino lehen. **9** Hunela beraz çuec othoitz eguiçue, Gure Aita ceruètan aicena, sanctifica bedi hire icena: **10** Ethor bedi hire resumá. Eguin bedi hire vorondatea ceruán beçala lurrean-ere. **11** Gure eguneco oguiña iguc egun. **12** Eta quitta ietzaguc gure corrac, nola guc-ere gure çordunéy quittatzen baitrauegu. **13** Eta ezgaitzála sar eraci tentationetan, baina deliru gaitzac gaichtotic. Ecen hirea duc resumá, eta puissancá, eta gloriá seculacotz. Amen. **14** Ecen baldin barka badietzeçue guioney bere faltác, barkaturen drauceçue çueyre çuen Aita cerucoac. **15** Baina baldin barka ezpadietzeçue guioney bere faltác, çuen Aitac-ere eztraziquíue barkaturen çuen faltác. **16** Guehiago, barur daguiçunean, etzaretela

itchura tristetaco hypocritác beçala: ecen desguisatzen dituzté bere beguitharteac, barur diradela guiçoney agueri diradençat: eguiaz erraiten drauquet, ecen recebitzen dutela bere saria. **17** Bainā hic barur eguiten duanean vñcta eçac eure buruā, eta ikuz eçac eure beguitharte: **18** Guiçoney barur aicela agueri ezaquiençat, baina eure Aita secretuan denari: eta eure Aita secretuan dacussanac rendaturen drauc aguerrian. **19** Eztitçaquela eguiñ çuen thesaurac lurrean, non cerrenac eta herdoillác goastatzten baititu, eta non ohoinéc çulhatzen eta ebaisten baitituzté. **20** Bainā eguiñ itzaçue çuen thesaurac ceruän, non ez cerrenec ez herdoillac ezpaitu goastatzten, eta non ohoinéc ezpaitute çulhatzen ez ebaisten. **21** Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. **22** Gorputzaren arguia da beguia, beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gacia argui datec: **23** Bainā baldin hire beguia gaichto bada hire gorputz gacia ilhun datec: beraz baldin hitan den arguia ilhumbe bada, ilhumbe hura cein handi date? **24** Nehorc bi nabussi ecin cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquiren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa eta abrastassunac. **25** Halacotz erraiten drauquet, eztuçuen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen eta cer edanen: ezeta çuen gorputzaz, cerçaz veztituren çareten: ezta vicia viandá baino guehiago, eta abillamendua baino gorputza? **26** Confideraitçaue ceruco choriac, ecen eztute ereiten, ez errequeitatzen, ezeta granneretara biltzen, eta çuen Aita cerucoac hatzen ditu hec: etzarete çuec anhitzez hec baino excellentago? **27** Eta norc çuetaric artha vkanez eratchein, ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? **28** Eta veztiduráz cergatic çarete arthatsu? ikas eçaque nola landaco floreac handitzen diraden: ez nekatzen dirade, ez iruten duté. **29** Bainā erraiten drauquet are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. **30** Bada baldin landaco egun belhar dena, eta bihar labean eçarten dena, laincoac hala inguru veztitzen badu: eza çuec anhitzez areago, fede chipitacoac? **31** Eztuçuela beraz artharic erraiten duçuela, Cer ianen dugu, edo cer edanen dugu, edo cerçaz veztituren gara? **32** (Ecen gauça hauc guciac Paganocé bilhatzen dituzté) ecen badaqui çuen Aita cerucoac, ecen gauça hauen gución beharra baduçuela. **33** Bainā bilha eçaque lehenic laincoaren resumá eta haren iustitiá, eta gauça hauc guciac emanen çaiquique gaineraco. **34** Etzaretela bada arthatsu biaramunaz: ecen biaramunac beretaco artha vkanen du: egunac asco du bere afflictioneaz.

7 Ezteçaquela iudica, iudica etzaiteztençát. **2** Ecen cer iugemenduz iudicaturen baitiçue, iudicaturen çarete: eta cer neurriz neurthuren baitiçue, aldziz neurthuren çaiçue. **3** Eta cergicat behatzent duc eure anayeren beguico fitsera, eta eure beguico gapirioari ezatzayo ohartzen? **4** Edo, nola diotsó eure anayeri, Vztac idoqui deçadan fitsa hire beguitic, eta horrá, gapirioa hire beguian? **5** Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic, eta orduan behaturen duc, idoqui deçán fitsa eure anayeren beguitic. **6** Ezteçaquela gauça saindua oreý, eta eztitçaquela egotz, çuen perlác vrdén aitzinera: bere oinez ohondica eztitzaten, eta itzuliric çathica etzaitzaten çuec. **7** Esca

çaitezte eta emanen çaiçue: bilha eçaque, eta eridenen duçue: bulká eçaque, eta irequiren çaiçue. **8** Ecen escatzen den guciak, recebitzen du: eta bilhatzen duenac, erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayó. **9** Ecen nor da çuetaric guiçona, baldin bere semea ogui esca badaquió, harri emanen draucan? **10** Eta, baldin arrain esca badaquió, ala suguebat emanen drauca? **11** Beraz çuec gaichto çaretelaric baldin badaquiçue gauça onén çuen haourrey emaiten: cembatez areago çuen Aita ceruétan denac emanen drauzte gauça onac escatzen çaiquoney? **12** Bada guiçonéc çuey eguiñ dietzaçuen nahi dituçuen gauça guciak, eguiñ ietzeçue çuec-ere hæy halaber: ecen haur da Leguea eta Prophetá. **13** Sar çaitetez bortha herssitic: ecen bortha largoa eta bide çabala da perditionetara irioiten duena, eta anhitz dirade hartaric sartzen diradenac. **14** Ecen bortha herssia da eta bide herssia vicitzera eramaiten duena: eta guti dirade hura erideiten dutenac. **15** Beguirauçue bada propheta falsuetaric, cein ethorten baitirade çetara ardi abiturequin: baina barnean otso harrapari dirade. **16** Bere fructuetaric eçagturen dituçue hec. Ala biltzen duté elhorriataric mahatsic, edo karduetaric ficoric? **17** Hala arbore on guciak fructu onac eguiten ditu, eta arbore gaichtoac fructu gaichtoac eguiten ditu. **18** Arbore onac fructu gaichtoric ecin daidi, eta arbore gaichtoac fructu onic ecin daidi. **19** Fructu onic eguiten eztuen arbore gacia piccatzen da eta sura egoizten. **20** Bere fructuetaric beraz eçagturen dituçue hec. **21** Niri launa, launa, erraiten drautana gacia eztal sarthuren ceruétako resumán, baina ene Aita ceruétan denaren vorondatea eguiten duena. **22** Anhitzec erranen draut egun harten, launa, launa, eztugu hire icenean prophetizatu, eta eztitugu hire icenean deafbruc egotzi campora, eta eztugu hire icenean verthute anhitz eguiñ? **23** Eta orduan erranen drauet claroqui, Egundano etzaitzutet eçagutu: parti çaitetez eneganic iniquitate eguiten duçuenó. **24** Norc-ere bada ençuten baititu ene hitz hauc, eta hec eguiten, hura dut comparaturen guïçon çuhur bere etchea arroca gain batetan edificatu duenarequin: **25** Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta eraunsi vkan duté haicéc, eta io vkan duté etchearen contra: eta ezta erori içan: ecen arroca gainean fundata cen. **26** Eta norc-ere ençuten baititu ene hitz hauc, eta ezpaitit eguiten, comparaturen da guïçon erho bere etchea sable gainean edificatu duenarequin. **27** Eta erori içan da vria, eta ethorri içan dirade vr sobernác, eta haicéc eraunsi vkan duté, eta io vkan duté etche haren contra, eta erori içan da, eta haren deseguitea handi içan da. **28** Eta guerta cedin propos hauc acabatu cituenean lesusec, poplula miraz baitzegoen haren doctrináz. **29** Ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala.

8 Eta menditic iautsi cenean gendetze handi iarreiçi cequión. **2** Eta huná, sorhayo batec ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal niroc. **3** Eta escua hedaturic hunqui ceçan hura lesusec, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan chahu cedin haren sorhayotassuna. **4** Orduan diotsó lesusec, Beguirauç nehori ezterroán: baina habil, eta eracuts iecoc eure buruā Sacrificadoreari, eta presenta eçac Moysesec ordenatu duen oblationea, hæy testimoniagetan

dençat. 5 Eta sarthu cenean Iesus Capernaumen, ethor cedin haren gana Centenerbat ohoitz eguiten ceraucala, 6 Eta cioela, launa, ene muthilla dlatzac etchean paralytic, gaizqui tormentatua. 7 Eta diotsó lesusec, Nic ethorríric sendaturen diat hura. 8 Eta ihardesten çuela Centenerac erran cejan, launa, eznauc digne ene atharbean sar adin: baina errac solament hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. 9 Ecen ni-ere guiçon nauc berceren meneco, ditudalaric neure azpico gendarmesac, eta erraiten diarocat huni, Oha, eta ioaiten duc: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzariari, Eguic haur, eta eguiten dic. 10 Eta haur ençunic lesusec mirets cejan: eta dioste çarreizconey, Eguiaz erraiten drauquet, eztudala Israelen-ere hain fede handiric eriden. 11 Baina badiotsuet ecen anhitz Orientetic eta Occidentetic ethorriren diradela, eta iarriren diradela Abrahamequin Isaac-equin eta Iacob-equin ceruètaco resumán: 12 Eta resumaco semeac egotziren diradela campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. 13 Eta erran cieçon lesusec Centenerari, Ohá eta sinhetsi duán beçala eguin bequic. Eta senda cedin haren muthilla ordu harten berean. 14 Eta lesusec Pierrisen etchera ethorríric, ikus cejan haren ama-guinharreba ohean cetzala, eta helgaitzac çaducala. 15 Eta hunqui cejan haren escua, eta vtzi cejan helgaitzac, eta iaiqui cedin, eta cerbitza citzan. 16 Eta arratsa ethori cenean, presenta cieçoten anhitz demoniatu: eta egotz cietzen campora spirituac hitzaz, eta gaizqui ceuden guiac senda citzan: 17 Compli ledincat Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, Harc gure langoreac hartu vkan ditu, eta gure eritassunac ekarri vkan ditu. 18 Eta ikussiric lesusec gendetze handi bere inguruän, mana citzan discipuluac ioan litecen berce alderia. 19 Eta hurbilduric Scriba batec erran cieçon, Magistrá, iarreiquiren natzaic hiri, norat-ere ioanen baitaiz. 20 Eta diotsó lesusec, Aceriec çulhoac citié eta ceruco choríec ohatzeac, baina guiçonaren Semeac eztic non bere buruä reposa deçan. 21 Guero bere discipuluataric, berce batec erran cieçon, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorzteria. 22 Eta lesusec erran cieçon, Arreit niri, eta vzquic hilac bere hilén ohorzteria. 23 Eta vncian sarthu cenean iarrei qui içan çazcan bere discipuluac. 24 Eta huná, tormenta handibat altxa cedin itsassoan, hambat non vncia bagaz estaltzen baitzen: baina bera lo cetzan. 25 Eta hurbilduric bere discipuluéc iratzar ceçaten, ciotela, launa, beguira gaitzac, galdu guioaçac. 26 Eta dioste, Cergatic çarete ici fede chipitacoac? Orduan iaiquiric mehatcha citzan haiceac eta itsasso: eta sossagu handia eguin cedin. 27 Orduan gendéc mirets ceçaten, ciotela, Ceric da haur, non haicec-ere eta itsassoac obeditzan baitute? 28 Eta iragan cenean berce alderia, Gergesenén regionera, aitzinera ethori içan çazcan bi demoniatu thumbetaric ilkirc, guicizo terribleac, hambat non nehor ecin iragan baitzaiten bide harfaric. 29 Eta huná, heyagora eguin ceçaten, ciotela, Cer da gure eta hire artean, Iesus laincoaren Semea? ethori aiz huna ordu baino lehen gure tormentatzeria? 30 Eta cen hetaric vrrun vrdalde handibat alha cenic: 31 Eta deabruäc ohoitzez çazcan, ciotela, Baldin campora egoizten bagaituc, permetti ieçaguc vrdalde hartara ioaitera. 32 Eta dioste, Çoazte. Hec bada ilkirc ioan citecen vrdaldera: eta huná, vrdalde hura guicia oldar cedin

garaitic behera itsassora, eta hil citecen vretan. 33 Orduan vrdainéc ihes eguin ceçaten: eta ethorríric hirira, conta citzaten gauça guiac, eta cer demoniatuey heldu içan çayen. 34 Eta huná, hiri guicia ilki cequión Iesus aitzinera: eta ikussi çutenean hura, ohoitz eguin cieçoten retira ledin hayen comarquetaric.

9 Orduan sarthuric vncira iragan cedin berce alderia, eta ethor cedin bere hirira. 2 Eta huná, presenta cieçoten paralyticobat ohean cetzanic: eta ikussiric lesusec hayén fedea, erran cieçon paralyticari, Auc bihotz on, semé, barkatu çazquic eure bekatuac. 3 Eta huná, Scribetaric batzuc erraiten çuten bere baithan, Hunec blasphematzan du. 4 Eta ikussiric lesusec hayén pensamenduac, erran cejan, Cergatic gaichtoqui pensatzen duçue çuen bihotzeten? 5 Ecen cein da erratchago, erraitea, Barkatu çazquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? 6 Daquicuñençat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (orduan diotsó paralyticari) laiqui adi, har eçac eure ohea, eta habil eure etcherát. 7 Orduan laiquiric ioan cedin bere etcherát. 8 Eta gendetzé hori ikussiric mirets ceçaten, eta glorifica ceçaten laincoa, ceinec eman vkan baitraue halaco authoritatea guiconey. 9 Eta handic iragaiten cela lesusec ikus cejan guicombat peage lekuan iarrria Mattheu deitzen cenic, eta diotsó, Arreit niri. Eta laiquiric iarrei qui cequión: 10 Eta quertha cedin Iesus haren etchean mahainean iarriric cegoela, huná, anhitz publicano eta vicitze gaichtotacoric ethorríric, iar baitzitecen mahainean lesusequin eta haren discipuluequin. 11 Eta hori ikussiric Pharisieuéc erran cieçen haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du çuen magistrac? 12 Orduan lesusec hori ençunic erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric, baina eri diradenéc. 13 Baina çoazte, eta ikas eçaçue cer den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio. Ecen eznaiz ethori iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. 14 Orduan ethor citecen haren gana Ioannesen discipuluac, ciotela, Cergatic guic eta Pharisieuéc barur eguiten dugu maiz, eta hire discipuluéc ezpaitute baruric eguiten? 15 Eta erran ciecen lesusec, Ezconduaren gamberaco gendéc doluric ekar ahal dirote, ezcondua hequin deno? Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua eta orduan barur eguinen baituqueite. 16 Halaber nehorc eztrauca eratchequiton oihal pedaçu latzbat abillamendu çar bat: ecen compligari eratchequiac edequiten du abillamendutic, eta gaizquitzenago da ethendurá. 17 Eta eztute eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere lehertzen dirade çahaguiac, eta mahatsarnoa issurten, eta çahaguiac galtzen: baina mahatsarno berria çahagui berrietañ eçarten duté, eta biac beguiratzen dirade. 18 Gauça hauc häy erraiten cerauztela, huná, iaun batec ethorríric adora cejan hura, cioela, Ene alaba orain hil içan duc: baina ethorríric eçarrac eure escua haren gainean, eta vicico baita. 19 Eta laiquiric Iesus iarrei qui cequión, eta haren discipuluac. 20 (Eta huná, hamabi vrthez odol iariatzet eri cen emazte batec guibeletic ethorríric hunqui cejan haren abillamendu ezpaina. 21 Ecen erraiten çuen bere baithan, Baldin solament hunqui badeçat haren abillamendua, sendaturen naiz. 22 Orduan lesusec itzuliric eta hura ikussiric erran cejan, Aun

bihotz on, alabá, eure fedeac saluatu au. Eta senda cedin emaztea ordu berean). **23** Eta lesusec ethorriric iaun haren etchera eta ikussíric soinulariac, eta gendetzea tumultu ari cela, **24** Dioste, Retira çáitezte, ecen ezta hil nescatchá: baina lo datza. Eta truffatzzen ciraden harçaz. **25** Eta idoqui içan cenean gendetzea, sarthuric, har ceçan haren escua: eta iaiqui cedin nescatchá. **26** Eta laster ceguan fama hunec lur harten gucion. **27** Eta Iesus handic iragaiten cela, iarreiqui içan çáizcan bi itsu oihuze ceudela, eta ciotela, Auc pietate guçaz, Dauid-en semeá. **28** Eta ethorri cenean etchera, ethor citecen harengana itsuoc, eta dioste lesusec, Sinhesten duçue hori ahal daididala? Diotsote, bay launa. **29** Orduan hunqui citzan hayén beguiac, cioela, Çuen fedearen araura eguin bequique. **30** Eta irequi citecen hayén beguiac, eta debeta citzan mehatchurequin lesusec, cioela, Beguirauçue nehorc eztaquian. **31** Baina hec ilkirkic barreya ceçaten haren famá herri harten gucion. **32** Eta hec ilkiten ciradela, huná, presenta cieçoten guïcon mutu demoniatubat. **33** Eta deabrua campora egotzi içan cenean, minça cedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzc, ciotela, Egundano ezta aguertu hunelaco gauçaric Israelen. **34** Baina Phariseuć erraiten çuten, Deabruén princearen partez campora egoizten ditu deabruac. **35** Eta inguratzan cituen lesusec hiri eta burgu guciak, iracasten ari cela hayén synagoguetan, eta predicatzen çuela resumaco Euangelia eta sendatzen çuela eritassun mota gacia eta langore mota gacia populuan. **36** Eta ikussíric lesusec gendetzeac, compassione har ceçan heçaz, ceren baitziraden errebelatuac eta barreyatuac ardi artzainic eztutenic beçala. **37** Orduan dioste bere discipuluey, Segur vztá handi da, baina languile guti. **38** Otoitz eguoçue bada vztá labeari, irion ditzan languileac bere vztara.

10 Orduan bere hamabi discipuluac beregana deithuric, eman ciecen bothere spiritu satsuén contra, hayén campora egoizteco, eta eritassun mota guciaren eta langore mota guciaren sendatzeco. **2** Bada hamabi Apostoluén icenac dirade hauc: lehena, Simon erraiten dena Pierris, eta Andriu haren anaya: Iacques Zebedeoren semea, eta Ioannes haren anaya. **3** Philippe eta Bartholomeo: Thomas eta Mattheu publicanoa: Iacques Alpheorena semea eta Lebeo, icen goiticoz Thaddeo. **4** Simon Cananeoa, eta Iudas Iscariot, hura traditueren cuena. **5** Hamabi haucigor citzan lesusec, eta eman ciecen manamendu, cioela, Gentiletarát etzoaztela, eta Samaritanoén hiritan etaiteztelar sar. **6** Bainaitzitic çoaizte Israeleco etcheco ardi galduetara. **7** Bada partitu eta, predica eçaçue, erraiten duçuela, Ceruètaco resumá hurbil da. **8** Eriac senda itzaçue, sorhayoc chahu itzaçue, hilac resuscita itzaçue, deabruac campora egotz itzaçue: dohainic recebitu duçue, eta dohainic emaçue. **9** Eztaguiçuela prouisioneric vrrhez, ez cilharrez, ez cobrez quen guerricoetan: **10** Ezeta maletaz bidecotzát, ez birá arropaz, ez çapataz, ez vhez, ecen languilea bere vicieren digne da. **11** Eta cein-ere hiritan edo burgutan sarthuren baitzarete, informa çáitezte nor den harten digneric, eta çaudete han parti çáitezteno. **12** Eta cembeit etchetañ sarthuren çaretenean, saluta eçaçue hura. **13** Eta baldin etchea digne bada, ethor bedi çuen baquea haren gainera: baina baldin digne ezpada,

çuen baquea çetara itzul bedi. **14** Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, eta ez çuen hitzey behaturen, etche edo hiri hartaric ilkitean iharros albeitzineçate çuen oinetaco errhautsa. **15** Eguiaz erraiten drauçet, emequiago tractaturen diradela Sodomaco eta Gomorrhaco lurrecoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. **16** Huná, nic igorten çaituztet çuec, ardiac otsoén artera beçala: çareten bada çuhur sugueac beçala, eta simple vso columbáç beçala. **17** Eta beguirea çáitezte guïconetaric: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara, eta bere synagoguetan açotaturen çaituzte. **18** Eta gobernadoretara eta reguetara eramanen çarete ene causaz, hec eta Gentiléc testimoniage haur dutençat. **19** Baina liura çáiteztenean, eztuçuela artharic nola edo cer minçaturen çareten: ecen ordu harten berean emanen çaiçue cer minça çáitezqueten. **20** Ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina çuen Aitaren Spiritu çetan minço dena. **21** Eta liuraturen du anayea anayea heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. **22** Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baitu finerano hura saluaturen da. **23** Eta persecutaturen çaituztenean hiri harten, ihes eguiçue berce batetara: ecen eguiaz erraiten drauçet, eztitüte inguraturen Israeleco hiri guciak, non ethor eztadin guïconaren Semea. **24** Ezta discipulua magistruaren gaineco, ezeta cerbitzaria bere iaunaren gaineco. **25** Asco du discipuluac bere magistrua beçala den: eta cerbitzariac, bere iauna beçala: baldin Aitafamiliá bera Beelzebub deithu baduté, cembatez guehiago haren domesticoac? **26** Etzaretelia beraz hayén beldur: ecen ezta deus estaliric aguerturen eztenic, ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. **27** Ilhumbean erraiten drauqedana, erraçue arguan: eta beharrira encuten duçuena, predica eçaçue etche gainetan. **28** Eta etzaretelia beldur gorputza hiltzen dutenén, eta arimá ecin hil deçaquetenen: bainaitzitic çareten beldur arimá eta gorputza gehennán gal ahal ditzaqueñaren. (*Geenna g1067*) **29** Bi parra-chori eztirade dirutcho batetan saltzen? eta hetaric bat ezta lurrera erorien, çuen Aita gabe. **30** Etaire çuen buruco bilo guciak contatuaç dirade. **31** Etzaretelia beraz beldur: parra-choriéc baino çuec guehiago valio duçue. **32** Bada norc-ere aboaturen bainau guïconén aitzinean, aboaturen dut nic-ere hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. **33** Baina norc-ere vkaturen bainau guïconén aitzinean, vkaturen dut nice hura ene Aita ceruètan denaren aitzinean. **34** Eztuçuela vste ecen baquearen eçartera, ethorri naicela lurrera: eznaz ethorri baquearen eçartera, baina ezpataren. **35** Ecen ethorri naiz guïconaren bere aitaren contra gudutan eçartera, eta alabáren bere amaren contra, eta errenaren bere ama-guinharrebaren contra. **36** Eta guïconaren etsay beraren domesticoac içanen dirade. **37** Aita edo ama ni baino maiteago duena, ezta ene digne: eta semea edo alabá ni baino maiteago duena, ezta ene digne. **38** Eta bere crutzea hartzen eztuena, eta niri ondotic etzarreitana, ezta ene digne. **39** Bere vicia beguiraturen duenac, galduren du hura: eta bere vicia galduren duenac ene causaz, beguiraturen du hura. **40** Çuec recebitzen çaituztenac, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, ni igorri nauena recebitzen du. **41** Prophetaren icenean Prophetabat recebitzen duenac, Prophetaren saria recebituren du: eta iustoaren icenean

iustobat recebitzen duenac, iustoren saria recebituren du. **42**
Eta norc-ere edatera emanen baitrauca beirebat vr hotz huts
chipi hautaric batí discipuluren icenean: eguiaz diotsuet, eztuela
bere saria galduren.

11 Guero guertha cedin lesusec bere hamabi discipuluey
manamendu emaitea acabatu çuenean, parti baitzedin
handic iracats eta predica leçançat hayén hirietan. **2** Eta
Ioannes presoindeguen ençunic Christen obrác, igorriric bere
discipuluetaric biga, **3** Erran cieçon, Hi aiz ethorteco cen hura,
ala berce baten beguirega gaude? **4** Eta ihardesten çuela lesusec
erran ciecen, Çoazte eta conta ietzoque Ioannes, ençuten eta
ikusten dituquen gaujac: **5** Itsuéc ikustea recrubaratzan duté,
eta mainguäc badabilitza, sorhayoaç chahutzen dirade, eta
gorréç ençuten duté, hilac resuscitatzen dirade, eta Euangelioa
paubrey denuntiatzen çaye. **6** Eta dohatsu da scandalizaturen
eztena nitan. **7** Eta hec ioaiten ciraden beçala, has cedin Iesus
erraiten populueri Ioannesez, Ceren ikustera ilki içan çarete
desertura? haiceaz erabilten den canabera baten? **8** Bainá
ceren ikustera ilki içan çarete? guïçon abillamendu preciosoz
veztitu baten? huná, abillamendu preciosaoekartentuztenac,
reguén etcheten dirade. **9** Bainá ceren ikustera ilki içan çarete?
Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren.
10 Ecen haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten
diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinec hire
bidea appainduren baitu hire aitzinean. **11** Eguiaz erraiten
drauquet, ezta ilki emaztetaric iayo diradenén artean nehor,
Ioannes Baptista baino handiagoric: guciagatic-ere ceruétaco
resumaco chipiena hura baino handiago da. **12** Eta Ioannes
Baptistaren egunetaric oraindrano, ceruétaco resumari bortha
eguiten çayo, eta keichuéc harrapatzen dute hura. **13** Ecen
Propheta guciéc eta Legueac Ioannesganano prophetizatu
vkan duté. **14** Eta, baldin nahi baduque recebitu, haur da Elias
ethorteco cena. **15** Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **16**
Bainá norequin comparaturen dut generatione haur? Merkatuan
iarriric dauden, eta bere laguney oihuz dagozten haourtchoac
beçalaco da, **17** Ceinéc baitioite, Chirula soinu egui drauçegu,
eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçegu, eta eztuque
deithoreric egui. **18** Ecen ethorri da Ioannes iaten ez edaten
eztuela, eta erraiten duté, Deabrua du. **19** Ethorri da guïçonaren
Semea iaten eta edaten duela, eta dioite, Horra, guïçon
gormanta eta hordia, publicanoén eta vicitze gaichtotacoén
adisquidea. Bainá iustificatu içan da sapientiá bere haourréz.
20 Orduan has cequién hunela reprochatzen haren verthuteric
anhitz eguiñ içan cen hirley, ceren emendatu etziraden: **21**
Maledictione hiri Corazin, maledictione hiri Bethsaida: ecen
baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan balirade çuec baithan eguiñ
içan diraden verthuteac, aspaldi çacurequin eta hautsequin
emendatu ciratequeen. **22** Etare diotsuet, Tyr eta Sidon iudicioco
egunean çuec baino emequiago tractatuac içanen diradela. **23**
Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena iffernurano
beheraturen aiz: ecen baldin Sodoman eguiñ içan balirade hi
baithan eguiñ içan diraden verthuteac, egungo egunerano egon
çateán. (*Hades g86*) **24** Etare badiotsuet, ecen Sodomacoac hi
baino emequiago tractatuac içanen diradela iudicioco egunean.

25 Dembora hartan ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Aitá,
ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiát,
ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta
manifestatu baitrauztec haour chipiey. **26** Bay Aitá, ceren hala
içan baita hire placer ona. **27** Gauça guiac niri neure Aitaz
eman çaiquit: eta nehorc eztu eçagutzen Semea Aitác baicen:
ezeta Aita nehorc eztu eçagutzen Semeac baicen, eta nori-ere
Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. **28** Çatozte enegana
fatigatuac eta cargatuac çareten guciáç, eta nic paussu emanen
drauquet çuey. **29** Har eçaüe ene vztarria çuen gainera, eta
ikas eçaüe eneganic ecen eme naicela eta bihotzez humil: eta
çuen arimençát paussu eridenen duçue. **30** Ecen ene vztarria
aisit da, eta ene carbá arin.

12 Dembora hartan ioaiten cen Iesus ereincetan gaudi
Sabbath egun batez: eta haren discipuluac ciraden gosse,
eta has citecen buruca idoquiten, eta iaten. **2** Eta Pharisuec
ikussiric erran cieçoten, Horrá, hire discipuluéc eguiten dié
Sabbathoan eguiñ sori eztena. **3** Bainá harc erran ciecen,
Eztuque iracurri Daud-ec gossez eguiñ çuena eta harequin
ciradenec? **4** Nola sarthu içan cen laincoaren etchean, eta
propositionezco oguiac ian cituen: hetaric iatea ez haren,
ez harequin ciradenén, Sacrificadorén baicen sori etzelaric?
5 Edo eztuque iracurri Leguean, nola Sabbath egunetan
Sacrificadoréc templean Sabbath eguna hausten dutén, eta
hoguen-gabe diraden? **6** Bada erraiten drauquet, ecen templea
baino handiagobat hemen dela. **7** Eta baldin bacinaquite cer
den, Misericordia nahi dut eta ez sacrificio, etzintuzezten
condemnatu hoguen-gabeac. **8** Ecen Sabbathoaren-ere laun da
guïçonaren Semea. **9** Eta handic partitiric hayén synagogara
ethor cedin. **10** Eta huná, cen han guicombat escua eyhar
çuenic: eta interroga ceçaten, ciotela, Sori da Sabbath egunean
sendatzea? haur ciotien, hura accusa leçatençat. **11** Eta harc
erran ciecen, Nor içanen da çuetaric guïçona, arribat duenic:
eta, baldin hura Sabbathoan lecera eror badadi, harturen eta
alchaturen eztuena? **12** Eta cembatez da guïçona ardia baino
guehiago? Beraz sori da Sabbathoetan vngui eguitea. **13** Orduan
diotsó guïçon hari, Heda eçac eure escua. Eta heda ceçan, eta
bercea beçain senda cedin. **14** Eta Pharisuec ilkirc har ceçaten
conseillu, haren contra, nolatana hura hil leçaqueten. **15** Bainá
lesusec hori eçaguturic leku eguiñ ceçan handic: eta iarreiqui
cequion gendalde handia, eta hec guiac senda citzan. **16** Eta
mehatchurequin debeta citzan ezleçatzen manifesta. **17** Compli
ledingát Esaias prophetáz erran içan cena, cioela, **18** Huná, ene
cerbitzari elegitu dudana, ene maitea, ceinetan hartzen baitu
bere atseguiñ ona ene arimáç: eçarriren dut neure Spiritua haren
gainean, eta iugemendu Gentiley predicaturen draue. **19** Eztu
iharduquiren, ezeta oihuric eguiñen, eta nehorc eztu carriquetan
haren voza ençunden. **20** Canabera çarthattua eztu chehaturen,
eta kea darión lihoa eztu iraunguiren: iugemendua victorianat
ilki eraci diroeno. **21** Eta haren icenean Gentilec sperança
vkanen dute. **22** Orduan presentatu içan çayó demoniatu
itsu eta mutubat: eta senda ceçan hura, halaco manerez non
itsu eta mutu cena minço baitzen eta ikusten baitzuen. **23**
Eta spanta cedin populu gucia, eta erraiten çuen, Ezta haur
Daud-en semea? **24** Bainá Pharisuec hori ençunic, erraiten

çuten: Hunec eztitu deabruac campora egoizten Beelzebub deabruén princearen partez baicen. **25** Bainan lesusec eçaguturic hayén pensamenduac, erran ciecen, Bere contra partitua den resuma gacia, deseguinen da: eta bere contra partitua den hiric edo etchec, eztu iraunen. **26** Eta baldin Satanec Satan campora egoizten badu, bere contra partitua da: nolatan beraz iraunen du haren resumá? **27** Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? Halacotz hec çuen iuge içanen dirade. **28** Bainan baldin nic laincoaren Spirituaz campora egoizten baditut deabruac, beraz ethorri da çuetara laincoaren resumá. **29** Ezpa nolatan nehor sar ahal daite borthitz baten etchera, eta haren ostillamendua pilla, baldin lehen esteca ezpadeça borthitz? eta orduan haren etchea pillaturen duque. **30** Enequin eztene ene contra da, eta enequinbiltzen ari eztene barreyatzen ari da. **31** Halacotz erraiten drauquet, bekatu eta blasphemio gacia barkaturen çaye guiconey: baina Spirituaren contretaco blasphemioa barkaturen etzaye guiconey. **32** Eta nor-ere minçaturen baita guiconen Semearen contra, barkaturen çayo hari: baina nor-ere minçaturen baita Spiritu sainduaren contra, etzayo barkaturen hari ez secula hunetan, ez ethorteco denean: (*aión g165*) **33** Edo eguiçue arbore ona, eta haren fructua on: edo eguiçue arbore vstela, eta haren fructua vstel: ecen fructutic arborea eçagutzen da. **34** Viperén castá, nolantan vngui minça ahal çatezquete gaichto çaretelaric? ecen bihotzeco abundantiatic ahoa minçó da. **35** Guiçon onac bihotzeco thesaur onetic idoquiten ditu gauça onac: eta guicón gaichtoac thesaur gaichtotic idoquiten ditu gauça gaichtoac. **36** Bainan badiotsuet, eçen guicónéc erran duqueiten hitz alfer gaciaz, contu rendaturen dutela iudicioco egunean. **37** Ecen eure hitzetaryic iustificaturen aiz, eta eure hitzetaryic condemnaturen aiz. **38** Ordutan ihardets ceçaten Sribetaric eta Pharisueutaric batzuc, ciotela, Magistrú, nahi guendiquec hireganic cembeit signo ikussi. **39** Bainan harc ihardesten çuela erran cieçén, Natione gaichtoa eta adulteroa signo esquez dago: baina signoric etzayo emanen, Ionas prophetaren signoa baicen. **40** Ecen hala nola Ionas balenaren sabelean hirur egun eta hirur gau içan baitzén: hala içanen da guiconen Semea lurraren bihotzean, hirur egun eta hirur gau. **41** Niniuaco guicónac iaiquirien dirade iudicioan natione hunequin, eta condemnaturen dute haur: ceren hec emendatu baitziraden Ionasen predicationera, eta huna, Ionas bainoagoa hemen. **42** Egu-erdico reguiná iaiquirien da iudicioan natione hunequin, eta harc condemnaturen du haur: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiareni ençutera, eta huná, Salomon bainoagoa hemen. **43** Bada spiritu satsua ilki denean guicónaganic, leku leihorréz dabil, paussu bilha, eta eztu erideiten. **44** Ordutan erraiten du, Itzuliren naiz neure ilki naicen etchera. Eta ethorri denean, erideiten du hutsa, escobaturic eta appainduric. **45** Ordutan ioaiten da, eta hartzen ditu berequin berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac, eta sarthuric habitatzen dirade han, eta guicón haren fina hatsea baino gaichtoago da: hala natione gaichto huni-ere helduren çayó. **46** Eta hura oraino populuari minçó çayola, huná, haren ama eta anayeac ceuden lekorean, harequin minçatu nahiz. **47** Eta cembeitec erran cieçón, Hará,

hire ama eta hire anayeac lekorean diaudec, hirequin minçatu nahiz. **48** Bainan harc ihardesten çuela erran cieçón hura erran cionari, Nor da ene ama, eta nor dirade ene anayeac? **49** Eta hedaturic bere escua bere discipuluén gainera, erran ceçan, Huná ene ama eta ene anayeac. **50** Ecen norc-ere eguiñen baitu ene Aita ceruétan denaren vorondatea, hura da ene anaye, eta arreba, eta ama.

13 Egun harten berean Iesus etchetic ilkirc, iar cedin itsas costán. **2** Eta bil cedin harengana gendetze anhitz, hambat non vnci batetara sarthuric iar baitzedin: eta gendetze gacia itsas costán cegoen. **3** Eta erran cieçén anhitz gauça comparationez, ciela, Huná, ereillebat ilki cedin ereitera. **4** Eta ereitean hacitic batzu eror citecen bide bazterrera: eta choriac ethorri içan dirade, eta iretsi vkan dituzte hec. **5** Eta batzu erori içan dirade leku harriçuetara, non ezpaitzuten heuragui lurruc: eta bertan ilki citecen, ceren ezpaitzuten lur barneric. **6** Guero iguzquia goratu eta, erre içan dirade, eta ceren ezpaitzuten erroric, eyarthu içan dirade. **7** Eta batzu erori içan dirade elhorri artera: eta handitu içan dirade elhorriac, eta itho vkan dituzte hec. **8** Eta batzu erori içan dirade lur onera: eta fructu renda ceçaten, batac ehun, berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. **9** Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. **10** Ordutan hurbilduric discipuluéc erran cieçoten, Cergatic comparationez minçó atzaye? **11** Eta harc ihardesten çuela, erran cieçén, Ceren çuey eman baitzaiçue ceruétaco resumaco secretuén eçagutzea, baina hæy etzaye eman. **12** Ecen norc-ere baitu, hari emanen çayó, eta hambatez guehiago vkanen du: baina norc-ere ezpaitu, hari duena-ere edequiren çayó. **13** Halacotz comparationez minçó natzaye: ceren dacussatelaric ezpaitute ikusten, eta ençutene dutelaric ezpaitute ençutene, ez aditzen. **14** Hala complitzen da hetan Esaiasen prophetiá, ceinec baitio, Ençutez ençunen duque, eta ez adituren: eta dacussaçuela ikussiren duque eta etzaizquiote oharturen. **15** Ecen guicendua da populu hunen bihotza, eta behariéz gogorqui ençun vkan duté, eta beguiac ertsı vkan dituzté: beguiiez ikus, eta behariéz ençun, eta bihotzaz adi ezteçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. **16** Bada dohatsu dirade çuen beguiac, ecen ikusten duté: eta çuen behariac, ecen ençutene duté. **17** Ecen eguiaz erraiten drauquet, anhitz Prophetac eta iustoc desiratu vkan dutela ikustera çuec ikusten dituçuen gaucén, eta ezpaititutzte ikussi: eta ençutera, ençutene dituçuen gaucén, eta ezpaititutzte ençun. **18** Çuec bada ençüçue ereillearen comparationea. **19** Noizere nehorc ençutene baitu resuma hartaco hitza, eta ez aditzen, ethorten da Gaichto hura, eta harrapatzen du haren bihotzean erein cena: haur da bide bazterrean hacia recebitu duena. **20** Eta leku harriçuetara hacia recebitu duena, haur da, hitza ençutene, eta hura bertan bozcariorequin recebiten duena: **21** Bainan eztu erroric bere baithan, halacotz da iraute gutitaco: eta tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic heltzen denean, bertan scandalizatzen da. **22** Eta elhorri artera hacia recebitu duena, haur da hitza ençutene duena, baina mundu hunetaco arthác, eta abrastassunezco enganioac ithotzen duté hitza, eta fructuric eztu eguiten. (*aión g165*) **23** Bainan lur onera hacia recebitu duena, haur da hitza ençutene eta aditzen duena, ceinec fructu

ekarten baitu eta eguiten, batac ehun, eta berceac hiruroguey, eta berceac hoguey eta hamar. **24** Berce comparationebat proposa ciecén, cioela, Comparatu da ceruétaco resumá haci ona bere landán erein duen guíçonarequin. **25** Bainha guíçonac lo ceñala, ethor cedin haren etsaya, eta erein ceçan hiraca, ogui artean: eta ioan cedin. **26** Eta handitu cenean belharra, eta fructu eguiñ çuenean, orduan aguer cedin hiraca-ere. **27** Orduan ethorriric aitafamiliaren cerbitzariéc erran cieçoten, launa, eztuc haci ona erein eure landan? nondic du beraz hiraca? **28** Eta harc erran ciecén, Guiçon etsayac hori eguiñ du. Eta cerbitzariéc erran cieçoten, Nahi duc bada goacen eta bil deçagun hura? **29** Eta harc erran ciecén, Ez: hiracaren biltzean ogua-ere idoqui ezteçaquen harequin batean. **30** Vtzitzäge biac elkarrequin handitzera vtza-arterano: eta vtza demborán, erranen drauet blitzaley, Bil eçaque lehenic hiracá, eta hers eçaque açautoz erratzecotzat: baina ogua bil eçaque ene granerera. **31** Berce comparationebat proposa ciecén, cioela, Comparatu da ceruétaco resumá, mustarda bihi guíçon batec harturic bere landán erein duenarequin. **32** Cein baita haci guicietaco chipiena, baina handitu denean, berce belharrac baino handiago da: eta arbore bilhatzen da, hambat non ethorten baitirade ceruco choriac, eta ohatzeac eguiten baitituzte haren adarretan. **33** Berce comparationebat erran ciecén, cioela, Comparatu da ceruétaco resumá altchagarriarequin, cein emazte batec harturic hirur neurri irinen barnean gorde vkan baitu, gucia altcha dadin arterano. **34** Gauça hauc guiciac erran cietzén lesusec comparationez gendetzey, eta comparatione gabe etzayen minçatzen. **35** Compli ledinçat Prophetáz erran içan dena, cioela, Irequiren dut comparationez neure ahoa: declaraturen ditut munduaren fundatzetic gorderic egon içan diraden gauçáç. **36** Orduan vtziric populua ethor cedin etchera Iesus: eta ethorri içan çazican bere discipuluac, cioitelia, Declara ieçaguc landaco hiracaren comparationea. **37** Eta harc ihardesten çuela érran ciecén, Haci ona ereiten duena da guíçonaren Semea. **38** Eta landá da mundua: eta haci ona, resumaco haourrac dirade: eta hiracá, Gaichtoaren haourrac dirade: **39** Eta hura erein duen etsaya, da deabrua: eta vtztá, munduaren fina da: eta vtza blitzaleac, Aingueruäc dirade. (**aïon g165**) **40** Bada hala nola biltzen baitute hiracá, eta suan erratzen, hala içanen da mundu hunen finean. (**aïon g165**) **41** Igorriren ditu guíçonaren Semeac bere Aingueruäc, eta bilduren dituzte haren resumatic scandalu guiciac, eta iniquitate eguiten dutenac. **42** Eta egotziren dituzte laba daichecanera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **43** Orduan iustoéc arguituren duqueite iguzquiak beçala, bere Aitaren resumán. Ençuteco beharric duenac ençun beça. **44** Berriz comparatu da ceruétaco resumá thesaur landa batetan gorderic dagoenarequin, hura eridenic guíçon batec estali vkan du: eta harçazco bozcarióz ioaiten da, eta duen guicia saltzen du, eta landa hura erosten. **45** Berriz comparatu da ceruétaco resumá guíçon marchant perla ederrén bilha dabilanarequin **46** Ceinec precio handitaco perlatab eriden çuenean, ioanic sal baitzeçan çuen guicia, eta eros baitzeçan hura. **47** Berriz comparatu da ceruétaco resumá sare itsassora egotzi batequin, eta gauça mota guicietaric biltzen duenarequin: **48** Cein bethe içan cenean idoqui baitzeçaten vr ezpondara: eta iarriric bil

citizenen onac vncietara, eta gaichtoac camporát iraitz citizenen. **49** Hala içanen da munduaren finean: ethorríren dirade Aingueruäc, eta separaturen dituqueitez gaichtoac iustoén artetic. (**aïon g165**) **50** Eta egotziren dituqueitez labe daichecanera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **51** Erraiten draue lesusec, Aditu dituque gauça hauc guiciac? Diotsate, Bay launa. **52** Eta harc erran ciecén, Halacotz Scriba ceruétaco resumán iracatsia den guicia, comparatu da cembeit aitafamilia bere thesauretic gauça berriric eta çaharric idoquien duen batequin. **53** Eta guertha cedin comparatione hauc acabatu cituenean, Iesus iragan baitzedin handic. **54** Eta ethorri cenean bere herrira, iracasten cituen hec berén synagoguetan: hámbat non spantatuac baitzeuden, eta erraiten baitzuten, Nondic huni sapientia haur eta verthuteac? **55** Ezta haur charpanter-seme? ezta horren ama Maria deitzen, eta horren anayeaç Iacques eta loses eta Simon eta Iuda? **56** Eta horren arrebácz eztirade guiciac gu baithan? nondic bada huni gauça hauc guioc? **57** Eta scandalizatzen ciraden hartin. Eta lesusec erran ciecén, Ezta Prophetaric ohore gabe bere herrian eta bere etchean baicen. **58** Eta etzeçan eguiñ han verthute anhitzic, hayén incredulitatearen causaz.

14 Dembora hartin ençun ceçan Herodes Tetrarchac lesusen famá: **2** Eta erran ciecen bere cerbitzariey, Haur Ioannes Baptista da, hura resuscitatü içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté hunetan. **3** Ecen Herodesec hatzamanic Ioannes esteca ceçan, eta presoindeguien eçar, Herodias haren anaye Philipperen emaztearen causaz. **4** Ecen erraiten ceraucan hari Ioannesec, Eztuc sori hori duán. **5** Eta hura hil nahi çuelaric populuaren beldur cen, ceren Propheta beçala baitzaducaten hura. **6** Bada Herodesen sor eguneço bestá eguiten cenean, dança cedin Herodiasen alabá artean: eta Herodesen gogara eguiñ ceçan. **7** Nondic iuramendurequin prometta baitzieçon, emanen ceraucala cer-ere esca bailedi. **8** Harc bada aitzinetic amáz instruitu içanic, Indac (dio) hemen platean Ioannes Baptisten buruä. **9** Eta triste cedin regue: baina cinaren, eta harequin mahainean iarriric ceudenén causaz, mana ceçan eman lequión. **10** Etaigor ceçan Ioannesi presoindeguien buruären edequi eracitera. **11** Eta ekarri içan da haren buruä platean, eta eman cequión nescatchari, eta harc presenta cieçón bere amari. **12** Guero ethor ciecen haren discipuluac, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta ohortz ceçaten: eta ioanic conta cieçoten Iesusi. **13** Eta hori ençunic Iesus parti cedin handic vnci batetan leku desertu batetara appart: eta ençunic gendetzeac oinez iarreiqui içan çazican hirietaric. **14** Eta ilkirc Iesusec ikus ceçan gendetze handibat eta compassione har ceçan heçaz, eta hayén arteco eriac senda citizen. **15** Eta arrats aldean ethorri içan çazican bere discipuluac, cioitelia, Leku desertua duc haur, eta ordua ia iragan, eyec congít gendetzey, burgütarat̄ ioanic iateco eros deçatençat. **16** Bainha lesusec erran ciecén, Eztute ioaiteco mengoaric, eyeçue ceuroc iatera. **17** Eta hec diotsote, Eztiagu hemen borz ogui eta bi arrain baicen. **18** Eta harc erran ciecen, Ekaztaçue huna. **19** Eta populua belhar gainean iartera manaturic, eta borz oguiac eta bi arrainac harturic, beguiac cerurat goititric, gratiác renda citizen, eta hautsiric eman cietzen discipuluey oguiac, eta discipuluéc

gendetzey. **20** Eta ian ceçaten guicéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatueta ric hamabi sasqui betheric. **21** Eta ian çutenac ciraden borz milla guïçonen inguruä, emazteac eta haourrac gabe. **22** Eta bertan lesusec bortcha citzan bere discipuluac vncian sartzera, eta haren aitzinean berce aldera iragaitera: populuari congít lemon bizquitarte an. **23** Eta congít emanic populuari, igan cedin mendira bereciqüi, othoitz eguiñ leçançat. Eta arrastu cenean ber-bera cen han. **24** Eta vncia ia itsassoaren artean cen, baguéz tormentatua: ecen haice contra cen. **25** Eta gauären laurgarren veillán ioan cedin hetara Iesus, itsas gainez çabilala. **26** Eta hura ikussiric itsas gainez çabilala, discipuluac trubla citecen, erraiten çutela, Fantosmabat da, eta beldurtiz oihu eguiñ ceçaten. **27** Bain a bertan minça cequién Iesus, cioela, Sporça çatezte: ni naiz etzaretela beldur. **28** Eta ihardesten ceraucala Pierrisec erran ceçan, launa, baldin hi bahaiz, mana neçac hiregana ethor tera vr gainez. **29** Bada harc erran ceçan, Athor. Eta iautsirc vncitic Pierris ioan cedin vr gainez, lesusgana ethor ledinçat. **30** Bain a haicea sendo ikussiric, icit cedin: eta hundatzen hassi cenean oihu eguiñ ceçan, cioela, launa, salua neçac. **31** Eta bertan Iesus escua hedaturic lot cequión, eta diotsó, O fede chipitacoá, cergatic dudatu duc? **32** Eta sarthu ciradenean vncira, sossega cedin haicea. **33** Orduan vncian ciradeneç ethorriric adora ceçaten hura, cioitel, Eguiazqui laincoaren Seme aiz. **34** Eta berce aldera iraganic ethor citecen Genesareto lurrera. **35** Eta hura eçagutu vkan çutenean leku hartaco guïçonéc, igor ceçaten inguruco aldiri gucieta, eta presenta cietzoteni eri ciraden guciac. **36** Eta othoitz eguiten ceraucaten solament hunqui leçaten haren abillamendu ezpaina, eta hunqui vkan çutén guciac, senda citecen.

15 Orduan ethorten dirade lesusgana Ierusalemetar Scriba eta Phariseu batzu, dioitela, **2** Cergatic hire discipuluéc iragaiten dute aitzinecoen ordenançaz? ecen eztitie ikutzen bere escuac ogua iaten dutenean. **3** Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eta çuec cergatic iragaiten duçe laincoaren manamendua çuen ordenançaz? **4** Ecen laincoac manatu vkan du, dioela, Ohoraitzac eure aita eta ama. Eta, Aita edo ama maradicaturen duena, herioz hil bedi. **5** Bain a çuec dioçue, Norc-ere erranen baitrauca aitari edo amari, Eneganic den dono gucia probetchaturen çaic: hora ezpadeña-ere bere aita edo bere ama hoguen gabe date. **6** Eta ezdeustu vkan duçe laincoaren manamendua çuen ordenançaz. **7** Hypocritác, vngui prophetizatu vkan du çueçaz Esaiasec, dioela, **8** Populu haur ahoz hurbiltzen çait, eta ezpainéz horatzan nau: baina hauén bihotza vrrun da eneganic. **9** Bain a alferretan horatzan naute, iracasten dituztela doctrinatzat guïçonen manamenduac. **10** Eta populu beregana deithuric erran ciecén, Ençun eçaue eta adi eçaue. **11** Eztu ahoan sartzen denac satsutzen guïçona: baina ahotic ilkiten denac satsutzen du guïçona. **12** Orduan hurbilduric bere discipuluéc erran cieçoten, Eçagutu duc nola Phariseuac propos hori ençunic scandalizatu içan diraden? **13** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ene Aita ceruëtacoac landatu eztuen landare gucia erroetaric idoquiren da. **14** Vtzitzäue, itsuric itsuén guidari dirade: baldin itsuac itsua guida

badeça, biac hobira eroriren dirade. **15** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon, Declara ieçaguc comparatione hori. **16** Eta lesusec erran ceçan, Oraino çuec-ere adimendu gabe çarete? **17** Oraino eztuque aditzen ecen ahoan sartzen den gucia, sabelera ioaiten dela, eta retreitera egoizten dela? **18** Bain a ahotic ilkiten diradenac, bihotzetic partitzen dirade, eta hec satsutzen dute guïçona. **19** Ecen bihotzetic partitzen dirade pensamendu gaichtoac, hiltzécac, adulterioac, paillardicáç, ohoinqueriáç, testimoniage falsuac, gaitzerraitecáç. **20** Hauc dirade guïçona satsutzen dutenac: baina escuac ikuci gaberic iateac, eztu guïçona satsutzen. **21** Eta ilkirc handic Iesus ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarat. **22** Eta huná, emazte Chananeabat aldiri hetaric ilkirc, oihuz iar cedin, ciotsola, Auc pietate niçaz Dauid-en seme launá, ene alaba duc deabruaz gaizqui tormentatua. **23** Bain a harc etzieçon ihardets hitzic. Orduan hurbilduric bere discipuluéc othoitz ceguionen, cioitel, Emóc congít: ecen oihuz diaoc gure ondoan. **24** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eznaizigorri Israeleco etcheco ardi galduetara baicen. **25** Eta harc ethorriric adora ceçan hura, cioela, launa, aiuta neçac. **26** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztu gauça bidezcoa haourréen oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. **27** Bain a harc erran ceçan, Hala duc, launa, baina chakurrec-ere bere nabüssiën mahainetic erorten diraden appurretaric iaten dié. **28** Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçón, O emaztea, handi dun hire fedea: eguiñ bequin nahi dunán beçala. Eta senda cedin haren alabá orduandanic. **29** Eta partitüric handic Iesus ethor cedin. Galileaco itsas aldera: eta iganic mendira, iar cedin han. **30** Orduan ethor cedin harengana anhitz gendetze, çutela berequin mainguric, itsuric, muturic, hebainic eta anhitz berceric: eta eçar citzaten lesusen oinetara, eta senda citzan. **31** Hala non populuac mirets baitzeçan çucusquianean mutuac minçatzen, hebainic sendaturic, mainguäc çabiltzala, itsuéc ikusten çutela: eta glorifica ceçaten Israeleco laincoa. **32** Orduan lesusec beregana deithuric bere discipuluac erran ceçan, Compassione dut populu huneçaz: ecen ia hirur egun du enequin dagoela, eta eztute cer ian deçaten: eta eztitut baruric igorri nahi, bidean flaca eztitecençat. **33** Eta bere discipuluéc diotsote, Nondic guri hambat ogui desertuan hunambat genderen ressasiatzeko? **34** Eta dioste lesusec, Cemba ogui dituque? Eta hec erran cieçoten, Çazpi, eta arraintcho batzu. **35** Orduan mana ceçan populua lurrean iartera. **36** Eta harturic çazpi oguiac eta arrainac, gratic rendaturic hauts citzan, eta eman cietzén bere discipuluey: eta discipuluéc populuari. **37** Eta ian ceçaten guicéc, eta ressasia citecen: eta goiti citzaten çathi soberatueta ric çazpi sasqui betheric. **38** Eta ian çutenac ciraden, laur milla guïçon, emazteac eta haourrac gabe. **39** Orduan congít emanic gendetzeari, igan cedin vnci batetara: eta ethor cedin Magdaleco bazterretara.

16 Eta ethorriric Phariseuéc eta Sadduceuéc, tentatzen çutela requiri ceçaten cembeit signo cerutic eracuts liecén. **2** Bain a harc ihardesten çuela erran ciecén, Arratsean, erraiten duçe, Dembra eder eguiñen du: ecen gorri da ceruá. **3** Eta goicean dioçue, Egun tempestate eguiñen du: ecen ceruá orzgorri gaitz da. Hypocritác, ceruáren irudiaz, iugeatzen daquique, eta

demboretaco signoéz ecin diroçue? 4 Generatione gaichtoa edo adulteroia signo esquez dago, eta signoric etzayo hari emanen Ionas prophetaren signoa baicen. Eta hec vtziric ioan cedin. 5 Eta ethorri ciradenean haren discipuluac berce aldera, ahanz cequién ogui hartzera. 6 Eta lesusec erran ciecen, Gogoauque eta beguira çatezte Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic. 7 Eta hec iharduquiten çutén bere artean, cioitela, Hori dio, ceren oguiric harta eztugun. 8 Eta lesusec eçaguturic erran ciecen, Cer diharducaue cœurón artean, fede chipitacoác, ceren oguiric harta eztuquen? 9 Oraino eztuque aditzen, eta etzarete guehiagóric orhoit borz milla guïçonén borz oguiéz, eta cembat sasqui goitiu cintuzten? 10 Ezeta laur milla guïçonén çazpi oguiéz, eta cembat sasqui goitiu cintuzten? 11 Nola eztuque aditzen ecen eztraquedala oguiz erran, beguira cindeitezten Phariseuén eta Sadduceuén altchagarritic? 12 Orduan adi ceçaten ecen etzuela erran, beguira litecen ogui altchagarritic, baina Phariseuén eta Sadduceuén doctrinatic. 13 Eta ethorri cenean Iesus Cesareaco bazter Philipperenetara, interroga citzan bere discipuluac, erraiten çuela, Ni nor naicela dioite guïçonéc, guïçonaren Semea? 14 Eta hec erran ceçaten, Batzuc, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, Hieremias, edo Prophetetaric bat. 15 Dioste, Eta çuec nor naicela dioçue? 16 Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Hi aiz Christ lainco viciaren Semea. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon hari, Dohatsu aiz Simon Ionaren semeá: ecen haraguiaç ez odolac eztrauc hori reuelatu, baina ene Aita ceruètan denac. 18 Bainan are nic erraiten drauat, ecen hi aicela Pierris, eta Harri hunen gainean edificaturen dudala neure Eliá: eta iffernuko borthák etzaizcala hari garaithuren. (Hadés g86) 19 Eta hiri emanen drauzquiat ceruètaco resumaren gakoac, eta cer-ere lothrenen baituc lurrean, lothua içanen duc ceruètan: eta cerere lachaturen baituc lurrean, lachatua içanen duc ceruètan. 20 Orduan mana citzan expressuqui bere discipuluac nehorri ezlerrotten, hura cela IESVS CHRIST. 21 Orduandanic has cedin Iesus bere discipuluey declaratzen, ecen behar çuela ioan Ierusalemera, eta anhitz suffritu Ancianoetaric eta Sacrificadore principaletaric, eta Scribetaric, eta heriotara eman behar cela, eta hereneco egunean, resuscitatu. 22 Eta hura appartaturic has cequión Pierris reprochatzen, cioela, Eurorçaz auc pietate, launa: etzaic hiri hori helduren. 23 Eta harc itzuliric erran cieçon Pierrisi, Guibelerat adi eneganic Satan, empatchu atzait: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçac, baina guïçonén diradenac. 24 Orduan lesusec erran cieçon bere discipuluey, Baldin nehor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. 25 Ecen norc-ere nahi vikanen baitu saluatu bere vicia, galduren du hura: eta norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, eridenen du hura. 26 Ecen cer probetchu du guïçonac baldin mundu guria irabaz badeça, eta bere arima gal badeça? edo cer emanen du guïçonac bere arimaren recompensamendutan? 27 Ecen guïçonaren Semea ethorri da bere Aitaren glorián bere Aingueruèquin: eta orduan rendaturen drauca batbederari bere obrén araura. 28 Eguiaz diotsuet, badirade hemen present diradenetaric batzu, herioa dastaturen eztutenic, guïçonaren Semea bere resumara ethorten ikus diroiteno.

17 Eta sey egunen buruän, har citzan lesusec Pierris eta lacques eta Ioannes haren anyea, eta eraman citzan appart mendi gora batetara. 2 Eta transfigura cedin hayén aitzinean, eta argui cedin haren beguithartea iguzquia beçala, eta haren abillamenduac churi citecen arguia beçala. 3 Eta huná, ikus citzaten Moyses eta Elias harequin minço ciradela. 4 Eta ihardesten çuela Pierrisec erran cieçon Iesusi, launa, on duc gu hemen garén: nahi baduc, eguin ditzagun hemen hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. 5 Oraino hura minço cela, huná, hodey argui batec estal citzan hec: eta huná vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baitut: huni beha çaquiquote: 6 Eta hori ençunic discipuluac eror citeçen, bere beguithartén gainera, eta icit citecen haguitz. 7 Orduna ethorriric lesusec hunqui citzan hec, eta erran cieçon, laiui çatezte, eta etzaretela beldur. 8 Eta goititric bere beguiaç nehor etzeçaten ikus Iesus bera baicen. 9 Eta menditic iausten ciradela, mana citzan lesusec, cioela, Nehori ezterroçuela visionea, guïçonaren Semea hiletaric resuscita daiteno. 10 Eta interroga ceçaten bere discipuluéc, cioitela, Cergatic beraz Scribéc erraiten dute ecen Elias behar dela lehen ethorri? 11 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçon, Elias ethorriren bada lehen, eta bere staturaco ditu gauça guciac: 12 Bainan erraiten drauquet ecen Elias ia ethorri dela, eta hura eztute eçagutu vkan, baina egui dute harçaz nahi vkan duten gucia: hala guïçonaren Semeac-ere suffrituren du hetaric. 13 Orduan adi ceçaten discipuluéc ecen Ioannes Baptizá erran cerauela. 14 Eta ethorri ciradenean populuagana, ethor cedin harengana guïombat, haren aitzinean belhauricatzten cela, 15 Eta cioela, launa, auc pietate ene semeaz, ecen lunatico duc eta gaizqui tormentatzan: ecen maiz erorten duc sura, eta maiz vrera. 16 Eta presentatu dirauet hura hire discipuluey, eta ecin sendatu dié. 17 Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, O natione siniste gabea eta bihurriá, noizdrano finean quequín içanen naiz? noizdrano finean suportaturen çaituztet? ekardaue hura huna. 18 Eta mehatcha ceçan deabrua lesusec, eta ilki cedin harenganic: eta senda cedin muthilla orduandanic. 19 Orduan ethorriric lesusgana appart discipuluéc erran cieçoten, Cergatic guc ecin campora egotzi vkan dugu hura? 20 Eta lesusec erran ciecen, Çuen siniste gabeagatic: ecen eguiaz diotsuet, baldin mustarda bihibat den becembat fede baduque, erranen draucaue mendi huni, Iregan adi hemendic hárak: eta iraganen da, eta etzaiçue deus impossibleric içanen. 21 Bainan deabru mota haur ezta ilkiten orationez eta barurez baicen. 22 Eta hec Galilean vsatzen çutela, erran cieçon lesusec, içanen da, guïçonaren Semea liuraturen baita guïçonen escuetara: 23 Eta hilien dute hura: baina hereneco egunean resuscitaturen da: eta triste citecen haguitz. 24 Eta ethorri içan ciradenean Capernaumera, ethor citecen Pierrisgana didrachmáce recebitzen citzutzenac, eta erran cieçoten, Çuen magistrucac didrachmáce eztitu pagatzan? 25 Dio, Bay. Eta etchean sarthu içan cenean, aitzin cequión IESVS, cioela, Simon, cer irudi çaic? Lurreco reguéc norenganic hartzen ditutzé tributac eta taillac? beré haourretaric, ala bercetacoetaric? 26 Diotsa Pierrisec, Bercetacoetaric. Diotsa lesusec, Beraz libre ditut haourrac. 27 Bainan scandaliza eztitzagunçat, itsassora

ioanic, egotzac amuä: eta lehen iganen den arraina har eçac, eta haren ahoa irequiric eridenen baituc staterabat: harturic hura eman lecéc enegatic eta hiregatic.

18 Ordu harten beraean ethor citecen Iesusgana discipuluac cioitela, Nor da handiena ceruètaco resumán? 2 Eta deithuric haourtchobat beregana Iesusec, eçar ceçan hura hayén artean. 3 Eta erran ceçan, Eguiaz erraiten drauquet, baldin conuerti ezpaçaitezte, eta haourtchoac beçalaca ezpaçaitezte, etzarete sarthuren ceruètaco resumán. 4 Norc-ere bada bere buruä humiliaturen baitu haourtcho haur den beçala, hura da handiena ceruètaco resumán? 5 Eta norc-ere recebituren baitu hunelaco haourtchobat ene icenean, ni recebitzen nau. 6 Baina norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, harc hobe luque vrka lequión bere leppoan asto-errota harribat, eta hunda ledin itsas hundarrean. 7 Maledictione munduari scandaloén causaz: ecen necessario da scandaloac datocen, badaric-ere maledictione guïçon hari, ceinez scandalo ethorten baita. 8 Baldineta eure escuac edo eure oinac trebuca eraciten bahau trencá eçac hura eta iraitzac eureganic, hobe duc hire, mainguric edo escubakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac edo bi oinac dituála suco gehennara iraitz adin. (*aiōnios g166*) 9 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocac hura, eta iraitzac eureganic: hobe duc hire, begui batarequin vicitzean sar adin, ecen ez bi beguiac dituála suco gehennara iraitz adin. (*Geenna g1067*) 10 Beguirauqué menospaciaen chipi hautaric bat: ecen erraiten drauquet hauen Ainguérüe bethiere dacussatela ene Aita ceruetan denaren beguithartea. 11 Ecen ethori içan da guïçonaren Semea galdu cenaren saluatzeria. 12 Cer irudi çaique? baldin guïçon batec ehun ardi baditu, eta hetaric bat errebela badadi, eztitu lauroguey eta hemeretziac vtziten, eta mendietara ioanic eztu errebelatu cena bilhatzen? 13 Eta baldin guertha badadi eriden deçan hura, eguiaz erraiten drauquet ecen bozcarlo guehiago duela harçaz, ecen ez lauroguey eta hemeretzi errebelatu etziradenez. 14 Halaber ezta çuen Aita ceruétan denaren vorondatea chipi hautaric bat gal dadin. 15 Eta baldin hire anayec hire contra faltatu badu, oha eta reprehendi eçac hura, hire eta haren beraren artean: baldin behatzan baçaic, irabaci duc eure anaya. 16 Baina baldin behatzan ezpaçaic, har itzac eurequin oraino bat edo biga: biga edo hirur testimonioren ahoan hitz gicia fermu dençat. 17 Eta baldin hæy behatzan ezpaçaye, erróç Eliçari: eta baldin Eliçari behatzan ezpaçayó, albeiheduca pagano eta publicano beçala. 18 Eguiaz erraiten drauquet, cer-ere lothuren baituque lurrean, lothua içanen da ceruän: eta cer-ere lachaturen baituque lurrean, lachatua içanen da ceruän. 19 Berriz diotsuet ecen baldin çuetaric biguec consenti badeçate lurraren gainean, esca ditecen gauça gicia egainen çayela ene Aita ceruetan denaz. 20 Ecen non baitirade biga edo hirur bilduric ene icenean, han naiz hayén artean. 21 Orduan harengana hurbilduric Pierrisec erran ceçan, launa, cembatarano bekatu egainen du ene contra ene anayec, eta barkaturen draucat? ala çazpitaran? 22 Diotsó IESVSEC, Eztiossát çazpitaran, baina çazpitán hiruroguey eta hamarretaran. 23 Halacotz da comparatu ceruètaco resumá-

beré cerbitzariequin contu eguin nahi vkan duen regue batequin. 24 Eta contu eguiten hassi cenean, presenta cequión bat, hamar-milla talent hari çor ceraucanic. 25 Eta ceren harc ezpaitzuen nondic paga, mana ceçan haren iaunac sal ledin hura, eta haren emaztea, eta haourrac, eta cituen gauça guciak: eta çorra paga ledin. 26 Halacotz cerbitzari hunec bere buruä lurrera egotziric supplicatzen çuen hura, cioela, launa, auc patientia enegana, eta gicia pagaturen drauát. 27 Orduan compassionē harturic cerbitzari haren iaunac, vtzi ceçan, eta çorra quitta cieçon. 28 Baina ilkirci cerbitzari hunec eriden ceçan bere cerbitzari quidetaric bat, ehun dinero çor ceraucanic: eta hura hatzamanic ithotzen çuen, cioela, Paga neçac çor duanaz. 29 Eta bere cerbitzari-quideac haren oinetara bere buruä egotziric othoitz eguiten ceraucan, cioela, Auc patientia enegana, eta gicia pagaturen drauat. 30 Baina harc etzuen eguin nahi vkan, aitzitic ioanic eçar ceçan hura presoinean, çorra paga liroeno. 31 Bada ikussiric haren cerbitzari-quidéc cer eguin içan cen, triste citecen haguitz: eta ethorriric declara cieçoten bere iaunari eguin içan cen gicia. 32 Orduan hura deithuric bere iaunac diotsa, Cerbitzari gaichtoa, çor hura gicia quittatu drauat, ceren othoitz eguin baitrautac: 33 Ez-auen hic-ere eure cerbitzari-quideaz pietate vkan behar, nic-ere hiçaz pietate vkan dudan beçala? 34 Orduan asserreturic bere iaunac sargeantey hura eman cieçén, hari çor ceraucan gicia paga lieçaqueono. 35 Hala ene Aita ceruétan denac-ere egainen drauqué çuey, baldin batbederac bere anayeri gogotic faltác barka ezpadietzoče.

19 Eta guertha cedin, Iesus propos hauc acabaturic parti baitzedin Galileatic, eta ethor baitzedin Iudeaco bazterretara, Iordanaren berce aldeaz. 2 Eta iarrei qui cequión gendetze handi, eta senda citzan han. 3 Orduan ethor citecen harengana Pharisœuc tentatzen çutela, eta ciotsatela, Vtzi ahal diro guïçonac bere emaztea eceinere causagatic? 4 Baina harc ihardesten çuela erran cieçén, Eztuçue iracurri ecen Creaçaleac hatsetic eguin çituela arra eta emea? 5 Eta erran çuela, Halacotz vtziren ditu guïçonac aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari, eta içanen dirade biac haraguibat. 6 Bada guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. Beraz laincoac iunctatu duena, guïçonac ezteçala separa. 7 Diotsate, Cergatic beraz Moysesec manatu vkan du separationeco letraren emaitera, eta haren vtzitera? 8 Dioste, Moysesec çuen bihotzeco gogortassunagatic permettitu drauqué çuen emaztén vtzitera: baina hatsetic etzén hala. 9 Eta erraiten drauquet ecen norc-ere vtziren baitu bere emaztea, paillardicagatic baicen, eta berce batequin ezconduren baita, adulterio iauquiten duela: eta vtzi denarequin ezconduren datenac adulterio iauquiten duqueela. 10 Diotsate bere discipuluéc, Baldin horlaco bada guïçonaren emaztearequilaco beharquia, eztuc on ezconcea. 11 Baina harc erran cieçén, Ezture guciéc ardiesten hitz haur, baina eman içan çayenéc. 12 Ecen badirade chikiratuac amaren sabeletic hala iayo içan diradenac: eta badirade chikiratuac, guïçonéz chilkiratu içan diradenac: eta badirade chikiratuac ceruétaco resumagatic bere buruäç chikiratu vkan dituztenac. Har ahal deçanac, har beça. 13 Orduan haourtchoac presentatu içan çazican escuac gainean eçar lietzençat eta othoitz leguiançat: eta discipuluec mehatcha citzaten. 14 Baina Iesusec dioste,

Vtzitzaque haourtchoac, eta enegana ethortetic eztitzacauela empatcha: ecen hunelacoén da cerùtaco resumá. **15** Eta escuac gaimean eçarri cerautzenean, parti cedin handic. **16** Eta huná, cembeitec hurbilduric erran cieçón, Magistru oná, cer vngui eguienen dut vicitzé eternala dudançat? (aiónios g166) **17** Eta harc erran cieçón, Cergatic deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hora, laincoa: baldin vicitzean sarthu nahi bahaiz, beguiratzac manamenduac. **18** Diotsó, Cein? Eta lesusec erran ceçan Eztuc hilen, Eztuc adulteraturen, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimoniage falsuric erranen. **19** Ohoraitzac aita eta ama. Eta, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala. **20** Diotsó guïçon gazteorrec, Horiac guiac beguiratu citiat neure gaztetassunetic: cer oraino falta çait? **21** Diotsó lesusec, Baldin perfect içan nahi bahaiz, oha, sal eçac duana, eta eman iecéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athon, arreit niri. **22** Eta ençun çueñean guïçon gazteorrec hitz hori, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan lesusec erran cieçén bere discipuluey, Eguiaz erraiten drauçet, ecen abratsa nequez sarthuren dela cerùtaco resumán. **24** Eta berriz diotsuet, errachago dela cablebat orratzaren chulhotic iragan dadin, ecen ez abratsa laincoaren resumán sar dadin. **25** Gauça hauc ençunic haren discipulua spanta citecen haguitz, cioitela, Nor da beraz salua ahal daitenic? **26** Eta lesusec hetarat behaturic, erran cieçén, Guiçonac baithan hori impossible da: baina laincoa baithan gauça guiac possible dirade. **27** Orduan ihardesten çuela Pierrisec erran cieçón, Huná, guc vtzi citiagu gauça guiac, eta iarreiqui gaitzaizquic hiri: cer içanen da beraz gure? **28** Eta lesusec erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen çueç niri iarreiqui çazquidatonic, regenerationean iarriren denean guïconaren Semea bere maiestatearen thronoan, iarriren çaretela çuecere hamabi thronoén gainean, iugeatzen dituçela Israeleco hamabi leinnuac. **29** Eta norc-ere vtzi baituque etcheric, edo anayeric, edo arrebaric, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourric, edo landaric ene icenaren causaz, ehunetan hambat recebituren duela, eta vicitze eternala heretaturen. (aiónios g166)

30 Baina anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac, lehen.

20 Ecen, comparatu da cerùtaco resumá aitafamilia batequin, cein ilkı içan baita arguaren beguian languile alocatzera bere mahasticotzat. **2** Eta languilequin accordaturic dinero batetan eguneco,igor citzan bere mahastira. **3** Eta ilkiric hirur orenén inguruän, ikus citzan berce alfer ceuden batzu placán. **4** Eta erran cieçén, Çoazte çueç-ere ene mahastira, eta bide datena emanen drauçet. **5** Eta hec ioan citecen. Berriz ilkiric sey eta bedrati orenén inguruän, eguiñ ceçan molde berean. **6** Eta hameca orenen inguruän ilkiric, eriden citzan berce alfer ceuden batzu, eta dioste, Cergatic hemen çaudete egun guician alfer? **7** Diotsate, Ceren nehorc ezpaiquaitu alocatu. Dioste, Çoazte çueç-ere ene mahastira, eta bide datena recebituren duçue. **8** Eta arrastu cenean, erran cieçón mahasti iabeac bere recebidoreari. Dei itzac languileac, eta paga iecéc alocairuä, hassiric azquenetaric lehenetarano. **9** Eta ethorriç ciradenean hameca orenen inguruän alocatuaç recebi çeçaten dinero bana. **10** Eta ethorriric lehenéc-ere, vste vkan dute guehiago recebituren çetela: baina recebi çeçaten hec-ere dinero baná.

11 Eta recebuto çutenean, murmuratzen çuten aitafamiliaren contra, **12** Cioitela, Azquen hauc orembat eguiñ dié lanean, eta gure bardin eguiñ dituc, ekarri baitugu egunaren cargá, eta beroa. **13** Eta harc ihardesten çuela hetaric bat erran cieçón, Adisquideá, eztrauát hiri bidegaberic eguiten: ez aiz dinero batetan enequin accordatu? **14** Har eçac hire dena, eta habil: baina nahi diarocat azquen huni eman, hiri bay becembat. **15** Ala eznaiz haiçu nahi dudanaren eguitera neure onéz? ala hire beguia gaichto da, ceren ni on bainaiz? **16** Hala içanen dirade azquenac, lehen: eta lehenac, azquen: ecen anhitz dirade deithuac, baina guti elegituac. **17** Eta lesusec Ierusalemera igaitean, har citzan hamabi discipuluac appart bidean, eta erran cieçén, **18** Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta guïçonaren Semea liuraturen çaye Sacrificadore principaley eta Scribey, eta hura condemnaturen dute hiltzera: **19** Eta hura dute liuraturen Gentiley, escarnia, eta açota, eta crucifica deçatençat: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **20** Orduan ethor cedin harengana Zebedeoren semen amá bere semequin, gurtzen, eta cerbait escatzen çayola. **21** Eta harc erran cieçón, Cer nahi dun? Diotsó, Ordena eçac iar ditecen ene bi seme hauc, bata hire escuinean, eta bercea ezquerrean, hire resumán. **22** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroque nic edateco dudan copa? Eta batheya ahal çatezquete ni batheyaturen naicen baptismoaç? Diotsote, Bay. **23** Orduan dioste, Ene copá edanen baduçe, eta ni batheyaturen naicén baptismoaç batheyaturen bacarete: baina ene escuinean edo ezquerrean irtea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye ene Aitz appainduric dauñey. **24** Eta hura ençunic berce hamarrac bekaitz citecen bi anayéz. **25** Lesusec bada hec beregana deithuric, dio, Badaquique ecen nationetaco princiéc seignoriatzen dutela hayen gainean: eta handiéc autoritatez vsatzen dutela hayen gaynean. **26** Ordea ezta hala içanen çuen artean: baina nor-ere handi nahi içanen baita çuen artean, biz çuen muthil: **27** Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean lehen içan, biz çuen cerbitzari. **28** Hala nola guïconaren Semea ezpaita ethorriç cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzen, eta bere vicinari rançoinetan anhitzengatic emaitera. **29** Eta hec Iericotic partizten ciradela, gendetze handi iarreiqui cequión. **30** Eta huná, bi itsu bide bazterrean ceudeneç, ençunic ecen lesus iragaiten cela, oihu eguiñ çeçaten, cioitela, Auc pietate guçaz Daudí-en seme launá. **31** Eta gendetzeac mehatchatzen cituen hec ichil lítetçençat, baina hec oihu guehiago eguiten çuten, cioitela, Auc pietate guçaz Daudí-en seme launá. **32** Eta gueldituric lesusec dei citzan, eta erran ceçan, Cer nahi duçue daguiçedan? **33** Diotsote, launa, gure beguiac irequi ditecen. **34** Eta compassione harturic lesusec hunquí citzan hayén beguiac: eta bertan ikustea recebi çeçaten hayén beguiéç, eta hari iarreiqui cequizquión.

21 Eta Ierusalem aldera ciradenean, eta ethor citecenean Bethphagera, Oliuatzetaco mendi aldera, orduan lesusec igor citzan bi discipulu, **2** Erraiten cerauela, Çoazte çuen aurkaco burgura, eta bertan eridenen duçue asto emebat estecatua, eta vmebat harequin: lachaturic ekar ietzadacea. **3** Eta baldin nehorc deus badarraçue, erraçue ecen launac behar dituela:

ecen bertan igorriren ditu hec. 4 Bada haur gucia egun içan da Prophetáz erran cena compli ledinçát, cioela, 5 Erroque Siongo alabari, Huná, eure reguea ethorten çain mansoric, eta asto emearen, eta vztarricoaren vme arraren gainean iarria. 6 Discipuluac bada ioan cítecen, eta egun ceçaten lesusec ordenatu cereauèn beçala. 7 Eta ekar citzaten astoa eta vmea, eta eçar citzaten hayén gainean bere abillamenduac, eta iar eraci ceçaten hayén gainean. 8 Eta gendetze handic hedatitzaizten bere abillamenduac bidean, eta bercéc adarrac picatzen citzuten arboretaric, eta bidean hedatzten. 9 Eta aitzinean ioaiten eta iarreiuiten cen populua oihu cegoen, cioela, Hosanna Dauid-en semeá: benedicatu dela launaren icenean ethorten dena, Hosanna leku gorenetai aicená. 10 Eta sarthu cenean hura Ierusalem, ciuitatei gucia moui cedin, cioela, Nor da haur? 11 Eta populua erraiten çuen, Haur da Iesus Prophetá Galilean den Nazareto. 12 Eta sar cedin Iesus laincoaren templean, eta egotz citzan campora templean saltzen eta erosten ari ciraden guiac: eta cambiadorén mahainac itzul citzan, eta vsso colombác saltzen citzutenen cadirác. 13 Eta dioste, Scribatua da, Ene etchea, orationetaco etche deithuren da: baina çuec hura gaichtagui lece egun duçue. 14 Orduan ethor cítecen harengana itsuac eta mainguac templean: eta senda citzan hec. 15 Baina ikussiric Sacrificadore principaléc eta Scribéc harc egun ciutuen miraculuac, eta haourraco oihu ceudela templean, eta erraiten çutela, Hosanna Dauid-en semeá: gaitzi cequién. 16 Eta erran cieçoten, Badançuc hauc cer dioitién? Eta lesusec erran cieçén, Bay: eztuque egundano iracurri, Haourréni eta edosquiten dutenén ahotic complitu vkan duc laudorioa. 17 Eta hec vtziric, ilki cedin hiritic campora Bethaniarat: eta ostata har ceçan han. 18 Eta goicean hirirát itzultzen cela, gosse cedin. 19 Eta ikussiric ficotzebat bidearen gainean, ethor cedin hartara, eta etzeçan deus harten eriden hostoric baicen: eta diotsa, Guehiago fructuric hireganic sor eztadila secular. Eta eyhar cedin bertan ficotzea. (aión g165) 20 Eta hori ikussiric discipuluéc mirets ceçaten, cioitel, Nolatan bertan eyhartu içan da ficotzea? 21 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Eguiaz erraiten drauquet, baldin fede baduque, eta duda ezpadeçaque, ez solament ficotzeari egun içan çayona egunen duçue, baina are baldin mendi huni badarroque, Khen adi, eta iraitz adi itsassora egunen da. 22 Eta cerere galde egunen baituque orationean sinhesten duçuela, recebituren duçue. 23 Eta ethori cenean templera, Sacrificadore principalac eta populuco Ancianoac, hura iracasten ari cela, ethor cítecen harengana, cioitel, Cer authoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc hiri eman drauc authoritate hori? 24 Ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez, cein badarradaçue nic-ere erranen drauquet, cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan. 25 Ioannesen Baptismoa nondic cen? cerutic ala guiconetaric? Eta hec baciharducaten berac baithan, cioitel, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen draucu, Cergatic bada hura eztucue sinhetsi? 26 Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: beldur gara communaren: ecen guicéc daducate Ioannes Prophetatan. 27 Eta ihardesten cereaucotela Iesusi, erran ceçaten, Etzeaquiagu. Erran cieçén harc-ere, Eztrauquet nic-ere erraiten cer authoritatez gauça

hauc eguiten ditudan. 28 Baina cer irudi çaiçue, Guiçon batec ciutuen bi seme: eta hurbilduric lehenagana, erran ceçan, Semé habil, egun trailla adi ene mahastian: 29 Harc ihardesten çuela erran ceçan, Eztiat nahi: baina guero vrriquituric, ioan cedin. 30 Guero hurbilduric berceagana, erran cieçón halaber. Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Ni nihoac iauna, Eta etzedin ioan. 31 Bi hautaric ceinec egun çuen bere aitaren vorondatea? Diotsate, Lehenac. Dioste lesusec, Eguiaz erraiten drauquet ecen publicanoac eta paillardáci aitzincen çaiçquiuela laincoaren resumara. 32 Ecen ethori da Ioannes çuetara iustitiazco bideaz, eta eztuque hora sinhetsi: baina publicanoéc eta paillardéc sinhetsi vkan dute: eta çuec hori ikussiric, etzarete emendatu guero, haren sinhestera. 33 Berce comparationebat ençue. Cen aitafamiliabat, ceinec landa baitzeçan mahastibat, eta hura hessiz ingura baitzeçan, eta harten hobitat egun ceçan lacotzát, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca cieçén laborariey: eta camporat ioan cedin. 34 Bada fructuén sasoina hurbildu cenean,igor citzan bere cerbitzariac laborarietara, fructuén recebitzera. 35 Eta laborariéc harturic haren cerbitzariac, bata çaurt ceçaten, eta bercea hil, eta bercea lapida. 36 Berriz igor ceçan berce cerbitzariic lehenac baino guehiago, eta häi halaber egun cieçén. 37 Azquenean igor ceçan hetara bere semea, erraiten çuela, Ondraturen dute ene semea. 38 Baina laborariéc ikussiric semea erran ceçaten bere artean, Haur da primua, çatozite, hil deçagun haur, eta gatchetzan hunen heretageari. 39 Eta harturic hora iraitz ceçaten mahastitic campora, eta hil ceçaten. 40 Dathorreanean bada mahasti iabeac cer egunen drauè laborari häy? 41 Diotsate, Gaichto hec gaizqui deseguinien: eta bere sasoinean fructuac renda dietzoyoten berce laborarii bere mahastia alocaturen. 42 Dioste lesusec, Egundano eztuque iracurri Scripturetan, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cainto buru egun içan da: Haur launaz egun içan da, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? 43 Halacotz diotsuet ecen edequiren çaiçuela laincoaren resumá, eta emanen çayola, hartaco fructuac egunen dituen populuari. 44 Eta harri haren gainera eroriren dena, çäthicarene da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehaturen. 45 Eta ençun citzatenean Sacrificadore principaléc, eta Pharisœuc haren comparationeac, eçagut ceçaten ecen heçaz minço cela. 46 Eta hatzaman nahi çutelaric, populuaren beldur içan ciraden, ceren Propheta beçala hora baitzaducaten.

22 Orduan Iesus ihardesten çuela, berriz minça cequién comparationez, cioela. 2 Comparatu da ceruétaco resumá, bere semearen ezteyac egun ciutuen regue batetquin. 3 Eta igor citzan bere cerbitzariac ezteyetara gomitatüen deitzera: baina etziraden ethori nahi içan. 4 Berriz igor ceçan berce cerbitzariic, cioela, Erreçue gomitatuey, Huná, apprestatu dut neure barazcaria, ene cecenac eta haraquey guicineduc haraqueitatu dirade, eta gucia prest da: çatozete ezteyetara. 5 Baina hec conturic egun gabe ioan cítecen: bata bere bordarat, eta bercea bere merkatalgoarát. 6 Eta bercéc hatzamanic haren cerbitzariac iniuria eta hil citzaten. 7 Eta regue ençunic hori asserir cedin: eta igorriric bere gendarmesac, deseguin citzan guicerhaile hec, eta hayen hiria erra ceçan. 8 Orduan dioste bere

cerbitzariey, Ezteyac prest badirade, baina gomitatu ciradenac, eztirade digne içan. **9** Çoazte bada bide cantoinetara, eta eridenen ditüçen guiac dei itzaüe ezteyetara. **10** Eta cerbitzari hec ilkirc bidetara, bil citzaten eriden citzuten guiac, hambat gaichtoac nola onac: eta bethe cedin ezteyén lekua, mahainean iarriric ceudenéz. **11** Eta sarthu cenean regue mahainean iarriric ceudenén ikustera, ikus ceçan han guicombat eztey arropaz veztitua etzenic. **12** Orduan diotsa, Adisquideá, nola huna sarthu aiz eztey arropá eztuala? Eta ahoa boça cequion. **13** Orduan erran ciecén reguec cerbitzariey, Oinetan eta escuetan estecaturic, ken eçaque, eta egotzaüe campoco ilhumbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **14** Ecen anhitz dirade deithuac, eta guti elegituac. **15** Orduan appartaturic Pharisieuéc conseillu har ceçaten nola hura hatzaman liroiten hitzean. **16** Eta igorten dituzte harengana bere discipuluac Herodianoequin, dioitela, Magistrú, baceauiguag eguiati aicela, eta laincoaren bidea eguiazqui iracasten duála, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guiconén apparentiara behá: **17** Erraguc bada, cer irudi çaic? bidezco da Cesari tributaren emaitea, ala ez? **18** Eta eçaguturic lesusec hayen malitiá, dio, Cergatic tentatzen nauçue hypocritic? **19** Eracustaque tributeco monedá. Eta hec presenta cieçoten dinerobat. **20** Eta erraiten draue, Norena da imagina haur eta scribua? **21** Diotsate, Cesarena. Orduan erraten draue, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. **22** Eta hori ençunic, mirets ceçaten: eta hura vtzircio ioan citecen. **23** Egun hارتan ethor citecen harengana Sadduceuac, resurrectioneric eztela dioitenac, eta interroga ceçaten, **24** Cioitel, Magistrú, Moysesec erran dic, Baldin norbeit hil bada haourric vkan gabe, haren anayeac aliançagatic harturen du haren emaztea, eta leinu egüinen drauca bere anayeri. **25** Eta cituán gure artean çazpi anaye: eta lehena ezconduric hil ciedián: eta leinuric etzuenaren gainean, vtzi cieçoan bere emaztea bere anayeri. **26** Eta halaber bigarrenac eta hirurgarenac, çazpigarrenero. **27** Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. **28** Resurrectionean bada, çazpietaric ceinen emazte içanen da? ecen guciéc vkan dié hura. **29** Eta ihardesten duela lesusec dioste, Huts eguiten duçue Scripturác eta laincoaren verthütea iaquin gabez. **30** Ecen resurrectionean eztu nehorc emazteric hartzan ez emaiten ezconçaz: baina dirade laincoaren Aingueraüc ceruän beçala. **31** Eta hilén resurrectioneaz den becembatean, eztuque iracurri cer laincoaz erran içan çaiçuen, dioela, **32** Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa? laincoa, ezta hilén laincoa, baina viciena. **33** Eta hori ençunic gendetzeac spanta citecen haren doctrináz. **34** Phariseuac bada, ençunic ecen Sadduceuac ichildu cituela, bil citecen elkargana. **35** Eta interroga ceçan hetaric batec, Legueco doctorac, tentatzen çuela hura, eta cioela, **36** Magistrú, cein da manamendu handia Leguean? **37** Eta lesusec erran cieçón, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz. **38** Haur duc manamendu lehena eta handia. **39** Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala. **40** Bi manamendu hauitaric Leguea eta Prophetác dependitzen dituc. **41** Eta bildu ciradenean Phariseuac, interroga citzan lesusec, **42** Cioela, Cer irudi çaiçue

Christez? noren seme da? Diotsate, Daud-en. **43** Eta dioste, Nola beraz Daud-ec Spirituz deitzen du hura laun? dioela, **44** Erran drauca, launac ene launari, lar adi ene escuinean, eçar ditzaqedano hire etsayac hire oinén scabella. **45** Beraz baldin Daud-ec deitzen badu hura laun, nola da haren seme? **46** Eta nehorc ecin ihardets cieçoyon hitzic: ez nehor etzequion ventura guehiagoric egun harçaz harat interrogatzera.

23 Orduan Iesus minça cequien gendetzey eta bere discipuluey. **2** Cioela, Moysesen cadirán iarten dirade Scribác eta Phariseuac: **3** Cerere bada erranen baitrauçue begira deçaüen, beguire eçaque eta eguiçue: baina hayén obrén araura eztaguïquela: ecen erraiten duté, eta ez eguiten. **4** Ecen carga piçuac eta iassan ecin daitezquenac biltzen dituzté, eta eçarten guiconén soinetara: baina bere erhiaz hunqui nahi eztituzté. **5** Eta bere obra guiac eguiten dituzté guiconén ikus ditecençat: ecen çabaltzen dituzté bere philacterioac, eta luçatzen dituzté bere veztimendetaco bazterracc. **6** Eta on darizté lehen placey banquetetan, eta lehen cadirey synagoguetan, **7** Eta salutationey merkatuetan, eta guiconén deithu içateari Magistrú, Magistrú. **8** Baina çuec etzaitezela dei Magistru: ecen bat da çuen doctora, Christ: eta çuec guioc, anaye çarete. **9** Eta çuen aita eztęçäquela nehor dei lurrean: ecen bat da çuen Aita, ceruëtan dena. **10** Eta etzaitezela dei doctor: ecen bat da çuen doctora, Christ. **11** Baina çuen artean handién dena, biz çuen cerbitzari. **12** Ecen bere buruä goraturen duena, beheraturen da: eta bere buruä beheraturen duena, goraturen da. **13** Baina maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ceren ersten baituque ceruëtaco resumá guiconén aitzinean: ecen çuec etzarete sartzen, eta sartzen diradenac eztitue vtziten sartzera. **14** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen iresten dituque ema alhargunén etcheac, are luçaqui othoitz egui irudiz: halacotz duçue condemnatione handiagoa recebituren. **15** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác, ecen itsassoa eta leihorra inguraten dituque, proselytobat daguiçençat, eta egui denean, gehennaco seme eguiten duçue dobláz ceuroc baino areago. (**Geenna g1067**) **16** Maledictione çuen gainean guidari itsuác, ceinéc baitioque, Norc-ere iuraturen baitu templeaz, ezta deus: baina norc-ere iuraturen baitu templeco vrrheaz, çordun da. **17** Erhoác eta itsuác, cein da handiago oblationea, ala oblationea sanctificatzen duen aldarea? **20** Beraz aldareaz iuratzen duenac, iuratzen du harçaz, eta haren gainean diraden gauça guciéz. **21** Eta norc-ere iuratzen baitu templeaz, iuratzen du harçaz, eta harten habitatzen denaz. **22** Eta iuratzen duenac ceruáz, iuratzen du laincoaren thronoaz eta haren gainean iarriric daigoenaz. **23** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritác: ecen detchematzan dituque menta eta anisa eta cuminoa, eta vtziten dituque Legueco gauça piçuagoac, hala nola, iugemendua eta misericordia eta leyaltatea: gauça hauc egui behar ciraden, eta hec ez vtzi. **24** Guidari itsuác, eltzoa irazten duçue: eta camelua

iresten. **25** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritá: ecen coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina barnetic dirade arrauberiaz, eta ecessez betheac. **26** Phariseu itsuá, chahu eçac lehenic coparen eta plataren barnecoa, hayén campocoa-ere chahu dadingat. **27** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritá: ecen sepulchre churituc irudi duçue, hec campotic eder eracusten dirade: baina barnetic hilén heçurrez eta satsutassun oroz betheac dirade. **28** Halaber çuec-ere campotic/guiçoney eracusten çarete iusto, baina barnean hypocrisyaz eta iniquitatez betheac çarete. **29** Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocritá: ecen Prophetén sepulchreac edificatzten dituçue, eta iustoén monumentac ornatzten. **30** Eta dioçue, Baldin gure aítén egunetan içan baguina, ezquinén hayén lagun içanen Prophetén odolean. **31** Halatan testifiatzen duçue ceurón buruén contra, ecen Prophetá hil dituztenén seme çaretela. **32** Çuec-ere betha eçaue çuen aítén neurria. **33** Sigueác, vipera castác, nola itzuriren çaiquizote gehennaco iugemenduari? (**Geenna g1067**) **34** Halacotz huná, nic igorten ditut çetara Prophetá eta Çuhurraç eta Scribáç eta hetaric batzu hilén dituçue eta crucificateuren: eta hetaric batzu açoataturen dituçue çuen synagoguetan, eta persecutaturen hiritic hirira: **35** Dathorreñat çuen gainera lurraren gainean issuri içan den odol iusto guçia, Abel iustoaren odoletic, Zacharia Barachiaren semearen odoleranocoa, cein hil vkan baituçue templearen eta aldarearen artean. **36** Eguiaz diotsuet, ethorrico dirade gauça hauc guciac natione hunen gainera. **37** Ierusalem, Ierusalem, Prophetá hiltzen eta hireganaigorriac lapidatzen dituaná, cembatetan bildu nahi vkan ditut hire haourrac, oilloac bere chitoac hegaleñ azpira biltzen dituen beçala, eta ezpaituc nahi vkan? **38** Horrá, guelditzen çaiçue çuen etchea desert. **39** Ecen badiotsuet, eznauçue ikussiren hemendic harát derraqueçueno, Benedicatu dela launaren icenean ethorten dena.

24 Eta templeteik ilkiric Iesus retiratzen cen: eta hurbildu içan çaiçan bere discipuluac templeco edificioén hari eracustera. **2** Eta Iesusek erran ciecén, Eztacuquique gauça hauc guciac? eguiaz erraiten drauquet, ezta gueldituren hemen harria harriaren gainean, deseguin eztadin. **3** Eta hura iarriric cegoela Oliuatzetako mendi gainean, ethor cequizquierdun discipuluac appart, ciotela, Erraguc, noiz gauça hauc içanen dirade? eta cer signo hire ethortearenic eta munduan finarenic içanen da? (**aión g165**) **4** Eta ihardesten çuela Iesusek erran ciecén, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten. **5** Ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, erraiten dutela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. **6** Eta encunten dituçue guerlác eta guerlahotsac: beguirauçue trubla etzaitzeten: ecen gauça hauc guciac eguiñ behar dirade, baina ezta oraino içanen fina. **7** Ecen althaturen da nationea nationaren contra, eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade içurriteac, eta gosseteac, eta lur ikaratzeac lekutic lekura. **8** Baina hauc guciac dolore hatseac dirade. **9** Orduan liuraturen çaitutzte afflictionetara, eta hilén çaitutzte, eta gende guciéz gaitz etsiac içanen çarete ene icenagatic. **10** Eta orduan scandalizaturen dirade anhitz, eta batac bercea tradituren du, eta batac bercea

gaitzetsiren du. **11** Eta anhitz propheta falsu althaturen dirade eta seducituren dute anhitz. **12** Eta ceren multiplicaturen baita iniquitatea, hozturen da anhitzten charitarea. **13** Baina norc perseueraturen baitu finerano, hora saluaturen da. **14** Eta resumaco Euangilio haur predicationen da mundu vniuersoan, natione gucier testimoñagetan: eta orduan ethorrico da fina. **15** Dacussaçueñean bada desolationearen abominationea, Daniel prophetáz erran içan dena, leku sainduan dagoela (iracutzen duenac adi beça) **16** Orduan Iudean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: **17** Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts deusen bere ethetic eramaitera: **18** Eta landán datena, ezalbeiledi guibelerat itzul bere abillamenduén hartzera. **19** Dohain-gaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueiteinen egun hetan. **20** Otohoitz eguiçue bada çuen ihes eguitea eztén neguán, ezeta Sabbath egunean. **21** Ecen tribulatione handia orduan içanen da, nolacoric ezpaita içan munduarén hatsetic oraindrano, ez içanen. **22** Eta baldin laburtu içan ezpalirade egun hec nehor salua ezlaite, baina elegituacgatik, egun hec laburturen dirade. **23** Orduan baldin nehorc badarraçue, Huná hemen Christ, edo han: ezalbeitzineçate sinhets. **24** Ecen althaturen dirade christ falsuac, eta propheta falsuac, eta eguiñen duté signo handi eta miraculu: bay possible baliz, eleguituen-ere seducigarri. **25** Huná, aitzinetic erran drauquet. **26** Beraz baldin nehorc erran badieçue, Hará, desertuan da, etzaitezela ilki, Hará, gambratchoetan da: eztecajuela sinhets. **27** Ecen hala nola chistmista ilkiten baita Orientetic, eta eracusten Occidenterano: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortearere. **28** Ecen non-ere içanen baita sarrasquia, hara bilduren dirade arranoac-ere. **29** Eta bertan egun hetaco tribulationearen ondoan, iguzquia ilhunduren da, eta eztu emanen iharguac bere ergüia, eta içarrac eroriren dirade cerutic, eta ceruètaco verthuteac ikaraturen dirade. **30** Eta orduan aguerturen da guiçonaren Semearen signoa ceruán: eta orduan plaignituren dirade lurreco leinu guciac, eta ikussiren dute guiçonaren Semea datorqua ceruco hodeyetan bothere eta gloria handirequin. **31** Eta igorriren ditu bere Aingueruäc trompetta soinu handirequin, eta bilduren dituzte haren elegituac laur haicetaric, ceruén bazter batetic hayén berce bazterrererano. **32** Bada ficotzetic ikas eçaue comparationea, ia haren adarra ninicatzen denean eta hostatzen, badaquique vdá hurbil dela. **33** Hala çuec-ere dacusquiqueñean gauça hauc guciac, albeitzinequite écen borthan hurbil datela. **34** Eguiaz erraiten drauquet, eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc eguiñ daitezqueno. **35** Ceruá eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **36** Baina egun harçaz eta orenaz den becembatean, nehorc etzaqui, ez ceruètaco Aingueruèc-ere, ene Aitac berac baicen. **37** Baina nola baitziraden Noeren egunac, hala içanen da guiçonaren Semearen ethortearere. **38** Ecen hala nola dilubioaren aitzineco egunetan iaten baitzuten eta edaten, ezconcen baitziraden eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano. **39** Eta ezpaitzeçaten eçagut dilubioa ethor cedino, eta guciac eraman citzaqueeno: hala içanen da guiçonaren Semearen ethortearere. **40** Orduan biga içanen dirade landán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **41** Biguec ehoren dute errötán: bata recebituren da, eta bercea vtziren. **42** Veilla

eçaue bada, ecen ezaquique cer orduz çuen launa ethorteco den. **43** Eta hura iaquique, ecen baldin baleaqui aitafamiliácein goait aldiz ohoina ethor leiten, veilla liroela, eta ezlroela bere etchea çulhatzera vtzi. **44** Halacotz çuec-ere çaudete prest: ecen vste eztuqen orduan guionaren Semea ethorriren da. **45** Eta cein da cerbitzari leyala eta çuhurra, nabussiac muthillén compainiare gaineco eçarri duena, häy demborán vitaña deyençat? **46** Dohatsu da cerbitzari hura bere nabussiac dathorranean, hala eguiten eridenen duena. **47** Eguiaz erraitea drauquet, ecen bere on gucién gaineco hura eçarriren duela. **48** Bada baldin erran badeça cerbitzari gaichto harc bere bihotzean, Luçatzen du ene nabussiac ethorrera: **49** Eta has badadi cerbitzari lagunén cehatzen, eta iaten eta edaten hordiequin: **50** Cerbitzari haren nabussia ethorriren da harc vste eztuen egunean, eta ezaquian oreanean: **51** Eta berecirendu hura, eta hypocriten contuan eçarriren: han içanen da nigar eta hortz garrascots.

25 Orduan comparaturen da ceruétaco resumá hamar virginare bere lampác harturic sposoaren aitzinera ilki diradenequin: **2** Eta hetaric borçac ciraden çuhur, eta borçac erho. **3** Erhoéc, bere lampén hartzean, etzeçaten har oloric berequin. **4** Bainan çuhurrec har ceçaten olio bere vncietan bere lampequin. **5** Eta nola sposoac ethorrera berancen baitzuen, guciac logale citecen, eta loac har citzan. **6** Eta gau-herditan oihu eguin cedin, Huná, sposoa heldu da, ilki çatezte haren aitzinera. **7** Orduan iaiqui citecen virginare hec guiac, eta appain citzaten bere lampác. **8** Eta erhoéc çuhurrey erran ciecén, Iguçue çuen olotic: ecen gure lampác iraunguiten dirade. **9** Bainan ihardets ceçaten çuhurrec, cioitela, Ez, beldurrez asco eztugun gure eta çuen: baina aitzitic çoazte saltzen dutenetara, eta errossaüe ceurondaco. **10** Eta hec eroastera ioaiten ciradela, ethor cedin sposoa: eta prest ciradenac sar citecen harequin ezteyetara, eta erts cedin borthá. **11** Guero bada ethorten dirade berce virginac-ere dioitela, launa, iauna, irequi ieçaguc. **12** Bainan harc ihardesten duela, dio, Eguiaz diotsuet, etzaituztet eçagutzen. **13** Veilla eçaue bada: ecen ezaquique guionaren Semea ethorriren den eguna ez orena. **14** Ecen gauça haur guicombat beçala da, ceinec lekorerat ioaitean dei baitzitan bere cerbitzariac, eta bere onac eman baitzietzén. **15** Eta batari eman cietzón borz talent, eta berceari biga, eta berceari bat: batbederari bere ancien araura: eta ioan cedin lekorerat bertan. **16** Eta ioan cedin borz talentac recebitu cituena, eta traffica ceçan heçaz, eta eguiñ citzan berce borz talent. **17** Halaber biga recebitu cituenac-ere, irabaz citzan berce biga. **18** Bainan bat recebitu çuenac ioanic aitzur ceçan lurrean, eta gorde ceçan bere nabussiaren diruä. **19** Eta dembora handiaren buruán ethorten da cerbitzari hayén nabussia, eta contu eguiten du hequin. **20** Orduan ethorriric borz talentac recebitu cituenac presenta cietzón berce borz talent, cioela, Nabussiá, borz talent eman drauzquidac, huná, berce borz talent irabaci citiat heçaz. **21** Erran cieçon bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá: gauça gutian içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **22** Guero ethorriric bi talentac recebitu cituenac-ere diotsa, Nabussiá, bi talent eman drauzquidac, huná, berce

biga irabaci citiat heçaz. **23** Erran cieçon bere nabussiac, Vngui, cerbitzari oná eta leyalá, gutiaren gainean içan aiz leyal, anhitzaren gaineco eçarriren aut: sar adi eure nabussiaren alegrançan. **24** Bainan ethorriric talentbat recebitu çuenac-ere diotsa, Nabussiá, eçagutzen nián ecen guion gogorra incela, erein eztuán lekuan biltzen duala, eta barreyatu eztuán lekuan elkarganatzan duala. **25** Hunegatic beldurrez ioanic gorde diát hire talenta lurrean: huná, baduc eurea. **26** Eta ihardesten çuela bere nabussiac erran cieçon, Cerbitzari gaichtoá eta lachoá, bahaquian ecen biltzen dudala erein eztudan lekuan: eta elkarganatzan dudala barreyatu eztudan lekuan. **27** Beraz behar erauén eman ene diruä cambiadorey, eta ethorriric nic recebitu bainuqueen neurea lurcururequin. **28** Edequi eçoçue bada huni talenta, eta emoçue hamar talentac dituenari. **29** Ecen duen guciari emanen çayó, eta hambat guehiago vkanen du: baina deus eztuenari, duena-ere edequiren çayó. **30** Eta cerbitzari alferra egotzaüe lekoreco ilhunbera: han içanen da nigar eta hortz garrascots. **31** Bada guionaren Semea dathorranean bere glorián, eta Ainguera saindu guiac harequin, orduan iarriren da bere gloriaren thronoan. **32** Eta bilduren dirade haren aitzinera natione guiac, eta berecirendu batac bercetaric, artzainac ardiac akerretaric bereten dituen beçala. **33** Eta eçarriren duu ardiac bere escuinean, eta akerrac bere ezquerrean. **34** Orduan erranen draue Reguec bere escuinecoey Çatozze ene Aitaren benedicatuá, hereta eçaue munduaren fundationetic preparatu çaiçuen resumá. **35** Ecen gosse içan naiz eta eman drautaüe iatera: egarri içan naiz, eta eman drautaüe edatera: arrotz nincén, eta recebitu nauçue, **36** Billuci, eta veztitu nauçue: eri, eta visitatu nauçue: presoindeguian nincén, eta enegana ethori içan çarete. **37** Orduan ihardetsiren drauate iustoéc, dioitela, launa, noiz ikussi augu gosseric, eta bazcatu augu: edo egariric eta edatera eman drauagu? **38** Eta noiz ikussi augu arrotz, eta recebitu augu? edo billuci, eta veztitu augu? **39** Edo noiz ikussi augu eri, edo presoindeguian eta ethori gara hiregana? **40** Eta ihardesten duela Reguec erranen draue, Eguiaz diotsuet, ene anaye chipien hautaric batí eguiñ draucaüen becembatean niri egui drautaüe: **41** Orduan erranen draue ezquerrecoy-ere, Maradicatuá, parti çatezte energetic seculaco sura, deabruari eta haren aingueraüe preparaturic dauenera. (*aiōnios g166*) **42** Ecen gosse içan naiz, eta eztrautaüe eman iatera: egarri içan naiz, eta eztrautaüe eman edatera. **43** Arrotz nincén, eta eznauçue recebitu: billuci, eta eznauçue veztitu: eri eta presoindeguian, eta eznauçue visitatu. **44** Orduan hec-ere ihardetsiren drauate, erraiteen dutela, launa, noiz ikussi augu gosse edo egarri, edo arrotz, edo billuci, edo eri, edo presoindeguian, eta ezaugu cerbitzat? **45** Orduan ihardetsiren draue, erraiteen duela, Eguiaz diotsuet chipien hautaric batí eguiñ eztrautaüen becembatean, niri-ere eztrautaüe eguiñ. **46** Eta ioanen dirade hauc tormenta eternalera: baina iustoac vicitze eternalera. (*aiōnios g166*)

26 Eta guertha cedin acabatu cituenean lesusec propos hauc guiac, erran baitziecén bere discipuluey. **2** Badaquique ecen bi egunen buruán Bazco eguiten dela, eta guionaren Semea tradituren dela crucifica dadinçat. **3** Orduan bildu içan dirade Sacrificadore principalac eta Scribac eta popululo

Ancianoac Sacrificadore principal Caiphas deitzen denaren salara. **4** Eta conseillu eduqui ceñaten fineciaz Iesusen hatzamaiteco eta hiltzeco. **5** Bainaz erraiten çuten, Ez bestán, tumultorik eztençat populuaren artean. **6** Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela, **7** Ethor cedin harengana emaztebat, boeytabat vnguentu precio handitacoric çuela, eta huts ceñan, hora iarriric egon eta, haren buru gainera. **8** Eta hori ikussiric, haren discipuluey gaitzi cequién ciotela, Certaco da goastu haur? **9** Ecen vnguentu haur precio handitan saldu ahal çatequeen, eta eman paubrey. **10** Eta hori eçaguturic lesusec dioste, Cergatic fatigatzen duçue emazte haur? ecen obra ombat enegana obratu du. **11** Ecen bethiere paubreac vkanen dituque quequin: baina ni eznauçue bethi vkanen. **12** Ecen hunec vnguentu hunenene corputz gainera hustea ene ohorzecotzat eguiñ du. **13** Eguiaz erraiten drauquet, non-ere predicationen baita Euangilio haur mundu gucian, hunec eguiñ duena-ere contaturen da hunen memoriotan. **14** Orduan ioan içan da hamabietaric bat Iudas Iscariot deitzen cena, Sacrificadore principaleteria. **15** Eta dioste, Cer eman nahi drautäue, eta nic hora quey liuraturen baitrauquet? Eta hec assigna cietzóten hoguey eta hamar diru peça. **16** Eta gueroztic aicina bilha çabilan, hora tradi leçançat. **17** Eta altchagarri gabericoguién bestaco lehen egunean ethor citecen discipuluac lesusgana, ciotsatela, Non nahi duc appain diaçágun iatera Bazcoa? **18** Eta harc erran ciecen, Çoazte hirira edoceingana, eta erroque, Magistrac cioc, Ene demborá hurbil duc, hi baithan eguiñ diat Bazcoa neure discipuluequin, **19** Eta discipuluéc eguiñ ceñaten lesusec ordenatu cerauen beçala, eta appain ceñaten Bazcoa. **20** Bada arrastu cenean, iar cedin mahainen hamabiequin. **21** Eta hec alha ciradela, erran ceñan, Eguiaz erraiten drauquet, ecen çetaric batec tradituren nauela. **22** Orduan triste citecen haguitz, eta has cequión hetaric batbedera erraiten, Ala ni naiz, launa? **23** Bainaz ihardesten çuela erran ceñan, Norc eçarten baiu enequin escua trempatzeko platean, harc tradituren nau. **24** Segur, guionaren Semea badoa harçaz scribatu den beçala: baina maledictione guion haren gainean ceinez guionaren Semea traditzen baita: on çuqueen guion harc baldin sorthu içan ezpaliz. **25** Eta ihardesten çuela ludasec, ceinec hora traditzen baitzuen, erran ceñan, Magistrá, ni naiz? Diotsa, Hic erran duc. **26** Eta hec alha ciradela har ceñan lesusec ogua, eta gratiá rendaturic, hauts ceñan, eta eman ciecen bere discipuluey, eta erran, Har eçäue, ian eçäue, hora da ene gorputza. **27** Eta harturic copá, eta gratiac rendaturic, eman ciecen, erraiten çuela, Edan eçäue hunetaric guicio. **28** Ecen hora da ene odol Testamentu berricoa anhitzengatic issurten dena bekatuén barkamendutan. **29** Eta badiotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harát aihen fructu hunetaric, quequin berriric neure Aitaren resumán hora edanen dudan egunerano. **30** Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetako mendirat. **31** Orduan dioste lesusec, Çuec gucióic gau hunetan scandalizaturen çarete nitan: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade arthaldeco ardiac. **32** Bainaz resuscita nadin ondoan, çuen aitzinean ioanen naiz Galileara. **33** Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Guciak hitan scandaliza baditez-ere, ni iagoitic ezniaitec scandaliza. **34** Diotsa lesusec,

Eguiaz erraiten drauat, ecen gau hunetan oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauäla. **35** Diotsa Pierrisec, Are baldin hirequin hiltzera behar bidaquit-ere, ez aut vkaturen. Halaber discipulu guciec-ere erran ceñaten. **36** Orduan ethor cedin Iesus hequin Getsemane deitzen den leku batetara: eta dioste discipuluey, lar çaitzete hemen, harache ioanic otoitzt daididano. **37** Eta harturic Pierris eta Zebedeoren bi semeac, has cedin tristetzen eta guciz kechazten. **38** Orduan dioste lesusec, Alde gucietaric triste da ene arima heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçäue enequin. **39** Eta aitzinachiago ioanic, ahozpeziar cedin, otoitzt eguiten çuela, eta cioela, Ene Aitá, baldin possible bada, iragan bedi eneganic copa hora: guciagatic-ere ez nola nic nahi baitut, baina nola hic. **40** Guero ethorten da discipuluetara, eta erideiten ditu lo daunçala: eta diotsa Pierrisi, Horrela orebat ecin veillatu duçue enequin? **41** Veilla eçäue eta otoitzt eguique, sar etzaitezten tentationetan: ecen spiritua prompto da, baina haraguia flacu. **42** Berriz bigarren aldian ioan cedin, eta otoitzt eguiñ ceñan, erraiten çuela, Ene Aitá, baldin possible ezpada copa hora iragan dadin eneganic, hora edaten dudala baicen: eguiñ bedi hire vorondatea. **43** Guero itzuliric erideiten ditu berriz lo daunçala: ecen hayen beguiac sorthatuac ciraden. **44** Eta vtziric hec, berriz ioan cedin, eta otoitzt eguiñ ceñan heren aldian, hitz berac erraiten cituela. **45** Orduan ethorten da bere discipuluetara, eta dioste, Lo eguique gauguero, eta reposa çaitzete: huná, hurbildu da orena, eta guionaren Semea liuratzan da gaichtoén escuetara. **46** Iaqui çaitzete, goacen: huná, hurbildu da ni traditzen nauena. **47** Eta hora oraino minço cela, huná, Iudas hamabietaric bat, ethor cedin, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalen eta populucio Ancianoén partez. **48** Eta hora traditzen çuenac, eman cerauen seignale, cioela, Nori-ere pot eguiñ baitraucat, hora da: çatchetzate hari. **49** Eta bertan hurbilduric lesusgana, erran ceñan, Magistrá, Vngui hel daquia. Eta pot eguiñ cieçon. **50** Orduan lesusec erran cieçon Adisquideá, certan aiz hemen? Orduan hurbilduric eçar citzaten escuac lesusen gainean, eta lot cequizquierdian. **51** Eta huná, lesusequin ciradenetaric batec, auancaturic escua, idoqui ceñan bere ezpatá, eta ioric Sacrificadore principalaeren cerbitzaria, edequi cieçon beharra. **52** Orduan diotsa lesusec, Itzul eçac eure ezpatá bere lekura: ecen ezpata hturen duten guciac, ezpataz hilen dituc. **53** Vste duc ecin otoitzt daidiodala orain neure Aitari, eta baitinguquet bertan hamabi legione baino guehiago Aingueru? **54** Nolatan beraz compli litezque Scripturác, diotenean, ecen hunela behar dela eguiñ? **55** Ordu hartan birean erran ciecen lesusec gendetzey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin, ene hatzamaitera: egun oroz çuen artean iarten nincén, iracasten ari nincela templean, eta eznauçue hatzaman. **56** Bainaz hora gucia eguiñ içan da, compli litecençat Prophetén Scripturác. Orduan discipulu guciéc, hora abandonnaturic, ihes eguiñ ceñaten. **57** Bainaz Iesus, hatzaman çutenéc, eraman ceñaten Caiphas Sacrificadore subiranoagana, non Scribac eta Ancianoac bilduac baitziraden. **58** Eta Pierris iarreiquiten çayón vrrundanic Sacrificadore subiranoaren salarano, eta barnera sarthuric, iar cedin cerbitzariequin, fina ikus leçançat.

59 Eta Sacrificadore principalac eta Ancianoac eta conseillu gucia testimoniage falsu bilha çabiltzan lesusen contra, hil eraci leçatençat: **60** Eta etzeçaten eriden: eta anhitz testimonio falsu ethorri bacen-ere etzeçaten eriden moldezcoric. Bainan finean ethorriric bi testimonio falsuc erran ceçaten, **61** Hunec erran du, Deseguin ahal dirot laincoaren templea, eta hirur egunez hura reedifica. **62** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoac erran cieçón, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificatzen dutena? **63** Eta Iesus ichilic cegoen. Orduan ihardesten duela Sacrificadore subiranoac diotsa, Adiuratzan aut lainco viciaren partez, erran dieçaguán, eya hi aicenez Christ laincoaren Semea. **64** Diotsa Iesusec, Hic erran duc: baina are diotsuet, Hemendic harat ikussiren duçue guïçonaren Semea iarriric dagoela laincoaren botherearen escuinean, eta ceruco hodeyetan ethorten dela. **65** Orduan Sacrificadore subiranoac erdira citzan bere abillamenduac, erraiten quela, Blasphematu du, cer guehiago testimonio behar dugu? huná, orain ençun vkan duçue hunen blasphemioa. **66** Cer irudi çaique? Eta hec ihardesten çutela, erran ceçaten. Hil mereci du. **67** Orduan thu eguiñ cieçoten beguithartera, eta buffeta ceçaten, eta bercéç cihorréz vkaldi eman cieçoten, **68** Cioitela, Christ, prophetiza iecaguc, nor den io auena. **69** Eta Pierris iarriric cegoén lekorean salán: eta ethor cequión nescatobat, ciela, Hi-ere Iesus Galileanoarequin incén. **70** Bainan harc vka ceçan gucién aitzinean, ciela, Etzequinat cer dionán. **71** Eta hura corralerat ilkiten cela ikus ceçan berce nescato batet: eta erran cieçén han ciradeney, Haur-ere Iesus Nazarenorequin cen. **72** Eta berriz vka ceçan iuramendurequin, ciela, Ezteçagut guïçona. **73** Eta appur-baten buruán ethor citecen present içan ciradenac, eta erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hi-ere hetaric aiz: ecen eure minçatzeac-ere declaratzen au. **74** Orduan has cedin maradicatzen eta arnegatzen, ciela, Ezteçagut guïçona. Eta bertan oillarrac io ceçan. **75** Orduan orhoit cedin Pierris Iesusec erran ceraucan hitzaz, ceinec erran baitzeraucan, Oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkiric nigar eguiñ ceçan mingui.

27 Guero goiça ethori cenean, conseillu eduqui ceçaten Sacrificadore principal eta populuko Anciano guciéc lesusen contra, hura heriotara eman leçatençat. **2** Eta estecaturic eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pontio Pilate gobernadoreari. **3** Orduan Iudasec, hura traditu çuenac, çacussanean hura condemnatu cela vrriquituric, itzul cietzén hoguey eta hamar diruäc Sacrificadore principaleya eta Ancianoey. **4** Cioela, Bekatu eguiñ dut, odol innocentaren traditzeaz. Bainan hec erran ceçaten, Cer dohacu guri? hic dacussála. **5** Eta diruäc iraitziric templean, retira cedin, eta ioanic, vrka ceçan bere buruä. **6** Orduan Sacrificadore principalec diruäc harturic erran ceçaten, Ezta sori hauc thesaurean eçar ditecen, ecen odol precioa da. **7** Eta conseillu harturic, eros ceçaten heçaz topinaguile baten landá estrangeren ohortz leku. **8** Halacotz deithu içan da landa hura, odol-landa, egungo egunerano. **9** Orduan compli cedin Hieremias prophetáz erran içan cena, ciela, Eta harta vkan dituztë hoguey eta hamar diruäc, estimatu içan denaren precioa, cein estimatu içan baita Israeleko haourréz: **10** Eta

eman dituzte hec tupinaguile baten landaren erosteco, launac niri ordenatu cerautan beçala. **11** Eta Iesus eraman cedin Gobernadorearen aitzinera, eta interroga ceçan Gobernadoreac, ciela, Hi aiz Iuduén Reguea? Iesusec erran cieçón, Hic dioc. **12** Eta accusatu içanic Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz, deus etzeçan ihardets. **13** Orduan diotsa Pilatec, Eztançuc cebat gauça hire contra testificatzen duten? **14** Eta etzieçón ihardets hitz batetara-ere: hala non miresten baitzuen Gobernadoreac haguitz. **15** Bada bestán costumatu çuen Gobernadoreac populuari beréc nahi çutén presoner baten largatzen. **16** Eta orduan baçutén presoner notablebat, Barabbas deitzen cenic. **17** Bildu ciradenean bada hec, erran cieçén Pilatec, Cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Barabbas, ala Iesus, deitzen dena Christ? **18** Ecen baceaqueian inuidiaz hura liuratú çutela. **19** Eta hura alki iudicialean iarriric cegoela,igor cieçón bere emazteac, ciela, Eztuála hic deus iusto horrequin, ecen anhitz iragan diat egun ametsetaric horrengatic. **20** Orduan Sacrificadore principaléz eta Ancianoéz burutan eman cieçoten populuari Barabbasen esca litecen, eta Iesus hil eraci leçaten. **21** Eta ihardesten quela Gobernadoreac erran cieçén, Biotaric cein nahi duçue larga dieçaçuedan? Eta hec erran cieçoten, Barabbas. **22** Erran cieçén Pilatec, Cer eguiñen dut beraz Iesusez Christ deitzen denaz? Diotsate guciéc, Crucifica bedi. **23** Eta Gobernadoreac dioste, Bainan cer gaizqui eguiñ du? Orduan hec oihu guehiago eguiten çutén, erraiten çutela, Crucifica bedi. **24** Eta ikussiric Pilatec ecen etzuela deus probetchatzen, baina tumultoa handitzenago cela, vr harturic ikuz citzan escuac populuaren aitzinean, ciela, Innocent naiz ni iusto hunen odoletic: quec ikussaue. **25** Eta ihardesten quela populu guiciac erran ceçan, Horren odola dela gure gainean eta gure haourren gainean. **26** Orduan larga cieçén Barabbas: eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçát. **27** Orduan gobernadorearen gendarmeséc eramanic Iesus pretoriara, bil ceçeten haren aitzinera banda guicia. **28** Eta billicu çutenean eman cieçoten soinera escarlatazco mantobat. **29** Eta elhorrizco coroabat plegaturic eçar ceçaten haren buru gainean, eta canaberabat haren escuinean: eta haren aitzinean belhauricatz truffatzen ciraden harçaz erraiten çutela, Vngui hel daquiaia, Iuduén Regueá. **30** Eta thu eguiñic haren contra, har ceçaten canabera hura, eta haren buruäri ceraunsaten. **31** Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten mantoa, eta vezti ceçaten bere abillamenduez: eta eraman ceçaten crucificatza. **32** Eta ilki ciradenean eriden ceçaten guïçon Cyreniano Simon deitzen cebat: haur bortcha ceçaten haren crutzearen eramaitera. **33** Eta ethori ciradenean Golgotha deitzen den lekura (cein erran nahi baita hambat nola bur-heçur leku) **34** Eman cieçoten vinagre edatera behaçunarequin nahastecaturic: eta dastatu çuenean etzuen edan nahi vkan. **35** Eta crucificatu çutenean parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric: compli ledinçat Prophetáz erran cena, Partitu vkan dituzte ene abillamenduac, eta ene arroparen gainean çorthe egotzi vkan duté. **36** Eta iarriric ceudela beguiratzen çutén hurá han. **37** Eta eçar ceçaten haren buru garayan haren causá scribaturic, HAVR DA IESVS IVDVEN REGVEA. **38** Orduan crucificatu içan dirade harequin bi gaichtaguin bata escuinetic eta bercea ezquerretic. **39** Eta

iragaiten ciradenéc iniuriatzen çuten hura, bere buruäc higuitzen cituztela. **40** Eta ciotela, Hic templea deseguiten duanorrec, eta hirur egunez edificatzen, empara eçac eure buruä: baldin laincoaren Semea bahaiz, iauts adi crutzetic. **41** Halaber Sacrificadore principaléc-ere truffatzen ciradela Scribequin eta Ancianoequin, erraiten çutén. **42** Berceac emparatu ditu, bere buruä ecin empara diro: baldin Israeleco Regue bada, iauts bedi orain crutzetic, eta sinhetsiren dugu hori. **43** Fida da laincoa baithan, empara beça orain, baldin haren gogaraco bada: ecen erran du, laincoaren Semea naiz. **44** Hura bera, harequin crucificatu ciraden gaichtaguinec-ere reprotochatzen ceraucaten. **45** Bainan sey orenetaric bedratzi orenetarano lur guciaren gainean ilhumbe eguiñ cedin. **46** Eta bedratzi orenén inguruän oihu iar cedin Iesus ocengui, cioela, Eli, Eli, lama sabachthani? erran nahi baita, Ene laincoa, Ene laincoa, ceren abandonnatu nauc? **47** Eta han present ciradenetaric batzuc hori ençunic, cioiten, Elias deitzen du hunec. **48** Eta bertan laster eguiñ icetaric batec, eta spongiabat harturic vinagrez betheric, eta eçarriric canabera baten inguruän, edatera eman cieçon. **49** Eta bercéc erraiten çuten, Vtzac, dacussagun, eya ethorriren denez Elias horren emparatzera. **50** Eta orduan Iesusec berriz ocengui oihu eguiñic, spiritua renda ceçan. **51** Eta huná, templeco velá erdira cedin bi çathitara, garaitic behererano, eta lurrak ikara cedin, eta harriac, erdira citecen. **52** Eta monumentac irequi citecen, eta anhitz Saindu lo ceunçanén gorputzac iaiqui citecen. **53** Eta monumentataric ilkiric haren resurrectione ondoan, sar citecen ciuitate saindura, eta aguer cequizquier anhitzi. **54** Eta Centenera, eta harequin Iesusen beguirale ceudenac, lur ikaratzea eta eguiñ içan ciraden gauçak ikussiric, ici citecen haguitz, erraiten çutela, Eguiazqui laincoaren Semea cen haur. **55** Han ciraden halaber anhitz emazte vrrundanic beha ceudela, cein iarreiqui içan baitzaizcan Iesus Galileatic, hura cerbitzatzen çutela. **56** Hetaric cen, Maria Magdalena, eta María lacquesen eta losesen ama, eta Zebedeoren semen amá. **57** Eta arrastu cenean, ethor cedin guion abrartsbat Arimathiatric, Joseph deitzen cenic, hura-ere Iesusen discipulu içan cen. **58** Haur ethor cedin Pilatgana, eta esca cequión Iesusen gorputzaren: orduan mana ceçan Pilatec renda ledin gorputza. **59** Eta gorputza harturic Iosephec mihisce churi batetan barna eçar ceçan. **60** Eta eçar ceçan bere monument berri arroca batetan ebaquia çueñearen: eta harri handibat monument borthara itzuliric, ioan cedin. **61** Eta Maria Magdalena eta María bercea ciraden han iarriac sepulchre aurkán. **62** Eta biharamunean, cein baita Sabbathoaren preparatione ondoan, bil citecen Sacrificadore principalac, eta Phariseuac Pilatgana. **63** Erraiten çutela, launa, orhoitu gaituc nola abusari harc vici cela erran ceçan, Ondoko heren egunean resuscitaturen naiz. **64** Mana eçac bada beguira dadin sepulchrea heren egunerano, haren discipuluéc gauzä ethorriric, hura ebats ezteçatzen, eta populuari derroten, Resuscitatu da hiletaric: eta halaz baitate azquen errorea lehena baino gaichtoago. **65** Eta erran cieçon Pilatec, Badituęe goardac: çozate, segura çaitzete daquiqueñ beçala. **66** Hec bada ioanic segura ceçatzen sepulchrea, harria cigailaturic, goardequin.

28 Eta Sabbath azquencean asteco lehen arguitu behar cen egunean, Maria Magdalena eta María bercea ethor citecen sepulchrearen ikustera. **2** Eta huná, lur ikaratze handibat eguiñ cedin: ecen launaren Aingueraü iauts cedin cerutic, eta ethorriric aldara ceçan harria borthatic, eta iarriric cegoen haren gainean. **3** Eta cen haren ikartzea chistmista beçala, eta haren abillamendua churi elhurra beçala. **4** Eta haren beldurrez, ici citecen goardác, eta hilac beçalaca citecen. **5** Bainan ihardesten çuela Aingueraü erran cieçon emaztey, Çuec eztuęela beldurric: ecen badaqit Iesus crucificatu içan denaren bilha çabiltzatela: **6** Ezta hemen: ecen resuscitatu içan da, erran çuen beçala: çatozte ikussaqe launa eçarri içan cen lekuia. **7** Eta bertan ioanic erreçue haren discipuluę, ecen resuscitatu dela: eta huná, çuen aitzinean doa Galileara: han hura ikussiren duque. Huná, erran drauquet. **8** Eta bertan partitiric monumentetic iciapen eta bozcario handirequin, laster eguiñ ceçaten haren discipuluę declaratzera. **9** Bainan hec haren discipuluę declaratzera cioacela, huná, Iesus aitzinera ethor cequien, cioela, Vngui hel daquicuela. Eta hec hurbilduric lot cequitzén haren oiney, eta adora ceçaten hura. **10** Orduan dioste Iesusec, Eztuęela beldurric: çozate, declara ieceçue ene anayet, doacen Galileara: eta han ikussiren nauté. **11** Hec partitu eta, huná, goardetaric batzu ethor citecen hirira, eta declara cietzén Sacrificadore principaley eguiñ içan ciraden gauça guciak. **12** Orduan bilduric Ancianoequin, eta conseillu harturic, diru somma ona eman cieçon gendarmesey: **13** Ciotela, Erraque, Haren discipuluéc gauaz ethorriric, hura ebatsi vkan duté gu lo gaunçala. **14** Eta baldin hori gobernadoreac ençun badeça, guc sinhets eraciren draucagu, eta eguitecotaric idoquiren çaituztegu. **15** Eta hec diruä harturic eguiñ ceçaten iracatsi içan ciraden beçala: eta publicatu içan da propos haur Iduén artean egungo egunerano. **16** Bainan hameca discipuluac ioan citecen Galilearát, mendira, non ordenant baitzarauen Iesusec. **17** Eta hura ikussiric adora ceçaten: eta batzuc duda ceçaten. **18** Eta hurbilduric Iesus minça cequién, cioela, Eman içan çait niri bothere gucia ceruän eta lurrean. **19** Çozate bada eta iracats itzaęe gende guciac: batheyatzen dituęela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: **20** Iracasten dituęela nic manatu drauqedan guciaren beguiratzen: eta huná, ni çuequin naiz bethiere munduaren finerano. Amen. (aión g165)

Markos

1 IESVS CHRIST Iaincoaren Semearen Euangelio hatsea:

2 Scribatu den beçala Prophetetan, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceinac appainduren baitu hire bidea hire aitzinean. 3 Desertuan oihuza dagoenaren voza da, Appain eçaque launaren bidea, plana itzaque haren bidescá. 4 Batheyatzan ari cen Ioannes desertuan, eta predicatzan çuen emendamendutako baptismoa bekatuén barkamendutan. 5 Eta ioaiten cen haren gana Iudeaco herri gucia eta Ierusalemcoac: eta batheyatzan ciraden guciac haren ganic lordaneco fluuioan, bere bekatuac confessatzen cituztela. 6 Eta cen Ioannes veztitua camelu biloz, eta larruzco guerrico batez bere guerruncean inguru, eta othi eta bassezti iaten çuen. 7 Eta predicatzan çuen, cioela, Ethorten da ni baino borthitzago dena ene ondoan, ceinen çapatetako hedearen beheitituri ezpainaiz lachatzeko digne. 8 Eguia da, nic batheyatzan çaituztet vrez, baina harc batheyaturen çaituzte Spiritu saindua. 9 Eta guertha cedin egun hetan, Iesus ethor baitzedin Nazareth Galileacotic, eta batheya baitzedin Ioannes ganic lordanean. 10 Eta bertan ilkiten cela vretic, ikus citzan ceruäc erdiratzen, eta Spiritu saindua vssó columbabat beçala haren gainera iausten. 11 Eta voz-bat eguiñ cedin ceruëtaric, cioela, Hi aiz ene Seme maitea ceinetan hartzten baitut neure atsegui ona. 12 Eta bertan Spirituac irion cejan hura desertura. 13 Eta egon cedin han desertuan berroguey egun, tentatzen cela Satanez: eta cen bassa bestiequin, eta Ainguuerùc cerbitzatzen çuten. 14 Eta Ioannes hatzaman ican cenean, ethor cedin Iesus Galileara, predicatzan çuela Iaincoaren resumaren Euangelioa: 15 Eta cioela, Complitu da demborá, eta hurbil da Iaincoaren resumá: emenda çaitzete, eta sinhets eçaque Euangelioa. 16 Eta Galileaco itsas bazarrean çabilala ikus citzan Simon eta Andriu haren anayea, sareac itsassora egoizten cituztela (ecen pescadore ciraden) 17 Eta erran ciecen lesusec, Çatozte ene ondoan eta eguiñen çaituztet guïga pescadore. 18 Eta bertan vtziric bere sareac iarrei qui içan çaiçcan. 19 Eta handic aitzinachiago ioanic, ikus citzan lacques Zebedeoren semea eta Ioannes haren anayea, hecere vncian bere sareac adobatzen cituztela. 20 Eta bertan dei citzan hec: eta bere aita Zebedeo vncian vtziric languilequin, iarrei qui içan çaiçcan. 21 Guero sartzen dirade Capernaum-en, eta bertan Sabbath egunean sarthuric synagogán, iracasten ari cen. 22 Eta spantaturic ceuden haren doctrináz, ecen iracasten cituen autoritate çuenac beçala, eta ez Scribéc beçala. 23 Eta cen hayén synagogán guïçombat spiritu satsua çuenic, eta oihuza iar cedin, 24 Cioela, Ah, Cer da hire eta gure artean Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? bea ceaquiat nor aicen, hi aiz Iaincoaren saindua. 25 Eta mehatcha cejan hura lesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horren ganic. 26 Eta spiritu satsua hura çathituric, eta ocengui oihuza iarriric, ilki cedin haren ganic. 27 Eta spanta citecen guciac, hala non bere artean galdez baitzeuden, ciotela, Cer da haur? cer doctrina berri da haur? autoritatez spiritu satsuac-ere manatzen baititu eta obedizten baitute? 28 Eta io cejan haren famác bertan

Galilea inguruco comarca gucia. 29 Eta bertan synagogatic ilkiric, ethor citecen Simonen eta Andriuen etchera lacquesequin eta Ioannesequin. 30 Eta Simonen ama-guinharreba cetzan helgaitzarequin: eta bertan minçatu içan çaiçcan harçaz. 31 Orduan hurbilduric goiti ceçan hura escutic harturic, eta bertan vtzi ceçan helgaitzac: eta harc cerbitza citzan. 32 Eta arratsean, iguzqui sartzean, ekarten cerautzaten guezqui ceuden guciac eta demoniatuac. 33 Eta hiri gucia borthara bildua cen. 34 Eta senda citzan erharçun diuersez eri ciraden guciac: eta anhitz deabru campora egotz ceçan, eta etzituen deabruac minçatzeria vtziten nola hura eçagutu vkan lutén. 35 Guero goicean oraino ilhun handia cela iaiquiric ilki cedin, eta ioan cedin leku desertu batetara, eta han othoitz eguiten çuen. 36 Eta iarrei qui içan çaiçcan Simon eta harequin ciradenac. 37 Eta eriden çutenean, erran cieçoten, Guciak hire bilha diabiltzac. 38 Orduan dioste Goacen hurbilengo burguétara: han-ere predica deçadançat: ecen hartacotzat ilki içan naiz. 39 Eta predicatzan çuen hayén synagoguetan, Galilea gucion: eta deabruac campora egoizten cituen. 40 Eta ethor cedin haren gana sorhayobat, othoitz eguiten ceraucala, eta hari belhauricaturic ciotsala, Baldin nahi baduc chahu ahal neçäquec. 41 Orduan lesusec compassione harturic eta escua hedaturic, hunqui ceçan hura, eta erran cieçón, Nahi diat, aicén chahu, 42 Eta hori erran çuenean, bertan ioan cedin haren ganic sorhayotassuna, eta chahu cedin. 43 Eta hura mehatchaturic bertanigor ceçan camporát: 44 Eta erran cieçón, Beguirauc nehori deus etzterroa: baina ohá, eta eracuts aquio Sacrificadoreari, eta presenta itzaz eure garbitzeagatic Moysesec manatu dituen gaujác häy testimoniagetan. 45 Baina hura ilkiric has cedin anhitz gauçaren publicatzen, eta beharquien manifestatzen, hala non guehiagoric aguerriz Iesus ecin sar baitzaiten hirira, baina lekorean leku desertuetan cen, eta ethorten ciraden haren gana alde guciataric.

2 ETa berriz sar cedin Capernaumen cembeit egunen buruan, eta ençun içan da ecen etchean cela. 2 Eta bertan anhitz bildu içan dirade hambat non bortha aldiriéc-ere ecin eduqui baitzitzaqueizten: eta declaratzen cerauen hitza. 3 Orduan ethor citecen batzu herengana, ekarten çutela laurez eramaiten cen paralyticobat. 4 Eta ceren ecin hurbil baitzaqidizquion gendetzearen causaz, aguer ceçaten Iesus cen etche gaina, eta hura çulhaturic, erauts ceçaten paralyticoa cetzan ohea. 5 Orduan lesusec hayén fedea ikussiric, erran cieçón paralyticoari, Semé, barkatu çaiçquic eure bekatuac. 6 Eta Scribetaric batzu ciraden han iariac, eta iharduquiten çuten bere bihotzetan, hunela, 7 Cergatic haur hunela blasphemio erraitea ari da? Norc bekatuac barka ahal ditzaque Iaincoac berac baicen? 8 Eta bertan eçaguturic lesusec bere spirituaz, ecen hala ciharducatela berac baithan, erran ciecen, Cergatic horrelaco gaucez diharducaque çuen bihotzetan. 9 Cein da erratchago, erraitea paralyticoari, Barkatu çaiçquic bekatuac, ala erraitea, Iaiqui adi, eta har eçaz eure ohea, eta ebil adi? 10 Daquiciençat bada ecen guïçonaren Semeac baduela bothere bekatuen barkatzeko lurrean (diotsa paralyticoari) 11 Hiri diossat, Iaiqui adi, eta har eçaz eure ohea, eta habil eure etcherat. 12 Eta bertan iaiqui cedin, eta ohea harturic, ilki cedin gucién presentian: hala non guciac spantatuac baitzeuden, eta glorificatzen baitzutzen

laincoa, erraiten çutela, Egundano hunelaco gauçaric eztugu ikussi. **13** Eta ilki cedin berriz itsas alderat: eta populu gucia ethorten cen harengana, eta iracasten cituen hec. **14** Eta vrruti iragaiten cela, ikus ceçan, Leui Alpheoren semea peage lekuau iarriric, eta erran cieçon, Arreit niri. Eta iaquiric iarrei qui cequion. **15** Eta quertha cedin, Iesus haren etchean mahainean iarriric cegoela, anhitz publicano eta gende vicitze gaichtotaco iar baitzedin lesusequin eta haren discipuluequin, ecén anhitz ciraden eta iarrei qui içan çazcan. **16** Eta Scribéc eta Pharisieuć ikussiric publicanoequin eta gende vicitze gaichtotacoequin iaten çuela, erran ciecen haren discipuluey, Cergatic publicanoequin eta vicitze gaichtotacoequin iaten du eta edaten? **17** Eta haur ençunic lesusec dioste, Osso diradenec eztute medicuren beharric: baina eri diradenec: ecen ez naiz ethorri iustoén deitzera: baina bekatoren, emendamendutara. **18** Eta Ioannesen eta Pharisieuć discipuluć barur eguiten çutén: eta hec ethorten dirade eta diotsate, Cergatic Ioannesen eta Pharisieuć discipuluć barur eguiten dute, eta hire discipuluć ezpáitute baruric eguiten? **19** Eta erraiten draue lesusec: Ezteyetaco gendec baruric ahal daidite ezcondua hequin deno? ezcondua berequin duteno baruric ecin daidite. **20** Baina ethorriren dirade egunac edequiren baitzayez ezcondua, eta orduan barur eguin denuté egun hetan. **21** Eta nehorc oihal pedaçu latz-batz eztu iosten abillamendu çar batetan, ezpere haren compligarri berri harc edequiren drauca çarrari, eta gaizcoatzenago da ethendurá. **22** Halaber nehorc eztu eşarten mahatsarno berria çahagui çarretan: ezpere mahatsarno berriac lehertzen ditu çahaguiac eta mahatsarnoa issurten da, eta çahaguiac galtzen dirade baina mahatsarno berria çahagui berrietañ ecarri behar da. **23** Eta quertha cedin hura iragaiten baitzen Sabbath egun-batez ereincetan gaindi, eta has citecen haren discipuluac bidean cioacela buruca idoquiten. **24** Eta Pharisieuć erran cieçoten, Horrá, cergatic eguiten duté Sabbathoan eguiñ sori eztena? **25** Eta harc erran ciecen, Eztuque egundano iracurri vkan, cer eguiñ çuen Dauid-ec necessitate çenean, eta gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? **26** Nola sarthu içan cen launaren etchean Abiathar Sacrificadore principalaren demborán: eta propositioneo oguiac ian vkan cituen, Sacrificadoreñ baicen iateco sori etziradenac, eta nola harequin ciradeney-ere eman cerauen? **27** Guero erran ciecen: Sabbathoa guiconagatic eguiñ içan da, ez guicona Sabbathoagotic. **28** Bada guiconaren Semea Sabbathoaren-ere iabe da.

3 Guero sar cedin berriz synágogán, eta cen han guicombat escua eyhartua çuenic. **2** Eta gogoatzen çutén eya Sabbathoan sendaturen çunez accusa lecatençat. **3** Eta diotsa guicon escu eyhartua çuenari, laiqui adi artera. **4** Guero dioste, Sabbathoan vngui eguitea da sori, ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea, ala hiltzea: baina hec ichilic ceuden. **5** Eta hetarát inguru behaturic asserrerequin, eta hayén bihotzeco obstinationeaz contristaturic, diotsa guiconari, Heda eçac eure escua: Eta hedá ceçan, eta haren escua, bercea beçain senda cedin. **6** Orduan ilkric Pharisieuć, bertan Herodianoequin conseiliu eduqui ceçaten haren contra, hura hil lecatençat. **7** Baina Iesus bere discipuluequin retira cedin itsas alderat: eta iarrei qui cequion gendetze handia Galileatic eta Iudeatic. **8**

Eta Ierusalemetic, eta Idumeatic, eta lordanaz berce aldetic: eta Tyreco eta Sydoneco inguruètan habitatzen ciradenetaric gendetze handi, ençunic cein gauça handiac eguiten cituen, ethor citecen harengana. **9** Eta erran ciecen bere discipuluey vncichobat bethi prest eduqui lequión, gendetzearen causaz, hers ezleçatençat. **10** Ecen anhitz sendatu vkan çuen, hala non afflictionetan ciraden guiac oldartzen baitziraden harengana hunqui lecatençat. **11** Eta spiritu satsuć hura ikusten çutenean, haren aitzinera bere buruāc egoizten cituztén, eta oihu eguiten çuten, cioitela, Hi aiz laincoaren Sem. **12** Baina harc haguitz mehatzatzen cituen, manifesta ez lecatençat. **13** Guero igan cedin mendi batetara, eta dei citzan beregana nahi cituenac: eta ethor citecen harengana. **14** Eta ordena citzan hamabi harequin içateco, eta predicatora igorteko: **15** Eta lutén bothere eritassunén sendatzeco, eta deabruén campora egoizteco. **16** Lehenic Symon, (ceini icen eman baitzieçon Pierris:) **17** Eta Iacques Zebedeoren semea, eta Ioannes Iacquesen anayea, (eta häy icen eman ciecen Boanerges, erran nahi baita, igorciri semeac) **18** Eta Andriu eta Philippe, eta Bartholomeo, eta Mattheu, eta Thomas, eta Iacques Alpheoren semea, eta Thaddeo, eta Simon Cananeoa, **19** Eta Iudas Iscariot, ceinec bera traditu-ere baitzuen. **20** Eta ethor citecen etchera: eta berriz gendetze handibat bil cedin, hala non oguiaren iateco artea -ere ecin har baitziroten. **21** Eta haur ençun çutenean haren ahaideac ilki citecen hatzaman lecatençat: ecen erraiten çuten, çoratu cela. **22** Eta Ierusalemetic iautsi içan ciraden Scribéc erraiten çutén, ecen Beelzebub çuela, eta deabruén princearen partez deabruac campora egoizten cituela. **23** Eta hec beregana deithuric, erran ciecen comparationez, Nolatan Satanec Satan campora egotz ahal deçaque. **24** Ecen baldin resumabat bere contra partitura bada, ecin dague resuma hura. **25** Eta baldin etchebat bere contra partitura bada, ecin dague etche hura. **26** Hala baldin Satan-ere altcha badadi eta partitura bada bere contra, ecin dague, baina fin du. **27** Ecin nehorc borthitz baten ostillamenduac, haren etchera sarthuric, pilla ahal ditzaque, baldin lehen borthitzta esteca ezpadeça: eta orduan haren etchea pillaturen du. **28** Eguiaz erraiten drauquet, ecen bekatu guiciac guiconén seméy barkaturen çaztela, eta blasphematu dituqueizten blasphemio guiciac: **29** Baina norc-ere blasphematuren baitu Spiritu sainduaren contra eztu barkamenduric vkanen seculan, baina içanen da condemnatione eternalaren hoguendun. (aión g165, aiônios g166)

30 Ecen erraiten çuten, Spiritu satsua du. **31** Ethorten dirade bada haren anayeac eta haren ama: eta lekorean ceudelaigor citzaten batzu harengana, haren deitzera. **32** Eta iarriric cegoen haren inguruän gendetzea, eta hec erran cieçoten, Huná, hire amac eta hire anayéc lekorean galdeguiten aute. **33** Orduan ihardets ciecen, cioela, Nor da ene ama, edo ene anayeac? **34** Eta inguru behatu çenean haren inguruän iarriric ceuden discipuluetara, dio, Huná ene ama, eta ene anayeac. **35** Ecen norc-ere eguiñe baitu laincoare vorondatea, hura da ene anaye ete ene arreba, eta ama

4 Guero berriz has cedin iracasten itsas bazterrean: eta bil cedin harengana gendetze handi, hala non bera vncira

sarthuric, iarriric baitzegoen itsassoan: eta populu gucia itsas costan leihorrean cen. 2 Eta iracasten cerauen comparationez anhitz gauça, eta erraiten cerauen bere doctrinán, 3 Ençun eçaue, Huná, ereillebat ilki cedin ereitara. 4 Eta guertha cedin ereitean, partebat eror baitzedin bide bazterrera, eta ethor citecen ceruco choriac, eta irets ceçaten hura. 5 Eta berce partebat eror cedin leku harriquetara, non ezpaitzuen lur anhitzic: eta bertan ilki cedin, ceren ezpaitzuen lur barnetassunic. 6 Bainan iguzquia goratu cenean, erre cedin: eta ceren erroric ezpaitzuen, eyhar cedin. 7 Eta berce partebat eror cedin elhorri artera, eta elhorriac handi citecen, eta itho ceçaten hura, eta etzeçan fructuric eman. 8 Eta bercea eror cedin lur-onera, eta eman ceçan fructu goratzen eta handitzen cenic, eta ekar ceçan bihi batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 9 Orduan erran ciecen, Ençuteco beharriric duenac, ençun beça. 10 Eta bera cela, interroga ceçaten haren inguruän hamabiequin ciradenéc, comparationeaz. 11 Eta erran ciecen, Çuey eman çaique laincoaren resumaco secretuaren eçagutzea: baina lekorean diradenej comparationez gauça guciac tractatzen çaique: 12 Dacussatela ikus deçatençat, eta eztaquizquión ohart: eta dançutela ençun deçaten, eta adi ezteçaten: conuersti eztitecen eta bekatuac barka ez taquizquién. 13 Eta erran ciecen, Eztaquique comparatione haur? Eta nolatan comparatione guciac eçagutiren ditüue? 14 Ereilleac hitza ereiten du. 15 Bada hauc dirade bide bazterrera hacia recebitzen dutenac, ceinétan ereiten baita hitza: baina ençun dutenean, bertan ethorten da Satan, eta kencen du hayen bihotzeten erein cen hitza. 16 Eta hauc dirade halaber leku harriquetara hacia recebitzen dutenac: eta ençun dutenean hitza, bertan bozcariorequín recebitzen dute hura. 17 Eta eztute erroric berac baithan, baina iraute gutitaco dirade: guero heltzen denean tribulationeric edo persecutioneric hitzagatic, bertan scandalizaten dirade. 18 Eta hauc dirade elhorri artera hacia recebitzen dutenac, hauc dirade, diot, hacia ençuten dutenac: 19 Bainan mundu hunetaco ansíec, eta abrastassunezco enganioac, eta berce gaucetaco guthicié barneraric ithotzen dute hitza, eta fructu gabetzen da. (aión g165) 20 Eta hauc dirade lur onera hacia recebitu dutenac, ceinéic hitza ençuten bautute, eta recebitzen, eta fructu ekarten, batac hoguey eta hamar, eta berceac hiruroguey, eta berceac ehun. 21 Erran ciecen halaber, Ala candela ekarten da gaitzuruepan, edo ohapean eçar dadingçat? eza candelerane eçar dadingçat? 22 Ecen ezta deus secreturic aguerturen eztenic, edo estal ahal daitenic: baina campora ethori behar da. 23 Baldin nehorc ençuteco beharriric badu, ençun beça. 24 Guehiago erran ciecen, Gogoauçue cer ençuten duçuen: cer neurriz neurturen baituque, neurturen çaique, eta emendaturen çaique, çuey ençuten duçuenoy. 25 Ecen duenari, emanen çayó: eta deusic eztuenari, duena-ere edequiren çayó. 26 Guehiago erraiten çuen, laincoaren resumáda, guïçón hacia lurrera egotziric gau eta egun lo etzaten eta iaiquiten liçaten baten ancora. 27 Eta hacia ilkiten eta hatzen licén, harc ezlaquiala nola, 28 Ecen bere buruz lurrac fructu ekarten du, behin belhar, guero buru, guero ogui bihi bethea buruän. 29 Eta aguertu denean fructua, bertan guïçonac du eçarten iguiteyá: ceren prest baita vztá. 30 Guero cioen,

Cer irudi duela erranen dugu laincoaren resumác? edo cer comparationez comparaturen dugu hura? 31 Hura da mustarda haci bilhibat beçala, cein lurrean ereiten denean, baita lurrean diraden haci gucietaco chipiena: 32 Bainan eren den ondoan, goratzen da, eta berce belhar gucietaco handiena eguiten da: eta adar handiac eguiten ditu hala non ceruco choriec ohatzeac eguiñ ahal baitzizaqueizte haren itzalean. 33 Eta anhitz hunelaco comparationez tractatzen cerauen hitza, ençun ahal ciroitenaren araura. 34 Eta comparatione gabe etzayen minçatzen: baina appartean bere discipuluey declaratzen cerauzten gauça guciac. 35 Eta erran ciecen egun hartan, arrastu cenean, Iragan gáitecen vraren berce aldera. 36 Eta populua vtziric har ceçaten hura vncian cen beçala: baina berce vncitchoac-ere baciraden harequin. 37 Orduan altcha cedin haice buhumba handibat, eta bagác sartzen ciraden vncira, hala non ia bethatzen baitzén. 38 Eta hura vnciareni guibileco aldean cetzan lo burundi baten gainean: orduan iratzartzen dute, eta diotsate, Magistrúa, eztuc ansiaric ceren galduac goacen? 39 Eta iratzarri cenean mehatcha ceçan haicea, eta erran cieçón itsassoari, Ichil adi, eta gueldi adi. Orduan cessa cedin haicea, eta tranquilitate handi eguiñ cedin. 40 Eta erran ciecen Cergatic çarete horrela icior? nola eztuque federic? 41 Eta ici citecen icidura handiz: eta erraiten çuten elkarren artean, Bainan nor da haur, haiceac eta itsassoac, ere obedizten baitute?

5 Eta ethor citecen itsassoaren berce aldera, Gadarenóen comarcara. 2 Eta ilki cenean vncitic, bertan aitzinera ethor cequión thumbetaric spiritu satsua çuen guïçombat: 3 Ceinec bere egoitea baitzen thumbetan, eta cadenaz-ere nehorc ecin esteca ciroen. 4 Ceren anhitzetan cepoz eta cadenaz estecatu içan cenean hauts baitzitzan cadenác, eta çathica cepoac: eta nehorc ecin ceba ceçaqueen. 5 Eta bethiere egun eta gau mendietan eta thumbetan cen oihu cegoela, eta bere buruäri harriz ceraunsala. 6 Eta ikussi çunean lesus vrrundanic, laster eguiñ ceçan eta gur cequión: 7 Eta oihu voz goraz erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, lesus lainco subiranoaren Semea? adiuratzan aut laincoaren partez ezneçan tormenta. 8 (Ecen erraiten ceraucan, Ilki adi spiritu satsuá, guïçón horreganic) 9 Orduan interroga ceçan hura, Nola da hire icena? Eta ihardets ceçan,cioela, Legio diat icen: ecen anhitz gaituc. 10 Eta othoitz handi eguiten ceraucan, ezlitzanigor comarca hartaric campora. 11 Eta cen han mendi aldean vrdalde handibat alha cenic. 12 Eta othoitz eguiñ cieçoten deabru hec guciéc, cioitela, Igor gaitzac vrdetara, hetara sar gaitecençat. 13 Eta permetti ciecen bertan lesusec. Eta ilkirci spiritu satsuac lar citecen vrdetara, eta oldar cedin vrdaldea gainetic behera itsassora (eta baciraden bi millaren inguruä) eta itho citecen itsassoan. 14 Eta vrdeac bazcatzen cituztenéc ihes eguiñ ceçaten, eta ekar citzaten berriac hirira eta campocoetara: Orduan ilki citecen ikustera cer eguiñ içan cen. 15 Eta ethorten dirade lesusgana, eta ikusten dute demoniatu içan cena iarriric eta veztituric eta cenzaturic, legionea vkan çuena diot: eta ici citecen. 16 Eta haur ikussi çutenéc erran ciecen hæy, nola demoniatuari heldu içan çayon, eta vrdéz. 17 Orduan hec has cequizquión othoitz eguiten parti ledin hayén comarquetaric. 18 Eta hura sarthu cenean vncira, othoitzez çayon demoniatu içan cena harequin licén. 20

loan cedin bada, eta has cedin predicaten Decapolisen cein gauça handiac egun cerautzan Iesusec: eta guciec miresten çuten. **21** Eta iragan cenean Iesus vñcian berriz berce alderia, populu handi bil cedin harengana, eta cen itsas bazterrean. **22** Eta huná, ethor cedin synagogaco principal Iairus deitzen cemba, eta ikussi çueanean hura, egotz ceçan bere burua haren oinetara. **23** Eta othoitz handi eguiten ceraucan, ciela, Ene alabatchoa hurrenean duc: othoitz eguiten drauat, ethor adin, eta eçar ditzán escuac haren gainean, senda dadinçat eta vici den. **24** Eta ioan cedin Iesus harequin, eta populu handi çarreyón, eta hertsen çuten. **25** Eta emaztebat cen odol iariatza hamabi vrthe hetan çuenic: **26** Eta anhitz suffritu vkan çuen anhitz medicutaric, eta berea gucia despendatu çuen, eta etzén deus probetchatu, baina gaizcoatuago içan cen. **27** Hura Iesusez minçatzen ençunic, ethor cedin gendetzean guibeletic, eta hunqui ceçan haren arropá. **28** Ecen erraiten çuen, Baldin haren abillamenduac hunqui baditzat ber, sendaturen naiz. **29** Eta bertan agor cedin haren odol ithuria: eta sendi ceçan bere gorputzean sendatu cela plaga hartaric. **30** Eta bertan Iesusec bere baithan eçaguturic harenganic ilki içan cen verthutea, itzuliric gendetzean, erran ceçan, Norc hunqui ditu ene abillamenduac? **31** Eta erran cieçoten bere discipuluac, Badacussac gendetzeac hertsen auela, eta dioc, Norc hunqui nau? **32** Eta inguru behatzent çuen, haur egun çuena ikuş leçançat. **33** Eta emaztea beldurric eta ikararic, nola baitzaquian hura baithan egun içan cena, ethor cedin, eta egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta erran cieçón egua gucia. **34** Eta harc erran cieçón, Alabá, eure fedeac saluatu au, habil baquerequin, eta aicén sendo eure plagatic. **35** Oraino hura minço cela ethor citecen batzu synagogaco principalarenetic, ciotela, Hire alabá hil duc, cergatic fatigatzen duc Magistrua? **36** Eta Iesusec erraiten cen hitz haur ençün çuen beçain sarri, diotsa synagogaco principalari, Eztuála beldurric, sinhetsac solament. **37** Eta etzeçan permetti nehor iarrei qui lequion Pierris, eta lacques, eta Ioannes lacquesen anayea baicen. **38** Guero ethor cedin synagogaco principalaren etchera, eta ikus citizen tumultoa, eta nigarrez ceudenac, eta dolu handi ekarten çutenac. **39** Eta sarthuric dioste, Cergatic tormentatzent çarete, eta nigarrez çaudete? nescatchá ezta hil, baina lo datza. **40** Eta irriz ceuden harçaz: baina harc guciac idoquiric campora, har citizen nescatcharen aitá eta amá, eta harequin ciradenac, eta sartzen da nescatchá cetez lekura. **41** Eta harturic nescatcharen escua, diotsa, Talitha-cumi: erran nahi baita, Nescatchá (hiri diosnat) iaiqui adi. **42** Eta bertan iaiqui cedin nescatchá, eta баçabilan: ecen hamabi vrthetacoa cen: eta spantamendu handiz spanta citecen. **43** Eta haguitz manatu vkan ditu, nehorc haur ezlaquian: eta erran ceçan iatera nescatchari eman lequión.

6 Guero parti cedin handic, eta ethor cedin bere herrira, eta баçarreitzan bere discipuluac. **2** Eta ethorri cenean Sabbathoa, has cedin synagogán iracasten, eta ençuten çutenetaric anhitzec miresten çuten, ciotela, Nondic huni gauça hauc? eta ceric da huni eman içan çayon sapientia haur, eta are hunelaco verthuteac hunen escuz eguiten baitirade? **3** Ezta haur charpanter? Mariaren seme, lacquesen eta losesen

eta ludaren eta Simonen anaye? eztirade hunen arrebac-ere hemen gu baithan? Eta scandalizatzen ciraden harten. **4** Eta erraiten cerauen Iesusec, Ezta Prophetabat desohoratzan bere herrian, eta ahaidén artean, eta bere etchean baicen. **5** Eta ecin egun çuen han verthuteric batre, cembeit eri bakoitz, escuac hayén gainean eçarriric, senda baitzitzan baicen. **6** Eta miraz cegoén hayéc incredulitateagatic, eta inguratzan cituen burguác inguru, iracasten ari cela. **7** Orduan dei citzan hamabiac, eta has cedin hayén igorten birá: eta eman cieçen bothere spiritu satsuén gainean. **8** Eta mana citzan ezleçaten deus har bidecotzat, makila hutsa baicen: ez maletaric, ez oguiric, ez diruric guerricoan. **9** Baina sandaleac iaunciac lituzten eta birá arropaz ezeltecen vezti. **11** Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituze, eta çuec ez ençunen, handic partitzean, iharros eçaçue çuen oinén azpico errhautsa, testimoniagetan hayén contra. Eguiaz diotsuet, emequiago tractatuac içanen diradela Sodomacoac eta Gomorrhacoac iudicioco egunean, ecen ez hiri hura. **12** Eta hec partituric predicaten çuten batbedera emenda ledin. **13** Eta deabru anhitz campora egoizten çutén: eta vñctatzen çutén olizio anhitz eri, eta sendatzen cituzten. **14** Eta ençun ceçan regue Herodesec minçatzen (ecen haren icena cen famatua) eta erran ceçan, Ioannes batheyatzen ari cena, resuscitatu içan da hiletaric, eta halacotz verthutéc obratzen duté harten. **15** Bercéc cioiten, Elias da: Eta bercéc cioiten, Prophetada, edo Prophetetaric bat beçalaco. **16** Bada hori ençunic Herodesec dio, Haur da Ioannes nic buruá edequi draucadana, hura resuscitatu da hiletaric. **17** Ecen Herodes hunec gende igorriric har ceçan Ioannes, eta esteca ceçan presoindeguian, Herodias bere anaye Philipperen emaztearen causaz, ceren hura emazte hartu baitzuen. **18** Ecen erraiten ceraucan Ioannesec Herodesi, Eztuc sori euri anayeren emaztea duán. **19** Halacotz Herodias ayher çayón, eta hil eraci nahi çuen, baina ecin ceçaqueen. **20** Ecen Herodes beldur çayón Ioannesi, eçaguturic ecen hura cela guïçon iustoa eta saindua, eta ohore ekarten ceraucan: eta hura ençunic anhitz gauça eguiten çuen, eta gogotic hura ençuten çuen. **21** Bada egun carazcoa ethorri cenean, Herodesec bere sor eguneco banqueta eguiten ceraueean princiy eta capitainey eta Galileaco principaley. **22** Eta sarthuric Herodiasen alabá dançatu cenean, eta Herodesi eta harequin mahainean iarriric ceudenac atseguein egun ceraueean, Reguec diotsa nescatchari, Esca aqit cer-ere nahi baitit, eta emanen draunat. **23** Eta cin egun cieçón: Escaturen aitzaitadan gucia emanen draunat, neure resumaren erdirano. **24** Eta harc ilkiric erran cieçón bere amari, Cer escaturen naiz? Eta harc erran ceçan, Ioannes Baptisten buruären. **25** Eta bertan sarthuric affectionatouqui Reguegana, esca cequión, ciela, Nahi diat orain bertan eman dieçadán platean Ioannes Baptisten buruá. **26** Eta Reguec haguitz tristeturic, cinagatic eta harequin mahainean iarriric ceudenacgatic, eztu iraitzi nahi vkan. **27** Eta bertan Reguec, igorriric borreroa, mana ceçan ekar ledin haren buruá: harc bada ioanic edequi cieçón buruá presoindeguian. **28** Eta ekar ceçan haren buruá platean, eta eman cieçón hura nescatchari, eta nescacháç eman cieçón bere amari. **29** Eta hori ençunic haren discipuluac ethor citecen, eta eraman ceçaten haren gorputza, eta eçar ceçaten thumbán. **30** Eta bil citecen

Apostoluac Iesusgana, eta conta cieçoten eguiñ eta iracatsi çuten gucia. **31** Eta erran ciecén, Çatozte ceuróic appart leku desertu batetara, eta reposa çáitezte gutibat: ecen anhitz ciraden ethorten eta ioaiten ciradenac: eta iateco aicinariç-ere etzutén. **32** Ioan citecen bada leku desertu batetara vncian appart: **33** Bainá ikus citzan populuac ioaiten, eta eçagut ceçaten hura anhitzec: eta oinez hiri guciataric laster eguiñ ceçaten hara, eta aitzin cequizten häy, eta bil citecen harengana. **34** Orduan ilkíric ikus ceçan gendeteze handia lesusec, eta compassione har ceçan heçaz: ecen ardi artzain gabeac beçala ciraden: eta has cequién anhitz gauçaren iracasten. **35** Eta nola ia berandua baitzén, ethorri içan çáizcan bere discipuluac, erraiten çutela, Desertu duc leku haur, eta ia berandua duc: **36** Eyec congit, inguruco herrietarát eta burgüetarat ioanic, berén ogui eros deçatençat: ecen cer ian deçaten eztié. **37** Eta harc ihardesten çuela erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Orduan diotsate, Ala ioanic erossiren dugu ber-ehun dineroren ogua, eta emanen drauegu iatera? **38** Eta harc dioste, Cembat ogui dituçe? çoazte eta ikar eçaçue. Eta iaquin dutenean dioite, Borz, eta bi arrain. **39** Orduan mana citzan, iar eraci litzaten guciac mahaintaraz belhar pherde gainean. **40** Eta iar citecen arenacz, ehuná, eta berroguey eta hamarná. **41** Eta borz oguiac eta bi arrainac hartu cituenean, beguiac ceruráit alchaturic, gratiáic renda citzan, eta hauts citzan oguiac: eta eman cietzén bere discipuluey, häy aitzinera eçar lietençat: eta bi arrainac parti cietzén guciey. **42** Eta ian ceçaten guciéc, eta ressasia citecen. **43** Eta goiti ceçaten çathitaric hamabi sasquitara, eta arrainetaric cerbait. **44** Eta ian çutenac ciraden borz milla guïçonen inguruá. **45** Guero bertan bere discipuluac sar eraci citzan vncira, eta aitzinean ioan eraci itsassoaren berce aldera Bethsaida alderát, berac populuari congit lemon bizquitartean. **46** Eta hec igorri cituenean, mendira ioan cedin othoitz eguitera. **47** Eta arrastu cenean, vncia cen itsassoaren erdian, eta hura bera leihorrean. **48** Eta ikus ceçan pena çutela, aurthiquiten: (ecen haice-contra çutén) eta gauären laurgarren veilla irian ethor cedin hetara, itsas gainez çabilala: eta nahi cituen hec iragan. **49** Bainá hec hura ikussiric itsas gainez çabilala, vste çuten fantosmabat cela: eta oihu eguiñ ceçaten, **50** Ecen guciéc ikusten çuten hura, eta trubla citecen: baina bertan minça cequién, eta erran ciecén, Sporça çáitezte, ni naiz, etzaretela beldur. **51** Orduan igan cedin hetara vncira: eta sossega cedin haicea: non are tinquetz spantago baitzitelen berac baithan, eta mirets ceçaten. **52** Ecen etzuién aditu oguiéz eguiñ içan cena: ceren hayén bihotza gogortua baitzén. **53** Eta berce aldera iragan ciradenean, ethor citecen Genesarethco lurrera, eta portu har ceçaten. **54** Eta vncitic ilki ciradenean, bertan eçagut ceçaten hura. **55** Eta laster eguiñ çutenean inguruco comarca hura gucia, has citecen ohetan erién ekarten, non cela hura ençuten baitzuten, hara. **56** Eta nora-ere sar baitzedin burgüetara, edo hirietara, edo parropioetara, placetan eçarten cituzten eriac, eta othoitz eguiten ceraucaten haren arropa ezpaina berere hunqui leçaten: eta hunquizen çutén guciac sendatzen ciraden.

7 Orduan bil citecen harengana Pharseuac, eta Ierusalemetic ethorri içan ciraden Scriba batzu. **2** Eta hec ikussi çutenean

haren discipuluetaric batzuc escu communez (erran nahi baita, ikuci gabéz) iaten çutela ogua, arrangura citecen. **3** Ecen Pharseuéc eta ludu guciéc, maiz escuac ikuciric baicen, eztute iaten, aitzinecoen ordenançáeduquiten ditutzela. **4** Eta merkatutic itzultzen, diradenean, ikuciac ezpadirade, eztuté iaten. Anhitz berce gauçaric-ere bada beguiratzeco hartu dutenic, nola baitirade goporrén ikutzeac, eta cubenac, eta cobrezco vncienac, eta ohenac. **5** Guero interrogatzen dute Pharseuéc eta Scribéc, Cergatic hire discipuluac eztabiltza aitzinecoen ordenancén araura, baina escuac ikuci gabe iaten dute ogua? **6** Bainá harc ihardesten çuela erran ciecén, Segurqui vngui prophetizatu vkan du Esaiasec çueçaz hypocrito, scribatua den beçala, Populu hunec ezpainez ohoratzen nau, baina hayén bihotza vrrun da eneganic. **7** Bainá alferretan cerbitzatzen naute, iracasten ditutzela doctrinatzat guiçonén manamenduac. **8** Ecen laincoaren manamendua vtziric, guiçonen ordenançáeduquiten duque, hala nola, cubén eta goporrén ikutzeac: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duque. **9** Erraiten cerauen halaber, Vngui nombait iraizten duque laincoaren manamendua, çuen ordenançá beguire deçacuençat. **11** Bainá çuec dioçue, Baldin norbeitec aitari edo amari baderró, Eneganic içanen den corbana (erran nahi baita donoa) probetchaturen çaic, hoguen gabe date hura. **12** Eta eztuçe permettitzent harc deus guehiagoric eguiñ dieçón bere aitari edo bere amari: **13** Ezdeusten duçuela laincoaren hitza ceuroc ordenatu duçuen ordenançáz: eta hunelaco berce gauçaric anhitz eguiten duque. **14** Guero deithuric populu gucia beregana, erran ciecén, Beha çáquizquidate guciac, eta adi eçaçue. **15** Ezta deus guiçonaren campotic, hura baithan sartzen denic, hura satzu ahal deçäquenic: baina harenganic ilkiten diraden gauçádirade, guiçona satsutzen dutenac. **16** Nehorc ençuteco beharriric badu ençun beça. **17** Guero etchean sarthu cenean populutiric interroga ceçaten bere discipuluéc comparationeaz. **18** Eta dioste, Horrela çuec-ere adimendu gabe çarete? Eztuçe aditzen, ecen campotic guiçona baithan sartzen diradenetaric deusec, ecin hura satsu deçaquela? **19** Ecen ezta sartzen haren bihotzera, baina sabelera, eta ilkiten da campora retreitera, chahutzen dituela vianda guciac. **20** Ciosten bada, Guiçonaganic ilkiten dena da, guiçona satsutzen duena. **21** Ecen barnetic, guiçonén bihotzetic ilkiten dirade pensamendu gaichtoac, adulterioac, paillardiáç, hiltzecáç, **22** Ohoinqueriáç, auaritiáç, gaichtaqueriáç, enganioa, insolentia, bekaizteria, gaitzerraitea, superbiá, erhotassuna: **23** Gaichtaqueria hauc guciac barnetic ilkiten dirade, eta satsutzen dute guiçona. **24** Eta handic iaiquiric ioan cedin Tyreco eta Sidongo comarquetarát: eta etche batetan sarthuric, etzuen nahi nehorc iaquin leçan: baina ecin estali içan da. **25** Ecen harçaz ençunic emaztebatec, ceinen alabatchoac baitzuen spiritu satsua, ethorriric egotz ceçan bere buruá haren oinetara, **26** (Eta emaztea cen Grec, nationez Syrophenissiana) eta othoitz eguiten ceraucan campora egotz leçan deabrua haren alabaganic. **27** Eta Iesusec erran cieçón, Vtzan behin haourrac ressasia ditecen: ecen eztun gauça bidezcoa haourréen oguiaren hartzea, eta chakurrey egoiztea. **28** Eta harc ihardets ceçan, eta erran cieçón, Hala duc launa: badaric-ere chakurréc iaten dié mahain azpian haourréen

appurretaric. **29** Orduan erran cieçon, Hitz horrengatic ohá, ilki dun deabrua hire alabaganic. **30** Eta ioan içan cenean bere etchera, eriden ceçan deabrua ilki cela, eta alabá ohe gainean cetzala. **31** Guero partituric Tyreco eta Sidongo quoarteraretic, ethor cedin Galileaco itsassora, Decapolisco comarquén arteaz. **32** Orduan presentatzan draucate gor nequez minço cembat, eta otohoitz eguiten escua gainean eçar lieçon. **33** Eta hura gendetzetik appart harturic, eçar citzan bere erhiac haren beharrietan: eta thu eguinic, hunqui ceçan haren mihia. **34** Guero cerurat beguiac althaturic suspirio eguiñ ceçan, eta erran cieçon Ephphata, erran nahi baita, Irequi adi. **35** Eta bertan irequi citecen haren behariac, eta lacha cedin haren mihico etchequidurá, eta minço cen claroqui. **36** Eta mana citzan nehori ezlerroten: baina cembat-ere harc defenda baitziecén, vnguiz guehiago publicatzen çutén. **37** Eta guciz miraculu esten çutén, cioitela, Vngui gauça guiac eguiñ ditu: gorrey ençun eraciten draue, eta mutuac minça eraciten ditu.

8 Egun hetan, gucizco gendetze handia cen becala, eta ezpaitzuten cer ian leçaten, dei citzan beregana lesusec bere discipuluac, eta erran ciecen, **2** Compassione dut populuaz: ecen ia hirur e gun du enequin daudela, eta eztuté cer ian deçaten. **3** Eta baldinigor baditzat baruric cein bere etcherat, flacaturen dirade bidean: ecen horietaric batzu vrrundanic ethorri içan dirade. **4** Eta ihardets ceçoten bere discipuluéc, Nondic hauc hemen nehorc ressasia ahal litzaque oguiz desertuan? **5** Eta interroga citzan, Cembat ogui dituçe? Eta hec erran ceçaten, Çazpi. **6** Orduan mana ceçan populuia iar ledin lurrean: eta harturic çazpi oguiac, gratiác rendatu eta, hauts citzan, eta eman cietzen bere discipuluey, presenta litzatençat: eta presentatu cituzten populuaren aitzinean. **7** Bacituzten halaber arrain guti batzu, eta gratiác rendaturic, erran ceçan hec-ere presenta litzaten. **8** Ian ceçaten bada, eta ressasia citecen: eta altcha citzaten çathi soberatuetaric çazpi sasquitara. **9** Eta ian çutenaç ciraden laur millaren inguruä, guero eman ciecen congiti. **10** Eta bertan uncira sarthuric bere discipuluequin, ethor cedin Dalmanutha bazterretara. **11** Eta ethor citecen Pharisieuac, eta has citecen harequin iharduquiten, hari cembeit signoren cerutic galdez caizcala, hura tentatzen çutela. **12** Orduan barnadanic bere spiritanus suspirio eguinic, erran ceçan, Cergatic generatione haur signo galdez dago? eguiaz diotsuet generatione huni signoriç etzayola emanen. **13** Eta hec vtziric, vncian berriz sarthuric iragan cedin berce aldera. **14** Eta ogui hartzera discipuluey ahanz cequién: eta oguibat baicen etzutén berequin vncian. **15** Eta mana citzan,cioela, Gogoauçue eta beguira çaitete Pharisieuén altchagarritic, eta Herodesen altchagarritic. **16** Eta baciharducaten elkarren contra, cioitela, Ceren oguiric eztugun da hori. **17** Eta hori eçagutu çuenean lesusec, erran ciecen, Cer diharducaue, ceren oguiric eztuçuen? oraino eztuçue consideratzan ez aditzen? oraino gogortua duque çuen bihotza. **18** Beguiac dituçuelaric, eztacussaçue? eta behariac dituçuelaric, eztançue? eta etzarete orhoit? **20** Eta çazpiac laur milla/guiçoney hautsi nerauztenean cembat sasqui çathiz betheric althatu centuzten? Eta hec erran cieçoten, Çazpi. **21** Eta erran ciecen, Nola eztuçue aditzen? **22** Eta ethor cedin

Bethsaida: eta presenta cieçoten itsubat, eta otohoitz ceguioten, hura hunqui leçan. **23** Orduan itsuaren escua harturic, eraman ceçan burgutic campora: eta haren beguietara thu eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric, interroga ceçan, deus balacussanez. **24** Eta harc beguiac althaturic erran ceçan, Badiacusquiat guiçonac, ecen ohartzen nitziayec arboreac diruditela dabiltzala. **25** Guero berriz eçar citzan escuac haren beguién gainean, eta berriz goiti beha eraci cieçon: eta senda cedin, eta ikusten cituen vrrundanic-ere claroqui guciak. **26** Orduan lesusec igor ceçan hura bere etcherát, cioela, Ezadila burgura sar, eta nehori ezterroala burguän. **27** Eta lesus eta haren discipuluac handic ilkiric ethor citecen Philipperen Cesarea deitzen deneco burguétara: eta bidean interroga citzan bere discipuluac, ciostela, Nor naicela ni dioite guïconé? **28** Eta hec ihardets ceçaten, Ioannes Baptista, eta bercéc Elias, eta bercéc Prophetetaric bat. **29** Orduan harc dioste, Eta çuec ni nor naicela dioue? Eta ihardesten duela Pierrisec diotsa, Hi aiz Christ. **30** Orduan debeta citzan mehatchurequin nehori hura ezlerroten harçaz. **31** Eta has cedin hayén iracasten, ecen behar cela guïconaren Semeac anhitz suffri leçan, eta reproba ledin Ancianoéz, eta Sacrificadore principaléz, eta Scribész, eta hil ledin, eta hereneco egunean resuscita ledin. **32** Eta claroqui propos hunez minçatzen cen. Orduan apparta ceçan Pierrisec, eta has cequión reprotochatzen. **33** Eta harc itzuliric, eta bere discipuluetarat behaturic reprotocha ceçan Pierris, cioela, Guibelerat adi eneganic Satan: ecen eztituc aditzen laincoaren diraden gauçá, baina guïconén diradenac. **34** Guero populu beregana deithuric bere discipuluequin, erran ciecen, Norc-ere nahi baitu ene ondoan ethorri, renuntu beça bere buruáz, eta har beça bere crutzea, eta berrait niri. **35** Ecen norc-ere nahi vkanen baitu bere vicia saluatu, galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia enegatic eta Euangeliogatic, saluaturen du hura. **36** Ecen cer probetchu du guïconac, baldin mundu gacia irabaz badeça, eta bere arimá gal badeça? **37** Edo cer emanen du guïconac bere arimaren recompensamendutan? **38** Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz generatione adultera eta bekatore hunetan, guïconaren Semea-ere ahalque içanen da harçaz, dathorranean bere Aitaren glorián Aingueru sainduequin.

9 Erraiten cerauen halaber, Eguiaz erraiten drauquet, ecen badiradela hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic, laincoaren resumá bothererequin ethorric dacusquieten. **2** Eta sey egunen buruän har citzan Pierris, eta lacques eta Ioannes, eta eraman citzan mendi gora batetara appart hec berac, eta transfigura cedin hayén aitzinean. **3** Eta haren abillamenduac argui citecen, eta haguitz churit elhurra beçala, halaca non bolacalec luraren gainean ecin hain churi eguiñ baileçaque. **4** Guero aguer cequién Elies Moysesequin, eta minço ciraden lesusequin. **5** Orduan Pierrisec hitza harturic diotsa lesusi, Magistrú, on duc gu hemen garén: eguiñ ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen. **6** Eta cer minço cen etzaquian: ecen icituac ciraden. **7** Eta eguiñ cedin hodeybat hec estali cituenic: eta ethor cedin vozbat hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea: huni

beha çaquizquio. 8 Eta bertan inguru behaturic, etzeçaten ikus nehor guehiagoric, Iesus bera baicen berequin 9 Eta hec menditic iausten ciradela, mana citzan, nehori ezlletzoten erran ikussi cituzten gauçá, guïçonaren Semea hiletaric resuscitatu liceanean baicen. 10 Eta hec erran haur eduqui ceçaten berac baithan, elkarri galde eguiten ceraucatela, cer erran nahi çuen, hiletaric resuscitatze harc. 11 Guero interroga ceçaten, ciotela, Cergatic dioite Scribéc ecen Elias lehen ethorri behar dela? 12 Eta harc ihardesten çuela erran ciecen, Segur Eliasec lehen ethorriric bere staturaco ditu gauça guciak: eta scribatua den beçala guïçonaren Semeaz, behar da anhitz suffri deçan, eta ezdeusetan eduqui dadin. 13 Bainan erraiten drauçet ecen Elias ethorri içan dela, eta hari eguiñ nahi ceraucatent gucia, eguiñ draucatela, harçaz scribatua den beçala. 14 Eta discipuluetara ethorriric, ikus ceçan gendetze handibat hayén inguruän, eta Scribéc hequin ciharducatela. 15 Eta bertan gendetze gucia, hora ikussiric, spanta cedin: eta harengana laster eguiñ saluta ceçaten. 16 Orduna interroga citzan Scriba hec, Cer diharducaçue çuen artean? 17 Eta ihardesten çuela gendetzeçoetaric batec, erran ceçan, Magistruá, ekarri diat neure semea hiregana, ceinec baiyu spiritu mutubat. 18 Eta non-ere har baiteça, çathicatzan dic: eta orduna haguna diarioc, eta garrascots bere hortzez eguiten dic, eta eyarthu dihoac: eta erran diraueat hire discipuluéy egotz leçaten campora, eta ecin eguiñ dié. 19 Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, O natione sinheste gabea, noizdrano finean çuequín içanen naiz? noizdrano finean supportaturen çaitutztet? ekarçue hora enegana. 20 Orduna ekar ceçaten harengana: eta ikussi çuenean, bertan spirituac çathica ceçan hora, eta lurrera eroriric iraulzcatzen cen haguna lariola. 21 Orduna interroga ceçan Iesusec haren aita, Cembat dembora du haur heldu çayola? Eta harc diotsa, Haourra-danic. 22 Eta anhitzetan sura egotzi dic eta vrera, deseguin leçançat: baina deus ahal badaguic, hel aqiguic, güçaz compassionē hartric. 23 Eta Iesusec erran cieçón, Baldin hori sinhets ahal badeçac, gauça guciak dituc possible sinhesten duenaren. 24 Eta bertan haour aitác oihu cegoela nigarrequin erran ceçan, Sinhesten diat, launa, hel aquio ene incredulitateari. 25 Eta ikussiric Iesusec ecen populua lasterca elkargatzen cela, mehatcha ceçan spiritu satsua, ciotsala, Spiritu mutuá eta gorrá, nic aut manatzen, Ilki adi horrenagan, eta guehiagoric ez adila sar hori baithan. 26 Eta spirituoa oihu eguiñic eta hora gaizqui çathicaturic, ilki cedin: eta haourra hila beçalaca cedin, hala non anhitzec erraiten baitzuten ecen hil cela. 27 Bainan Iesusec harén escua harturic, chuchent ceçan hora, eta iaiqui cedin. 28 Eta etchean sarthu cenean, bere discipuluéc interroga ceçaten appart, Cergatic guc hora ecin campora egotzi dugu? 29 Eta erran cieçén, Deabru mota hora bercela ecin ilki daite orationez eta barurez baicen. 30 Eta handic ilkiric, elkarrequin çabiltzan Galilean gairdi: eta etzuen nahi nehorc iaquin leçan. 31 Ecen iracasten cituen bere discipuluac, eta ciosten, Guiçonaren Semea liuraturen da guïçonén escuetara, eta hilien duté: baina hilic, hereneco egunean resuscitaturen da. 32 Bainan hec erran haur etzutzen aditzen, eta beldur ciraden haren interrogatzen. 34 Eta hec ichil citecen: ecen elkarren contra iharduqui çutén bidean, cein cen berceac baino handiagoa. 35

Eta iarri cenean, dei citzan hamabiak, eta erran cieçén, Baldin nehor lehen içan nahi bada, gucietaço azquenén içanen da, eta guciel cerbitzari. 36 Eta haourchobat harturic eçar ceçan hayen artean, eta hora bessoetara harturic, erran cieçén, 37 Norc-ere hunelaco haourchoetaric bat recebituren baitu ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebitzen bainau, eznau ni recebitzen, baina niigorri nauena. 38 Eta ihardets cieçón loannesec, cioela, Magistruá, ikussi diagu cembeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic, cein ezpeitarreicu guri: eta debetatu diagu hora, ceren ezpetarreicu guri. 39 Eta Iesusec dio, Ezteçaçuela hora debeta: ecen ezta nehor ene icenean verthuteric eguiten duenic, eta bertan niçaz gaizqui minça ahal daitenic. 40 Ecen gure contra eztena, gure alde da. 42 Eta norc-ere scandalizaturen baitu ni baithan sinhesten duten chipi hautaric bat, hobe luque errota harribat haren leppoaren inguruän eçar ledin, eta itsassora egotz ledin. 43 Eta baldin eure escuac trebuca eraciten bahau, trencat eçac hora: hobe duc hire, escu bakoitzdun vicitzean sar adin, ecen ez bi escuac dituala: gehennara ioan adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 44 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 45 Eta baldin eure oinac trebuca eraciten, bahau, trencat eçac hora, hobe duc hire, mainguric vicitzean sar adin, ecen ez bi oinac dituala gehennara egotz adin, behin-ere iraunguiten ezten sura. (Geenna g1067) 46 Non hayen harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 47 Eta baldin eure beguiac trebuca eraciten bahau, idocat hora, hobe duc hire, begui bakoitzdun laincoaren resumán sar adin, ecen ez bi beguiac dituala suco gehennara egotz adin: (Geenna g1067) 48 Non hayén harra ezpaita hiltzen, eta sua ez iraunguiten. 49 Ecen batbedera suz gacituren da: eta sacrificio gucia gatzez gacituren da. 50 Gauça ona da gatza, baina baldin gatza gueçat badadi cerçaz hora gacituren duçue? Auçue ceurók baithan gatz, eta baque auçue elkarren artean.

10 Guero handic partituric, ethor cedinludeaco aldirietara lordanaren berce aldeaz: eta berriz gendetze bil cedin harengana: eta ohi beçala berriz iracasten cituen. 2 Orduna ethorriric Pharisœuc interroga ceçaten tentatzen çutela, Sori da guïçonac bere emaztea vtzi deçan? 3 Bainan harc ihardesten çuela erran ceçan, Cer manatu drauque Moysesec? 4 Eta hec erran ceçaten, Moysesec permetitu dic separationeco letraren scribatzera, eta emaztearen vtzitera. 5 Eta ihardiesten çuela Iesusec erran cieçén, Çuen bihotzeco gogortassunagatic scribatu drauque manamendu hori. 6 Bainan creatione hatsetic, arra eta emea eguiñ cituen laincoac. 7 Hunegatic, vtziren ditu guïçonac bere aita eta ama, eta iunctaturen çayó bere emazteari. 8 Eta biac içanen dirade haraguibat. Beraz guehiagoric eztirade biga, baina haraguibat. 9 Bada laincoac iunctatu duena guïçonac ezteçala separa. 10 Eta etchean berriz discipuluéy gauçá harçaz beraz interroga ceçaten. 11 Eta harc erran cieçen, Norc-ere vtziren baitu bere emaztea, eta bercebat emazte harturen, adulterio iauquiten du haren contra. 12 Eta baldin emazteac vtzi badeça bere senharra, eta berce batequin ezbon badadi, adulterio iauquiten du. 13 Orduna presenta cietzoten haourcho batzu, hec hunqu litzançat: baina discipuluéc mehatchatzen

cituzten, hec presentatzen cituztenac. **14** Eta hori ikus ceçanean lesusec, fascha cedin eta erran ciecén, vtzitzaüe haourtchoac enegana ethortera, eta eztitzäuela empatcha: ecen horlacoén da laincoaren resumá. **15** Eguiaz erraiten drauguet, norc-ere ezpaitu recebituren laincoaren resumá haourtcho anço, ezta hartan sarthuren. **16** Eta hec bessoetara harturic, escuac hayén gainean eçarriric, benedica citizen. **17** Eta hura ilkiten cela bideari lequionçat, norbeitec harengana laster egunic, eta haren aitzinean belhauricaturic, interroga ceçan, Magistru oná, cer eguiñen dut vicitze eternala hereta deçadançat? (*aiōnios g166*) **18** Eta lesusec erran cieçon, Cergicat deitzen nauc on? eztuc nehor onic bat baicen, eta hura, laincoa. **19** Manamenduac badaquizquic, Ezteçala adultera, Ezteçala hil, Ezteçala ebats, Ezteçala testimoniage falsuric erran, Damuric eztaguioala nehori, Ohoraitz eure aita eta ama: **20** Eta harc ihardesten çuela erran cieçon, Magistrú, horiac guiac beguiratut citiat neure gaztetassunetic. **21** Eta lesusec harenganat behaturic, onhets ceçan, eta erran cieçon, Gauça baten peitu aiz, habil, dituanac sal itzac, eta eman ietzéc paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruän: eta athon, arreit niri, crutzea harturic. **22** Eta hura faschaturic hitz hunez, ioan cedin tristeric: ecen on handiac cituen. **23** Orduan inguru behaturic lesusec dioste bere discipuluey, O cein nequez onhassundunac, laincoaren resumán sarthuren diraden! **24** Eta discipuliac spanta citecen hitz hauçaz. Bainan lesusec berriz ihardesten çuela erran ciecén, Haourrác, cein gaitz den abrastassunetan fida diradenac, laincoaren resumán sar ditecen. **25** Errachago da cablebat orratzaren çulhotic iragan dadin, ecen ez abratsu laincoaren resumán sar dadin. **26** Bainan hec are spantago citecen, bere artean ciotela, Eta nor salua ahal daite? **27** Bainan hetarat behaturic lesusec dio, Guiçonac baithan impossible da, baina ez laincoa baithan: ecen gauça guiac possible dirade laincoa baithan. **28** Orduan Pierris has cedin hari erraiten, Huná, guc vtzi citiagu gauça guiac, eta iarrei qui gaitzaizquic hir. **29** Eta ihardesten duela lesusec dio. Eguiaz diotsuet, nehor ezta vtzi duenic etchea, edo anayec, edo arrebác, edo aita, edo ama, edo emaztea, edo haourrac, edo landác, ene eta Euangilioaren amorecatic. **30** Recebi ezteçan orain demborá hunetan ehunetan hambát, etche eta anaye, eta arreba, eta ama, eta haour, eta landa, persecuzionequin, eta secula ethortecoan vicitze eternala. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **31** Bainan anhitz lehen diradenac, içanen dirade azquen: eta azquenac lehen. **32** Eta ciraden bidean igaiten ciradela Ierusalemera: eta hayén aitzinean ioiten cen Iesus, eta spantatzzen ciraden, eta çarreitzola ciraden beldur. Eta harturic berriz hamabiak, has cequien ethorri behar çazcan gaucén erraiten: **33** Cioela, huná, igaiten gara Ierusalemera: eta guiçonaren Semea liuraturen da Sacrificadore principalén eta Scribén escuetara, eta hiltzera condemnaturen duté, eta Gentilén escutaraco duté: **34** Eta hec escarniaturen dute hura, eta açotaturen, eta thu eguiñen draucate, eta hilén duté: baina hereneco egunean resuscitaturen da. **35** Orduan ethorten dirade haregana lacques eta Ioannes Zebedeoren semeac, dioitela, Magistrú, nahi guendíquec cer-ere escaturen baicara, eguiñ ieçagun. **36** Eta harc erran ciecén, Cer nahi duque daguiçuedan? **37** Eta hec erran cieçoten, Eman ieçaguc, bata hire escuinean,

eta bercea hire ezquerrean iar gaitecen hire glorián. **38** Eta lesusec erran ciecén, Eztaquique ceren esquez çaudeten: edan ahal diroçue nic edaten dudan copá, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheya ahal çáitezquete? **39** Eta hec erran cieçoten, Bay. Eta lesusec erran ciecén, Nic edaten dudan copá edanen baduçue, eta ni batheyatzen naicen baptismoaz batheyaturen баçarete: **40** Bainan ene escuinean edo ene ezquerrean iartea, ezta ene emaiteco, baina emanen çaye preparatu içan çayeney. **41** Eta hori ençunic hamarrac has citecen faschatzen lacquesez eta Ioannesez. **42** Bainan lesusec hec beregana deithuric dioste Badaquique ecen nationén gainean seignoriatzea laket çayenéc, hayén gainean seignoriatzen dutela, eta hayén artean handi diradenéc authoritatez vsatzen dutela hayen gainean. **43** Bainan ezta hala içanen çuen artean: aitzitic nor-ere nahi içanen baita handiena içan çuen artean, içanen da çuen cerbitzari. **44** Eta nor-ere nahi içanen baita çuen artean içan ehen, içanen da gucién cerbitzari. **45** Ecen guiçonaren Semea-ere ezta ethorri cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzeria, eta bere vicieren anhitzengatic rançoinetan emaitera. **46** Orduan ethorten dirade lericora: eta hura lericotic ilkiten cela, eta haren discipuliac eta gendetze handia, Bartimeo Timeoren seme itsua cegoen iarriric, bide bazterrean, esquez: **47** Eta ençunic ecen Iesus Nazareno cela, has cedin oihu eguiten eta erraiten, Iesus Daud-en semeá, auc pietate niçaz. **48** Eta mehatzatzen çuten anhitzec ichil ledin: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Daud-en semeá, auc pietate niçaz. **49** Orduan lesusec guelditür, mana ceçan, dei ledin. Eta dei çeçaten itsua, ciotsatela, Sporça adi, iaiqui adi: deitzen au. **50** Eta hura, bere mantoa egotzi çuenean, iaiquiric ethor cedin Iesusgana. **51** Eta ihardesten çuela erran cieçon lesusec, Cer nahi duc daguiadian? Eta itsuac diotsa, Magistrú, ikustea recebi deçadan. **52** Eta lesusec erran cieçon, Oha, eure fedeac saluatu au. Eta bertan recebi ceçan ikustea, eta iarrei qui çayón Iesusi bidean.

11 Eta Ierusalemera, Bethphage eta Bethania Oliuatzetaco mendi aldecoetara hurbiltzen ciradenean,igor citizen bere discipuluetaric biga, **2** Eta erran ciecén, Çoazte çuen aurkán den burgura: eta hartan sarthuren çareten beçain sarri, eriden duque asto vmebat estecatua, nehor oraino gainean iarrí içan etzayonic: lachaturic hura ekardaçue. **3** Eta baldin nehorbadarraüe, Cergicat hori eguiten duque? erraque ecen launac duela haren beharra: eta bertan hura igorriren du huna. **4** Parti citecen bada, eta eriden çeçaten asto vmea estecaturic, bortha aldean campotic bi bideren artean: eta lacha çeçaten hura. **5** Eta han ceudenataric batzuc erran cieçon, Cer ari çarete, lachatzen bautüce asto-vmea? **6** Eta hec erran ciecén, lesusec manatu cituen beçala: eta ioaitera vtzi citzaten. **7** Eta ekar çeçaten asto-vmea Iesusgana, eta eçar cietsotan berén abillamenduac gainean, eta iar cedin haren gainean. **8** Eta anhitzec berén abillamenduac hedea citzaten bidean: eta bercéc adarrac ebaquien cituzten arboretaric eta bidean hedatzent. **9** Eta aitzinean cioacenéc, eta iarrei qui çuten ciradenéc, oihu eguiten çuten, ciotela, Hosanna, benedicatu dela launaren icenean ethorten dena. **10** Benedicatu dela gure aita Daud-en resuma launaren icenean ethorten dena:

Hosanna leku goreneta aicená. **11** Eta sar cedin Ierusalemén Iesus, eta templean: eta gauça gucietara inguru behaturic, eta ia berandua cela ilki cedin Bethaniarát hamabiequin. **12** Eta bihamunéan ilki içan ciradenean Bethaniatic, gosse cedin. **13** Eta vrrundanic ikussiric ficotze hostodunbat, ethor cedin eya deus harten eriden ceçaquenez: eta hartara ethorriric, etzeçan deus eriden hostoric baicen: ecen etzén fico demborá. **14** Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçon ficotzeari, Hemendic harát hireganic seculan fructuric nehorc ian ezteçala. Eta haur ençun ceçaten haren discipuluéć. (**aión g165**) **15** Eta ethorten dirade Ierusalemera: eta Iesus templean sarthuric, has cedin saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten, eta cambiadoren mahainac, eta vssó columba saltzalen cadirác itzul citzan. **16** Eta etzuen permettitzen nehorc vnciric erabil leçan templetic. **17** Eta iracasten ari cen, ciostéla. Ezta scribatua, ecen Ene etchea orationetaco etche deithuren dela natione gucietañ? baina çuec hura gaichtagui lece egui duçue. **18** Eta haur ençun ceçaten Scribéc eta Sacrificadore principaléc, eta bilha çabiltzan nolatan hura hil leçäqueten: ecen beldur çazcan, ceren populu gucia miraculuz baitzegoen haren doctrináz. **19** Eta arratsa ethori cenean, ilki cedin Iesus hiritic. **20** Eta goicean aldetic iragaiten ciradela ikus ceçaten ficotzea eroetarano eyhartua. **21** Orduan orhoituric Pierrisec erran cieçon, Magistrúa, huná, hic maradicatu duán ficotzea eyhartu duc. **22** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Auçue laincoaren fedea. **23** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-eré erranen baitrauca mendi huni, Ken adi, eta iraitz adi itsassora: eta ezpaitu dudaric eguiñen bere bihotzean, baina sinhetsiren baiu ecen erraiten duena eguiñen dela, cer-ere erranen baituque eguiñen çayó. **24** Halacotz erraiten drauçuet, ceren-ere otoitz eguiñen duçuela escaturen baitzarete, sinhetsaçue ecen recebituren duçuela: eta eguiñen çaiçue. **25** Baina otoitz eguiñen iar çaitetzenean, baska eçaçue baldin deus baduque nehoren contra: çuen Aita ceruétacoac-ere, çuey baska dietzaçuen çuen faltáć. **26** Ecen baldin çuec baska ezpadeçaçue: çuen Aita ceruétan denac-ere eztrauzquiue barkaturen çuen faltáć. **27** Orduan ethorten dirade berriz Ierusalemera: eta templean çabilala, ethor citecen harengana Sacrificadore principalac, eta scribac, eta Ancianoac **28** Eta erran cieçoten, Cer authoritatez gauça horiac eguiten dituc? eta norc eman drauc authoritate hori gauça horiac eguiñ ditzán? **29** Eta lesusec ihardesten çuela erran ciecen, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauça batez: eta ihardestaçue, eta erranen drauçuet cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan. **30** Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guïconetaric? ihardestaçue. **31** Eta baciharducaten elkarren artean, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du Cergatic beraz eztuque sinhetsi hura? **32** Baina baldin erran badeçagu, Guïconetaric populuañen beldur gara: ecen guciéc çaducaten Ioannes eguiazco Propheta içan cela. **33** Eta ihardesten çutela erran cieçoten Iesusi, Etzeaquiagu. Eta lesusec ihardesten duela dioste, Nic-ere eztrauçuet erranen cer authoritatez gauça hauc eguiten ditudan.

12 Guero has cequién comparationez erraiten, Mahastibat landa ceçan guïcon-batec, eta ingura ceçan hessiz, eta

eguin ceçan hobibat lacotaco, eta edifica ceçan dorrebat, eta aloca ciecén laborariey, eta camporat ioan cedin. **2** Eta igor ceçan laborarietara sasoiñean cerbitzaria, laborarietaric recebi leçançat mahastico fructutic. **3** Baina hec hura harturic çaurt ceçaten, eta igor ceçaten hutsic. **4** Eta berriz igor ceçan hetara berce cerbitzaribat eta harri vkaldiz hauts cieçoten buruā, eta igor ceçaten desonestqui tractaturic. **5** Eta berriz bercebat igor ciecén, eta hura hil ceçaten: eta anhitz berceric, batzu cehatzen eta berceac hiltzen cituztela. **6** Oraino bada bere seme maitebat vkan eta, hura-ere igorri vkan du hetara azquenic, cioela, Ahalque içanen dirade ene semearen. **7** Baina laborari hec erran ceçaten bere artean, Haur da primua: çatozte hil deçagun haur, eta gure içanen da heretagea. **8** Eta harturic hura hil ceçaten, eta iraitz ceçaten mahastitic campora. **9** Cer eguiñen du bada mahasti iabeac? Ethorriren da, eta deseguiñen ditu laborariac, eta emanen du mahastia berceri. **10** Eta Scriptura haur-ere eztuque iracurri? Edificaçaléc arbuyatu duten harria, cantoin buru eguiñ içan da: **11** launaz eguiñ içan da haur, eta da gauça miragarria gure beguién aitzinean? **12** Ayher ciraden bada haren hatzamaitera, baina populuañen beldur ciraden: ecen eçagutu çuten hayén contra comparatione haur erran çuela: eta hura vtzirci ioan citecen. **13** Guero igor citzaten harengana Phariseuetaric eta Herodianetaric batzu, hura hatzaman leçatençat hitzean. **14** Eta hec ethorriric diotsate, Magistrúa, bacequiagu ecen eguiati aicela, eta nehoren ansiaric eztuála: ecen ezago guïconén apparentiara beha, baina eguiazqui laincoaren bidea iracasten duc: Bidezo da tributaren Cesari emaita, ala ez? emanen dugu, ala eztugu emanen? **15** Eta harc, eçaguturic hayén hypocrisiá, erran ciecen, Cergicat tentatzen nauçue? ekardaque dinerobat, ikus deçadançat. **16** Eta hec presenta cieçoten: orduan dioste, Norena da imagina haur eta scribua? Eta hec erran cieçoten, Cesarena. **17** Eta ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Renda ietzoçue Cesarenac Cesari: eta laincoarenac laincoari. Eta mirets ceçaten haren gainean. **18** Orduan ethor citecen harengana Sadduceuac, ceinéc erraiten baitute eztela resurrectionic, eta interroga ceçaten, ciotela, **19** Magistrúa, Moysesec scribatu vkan diraucuc, baldin cembeiten anayea hil bada, eta vtzi badu emaztea, eta haourric vtzi ezpadu, har deçan haren anayac haren emaztea, eta eguiñ dieçon leinu bere anayeri. **20** Cituán bada çazpi anaye: eta lehenac har cieçan emazte, eta hiltzean etzieçan leinuric vtzi. **21** Eta bigarrenac har cieçan hura, eta hil ciedián, eta harcere etzieçan leinuric vtzi: eta hirurgarenac halaber. **22** Eta har cieçateán hura çazpiéć, eta leinuric etzieçateán vtzi: gucietaco azquenenic hil ciedián emaztea-ere. **23** Resurrectionean bada, resuscitatutu diratenean hetaric ceinen emazte içanen da? Ecen çazpiéć hura emazte vkan dié. **24** Orduan ihardesten çuela lesusec erran ciecen, Eztuque halacotz huts eguiten ceren ezpaitaquizquiue Scripturác, ezta laincoaren verthutea? **25** Ecen hiletaric resuscitatutu diratenean, eztu nehorc emazteric harturen, ez emanen ezconçaz: baina içanen dirade ceruétaco Aingueraüc beçala. **26** Eta hiléz den becembatean, ecen resuscitatutu diradela, eztuque iracurri Moysesen liburuan, nola berroan hari minçatú içan çayón laincoa, cioela, Ni naiz Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa?

27 Ezta hilén laincoa, baina vicién laincoa: çuec beraz haguitz enganatzen çarete. **28** Eta ethor cedin Scribetaric cembeit, hec disputatzen ençunic, eta ikussiric ecen vngui ihardetsi cerauela, harc interroga ceçan, Cein da manamendu gucietaço lehena? **29** Eta lesusec ihardetsi cieçón. Manamendu gucietaço lehena duc, Behadi Israel, gure lainco launa, laun bakoitzbat duc. **30** Onhetsiren duc bada eure lainco launa, eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure pensamendu guciaz, eta eure ahal guciaz: haur duc lehen manamendua. **31** Eta bigarrenac hura irudi dic, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruä beçala: hauc baino berce manamendu handiagoric eztuc. **32** Orduan erran cieçón Scriba harc, Vngui, Magistrú, eguiazqui erran duc, ecen laincobat dela eta harçaz berceric eztela: **33** Eta haren onhestea bihotz guciaz, eta adimendu guciaz, eta arima guciaz, eta indar guciaz: eta hurcoaren onhestea bere buruä beçala, guehiago dela ecen ez holocausta eta sacrificio guciak. **34** Eta lesusec ikussi quenean ecen harc çuhurqui ihardetsi çuela, erran cieçón, Ezaiz vrrun laincoaren resumatic. Eta nehor guehiagoric etzayón ausart interrogatzera. **35** Eta ihardesten çuela lesusec erraiten çuen, templean iracasten ari cela, Nola dioite Scribéc ecen Christ Dauid-en seme dela? **36** Ecen Dauid-ec berac erran du Spiritu sainduaren inspirationez, Erran drauca launac ene launari, lar-adi ene escuinean, eçar ditzaqueñano hire etsayac hire oinén scabella. **37** Beraz Dauid-ec berac deitzen du hura lau: nondic da beraz haren seme? Eta gendetze anhitzec ençuten çuen hura gogotic. **38** Eta erraiten cerauen bere doctrinán, Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta salutationey merkatuetan on darizenetaric, **39** Eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan: **40** Iresten dituztela ema alhargunén etcheac, are luçauki otohoitz eguiñ irudiz: hauc recebituren duté condemnatione handiagoa. **41** Eta lesusec truncoaren aurkán iarriric cegoela, gogoatzen çuen nola populuac diru emaiten çuen truncora, eta anhitz abratsec emaiten çutén anhitz. **42** Eta ethorriric emazte alhargun paubre batec eman citzan bi peça chipi, baitziraden quadrantbat. **43** Orduan bere discipuluac beregana deithuric erran cieçén, Eguiaz diotsuet, ecen alhargun paubre hunec guehiago eman duela ecen ez truncora eman duten gucié. **44** Ecen gucié soberaturic çutenetic eman vkan duté, baina hunec eman du bere paubreciatic çuen gucia bayeta, bere sustantia gucia.

13 Eta ilkiten cela templetec, erran cieçón bere discipuluetic batec, Magistrú, ikusquic cer harriac eta cer edificioac diraden hauc. **2** Orduan lesusec ihardesten çuela erran cieçón, Badacusquic edificio handi hauc? eztuc gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. **3** Eta iarriric cegoela Oliuatzetaco mendian templearen aurkán, interroga ceçaten appart Pierrisec eta Iacquesec, Ioannesec eta Andriuec, **4** Cioitela, Erraguc noiz gauça horiac içanen diraden, eta cer signo içanen den gauça horiac guciak complituraen diradenean. **5** Eta Iesus, ihardesten cerauela, has cedin erraiten, Beguirauçue nehorc seduci etzaitzaten: **6** Ecen anhitz ethorriric dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta anhitz seducituren duté. **7** Baina dançuzquicuenean querlác eta querlá famá, etzaitezela trubla: ecen gauça hauc eguiñ behar dirade: baina ezta oraino içanen fina. **8** Ecen altchaturen da nationea nationearen contra,

eta resumá resumaren contra: eta içanen dirade lur ikaratzeac lekutic lekura, eta gosseteac eta nahastecamenduac: dolorén hatseac, hauc. **9** Baina beguirea eleçue çuec ceuron buruèy: ecen liuraturen çaituzte consistorioetara eta synagoguetara: açotaturen çarete, eta gobernadorén eta reguén aitzinera eramanen çarete ene causaz, häy testimoniagetan. **10** Eta natione gucietañ behar da lehenic predicatu Euangelioa. **11** Eta hatzamanic eramanen çaitutzenean etzaretela aitzinetic ansiatan cer erranen duçuen, eta ezalbeitzineçate medita: baina cer-ere emanen baitzaiçue ordu hartan, hura albeitzinarrate: ecen etzarete çuec minço çaretenac, baina Spiritu saindua. **12** Orduan liuraturen du anayeac anaya heriotara, eta aitác haourra: eta altchaturen dirade haourrac aita-amén contra, eta hil eraciren dituzté. **13** Eta gaitzetsiac içanen çarete guciéz, ene icenagatic: baina norc-ere perseueraturen baiu finerano, hura saluaturen da. **14** Dacussaçunean bada desolationearen abominationea, Daniel Prophetáz erran içan dena, behar eztén lekuau dagoela (iracurtzen duenac adi beça) orduan Iudean diratenéc, ihes albeileguite mendietarát: **15** Eta etche gainean datena, ezalbeiledi iauts etcherát, eta ezalbeiledi sar deusen bere etchetic eramaitera. **16** Eta landán datena ezalbeiledi guibelerat itzul, bere abillamenduaren hartzera. **17** Baina dohaingaitz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan. **18** Othoitz eguiçue bada çuen ihes eguitea eztén neguän. **19** Ecen içanen dirade egun hec halaco tribulatione, nolacoric ezpaita içan laincoac creatu dituen gauçén creatze hatsetic oraindrano, eta ezpaita içanen. **20** Eta baldin launac laburtu ezpalitu egun hec, nehor ezlaite salua: baina elegitu dituen elegituacgatic, laburtu ditu egun hec. **21** Eta orduan baldin nehorc badarrague, Huná hemen Christ, edo, Hará han: ezalbeitzineçate sinhets. **22** Ecen altchaturen dirade Christ falsuac, eta propheta falsuac: eta eguiñen dituzte signoac eta miraculuac seducitezco, baldin possible baliz, elegituen-ere. **23** Baina çuec beguirauçue. Huná, aitzinetic erran drauzquicuet gauça guciak. **24** Halaber egun hetan tribulatione haren ondoan, iguzquia ilhunduren da: eta ilharguiac eztu bere arguia emanen. **25** Eta ceruco içarrac eroriren dirade, eta ceruëtan diraden verthuteac ikeraturen dirade. **26** Eta orduan ikussiren duté guicónaren Semea datorquela hodeyetan bothere eta gloria handirequin. **27** Eta orduanigorriren ditu bere Aingueraüc, eta bilduren ditu bere elegituac laur haicetaric, lur bazterretic ceru bazterrerano. **28** Bada ficotzetic ikas eçaçue comparationeoa. Haren adarra ia vstertzen eta hostatzen denean, badaquicue ecen vdá hurbil dela. **29** Hala çuec-ere ikus deçaçunean gauça hauc eguiten diradela, iaquicue ecen hurbil datela borthán. **30** Eguiaz erraiten drauquet, ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc guciak eguiñ diteno. **31** Ceruä eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **32** Baina egun harçaz eta orenaz nehorc eztaquí, ez eta ceruän diraden Aingueraüc-ere, ez eta Semeac-ere, Aitac berac baicen. **33** Beguirauçue, veilla eçaçue eta otohoitz eguiçue, ecen etzaquicue demborá noiz daten. **34** Hala da nola camporat ioan licén guicón batec, bere etchea vtziric, eta emanic bere cerbitzariey autoritate: eta ceini bere lana, borthal-çainari veilla leçan manatu balerauca. **35** Veilla eçaçue beraz: ecen etzaquicue noiz etzcheco iauna

ethorrien den, arratsean, ala gauherditan, ala oillaritean, ala goicean: 36 Vstegaberic dathorranean, lo çauñçatela eriden etzaitzaten. 37 Eta çuey erraiten drauçuedana, guciey erraiten drauet, Veilla eçaque.

14 Cen bada Bazcoaren eta ogui altchagarri gabecoen bestá bi egunen buruän: eta Sacrificadore principalac eta Scribác çabiltzan bilha nolatan hura fineciaz hatzamanic hil leçaqueten. 2 Eta cioiten, Ez bestán, populuau tumultoric eztençat. 3 Eta Iesus Bethanian Simon sorhayoaren etchean cela eta mahainean iarriric cegoela, ethor cedin emaztebat aspic garbizco vnguentu precio handitaco boeitabat çuela: eta hautsiric boeitá, huts ceçan haren buru gainera. 4 Eta ciraden batzu berac baithan gaitzi çayenic, eta erraiten çutenic, Certaco vnguentu goatatzé haur eguiñ içan da? 5 Ecen haur hirurehun dinero baino guehiagotan saldu ahal çaten, eta eman paubrey. Eta baçadassaten haren contra. 6 Bainha lesusec dio, Vtzaque hori, cergatic faschatzen duçue? obra ombat enegana eguiñ du. 7 Ecen paubreac bethiere vkanen ditüce çuequin, eta noiz-ere nahi vkanen baituque, haey vngui ahal dайдieque: baina ni eznauque bethi vkanen. 8 Hunec ahal duena eguiñ du: auançatu da ene gorputzaren vntatzera ene ohorzecotzat. 9 Eguiaz erraiten drauçuet, non-ere predicationen baita Euangilio haur mundu gucian, hunec eguiñ duena-ere contaturen da hunen memoriotan. 10 Orduan Iudas Iscariot hamabietaric bat ethor cedin Sacrificadore principalaetara, hura liura liecençat. 11 Eta hec hori ençunic aleguera citecen, eta prometta cieçoten diru emaitera: eta bilha çabilan nolatán hura dembora moldezcoz tradi leçaqueen. 12 Eta altchagarri gabeco oguién lehen egunean, Bazcoa sacrificatu behar çutenean, erran cieçoten bere discipuluéc, Non nahi duc ioanic appain deçagun ian deçançat Bazcoa? 13 Orduanigor citzan bere discipuluetaric biga, eta erran cieçén, Çoazte hirira, non bathuren baitzaique guïçombat, pellar-bat vr daramala: çarrçitzate hari. 14 Eta nora-ere sarthuren baita, erroque aitafamiliari: Magistruc cioc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostatau? 15 Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat paratua eta appaindua: han appain ięçaguue. 16 Parti citecen bada haren discipuluac, eta ethor citecen hirira: eta eriden ceçaten erran cerauen beçala, eta appain ceçaten Bazcoa. 17 Eta arrastu cenean, ethor cedin hamabiequin. 18 Eta hec mahainean iarriric ceudela, eta alha ciradela, dio lesusec, Eguiaz erraiten drauçuet, çuetaric batec tradituren nau, ceinec iaten baitu enequin. 19 Eta hec has citecen tristetzen: eta hari erraiten bata bercearen ontoan, Ni naiz? eta berceac, Ni naiz? 20 Eta harc ihardesten çuela erran cieçén, Hamabietaric batec, enequin platean trempatzen duenec tradituren nau. 21 Segur guïçonaren Semea badoa, harçaz scribatu den beçala: baina maleditione guïçon haren gainean, ceinez guïçonaren Semea tradituren baita: on çuqueen guïçon harc baldin iayo ezpaliz. 22 Eta hec alha ciradela, har ceçan lesusec ogua eta gratiák rendaturic hauts ceçan: eta eman cieçén, eta dio, Har eçaque, ian eçaque: haur da ene gorputza. 23 Eta copá hartu çuenean, gratiák rendaturic, eman cieçén: eta edan ceçaten hartaric guicié. 24 Eta dioste, Haur da ene odol Testamentu berricoa, anhitzengat

issurten dena. 25 Eguiaz diotsuet, ecen eztudala edanen hemendic harat aihenaren fructutic, hura berriric laincoaren resumán edanen dudan egunerano. 26 Eta canticoa erranic ioan citecen Oliuatzetaco mendirát. 27 Orduan dioste lesusec, Guciak scandalizaturen çarete nitan gau hunetan: ecen scribatua da, loren dut artzaina, eta barreyaturen dirade ardiac. 28 Bainha resuscita nadinean aitzinduren natzaçue Galileara. 29 Eta Pierrisec erran cieçón, Baldin guciac scandaliza baditezere, ni ez ordea. 30 Orduan diotsa lesusec, Eguiaz erraiten drauat ecen egun, gau hunetan biguetan oillarrac io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauála. 31 Bainha harc vnguiz haguitzago erraiten çuen, Baldin hirequin hil behar banu-ere, ezaut vkaturen. Eta halaber guciec-ere erraiten çutén. 32 Guero ethorten dirade Gethsemane deitzen den leku batetara: eta dioste bere discipuluey, lar çatezte hemen, othoitz daididano. 33 Eta hartzen ditu Pierris eta lacques eta Ioannes berequin, eta has cedin icitizen, eta guciz keichatzen. 34 Eta dioste, Alde guciataric triste da ene arimá heriorano: çaudete hemen, eta veilla eçaque. 35 Eta aitzinachiago ioanic, bere buruä lurrera egotz ceçan, eta othoitz eguiñ ceçan, baldin possible baliz iragan ledin harenganic oren hura: 36 Eta erran ceçan, Abba, Aitá, gauça guciac possible dituc hire: transporta eçac eneganic copa haur: badaric-ere ez nic nahi dudana, baina hic nahi duana. 37 Guero ethor cedin, eta eriden citzan lo ceunçala: eta diotsa Pierrisi, Simón lo atza? orembat ecin veillat duc? 38 Veilla eçaque, eta othoitz eguique, sar etzaitezten temptationetan: spiritua prompto da, baina haraguia flacu. 39 Eta berriz ioanic othoitz eguiñ ceçan, eta propos bera erran ceçan. 40 Guero itzuliric eriden citzan berriz lo ceunçala: ecen hayén beguiac cargatuaç ciraden, eta etzaquiten cer ihardets ceçaqueoten. 41 Eta ethor cedin herén alidian, eta dioste, Lo eguique gauguelo, eta reposa çatezte: asco da, ethorri da orena: huná, liuratzen da guïçonaren Semea gaichtoén escuetara. 42 laiqui çatezte, goacen: huná, ni tradizten nauena hurbildu da. 43 Eta bertan, hura oraino minço cela, ethor cedin Iudas, baitzén hamabietaric bat, eta harequin gendetze handia ezpatequin eta vhequin, Sacrificadore principalén, eta Scribén, eta Ancianoén partez. 44 Eta eman cerauen, hura tradizten çuenac elkarren artean seignale, ciuela, Nori-ere pot eguiñen baitraucat, hura da, hari çatchetzate, eta eramaçue segurqui. 45 Eta ethorri cenean, bertan harengana hurbilduric diotsá, Magistrú, Magistrú, eta pot eguiñ cieçón. 46 Orduan hec eçar citzaten bere escuac haren gainean, eta hatzaman ceçaten. 47 Eta han ciradenetaric cembeitec, ezpatá idoquiric io ceçan Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçón beharría. 48 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Gaichtaguin baten ontoan beçala ilki çarete ezpatequin eta vhequin ene hatzamaitera? 49 Egun oroz çuen artean nincén templean iracasten ari nincela, eta ez nauçue hartu. Bainha behar da compli ditecen Scripturác. 50 Orduan hura vtziric haren discipulu guciéc ihes ceguitén. 51 Eta guïçon gaztebat iarreiñi içan çayón gorputz billuciaren gainean inguru mihisse batez estaliric, eta hatzaman ceçaten hura guïçon gazte batzuc. 52 Bainha hura, vtziric mihissea, billuzgorriric itzur cequién. 53 Orduan eraman ceçaten Iesus Sacrificadore subiranoagana: eta bil citecen harequin. Sacrificadore principal

guciac, eta Ancianoac, eta Scribácaro. **54** Eta Pierris vrrundanic iarreriqui cequión Sacrificadore subiranoaren sala barnerano: eta cegoen iarriric cerbitzariequin, berotzen cela su bazterrean. **55** Eta Sacrificadore principalac, eta consistorio guria lesusen contra testimoniage bilha çabiltzan, hura hil eraci leçatenat: eta etzutén erideiten. **56** Ecen anhitzec falsuqui testificalten çutén haren contra: baina etziraden conforme hayén testimoniageac. **57** Orduan batzuc iaiquiric falsuqui testifica ceçaten haren contra, cioitela, **58** Guc ençun dugu hori erraiten, Nic deseguinen dut temple escuz eguiñaur, eta hirur egunez berce escuz eguiñaur eztembat edificaturen dut. **59** Baina hala-ere hayén testimoniagea etzén conforme. **60** Orduan Sacrificadore subiranoac artera iaiquiric interroga ceçan Iesus, cioela, Eztuc deus ihardesten? cer da hauc hire contra testificalten dutena? **61** Baina hura ichilic cegoen, eta etzeçan deus ihardets. Berriz Sacrificadore subiranoac interroga ceçan hura, eta erran cieçón, Hi aiz Christ Iainco Benedicatuaren Semea? **62** Eta lesusec erran cieçón, Ni nauc, eta ikussiren duque guionaren Semea iarriric dagoela Iaincoaren botherearen escunean, eta ethorten dela ceruco hodeyetan. **63** Orduan Sacrificadore subiranoac bere arropácerdiraturic erran ceçan, Cer guehiago testimonio behar dugu? **64** Ençun duque blasphemioa: cer irudi çaique? Eta hec guciéc haren contra iugea ceçaten, hil mereci cuela. **65** Eta has citecen batzu haren contra thu eguiten: eta haren beguithartearen estaltzen, eta haren buffetatzen: eta hari erraiten, Prophetiza eçac. Eta officieréc cihor vkaldi emaiten ceraucaten. **66** Eta Pierris behereco salán cegoela, ethor cedin Sacrificadore subiranoaren nescatoetaric bat: **67** Eta ikussi çuenean Pierris berotzen cegoela, hari beguira iarriric erran ceçan, Eta hi Iesus Nazarenorequin incén. **68** Baina harc vka ceçan, cioela, Eztinát eçagutzen, ez etzeaquinat hic cer dionán. Eta ilki cedin corralerat, eta oillarrac io ceçan. **69** Eta nescatoa berriz hura ikussiric, has cedin han ciradeney erraiten, Haur hetaric da. **70** Baina harc berriz vka ceçan. Eta appurbaten buruán berriz han ciradenéc erran cieçoten Pierrisi, Eguiazqui hetaric aiz, ecen Galileano aiz, eta hire lengoageac irudi dic. **71** Orduan hura has cedin maradicatzen eta arnegatzen, cioela, Eztut eçagutzen quec dióquen guion hori. **72** Eta berriz oillarrac io ceçan: eta orhoit cedin Pierris lesusec erran ceraucan hitzaz, Oillarrac biguetan io deçan baino lehen, hiruretan vkaturen nauc. Eta camporat ilkircig nigar eguiñ ceçan.

15 Eta bertan goicean conseillu eduquiric Sacrificadore principaléc Añancianoequin eta Scribequin eta consistorio guciarequin, estecaturic Iesus eraman ceçaten, eta liura cieçoten Pilati. **2** Orduan interroga ceçan, hura Pilatec, Hi aiz Iuduen Reguea? Eta harc ihardesten cuela erran cieçón, Hic dioc. **3** Eta anhitz gauçaz accusatzen çutén hura Sacrificadore principaléc. **4** Eta Pilatec berriz interroga ceçan, cioela, Eztuc deus ihardesten? huná, cembat gauçaz hire contra testificalten dutén. **5** Baina lesusec deus etzeçan guehiagoric ihardets: hala non mirestan baitzuen Pilatec. **6** Eta bestan largatzan ohia cerauen presonerbat, ceinen-ere esca bailitez. **7** Eta cen Barabbas deitzen cembat presonér seditioeco lagunequin, heriotze mutinatinez eguiñ çuenic. **8** Eta oihuñ iarriric populua

has cedin escatzen eguiñ liecén bethiere eguiñ vkan cerauen beçala. **9** Eta Pilatec ihardetsi cerauen, cioela, Nahi duçue larga dieçaquedan Iuduén Regueá? **10** (Ecen baceaquian nola hura inuidiaz liuratutu çutén Sacrificadore principaléc) **11** Eta Sacrificadore principaléc incita ceçaten populu lehen Barabbas larga liecén. **12** Eta Pilatec ihardesten cuela, berriz erran cieçen, Cer bada nahi duçue daguiodan Iuduén Reguea deitzen duçuen huni? **13** Eta hec berriz oihu eguiñ ceçaten, Crucifica eçac. **14** Eta Pilatec erraiten cerauen, Baina cer gaizqui eguiñ du? Eta hec hambat oihu guehiago eguiñ ceçaten, Crucifica eçac. **15** Pilatec bada populuaren gogara eguiñ nahiz, larga ciecen Barabbas, eta Iesus açotaturic liura cieçén crucifica ledinçat. **16** Orduan gendarmesec eraman ceçaten hura sala barnera, cein baita pretorioa, eta dei ceçaten banda guria. **17** Eta vezti ceçaten hura escarlataz, eta inguru eçar cieçoten buruan elhorri plegatuzzco coroabat. **18** Eta has citecen haren salutatzen, cioitela, Vngui hel daquiaia, Iuduen Regueá. **19** Guero harçaz truffatu ciradenean, eraunz cieçoten escarlatazcoa, eta vezti ceçaten bere abillamendúez: eta camporat eraman ceçaten crucifica leçatenat. **20** Eta bortcha ceçaten bideazco Simon Cyreniano deitzen cembat, landetaric heldu cela, (cein baitzén Alexanderren eta Ruforen aita) haren crutzea eraman leçançat. **21** Guero eraman ceçaten Golgothaco lekura, cein erran nahi baita, Bur-heçur lekua. **22** Guero eman cieçoten edatera mahatsarno myrrharequin nahasteca, baina harc etzeçan har. **23** Eta crucificatu çutenean, parti citzaten haren abillamenduac, çorthe egotziric hayén gainean, norc cer ioan leçaqueen. **25** Ciraden bada hirur orenac hura crucificatu çutenean. **26** Eta cen haren causaren inscriptionea hunela scribatua, IVDVEN REGVEA. **27** Eta harequin crucifica citzaten bi gaichtaguin: bata haren escuinean, eta berceea ezquerrean. **28** Eta compli cedin Scriptura dioena. Eta gaizquigui lequin estimatu içan da. **29** Eta iragaiten ciradenéc iniuriatzen çutén bere buruac higuitzen citutzela, eta cioitela, He, templea deseguilen eta hirur egunez edificatzen duaná. **30** Empara eçac eure buruá, eta iautsi adi crutzetic. **31** Halaber Sacrificadore principalec-ere escarnioz elkarri erraiten ceraucaten Scribequin, Berceac emparatu ditu, bere buruá ecin empara deçaque. **32** Christ Israeleco Reguea iauts bedi orain crutzetic, ikus eta sinhets deçagunçat. Harequin crucificatu içan ciradenec-ere iniuriatzen çutén. **33** Baina sey orenac ciradenean, ilhumbe eguiñ cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano. **34** Eta bedratzi orenetan oihu eguiñ ceçan lesusec ocengui, Eloi, Eloi, lamasabachthani? erran nahi baita, Ene Iaincoa, Ene Iaincoa, ceren abandonnatu nauc? **35** Eta han ciradenetaric batzuc ençun çutenean, cioiten, Huná, Elias deitzen du. **36** Laster eguiñ ceçan bada batec, eta spongiabat betheric vinagrez, eta eçarriric canabera batenguruán, eman cieçón edatera, cioela, Vtzaçue: dacussagun eya ethorraren denez Elias horren kecera. **37** Eta lesusec oihu handibat eguiñic, spiritua renda ceçan. **38** Eta templeco velá erdira cedin bi çatithara garaitic behererano. **39** Eta ikus ceçanean haren aurkan cegoen Centenerac, ecen hala oihu eguiñ spiritua rendatu cuela, erran ceçan, Eguiazqui guion haur Iaincoaren Semea cen. **40** Eta baciraden emaztearee vrrundanic beha ceudela, ceinén artean baitzen Maria

Magdalena, eta Maria Iacques chiparen eta losesen amá, eta Salome. **41** Eta hec, Galilean cenaz gueroztic iarrei qui içan çazcan eta cerbitzatu vkan çuten: eta anhitz berce emazte harequin batean Ierusalemera igan içan ciradenic. **42** Eta arrastu cenean (ceren Sabbathoaren aitzinetic den preparationeco eguna baitzén) **43** Ethorriric Ioseph Arimatheacoa, conseillér ohoratua, hura-ere laincoaren resumaren beguirea cegoena, ausart cedin Pilatgana sartzera, eta esca cequión Iesusen gorputzaren. **44** Eta Pilatec miresten çuen baldin ia hil baliz: eta Centenera deithuric, interroga ceçan hura, eya baquenez heuraguiric hil cela. **45** Eta gauçá eçaguturic Centeneraganic, eman cieçon gorputza Iosephi. **46** Eta harc mihissebat erossiric, eta hura erautsiric estal ceçan mihissezaz: eta eçar ceçan arroca batetan ebaquia cen monumentean: eta itzuliz eçar ceçan harribat monument borthán. **47** Eta Maria Magdalena eta Maria losesen ama, beha ceuden non eçarten cen.

16 Eta Sabbathoa iragan cenean, Maria Magdalenac eta Maria Iacquesen amá eta Salomec eros citzaten vnguentu aromaticoac, ethorriric hura embauma leçatençat. **2** Eta guciz goiz astearren lehen egunean ethorten dirade monumentera, iguzquia ia ilki cenean **3** Eta erraiten çuten elkarren artean, Norc aldaraturen draucu harria monument borthatic? **4** Eta miratu çutenean, ikus ceçaten harria aldaratua cela: ecen guciz handia cen. **5** Guero monumentera sarthuric, ikus ceçaten lagun gaztebat escuineco aldean iarria, abillamendu churi luce batez veztitua: eta ici citecen **6** Bainha harc dioste, Etzaitzetaela ici: Iesus Nazareth crucificatu içan denaren bilha çabiltzate, resuscitatu da: ezta hemen, huná lekua non eçarrí vkan çutén. **7** Bainha çozazte, erran ieççue haren discipuluey eta Pierrisi, ecen çuen aitzinean ioaiten dela Galileara: han hura ikussiren duçue, erran drauquen beçala. **8** Eta hec bertan partituric ihes eguiñ ceçaten monumentetic: ecen ikarac eta iciapenec har citzan: eta nehori deus etzeraucaten erraiten: ecen beldur ciraden. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Eta Iesus resuscitatu cenean, asteco lehen egun goicean, aguer cequión lehenic Maria Magdalenari, ceinetaric çazpi deabru campora egotzi baitzituen. **10** Harc ioanic conta ciecén, Iesusequin içan ciradeney, ceinéc dolu ekarten baitzuten eta nigar eguiten. **11** Eta hec ençun ceçatenean ecen vici cela, eta harc ikussi cuela, etzeçaten sinhets. **12** Guero gauça hauén ondoan hetaric bi ioaiten ciradeni aguer cequién berce formatan, camporat partitzen ciradela. **13** Eta hec itzuli ciradenean conta ciecen bercéy: baina etzitzaten hec-ere sinhets. **14** Azquenik, elkarrequin iarriric ceudela hamequey aguer cequién, eta reprotcha ciecen hayén incredulitatea, etabihotz gogortassuna: ceren hura resuscitaturic ikussi vkan çutennac ezpaitzitzunten sinhetsi. **15** Eta erran ciecén, Çoazte mundu orotara, eta predica ieççue Euangilio creatura guciari **16** Sinhetsiren duena eta batheyaturen dena saluaturen da: baina sinhetsiren eztuena condemnaturen da **17** Eta signo hauc sinhetsi duqueiteney iarreiquiren caizté Ene icenean deabruac campora egotziren ditutzté, lengoage berriz minçaturen dirade: **18** Sugeac kenduren ditutzté: eta baldin cerbait heriotaracoríc edan badeçate, eztraue calteric eguiñen: erien gainean escuac eçarriren ditutzté, eta sendaturen dirade. **19** Eta launa gauça

hauçaz hæy minçatu içan çayenean, goiti cerurát altcha cedin, eta iar cedin laincoaren escuinean. **20** Hec-ere partituric predica ceçaten leku gucietañ, launac hequin obratzen çuela, eta hitza confirmatzan çuela iarreiquiten ciraden signoéz.

Lukas

1 CEREN anhitzec escu ecarri baitu narratione baten scribatzera complituqui gure artean certificatu içan diraden gaucéz, **2** Eçagutzera eman draucuten beçala lehen hatsetic ikussi dituztenéc eta hitzaren ministre içan diradenéc. **3** Niri-ere on iriditu içan ciatadac gucia hatsetic finerano diligentqui comprehendituric, hiri punctuz punctu heçaz scribatzera, o Theophile gucizco excellenteá: **4** Hobequi eçagut deçánçat ikassi dituán gaucén eguiá. **5** HERODES Iudeaco regueren egunetan cen Zacharias deitzen cen Sacrificadorebat, Abiaren araldetic: eta haren emaztea cen Aaronen alabetaric, eta haren icena Elisabeth. **6** Biac ciraden iusto laincoaren aitzinean, launaren, manamendu eta ordenançaa gucietan reprochuric gabe çabilzanac. **7** Eta haourric etzutén, ceren Elisabeth steril baitzen, eta biac baitziraden adinez aitzinaratuac. **8** Guertha cedin bada, harc laincoaren aitzinean bere aldian sacrificadoregoa exercitzeren çuenean, **9** Sacrificadoregoaren officioco costumaren araura, çorthea eror baitzequón launaren templean sarthuric encensamenduaren equiteco. **10** Eta populu guciac campoan otoitz eguiten çuen encensamendua eguiten cen orduan. **11** Eta aguer cequón launaren Aingueruá, cegoela encensamenduco aldarearen escuinean. **12** Eta Zacharias trubla cedin hura ikussiric, eta icidurabat eror cedin haren gainera. **13** Orduan erran cieçon Aingueruá, Eztuala beldurric Zacharias: ecen ençun içan duc hire otoitzá, eta Elisabeth eure emaztea erdiren çaic seme batez: eta hari icen emanen draucac Ioannes **14** Eta bozcario eta alegrança vkanen duc, eta anhitz haren sortzearen gainean alegueraturen dituc, **15** Ecen handi içanen duc launaren aitzinean, eta mahatsarnoric ez berce arnoric eztic edanen: eta Spiritu sainduaz betheren datec bere amaren sabeleandanic. **16** Eta anhitz Israeleco haourretaric conuertituren dic berén lainco launagana. **17** Eta hura ioanen duc haren aitzinean Eliasen spiriturequin eta verthuterequin, conuerti ditzançat aitén bihotzac semetara eta desobedientac iustoén çuhurtassunera: launari populu vngui instruitubat appain dieçonçat. **18** Orduan erran cieçon Zachariases Aingueruári, Nolatán hori eçaguturen dut? ecen ni nauc çahar, eta ene emaztea duc bere egunetan aitzinaratu. **19** Eta ihardesten çuela Aingueruá erran cieçon, Ni nauc Gabriel laincoaren aitzinean assistitzen naicena, eta igorri içan nauc hirequin minçatzen, eta berri on hauen hiri declaratzera. **20** Eta horrá, mutu içanen aiz eta ecin minçaturen aiz, gauça hauc eguiñ ditecen egunerano: ceren ezpaitituc sinhetsi ene hitz bere demborán complituren diradenac. **21** Eta populua cegoen Zachariases begira, eta miresten çuen nola harc hambat berancen çuen templean. **22** Eta ilki cenean ecin minça cequidien, eta eçagut ceçaten ecen cembeit visione ikussi çuela templean: ecen keinuz aditzera emaiten cerauen, eta mutu guelditü ican cen. **23** Eta guertha cedin, haren officioco egunac acabatu ciradenean, bere etcherát itzul baitzedin. **24** Eta egun hayén ondoan haren emazte Elisabethec concebi ceçan: eta estal cedin borz hilebetchez, ciela, **25** Segur, hunela eguiñ vkan draut launac, visitatu nauen egunetan, ene laidoa guiconén artetic ken leçançat. **26** Eta

seigarren hilebetheanigor cedin Gabriel Aingueruá laincoaz Galileaco hiri Nazareth deitzen denera: **27** Daud-en etchetico Ioseph deitzen cen guicon-batequin fedatua cen virginia batgana: eta virginaren icena cen Maria. **28** Eta Aingueruá hura baithara sarthuric, erran ceçan, Salutatzen aut gratia eguiñ çainaná: launa dun hirequin, benedicatua hi emaztén artean. **29** Eta hura, Ainguerua ikussiric trubla cedin haren erranaren gainean, eta pensatzen çuen ceric licén salutatione hura. **30** Orduan diotsa Aingueruá, Mariá, eztunala beldurric, ecen eriden dun gratia laincoa baithan. **31** Eta horrá, concebituren dun eure sableean, eta erdiren aiz seme batez eta deithuren dun haren icena Iesus. **32** Hura içanen dun handi, eta eritziren ciayón Subiranoaren Semé: eta emanen diraukan lainco launac bere aita Daud-en thronoa. **33** Eta regnaturen din Iacob-en etchearen gainean eternalqui, eta haren resumaren finic eztun içanen. (aión g165) **34** Erran cieçon orduan Mariac Aingueruári, Nola içanen da hori, guiconic eçagutzen eztudanaz gueroz. **35** Eta ihardesten çuela Aingueruá erran cieçon, Spiritu saindua hire gainera ethorriren dun eta Subiranoaren verthuteac itzal eguiñ draun eta halacotz hitaric sorthuren den saindua, laincoaren Seme deithuren dun. **36** Eta hará, Elisabeth hire lehen gussua, harc-ere concebitu din semebat bere çahartzean, eta hil haur din seigarrena steril deitzen cenac. **37** Ecen eztun deus impossibleric içanen laincoa baithan. **38** Eta erran ceçan Mariac, Huná launaren nescatoa: eguiñ bequit hire hitzaren araura. Eta parti cedin harenganic Aingueruá. **39** Eta iaiquiric Maria egun hetan ioan cedin mendietara lehiatuqui Iudaco hiri batetara. **40** Eta sar cedin Zachariases etchera, eta saluta ceçan Elisabeth. **41** Eta guertha cedin, ençun ceçanean Elisabethec Mariaren salutationea, iauz baitzedin haourra haren sableean, eta bethe cedin Spiritu sainduaz Elisabeth: **42** Eta oihuz iar cedin voz handiz, eta erran ceçan, Benedicatua hi emaztén artean, ecen benedicatua dun hire sableeco fructua. **43** Eta nondic haur niri, ethor dadin ene launaren ama enegana? **44** Ecen huná, hire salutationearen voza ene beharrietara heldu içan den beçain sarri, iauci içan dun bozcarioz haourra ene sableean. **45** Eta dohatsu aiz sinhetsi baitun, ceren complituren baitirade launaz erran çaiçquinan gauçá. **46** Eta dio Mariac, Magnificatzen du ene arimác launa. **47** Eta alegueratu da ene spiritua lainco ene Saluadorea baithan. **48** Ceren behatu vkan baitu bere nescatoaren beheratassunera: ecen huná, hemendic harat dohatsu erranen naute generatione guciéc. **49** Ecen gauça handiac eguiñ drauzquit botheretsu denac: eta haren icena saindu da: **50** Eta haren misericordia da generationetaric generationetara haren beldurra dutenetara. **51** Botheretsuqui eguiñ vkan du bere bessoaz: deseguin ditu superboac berén bihotzeco pensamenduan. **52** Egotzi ditu botheretsuac thronoetaric, eta goratu ditu chipiac. **53** Gosse ciradenac bethe ditu onez: eta abratsac igorri ditu hutsic **54** Sustengatu vkan du Israel bere haourra, bere misericordiaž orhoit içanez. **55** Gure aitey minçatu çayen beçala, Abrahami eta haren haciarı iagoiticotz. (aión g165) **56** Eta egon cedin Maria harequin hirur hilebetheeren inguruá: guero itzul cedin bere etcherát. **57** Eta compli cedin Elisabethen ertzeko demborá: eta erdi cedin seme batez. **58** Eta ençun ceçaten haren auçoéc eta

ahaidéc, nola frangoqui launac bere misericordia declaratu çuen harengana, eta alegueratzen ciraden harequin. **59** Eta guertha cedin, çortzigarreneco egunean ethor baitzitecen haourtchoaren circonciditzera, eta deitzen çuten hura bere aitaren icenaz, Zacharias. **60** Bainha ihardesten çuela haren amac erran ceçan, Ez, bainha deithuren da Ioannes. **61** Eta erran cieçoten, Eztun nehor hire ahaidetan icen horrez deitzen denic. **62** Orduan keinu eguiñ cieçoten haren aitari, nola nahi luen hura dei ledin. **63** Eta harc tableta batzuren escaturic scriba ceçan, cioela, Ioannes da horren icena. Eta mirets ceçaten guciéc. **64** Eta irequi cedin bertan haren ahoa, eta haren mihia lacha cedin: eta minço cen laudatzen çuela laincoa. **65** Eta icidura ethor cedin aldiri hetaco gucién gainera, eta ludaco herri mendícu orotan publica citecen hitz hauc guciac. **66** Eta ençun cituzten guciéc, eçar citzaten bere bihotzean, erraiten çutela, Nor haourtcho haur içanenda? Eta launaren escua cen harequin. **67** Orduan haren aita Zacharias bethe cedin Spiritu sainduaz: eta prophetiza ceçan, cioela, **68** Laudatu dela Israeleco lainco launa, ceren visitatu eta redemitu baitu bere popula. **69** Eta alchatu baitraucu saluamendutaco adarra Dauid bere cerbitzariaren etchean. **70** Nola minçtu içan baita bere Propheta saindu bethidanic içan diraden ahoz. (*aión g165*) **71** Salbu içanen guinela gure etsayetaric eta guri gaitz çarizcuten gucién escutic. **72** Gure aitey misericordia leguiençat, eta orhoit licén bere alliança sainduaz: **73** Eta gure Aita Abrahami eguiñ ceraucan iuramenduaz: **74** Ecen emanen ceraucula, beldur gabe gure etsayén escuetaric deliuraturic, hura cerbitza guinecan, **75** Saindutassunetan eta iustitiatan haren aitzinean, gure vicico egun gucietañ. **76** Eta hi haourtchoá, Subiranoaren Propheta deithuren aiz: ecen ioanen aiz launaren beguiharte aitzinean, haren bideac appain ditzançat, **77** Eta eman dieçoançat saluamenduco eçagutzeara haren populuari, hayén bekatuén barkamenduaz. **78** Gure laincoaren affectione misericordiosoaz, ceinez visitatu vkan baiquait, Orientac garaitic: **79** Argui daguiençat ilhumbean eta herioaren itzalean iarriric daudeney, gure oinen baquezco bidera chuchenceagatic. **80** Eta haourtchoa handizen eta spirituz fortificaten cen: eta egon cedin desertuetan Israeli manifestatu behar içan çayón egunerano.

2 Eta guerta cedin egun hetan ethor baitzedin ordenançabat Cesar Augustoren partez, scribus iar ledin mundua oro. **2** (Lehen descriptione haur eguiñ cedin Cyrenius Syriaco gobernadore cenean) **3** Eta ioaiten ciraden guciac scributan iartera, batbedera cein bere hirirát. **4** Igan cedin bada Iosephere Galileatic, Nazaretheco hiritic, Iudeara, Dauid-en ciuitate Bethlehem deitzen denera (ceren baitzén Dauid-en etchetic eta arraçatic) **5** Scributan iar ledinçat Maria emaztetan eman içan çayonarequin, cein baitzén içorra. **6** Eta guertha cedin hec han ciradela, compli baitzitecen haren ertzeko egunac. **7** Eta erdi cedin bere sema lehen iayoaz, eta bandatoz trocha ceçan hura, eta eçar ceçan mangederán, ceren ezpaitzén hayendaco lekuriç ostalerián. **8** Eta ciraden comarca berealan artzain campoetan ceunçanac, eta gauazco veillác bere arthaldearen gainean beguiratzen cituztenac. **9** Eta huná, launaren Ainguerüä vstegaberic ethor cequién, eta launaren

gloriáç argui ceçan hayén inguruän, eta icidura handiz ici citecen. **11** Ecen Dauid-en ciuitatean iayo çaiçuela Saluadorea, cein baita Christ launa. **12** Eta haur vkanen duçue seignale, eridenen baituçe haourra bandatoz trochatua, mangederán eçaría. **13** Eta bertan Aingueraürequin eguiñ cedin armada celestial multzobat, laudatzen çutela laincoa, eta cioitela, **14** Gloria ceru guciz goretan laincoari, eta lurrean baque, guiçonac baithara vorondate ona. **15** Eta guertha cedin, hetaric Aingueraüç cerurat ioan ciradenean, erran baitzeçaten artzainec elkarren artean, Goacen bada Bethlehemerano, eta dacussagun eguiñ içan den gauça haur, cein launac iaquin eraci baitraucu. **16** Eta ethor citecen lehiatuqui, eta eriden citzaten Maria eta Ioseph, eta haourtchoa mangederán eçaría. **17** Eta ikussi vkan çutenean, publica ceçaten haourtchoaz erran içan çayena. **18** Eta ençun vkan cituzten guciéc mirets ceçaten hæy artzainéz erran içan çazten gaucén gainean. **19** Eta Mariac beguiratzen ciutu gauça hauc guciac, bere bihotzean ehaiten ciutela. **20** Eta itzul citecen artzainac, glorificatzen eta laudatzen çutela laincoa, ençun eta ikussi vkan cituzten gauça guciéz, erran içan çayen beçala. **21** Eta complitu içan ciradenean haourtchoaren circonciditzeco çortzi egunac, orduan deithu içan da haren icena Iesus, nola deithu içan baitzén Aingueraüç, sabeián concebi cedin baino lehen. **22** Eta complitu içan ciradenean Mariaren purificationeco egunac Moysesen leguearen araeuz, eraman ceçaten haourtchoa, Ierusaleméra, launari presenta lieçotençat. **23** (Nola baita scribatua launaren Leguean, Ar vme-vncia irequiten duen gicia, saindu launari deithuren çayó) **24** Eta eman leçatençat oblationea, launaren Leguean erran denaren araura, turturela pare-bat, edo bi vsso columba vme. **25** Eta huná, cen guicombat Ierusalemén Simeon deitzen cenic: eta cen guicón haur iusto eta laincoaren beldur, Israeleco consolationearen beguria cegoena: eta Spiritu saindua cen haren gainean. **26** Eta denuntiati içan çayón diuinoqui Spiritu sainduaz, etzuela herioric ikussiren, non lehen ikus ezleçan Christ launarena. **27** Hura bada ethor cedin Spirituaz mouituric templera: eta sartzen çutela Iesus haourra bere aita-améc, haren causaz eguiñ leçatençat Legueco costumaren araura: **28** Harc orduan har ceçan hura bere bessoetara, eta lauda ceçan laincoa, eta erran ceçan, **29** launa, orain vtziten duc eure cerbitzaria, eure hitzaren araura baquez. **30** Ecen ikussi diéne beguiéç hire saluagarria, **31** Cein preparatu baituc populu gucién beguiharte aitzinean. **32** Argui Gentiley arguitzecoa, eta Israeléco hire populuaren gloriá. **33** Eta haren aita eta ama miraz ceuden harçaz erraiten ciraden gaucéz. **34** Eta benedica citzan Simeonec, eta erran cieçón haren ama Mariari, Huná, eçarı içan dun haur anhitzen destructionetan, eta anhitzen resurrectionetan Israelen, eta signotan ceini nehor contrastaturen baitzayo: **35** Are euroren arima-ere iraganen din ezpata batec, aguer ditecençat anhitz bihotzetaço pensamenduac. **36** Bacén prophetessabatere Anna deitzen cenic Phanuel-en alaba, Aser-en leinuko, cein baitzén ia adin handitacoa, eta vici içan cen senharrarequin çazpi vrthez bere virginitateaz gueroztic. **37** Eta lauroguey eta laur vrtheren inguruço alharguna celaric, etzen partitzen templetic, barurez eta orationez cerbitzatzen çuela laincoa gau eta egun. **38** Hunec-ere bada ordu berean ethorriric,

laudatzen çuen launa, eta harçaz minço çayen redemptionsaren beguira Ierusalemēn ceuden guciey. **39** Eta acabatu çutenean gucia launaren Leguearen araura, itzul cítecen Galileara, bere Nazaretheco hirira. **40** Eta haourtchoa handitzen cen eta spirituz fortificatzen, eta bethatzen cen sapientiaz: eta laincoaren gratiá cen haren gainean. **41** Eta ioaiten ciraden haren aita-amáç vrthe oroz Ierusalemēr Bazco bestán. **42** Eta hamabi vrhetara heldu cenean, igan cítecen hec Ierusalemēr bestaco costumaren araeuz: **43** Eta hartaco egunac complitu ciradenean, hec itzultzen ciradela, azquen cedin Iesus haourra Ierusalemē: eta etzaquión ohart Ioseph, ez bere ama: **44** Bainā vstez hura compainian cen, ioan cítecen egun baten bidean: eta haren bilha çabiltzan ahaidén eta eçagunén artean. **45** Eta erideiten etzutenean, bihur cítecen Ierusalemēr, haren bilha çabiltzala. **46** Eta guertha cedin, hirur egunen buruän eriden baitzeatzen hura templean, iarriric cegoela doctoren artean, hæg behatzent çayela eta hec interrogatzen cituela. **47** Eta spantatzen ciraden hura ençuten çutén guciac, haren iaquinaren eta respostuén gainean. **48** Eta hura ikussiric spanta cítecen: eta erran cieçón bere amáç, Semé, cergatic horrela egui drauc? huná, hire aita eta ni keichuric hire bilha guiniabiltzán. **49** Orduan dioste, Cergatic da ene bilha baitzinabiltzaten? etzinaquitén ecen neure Aitaren equitecoetan occupatua behar dudala içan? **50** Bainā hec etzeatzen adi erran cerauen hitza. **51** Orduan iauts cedin hequin, eta ethor cedin Nazarethera: eta cen hayen suiet: eta haren amac beguiratzen cituen hitz hauc gucioc bere bihotzean. **52** Eta Iesus auançatzen cen sapientiaz eta handitzez, eta gratiaz laincoa baithan eta guionac baithan.

3 Eta Tiberio Cesaren emperadoregoaren hamaborzgarren vrthean, Pontio Pilate Iudeaco gobernadore cenean, eta Herodes Galileaco tetrarcha, eta harén anaye Philippe halaber Iturea eta Trachonite comarcaco tetrarcha, eta Lisania Abilineco tetrarcha, **2** Eta Annas eta Caiphas Sacrificadore subirano ciradenean: eman cequión laincoaren hitza Ioannes Zachariases semeari desertuan. **3** Eta ethor cedin lordanaren inguruco comarca gucira, predicatzen çuela emendamendutaco Baptismoa bekatuén barkamendutan: **4** Nola baita scribatua Esaias prophetaren hitzén liburuän, dioela, Desertuan oihuz dagoenaren voza da, Appain eçaque launaren bidea, plana itzaüe haren bidescác. **5** Haran gucia betheren da, eta mendi eta mendisca gucia beheraturen da, eta makur diraden gaujac chuchenduren dirade, eta bide ikeçuac planaturen, **6** Eta ikussiren du haragui gucioc laincoaren saluagarria. **7** Erraiten cerauen bada harenganic batheya lítetençat ethorten ciraden gendetzey, Vipera castá, norc aizsatu çaituzte ethorteko den hirari ihes eguiten? **8** Eguin itzaüe bada fructu emendamenduaren digneac: eta etzaitez telas erraiten ceuroc baithan, Abraham dugu aita: ecen badiotsuet, laincoac harri hautaric-ere Abrahami haour suscita, ahal dieçaqueola. **9** Bada ia aizcora-ere arborén errora eçaría da: beraz arbore fructu on eguiten eztuen gucia piccatzen da, eta sura egoizten. **10** Orduan interroga çeçaten gendetzéc, cioitela, Cer eguien dugu beraz? **11** Eta ihardesten çuela erran cieçén, Bi arropa dituenac eman bieço eztuenari: eta iatecoric duenac, halaber egui beça. **12**

Ethor cedin publicanoetaric-ere batheya lítetençat: eta erran cieçoten, Magistrúa, cer eguien dugu? **13** Eta harc erran cieçén, Deus ordenatu çaiçuen baino guehiago eztecajuela erkar. **14** Interroga çeçaten gendarmesec-ere, cioitela, Eta guc cer eguien dugu? Eta dioste, Nehor eztecajuela tormenta, ez inuria: eta contenta çaitetez çuen gagéz. **15** Eta populua beha cegoela, eta guciéc bere bihotzeta pensatzen çutela Ioannesez, eya hora liçatenez Christ, **16** Ihardets ceçan Ioannesec, erraiten ceraela guciey, Eguia da nic batheyatzen çaituztet vrez: baina heldu da ni baino borthitzago dena, ceinen çapatetaco hedearen lachatzeco ezpainaiz digne: harc batheyaturen çaituzte Spiritu saindiaz eta suz. **17** Ceinen bahea haren escuan içanen baita, eta garbituren du chahu bere larraina: eta bilduren du bishia bere granerera: baina lastoa choil erreren du bishinere hiltzen ezten suan. **18** Bada anhitz berce gauçaz-ere exhortatzen çuela euangelizatzen ceraucan populuari. **19** Bainā Herodes tetrarcha harçaz reprehenditzen cenean, Herodias bere anaye Philipperen emazteagatic, eta berac eguiñ ciutuen gaichtaqueria guciagatik, **20** Eratchequi ceçan haur-ere berce gucién gainera, eçar baitzeçan Ioannes presoindeguian. **21** Eta guertha cedin populu gucia batheyatzen cela, eta Iesus batheyaturik othoiztez cegoela, irequi baitzedin cerua: **22** Eta iauts baitzedin Spiritu saindiaz forma visibletan vssò columba baten guissán, haren gainera, eta vozbat cerutic egui baitzedin, cioela, Hi aiz ene Seme maitea, hitan harten diat neure atseguin ona. **23** Eta Iesus bera hatsen cen hoguey eta hamar vrtheren inguruco içaten, seme (estimatzen çuten becembatean) Iosephen, Ioseph cen Heliren seme: **24** Heli Matthaten: Matthat, Leuiren: Leui, Melchiren: Melchi, Iannaren: Ianna, Iosephen: **25** Ioseph, Matthatiaren: Matthatia, Amosene: Amos, Nahumen: Nahum, Esliren: Esli, Naggeren: **26** Nagger, Maathen: Maath, Mattathiaren: Mattathia, Semeiren: Semei, Iosephen: Ioseph, Iudaren: **27** Iuda, Iohannaren: Iohanna, Rhesaren: Rhesa, Zorobabelen: Zorobabel, Salathielen: Salathiel, Neriren: **28** Neri, Melchiren: Melchi, Addiren: Addi, Cosamen: Cosam, Elmodamen: Elmodam, Eren: **29** Er, Ioseren: Iose, Eliezeren: Eliezer, Ioram: Ioram, Matthaten: Matthat, Leuiren: **30** Leui, Simeonen: Simeon, Iudaren: Iuda, Iosephen: Ioseph, Ionamen: Ionam, Eliacimen: **31** Eliacim, Melearen: Melea, Mainanen: Mainan, Mattatharen: Mattatha, Nathanen: Nathan, Daud-en: **32** Daud, lesseren: Iesse, Obed-en: Obed, Booz: Booz, Salmonen: Salmon, Naassonen: **33** Naasson, Aminadab-en: Aminadab, Aramen: Aram, Esronen: Eson, Pharesen: Phares, Iudaren: **34** Iuda, Iacob-en: Iacob, Isaac-en: Isaac, Abrahamen: Abraham, Thararen: Thara, Nachoren: **35** Nachor, Saruchen: Saruch, Ragauren: Ragau, Phalec-en: Phalec, Heberen: Heber, Saleren: **36** Sale, Cainanen: Cainan, Arphaxad-en: Arphaxad, Semen: Sem, Noeren: Noe, Lamech-en: **37** Lamech, Mathusalaren: Mathusala, Henoch-en: Henoch, Iared-en: Iared, Mahalaleel-en: Mahalaleel, Cainanen: **38** Cainan, Henosen: Henos, Seth-en: Seth, Adamen: Adam, laincoaren.

4 Eta Iesus Spiritu saindiaz bethea parti cedin lordanetic, eta eraman cedin Spiritu beraz desertura, **2** Eta han tenta cedin deabruaz berroguey egunez: eta etzeçan deus ian egun hec

cirauteño, baina hec iragan eta, guero gosse cedin. 3 Orduan erran cieón deabruac, baldin laincoaren Semea bahaiz, erróic harri huni ogui bilha dadin. 4 Eta ihardets cieón lesusec, cioela, Scribatua duc, ecen eztela ogui berez vicico guiçona, baina laincoaren hitz guciaz. 5 Orduan eramanic hura deabruac mendi gora batetara, eracuts cietzon munduco resuma guciad dembora moment batez. 6 Eta diotsa deabruac, Emanen drauat bothere hori gacia, eta resuma horien gloriá: ecen niri eman içan ciatadac, eta nahi dudanari emaiten diarocat. 7 Hic bada baldin adora baneçac, hire içanen dituc guciad. 8 Eta ihardesten quela lesusec erran cieón, Guibelerat adi eneganic Satán: ecen scribatua duc, Adoraturen duc eure lainco launa, eta hura bera cerbitzaturen duc. 9 Orduan eraman ceçan lerusalemera, eta eçar ceçan templeco pinacle gainean: eta erran cieón, Baldin laincoaren Semea bahaiz, egotzac eure buruá hemendic beherera. 10 Ecen scribatua duc, bere Ainguéruey cargu emanen drauela hiçaz, hire beguiratzeko: 11 Eta escuetan eraman autela, eure oinaz harrian behaztopa ezadinçát. 12 Baina ihardesten duela lesusec diotsa, Errana duc, Ez tutentaturen eure lainco launa. 13 Guero tentatione gacia acabatu eta, deabrua parti cedin haren ganic dembora batetaranocotz. 14 Eta itzul cedin Iesus Spirituaren verthutez Galilea: eta haren famá ioan cedin inguruco comarca orotara. 15 Eta hura ari cen iracasten hayén synagoguetan, guciéc ohoratzent cutela. 16 Ethor cedin bada Nazarethera non haci içan baitzén: eta sar cedin bere costumaren araura Sabbath egunean synagogán: eta iaiquiri cedin iracurtzena. 17 Eta eman cequión Esaias prophetaren liburuá: eta desplegatu quenean liburuá, eriden ceçan lekuá, non scribatua baitzén, 18 launaren Spiritu da ene gainean, ceren vñctatu bainau: paubrey euangelizatzena, igori nau, bihotzez hautsien sendatzera, 19 Captiuoy largançaren, eta itsuey ikustearen recubramenduaren predicatora, eta çaurthuén deliurançatan eçartera, eta launaren vrthe bozcariotacoaren predicatora. 20 Eta plegaturic liburuá rendatu ceraucanean ministreari, iar cedin: eta synagogaco guciéci beguiac haren gainera fintatuac ciraden. 21 Orduan has cequién erraiten, egungo egunean complitu da Scriptura haur quen beharritarian. 22 Eta guciéci testimoniage emaiten ceraucaten, eta miraz ceuden haren ahotic ilkiten ciraden hitz gratiazcoéz, eta erraiten çuten, Ezta haur Iosephen semea? 23 Eta erran ciecén, Frangoqui erranen drautaque comparatione haur, Medicuá, senda eçac eure buruá: cerere gauça ençun baitugu egui içan diradela Capernaum-en, egui itzac hemen-ere eure hirian. 24 Eta dioste, Eguiaz diotsuet, ecen Prophetaric batre eztela gogaracorik bere herrian. 25 Baina eguiaz erraiten drauquet, anhitz ema alhargun cen Eliasen egunetan Israelen, ceruá ertsí içan cenean hirur vrthe eta sey hilebetheracotz, hala non egui baitzedin gossete handia lur guciaren gainean. 26 Baina hetaric batetara-ere etzén igori içan Elias, Sarepta Sidoniaco hirira baicen, emazte alhargun batgana. 27 Eta anhitz sorhayoz cen Israelen Eliseo prophetaren demborán, baina hetaric batre etzén chahutu içan Naaman Syriacoa baicen. 28 Orduan bethe citecen guciad asserretassunez synagogán, gauça hauc ençuten citutzenean. 29 Eta iaiquiric egotz ceçaten hura hiritic campora, eta eraman ceçaten mendi gainera (ceinen gainean hayen

hiria edificatua baitzen) gainetic behera egotz leçatençat. 30 Baina hura hayén artetic iraganic, ioan cedin. 31 Eta iauts cedin Capernaum Galileaco hirira, eta han iracasten cituen Sabbathoetan. 32 Eta spantatuac ceuden haren doctrinaren gainean: ecen autoritaterequin cen haren hitza. 33 Eta cen synagogán guiçombat deabru satsuaren spiritua çuenic, eta iar cedin oihuz ocengui, 34 Cioela, Ah, cer da hire eta gure artean, Iesus Nazarenoa? gure deseguitera ethorri aiz? baceauquit nor aicen: hi aiz laincoaren saindua. 35 Eta mehatxaca ceçan hura lesusec, cioela, Ichil adi, eta ilki adi horren ganic. Eta deabrua, hura artera egotziric, ilki cedin haren ganic, eta calteric batre etzieçon egui. 36 Eta spantamendu iar cedin gucieta, eta minço ciraden elkarren artean, cioitela, Cer hitz da haur, autoritaterequin eta othererequin manatzen baititu spiritu satsuac, eta ilkiten baitirade? 37 Eta io citzan haren famá herriaren inguruco comarca guciad. 38 Eta iaiquiric Iesus synagogatic, sar cedin Simonen etchean: eta Simonen amaguinarreba eduquiten cen helgaitz handi batez: eta ohoitz ceguioten harengatic. 39 Eta haren garaitic cegoela mehatxaca ceçan helgaitza: eta vtzi ceçan hura helgaitzac: eta harc bertan iaiquiric cerbitza citzan. 40 Eta iguzqui sartzean, anhitz eritassun motaz eriric çuten guciéci ekar citzaten harengana: eta harc escuac hetaric batbederari gainera eçarriric senda citzan. 41 Deabruac-ere ilkiten ciraden anhitzenganic, oihuz ceudela, eta cioitela, Hi aiz Christ laincoaren Semea. Baina harc mehatxatzen cituela, etzituen vtzitzen erraitera, ecen baceauquita hura cela Christ. 42 Eta arguitu cenean ilkric ioan cedin leku desertu batetara, eta gendetzeac haren bilha çabitzan, eta ethor citecen hura baitharano: eta baçaducaten hura hetaric parti ezledinçát. 43 Baina harc erran ciecén, Berce hirley-ere euangelizat behar drauet laincoaren resumá: ecen hartacotz igori içan naiz. 44 Eta predicatoren çuen Galileaco synagoguetan.

5 Eta guertha cedin, popluac hura hertsen quela laincoaren hitzaren encuteagatic, bera Genesarethco lac bazterrean baitzegoen: 2 Eta ikus citzan bi vnci lac bazterrean ceudela: eta hetaric ilkric arrançalec sareac ikutzen cituzten: 3 Eta sarthuric vnci hetaric batetara, cein baitzén Simonena, ohoitz ceguión lurretit retira leçan appurbat: guero iarriric vñctic iracasten cituen gendetzeac. 4 Eta minçatzetic ichildu cen beçala, erran cieón Simoni, eramac barnago, eta largaitzaque çuen sareac hatzamaitera. 5 Orduan ihardesten duela Simonac diotsa, Magistrú, gau gucion nekaturic eztiagu deus hartu: baina hire hitzera largaturen diat sarea. 6 Eta hori eguiçutenean, ensera ceçaten arrain mola handibat: eta ethenecen cen hayén sarea. 7 Eta keinu eguiçutenean berce vñcico laguney, ethorriric lagun lequitzén: eta ethor citecen, eta bethe citzaten bi vñciac hundutzerano. 8 Eta hori ikussiric Simon Pierrisec egotz ceçan bere buruá Iesusen belhaunetara, cioela, Parti adi eneganic, launa, ecen guiçon bekatorea nauc ni. 9 Ecen icidura batec har ceçan hura eta harequin ciraden guciad, hartu cituzten arrain hatzamaitearen gainean, halaber Iacques eta Ioannes Zebedeooren seme Simonen lagun ciradenac-ere. 10 Orduan erran cieón Simoni lesusec, Eztuála beldurric, oraindanic guiçon

hatzamaile içanen aiz. **11** Eta vnicac leihorrera citutzenean gucia vtziric, hari irarreiqui içan çazcan. **12** Eta guertha cedin hura hiri batetan cela, huná, guiçon sorhayotassunez bethebat ethor baitzedin: eta ikussi çueñean Iesus, bere buruä beguitharte gainera egotziric othoitz ceçan hura, cioela, launa, baldin nahi baduc, chahu ahal neçaquec. **13** Eta lesusec escua hedaturic hunqui ceçan hura, cioela, Nahi diat, aicén chahu. Eta bertan sorhayotassuna parti cedin harenganic. **14** Eta harc mana ceçan nehori ezllerón: baina ohá, diotsa, eracuts ieçoc eure buruä Sacrificadoreari, eta presenta eçac eure chahuteagatic Moysesec ordenatu duen beçala hæy testimoniageten. **15** Eta harçazco proposa gueroago aitzinago hedatzen cen, eta gendetze handiac biltzen ciraden ençutera, eta bere eritassunetaric harçaz senda litecençat. **16** Baina bera retiratua cegoen desertuetan, eta othoitz eguiten çuen. **17** Eta guertha cedin egun batez hura iracasten ari cela, phariseuac eta Legueco doctorac baitzeuden iarriric, cein ethor baitzitecen Galileaco eta Iudeaco eta Ierusalemco burgu guciataric: eta launaren verthutea cen hayén sendatzeco. **18** Orduan huná batzu, dacarqueitela ohean guiçon-bat cein baitzén paralytic: eta çabiltzan hura barnera ekarri nahi, eta haren aitzinean eçarri nahi. **19** Eta erideiten etzutenean nondic hura barnera liroiten, gendetzearen causaz, iganic etche gainera, teuletaric erauts ceçaten ohetchoarequin artera, lesusen aitzinera: **20** Eta hayén fedaia ikussi çueñean, erran cieçón, Guiçoná, barkatu çazquic eure bekatuac. **21** Orduan has citecen pensatzen Scribáç eta Pharisieuac, ciotela, Nor da blasphemioac erraiten dituen haur? Norc baska ahal ditzaque bekatuac laincoac berac baicen? **22** Eta lesusec eçaguturic hayén pensamenduac, ihardesten çuela erran cieçén, Cer pensatzen duçue çuen bihotzeta? **23** Cein da errachago, erraitea, Barkatu çazquic eure bekatuac: ala erraitea, laiqui adi eta ebil adi? **24** Daquiqueñçat bada ecen guiçonaren Semeac baduela autoritate lurrean bekatuén barkatzeco (diotsa paralyticari) Hiri erraiten draut iaiqui adi, eta eure ohetchoa harturic habil eure etcherát. **25** Eta bertan iaiquiric hayén aitzinean, eta altchatu çueñean bera cetzan ohetchoa, ioan cedin bere etcherat, glorificatzen çuela laincoa. **26** Eta icidura batec har citzan guciac, eta glorificatzen çutén laincoa: eta bethe citecen beldurtassunez, erraiten çutela, Segur ikussi ditugu egun nehorc vste etzituqueen gauçac. **27** Eta gauça hayen buruän ilki cedin, eta ikus ceçan publicano Leui deitzen cembat, peage lekuan iarriric, eta erran cieçón, Arreit niri. **28** Eta hura gauça guciac vtziric iaiqui cedin, eta irarreiqui içan çayón. **29** Eta egün cieçón banquet handibat Leuc bere etchean, eta cen publicanoezco eta berce hequin mahainean iarriric ceudenezco compainia handibat. **30** Eta hetaric Scriba eta Phariseu ciradenéc murmuratzen çuten haren discipulucon contra, ciotela, Cergatic publicanequin eta gende vizcite gaichtotacoequin iaten eta edaten duçue? **31** Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Osso diradenéc eztute medicuren beharric: baina gaizqui daudenéc. **32** Eznaiz ethorri iustoén deitzera, baina bekatorén, emendamendutara. **33** Eta hec erran cieçoten, Cergatic Ioannesen discipuluéc barur eguiten dute maiz eta othoitz eguiten, halaber Pharisieuenc-ere: baia hiréc iaten eta edaten dute? **34** Eta harc erran cieçén, Barur eraci

ahal ditzaqueçue ezconduaren gamberaco gendeac ezcondua hequin deno? **35** Bainan ethorriren dirade egunac edequiren baitzaye ezcondua, orduan barur eguenen duté egun hetan. **36** Guero comparationebat-ere erran ciécen, Nehorc eztrauca eratcheinak abillamendu berri baten pedaçua abillamendu çar bat: ezpere berriac ethencen du: eta çarrarequin ezta accordatzen berritic den pedaçua. **37** Eta nehorc eztu eçarten mahatsarno berria çahagui çarretan, ezpere mahatsarno berriac çathituren ditu çahaguiac eta bera issuriren da, eta çahaguiac galduren dirade: **38** Bainan mahatsarno berria çahagui berrietan eçarteko da: eta biac beguiratzen dirade. **39** Eta ezta nehor çaharretic edaten duenic, bertan berritic nahi duenic: ecen erraiten du, Çaharra hobe da.

6 Guertha cedin bida Sabbath egun bigarren lehenean, hura iragaiten baitzén ereincetan gaindi: eta buruca idoquiten ari baitziraden haren discipuluac, eta iaten escuez bihituric. **2** Eta Pharisueutaric batzuc erran cieçén, Cergatic eguiten duçue Sabbathoan eguiñ sori eztena? **3** Orduan ihardesten çuea lesusec erran cieçén, Eztuçue haur-ere iracurri cer eguiñ quen Daudí-ec gossetu cenean bera eta harequin ciradenac? **4** Nola sarthu içan cen lainkoaren etchean eta propositioneco oguiac hartu ciuten, eta ian ciuten, eta eman cieçén harequin ciradeneyere: hetaric iatea Sacrificadorén baicen sori eztelaric. **5** Guero erraiten cerauen, Guiçonaren Semea iabe da Sabbathoarenere. **6** Eta guertha cedin berce Sabbath batez-ere hura sar baitzedin synagogara, eta iracasten baitzuen: eta cen han guiçon-bat eta haren escu escuyna cen eyhar. **7** Eta gogoatzen çuten hura Scribéc eta Pharisieuéc eya Sabbathoan senda leçaqueenez, accusatione eriden leçatençat haren contra. **8** Baina bacequizquian hayén pensamenduac, eta diotsa guiçon escu eyharra çuenari, laiqui adi, eta ago çutic artean. Eta hura iaiquiric egon cedin çutic. **9** Erran cieçén bidaa lesusec, Interrogaturen çaituztet gauça batez, Sabbathoetan vngui eguitea da sori ala gaizqui eguitea? persona baten emparatzea ala galtzea? **10** Eta hetara gucietara inguru behaturic, diotsa guiçonari, Hedeçac eure escua: eta harc eguiñ ceçan hala: eta senda cedin haren escua bercea beçain. **11** Eta bethe citecen eraicumenduz, eta elkarrequin minço ciraden, cer leidioten lesusi. **12** Eta guertha cedin egun hetan, ioan baitzedin mendira othoitz eguitera, eta gau gucia han iragan ceçan laincoari othoitz eguiten ceraucala. **13** Eta arguitu cenean dei citzan bere discipuluac, eta hetaric hauta citzan hamabi, cein Apostolu-ere dei baitzitzan, **14** (Simon, Pierris-ere deithu çuena, eta Andriu haren anaya: Iacques eta Ioannes: Philippe eta Bartholomeo: **15** Mattheu eta Thomas: Iacques Alpheoren semea, eta Simon Zelotes deitzen dena, **16** Iudas Iacquesen anaya: eta Iudas Iscariot, traidore-ere içan cena) **17** Eta iautsiric hequin, gueldiçdin leku plano batetan, bere discipuluco companiarequin, eta populu mulgo handirequin Iudea gucitic, eta Ierusalemetic, eta Tyrco eta Sidongo itsas bazterretic, cein ethorri baitziraden hura ençun leçatençat, eta bere eritassunetaric senda litecençat: **18** Eta spiritu satsuzé tormentatzen ciradenac: eta senda citecen. **19** Eta populu gucia hura hunqui nahiç çabilan: ecen verthute harenganic ilkiten cen: eta sendatzen ciuten guciac. **20** Orduan harc bere beguiac discipuluetarat altchaturic, erraiten

çuen, Dohatsu çarete paubreac: ceren çuen baita laincoaren resumá. **21** Dohatsu çarete orain gosse çaretenoc: ceren asseren baitzarete. Dohatsu çarete orain nigarrez çaudetenoc: ceren irri eguiñen baituue. **22** Dohatsu içanen çarete, guionéc gaitzetsiren çaituztenean, eta iraitziren eta iniuriaturen çaituztenean, eta çuen icena gaichto beçala iraitziren dutenean, guionaren Semearen causaz. **23** Aleguera albeitintzite egun hartan, eta bozcarioz iauz: ecen huná, çuen saria handi da ceruetan: ecen halaber eguiten cerauecen prophetey hayén aitec. **24** Bainan maledictione çuey abratsoy: ecen baduue çuen consolationea. **25** Maledictione çuey betheac çaretenoy: ecen gosse içanen çarete. Maledictione çuey orain irriz çaudetenoy: ecen auhen eta nigar eguiñen duque, **26** Maledictione çuey, guion guciéc onherranen çaituztenean: ecen molde beraen eguiten cerauecen propheta falsuey hayén aitec. **27** Bainan çuey diotsuet dançuñenoy, Onhets itzaue çuen etsayac: vngui eguiñe gaitzesten çaituzteney. **28** Benedicatzaque quec maradicatzen çaituztenac: eta othoitz eguiñe oldartzan çaiquñuenacgatic. **29** Eta mathela batean ioiten auñenari, para ieçó bercea-ere: eta eure mantoa edequiten drauanari, iacca-ere eztieçoala debeta. **30** Escatzen çauán guciari emó, eta eurea edequiten drauanari, ezaquiola haren esca. **31** Eta nola nahi baituue eguiñ dieçaüen çuey guionéc, quec-ere eguiñe høy halaber. **32** Ecen baldin onhesten badituue quec onhesten çaituztenac, cer esquer duqueue? ecen vicitze gaichtotacoecere bere onhesleac onhesten ditutzé. **33** Eta baldin vngui badagueue çuen vnguigiley, cer esquer duqueue? ecen vicitze gaichtotacoecere hura bera eguiten duté. **34** Eta baldin presta badieceue rendaturen drauñuela speranza duqueney, cer esquer duqueue? ecen vicitze gaichtotacoecere vicitze gaichtotacoey prestatzen draue, ordaina recebi deçatençat. **35** Bada onhets itzaue çuen etsayac, eta vngui eguiñe: eta presta eçaüe, deus handic speranza gabe: eta çuen saria içanen da handi, eta içanen çarete Subiranoaren seme: ecen hura benigno da ingratetara eta gaichtoetara. **36** Çareten beraz misericordioso, çuen Aita ere misericordioso den beçala. **37** Eztecaüela iudica, eta etzarete iudicaturen: eztecaüela condemna eta etzarete condemnaturen: barka eçaüe, eta barkaturen çaique. **38** Emaüe eta emanen çaique: neurri ona galkatua, eta higuitua, eta mucurru doana emanen çaique çuen golkora: ecen neurzen duçen neurri beraz, neurturen çaique çuey-ere aldiz. **39** Halaber erraiten cerauen comparationebat, Possible da itsuac itsua guida ahal deçan? eztira biac hobira eroriren? **40** Ezta discipulua bere magistruaren gaineco: baina nor-ere içanen baita discipulu perfect, içanen da magistru beçala. **41** Eta, cergatic dacussac eure anayeren beguico fitsa, eta eure beguico, gapiriori ez atzayo ohartzen? **42** Edo nola ahal derraueoc eure anayeri, Anayé, vtzi neçac idoqui deçadan hire beguiian den fitsa, eurrorrec hire beguiian den gapirioa ikusten eztuanean? Hypocritá, idocac lehenic gapirioa eure beguitic: eta orduan ikussiren duc idoqui deçán eure anayeren beguico fitsa. **43** Segur ezta arbore ona, fructu gaichtoa eguiten duena: ez eta arbore gaichtoa, fructu ona eguiten duena. **44** Ecen arbore gucia fructutic eçagutzen da. Ecen elhorriataric eztute biltzen feric, ezeta saparretaric, mendematzan mahatsic. **45** Guiçon onac

bere bihotzeco thesaur onetic idoquiten du gauça ona: eta guion gaichtoac bere bihotzeco thesaur gaichtotic idoquiten du gauça gaichtoa: ecen bihotzeco abundantiatic haren ahoa minçô da. **46** Bainan cergatic deitzen nauçue launa, launa: eta ez eguiten, nic erraiten ditudanac? **47** Enegana ethorten den gucia, eta ene hitzac ençuten eta hec eguiten dituena: eracutsiren drauñuet nor irudi den. **48** Irudi du etchebat edificaten duen guion, ceinec aitzurtu eta barna irequi baitu, eta ecarri fundamenta arroca batan gainean: eta soberná ethorriric, fluuioc erecarri vkan drauca etche hari, eta ecin higuitu du: ecen arroca gainean fundatua cen. **49** Bainan ençun vkan dituenac, eta ez eguiñ, irudi du fundament gabe bere etchea lur gainean edificatu duen guion: ceini erecarri baitrauca fiuuioc, eta bertan erori içan da, eta etche haren deseguitea handi içan da.

7 Eta acabatu cituenean bere hitz guiac populuac çançuela, sar cedin Capernaumen. **2** Eta Centener batan cerbitzaria eri içanez hiltzera çohian, cein baitzuen guciz maite. **3** Eta harc ençun çuenean lesusez,igor citzan harengana Iduén Ancianoac, othoitzez çayola, ethorriric senda leçan haren cerbitzaria. **4** Eta hec ethorri ciradenean lesusgana, othoitz ceguioten affectionatuui, ciotela, ecen digne cela nehorc hura aithor lieçón. **5** Ecen maite dic, cioten, gure nationea eta synagogabat harc edificatu diraucuc. **6** Iesus bada ioan cedin hequin. Bainan ia etchetic vrrun handi etzela, Centeneracigor citzan adisquideac harengana, ciotsala, launa, ezadila neka: ecen eznauc digne ene atharbe pean sar adin. **7** Halacotz neure buruä-ere eztiat digne estimatu hiregana ethorteko: baina errac hitza, eta sendaturen baita ene muthilla. **8** Ecen ni nauc berceren meneco guion, titudalaric neure meneco gendarmesac: eta huni erraiten diarocat, oha, eta badihoac: eta berceari, Athor, eta ethorten duc: eta neure cerbitzari Eguic haur, eta eguiten dic. **9** Eta gauça hauc ençunic lesusec mirets ceçan harçaz: eta itzuliric erran ciecon berari çarreican companiari, Erraiten drauñuet, Israelen-ere eztudala hain fede handiric eriden. **10** Eta igorri içan ciradenéc, etchera itzuli ciradenean, eriden ceçaten cerbitzari eri içana sendoric. **11** Eta guertha cedin biharamunean Iesus ioaiten baitzen Naim deitzen cen hirira: eta ioaiten ciraden harequin haren discipuluetaric vnguisco, eta gendetze handia. **12** Eta hirico portaleari hurbildu çayon beçala, huná, eramaiten çuten hilbat, bere ama alhargunaren seme bakotza, eta hiritic compania handia cen harequin. **13** Eta alhargun hura ikussi çuenean launac, compassionne har ceçan haren gainean, eta erran ciecon, Eztaguinala nigarric. **14** Eta hurbilduric hunqui ceçan kutchá (orduan gorputza çaramatenac gueldi ciecen) eta erran ceçan, Guiçon gazteá, hiri diossat, iaiqui adi. **15** Eta iar cedin hil içana, eta has cedin minçatzen. Eta eman ciecon hura bere amari. **16** Eta har citzan guiac beldur batec, eta glorificaten çuten laincoa, erraiten cutela, Segur Propheta handibat iaiqui içan da gure artean, eta segur laincoac visitatu du bere populua. **17** Eta io ceçan harçazco fama hunec Iudea gucia eta inguruco comarca gucia. **18** Eta conta cietzoten Ioannesi bere discipuluec gauça hauc guiac. **19** Eta deithuric bere discipuluetaric biga Ioannesec igor citzan lesusgana, cioela, Hi aiz ethorteko cen hura, ala

berce baten beguira gaude? 20 Eta ethorriric harengana guiçon hec erran ceçaten, Ioannes Baptistaigorri guiaitic hiregana, dioela, Hi aiz ethorteko cena, ala berce baten beguira gaude? 21 Eta ordu berean anhitz senda ceçan eritassunetaric, eta plaguetaric, eta spiritu gaichtoetaric eta anhitz itsuru ikustea eman ciecén. 22 Guero ihardesten çuela lesusec erran ciecén, Ioannic conta ietzoçue Ioannes ikuksi eta ençun dituçuen gauçác: ecen itsuéc ikustea dutela recebitzen, mainguáç diradela ebilten, sorhayóac diradela chahutzen gorréç dutela ençuten, hilac diradela resuscitatzen, paubrey çayela Euangelioa predicatzen. 23 Eta dohatsu da scandalizaturen eztena nitan. 24 Eta partitu ciradenean Ioannesen mandatariac, has cequión, Ioannesez populuari erraiten, Ceren ikustera ilki içan çarete desertura? canabera haiceaz erabilten den baten? 25 Bainan ceren ikustera ilki içan çarete? guiçon abillamendu preciosoz veztitu baten? huná, abillamendu preciosooetan, eta delicioetan diradenac, reguén palacioetan dirade. 26 Bainan ceren ikustera ilki içan çarete? Propheta baten? bay diotsuet eta Propheta bainoagoaren. 27 Haur da ceinez scribatua baita, Huná, nic igorten diat neure mandataria hire beguitharte aitzinean, ceiniec hire bidea appainduren baitu hire aitzinean. 28 Ecen erraiten drauquet, emaztetaric iayó diradenén artean eztela Prophetic batre Ioannes Baptista baino handiagoric: badaric-ere laincoaren resumán chipién dena hura baino handiago da. 29 Orduan populu guciak hori ençunic eta publicanoéc iustifica ceçaten Iaincoa, batheyatu içanic Ioannesen baptismoaz. 30 Bainan Phariseu eta Legueco doctor harenganic batheyatu etziradenéc Iaincoaren conseillua arbuya ceçaten bere buruén contra. 31 Orduan erran ceçan launac, Norequin bada comparaturen ditut generatione humetaco guiçonac? eta cer irudi dute? 32 Merkatuan iarriric dauden, eta bata berceari oihu dagozcan haourtchoac beçalaco dirade ceinéç baitioite, Chirula soinu eguin drauçuegu, eta etzarete dançatu: eressiz cantatu drauçuegu eta eztuçue nigarric eguin. 33 Ecen ethorri da Ioannes Baptista, oguric iaten eztuela, ez mahatsarnoric edaten, eta dioçue, Deabrua du. 34 Ethorri da guiçonaren Semea iaten eta edaten duela: eta dioçue, Huná guiçon gormanta eta hordia, eta publicanoén eta vicitze gaichtotaccoen adisquidea. 35 Bainan iustificatu içan da sapientia bere haour guciéz. 36 Eta otohoitz eguin cieçon Phariseu batec harequin ian leçan, eta sarthuric Phariseuaren etchean, iar cedin mahainean. 37 Eta huná, hirian emazte vicitze gaichtotaco cen-batec iaquin çuenean, ecen hura Phariseuaren etchean mahainean iarrria cela, ekar ceçan boeitabat vnguentu, 38 Eta guibeletic haren oinetara cegoela, has cedin nigarrez cegoela haren oinén nigar vriz arregatzen: eta ichucatzen cerauzcan bere buruco adatsaz, eta pot eguiten cerauen haren oiney, eta vnguentuz vnguenstatzen cituen. 39 Orduan hori ikussíric hura gomittatu çuen Phariseuac erran ceçan bere baithan, cioela, Hunec, baldin Propheta baliz balaquique segur nor eta nolacoa den haur hunquitzen duen emaztea: ecen vicitze gaichtotacoa da. 40 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçón, Simon, badiat cerbait hiri erraitecoric. Eta harc dio, Magistruá, errac. 41 Hartzedun batec citián bi çordun, batac cián çor borz-ehun dinero, eta berceac berroguey eta hamar. 42 Eta hec ez vkanez nondic paga, quitta cieçean biey. Hautaric bada,

errac, ceiniec hura maiteago vkanen du? 43 Eta ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Vste diat ecen guehiago quittatu içan çayonac. Eta harc erran cieçón, Bidezqui iugeatu duc. 44 Eta emazteaganat itzuliric erran cieçón Simoni, Badacussac emazte haur? hire etchean sarthu içan nauc, vric ene oinetara eztuc eman: baina hunec ene oinac nigar vriz arregatu citic, eta bere buruco adatsaz ichucatu. 45 Potbat niri eztrautac eman, baina haur, sarthu naicenaz guerozic, eztuc ene oiney pot eguitetic guelditu. 46 Olio ene buruá eztuc vncatua: baina hunec vnguentuz vncatua citic ene oinac. 47 Halacotz erraiten drauat barkatu çazcala bere bekatu anhitzac, ecen haguitz onhetsi dic: eta gutiago barkatzen çayonac gutiago onhesten dic. 48 Guero emazteari erran cieçón, Barkatu çazquin eure bekatuac. 49 Eta has citecen elkarrequin mahainean iarriric ceudenac, bere artean erraiten, Nor da haur bekatuac-ere barkatzen baititu? 50 Bainan emazteari erran cieçón, Eure fedeac saluatu au: oha baquerequin.

8 Eta guero quertha cedin hura ioaiten baitzen hiriz hiri, eta burguz burgu, predicatzen eta euangelizatzen çuela laincoaren resumá eta hamabiac ciraden harequin: 2 Eta emazte batzu harçaz spiritu gaichtoetaric, eta eritassunetaric sendatuac, Maria deitzen cena Magdalena, ceinaganic çazpi deabru ilki içen baitziren, 3 Eta Ioanna Herodesen procuradore. Chuz deitzen cenaren emaztea, eta Susanna, eta bereric anhitz bere onetaric hura aiutatzen çutenic. 4 Eta nola gendetze handia biltzen baitzen, eta hiri guciitaric anhitz harengana ioaiten, erran ceçan comparationez, 5 Ilki cedin ereillebat bere haciaren ereitera: eta ereitean partebat eror cedin bide bazterrera: eta aurizqui içen cen, eta ceruco choriec irets ceçaten hura. 6 Eta berce partebat eror cedin harri gainera, eta sorthuric eyhar cedin, ceren ezpaitzuen hecetassunic: 7 Eta berce partebat eror cedin elhorri artera: eta harequin batean sorthuric elhorrié itho ceçaten hura. 8 Eta bercea eror cedin lur onera: eta sorthuric eguin ceçan fructu ehunetan hambat. Hauén erraitean oihu cegoen, Ençuteko beharric duenac, ençun beça. 9 Eta interrogatzen çuten bere discipuluéc erraiten çutela, ceric cen comparatione hura. 10 Eta harc erran ciecén, Çuey eman çaiçue laincoaren resumaco mysterioén eçagutzea: baina bercey comparationez, dacussatlaric ikuş ezteteçaten, eta dançutelaric adi ezteteçaten. 11 Haur da bada comparationea, Hacia da laincoaren hitza. 12 Eta bide bazterrecoac dirade, ençuten dutenac: guero ethorten da deabrua, eta kencen du hitza hayén bihotzetic, sinhetsiric salua eztitecençat. 13 Eta harri gainecoac dirade, ençun dutenean bozcariorequin recebiten dutenac hitza: baina hauc erroric eztute, hauc demboratatz sinhesten duté, eta tentationeco demborán retiratzen dirade. 14 Eta elhorri artera erori dena, hauc dirade ençun dutenac: baina partitu eta, ansiéz eta abrastassunéz eta vicitze humetaco voluptatéz ithotzen dirade, eta eztuté fructuric ekarten. 15 Bainan lur onera erori dena, hauc dirade bihotz honestean eta onean hitz ençuna eduquiten dutenac eta fructu patientiatan ekarten dutenac 16 Eta nehorc arguia viztu duenean, eztu hura vnci batez estaltzen, edo ohe azpian eçarten: baina candeler gainean eçarten du, sartzen diradenéc arguia ikuş deçatençat. 17 Ecen

ezta secreturic, aguerturen eztenic: ez estaliric, eçaguturen, eta arguira ethorriren eztenic. **18** Ikus-aüe bada nola ençuten duçuen: ecen norc-ere baitu hari emanen çayo: eta norc-ere ezpaitu, duela vste duena-ere edequiren çayo hari. **19** Orduan ethor citecen harengana haren ama eta haren anayeac, eta gendetzearen causaz ecin hers cequidizquion. **20** Eta declara cequión, erraiten ceraucatela, Hirama, eta hire anayeac lekorean diaudec, hi ikussi naiz. **21** Baina harc ihardesten çuela erran ciecén, Ene ama eta ene anaye dirade laincoaren hitza ençuten eta eguiten dutenac. **22** Eta guertha cedin egun batez, hura sar baitzedin vncian eta haren discipuluac: eta erran ciecén, Iragan gaitecen lacaren berce aldera. Eta parti citecen. **23** Eta vncian hec ioaiten ciradela, loac har ceçan: eta iauts cedin haicezco tormentabat lacera: eta vrez bethatzten ciraden, eta peril çutén. **24** Orduan hurbilduric iratzar ceçaten hura, cioitela, Magistrúa, Magistrúa, galdu guiohaçac. Eta harc iratzarriric mehatcha citzan haicea eta vraren tempestá: eta cessa citecen, eta sossagu handia eguin cedin. **25** Eta erran ciecén, Non da çuen fedea? Hec icitürice ceudela mirets ceçaten, cioitela elkarren artean, Baina nor da haur, haiceac eta vra manatzen baititu eta obeditizen baituite? **26** Guero tira ceçaten Gadarenen comarcarat, cein baita Galilearen aurkaz aurk. **27** Bada hari lurrera ilki eta, bat cequión hiri hartaco guïçon dembora lucez gueroz deabrua çuen-bat: eta abillamenduz etzén veztizen, eta etcheten etzen egoiten, baina thumbetan. **28** Eta harc ikussi çueñean Iesus, heyagoraz cegoela, egotz ceçan bere buruá haren aitzinera, eta ocengui erran ceçan, Cer da hire eta ene artean, Iesus lainco subiranoaren Semeá? ohoitz eguiten drauat, ezneçála, tormenta. **29** Ecen manatzen çuen spiritu satsua guïçonaganic ilki ledin: ecen dembora lucez eduqui çuen hura: eta estecaturic cadenaz eta cepoez beguiratzan cen: baina estecailluc çathituric eramaitecen deabruaz desertuetara. **30** Orduan interroga ceçan hura lesusec, ciela, Nola duc icen? Eta harc erran ceçan, Legione. Ecen anhitz deabru sarthu ciraden hura baithan. **31** Eta ohoitz eguiten ceraucaten, eztitzan mana abysmora ioaitera. (*Abyssos*)

g12) **32** Eta cen han vrdalde handibat alha cenic mendian: eta ohoitz eguiten ceraucaten permetti liecén hetara sartzera: eta permetti ciecén. **33** Ilkiric bada deabruac guïçonaganic sar citecen vrdetara: eta vrdaldea oldar cedin gainetic behera lac-era, eta itho cedin. **34** Eta vrdainéc ikussi çutenean cer eguiñ içan cen, ihes eguiñ ceçaten: eta partitüric conta ceçaten hirian eta campoetan. **35** Orduan gendeac ilki citecen eguiñ içan cenaren ikustera, eta ethor citecen lesusgana, eta eriden ceçaten guïçona ceinetaric deabruac ilki içan baitziraden, veztuita, eta cençatua, iarriric cegoela lesusen oinetara: eta ici citecen. **36** Eta conta ciecen häy ikussi vkan çuteneç-ere, nola sendatu içan cen demoniatu içana. **37** Orduan ohoitz eguiñ cieçoten Gadarenoén aldiri inguruco gendetze guciak, parti ledin haretic: ecen icidura handic hartu cituen: eta hura vncira sarthuric, itzul cedin. **38** Eta ohoitz ceguiñ guïçon harc, ceinaganic ilki içan baitziraden deabruac, harequin licén: baina lesusec igor ceçan, ciela, **39** Itzul adi eure etchera, eta conta eçac cein gauça handiac eguiñ drauzquián laincoac. Ioan cedin bada hiri gúcitic predicationen cituela lesusec eguiñ cerauzcan

gauça guciak: **40** Eta guertha cedin itzuli cenean Iesus, recebi baitzeçan gendetzeac: ecen guciak haren beguirea ceuden. **41** Orduan huná, ethor cedin lairus deitzen cen guïçombat, eta hura cen synagogaco principal: eta egotzi çueñean bere buruá lesusen oinetara, ohoitz eguiñ cieçon sar ledin haren etchera: **42** Ecen alaba bakoitzbat çuen hamabi vrtheren inguruoa, eta hura çohian hiltzera. Eta ioaitean gendetzeac hertsen çuen. **43** Eta hamabi vrthez guerozic odola baratzen etzayon, eta medicuetan bere sustantia guciak despendatu çuen, eta batez-ere ecin sendatu içan cen emaztebatec, **44** Hurbilduric guibeletic hunqui çeçan haren arropa ezpaina eta bertan gueldi cedin haren odol iariatzea. **45** Orduan dio lesusec, Nor da ni hunqui nauena? Eta guciéc vkatzen çutenaren gainean, erran ceçan Pierris, eta harequin ciradenéc, Magistrúa, gendetzc hertsen eta aurizquiten aute, eta dioc, Nor da ni hunqui nauena? **46** Baina lesusec dio, Norbaitec hunqui nau ecen eçagutu dut verthute eneganic ilki içan dela. **47** Emazte hura bada ikussiric ecen etzayola estali içan, ethor cedin ikara çabilala: eta bere buruá haren aitzinera egotziric declara cieçón populu guciaren aitzinean cer causaz hura hunqui çuen, eta nola sendatu içan cen bertan. **48** Eta harc erran cieçón, Alabá aun bihotz on eure fedeac sendatu au: oha baquerequin. **49** Oraino hura minço cela, ethor cedin cembeit synagogaco principalarenetic, hari ciotsala, Hil içan duc hire alabá: ezteçala fatiga Magistrúa. **50** Baina lesusec ençunic iahdets cieçón nescatcharen aitári. Ezacela beldur, sinhets eçac solament, eta hura sendaturen baita. **51** Eta etchera sarthuric, etzeçan nehor sartzera vtzi Pierris eta Iacques eta Ioannes eta nescatcharen aita eta ama baiken, **52** Eta nigarrez ceuden guciak, eta lamentatzen çutén: baina harc erran ceçan, Eztaguiçuela nigarric: ezta hil, baina lo datza. **53** Eta truffatzen ciraden harçaz, hil cela iaquinez. **54** Eta harc, guciak campora iraitziric, eta haren escua harturic, oihu eguiñ ceçan, ciela, Nescatchá, iaiqui adi. **55** Eta itzul cedin haren spiritua, eta iaiqui cedin bertan: eta mana ceçan eman lequión iatera. **56** Eta spanta citecen haren aita-amác: baina harc mana citzan nehori ezlerroten eguiñ içan cena.

9 Guero deithuric elkarrekin bere hamabi discipuluac, eman ciecén bothere eta authoritate deabru gaien gainean, eta eritassunén sendatzeco. **2** Etaigor citzan hec laincoaren resumaren predicationera, eta erién sendatzera. **3** Eta erran ciecén, Ezteçäuela deus eraman bidecotzát, ez vheric, ez maletaric, ez oguric, ez diruric, eta eztuçuela birá arropa. **4** Eta cein-ere etcheten sarthuren baitzarete, han çaudete, eta handic ilki albaitzindezte. **5** Eta norc-ere recebituren ezpaitzaituzte, ilkiric hiri hartaric, çuen oinetaco errhautsa-ere iharros eçaque testimoniagetan hayén contra. **6** Hec bada ilkiric ioaiten ciraden burguz burgu, euangelizatzen eta sendatzan çutela leku gucietañ. **7** Eta ençun citzan Herodes tetrarchac, harc eguiten cituen gauça guciak: eta dudatzen çuen, ceren batzuc erraiteen baitzutén, ecen Ioannes hiletaric resuscitatutu cela. **8** Eta batzuc Elias aguertu cela: eta bercéc, cembeit lehenagoco Prophetaric resuscitatutu cela. **9** Orduan dio Herodesec, Ioannes nic buruá edequi draucat: nor da bada haur, ceinez nic baitançuzquit hunelaco gauçac? Eta hura ikussi nahiz çabilan. **10** Eta itzuliric

Apostoluéc conta cietzoten lesusi, eguin cituzten gauça guciac. Orduan hec harturic retira cedin lesus appart. Bethsaida deitzen den hirico leku desertu batetara. **11** Eta gendetzeac hori iaquinic, iarreiqui çazcan, eta recebitu cituenean, minçatzen çayen laincoaren resumáz: eta sendatu behar çutenac, sendatzan cituen. **12** Eta eguna has cedin beheratzen: eta hurbilduric hamabiéc erran cieçoten, Eyéc congit gendetzey, ioanic inguruco burguètara eta parropioetara, retira ditecen, eta eriden deçaten iateco, ecen hemen leku desertuan gaituc. **13** Baina erran ciecén, Eyeçue çuec iatera. Eta hec erran ceçaten, Eztiagu borz ogui eta bi arrain baina guehiago: Baldin guc ioanic populu hunen guciaren eros ezzpadetçagu iateco. **14** Ecen baciraden borz milla guiconetarano. Orduan dioste bere discipuluey, lar eraci itzaçue mahaindaraz berroguey eta hamarná. **15** Eta hala eguin ceçaten, eta iar citecen guciac. **16** Orduan harturic borz oguiac eta bi arrainac, cerurat beha cegoela benedica citzan hec: eta hauts citzan, eta eman cietzén discipuluey, populuaren aitzinean eçar litzatençát. **17** Ian ceçaten bada guciéc, eta ressasia citecen: eta goitiu içan diradé soberatu içan çazten çathietaric hamabi sasquitara. **18** Eta guertha cedin, hura appart othoitz eguiten cegoela, discipuluaç harequin baitziraden eta interroga baitzitan hec, cioela, Ni nor naicela dioite gendec? **19** Eta hec ihardesten çutela erran ceçaten, Ioannes Baptista: eta bercéc, Elias: eta bercéc, ecen cembeit Propheta lehenagocoetaric resuscitatü içan dela. **20** Eta erran ciecén, Eta çuec nor naicela ni dioçue? Ihardesten çuela Simon Pierrisec erran ceçan, Christ laincoarena. **21** Orduan harc mehatchatzen cituelaric mana citzan nehori haur ezlerroten: **22** Cioela, Behar da guionaren Semeac anhitz suffri deçan, eta reproba dadin Ancianoéz eta Sacrificadore principaléz, eta Scribez, eta hil dadin, eta hereneco egunean resuscita dadin. **23** Guero erraiten cerauen guciy. Baldin nehor hor ene ondoan ethorri nahi bada, renuntia beça bere buruaz, eta har beça bere crutzea egun oroz, eta berrait niri. **24** Ecen norc-ere nahi vkanen baitu saluatu bere vicia: galduren du hura: baina norc-ere galduren baitu bere vicia ene causaz, saluaturen du hura. **25** Ecen cer probetchu du guionac baldin mundu gacia irabaz badeça, eta bere buruä destrui deçan, eta gal dadin? **26** Ecen norc-ere ahalque içanen baita niçaz eta ene hitzéz, harçaz ahalque içanen da guionaren Semea, dathorronean bere maiestatean, eta Aitarenean eta Aingueru sainduenean. **27** Eta erraiten drauquet eguiaz, badirade hemen present diradenotaric batzu, herioa dastaturen eztutenic laincoaren resumá ikus deçaqueten. **28** Eta guertha cedin, hitz hauçaz gueroztic quasi çortzi egunen buruán, har baitzitan Pierris eta Ioannes eta Iacques, eta igan baitzedin mendi batetara othoitz eguitera. **29** Eta othoitz eguiten cegoela, haren beguitharteko formá mutha cedin, eta haren abillamendua churit eta chist-mista beçain arguit. **30** Eta huná, bi guion minço ciraden harequin, cein baitziraden Moyses eta Elias: **31** Hauc aguerturic gloriarequin, erraiten çutén, harc Ierusalemcomplitzeco çuen fina. **32** Eta Pierris, eta harequin ciradenac, ciraden logalez cargatuac: eta iratzartu ciradenean, ikus ceçaten haren maiestatea, eta harequin ceuden bi guionac. **33** Eta guertha cedin, hec partitu ciradenean harenganic: Pierrisec erran baitzieçon lesusi, Magistrú, on

duc gu hemen garen, eguin ditzagun bada hirur tabernacle, bat hire, eta bat Moysesen, eta bat Eliasen: Etzaquiala cer minço cen. **34** Eta harc gauça hauc erraiten cituela, eguin cedin hodeybat, eta estal citzan hec: eta ici citecen hodeyean sartzen ciradenean. **35** Orduan vozbat eguin cedin hodeyetic, cioela, Haur da ene Seme maitea, huni beha çaquizquiole. **36** Eta voz hura eguiten cela, eriden cedin lesus bera: eta hec ichilic egon citecen, eta egun hetan etzieçoten nehori deus erran ikussi cituzten gaucetaric. **37** Eta guertha cedin ondoko egunean, hec menditic iautsi ciradenean, gendetze handibat encontrura ilki baitzequion hari. **38** Eta huná, compainiaco guicombat oihuz iar cedin, cioela, Magistrú, othoitz eguiten drauat beha-eçac ene semeaganát: ecen haur bera baicen eztiat. **39** Eta huná, spirituac hartzen dic, eta bertan heyagoraz iarten duc, eta çathicatzen dic haguna dariola, eta huneganic nequez partitzen duc, haur hausten duela. **40** Eta othoitz eguin diraueat hire discipuluey, egotz leçaten hura campora: baina ecin eguin dié. **41** Eta ihardesten duela lesusec dio, O natione incredula eta gaichtoa, noizdrano finean çequin içanen naiz eta supportaturen çaituztet? Ekarrac huna eure semea. **42** Eta oraino hurbiltzen cela hauts ceçan hura deabruac eta çathica: eta mehatcha ceçan lesusec spiritu satsua, eta senda ceçan haourra, eta renda cieçón bere aitarri. **43** Eta spanta citecen guciak laincoaren verthute gucizco handiaren gainean. Eta guciak miraculuz ceudela, eguiten cituen gauça gucién gainean, erran ciecén bere discipuluey, **44** Eçar itzaçue çuec hitz hauc çuen beharrietañ: ecen içanen da guionaren Semea liuraturen baita guionén escuetara. **45** Baina hec hitz haur etzutene aditzen, eta hetaric estalia cen, hala non ezpaitzutén hura senditzen: eta beldur ciraden haren interrogatzera hitz huneçaz. **46** Guero sar citecen elkarrequin dispután, eya hetaric cein cen handiena. **47** Eta lesusec hayén bihotzeco pensamendua ikussi çuenean, haourtchobat harturic eçar ceçan bere aldean: **48** Eta erran ciecén, Norc-ere recebituren baitu haourtcho haur ene icenean, ni recebitzen nau: eta norc-ere ni recebituren bainau, ni igorri nauena recebitzen du: ecen nor baita chipiena quen guion artean, hura içanen da handi. **49** Eta ihardesten çuela Ioannesec erran ceçan, Magistrú, ikussi diagu norbeit hire icenean deabruac campora egoizten cituenic: eta debetatu diagu hura, ceren ezpaitarreic gurequin hiri. **50** Orduan erran cieçón lesusec, Ezteçaquela debeta, ecen gure contra eztena gure alde da. **51** Eta guertha cedin, haren goiti alitzatzeko egunac complitzen ciradenean, orduan chuchent baitzeçan bere beguithartea gogo eguinic Ierusalemera ioaitera. **52** Etaigor citzan mandatariac bere aitzinean, eta ioanic sar citecen Samaritanoén burgu batetan, ostattu appain lieçotençát: **53** Baina etzeçaten recebi, ceren haren beguithartea baitzén Ierusalemera ioiten cenarena. **54** Eta hori ikussiric haren discipulu Iacquesec eta Ioannesec erran ceçaten, launa, nahi duc derragun sua iauts dadin cerutic, eta deseguin ditzan, Eliasec-ere eguin çuen beçala? **55** Baina itzuliric lesusec mehatcha citzan hec, cioela, Eztaquique cer spiritutaco çareten. **56** Ecen guionaren Semea ezta ethorri guionén vicién galtzera, baina saluatzera. Eta ioan citecen berce burgu batetara. **57** Guero guertha cedin, hec bideaz ioaiten ciradela, erran baitzieçon norbeitic, launa, iarreiquiren natzaic

norat-ere ioanen baitaiz. **58** Eta lesusec erran cieçon. Aceriéç çulhoac citié, eta ceruco choriec ohatzeac: baina guiconaren Semeac eztic non bere buruä paussa deçan. **59** Baina erran cieçon berce batí, Arreit niri. Eta harc erran ceçan, launa, permetti ieçadac behin ioan nadin neure aitaren ohorzteria. **60** Eta erran cieçon lesusec, Vtzitzac, hilac bere hilén ohorzteria: baina hi habil eta denuntia eçac laincoaren resumá. **61** Orduan erran ceçan berce batec-ere, launa, larreiquiren natzaic hiri: baina permetti ieçadac behin etchecoetaric congít har deçadan. **62** Eta erran cieçon lesusec, Eztuc nehor bere escua goldean eçarten eta guibelerat behatzan duenic propio denic laincoaren resumacotzat.

10 Gauça hauen ondoan ordena citzan launac berce hiruroguey eta hamar-ere, eta igor citzan hec birá bere beguiharte aitzinean, bera ehorteco cen hiri eta leku gucieta. **2** Eta erraiten cerauen, Vztá handi da, baina languile guti: ohoitz eguióque bada vzta labeari, irion ditzan languileac bere vztara. **3** Çoazte, huná nic igorten çaituztet çuec bildotsac otsoén artera beçala. **4** Eztramaçuela ez mulsaric, ez maletaric, ez çapatataric: eta nehor bidean eztecaçuela saluta. **5** Cein-ere etcheten sarthuren baitzarete, lehenic erraque, Baquea dela etche hunetan. **6** Eta baldin han baquezco semeric batre bada, paussaturen da çuen baquea haren gainean: ezpere çuetara itziliren da. **7** Eta etche hartan berean çaudete, iaten eta edaten duçuela aitzinera emanen çaiçuenetic: ecen languilea bere sariaren digne da. Etzaitzela iragan etchetic etchera. **8** Baina are cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta recebituren baitzaitzute, ian eçaçue aitzinera eçarten çaiçuiquenetic: **9** Eta sendaitzague hartan diraten eriac, eta erreque, Hurbildu da çuetara laincoaren resumá. **10** Baina cein-ere hiritan sarthuren baitzarete, eta ezpaitzaitzute recebituren, ilkiric hango carriquetara, erraque, **11** Çuen hiritic lothu çaiçun errhautsa-ere iharrosten dugu çuen contra: guiciagatic-ere haur iaquique, ecen hurbildu dela çuetara laincoaren resumá. **12** Baina badiotsuet ecen Sodomacoac egun hartin hiri hura baino emequiago tractatuac içanen diradela. **13** Maledictione hiri Chorazin, maledictione hiri Bethsaida, ecen baldin Tyren eta Sidonen eguiñ içan balirade çuec baithan eguiñ içan diraden verthutec, aspaldi çacurequin eta hautsequin iarriric emendatu ciratequeen. **14** Halacotz Tyr eta Sidon emequiago tractatuac içanen dirade iudicioan ecen ez çuec. **15** Eta hi Capernaum cerurano altchatu içan aicena, iffernurano beheraturen aiz. (*Hadēs g86*) **16** Çuec ençuten çaituztenac, ni ençuten nau: eta çuec iraizten çaituztenac, ni iraizten nau: eta ni iraizten nauenac, ni igorri nauena iraizten du. **17** Eta itzuli içan dirade hiruroguey eta hamarrac bozcariorequin, ciotela, launa, deabruac-ere suiet eguiten ciaizquiugc hire icenean: **18** Eta erran cieçén, lkusten nuen Satan chistmista beçala cerutic erorten. **19** Huná, badrauquet bothere suguen eta scorpiónen gainean ebiteco, eta etsayaren puissança guciaren gainean: eta deussec eztraueçue calteric eguiñ. **20** Ordea harçaz etzaitzela aleguera, ceren spirituac suiet eguiten çaiçuiquen: baina aitzitic aleguera çaitete, ceren çuen icenac scribatuac baitirade ceruètan. **21** Ordu hartin berean aleguera cedin lesus spirituz, eta erran

ceçan, Aitá, ceruco eta lurreco launá, esquerrac rendatzen drauzquiat, ceren estali baitrauztec gauça hauc çuhurréy eta adituey, eta manifestatu baitrauztec haour chipiey: bay Aitá, ceren hala içan baita hire placer ona. **22** Orduan discipuluetarat itzuliric erran ceçan, Gauça guciak niri neure Aitaz eman çaiçquit, eta nehor eztaqui nor den Semea, Aitác baicen: eta nor den Aita, Semeac baicen, eta nori-ere Semeac manifestatu nahi vkanen baitrauca. **23** Eta discipuluetarat itzuliric, appart erran cieçén, Dohatsu dirade çuec dacusquien gauçac dacusquiten beguiac. **24** Ecen erraiten drauçuet, anhitz Prophetac eta reguec desiratu vkan dutela çuec ikusten dituquen gaucén ikustera, eta ezpaititzute ikussi: eta ençuten dituquen gaucén ençutera, eta ezpaititzute ençun. **25** Orduan huná, Legueco doctorbat iaiqui cedin, hura tentatzen çuela, eta cioela, Magistruá, cer eguiñ vicitze eternala heretaturen dut? (*aiōnios g166*) **26** Eta harc erran cieçon, Leguean cer da scribatu? nola iracurtzen duc? **27** Eta harc ihardesten çuela erran ceçan, Onhetsiren duc eure lainco launa eure bihotz guciaz, eta eure arima guciaz, eta eure indar guciaz, eta eure pensamendu guciaz: eta eure hurcoa eure buruä beçala. **28** Orduan erran cieçon, Vngui ihardetsi duc: hori egui eti vicico aiz. **29** Baina harc bere buruä iustificatu nahiz, erran cieçon lesusi, Eta nor da ene hurcoa? **30** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Guiçombat iustum cen Ierusalemetic Iericora, eta eror cedin gaichtaguinén artera, eta hec hura billuciric, eta çaurthuric ioan citecen, hura erdi hilic vtziric. **31** Eta encontruz Sacrificadorebat iauts cedin bide harçaz beraz: eta hura ikussiric berce aldetic iragan cedin. **32** Halaber Leuitabatere leku hartara helduric eta hura ikussiric, berce aldetic iragan cedin. **33** Baina Samaritanobat bere bidea iragaiten çuela, ethor cedin harengana, eta hura ikussiric compassionem har ceçan. **34** Eta hurbilduric lot citzan haren çauriac, emanic olío eta mahatsarno, eta hura eçarriric bere abrearen gainean, eraman ceçan ostaleriara, eta pensa ceçan. **35** Biaramunean partizean idoquiric bi dinero eman cietzón ostantrari, eta erran cieçon, Errequeitu emóic huni, eta cer-ere guehiago despendaturen baitut, nic itzul nadinean rendaturen drauat. **36** Cein bada hirur hautaric irudi çaic gaichtaguinetara erori içan denaren hurco içan dela? **37** Eta harc erran cieçon, Hari misericordia eguiñ vkan draucana. Diotsa bada lesusec, Oha, hic-ere eguiç halaber. **38** Eta guertha cedin hec ioaiten ciradela, hura sar baitzedin burgu batetan: eta emazte, Martha deitzen cen batec recebi ceçan hura bere etchera. **39** Eta hunec çuen ahizpabat Maria deitzen cenic, harc-ere lesusen oinetara iarriric cegoela, haren hitza ençuten çuen. **40** Baina Martha eguitecotan cen anhitz cerbitzuren eguiten: eta guelditürk erran ceçan, launa, eztuc hic ansiaric ceren neure ahizpác neuror cerbitzatzeria vtzitzen nauen? errocc bada ni aldz aiuta neçan. **41** Eta ihardesten çuela erran cieçon lesusec, Martha, Martha, arrangura dun, eta tormentaten aiz anhitz gauçaren ondoan: **42** Ordea gauçabat dun necessarió. Baina Mariac parte ona hautatu din, cein ezpaitzayo edequiren.

11 Guertha cedin halaber leku batetan ohoitz eguiten cegoela, cessatu cenean, erran baitzieçon bere discipuluetaric batec, launa, iracats ieçaguc ohoitz eguiten, Ioannesec-ere

bere discipuluey iracatsi drauen beçala. 2 Eta erran ciecen, Ohoitz eguiten duçuelean, erran eçaue, Gure Aita ceruètan alcena, Sanctifica bedi hire icena, Ethor bedi hire resumá, Eguin bedi hire vorondatea, ceruán beçala, lurrean-ere. 3 Gure eguneco ogua iguc eguneucotzat. 4 Eta barka ietzaguc gure bekatuac: ecen guc-ere barkatzen dirauéagu guri çor draucuten guciey. Eta ezgaitzala sar eraci tentacionetan, baina deliura gaitzac gaichtotic. 5 Eta erran ciecen, Cein da çuetaric vkanen duena adisquidebat, eta ioanen dena harengana gau-erditan eta erranen draucana, Adisquideá, presta ietzadac hirur ogui: 6 Ecen ene adisquidebat ethorri içan duc bidetic enegana, eta eztiat cer aitzinean eçar dieçodan. 7 Eta harc barnetic ihardesten duela erran deçan, Ezneçála fascha: ia borthá ertsia duc, eta ene haourtchoac enequila dituc ohean: ecin iaiqui niaitek hiri emaitera. 8 Erraiten drauquet, baldin iaiquiric eman ezzpadieço-ere, ceren haren adisquide den: halere haren muthiritassunagatic iaiquiric emanén drauca cembat-ere behar baitu. 9 Eta nic erraiten drauquet, Esca çaitete, eta emanen çaiçue: bilhaeçaue, eta eridenen duçue: bulka eçaue eta irequiren çaiçue. 10 Ecen escatzen den guciak recebitzen du: eta bilhatzen duenac erideiten du: eta bulkatzen duenari, irequiren çayo. 11 Eta cein da çuetaric aitá, semea ogui esca badaquio, harribat emanen draucana? edo baldin arrain esca badaquio, ala arrainaren lekuan suguebat emanen drauca? 12 Edo baldin arraultze baten esca badadi, ala scorpiona emanen drauca? 13 Beraz çuec baldin gaichto çaretelaric, badaquique gauça onén çuen haourrey emaiten, cembatez guehiago çuen Aita celestialac emanen draue Spiritu saindua escaturen çaiçoney. 14 Orduan egotz çecan campora deabrubat, eta hura cen mutu: eta guertha cedin, deabrua ilki cenean, minça baitzedin mutua: eta mirets ceçaten gendetzéc. 15 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Beelzebub deabruén princearen partez egoizten ditu campora deabruac. 16 Eta berceac tentatzen çutela, signo cerutic esquez çaiçan. 17 Baina harc nola baitzequizquian hayén pensamenduaç, erran ciecen, Bere contra partitura den resuma gicia, deseguiten da: eta etche bere contra partitura erorten da. 18 Eta baldin Satan-ere bere contra partitura bada, nolatan haren resumá egonen da? ecen badioque Beelzebub-en partez campora egoizten ditudala nic deabruac. 19 Eta baldin nic Beelzebub-en partez campora egoizten baditut deabruac, çuen seméc noren partez campora egoizten dituzte? halacotz hec içaneñ dirade çuen iuge. 20 Baina baldin laincoaren erhiaz campora egoizten baditut deabruac, segur heldu içan da çuetara laincoaren resumá. 21 Guiçon borthiz harmatu batec beguiratzzen duenean bere iauregia, baquean dirade harc dituen gauçác. 22 Baina bera baino borhitzago batec acomettaturic garait beçala, haren harmadura gicia, ceinetan fida baitzén, edeiquiten du, eta haren ostillamendua distribuitzen. 23 Enequin eztena ene contra da: eta enequin biltzen ari eztena barreyatzen ari da, 24 Spiritu satsua ilki denean cembeit guiçonaganic leku leihorréz dabilä, paussu bilha: eta erideiten eztuenean, dio, Itzuliren naiz neure etchera nondic ilki içan bainaiz. 25 Eta ethorriric erideiten du hura escobatua eta appaindua. 26 Eta orduan ioaiten da, eta hartzen ditu berceric çazpi spiritu bera baino gaichtoagoac: eta sarthuric habitatzen dirade han: eta eguiten da guiçon haren

azquen conditionea lehana baino gaichtoago. 27 Eta guertha cedin gauça hauc erraiten cituela, alchaturic voza emazte batec populuaren artetic, erran baitzieçon, Dohatsu dituc hi egari auen sabela, eta hic edosqui dituán vgatzac. 28 Eta harc erran çecan, Baina aitzitic dohatsu dirade laincoaren hitza ençuten, eta hura beguiratzten dutenac. 29 Eta gendetzeac biltzen ciradela, has cedin erraiten, Generatione haur gaichtoa da: signo esquez dago: baina signoric etzayó emanen Ionas prophetaren signoa baicen. 30 Ecen nola Ionas Niniuacoey signo içan baitzayen, hala içanen çayó guionaren Semea-ere generatione huni. 31 Egu-erdi aldeco reguina iaiquiren da iudicioan generatione hunetaco guicionequin, eta condenaturen ditu: ceren ethor baitzedin lurraren bazterretic Salomonen sapientiareñen ençutera: eta huná, Salomon bainoagoa leku hunetan: 32 Niniuaco guicioneñ iaiquiren dirade iudicioan generatione hunequin, eta condemnaturen duté: ceren Ionasen predicationera emenda baitzitecen: eta huná, Ionas bainoagoa leku hunetan. 33 Eta nehorc candela irachequia eztu leku estalian eçarten, ez gaitzuruepan: baina candelerean, sartzen diradenic arguia ikus deçatençat. 34 Gorputzaren candelá, beguia da: beraz baldin hire beguia simple bada, hire gorputz gicia ere argui duquec: baina gaichto bada, hire gorputza-ere ilhun duquec. 35 Considera eçac bada hitan den arguia ilhumbe eztén. 36 Beraz baldin hire gorputz gicia argui bada, parteric batre ilhunic eztuela: argui içanen duc gicia, candeláç bere claretateaz arguitzen auènean beçala. 37 Eta minçatu cenean, ohoitz eguiñ cieçon Phariseu batec barazcal ledin hura baithan, eta Iesus sarthuric iar cedin mahainean. 38 Baïta Phariseuac hori ikussiric mirets çecan ceren lehenic ezzpatzedin ikuz barazcal aitzinean. 39 Eta erran cieçón launac, Baina çuec Phariseuoc coparen eta plataren campoco aldea chahutzen duçue: baina çuen barnean dena, bethea da harrapaqueriaz eta gaichtaqueriaz. 40 Adimendu gabeáç, campocoa eguiñ duenac eztu leku barnecoa ere eguiñ? 41 Aitzitic duçuenetic emaçue elemosynatan: eta huna, gauça guciak chahu dituqueç. 42 Baina maledictione çuen gainean Phariseuáç: ecen detchematzen dituque mentha eti rutá, eta baratze belhar gicia, baina vtzien dituque guibelera laincoaren iugemendua eta charitatea: hauc eguiñ behar ciraden, eta hec ez vtzi. 44 Maledictione çuen gainean Scriba eta Phariseu hypocriticá: ecen monument agueri eztiradenac beçala çarete, eta hayén gainean dabiltzan guicioneñ ezzpaitaquizquite. 45 Orduan ihardesten duela Legueco doctoritaric batec diotsa, Magistrua, gauça horién erraitean gu-ere iniuriatzen gaituc. 46 Eta harc dio, Maledictione çuen gainean-ere Legueco doctoráç, ecen cargatzen dituque guicioneñ carga iassaitco nequezcoez: baina ceuroc çuen erhietaric batez eztituque cargáç hunquitzent. 47 Maledictione çuen gainean, ecen edificatzen dituque Prophetén thumbáç, eta çuen aitéc hil vkan dituzte hec. 48 Segurqui testificatzen duçue ceuroc çuen aiten obretan consentitzen duçuela: ecen hec hil dituzte, eta çuec edificatzen dituque hayén thumbáç. 49 Halacotz laincoaren sapientiac-ere erran du, Igorriren ditut hetara Prophetáç eta Apostoluac, eta hetaric hilien duté eta persecutaturen. 50 Natione huni galdeguin daquionçat, munduaren creationeaz gueroztic issuri den Propheta gucién odola: 51 Abelen odoletic Zachariasen odolerano, cein hil vkan

baitzutén aldareari eta templeari artean: are diotsuet, galde egunen çayola natione huni. 52 Maledictione çuen gainean Legueco doctorá: ecen eçagutzearen gakoa kendu duçe: ceuroc etzarete sarthu içan, eta sartzen ciradenac beguiratu dituque. 53 Eta gauça hauc hæy erraiten cerauztenean, has cequitzon Scribácar eta Pharisueac haguitz hertsen, eta propos iradoquiten anhitz gauçaz. 54 Celatan ceudela, eta cerbait haren ahotic hatzaman aiherrez çabiltzala, accusa leçatençat.

12 Biquitartean bildu içanic gendetze mulço handiac hambat non elkar aurizquiten baitzutén, has cequién erraiten bere discipuluey, Lehenic beguirea çaitetzte Pharisueún alchagarritic, cein baita hypocrisiá. 2 Ecen ezta deus estaliric aguerteten eztenic: ezeta deus secreturic iaquinen eztenic. 3 Halacotz ilhumbean erran dituquen gauçác, arguan encunen dirade: eta beharrira gamberetan erran duçuena, predicaturen da etche gainetan. 4 Eta diotsuet çuey neure adisquideoy, Etzaretela beldur gorputza hiltzen dutenén, eta guero ezpaitute cer guehiagoric eguiñ deçaten. 5 Bainan eracutsiren drauquet noren beldur behar çareten: çareten beldur, hil duqueenean gehennara egoiztecó authoritatea duenárén: are diotsuet, haren beldur çareten. (*Geenna g1067*) 6 Eztira borz parra-chori bi dirutxotan saltzen, eta hetaric bat ezpaita ahanciric laincoaren aitzinean? 7 Bainan çuen buruco bilo guciac-ere contatuaç dirade etzaretela beraz beldur: parra-chori araldeac baino guehiago balio duçue çuec. 8 Badiotsuet bada, Norc-ere ni aithorturen bainau guionen aitzinean, guionaren Semeac-ere aithorturen du hura laincoaren Aingueruén aitzinean. 9 Bainan ni guionén aitzinean vkaturen nauena, vkatua içanen da laincoaren Aingueruén aitzinean. 10 Eta norc-ere erranen baitu hitzic guionaren Semearen contra barkaturen çayó hari: baina Spiritu sainduaren contra blasphematuren duenari, etzayó barkaturen. 11 Eta eramanen çaitutzenean synagoguetara, eta magistratuetara, eta potestatetara, eztuquela ansiaric, nola edo cer ihardetsiren duçuen edo cer erranen. 12 Ecen Spiritu sainduac iracatsiren çaituzte ordu hartan berean, cer erran behar daten. 13 Eta erran cieçón gendetzeoetaric batec, Magistrúa, erróe ene anayeri parti deçan enequin heretagea. 14 Bainan harc erran cieçón, Guiçoná, norc ecarri nau ni iuge, edo partitzale çuen gainean? 15 Guero erran cieçón, ikussaçue, eta beguirea çaitetzte auaritiatic: ecen cembeitec onhassunez abundantia badu-ere, bere viaia eztu bere onetaric. 16 Eta erran cieçón comparationebat, cioela, Guiçon abrats baten landéc abundantqui fructu ekarri vkan duté: 17 Eta gogueta eguiten çuen bere baithan, cioela, Cer egunen dut? ecen eztut nora bil ditzadan neure fructuac. 18 Eta erran ceçan, Haur egunen dut: deseguinen ditut neure granerac, eta handiagoac egunen ditut: eta hara bilduren ditut neure fructu guciac, eta neure onac. 19 Eta erranen draucat neure arimari, Arimá, badituc on handiac anhitz vrhetacoazat bilduac: reposa adi, ian eçac, edan eçac, eta atsegüin har eçac. 20 Bainan erran cieçón laincoac, Erhoá, gaurko gauéan eure arimá edequiren çaic: eta dituán gauçác, noren içanen dirade? 21 Hala da onhassun handiac beretaco biltzen dituena, eta laincoa baithan abrats eztena. 22 Orduan erran cieçón bere discipuluey, Halacotz diotsuet, eztuquen artharic çuen vicitzeaz, cer ianen duçuen: ez eta gorputzaz cerçaz veztituren çareten. 23 Vicia

vianda baino guehiago da, eta gorputza abillamendua baino. 24 Considera itzaçue beleac, ecen eztutela ereiten ez biltzen, eta hec eztuté sotoric ez graneric, eta laincoac hatzen ditu hec, cembatez çuec choriéc baino guehiago balio duçe? 25 Eta norc çetaric artha vkanez eratchequi ahal dieçaqueo bessobat bere handitassunari? 26 Bada baldin chipién dena-ere ecin badaguïue, cer goiticoéz arthatsu çarete? 27 Consideraitzaçue floreac, nola handitzen diraden: eztirade nekatzan, eta eztute iruten: baina badiotsuet, are Salomon-ere bere gloria guciarequin eztela veztitu içan hetaric bat beçala. 28 Bada baldin egun landán belhar dena, etabihar labean eşarten dena laincoac hala inguru veztitzen badu, cembatez areago çuec fede chipitacoac 29 Çuec beraz eztaguïuela galderic cer ianen duçuen edo cer edanen: eta etzaiteztela dudán iar 30 Ecen gauça hauc guciad munduço gendéc bilhatzen ditutzté: baina çuen Aitac bidaquí, ecen hauèn beharra baduquela. 31 Bainaitzitic bilha eçaçue laincoaren resumá, eta gauça hauc guciad emanen çaiquiriçue gaineraco. 32 Ezaicela beldur tropel chipiá, ecen çuen Aitaren placer ona içan da çuey resumaren emaitera. 33 Sal itzaçue çuen onac, eta eman itzaçue elemosynatan. Eguin itzaçue ceurondaco çahartzen eztiraden mulsácar, ceruètan thesaur nehoiz-ere falta eztaietebat: nora ohoinic ezpaita hurbiltzen, eta non cerrenec ezpaitu deseguiten. 34 Ecen non baita çuen thesaura, han içanen da çuen bihotza-ere. 35 Bira çuen guerrunceac guerricatuac, eta çuen candeláç irachequiac. 36 Eta çuec çareten noiz hayén nabussia ezteyitaric itzul daiten beguirea dauden guionetarat irudi: dathorranean, eta borthá bulka deçanean, bertan irequi deçotençat. 37 Dohatsu dirade cerbitzari hec, cein dathorranean nabussiac erideten baititu iratzariac: eguiaz diotsuet guerricaturen dela bera, eta mahainean iar eracirentu ditudela, eta aitzinaraturic cerbitzaturen dituela. 38 Eta baldin badathor bigarren veillán, eta heren veillán badathor, eta hala eriden ditzan: dohatsu dirade cerbitzari hec. 39 Eta haur iaquique, ecen baldin baleaqui aitafamiliácer ordutz ohoina ethorteco licén, veilla leçaqueela, eta ezleçaqueela vtzi çulhatzera bere etchea. 40 Çuec-ere bada çareten prest, ecen vste eztuquen orduan guionaren Semea ethorriren da. 41 Orduan erran cieçón Pierrisec, launa, guri erraiten draucuc comparatione hori ala bay guciey-ere? 42 Eta erran ceçan launac, Cein da despensér leyalta eta çuhurra, nabussiac bere familiaren gaineco ordenatu duena, demborán ordinarioa deyençat? 43 Dohatsu da cerbitzari hura, dathorranean nabussiac hala eguiten erideten duena. 44 Eguiazqui erraiten drauquet, ecen duen guciaren gaineco eçarriren duela hura. 45 Eta baldin erran badeça cerbitzari harc bere bihotzean, Berancen du ene nabussiac ethortera: eta has badadi cehatzentz muthillén eta nescatoén, eta iaten eta edaten eta horditzen: 46 Ethorriren da cerbitzari haren nabussia, harc vste eztuen egunean, eta eztuquian orenean: eta bereciren du hura, eta haren partea infidelequin eçarriren. 47 Eta bere nabussiareni vorondatea eçagutu duen cerbitzaria, eta ezpaita preparatu, eta ezpaitu haren vorondatearen araura eguiñ, cehaturen da anhitz vkaldiz: 48 Bainan eçagutu eztuena, eta cehatu içateco merceri duqueen gauçac eguiñ dituena, cehaturen da vkaldi gutiz. Bada anhitz eman içan çayon guciari, anhitz galde eguiñ çayó: eta

beguiratzen arantz eman içan çayonari, hambat guehiago galde egunen çayó. 49 Suaren emaitera ethori naiz lurrera: eta cer nahiz dut guehiago baldin ia irachequia bada? 50 Bainan baptismo batez batheyatzeko naiz, eta nola hertsen naiz haur compli daiten artean? 51 Vste duçue ecen lurrean baquearen eçartera ethori naicela? ez, diotsuet, baina diuisionearen. 52 Ecen hemendik harát içanen dirade borz etche batetan diuisionetan diratenic, hirurac bién contra, eta biac hirurén contra. 53 Diuisionetan içanen da aitá semearen contra, eta semea aitaren contra: amá alabaren contra, eta alabá amaren contra: ama-guinharrebá bere errenaren contra, eta errena bere ama-guinharrebaren contra. 54 Guero erraiten cerauen gendetzey-ere, Ikus deçaquenean hodeybat altchatzen dela Occidentetic, bertan dioçue, vria heldu da: eta hala guerthatzen da. 55 Eta hegoárcra draunsanean, erraiten duçue, ecen bero egunen duela: eta hala guerthatzen da. 56 Hypocritác, ceruáren eta lurraren itchuraren iugeatzen daquique: eta dembora hunez nola eztuçe iugeatzen? 57 Eta nola ceuron buruz-ere eztuçe iugeatzen bide dena? 58 Bada ioaiten aicenean eure partida contrastarequin magistratuagana, enseya adi bidean haren menetik ilkiten: tira ezeçançat iugeagana, eta iugeac eman ieçon sargeantari, eta sargeantac eçar ezeçan presoindeguián. 59 Erraiten drauat, ezaiz ilkiren handic azquen pelata-ere renda diroqueano.

13 Eta baciraden batzu dembora hartin berean hari contatzen ceraucatenic Galileanez, ceinén odola Pilatec nahassi vkan baitzuen hayén sacrificioequin. 2 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Vste duçue ecen Galileano hauc berce Galileano guciak baino bekatoreago ciradela, ceren halaco gauçác suffritu baititzute? 3 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete guciak halaber galduren çarete. 4 Ezpa, Siloeco dorreac gainera eroriric hil vkan cituen hemeçortzi hec, vste duçue Ierusalemco habitant guciak baino hoguendunago ciradela? 5 Ezetz diotsuet: aitzitic baldin emenda ezpaçaitzete, guciak halaber galduren çarete. 6 Erraiten çuen comparatione haur-ere, ficotzebat çuen edocein-batec landatua bere mahastian: eta fructu bilha ethor cedin hartara: eta etzeçan eriden. 7 Eta erran cieçón mahasti çainari, Huná, hirur vrthe dic ethorten naicela fructu bilha ficotze hunetara, eta eztiat erideiten: picca eçac: certaco lurrara-ere empatchatzen du? 8 Eta harc ihardesten çuela erran cieçón, launa, vtzi eçac are vrthe hunetan, inguru aitzurtu duquedano, eta vngarri eman deçaquedano. 9 Eta baldin ekar badeça fructuric, vngui, ezzpera, guero piccaturen duquec. 10 Eta iracasten ari cen synagoga batetan Sabbathoan. 11 Eta huná, emaztebat ethor cedin eritassunezko spiritua çuenic ia hemeçortzi vrthez: eta cen crocatua, eta neholetan-ere ecin chuchent ceiten. 12 Eta hura ikussi çuenean lesusec dei ceçan beregana, eta erran cieçón, Emaztea, lachatu aiz eure eritassunetic. 13 Eta gainean eçar cietzón escuac, eta bertan chuchent cedin, eta glorificatzen çuen laincoa. 14 Bainan ihardesten çuela synagogaco principalac, gaitzituric ceren Sabbathoan sendatu çuen lesusec, erran cieçón populueri, Sey egun dirade ceinetan lan egunin behar baita, hetan badaçatozte eta senda çaitzete, eta ez Sabbath egunean. 15 Ihardets cieçón bida launac, eta erran ceçan, Hypocritá,

çuetaric batbederac Sabbathoan eztu lachatzen bere idia edo bere astoa mangederic, eta eramaiten ederatera? 16 Eta Abrahamen alaba haur, cein estecatu baitzuen Satanec, huná, hemeçortzi vrthe duela, etzén estecadura hunetaric lachatu behar Sabbath egunean? 17 Eta gauça hauc harc erraiten ciuenean, confunditzen ciraden hari contrastatzen çaiquion guciak: baina populu gacia alegueratzen cen harçaz eguiten ciraden gauça glorioso guciéz. 18 Orduan erraiten çuen lesusec, Cer irudi du laincoaren resumá? eta cerequin comparaturen dut hura? 19 Mustarda bibia irudi du, cein harturic guiçon batec eçar baitzeçan bere baratzean, eta haz cedin eta arbore handia egun cedin eta ceruco choriec ohatzeac egun ditutze haren adarretan. 20 Eta berriz erran ceçan, Cerequin comparaturen dut laincoaren resumá? 21 Altchagarria irudi du, cein harturic emazte batec eçar baitzeçan hirur neurri irinetan, gacia altchatu liçateno. 22 Guero iragaiten cen hirietan eta burguetan, iracasten çuela, eta Ierusalemco bidea eguiten çuela. 23 Eta erran cieçón norbeitec, launa, gutiac dira saluatzen diradenac? Eta harc erran cieçén, 24 Enseya çaitzete sartzen bortha herssitic: ecen anhitz, erraiten drauçet, sarthu nahiz ebilirene diradela, eta ecin sarthuren baitirade. 25 Eta aitafamilia iaiqui datenean, eta borthá ertsí duqueenean, eta has çaitztenen campoan egoiten, eta bortharen bulkatzen, erraiten duçuela, launa, launa, irequi eçaguc: eta ihasderten duela erranen drauçue, Eztaquit çuec nongo çareten. 26 Orduan hassiren çarete erraiten, Ian diagu hire presentián, eta edan diagü, eta gure carriquetan iracatsi duc hic. 27 Eta erranen du, Erraiten drauçet eztaquit çuec nongo çareten: parti çaitzete eneganic iniquitate eguiten duçuen guciá. 28 Han içanen da nigar eta hortz garrascos: Ikus ditzäquenean Abraham, eta Isaac, eta Iacob eta Prophetá guciak laincoaren resumán, eta çuec campora iraizten çaretela. 29 Orduan ethorraren dirade Orientetic, eta Occidentetic: Aquilonetic, eta Egú-erditic: eta iraren dirade mahainean laincoaren resumán. 30 Eta huná, dirade azquen, lehen içanen diradenac: eta dirade lehen, azquen içanen diradenac. 31 Egun hartin berean hurbil cietecen Pharisueutaric batzu, erraiten ceraucatela, Ilki adi, eta oha hemendic: ecen Herodesec hil nahi au. 32 Eta erran cieçén, Çoazte eta erroque aceri hari, Huná, egoizten citiat deabruac campora, eta sendatzea acabatzen diát egun eta bihar, eta hereneco egunean fin hartzen diat. 33 Bainan bide egunin behar diat egun eta bihar eta etzi: ecen eztuc guerthatzen Prophetic batre hil dadin Ierusalemetic lekora. 34 Ierusalem, Ierusalem, ceinec hiltzen baitituc Prophetá, eta lapidatzen hirugana igorri diradenac, cembat aldz nahi vkan ditut bildu hire haourrac, oilloac bere chito aldea bere hegaldén azpira beçala, eta ezpaitiuce nahi vkan? 35 Horrá vtziten çaiçue çuen etchea desert. Bainan eguiaz diotsuet, ecen eznauçuela ikussiren, guertha daiteno darraçuen, Benedictatu dela launaren icenean ethorten dena.

14 Guertha cedin halaber hura ethori cenean Pharisueutaco principal baten etchera Sabbathoan bere refectionearen hartzera, hec gogoa emaiten baitzeraucaten. 2 Eta huná, guciçon hydropicobat cen haren aitzinean. 3 Orduan ihardesten çuela lesusec erran cieçén Legueco doctorey eta Pharisuey,

cioela, Sori da Sabbathoan sendatzea? 4 Eta hec ichilic egon citecen, Eta harc hura harturic senda ceçan, etaigor ceçan. 5 Eta ihardesten cerauela, erran ceçan, Ceinec çuetaric astoa edo idia putzura eror badaquió, eztu bertan hura idoquiren Sabbath egunean? 6 Eta ecin gauça hauén gainean ihardets ceçaqueoten. 7 Erraiten cerauen halaber gomitatu içan ciradeney comparationebat, gogoatzen çuela nola lehen iarlekuéz hautatzen ciraden, ciostela, 8 Norbeitec dei açanean ezteyetara, ezadila iar lehen lekuan, guertha eztadin, hi baino ohoratuagobat harc deithu duen: 9 Eta ethorriric hura eta hi deithu çaituztenac erran dieçán, Emóc huni lekuá: eta orduna has ezadin ahalquerequin azquen lekuaren eduquiten. 10 Bainan gomitatu aicenean, habil, iar adi azquen lekuan: dathorreanen hi gomitatu auenac erran dieçançat, Adisquideá, igan adi gorago: orduna duquec ohore hirequin mahainean iarriric daudenén aitzinean. 11 Ecen bere buruä goratzen duen gacia, beheraturen da: eta bere buruä beheratzen duena, goraturen da. 12 Eta bera gomitatu çuenari-ere erraiten ceraucan, Eguiten duanean barazcaribat edo affaribat, eztitzala dei eure adisquideac, ez eure anayeac, ez eure ahaideac, ez auço abratsac, hec ere aldiz bere aldetik gomita ezeçatençát, eta ordaina renda eztaquíán. 13 Bainan eguiten duanean banquetbat, dei itzac paubreac, impotentac, mainguäc, itsuac: 14 Eta dohatsu içanen aiz: ceren ezpaitute nondic hiri ordaina renda: ecen hiri rendaturen çaic ordaina iustoén resurrectioneán. 15 Eta gauça hauc ençunic harequín mahainean iarriric ceudenetaric batec erran cieçón, Dohatsu duc laincoaren resumán ogui ianen duena. 16 Eta harc erran cieçón, Guiçon batec egün ceçan affari handibat, eta dei ceçan anhitz: 17 Etaigor ceçan bere cerbitzaria affal ordutan, gomitatuey erraitera, Çatozec, ecen gauça guciacy prest dirade. 18 Bainan guciacy has citecen consentimendu batez excusatzen. Lehenac erran cieçón, Possessionebat erossi diat, eta haren ikustera ilki behar diat: othoitz eguiten drauat,eduqui neçac excusatutan. 19 Eta berceac erran ceçan, Borz idi vztarri erossi citiat, eta banihoac hayén phorogatzera: othoitz eguiten drauat eduqui neçac excusatutan. 20 Eta berceac erran ceçan, Emazte hartu diat, eta halacotz ecin niathorrec. 21 Eta itzuliric cerbitzari harc conta cietzón gauça hauc bere nabussiari. Orduna asserreturic aitafamiliac erran cieçón bere cerbitzariari, Habil fitetz placetara, eta hirico carriquetara, eta paubreac eta impotentac, eta mainguäc eta itsuac huna barnera erekar itzac. 22 Eta erran ceçan cerbitzariac, Nabüssiá, egün içan duc, manatu duán beçala eta oraino baduc leku. 23 Orduna erran cieçón nabussiac cerbitzariari, Oha bidetara eta berroetara, eta bortchaitzec, sartzera bethe dadinçat ene etchea. 24 Ecen erraiten drauçet, guiçon deithu içan ciraden hetaric batecer eztuela ene affaritic dastaturen. 25 Eta gendetze handiac ioaiten ciraden harequin: eta itzuliric erran cieçén. 26 Baldin nehor enegana ethorten bada eta gaitzesten ezpaditu bere aita eta amá, eta emaztea eta haourrac, eta anayeac eta arrebá, etare guehiago bere arima-ere, ecin date ene discipulu. 27 Eta norc-ere ezpaitacarque bere crutzea, eta ene ondoan ethorten ezpaita, ecin date ene discipulu. 28 Ecen cein da çuetaric dorrebat edificatu nahi duenic, lehen iarriric gestuac contatzentz eztituena, eya acabatzeko baduenez? 29 Fundamenta eçarri

duqueen ondoan, eta ecin acabatu duqueenean, ikussiren duten guciacy harçaz truffatzen has eztitecençát, dioitela, 30 Guiçon hunec hassi du edificatzen eta ecin acabatu du. 31 Edo cein da reguea berce regue baten contra batailla emaitera abiatzen dena, lehen iarriric consultatzen eztuen, eya hamar millarequin aitzinera ilki ahal daquidionez, hoguey millarequin haren contra ethorten denari? 32 Bercela hura oraino vrrun deno, embachadore igorriric baque esquez iarten da. 33 Hala beraz, norc-ere çuetaric bere on guciacy ezpaitit renuntiatzen hura ecin date ene discipulu. 34 On da gatza: baina baldin gatza gueçat badadi, cerçaz gacituren da? 35 Ezta lurrecotzat, ez ongarricotzat deusgay: baina camporat egoizten da hura. Ençuteco beharriric duenac, ençun beca.

15 Eta hurbiltzen ciraden harengana publicano eta gende vicitez gaichtotaco guciacy, hura ençun leçatençát. 2 Eta murmuratzen çutén Pharisieuéc eta Scribéc, ciotela, hunec gende vicitez gaichtotacoac recebitzen ditu, eta iaten du hequin. 3 Bainan harc erran cieçén comparatione haur, ciocela, 4 Cein gujiconc çuetaric ehun ardi dituela eta hetaric bat galtzen duela, eztitzu vtzten lauroguey eta hemeretziac desertuan eta ezta ioaiten galduaren ondoan, hura eriden deçaqueno? 5 Eta eriden duenean eşarten du bere sorbaldén gainean alegueraric. 6 Guero ethorriric etchera, deitzen ditu adisquideac eta auçoac, diostela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut neure ardi galdua. 7 Erraiten drauçet ecen hala bozcario içanen dela ceruán bekatore emendatzen den baten 8 Edo cein emazte hamar drachma dituenec, baldin gal badeça drachmabat, eztu arguia vizten eta etchea escobatzen, eta bilhatzen diligentqui hura eriden deçaqueno? 9 Eta eriden duenean, deitzen ditu emazte adisquideac eta auçoac, dioela, Aleguera çaitetze enequin: ecen eriden dut galdu nuen drachmá. 10 Hala, diotsuet, bozcario içanen dela laincoaren Aingueruén aitzinean, bekatore emendatzen den baten gainean. 11 Halaber erran ceçan, Guiçon batec ciutuen bi seme: 12 Eta hetaric gaztenac erran cieçón aitári, Aitá, indac onhassunetic niri heltzen çaitadan partea. Eta parti cietzén onac. 13 Eta egun gutireن buruän, guciacy bilduric seme gaztenor ioan cedin herri vrrun batetara: eta han irion ceçan bere onhassuna, prodigoqui vici içanez. 14 Guciacy despendatu vkan çuenean, egün içan cen gossete gogorbat herri hartin, eta hura has cedin behar içaten: 15 Eta ioanic leku hartaco burgés batequin iar cedin, eta harc Igor ceçan bere possessionetara vrdén bazcatzera. 16 Eta désir çuen vrdéc iaten çuten maguinçhetaric bere sabelaren bethatzen: eta nehorc etzeraucan emaiten. 17 Eta bere buruäri ohart cequionean, erran ceçan, Cembat alocacer diraden ene aitaren etchean ogua frango diutenic, eta ni gossez hiltzen bainaiz! 18 Iaiquiric ioanen naiz neure aitagan, eta erranen draucat, Aitá, huts egün diat ceruáren contra, eta hire aitzinean. 19 Eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco: egün neçac eure alocaceretaric bat beçala. 20 Iaiquiric bada ethor cedin bere aitagan. Eta hura oraino vrrun cela, ikus ceçan bere aitac, eta compassionne har ceçan, eta laster eguinic egotz ceçan bere buruä haren leppora, eta pot egün cieçón. 21 Eta erran cieçón semeac, Aitá, huts egün diat ceruáren contra, eta hire aitzinean, eta guehiagoric eznauc digne hire seme deitzeco. 22

Orduan erran ciecen aitac bere cerbitzariey, Ekarue arropa principalena, eta iaunz eçoçue: eta emoque erhaztumbat bere escura, eta çapatac oinetara: **23** Eta ekarriric arete guicena, hil eçaçue: eta iaten dugula atseguiñ har deçagun. **24** Ecen ene seme haur hil cen, eta harçara viztu da: galdu cen, eta eriden da. Eta has citecen atseguiñ hartzen. **25** Eta cen haren seme çaharrena landán, eta ethorten cela etcheari hurbildu çayonean, ençun citzan melodiá eta dançac. **26** Eta deithuric cerbitzarietaric bat, interroga ceçan hura cer cen. **27** Eta harc erran cieçon, hire anaye ethorri içan duc, eta hil vkan dic hire aitac arete guicembañ, ceren ossoric hura recebitu duen. **28** Eta asserre cedin: eta etzén sarthu nahi içan: bere aitac bada ilkirc ohoitz egun cieçon. **29** Bainha harc ihardesten çuela erran cieçon bere aitari, Huná, hambat vrthe dic cerbitzatzen audala, eta egundano hire manuric eztiat iragan, eta egundano pitinabat eztrautac eman neure adisquidequin atseguiñ hartzeko. **30** Bainha hire seme haur, ceinec iretsi vkan baitu hire onhassun gucia putéquin, ethorri içan denean, hil vkan draucac huni arete guicena. **31** Eta harc erran cieçon, Semé, hi bethi enequin aiz, eta ene gucia hire duc: **32** Eta atseguiñ hartu behar çuan eta alegueratu, ceren hire anaye haur hil baitzén, eta viztu baita, galdu baitzén, eta eriden baita.

16 Eta erran ciecen bere discipuluey- ere, Guiçon abratsbat cen despenserbat çuenic, haur accusa cedin hura baithan, haren onén irioile beçala: **2** Eta hura deithuric erran cieçon, Cer dançut haur hiçaz? renda eçac eure despensaren contua: ecen guehiagoric ecin aïçate despensér. **3** Orduan erran ceçan bere baithan despenserac, Cer eguiñen dut, neure nabussiac despensaren cargüä edequiten drautanaz gueroz? aitzurreric ecin daidit, esque ebilera ahalque naiz. **4** Badaquit cer eguiñen dudan, despenseroatic kendu naicenean recebi neçatençat batzuc bere etchetara. **5** Orduan deithuric bere nabussiaren çordunetaric batbedera, erran cieçon lehenari, Cembat çor draucac ene nabussiari? **6** Eta hunec erran ceçan, Ehun barril olio: eta harc erran cieçon, Har eçac eure cedulá, eta iarriric fitetz, scriba eçac berroguey eta hamar **7** Guero berce batí erran cieçon, Eta hic cembat çörduc? eta harc erran ceçan, Ehun neurri ogui. Orduan harc erran cieçon, Har eçac eure cedulá, eta scriba eçac lauroguey. **8** Eta lauda ceçan nabussiac despenser gaichtoa, ceren çuhurqui eguiñ vkan baitzuen: hunegatic mundu hunetaco haourrak çuhurrago dirade, ecen ez arguico haourrac bere generationean (*aión g165*) **9** Eta nic erraian drauçuet, Eguiñ itzaçue çuendaco adisquideac abrastassun iniquoéz falta çaitztenean recebi çaitzatençat tabernacle eternaletara. (*aiónios g166*) **10** Gauça chipienetan leyal dena, handian-ere leyal da: eta gauça chipian iniusto dena, handian-ere iniusto da. **11** Bada baldin abrastassun iniquoetan leyal içan ezpaçarete, abrastassun eguiazcoetan nor fidaturen çaiçue? **12** Eta baldin berceren gauçán leyal içan ezpaçarete, çuen dena norc emanen drauçue? **13** Cerbitzaric batec-ere ecin bi nabussi cerbitza ditzaque: ecen edo batari gaitz eritziren drauca, eta berceari on: edo batarequin eduquieren du eta bercea menospreciaturen. Ecin cerbitza ditzaqueçue laincoa, eta abrastassunac **14** Eta gauça hauc guiac ençuten cituzten Pharisuec-ere, cein baitziraden

uaritios: eta harçaz truffatzetan ciraden **15** Eta erran ciecen, Çuec çarete çuen buruäc iustificatzen dituquenac guionén aitzinean: baina laincoa badagaçuzqui çuen bilhotzak: ecen guioney gora çayena, abominatione da laincoaren aitzinean. **16** Legueac eta Prophetéci iraun duté Ioannesganano: dembora harçaz gueroztiç laincoaren resumá euangelizatzen da, eta batbederac hora du bortchatzen. **17** Errachago da ceruä eta lurra iragan ditecen, ecen ez Leguearen punctu hutbat eror dadin. **18** Norc-ere vtziten baitu bere emaztea, eta berce batequin ezconen baita, adulterio iauquiten du: eta senharrac vtzi duenarequin ezconen denac, adulterio iauquiten du. **19** Cen bada guion abratsbat, eta veztitzen cen escarlataz eta cetaz, eta egun oroz tractatzen cen vngui eta magnificoqui. **20** Cen halaber paubrebata Lazaro deitzen cenic, cein baitzetzan haren borthán, çauriz bethea: **21** Eta çuen desir abratsaren mahainetic erorten ciraden appurretaric assetzeco, baina are orac ethorten ciraden eta haren çauriac limicatzen citutzén. **22** Guertha cedin bada hil baitzedin paubreña, eta eraman baitzedin Ainguerúz Abrahamen bulharrera: hil cedin bada abrats huraere, eta ohortze içan cen. **23** Eta iffernuetan bere beguiac goiti althaturic tormentetan cela, ikus ceçan Abraham vrrundanic, eta Lazaro haren bulharran: (*Hadés g86*) **24** Orduan harc oihuz cegoela erran ceçan, Aita Abrahám, auc misericordia niçaz, etaigor eçac Lazaro, busta deçan bere erhi mocoa vrean, eta refresca dieçadan mihia, ecen tormentatzen nauc gar hunetan. **25** Eta erran ceçan Abrahamec, Semé, orhoit adi ecen eure onac eure vician recebitu dituala, eta Lazaroc halaber gaitzak: eta orain haur consolatzan duc, eta hi tormentatzen aiz. **26** Eta berce alde, gure eta çuen artean abysmo handibat duc: hala non hemendic çuetarát iragan nahi diradenc, ecin baititezque, ezeta hortic hunát iragan. **27** Eta erran ceçan harc, Ohoitz eguiten drauat beraz, Aitá, igor deçán hori ene aitaren etchera. **28** Ecen bacitiat borz anaye, hæy testifica diecençat, hec-ere eztatocençat tormentazko leku hunetara. **29** Diotsa Abrahamec, Bacitié Moyses eta Prophetác: ençun bitzate hec. **30** Bainha harc erran ceçan, Ez, aita Abrahám: baina baldin hiletaric cembeit ioan badadi hetara, emendaturen dituc. **31** Eta Abrahamec erran cieçon, Baldin Moyses eta Prophetác ençuten ezpadituze, ezeta baldin cembeit hiletaric resuscita badadi-ere, eztie sinhetsiren.

17 Guehiago dioste bere discipuluey, Impossible da scandaloac eztatocençat: baina maledictione hari, norçaz ethorten baitrade. **2** Harc hobe luque baldin errota harribat haren leppoaren inguruan eçar baledi, eta egotz ledin itsassora, ecen ez chipi hauitaric bat scandaliza deçan. **3** Beguira çaitetze, Baldin hire anayec hire contra faltatu badu, reprehendi eçac hura, eta baldin emenda badadi barka ieçó. **4** Eta baldin çazpitän egunean faltatzan badu hire contra, eta çazpitän egunean itzultzen bada hiregana, dioela, Dolu diát: barkaturen draucac. **5** Orduan erran cieçoten Apostoluéc launari, Augmenta ieçaguc feda. **6** Eta erran ceçan launac, Baldin fede bacindute mustarda bihibat den becembat, erran ahal cineçaqueote marçucér huni, Erroetaric ilki adi, eta landa adi itsassoan: eta obediçince queizte. **7** Bainha ceinec çuetaric, cerbitzaribat duenean laboratzen edo abrén bazcatzen ari denic, landatic

itzuli denean erraiten drauca bertan, Auançadi, eta iar adi mahainean. **8** Bainaitzitic eztrauca erraiten, Appain ieçadac affaria, eta guerricaturic cerbitza neçac, ian eta edan duquedano: eta guero ian eta edan eçac hic? **9** Esquerriç othe drauca cerbitzari hari, ceren egun baititu manatu içan çazcan gauçá? Ezut vste. **10** Hala çuec-ere, egun dituqueçuenean manatu içan çazquicien gauça guciak, erraque, Cerbitzari inutilac gara: egun behar guenduena egun vkan dugu. **11** Eta Guertha cedin hura Ierusalemerat ioaitean iragaiten baitzen Samariaco eta Galileaco artetic. **12** Eta hura burgu batetan sartzen cela, bathu içan çazcan hamar/guiçon sorhayo, eta gueldi citecen vrun: **13** Eta altcha ceçaten voza, cioitela, Iesus magistrú, auc misericordia guçaz. **14** Eta ikussi citunean erran ciecen, Çoazte, eracuts ietzeque çuen buruäc Sacrificadorey. Eta Guertha cedin, ioaiten ciradela chahu baitzitecen. **15** Eta hetaric batec ikussi çuenean, ecen sendatu cela, itzul cedin, glorificatzen çuela Iaincoa ocengui: **16** Eta egotz ceçan bere buruä ahozpez haren oinetara, esquerrac emaiten cerauzcal, eta haur cen Samaritano. **17** Eta ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Eztride hamarrac chahutu içan? Bedratziac bada non dirade? **18** Batre ezta eriden içan itzuli denic, Iaincoa gloria emaitera, arrotz haur baicen. **19** Eta erran cieçón hari, Iaiquiric oha, eure fedeac saluatu au. **20** Eta interrogatu içanic Pharisueáz noiz ethorteko cen Iaincoaren resumá: ihardets ciecen, eta erran, Ezta ethorriren Iaincoaren resumá paradarequin: **21** Eta eztute erranen, Huná hemen, edo, hará han: ecen huná, Iaincoaren resumá barnean duçue. **22** Halaber erran ciecen discipluluey, Ethorriren dirade egunac desiraturen baituçue guiçonaren Semearen egunetaric baten ikustera, eta ezpaituçe ikussiren. **23** Eta erranen çaique çuey, Huna hemen, edo, hara han: baina etzoaztela, eta etzarreitzela. **24** Ecen nola chistmistac argui eguiten baitu ceruären azpian den bazter batetic, eta arguitzen berce bazter ceruären azpian denerano: hala içanen da guiçonaren Semea-ere bere egunean. **25** Baina lehen behar da anhitz suffri deçan harc, eta reproba dadin natione hunez. **26** Eta nola egun baitzedin Noeren egunetan, hala içanen da guiçonaren Semearen egunetan-ere. **27** Laten çutén, edaten çutén, emazte hartzan çutén eta ezconçaz emaiten, Noe arkán sar cedin egunerano: eta ethor cedin dilubioa, eta gal citzan guciak. **28** Halaber Lot-en egunetan-ere egun içan cen beçala: iaten çutén, edaten çutén, erosten çutén, saltzen çutén, landatzan çutén, edificatzen çutén: **29** Baina Lot Sodomatic ilki cen egunean, suz eta suphrez vri egun ceçan cerutic, eta guciak deseguin citzan: **30** Halaber içanen da guiçonaren Semea declaraturen den egunean. **31** Egun hartaç etche gainean datena, eta bere ostillamendua etchein badu, ezalbeleidi iauts haren eramaitera: eta landán dena, halaber ezalbeleidi itzul guibelegoetara. **32** Orhoit çatezte Lot-en emazteaz. **33** Nor-ere enseyaturen baita bere viciaren saluatzen, harc du galduren hura: eta norc-ere galduren baitu, viuificateuren du hura. **34** Erraiten drauçuet, gau hartaç biga içanen dirade ohe batetan: bata harturen da, eta bercea vtzireñ. **35** Biga içanen dirade elkarrequin erroten duqueitenic: bata harturen da, eta bercea vtzireñ. **36** Biga içanen dirade landán: bata harturen da, eta bercea vtzireñ. **37** Orduan ihardesten dutela, erraiten

draucate, Non launa? Eta harc erran ciecen, Non-ere içanen baita gorputza, hara bilduren dirade arranoac-ere.

18 Eta erran ciecen comparationebat-ere fin hunetaracotz ecen bethi otoitz egun behar dela, enoyatu gabe: **2** Cioela, lugebat cen hiri batetan Iaincoaren beldur etzenic, eta nehorçaz conturic eguiten etzuenic: **3** Eta cen hiri harten emazte alhangumbat, eta ethor cedin harengana, cioela, Eguidac iustitia neure partida contrastaz. **4** Eta harc etzuen deus egun nahi vkan dembora lucez: baina guero erran ceçan bere baithan, Iaincoaren beldur ezpanaiz-ere eta nehorçaz conturic ez eguitenagatic: **5** Badaric-ere ceren fascheria emaiten baithaut alhangun hunec, iustitia egunen drauac, finean-ere ethorriz buruä hauts eztieçadan. **6** Eta dio launac, Ençüe cer iuge gaichto harc erraiten duen: **7** Bada Iaincoa eztraue iustitia egunen bere elegitu gau eta egun hari oihuz dagozcaney, hayén alde assersetzerla luçatzen badu-ere? **8** Erraiten drauçuet, ecen hayén mendequioa egunen duela sarri. Baina guiçonaren Semea dathorreanen, eridenean othe du federicurrean? **9** Eta erran ciecen bere buruëtan iusto ciradela fida ciraden batzuey, eta berceac deus-ere estimatzen etzitzuteney, comparatione haur: **10** Bi guiçon igan içan ciraden templera otoitz eguitera, bata Pharisuea eta bercea publicano: **11** Pharisueac cegoela gauça hauçaz bere baithan otoitz eguiten çuen, Iaincoa, esquerrac emaiten drauzquiçat ceren ezpainaiz berce guiçon harrapariac, iniustoac, adulteroac beçala: edo publicano haur beçala-ere. **12** Astean biguetan eguiten diat barur, posseditzen ditudan gauça güçietaric hamarrenac emaiten ciati. **13** Eta publicanoac vrrun cegoela, etzituen are beguiac-ere cerurat altchatu nahi: baina bere bulharrari ceraunsón, cioela, launa, amatiga aquit, othoi niri bekatoreni. **14** Badiotsuet, iautsi içan dela haur iustificaturic bere etcherat, eta ez bercea: ecen bere buruä goratzen duen gicia, beheraturen da: eta bere buruä beheratzen duena, goraturen da. **15** Eta ekarten cituzten harengana haour chipiac-ere, hec hunqui litzançat: eta hori ikus ceçatenean discipuluéc, mehatxa citzaten. **16** Baina lesusec haourtchoac beregana deithuric, erran ceçan, Vtzitzaque haourtchoac enegana ethorera, eta eztitzuela empatcha: ecen hunelacoén da Iaincoaren resumá. **17** Eguiaz erraiten drauçuet, norc-ere ezpaitu recebituren Iaincoaren resumá haourtchoac beçala, eztela sarthuren hartaç. **18** Orduan interrogat ceçan cembeit iaunec, cioela, Magistrú oná, cer eguiñez, vicitze eternala possedituren dut? (aiōnios g166) **19** Eta erran cieçon lesusec, Cergatic deitzen nauc ni on? nehor eztuc onic bat baicen, eta hura, Iaincoa. **20** Manamenduaç badaquizquier, Eztuc adulteraturen, Eztuc hilien, Eztuc ebatsiren, Eztuc testimonio falso suric erranen, Ohoraitzac eure aita eta eure ama. **21** Eta harc erran ceçan, Horiac guciak beguiratu ciati neure gaztetassunetic. **22** Eta lesusec hori ençunic erran cieçón, Oraino gauçabat falta çaic: duán gicia sal eçac eta eman ieçec paubrey: eta vkanen duc thesaurbat ceruán: eta athon, arreit niri. **23** Eta hura gauça horiac ençunic, triste cedin: ecen guciz abratsa cen. **24** Eta ikussiric lesusec hura haguitz tristetu cela, erran ceçan, Cein gaitz den onhassundunac Iaincoaren resumán sar ditecen! **25** Ecen errachago da cablebat sar

dadin orrätzaren culhotic, ecen ez abratsa sar dadin laincoaren resumán. **26** Eta haur ençun vkan çutenéc erran ceçaten, Eta nor salua ahal daite? **27** Eta harc erran ceçan, Guiçonac baithan impossible diraden gaujac, possible dirade laincoa baithan. **28** Eta erran ceçan Pierrisec, Huná, guc vtzi citiagu gauça guciá, eta iarreiqui gaitzaizquic hiri. **29** Eta harc erran ciecen, Eguiaz erraiten drauquet, nehor eztela vtzi duenic etchea, edo aitamá, edo anayeac, edo emaztea, edo haourrac laincoaren resumaren causaz, **30** Non vnguiz guehiago recebi eztecan dembra hunetan, eta ethorteco den seculán vicitze eternala. (aión g165, aiónios g166) **31** Eta harturic hamabiac erran ciecen, Huná, igaiten gara Ierusalemera, eta complituren çaziqzio, guionaren Semeari Prophetéz scribatu içan diraden gauça guciá. **32** Ecen Gentiley liuraturen çaye, eta escarniaturen eta iniuriaturen eta thustaturen da. **33** Eta açotatu duqueitenean, hilén duté: baina hereneco egunean resuscitaturren da. **34** Eta hec gauça hautaric etzeçaten deus adi: eta ciraden hitz hauc hetaric estaliac, eta erraiten ciradenac etzituzten aditzen. **35** Eta guertha cedin hura lericorát hurbiltzen cela, itsubat baitzén iarria bide bazterrean eske cegoela. **36** Eta harc ençun ceçanean popula iragaiten, galde eguiñ ceçan, hura cer cen. **37** Eta erran cieçoten ecen Iesus Nazareno iragaiten cela. **38** Orduan oihu eguiñ ceçan, cioela, Iesus Dauid-en semeá, auc pietate niçaz. **39** Eta aitzinean ioaiten ciradenéc mehatchatzten çutén ichil ledinçat: baina harc vnguiz oihu guehiago eguiten çuen, Dauid-en semea, auc pietate niçaz. **40** Eta Iesusec guelditüric mana ceçan ekar lequion beregana, eta hura hurbildu içan cenean, interroga ceçan, **41** Cioela, Cer nahi duc daguiadan? Eta harc erran ceçan, launa, vistá recebi deçadan. **42** Eta Iesusec erran cieçón, recebi eçac vistá: eure fedecac saluatu au. **43** Eta bertan ikus ceçan, eta hari iarreiquiten çayón, glorificatzan çuela laincoa: Eta populu guciá hori ikussiric eman cieçon laudorio laincoari.

19 Eta sarthuric lericon, iragaiten cen. **2** Eta huná, Zaccleo deitzen cen guicombat, eta hura cen publicano principal, eta abrás: **3** Eta ikussi nahiz çabilan, cein cen Iesus: eta ecin ceçaqueen gendetzearen causaz: ecen thaillu chipitaco cen. **4** Eta aitzinera laster eguiñic igan cedin bassa ficotze batetara, hura ikus leçançat: ecen handic iragan behar çuen. **5** Eta leku hartara ethor cedin beçala goiti behaturic Iesusec ikus ceçan hura: eta erran cieçon, Zaccleo, haitsa lehiatuquí: ecen egun hire etchean egon behar diat. **6** Orduan haur iauts cedin lehiatuquí, eta recebi ceçan hura alegueraqüi. **7** Eta hori ikussiric guciéc murmuratzen çuten, cioitela, Ecen guion vicitze gaichtotaco batenean sarthu cela, aloeja ledinçat. **8** Eta han cegoela Zaccleoc erran cieçón launari, Huná, neur onén erdiac, launa, emaiten diraizteat paubrey: eta baldin deus nehorri bidegabequí edequi badraucat, rendatzan diat halaco laur. **9** Orduan Iesusec erran cieçón, Egún saluamendua etche huni eguiñ içan ciayóć, ceren haur-ere Abrahamen seme baita. **10** Ecen ethorri içan da guionaren Semea galdu içan cena bilha eta salua leçançat. **11** Eta hec gauça hauc ençuten cituztela, continuatzen çuen, eta erran ceçan comparationebat, ceren baitzén Ierusalemeco aldean, eta ceren vste baitzutén bertan

laincoaren resumá manifestaturen cela. **12** Erran ceçan bada, Guiçon noblebat parti cedin leku vrrun batetara, resuma baten conquestatzena, gueroitzutzecotán. **13** Eta deithuric hamar cerbitzari bereric, eman cietzén hamar marco, eta erran ciecen, Traffica eçaque nathorren artean. **14** Eta bere ciuitatecoéc çaritzoten gaitz, etaigor cieçoten embachadorebat guibeletic, cioitela, Eztugu nahi horrec regna deçan gure gainean. **15** Eta guertha cedin itzuli cenean resumá conquestaturic, mana baitzeçan dei lequizquion diruä eman cerauen cerbitzariac, laquiançat norc cer traffica eguiñ çuen. **16** Ethor cedin bada lehena, cioela, launa, hire marcoac hamar marco irabaci citic. **17** Eta harc erran cieçón, Vngui duc cerbitzari oná: ceren gauça chipian loyal içan baitaiz, auc bothere, hamar hiriren gainean. **18** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, hire marcoac eguiñ citic borz marco. **19** Eta harc huni-ere erran cieçón, Hi-ere aicén borz hiriren gaineço. **20** Eta bercea ethor cedin, cioela, launa, huná hire marcoa, cein eduqui baitut gorderic oihal batetan: **21** Ecen hire beldur içan nauc, ceren baitaiz guion gogorra: hartzen duc eçarri eztuana, eta biltzen duc erein eztuana. **22** Orduan harc erran cieçón, Eure ahotic iugeaturen aut, cerbitzari gaichtoá: bahaquian ecen guion gogorra naicela, hartzen dudala eçarri eztudana, eta biltzen dudala erein eztudana: **23** Nola beraz eztuc ene diruä banquean eman, eta nic hura lucuruarequin erekarri bainuqueñ? **24** Eta present ciradeney erran ciecen, Edequi eççue marcoa, eta emoque hamar dituenari. **25** Eta hec erran cieçoten, launa, bacitic hamar marco. **26** Hala diotsuet, ecen duen guciari emanen çayola, eta eztuenari, duena-ere edequiren çayola. **27** Guehiago, ene etsay nic hayén gainean regna neçan nahi vkan eztutene hec, ekatzue huna eta hil itzaçue ene aitzinean. **28** Eta gauça hauc erranic, aitzinean ioaiten cen Ierusalemera itzatzen cela. **29** Eta guertha cedin, hurbildu cenean Bethphagera eta Bethaniara, Oliuatzetaco deitzen den mendi aldera,igor baitzitzan bere discipuluetaric biga, **30** Erraiten çuela, Çoazte çuen aurkaco burgura: harten sarthu eta, eridenen duçue asto-vme arbat estecatua, egundano nehor gainean iarrí etzayonic: hura lachaturic ekardaçue. **31** Eta baldin nehorri galde badaguicue, Cergatic lachatzen duçue? Hunela erraiten draucaçue, Ceren launac hunen beharra baitu. **32** Eta ioanic igori içan ciradenec eriden çuten erran cerauen beçala. **33** Eta hec asto-vmea lachatzen çutela, erran ciecen haren iabéc, Cergatic lachatzen duçue asto-vmea? **34** Eta hec erran ceçaten, Ceren launac hunen beharra baitu. **35** Eta eraman ceçaten hura lesusgana, eta eçarriric berén abillamendua asto-vme gainean, eçar ceçaten gainean Iesus. **36** Eta hura cioala, hedatzen cituzten berén abillamendua bidean. **37** Eta ia Oliuatzetaco mendi ondora hurbiltzen cela, has cedin discipulutz gicia alegueraz laincoaren laudatzen ocengui, ikussi vkan cituzten verthute guciagcatic, **38** Erraiten çutela, Benedicatu dela launaren icenean ethorten den Reguea: baquea dela ceruán eta gloria leku gorenetan. **39** Orduan gendetzeco Pharisuetaric batzuc erran cieçoten, Magistrú, mehatcha itzaz eure discipuluac. **40** Eta harc ihardesten cuela erran ciecen, Erraiten drauquet, baldin ichil baditez hauc, bertan harriéc oihu eguiñen dutela. **41** Eta hurbildu cenean, ikussiric hiria, nigar eguiñ ceçan haren gainean, cioela, **42** O baldin hic

berere eçagutu vkan bahitu eure iornata hunetan berere, eure baquearen gaujac! Bainan orain estaliac diaudec hire beguiataric 43 Ecen ethorriren dituc egunac hire gainera, eta eure etsayéc assettiaturen auté trancheaz, eta inguraturen, eta hersturen alde gucietafic. 44 Eta arrasaturen auté hi, eta hire haour hitan barna diradenac: eta eztié vtziren hitan harria harriaren gainean: ceren ezpaituc eçagutu eure visitationearen demborá. 45 Eta sarthuric templean, has cedin, harten saltzen eta erosten ari ciradenén campora egoizten. 46 Ciostela, Scribatua da, Ene etchea orationetaco etchea da, eta çuec hura gaichtaguin lece eguiñ duçue. 47 Eta iracasten ari cen egun oroz templean: eta Sacrificadore principalac eta Scribác eta populuco principalac hura hil eraci nahiz çabiltzan. 48 Bainan etztutén erideiten cer eguiñ ahal leçaqueoten: ecen populu gucia cen attento haren ençutera.

20 Eta guertha cedin egun hetataric batez, harc populu iracasten çuela templean, eta euangelizatzen cegoela, ethor baitzitecen Sacrificadore principalac eta Scribác, Ancianoequin, 2 Eta erran cieçoten, Erraguc cer autoritatez gauja horiac eguiten dituán, edo nor den hiri autoritate hori eman drauana. 3 Eta ihardesten çuela lesusec erran cieçén, Interrogaturen çaituztet nic-ere çuec gauja batez: erradaçue bada niri, 4 Ioannesen baptismoa cerutic cen, ala guiconetaric? 5 Eta hec baciharducaten berén artean, ciotela, Baldin erran badeçagu, Cerutic: erranen du, Cergatic beraz etzutue sinhetsi hura? 6 Eta baldin badarragu, Guiçonetaric: populu guciak lapidaturen gaitu: ecen segur daducate, Ioannes Propheta cela. 7 Ihardets çeçaten bada, etzaquitela nondic cen. 8 Orduan lesusec erran cieçén, Nic-ere eztraçuet erranen cer autoritatez gauja hauc eguiten ditudan. 9 Orduán has cedin populuari comparatione hunen erraiten, Guiçon batec landa ceçan mahastibat, eta aloca cieçén hura laborariey, eta dembora lucez campoan egon cedin. 10 Eta sasoineanigor ceçan laborari hetara cerbitzaribat, mahastico fructutic lemotençat: baina hec hura cehaturic igor ceçaten hutsic. 11 Eta continua ceçan berce cerbitzari baten igortera: baina hec haur-ere cehaturic eta gaizqui tractaturic igor ceçaten hutsic. 12 Eta continua ceçan herenaren igortera: baina hec haur-ere çaurthuriç egotz ceçaten campora. 13 Orduan erran ceçan mahasti iabeac, Cer eguiñen dut? igorriren dut neure seme maitea: aguian haur dacussatenean ohoraturen duté: 14 Bainan hura ikussiric laborariéc propos eduqui ceçaten, ciotela, Haur da primua: çatozte, hil deçagun haur, heretagea gure dençat. 15 Eta egotziric hura mahastitic campora, hil ceçaten. Cer bada eguiñen draue hæy mahasti iabeac? 16 Ethorriren da eta deseguinen ditu laborari hec, eta emanen draue mahastia berce batzuey. Eta haur ençun çutenean erran ceçaten, Hala guertha eztadila. 17 Harc orduan hetarat behaturic dio, Cer da boda scribatua den hura, Edificaçaléc arbuyatu duten harria cantoion buru eguiñ içan da? 18 Harri haren gainera eroriren den gucia, çathicaturen da: eta noren gainera eroriren baita, hura du chehecaturen. 19 Orduan aiher ciraden Sacrificadore principalac eta Scribac haren gainean escuén eçartera ordu hartan beraean: baina populuaren beldur citecen: ecen eçagutu vkan çutén

hayén contra erran çuela comparatione haur. 20 Eta hura gogoatzen çutela,igor citzaten espiác iusto ciradela irudi eguiten çutela, hura hitzean hatzaman leçatençat, Gobernadorearen seignorián eta botherean eçar leçatençat. 21 Eta hec interroga ceçaten hura, ciotela, Magistruá, baceaquiagu vngui erraiten eta iracasten duala, eta ezagoela personara behá, baina laincoaren bidea equiazqui iracasten duala. 22 Bide dugu eman tributic Cesari, ala ez? 23 Eta adituric hayén fineciá, erran cieçén, Cergatic tentatzen nauçue? 24 Eracustacue dinerobat: norenac ditu imagina eta scribia? Eta ihardesten çutela erran ceçaten, Cesarenac. 25 Orduan erran cieçén, Renda ietzoçue beraz Cesaren diradenac, Cesari: eta laincoaren diradenac, laincoari. 26 Eta ecin haren hitza reprehenditu vkan duté populuaren aitzinean: eta miraz iarriric haren repostaren gainean ichil citecen. 27 Orduan hurbil cequizquion Sadduceu batzu (ceinéc vkatzen baituté resurrectionea) eta interroga ceçaten. 28 Ciotela, Magistruá, Moysesec scribatu diraucuc, Baldwin cembeiten anaya hil badadi emazte duelaric, eta haourric gabe hil badadi, har deçan haren anayeac haren emaztea, eta eguiñ dieçón leinu bere anayeri. 29 Bada çazpi anaye içan dituc, eta hetaric lehena emazte harturic hil içan duc, haourric gabe. 30 Eta har cieçán hura bigarrenac, hura-ere hil cidian haourric gabe. 31 Guero herenac har cieçán hura, eta halaber çazpiec-ere: eta etzeçatean haourric vtzi, eta hil cituán. 32 Eta gucién ondoan hil ciedián emaztea-ere. 33 Resurrectionean bada hetaric ceinen emazte içanen da? ecen çazpiéc vkan dié hura emazte 34 Orduan ihardesten çuela erran cieçén lesusec, Mundu hunetaco haourríc hartzan duté ezconçaz eta hartzen dirade. (aión g165) 35 Bainan secula haren, eta hiletaco resurrectionaren vkaiteco digne eridenen diradenéc, eztuté harturen ezconçaz, ez eztirade harturen. (aión g165) 36 Ecen guehiagoric ecin hil daitezque: ecen Aingueruén pare dirade: eta laincoaren seme dirade, resurrectionezco sema diradenaz gueroz. 37 Eta hilac resuscitatzen diradela, Moysesec-ere eracutsi vkan du berro aldean, dioenean launa dela Abrahamen laincoa, eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. 38 Bada laincoa ezta hilena, baina viciena: ecen guciak hari vici çazquio. 39 Eta ihardesten çutela Scribetaric batzuc erran ceçaten, Magistruá, vngui erran duc. 40 Eta guehiagoric etziraden ausartzen deusez haren interrogatzera. 41 Eta erran cieçén, Nola erraiten duté Christ Dauid-en seme dela? 42 Ikussiric ecen Dauid-ec berac dioela Psalmuén liburuän, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, 43 Eçar ditzaqueñano hiré etsayac hire oinén scabella. 44 Dauid-ec beraz laun hura deitzen du, eta nola da haren semé? 45 Eta populu guciak ençuten çuela, erran cieçén bere discipuluey. 46 Beguirauçue Scriba arropa lucequin ebili nahi diradenetaric, eta on dariztenetaric salutationey merkatuetan, eta lehen cadirey synagoguetan, eta lehen placey banquetetan. 47 Ceinéc iresten baititzte ema alhargunén etcheac, are luçauki othoitz eguiñ irudiz: hec recebituren duté damnatione handiagoa.

21 Eta behatu çuenean ikus citzan abratsac eçarten citutzela bere donoac truncora. 2 Eta ikus ceçan emazte alhargun paubrebat ere bi peça chipi eçarten cituela. 3 Eta erran

cecan, Eguiazqui diotsuet, ecen alhargun paubre hunec berce guciéc baino guehiago ecarri vkan duela. **4** Ecen hauc guciéc soberaturic dutenetic ecarri vkan duté laincoaren oblationetara: baina hunec bere paubreciatic bere sustantia çuen gacia ecarri vkan du. **5** Eta batzuc erraiten çutenean templeaz, ecen harri ederrez eta emaitzaz ornatua cela, erran cecan. **6** Hauc dirade miratzen dituquenac? ethorriren dirade egunac ceinetan ezpaita gueldituren harria harriaren gainean deseguin eztadin. **7** Orduan interroga ceñaten hura, cioitela, Magistrú, noiz bada horiac içanen dirade? eta cer signo içanen da horiac ethorri behar diradenean? **8** Eta harc erran cecan, Beguirauque seduci etzaitezten: ecen anhitz ethorriren dirade ene icenean, dioitela, Ni naiz Christ: eta dembora hure hurbiltzen da: etzoaztela bada hayén ondoan. **9** Eta ençun ditzäquenean guerlác eta seditioñeac ezelbeitzintezte icit: ecen gauça hauc lehen ethorri behar dirade: baina ezta bertan fina içanen. **10** Orduan erran ciecen, Altchaturen da nationea nationearen contra, eta resumá resumaren contra: **11** Eta lur ikaratze handiac içanen dirade lekutic lekura, eta gosseteac eta icurriteac, eta icidurá: eta signo handiac içanen dirade, cerutic. **12** Baina gauça hauen gucion aitzinetic bere escuac ecarriren dituzte çuen gainean, eta persecutaturen çaituzte, liuratzan çaituztela synagogueta eta presoindegietara, eramanic Reguetara eta Gobernadoretara, ene icenagatic. **13** Eta horiac helduren çaiquique testimoniagatan. **14** Ecarque bada çuen bihotzeten, aitzinetic ez pensatzenola ihardetsiren duquen. **15** Ecen nic emanen drauquet aho, eta iaquite ceini ecin contrastaturen baitzaizquierdo, ezeta resistituren çuey contrastaturen çaiquique guciéc. **16** Halaber liuraturen çarete aitzé eta améz eta anayéz eta ahaidéz eta adisquidéz: eta çuetaric hil eraciren duté: **17** Eta guciéz gaitzetsiac içanen çarete ene icenaren causaz. **18** Baina çuen buruco bilobat ezta galduren. **19** Çuen patientiáz posseditzaue çuen arimá. **20** Eta ikus deçäquenean Ierusalemé gendarmeriaz inguratura, orduan albeitzinequenecen hurbil datela haren destructioneana. **21** Orduan Iudean diradenic ihes albeileguite mendietarát: eta haren artecoac retira albeileitez: eta campoetan diradenac ezelbeititez harten sar. **22** Ecen mendequiozco egunac dirade hauc, scribatuac diraden gauça guciac compli ditecençat **23** Eta dohain gaiz emazte içorrén eta eredosquiten duqueitenén egun hetan, ecen necessitate handia içanen da lur haren gainean, eta hira populu harten. **24** Eta eroriren dirade ezpataren ahoz, eta captiuo eramanen dirade natione gucietera, eta Ierusalemé aurizquia içanen da Gentiléz, Gentilén demborácompli daitezqueno. **25** Orduan içanen dirade signoac iguzquian eta ilharguijan eta içarretan: eta lurrean afflictione nationetan ez iaquinez cer egui, orroaz daudela itsassoa eta bagá: **26** Hala non guiçonac hilac beçalacaturen baitirade iciduraren handiz, eta mundura ethorriren diraden gaitzén beguiregoitez: ecen ceruétaco verthuteac ikaraturen dirade. **27** Eta orduan ikussiren duté guiçonaren Semea ethorten dela hodey batetan bothere eta gloria handirequin. **28** Eta gauça hauc eguiten has ditecenen, chuchent albeitzintezte, eta goiti albeitzinçate çuen buruá, ecen hurbiltzen da çuen redemptionea. **29** Eta erran ciecen comparatione haur, Ikusquique ficotzea eta arbore

guciac. **30** Ia hostatzen diradela dacussaçueanan, ceuron buruz eçagutzen duque ecen ia hurbil dela vdá. **31** Halaber çuec-ere ikussiren duquequenanean gauça hauc eguiten diradela, eçagut albeitzineçate ecen hurbil dela laincoaren resumá. **32** Eguiaz erraiten drauquet ecen eztela iraganen mende haur, gauça hauc gucioc egui daitezqueno. **33** Ceruà eta lurra iraganen dirade, baina ene hitzac eztirade iraganen. **34** Gogoa eyeçue bada çuen buruèy, çuen bihotzak sorta eztitecen gormandiçaz, eta hordiqueriaz, eta vicitze hunetaco ansíez: eta subitoqui gainera ethor eztaquique egun hura. **35** Ecen laço batec beçala attrapaturen ditu lur guciaren gainean habitatzen diraden guciac. **36** Veilla eçaçue bada, dembora gucion otoitz eguiten duçuela, ethorteco diraden gauça guciyez itzurteco digne egui çaitetzentçat, eta guiçonaren Semearen aitzinean egon ahal çaitetzentçat. **37** Eta egunáz templean iracasten ari cen, eta gauaz Oliuatzetaco deitzen den mendian egoiten cen. **38** Eta populu gicia goicean ethorten cen harengana, templean hura ençun leçançat.

22 Eta cen hurbiltzen altchagarri gabericoguién bestá, Bazco erraiten dena: **2** Eta çabiltzan Sacrificadore principalac eta Scribác nolatan hura hil ahal leçaqueten: ecen populuaren beldur ciraden. **3** Baina Satan sar cedin Iudas icen goiticoz Iscariot deitzen cenera cein baitzén hamabién contuco. **4** Eta hura ioanic minça cedin Sacrificadore principalequin eta capitainequin nola hura liura lieçaqueen. **5** Eta aleguera citecen, eta accorda citecen hari diru emaitera. **6** Eta harc prometta cecan: eta gendetzeric ezlicensean haren hæy liuratzeko dembora propiren bilha çabilan. **7** Ethor cedin bada altchagarri gabericoguién eguna, ceinetan hil behar baitzen Bazcoa. **8** Etaigor citzan Pierris eta Ioannes,cioela, Ioanic appain ieçaguue Bazcoa ian deçagunçat. **9** Eta hec erran cieçoten, Non nahi duc appain deçagun? **10** Harc erran ciecen, Huná, hirian sarthu eta, bathuren çaiquue guiçombat, pegasbat vr daramala: hari çarritzate sarthuren den etchera: **11** Eta erroçue etcheco aitafamiliari, Magistrúac erraiten drauc, Non da neure discipuluequin Bazcoa ianen dudan ostattua? **12** Eta harc eracutsiren drauçue gambera handibat apprestatau: han appain eçaçue Bazcoa. **13** Orduan ioanic eriden citzaten gauça guciac erran cerauen beçala: eta appain ceñaten Bazcoa. **14** Bada ordu hura ethorri eta, iar cedin mahainean, eta hamabi Apostoluac harequin. **15** Eta erran ciecen, Desirez desiratu vkan dut Bazco hunen çuequian iatera, nic suffri deçadan baino lehen. **16** Ecen erraiten drauquet, guehiagoric eztudala ianen hunetaric, compli daiteno laincoaren resumán. **17** Eta copa harturic gratiácrendatutu cituenean erran cecan, Har eçaçue haur, eta parti eçaçue çuen artean. **18** Ecen erraiten drauquet eztudala edanen aiharen fructutic, laincoaren resumá ethor daiteno. **19** Eta harturic ogua, gratiácrendatutu cituenean, hauts cecan: eta eman ciecen, cioela, Haur da ene gorputza çuengatic emaiten dena: haur eguique ene memoriotan. **20** Halaber copa-ere eman ciecen, affal ondoan cioela, Copas haur da Testamento berria ene odolean, cein çuengatic issurten baita. **21** Badaric-ere huná, ni tradizten nauenaren escua, enequin da mahainean. **22** Eta segur guiçonaren Semea, ordenatu içan den beçala badoa: guciagatic-ere maledictione guiçon hari, ceinez tradizten baita.

23 Orduan hec has cequizquión bata berceari galde eguiten elkarren artean, eya cein cen hetaric hura eguinen luena. **24** Eta guertha cedin contentionebat-ere hayén artean, cein hetaric estimaturen cen guehien. **25** Bainan harc erran ciecen, Nationén reguéc seignoriatzen dute hayén gainean, eta hayén gainean authoritate dutenac, vnguiguile deitzen dirade. **26** Bainan checaz ezta hala: aitzitic çuen arteco handiena biz chipién beçala: eta gobernatzen duena, cerbitzatzen duena beçala. **27** Ecen cein da handiago, mahainean iarriric dagoena, ala cerbitzu ari dena? eza mahainean iarriric dagoena? Bada ni naiz çuen artean cerbitzatzen ari dena beçala. **28** Eta chec çarete enequin irauñ duçuenacene tentationetan. **29** Nic bada disposatzen drauquet resumá, niri neure Aitac disposatu vkan drautan beçala. **30** Ian deçaquençat eta edan ene mahainean ene resumán, eta iar çaitzten thronoén gainean iugeatzen dituquela Israeleco hamabi leinuac. **31** Erran ceçan halaber launac, Simon, Simon, huná, Satanec bihiaren ancora çuen bahatzeco desira dic: **32** Bainan nic othoitze eguiñ diat hiregatic, falta eztadin hire fedea: hic bada noizpait conuertituric confirmaitzac eure anayeac. **33** Eta harc erran cieçón, launa, prest nauc hirequin eta presoindeguira eta heriora ioaitera: **34** Bainan lesusec erran ceçan, Hiri diossat Pierris, eztic ioren egun oillarrac, hiruretan ni neçaguála vka deçaqueán baino lehen. **35** Guero erran ciecen, Çuec igorri çaituztedanean mulsa eta maleta eta çapata gabe, deusen falta içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Deusen-ere. **36** Erran ciecen bada, Bainan orain mulsa duenac, har beça, halaber maleta-ere: eta eztuenac, sal beça bere arropá, eta eros beça ezpatabat. **37** Ecen erraiten drauquet oraino behar dela nitan complitu scribaturic dagoen haur, Eta gaichtoequin contatu içan da. Ecen segur niçazco gaucéc fin harten duté. **38** Eta hec erran ceçaten, launa, huná bi ezpata hemen. Eta harc erran ciecen, Asco da. **39** Guero ilkirk partidin costumatu beçala Oliuatzetaco mendirát: eta iarreiçi içan çaiçan bere discipuliac-ere. **40** Eta leku hartara ethorri cenean, erran ciecen, Othoitz eguique sar etzaitezten tentationetan. **41** Orduan hura vrrund cedin hetaric harri iraitzi baten inguruá, eta belhauricaturic othoitz eguiñ çuen, **42** Cioela, Aitá, baldin nahi baduc iragan eçac copa haur energetic: badaric-ere ez ene vorondatea baina hirea eguiñ bedi. **43** Eta aguer cequión Aingueraü cerutic hura confortatzentzela. **44** Eta hersturatan iarriric othoitz eguiten çuen cineçago, eta cen haren icerdia odol chorta gatzatu lurrera erorten diradenac beçala. **45** Guero orationetic iaiquiric ethor cedin bere discipuluetara, eta eriden citzan tristezi lo ceunçala. **46** Eta erran ciecen, Cergatic lo çäunçate? iaiqui çaitzete, eta othoitz eguique sar etzaitezten tentationetan. **47** Eta hura oraino minço cela, huná, compainiabat, eta ludas deitzen cena, hamabietaric bat, hayén aitzinean ethorten cen, eta hurbil cequion lesusi pot leguionçat. **48** Eta lesusec erran cieçón, ludas, pot batez guionaren Semea traditzen duc? **49** Orduan haren aldean ciradenéc ikussiric cer ethorteko cen, erran cieçoten, launa, ioren dugu ezpataz? **50** Eta io ceçan hetaric batec Sacrificadore principalaren cerbitzaria, eta edequi cieçon escuineco beharia. **51** Bainan ihardesten çuela lesusec erran ceçan, Vtzitzäue eguitera hunadrano. Eta haren beharia hunquiric, senda ceçan hura. **52** Guero

erran cieçen lesusec harengana ethori ciraden Sacrificadore principaley, eta templeco capitainey, eta Ancianoey, Gaichtaguin baten ondoan beçala ilki içan çarete ezpatequin eta vhequin? **53** Egun oroz çuequin nincela templean, eztitüue escuac hedatu ene gainera: baina haur da çuen oren hura, eta ilhumbearen botherea. **54** Orduan hatzamanic hura eraman ceçaten, eta sar eraci ceçaten Sacrificadore subiranoaren etchean. Eta Pierris iarreiquiten çayón vrrundanic. **55** Eta sua viztu çutenean salaren erdian, eta elkarrequin iarri ciradenean, iar cedin Pierris-ere hayén artean. **56** Eta ikussi çuenean hura nescato batec su bazterrean iarria, hari begui eratcheinic erran ceçan, Haur-ere harequin cen: **57** Bainan vka ceçan harçaz, cioela, Emazteá, eztinat eçagutzen hura. **58** Eta appur baten buruän bercebatega hura ikussiric erran ceçan, Hi-ere hetaric aiz. Bainan Pierrisec diotsa, Guiçoná, ez nauc. **59** Eta quasi oren baten buruän, berce batec seguratzentzela, cioela, Segurqui haur-ere harequin cen: ecen Galileano da. **60** Eta Pierrisec dio, Guiçoná, etzeaquit cer erraiten duán. Eta bertan oraino hura minço cela, io ceçan oillarrac. **61** Orduan itzuliric launac Pierrisganat beha ceçan: eta orhoit cedin Pierris launaren hitzaz, nola erran vkan ceraucan, Oillarrac io deçan baino lehen hiruretan vkaturen nauc. **62** Eta camporat ilkirkic Pierrisec nigar eguiñ ceçan mingui. **63** Eta lesus çaducaten guionac, truffatzentz ciraden harçaz, eta cehatzen çutén: **64** Eta hura inguru estaliric haren beguitarteari ceraunsaten, eta interrogatzentz çutén, ciotela, Prophetiza eçac nor den hi io auena. **65** Eta anhitz berce gaucaric erraiten çutén haren contra desondratzen çutela. **66** Eta arguitu cenean bil citecen populuko Ancianoac, eta Sacrificadore principalac, eta Scribác, eta eraman ceçaten hura bere conseillu barnera. **67** Ciotela, Hi aiz Christ? erran iecaguc. Eta erran ciecen, Baldin erran badieçacuett, eztuque sinhetsiren: **68** Eta baldin interroga baçaitzat-ere, eznauçue ihardetsiren, ezeta ioaitera vtziren. **69** Hemendic harát guionaren Semea iarrria içanen da laincoaren verthutearenn escuinean. **70** Orduan erran cieçoten guciéc, Hi aiz bada laincoaren Semea? Eta harc erran ciecen, Çuec diçio ecen ni naicela. **71** Eta hec erran ceçaten, Cer guehiago testimoniage falta gara? ecen gueuroc ençun dugu beraren ahotic.

23 Guero altcha cedin hayén gendetze gucia, eta eraman ceçaten hura Pilatgana. **2** Eta has citecen haren accusatzen, ciotela, Eriden vkan dugu haur populuaren corrumpitzen, eta tributén Cesari emaitetic debetatzentz ari dela, dioela, bera dela Christ Reguea. **3** Orduan Pilatec interroga ceçan hura, cioela, Hi aiz Iuduén Reguea? Eta harc ihardesten ceraucala, erran ceçan, Hic dioc. **4** Eta erran cieçón Pilatec Sacrificadore principaley eta gendetzez, Hoguenic batre eztut erideiten guion hunetan. **5** Eta hec hambat gortzenago ciraden, ciotela, Mouitzen dic populu, iracasten ari dela Iudea gucion, Galilean hassiric hunadrano. **6** Eta Pilatec Galileaz minçatzen ençun quenean, interroga ceçan, eya Galileano cenez guionça. **7** Eta eçaguturic ecen hura Herodesen iurisdictioneco cela, igor ceçan Herodesgana, hura-ere Ierusalem en egun hetan. **8** Eta Herodes lesus ikussiric aleguera cedin hagutz: ecen aspaldi çuela, haren ikusteko desira çuen, ceren anhitz gaucá ençuten

baitzuen harçaz: eta sperança çuen cembeit signo ikussiren çuela harçaz eguiten. **9** Eta interroga ceçan anhitz hitzez: baina harc etzieçon deus ihardets. **10** Eta Sacrificadore principalac eta Scribac ceuden han arrogantqui hura accusatzen çutela. **11** Baina Herodesec bere gendearequin hura menospreciaturic, eta escarniaturic, abillamendu churi batez veztituric, harçaraigor ceçan Pilatgana. **12** Eta egun hartan beraean adiquisde citecen elkarren artean Pilatec eta Herodes: ecen lehen etsay ciraden elkarren artean. **13** Orduan Pilatec, deithuric Sacrificadore prinpalac, eta Gobernadoreac, eta populuia, erran ciecen, **14** Presentatu drautaque guicon haur populuaren nahatsale beçala: eta huná, nic çuen aitzinean interrogaturic, hoguenic batre eztut eriden guicon hunetan, çuec accusatzen duquenetaric: **15** Baina ez Herodesec-ere: ecenigorri vkan çaituztet harengana, eta huná, herio mereci duen gauçaric eztrauca egui. **16** Beraz gaztigatu eta, largaturen dut. **17** Eta behar cerauen bat largatu bestán. **18** Bada iar cedin oihu elkarrequin gendetze gucia, cioela, Ken ieçaguc haur, eta larga ieçaguc Barabbas, **19** Cein baitzén, hirian eguiñ içan cen cembeit mutationegatic eta heriotzegatic presoindeguiñ ecarria. **20** Berribada Pilate minça cequién, Iesus largatu nahiz. **21** Baina hec heyagoraz iarten ciraden, erraiten çutela, Crucifica eçac, crucifica eçac hori. **22** Eta harc heren aldian erran ciecen, Baina cer gaizqui eguiñ du hunec? hiltzeço hoguenic eztut erideiten haur baithan: gaztigaturic beraz largaturen dut. **23** Baina hec hertsen çuten oihu handiz requeritzen çutela, crucifica ledin: eta hayén heyagoráic eta Sacrificadore principalenac renforçatzeten ciraden. **24** Orduan Pilatec iugea ceçan eguiñ lequién galde eguiten çutena. **25** Eta larga ciecen mutationegatic eta heriotzegatic presoindeguiñ ecarri içan cena, ceinen escatu içan baitziraden: eta eman ciecen Iesus, nahi lutena leguitem. **26** Eta hura eramaiten çutela, harturic Simon Cyreneano landetaric heldu cen-bat, hari crutzea gainean ecar cieçoten Iesusen ondoan eramaiteco. **27** Eta irarequiten çayón gendetze handia populitic eta emaztetaric, hura plaignitzen eta lamentatzeten çutela. **28** Baina itzuliric hetarát Iesusec erran ceçan, Ierusalemco alabáic, eztaguiciela nigarric ene gainean: baina ceuron buruén gainean eguiñe nigar, eta çuen haourrén gainean. **29** Ecen huná, ethorrrien dirade egunac ceinétan erranen baitute, dohatsu dirade sterilac, eta engendratu eztutu sabelac, eta eredosqui eztutu vgatzac. **30** Orduan hassiren dirade erraiten mendiey, Eror çaitetez gure gainera: eta mendisquey, estal gaitzaçue. **31** Ecen baldin egur hecean gauça hauc eguiten badituzte, eyharrean cer eguiñen da? **32** Eta eramaiten ciraden berceric bi gaizquiguile-ere harequin hil eraciteco. **33** Ethori içan ciradenean bada Bur-heçur deitzen den lekura, han crucifica ceçaten hura, eta gaizquiguileac: bata escuinean eta bercea ezquerrean. **34** Eta Iesusec erraiten çuen, Aitá, barka iecec: ecen etzeaque cer eguiten dutén. Guero haren abillamenduac partituric, çorte egotz ceçaten. **35** Eta populuia han egoiten cen beha cegoela: eta truffatzen ciraden harçaz Gobernadoreac-ere hequin, ciotela, Berceac emparatu vkan ditu, empara beça bere burua, baldin haur bada Christ laincoaren elegitua. **36** Eta truffatzen ciraden harçaz gendarmesac-ere, hurbiltzen çaiçala eta vinagre presentatzen ceraucatela: **37** Eta erraiten çutela,

Baldin hi bahaiz Iduén Reguea empara eçac eure buruä. **38** Eta cen scributobat-ere haren garayan, letra Grec-ez eta Latinez eta Hebraicoz scribatua, hitz hautan, HAVR DA IVDVEN REGVEA. **39** Eta gaizquiguile vrkatuetaric batac blasphematzenten çuen hura, cioela, Baldin hi bahaiz Christ, empara eçac eure buruä eta gu. **40** Baina ihardesten çuela berceac reprotcha ceçan hura, cioela, Ezaiz laincoaren berere beldur, ikussiric ecen condemnatione beraean aicela? **41** Eta gu behingat iustoqu: ecen eguiñ ditugunén merecituac recebitzen citagu: baina hunec eztic deus gaizquiric egui. **42** Eta erran cieçón Iesusi, Orhoit albeitendi niçaz, launa, ethor adinean eure resumara. **43** Orduan erran cieçón Iesusec, Eguiaz erraiten drauat, egun enequin içanen aicela paradisoan. **44** Eta cen sey orenen inguruä, eta ilhumbe eguiñ cedin lur guciaren gainean bedratzi orenetarano. **45** Iguzquia-ere ilhund cedin, eta templeco velá erdira cedin artetic. **46** Eta oihu eguiñic voz handiz Iesusec dio, Aitá, hire escuetan eçarten diat neure spiritua. Eta haur erranic renda ceçan spiritua. **47** Eta ikussiric Centenerac cer eguiñ içan cen, glorifica ceçan laincoa, cioela, Eguiazqui guicon haur iusto cen. **48** Eta spectacle hartara bildu içan ciraden gendetze guciac, ikussiric eguiñ içan ciraden gauçác bere bulharrey ceraunstela itzultzen ciraden. **49** Eta ceuden haren eçagunac guciac vrrun, eta emazte elkarrequin hari Galileatic iarreiqui içan çaiçanac, gauça hauc ikusten citutzela. **50** Eta huna, Ioseph çaritzan guicombat, conseiller, guicon ona eta iustoia: **51** (Hunec etzuen consentitu hayén conseilluan ez eguitatean) Iduén Arimathea hírico, eta hura-ere laincoaren resumaren beguira cegoen: **52** Hura ethorriric Pilatgana, esca cedin Iesusen gorputzaren. **53** Eta hura erautsiric estal ceçan mihisse batez, eta eçar ceçan monument batetan cein baitzén arroca batetan ebaquia, ceinetan oraino nehor ezpaitzén eçarri içan. **54** Eta cen preparationeco eguna, eta Sabbath eguna haren ondoan heldu cen. **55** Eta iarreiquiric harequin Galileatic ethori içan ciraden emaztec-ere mira ceçaten monumeta, eta nola eçarri içan cen haren gorputza. **56** Guero itzuli ciradenean appresta citzaten vssainac eta vnguentuac, eta Sabbathoan reposa citecen, manamenduaren araura.

24 Baina asteco lehen egunean, guciz goiz ethor citecen monumentera, ekarten citutzela appaindu citutzén vssain onac: eta cembeit emazte hequin. **2** Eta eriden ceçaten harria monumentetic aldaratu. **3** Eta sarthu ciradenean etzeçaten eriden Iesus launaren gorputza. **4** Eta guertha cedin hec halacotz duda handitan ciradela, huná bi guicon eriden baitzitecen han, chistmist ancora arguitzen çuten abillamendutan. **5** Eta nola icituac baitziraden, eta beheititzen baitziraden beguitharbez lurrera guicon hec erran ciecen, Cergatic hilén artean bilhatzen duque vici dena? **6** Ezta hemen, baina resuscitatud: orhoit çaitetez nola erran cerauçuen oraino Galilean cela, **7** Cioela, Behar da guiconaren Semea liura dadin vicitez gaitchotacoen escuetara, eta crucifica dadin: eta hereneco egunean resuscita dadin. **8** Eta orhoit citecen haren hitzéz. **9** Eta monumentetic itzuli ciradenean, conta cietzén gauça hauc guciak hamequey, eta berce guciey. **10** Eta ciraden Maria Magdalena eta Ioanna eta Maria Iacquesen ama, eta berce hequin ciradenac, gauça hauén Apostoluey erraileac. **11** Eta irudi cequitzén erguelqueria

beçala hayén hitzac, eta etzitzaten sinhets. **12** Bainan Pierrisec iaiquiric laster ceguan monumentera, eta ikartzera beheititirikus citizen mihisse hutsac bere gain eçarriac: guero ioan cedin bere baithan miresten çuela eguin içan cenaz. **13** Eta huná, hetaric biga ioaiten ciraden egun hartan beraen burgu batetara hiruroguey stadio Ierusalemetic vrrun, Emaus deitzen cenera: **14** Eta minço ciraden elkarren artean heldu içan ciraden gauça hauçaz guciéz. **15** Guertha cedin bada hec minço ciradela eta ciharducatela, Iesus-ere häy hurbilduric ioan baitzedin hequin batean. **16** Bainan hayen beguiac luluratuac ceuden hura eçagut ezleçatençát. **17** Eta erran ciecén, Ceric dirade ioaiten çaretela çuen artean compartitzen dituquen hitz horiac, eta cergatic çarete triste? **18** Eta ihardesten çuela batac Cleopas deitzen cenac, erran cieçón, Hi euror aiz Ierusalem arrotz, eta eztaquizquic hertan egun hautan eguin içan diraden gauçac? **19** Eta harc erran ciecén, Cer gauça? Eta erran cieçoten, Iesus Nazarenoaz, cein içan baita guion Propheta, eguiñez eta erranez botheretsua, laincoaren eta populu guciaren aitzinean. **20** Eta nola hura liuratuvan dutén Sacrificadore principaléc eta gure Gobernadoréc herioaren condemnationera, eta crucificatu vkan dutén. **21** Eta guc sperança guendián hura cela Israel redemitu behar çuena: badaric-ere horien gucion gainera, egun duc herén eguna gauça hauc eguin içan diradela. **22** Bainan gure arteco emazte batzuc-ere icitu guiaitié, cein guciz goiz monumentean içan baitrade: **23** Eta eriden eztutenean haren gorputza, ethorri içan dituc, dioitela visionebat-ere Aingueruènic ikussi vkan dutela, hura vici dela dioitenenic **24** Eta ioan içan dituc gurequín ciradenetaric batzu monumentera, eta hala eriden dié nola emaztéc erran baitzuten: baina bera eztíe ikussi. **25** Orduan harc erran ciecén, O adimendu gabeac, eta Prophetéc erran dituzten gauça gucién sinhestera bihotz berantcorretacoac! **26** Etzena behar Christec gauça horiac suffri citzan, eta bere glorian sar ledin? **27** Guero hassiric Moyses baitharic eta Propheta guciataric, declaratzan cerautzten Scriptura gucietañ harçaz beraz ciraden gauçac. **28** Eta hurbil citecen ioaiten ciraden burgura, eta harc vrrunago ioaitera irudi eguiten çuen. **29** Bainan bortcha ceçaten, cioitela, Ago gurequín: ecen arratsa duc, eta eguna duc beheratu. Sar cedin bada hequin egoitera. **30** Eta guertha cedin hequin mahainean iarriric cegoela, ogua harturic gratiác renda baitzitan, eta hautsiric eman baitziecén. **31** Orduan irequi citecen hayén beguiac, eta eçagut ceçaten hura: baina hura ken cedin hayén aguerritic. **32** Eta erran ceçaten elkarren artean, Etzena gure bihotza erratzen gutan, minço çaicunean bidean, eta declaratzan cerauzquigunean Scripturác? **33** Eta iaiquiric ordu hertan beraen itzul citecen Ierusalemera, eta eriden citzaten elkargana bilduac hamecák, eta hequin ciradenac: **34** Erraiten çutela, Resuscitatua launa eguiazqui, eta aguertu içan çayó Simoni. **35** Hec-ere conta citzaten bideco gauçac, eta nola heçaz eçagutu içan cen oguiaren haustean. **36** Eta gauça hauçaz minço ciradela, presenta cedin Iesus bera hayén artean, eta erran ciecén, Baquea dela çuequin. **37** Bainan hec trublaturic eta icituric, vste çutén spiritubat çacussatela. **38** Orduan erran ciecén, Cergatic trublatu çarete, eta cergatic pensamenduac igaiten dirade çuen bihotzetara? **39** Ikus itzaçue ene escuac eta ene oinac: ecen

hura bera naiz ni, hazta neçaüe, eta mira: ecen spirituac haraguiric ez heçurric eztu, nola nic dudala baitacussaüe. **40** Eta gauça hauc erran cituanean, eracuts cietzén escuac eta oinac. **41** Bainan oraino hec alegueraz sinhesten eztutela, eta miraz ceudela, erran ciecén, Baduçue hemen deus iatecoric? **42** Orduan hec presenta cieçoten arrain erre çathibat, eta eztí orrace batetaric. **43** Eta harturic hayén aitzinean ian ceçan. **44** Eta erran ciecén, Hauc dirade erraiten nerauzquiçuen hitzac, oraino çuequin nincela, ecen behar ciradela complitu niçaz Moysesen Leguean, eta Prophetetan, eta Psalmuetan scribaturic dauden gauça guciak. **45** Orduan irequi ceçan hayén adimendua, Scripturén aditzeco. **46** Eta erran ciecén, Hala da scribatua eta hala behar cen Christec suffri leçan, eta resuscita ledin hiletaric hereneco egunean. **47** Eta predica ledin haren icenean penitentiá eta bekatuén barkamendua natione gucietañ, hassiric Ierusalemetic. **48** Eta çuec çarete testimonio gauça hauçaz: eta huná nicigorri dut neure Aitaren promessa quen gainera: **49** Bainan çuec çaudeta Ierusalemenco hirian verthutez garaitic vezti çaitetzqueno. **50** Guero eraman citzan camporát Bethaniarano eta bere escuac altchaturic, benedica citzan. **51** Eta guertha cedin hec benedicatzen cituela, appartaturic hetaric, goiti altcha baitzedin cerurát. **52** Eta hec hura adoraturic itzul citecen Ierusalemera, bozcario handirequin. **53** Eta ciraden bethi templean, laudatzen eta benedicatzen çutela laincoa. Amen.

Joan

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen laincoa baithan, eta lainco cen Hitza. 2 Hitz haur cen hatsean laincoa baithan. 3 Gauça guciac Hitz harçaz eguiñ içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguiñ, eguiñ denic. 4 Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiconén Argua: 5 Eta Argui hunec ilhumbean arguitzen du: eta ilhumbeac hura eztu comprehendenditu. 6 İçan da guicon-bat laincoaz igorria, Ioannes deitzen cenic. 7 Haur ethor cedin testimoniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets leçatençat. 8 Etzén hura Arguia, baina igorri cen Arguiaz testifica leçançat. 9 Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guicon gucia arguitzen duena. 10 Munduan cen, eta mundua harçaz eguiñ içan da, eta munduac eztu hura eçagutu. 11 Beretara ethori içan da, eta beréc eztute hura, recebitu. 12 Bainha hura recebitu duten guciey, eman draue priuilegio laincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: 13 Cein ezpaítirade layo odoletaric, ez haraguaren vorondatetic, ez guiconaren vorondatetic: baina laincoaganic. 14 Eta Hitza haragui eguiñ içan da, eta habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá, gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz bethea 15 Ioannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu eguiñ, cioela, Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. 16 Eta haren abundantiatic guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. 17 Ecen Leguea Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguiñ içan da. 18 Iaincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme bakoitzac berac declaratu draucu. 19 Eta haur da Ioannesen testimoniage, Iuduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura interroga leçatençat, Hi nor aiz? 20 Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. 21 Orduan interroga ceçaten, Cer beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Prophetaz aiz hi? Eta ihardets ceçan, Ez. 22 Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçat igorri gaituzteney: cer dioc eurorrez? 23 Dio, Ni naiz desertuan oihuz dagoenaren voza, Plana eçaque launaren bidea, Esaias Prophetáz erran çuen beçala. 24 Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. 25 Eta interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Prophetaz? 26 Ihardets cieçén Ioannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz vrez, baina çuen artean da bat çuec eçagutzen eztuçuenic: 27 Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco hedearen lachatzeco ezpainaiz ni digne. 28 Gauça hauc Bethabarren eguiñ içan ciraden Iordanaz berce aldean, non Ioannes batheyatzen ari baitzén. 29 Biharamunean ikusten du Ioannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná laincoaren Bildotsa munduareni bekatuac kencen dituena. 30 Haur da ceinez erraiten bainuen, Ene ondoan ethorten da guicon-bat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen ni baino lehen cen. 31 Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli manifesta daquionçat, halacotz ethori naiz ni vrez batheyatzena.

32 Orduan bada testifica ceçan Ioannesec, cioela, Ikussi dut Spiritua iausten dela vso columba baten guissán cerutic eta egon -ere bacedin haren gainean. 33 Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzena igorri nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten, eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. 34 Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela laincoaren Semea. 35 Biharamunean berriz bacegoen Ioannes, eta harenic bi discipulu: 36 Eta ikussiric Iesus ebilten, erran ceçan, Hará laincoaren Bildotsa. 37 Eta ençun ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiqui içan çäizcan Iesusi. 38 Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitzala, dioste häy, Ceren bilha çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola Magistrua) non egoiten aiz? 39 Dioste, Çatozete eta ikussaue. Ethor citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen egun harten: ecen hamar orenén inguruá cen. 40 Cen Andriu Simon Pierrisen anayea, Ioannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiqui çäizconetaric bata. 41 Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.) 42 Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harenganat behaturic erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat erran nahi baita nola harria) 43 Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçón, Arreit niri. 44 Eta Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. 45 Erideiten du Philippe Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa, Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc. 46 Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethic deus onic ahal date? Diotsa Philippec, Athor eta ikussac. 47 Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana ethorten cela, eta erran ceçan harçaz, Huná eguiazco Israelitabat ceinetan enganioric ezpaita. 48 Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze azpian incenean ikusten indudan. 49 Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran cieçón, Magistrúa, hi aiz laincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. 50 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Ceren erran drauadan, Ikussi aut ficotze azpian, sinhesten duc: gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc. 51 Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, Hemendic harat ikussiren duçue ceruá irequiric, eta laincoaren Aingueruac igaiten eta iausten diradela guiconaren Semearen gainera.

2 Eta hereneco egunean ezteyac eguiñ citecen Cana Galileacoan: eta lesusen ama cen han 2 Eta deithu içan cen Iesus-ere, eta haren discipuluac ezteyetara. 3 Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amáci diotsa, Iesusi, Mahatsarnoric eztí. 4 Diotsa Iesusec, Cer dut nic hirequin emaztea? oraino eztun ethori ene orena. 5 Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere erran baitieçaque, eguiçue. 6 Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac Iuduén purificationearen araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná neurri. 7 Dioste Iesusec, Bethaitzaçue kubáç vrez. Eta bethe citzaten garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaçue orain, eta ekarroçue mestedostalarí.

Eta ekar cieçoten: **9** Eta dastatu çuenean mestedostalac
vr mahatsarno eguiñ içan cena (eta etzaquian nondic cen:
baina vira karreatu çuten cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du
sposoa mestedostalac, **10** Eta diotsa, Guiçon guciāc lehenic
mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan duqueiten
orduan, gaichtoena: baina hic beguiratru vkan duc mahatsarno
ona oraindrano. **11** Signo hatse haur eguiñ ceçan lesusec
Cana Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets
ceçaten hura baithan haren discipuluéc **12** Guero iauts cedin
Capernaumera, bera eta haren amá eta haren anayeac eta
haren discipuluac: eta egon citecen han, ez anhitz egun. **13** Ecen
hurbil cen Iuduén Bazcoa. Igan cedin bada Iesus Ierusalemera.
14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vssō columba
salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. **15** Eta eguiñic
açotebat kordatoz, guciāc egotz citzan templeteic, eta ardiac
eta idiac: eta cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac
itzul citzan. **16** Eta vssō columba salçaley erran cieçén, Ken
itçaue gauça hauc hemendic: eta eztaguiciuela ene Aitaren
etcheaz merkatalgoataco etche. **17** Orduan orhoit citecen haren
discipuluac ecen scribatua dela, Hirre etcheazco zeloac ni ian
niauc. **18** Ihardets ceçaten bada Iuduéc eta erran cieçoten, Cer
signo eracusten draucuc gauça horiac eguiñ ditzán? **19** Ihardets
ceçan lesusec, eta erran cieçén, Deseguin eçaue temple haur,
eta hirur egunez dut altchaturen: **20** Erran ceçaten bada Iuduéc,
Berroguey, eta sey vrthez edificatu içan duc temple haur, eta eta
hic hirur egunez altchaturen duc? **21** Bainha hura minço cen bere
gorputzazco templeaz. **22** Bada resuscitatu cenean hiletaric,
orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan cerauen:
eta sinhets ceçaten Scripturá, eta lesusec erran çuen hitza.
23 Eta Ierusalemene cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets
ceçaten haren icenean, ikussiric harc eguiten cituen signoac. **24**
Bainha Iesus bera etzayan fida, ceren harc eçagutzen baitzituen
guciāc: **25** Eta ceren ezpaitzuen mengoaric nehorc testifica
leçan guïçoneaz: ecen berac baçaquian cer cen guïçonean.

3 Cen bada Phariseutaric edoceimbat Nicodemo deitzen
cenic, Iuduén arteco principaletaric bat: **2** Haur ethor cedin
Iesusgana gauaz, eta erran cieçón, Magistrúa, baceauquagu
ecen laincoaganic magistru ethorría aicela: ecen nehorc ecin
eguiñ citzauec hic eguiten dituán signo hauc, laincoa harequin
ezpada. **3** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Eguiaz
eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztenec, ecin ikus
deçaquela laincoaren resumá. **4** Erran cieçón Nicodemoc,
Nolatan guïçona iayo ahal daite çahar denean? ala berriz bere
amaren sablean sar eta iayo ahal daite? **5** Ihardets ceçan
lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta Spirituz iayo
eztena, ecin sar daitela laincoaren resumán. **6** Haraguitic
iayo dena haragui duc: eta Spirititic iayo dena, spiritu duc. **7**
Ezteçála mirets ceren erran drauadan, Berriz iayo behar çarete.
8 Haiceac nahi duen lekura diraunsac: eta haren hotsa ençuten
duc: baina eztaquic nondic heldu den ez norat ioaiten den: halu
duc spirititic iayo den gucia. **9** Ihardets ceçan Nicodemoc, eta
erran cieçón, Nolatan gauça hauc eguiñ ahal daitezque? **10**
Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieçón, Hi aiz Israeleco doctor,
eta gauça hauc eztituc eçagutzen? **11** Eguiaz eguiaz erraiten
drauat, ecen daquigun gauça erraiten dugula, eta ikussi dugun

gauçáz testificatzen dugula: baina gure testimoniagea eztuęe
recebitzen. **12** Baldin lurreco gauçác erran badrauzquiuet,
eta sinhesten ezpadituęe? nolatan baldin ceruco gauçác
erran badietzaçet sinhetsiren duęe? **13** Ecen nehor ezta
igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guïçonaren
Semea ceruán dena. **14** Eta nola Moysesec altcha baitzeçan
suguea desertuan, hala altcha dadin behar da guïçonaren
Semea: **15** Hura baithan sinhesten duenic batre gal eztadin, baina
vicitze eternala duençat. (*aiōnios g166*) **16** Ecen hala laincoac
onhetsi vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan
baitu, hura baithan sinhesten duenic gal eztadin, baina vicitze
eternala duençat. (*aiōnios g166*) **17** Ecen eztuigorri laincoac bere
Semea mundura, mundua condemna deçançat, baina mundua
harçaz salua dadinçat. **18** Hura baithan sinhesten duenic, ezta
condemnatzen: baina sinhesten eztuena ia condemnatura da:
ecen eztu sinhetsi laincoaren Seme bakoitzaren icenean. **19**
Haur da bada condemnationea, ecen Argua ethorri da mundura,
baina onhetsiago dute guizonéc ilhumbea ecen ez Argua: ceren
hayen obrác gaichtoac baitrade. **20** Ecen gaizqui ari den guciāc,
gaitz daritza arguia: eta ezta arguira ethorten, haren obrác
rehrendi eztitecençat. **21** Bainha bidezqui ari dena, ethorten da
arguira, haren obrác manifesta ditecençat: ceren laincoaren
araura eguiñac baitrade. **22** Guero ethor cedin Iesus bere
discipuluequin Iudeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin,
eta batheyatzen ari cen. **23** Eta Ioannes-ere batheyatzen ari
cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz vr baitzén han: eta
ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. **24** Ecen
oraino etzén eçarri içan Ioannes presoindeguijan. **25** Altcha
cedin bada questionebat Ioannesen discipuluetaric Iudeuequin
purificationeaz. **26** Eta ethor citecen Ioannescana, eta erran
cieçoten, Magistrúa, Iordanaz berce aldean hirequin cena,
ceinez hic testifikatu baituc, hará, batheyatzen ari duc, eta
guciāc ethorten dituc harengana. **27** Ihardets ceçan Ioannes-ec
eta erran ceçan, Ecin guïçonac recebi deçaque deus, baldin
eman ezpadaquio cerutic. **28** Çuec ceuroc çaitutzet testimonio
nola erran dudan, Ez naiz ni Christ, bainaigorri içan naiz
haren aitzinean. **29** Sposa duena sposo da: baina sposo
denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena, haguitz
alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegrançá
complitu da. **30** Harc behar du handitu, eta nic chipitu. **31**
Garaitic ethorrí dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco
da, eta lurreco gaucéz minço da: cerutic ethorrí dena gucién
gaineco da. **32** Eta cer ikussi eta ençun baitu hura testificatzen
du: baina haren testimoniagea nehorc eztu recebitzen. **33** Haren
testimoniagea recebitu duenac ciguilatu du ecen laincoa eguiati
dela. **34** Ecen laincoacigorri duena laincoaren hitzéz minçatzen
da, ecen laincoac eztrauca neuriz emaiten Spiritua. **35** Aitác
maite du Semea, eta gauça guciāc eman ditu haren escura.
36 Sinhesten duenac Semea baithan, badu vicitze eternala:
baina Semea obeditzen eztuenac, eztu ikussiren vicitzea, baina
laincoaren hirá dago haren gainean. (*aiōnios g166*)

4 Bada eçagutu çuenean launac nola ençun çuten Phariseuéc
ecen lesusec discipulu guehiago eguiten çuela eta
batheyatzen, ecen ez Ioannesec: **2** (Iesus bera batheyatzen

ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) 3 Vtzi ceçan Iudea, eta ioan cedin berriz Galilearát. 4 Eta harc behar çuen iragan Samariatic. 5 Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen aldean. 6 Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vñhatua berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruá. 7 Ethor cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçón hari lesusec, Indan edatera. 8 Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostra. 9 Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi Iudu aicelaric, edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztíe conuersationeric Iuduéc Samaritanoequin. 10 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Baldin bahaqui laincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman baitzeraquenán vr vicitic. 11 Diotsa emazteac, launa, eztuc cerçaz idoqui deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? 12 Ala gure aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta berac hunetaric edan baitu, eta haren haourréc, eta haren abré? 13 Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçón, Vr hunetaric edaten duen gucia egarrituren dun berriz: 14 Baina norc-ere edanen baitu nic emanen draucadan vretic, eztun egarrituren seculan: baina nic emanen draucadan vra, eguiñen dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze eternalecotzat. (aiōnios g165, aiōnios g166) 15 Diotsa emazteac, launa, indac vr horretaric, egari eznadin, eta ethor eznadin huna idoquitera. 16 Diotsa lesusec, Habil dei eçan eure senharra, eta aitor huna. 17 Ihardets ceçan emazteac eta erran cieçón, Eztíat senharric. Diotsa lesusec, Vngui erran dun, Eztíat senharric. 18 Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori eguiaz erran dun. 19 Diotsa emazteac, launa, badiacüssát ecen Propheta aicela hi. 20 Gure aítéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue ecen Ierusalem dela leku non adoratu behar baita. 21 Diotsa lesusec, Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaituque mendi hunetan ez Ierusalem adoraturen Aita. 22 Çuec adoratzent duque eztaquiquena, guc adoratzent dinagu daquigna: ecen salamendua luduetaric dun. 23 Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoraçale eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere halaco adoraçalén galdez diagon. 24 Iaincoa dun Spiritu: eta hura adoratzent dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar diné. 25 Diotsa emazteac, Baceaquit ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena, harc dathorrrenean declaraturen dirauzquiguc gauça guiac. 26 Diotsa lesusec, Ni naun hura, hirequin minçó naicena. 27 Eta bizquitaranean ethor citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin minçó cen: badaricere Nehorc etzieçón erran, Ceren galdez ago? edo, Cer minçó aiz horrequin? 28 Vtzi ceçan bada bere vñcia emazteac, eta ioan cedin hirira, eta erran cieçén leku hartaco gendey. 29 Çatozta, ikussaque guïçon-bat ceinec erran baitrauzquit eguiñitadan gauça guiac: ezta haur Christ? 30 Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. 31 Eta bizquitaranean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistrua, ian eçac. 32 Baina harc erran cieçén, Nic viandabat dut iateco, çuec

eztaquiquenec. 33 Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc ekari othe drauca iatera? 34 Dioste lesusec, Ene viandá da eguiñ deçadan niigorri nauenaren vorondatea, eta acaba deçadan haren obrá. 35 Eztuque çuec erraiten, Oraino laur hilebethet dirade, eta vtzä ethorriren da? Huná, erraiten drauquet, goitizaçue çuen beguiac, miraitzaçue bazterrac, ecen ia churitu dirade vztaren biltzeco. 36 Eta vtzä biltzen duenac, sari recebitzen du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: ereiten duenac bozcario duençát, bayeta biltzen duenac-ere. (aiōnios g166) 37 Ecen hunetan erran haur eguiazco da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. 38 Nicigorri çaituztet nekatu etzaretenaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén trabailluan sarthu içan çarete. 39 Eta hiri hartaco Samaritanoetaric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren erranagatic, cioela. Eguin dudan gucia erran draut. 40 Ethorri ciradenean bada Samaritanoac, othoitz eguiñ cieçoten hequin egon ledin: eta egon cedin han bi egun. 41 Eta anhitzec guehiagoc sinhets ceçaten beraren hitzagatic. 42 Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goitiric hire erranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençün dinagu, eta baceaquinagu ecen haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadorea. 43 Eta bi egunen buruán parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. 44 Ecen lesusec berac testifica ceçan, ecen Propheta batec bere herrian ohoreric eztuela. 45 Bada ethorri içan cenean Gallleara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán Ierusalemek eguiñ cituen gauça guciak ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan ciraden bestara. 46 Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira, non eguiñ vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaun-bat, ceinec semea baitzén eri Capernaumen. 47 Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguiñ cieçón iauts ledin, eta senda lieçón bere semea: ecen hiltzera cioan. 48 Erran cieçón orduan lesusec, Signoac eta miraculuac ikus ezpaditzaque, ezteçaqueçue sinhets. 49 Diotsa gorte iaun harc, launa, iautsi adi ene semea hil dadin baino lehen. 50 Diotsa lesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan guïconac lesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. 51 Eta ia hura iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquierdun, eta conta cieçoten, cioitela, Hirre semea vici duc. 52 Orduan galdeguin cieçén, cer orenez hobequi eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian helgaitzac. 53 Eçagut ceçan bada aítác ecen oren hartin cela lesusec erran ceraucana, Hirre semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren etche guiac. 54 Bigarren signo haur berriz eguiñ ceçan lesusec ethorri içan cenean Iudeatic Galileara.

5 Gauça hauen ondoan, Iuduén bestabat cen, eta igan cedin Iesus Ierusalemera. 2 Eta da Ierusalemek ardi plaçán ikuzzgarribat Hebraicoz Beth-esda deitzen denic, borz galeria dituenic. 3 Hetan cetzan eri, itsu, maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higitzearen beguirea ceudela. 4 Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzzgarria, eta vra vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena sendatzan cen, cer-ere eritassunec baitzaducan. 5 Eta cen guïçon-bat han hoguey eta hemeçortzi vtchez erharçunac çaducanic. 6 Haur ikus ceçanean lesusec cetzala, eta eçaguturic

ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi aiz sendatu? 7 Ihardets cieçón eriac, launa, eztiat norc, vra vherritu denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitaranean, bercebat ene aitzinean iausten duc. 8 Diotsa lesusec, laiqui adi, altcha eçac eure ohea, eta ebil adi. 9 Eta bertan senda cedin guïçon hura: eta altcha ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. 10 Erran cieçoten bada luduéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea eraman deçán. 11 Ihardets cieçén, Norc ni sendatu bainau, harc erran draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. 12 Orduan interroga ceçaten, Nor da hiri erran drauan guïçon hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi? 13 Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen lesus apparta cedin leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura lesusec templean, eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic etzagualia, cerbait gaizquiago hel etzaquian: 15 loan cedin guicon haur, eta conta cieçén luduey ecen lesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz persecutzençutén luduéc lesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça hauc eguiñ baitzituen Sabbathoa. 17 Baina lesusec ihardets cieçén, Ene Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada luduac hura hil nahiz haguitzago çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoa hautsi çuen, baina are ceren haren Aita laincoa cela erran baitzuen, bere buruä laincoaren bardin eguiñez. 19 Ihardets ceçan bada lesusec, eta erran cieçén, Eguiaz eguiaz erraiten drauçet, ecin daidi Semeac bere buruz deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc eguiñ baitu, hura Semeac-ere halaber eguiñen du. 20 Ecen Aitác maite du Semea, eta berac eguiñen dituen gauça guciāc eracusten drauzca, eta hauc baino obra handiogaoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaquençat. 21 Ecen nola Aitac resuscitatzen baititu hilac eta viuifatzen, halaber Semeac-ere nahi dituenac viuifatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu iugeatzen nehor, baina iugemendu guciā eman drauca Semeari: 23 Guciéc Semea ohora deçaquençat, Aita ohoratzan duten beçala: Semea ohoratzan eztuenac, eztu ohoratzan Aita, ceinec igorri baitu hura. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçet, ecen ene hitza ençuten, eta ni igorri nauen sinhesten duenac, baduela vicitze eternala, eta haina ezta condemnationetara ethorriren: baina iragan da heriotic vicitzera. (aiónios g166) 25 Eguiaz eguiaz erraiten drauçet, ecen ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute laincoaren Semeareen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. 26 Ecen nola Aitac baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan vicitzearen vkaitea. 27 Eta bothere eman drauca iugemendu-ere eguiteco, guïçonaren Seme den becembatean. 28 Ezteçaquela mirets haur: ecen ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren voza. 29 Eta ilkiren dirade vngui eguiñ duqueitenac, vicitzeo resurrectionera: baina gaizqui eguiñ duqueitenac, condemnationeco resurrectionera. 30 Ecin daudit nic neure buruz deus: dançudan beçala iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen eznabila neure vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen ondoan. 31 Baldin nic testifatzen badut neure buruä, ene testimoniagea ezta sinhesteco. 32 Bercebat da testifatzen duenic niçaz,

eta badaquit ecen eguiazco dela niçaz testifatzen duen testimoniagea. 33 Çuec igorri vkan duçue Ioannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. 34 Baina nic eztut guïçonagotic testimoniageric recebitzen: baina gauça hauc erraiten ditut çuec salua çateztençat. 35 Hura cen candela çachecana eta argui eguiñen çuena: eta çuec nahi içan çarete appur-batetacotz alegueratu haren arguian. 36 Baina nic Ioannesena baino testimoniage handiagoa dut: ecen niri Aitac compli ditzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiñen ditudan obra beréc testifatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela. 37 Eta ni igorri nauen Aitac berac testifatatu du niçaz. Eztuçue haren voza egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eztuçue haren hitza çuec baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue sinhesten. 39 Informa çatezze diligentqui Scripturetaric; ecen çuec vste duçue hetan vicitze eternala duçuela: eta hec dirade niçaz testifatzen dutenac. (aiónios g166) 40 Eta etzarete ethorri nahi enegana, vicitzea duçuença. 41 Gloriaric guïçonetaric eztut hartzen. 42 Baina eçagutzen çaitutzet ecen laincoaren amorioa eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure Aitaren icenean, eta eznaçue recebitzen: baldin bercebat ethor badadi bere icenean, hura recebituren duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal deçaquençue, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta laincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituçue bilhatzen? 45 Eztuçuela vste ecen nic accusaturen çaitutzetedala çuec Aita baithan: bada norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituçue. 46 Ecen baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhets nindiroqueçue ni: ecen niçaz harc scribatu vkan du. 47 Baina baldin haren scribatuac sinhesten ezpaditüçue, nolatan ene hitzac sinhetsiren dituçue.

6 Guero ioan cedin lesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. 2 Eta iarreiquiten çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzituzten harc eriñ gainean eguiñen cituen signoac. 3 Orduan igan cedin mendi batetara lesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. 4 Eta hurbil cen Bazco, Iduen bestá. 5 Bada beguiac altchatu cituenean lesusec eta ikussi çuenean ecen gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic erossiren dugu ogui, hauc ian deçaquençat? 6 (Baina haur erraiten çuen haren enseyatzeagatic, ecen berac baçaquian, cer egiteco çuen) 7 Ihardets cieçón Philippec, Ber-ehun dineroren oguiaz eziliqueye asco, den gutiena batbederac har leçan. 8 Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon Pierrisen anayeac. 9 Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz ogui garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteco? 10 Eta erran ceçan lesusec, lar eraci eçaque gendea. Eta cen belhar handi leku hartan. Lar citecen bada borz milla guïçonen contuaren inguruä. 11 Eta har citzan lesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta discipuluéc iarriric ceudençey: halaber arrainetaric-ere nahi çuten becembat. 12 Eta ressasiatu içan ciradenean erran cieçén bere discipuluey, Bil itzaçue soberatu diraden çathiak, deus gal eztadin. 13 Bil citzaten bada, eta bethe citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteney soberaturic. 14 Gende hec bada ikussi çutenean lesusec eguiñ çuen miraculua, erraiten

çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen Propheta hura. **15** Iesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatzena ethorteco ciradela hura regue eguin leçatençat, retira cedin berriz mendira ber-bera. **16** Eta arratsa ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluac itsassora. **17** Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera Capernaum alderát: eta ia ilhuna cen, eta etzén Iesus hetara ethorri. **18** Eta itsassoa, haice handic erauntsiz altchatzen cen. **19** Bada hoguey eta borz, edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute Iesus itsas gainez dabilala, eta vnciari hurbiltzen çayola, eta ici citecen. **20** Eta harc erran cieçén, Ni naiz, etzaretela beldur. **21** Nahi vkan çutén bada hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura. **22** Bihamaramunean itsassoaren berce aldetik gueldituric cegoen gendetzeac ikussi duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat baicen, ceinetara haren discipuluac sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere discipuluuequin Iesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan içan ciradela: **23** Eta Tiberiadetic berce vncitchoric ethorri cela leku haren aldera non ogua ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic launac. **24** Ikus ceçanean bada gendetzeac ecen Iesus etzela han, ez haren discipuluac, sar citecen hecere vncietara, eta ethor citecen Capernaumeria, Iesus bilhatzen çutela. **25** Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten, Magistrúá, noiz huna ethorri aiz? **26** Ihardets cieçén Iesusec, eta erran ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ene bilha çabiltzate, ez ceren miraculuac ikussi dituquen, baina ceren ian baituque oguietaric, eta ressasiatu içan baitzarete. **27** Trabaila çaitetez ez vianda galtzen denagatic, baina vicitze eternalecotzat irauten duenagatic, cein guiçonaren Semeac emanen baitraüque: ecen Seme haur lainco Aitac ciguilatu vkan du. (**aiónios g166**) **28** Erran cieçoten bada, Cer eguien dugu egui ditzagunçat laincoaren obrác? **29** Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçén, Haur da laincoaren obrá, sinhets deçaquen harc igorri duena baithan. **30** Orduan erran cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussagunçat eta hi sinhets eçagun? cer obra eguiten duc? **31** Gure aítéc ian dié manná desertuan: scribatu den beçala, Cerutico ogua eman draue iatera. **32** Erran cieçén bada Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, eztraüque Moysesec eman cerutico ogua: baina ene Aitac emaiten draue cerutico ogui eguiazcoa. **33** Ecen laincoaren ogua da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze draucana. **34** Erran cieçoten bada, Iauna, eman ięçaguc bethiere ogui hori. **35** Eta erran cieçén Iesusec, Ni naiz vicitzeo ogua: enegana ethorten dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren iagoitic. **36** Baina erran drauquet, ecen ikussi-ere banuquela, eta eztuque sinhesten. **37** Aitac emaiten drautan guria, enegana ethorriren da, eta enegana ethorten dena, eztut campora iraitziren. **38** Ecen cerutic iautsi içan naiz egui deçañençat ez neure vorondatea, baina ni igorri nauenaren vorondatea. **39** Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena, cerere eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita deçañan hura azquen egunean. **40** Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciak, duen vicitze eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. (**aiónios g166**) **41**

Murmuratzen çutén bada Iuduéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi naicen ogua. **42** Eta erraiten çutén, Ezta haur Iesus, Iosephen semea, ceinen aita eta ama guc eçagutzen baititug? Nola dio bada hunec, Cerutic iautsi naiz? **43** Ihardets ceçan bada Iesusec eta erran cieçén, Ezteçauela murmura çuen artean. **44** Nehor ecin dathor enegana, baldin niigorri nauen Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. **45** Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciak laincoaz iracatsiac. Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana. **46** Ez Aita ikussi duenez nehor, laincoaganic denac baicen: harc ikussi du Aita. **47** Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, ni baithan sinhesten duen guciak badu vicitze eternala. (**aiónios g166**) **48** Ni naiz vicitzeo ogua. **49** Çuen aítéc ian vkan duté manná desertuan, eta hil içan dirade. **50** Haur da ogua cerutic iautsi dena, hunetaric ianen duena hil eztadinçat. **51** Ni naiz ogui vicia cerutic iautsi naicena: nehor ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalki, eta nic emanen dudan ogua, ene haraguia da, nic munduaren vicitzeagatic emanen dudana. (**aión g165**) **52** Baciharducaten bada Iuduéc elkarren artean, erraiten çutela, Nolatan hunec guri bere haraguia eman ahal dieçaquegu iatera? **53** Orduan erran cieçén Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin ian ezpadeçaueguiçonaren Semearen haraguia, eta edan ezpadeçaueguiçonaren odola, eztuque vicitzeric çuec baithan. **54** Ilaten duenac ene haraguia, eta edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura azquen egunean. (**aiónios g166**) **55** Ecen ene haraguia eguiazqui da vianda, eta ene odola eguiazqui da edari. **56** Ene haraguia iaten duena, eta ene odola edaten, nitan egoiten da, eta ni harten. **57** Nola niigorri bainau Aita vici denac, eta ni vici bainaz neure Aitaz: halaz ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere niçaz. **58** Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aítéc manná ian duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da eternalki. (**aión g165**) **59** Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela Capernaumen. **60** Haren discipuluataric bada anhitzec gauça hauc ençunic erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaque? **61** Çaquilaric bada Iesusec bere baithan ecen haren discipuluuec huncätz murmuratze çutela, erran cieçén, Hunec scandalizatzen çaituzte? **62** Cer date bada baldin ikus badeçaueguiçonaren Semea igaiten lehen cen lekura? **63** Spiritua da viuificatzen duena, haraguiaç eztu deus probetxatzan: nic erraiten drauzquiquedan hitzac spiritu dirade eta vicitze. **64** Baina badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen baçaquian hatseandanic Iesusec cein ciraden sinhesten eztutenic, eta cein cen hura tradituren çuena. **65** Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauquet ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitaz eman ezpaçayo. **66** Orduandanic haren discipuluataric anhitz guibelerat citecen: eta guehiagoric etzabiltzan harequin. **67** Erran cieçén bada Iesusec hamabiey, Ala çuec-ere ioan nahi çarete? **68** Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec, Iauna, norengana ioanen gara? vicitze eternaleczko hitzac dituc hic: (**aiónios g166**) **69** Eta guc sinhetsi eta eçagutu diagu ecen, hi aicela Christ lainco viciaren Semea. **70** Ihardets cieçén Iesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat deabru baita? **71** Eta haur erraiten çuen Iudas Iscariot Simonen

semeaz: ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

7 Eta guero baçabilan Iesus Galilean: ecen etzén Iudean ebili nahi, ceren Iuduac baitzabilzan hura hil nahiz. **2** Eta hurbil cen Iduéñ bestá tabernaclén deitzen cena. **3** Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi hemendic eta habil Iudearát, hire discipuluec-ere ikus ditzatençá hire obra eguiten dituanac. **4** Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten, estimationetan içan nahiz dabilanec, Baldin gauça hauc eguiten badituc, manifesta ieçoc eure buruá munduari. **5** Ecen are haren anayec-ere etzutene sinhesten hura baithan. **6** Dioste bada lesusec, Ene demborá ezta oraino ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. **7** Ecin munduac gaitzets çaitzaqueze çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testifizatzen baitut harçaz, ecen haren obráç gaichto diradela. **8** Çuec igan çaitetez besta hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá ezpaita oraino bethe. **9** Eta gauça hauc erran cerauztenean egon cedin Galilean. **10** Eta igan ciradenean haren anayeaç, orduan hura-ere igan cedin bestara, ez aguerri, baina ichilic beçala. **11** Iuduéc bada bilhatzen çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? **12** Eta murmuratione handia cen populuauren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guiçon ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitizen du populu. **13** Badaric-ere nehor frangoqui etzén minço harçaz, Iduéñ beldurrez. **14** Eta besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templera, eta iracasten ari cen. **15** Eta miraz ceuden Iuduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui, ikassi gabe? **16** Ihardets cieçén lesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta enea, baina ni igorri nauenarena. **17** Baldin nehorc nahi badu haren vorondatea egui, eçaguturen du doctrináz, eya laincoaganic denez, ala ni neure buruz minço naicenez. **19** Eztraüe Moysesec eman Leguea? eta ezpaitu çuetaric batecerre obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate ni hil nahiz? **20** Ihardets ceçan populuaç eta erran, Deabrua duc hic: nor dabilia hi hil nahiz? **21** Ihardets ceçan lesusec eta erran cieçén, Obrabat egui dut, eta guciac miraz çaudete. **22** Baina halere Moysesec eman drauque Circoncisionea, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta Sabbathoan circonciditzen duque guïçona. **23** Baldin Circoncisionea recebitzen badu guïçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçá: asserre çarete ene contra ceren guïçon-bat ossoqui sendatu dudan Sabbathoan? **24** Ezteçäquela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu bidezco batez iugea eçäque. **25** Erraiten çuten bada Ierusalemetar batzuc, Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? **26** Eta huna, frangoqui minço da, eta eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui eçagutu othe luqueite Gobernadoréc, ecen haur dela eguiazqui Christ? **27** Baina haur badaquigu nondic den: baina Christ dathorrean, nehorc eztu iaquinen nondic daten. **28** Oihuz cegoen bada Iesus templean, iracasten cuela eta erraiten, Eta ni nauque eçagutzen, eta nondic naicén badaquique, eta neure buruz eznaiz ethorri, baina da eguti ni igorri nauena, cein ezpaituque çuec eçagutzen. **29** Baina nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harc igorri bainau. **30** Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitzan escuac

eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethori haren orena. **31** Eta gendetzeoataric anhitzez sinhets ceçeten hura baithan, eta erraiten çutén, Christec dathorrean guehiago miraculu eguien othe du, hunec eguiten dituenac baino? **32** Ençun ceçeten Pharisieuéc gendetzea hauén gainean harçaz murmuratzent: etaigor citzaten Pharisieuéc eta Sacrificadore principaléc officierac hura hatzaman leçatençá. **33** Erran cieçén bada lesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoa igorri nauénaganat. **34** Bilhaturen nauque eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete. **35** Erran ceçeten bada Iuduéc elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaitugu eridenen? ala Grecoén artean barreyatuac diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén iracastera? **36** Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauque, eta ez eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete? **37** Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin Iesus han, eta oihuz cegoen, cioela, Baldin nehor egarri bada, bethor enegana eta edan beça **38** Ni baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr vicizco fluioac iariaturen çäizca bere sabletic. **39** (Eta haur erraiten çuen hura baithan sinhesten çutenec recebitzeco çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaitzén glorificatu) **40** Anhitzez bada gendetzeoataric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da eguiazqui Propheta hura. **41** Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? **42** Eztu Scripturac erraiten, ecen Dauden hacitic, eta Bethlehemgo Dauid egoiten cen burgutic Christ ethorriren dela? **43** Dissensione egui cedin bada populuauren artean harengatic. **44** Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman, baina nehorc etzitzan eçar haren gainea escuac. **45** Ethor citecen bada officierac Sacrificadore principaletara eta Pharisuetara, eta hec erran cieçén, Cergatic eztuque hura ekarri? **46** Ihardets ceçeten officieréc, Egundano ezta hala minçatu guïçonic, nola guïçon haur. **47** Halacotz ihardets cieçen Pharisieuéc, Ezoto cinatezte çuec-ere seducitu? **48** Ala Gobernadoretaric edo Pharisuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan? **49** Baina populu Leguea cer den eztakian haur, madaricatua da. **50** Dioste Nicodemo harengana gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric bat, **51** Ala gure Legueac condemnatzent du nehor, bera behin ençun gabe, eta cer egui duen eçagutu gabe? **52** Ihardets ceçeten eta erran cieçoten, Ezaiz hi-ere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetic eztela ilki. **53** Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

8 Baina Iesus iohan cedin Oliuatzetaco mendirat. **2** Eta arguaren beguijan berriż ethor cedin templera, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta iarriric cegoela iracasten cituen hec. **3** Orduan duté ekarten harengana Scribéc eta Pharisieuéc emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean eçarriric, **4** Diotsate, Magistrúa, emazte haur hatzaman içan duc adulterioco eguitate berean. **5** Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? **6** Eta haur erraiten çuten hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençá. Baina lesusec beheti gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. **7** Eta haren interrogatzet perseueratzen çutela, chuchenduric erran

ciecén, Çuetaric bekatu gabe denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric scribatzen çuenurrean. 9 Bada hori ençun çutenean, conscientiac accusatzen cituela, bata bercearen ontoan ilkiten ciraden çaharrenetaric hassiric azquenatarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen emaztea. 10 Eta chuchendu cenean lesusec nehor etzaccusanean emaztea baicen, erran cieçon hari, Emazteá, non dirade hire accusaçaleac? nehor ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehor, launa. Eta erran cieçon lesusec, Ezaut nic-ere condemnatzan: oha, eta guehiago bekaturic eztaguinala. 12 Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz munduaren argua: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du vicitzeco argua. 13 Erran cieçoten bada Phariseuéc, Hic eure buruáz testifatzen duc, hire testimoniagea eztuc sinhesteco. 14 Ihardets ceçan lesusec eta erran ciecén, Nic neurorçaz testifatzenagatic sinhesteco da ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiten naicen: baina çuec eztaquique nondic ethorten naicen, ez norat ioaiten naicén 15 Çuec haraguaren araeuz iugeatzen duçue, nic eztut iugeatzen nehor. 16 Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiazco da: ecen eznaij neuror, baina ni eta niigorri nauen Aita. 17 Bainan çuen Leguean-ere scribatua da, ecen bi guionen testimoniagea sinhesteco dela. 18 Ni naiz neurorçaz testifatzen dudana, eta testifatzen du niçaz niigorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita? Ihardets ceçan lesusec, Ez ni nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni eçagutzen baninduçue, ene Aita-ere eçagut cindecaquete. 20 Hitz hauc erran citzan lesusec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor etzaquión lot, ceren oraino ezpaitzén ethorri haren orena. 21 Erran ciecén bida berriz lesusec, Ni banoa eta bilhaturen nauçue, eta çuen bekatuaren hilan çarete: norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten çuten bida luduéc, Berac hilan othe du bere buruá? erraiten baitu, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 23 Orduan erran ciecén, çuec beheretic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetaric çarete, ni ez naiz mundu hunetaric. 24 Halacotz erran drauçet ecen çuen bekatuetañ hilan çarete. Ecen baldin sinhets ezpadetçaque ni naicela hura, çuen bekatuetañ hilan çarete. 25 Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan erran ciecén lesusec, Hatseandancoa, badiotsuet. 26 Anhitz gauça dut çueçaz minçatzeko eta iugeatzeko: baina niigorri nauena eguiati da: eta nic harenganic ençun ditudan gauçác munduari erraiten drauzquot. 27 Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Erran ciecén bida lesusec, Altchatu duquequenean guionaren Semea, orduan eçaguturen duçue ecen ni naicela hura, eta neure buruz eztudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. 29 Ecen niigorri nauena enequin da: eznau vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçác eguiten baititut bethiere. 30 Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. 31 Orduan erraiten cerauen lesusec hura sinhetsi vkan çuten luduey, Baldin çuec perseuera badeçaque ene hitzean, eguiazqui ene discipulu içanen çarete. 32 Eta duçue eçaguturen Eguia, eta Eguiaç çuec libre eguiñen çaituzte. 33 Ihardets cieçoten, Abrahamen hacia gaituc, eta nehor eziagu cerbitzatu egundano: nola dioc hic

gu libre içanen garela? 34 Ihardets ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçet ecen bekatu eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. 35 Eta cerbitzaria ezta egoito bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. (aión g165) 36 Bada baldin Semeac çuec libre eguiñen baçaitzate, eguiazqui libre içanen çarete. 37 Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çareta: baina ni hil nahiz çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuriç çuec baithan. 38 Nic erraiten dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten duçue çuen aita baithan ikussi duçuena. 39 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita, Abraham duc. Dioste lesusec, Baldin Abrahamen haour bacinet, Abrahamen obrác eguiñ cinçaqueizte. 40 Orain bada ni hil nahiz çabiltzate, bainaiz, laincoaganic ençun dudan eguiñ erran drauçetan guiçona: hori Abrahamec eztu eguiñ. 41 Çuec eguiten dituçue çuen aitaren obrác. Eta erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardicataric iayo: aitabat diagü, baita laincoa. 42 Erran ciecén bida lesusec, Baldin laincoa çuen aita baliz, maite ninduqueçue ni: ecen ni laincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta eznaij neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. 43 Cergatic ene lengoagea eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene hitza. 44 Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguiñ nahi dituçue: hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen eguiariç ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu gueçurra, bere propritic minço da: ecen gueçurti da eta gueçurraen aita. 45 Eta ceren nic eguiñ erraiten baitut, eznauçue sinhesten. 46 Norc çuetaric reprehenditzen nau ni bekatu? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten? 47 laincoaganic denac, laincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec eztituçue ençuten, ceren ezpaitzarete laincoaganic. 48 Ihardets ceçaten orduan luduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? 49 Ihardets ceçan lesusec, Eztut nic deabrua: baina dut ohoratzan, neure Aita, eta çuec desohoratzan nauçue ni. 50 Eta nic eztut neure gloria bilhatzen: bida bilhatzen duenic, eta iugeatzen duenic. 51 Eguiaz eguiaz erraiten drauçet, baldin nehor ene hitza beguire badeça, herioa eztu ikussiren seculan. (aión g165) 52 Orduan erran cieçoten luduéc, Orain eçagutu diagü ecen deabrua duala: Abraham hil içan duc eta Prophetác: eta hic dioc, Baldin nehor ene hitza beguire badeça, eztu dastaturan herioa seculan. (aión g165) 53 Ala hi gure aita Abraham baino handiago aiz, cein hil içan baita? Prophetac-ere hil içan dituc: nor hic eure buruá eguiten duc? 54 Ihardets ceçan lesusec, Baldin nic glorificatzen badut neure buruá, ene gloria ezta deus: ene Aita da ni glorificatzen nauena, ceinez erraiten baituçue çuec ecen çuen lainco dela. 55 Eta eztuçue eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran badeçat ecen eztudala hura eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti: baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. 56 Abraham çuen aita aleguera cedin ikus leçançat ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta alegueratu içan da. 57 Erran cieçoten bida luduéc, Berroguey eta hamar vrthe oraino eztitut, eta Abraham ikussi duc? 58 Erran ciecén lesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. 59 Har ceçaten orduan

harri: haren contra aurtheriteco: baina Iesus gorde cedin, eta ilki cedin templeteic.

9 Eta iragaiten cela Iesusec ikus ceçan guicon sortzetic itsubat. **2** Eta interroga ceçaten bere discipuluéc. erraite cutela. Magistrá, Ceinec bekatu egun du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? **3** Ihardets ceçan Iesusec, Ez hunec bekatu egun du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo da, Iaincoaren obrác manifesta litecençat hunetan. **4** Ni igorri nauaren obrác egun behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin obraric baitaidi. **5** Munduan naiceno, munduairen Arguia naiz. **6** Haur erran çueñean thu egun ceçan lurrera, eta egun ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz frota citizen itsuaren beguiac: **7** Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe, igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta itzul cedin ikusten çuela. **8** Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu cela, erraite çuten, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? **9** Batzuc erraite çuten, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac erraite çuen, Ni naiz hura. **10** Erran cieçoten bada, Nolatan irequi içan dirade hire beguiac? **11** Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, Iesus deitzen den guiconac lohi egun du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut, Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea recebitu dut. **12** Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaquit. **13** Eramaiten dute itsu ohi cen hura Pharisuetara. **14** Eta cen Sabbathoa Iesusec lohia egun çueñean eta haren beguiac irequi ciituenean. **15** Berriz bada interroga ceçaten hura Pharisuetaric-ere nolatan ikustea recebitu çuen. Eta harc erran cieçén, Lohi ecarri vkan draut neure beguién gainera, eta garbitu naiz, eta ikusten dut. **16** Erraite çuten bada Pharisuetaric batzuc, Guiçon haur ezta Iaincoaganic: ecen Sabbathoa eztu beguiratzen. Bercéc erraite çuten, Nolatan guicon vicitze gaichtotaco batec sign hauc egun ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. **17** Erraite draucate itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta harc erran ceçan, Propheta dela. **18** Baina etzeçaten sinhets Iduéc harçaz, ecen itsu içan cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren aitamáci dei litzaketeno: **19** Eta interroga citzaten hec, ciotela, Haur da çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuena? nolatan bada orain dacussa? **20** Ihardets cieçén haren aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur dela gure semea, eta itsu iayo içan dela: **22** Gauça hauc erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziran luduén: ecen ia ordenatu çuten Iduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ, synagogatic iraitz ledin. **23** Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin du, bera interroga eçaue. **24** Dei ceçaten bada bigarren alidian guicon itsu içana, eta erran cieçoten, Emógloria Iaincoari: guc bacequigu ecen guicon hori gaichtoa dela. **25** Ihardets ceçan bada harc, eta erran ceçan, Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelaric orain badacussadala. **26** Eta erran cieçoten berriz, Cer egun drauc? nolatan irequi ditu hire beguiac? **27** Ihardets cieçén, la erran draucet, eta eztuue ençun: cergicat berriz ençun nahi duque? ala çuec-ere haren discipulu egun nahi carete? **28** Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén

hi haren discipulu: guçaz den bencumbatean, Moysesen discipulu gaituc. **29** Guc bacequigu ecen Moysesin minçatu içan çayola Iaincoa: baina haur nondic den etzequigu. **30** Ihardets ceçan guiconac eta erran cieçén, Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiue nondic den, eta irequi baititu ene beguiac. **31** Eta badaquigu ecen Iaincoac vicitze gaichtotacoac eztituela ençuten: baina baldin norbeit Iaincoaren cerbitzari bada, eta haren vorondatea eguiten badu, hura ençuten du. **32** Egundano ençun içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. (aión g165) **33** Baldin ezpaliz haur Iaincoaganic, deus ecin laidi. **34** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guciori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta iraitz ceçaten hura campora. **35** Ençun ceçan Iesusec nola egotzi vkan çuten hura campora: eta eriden çueñean hura, erran cieçón, Sinhesten duc hic Iaincoaren Semeia baithan? **36** Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta nor da, launa, sinhets deçadan hura baithan? **37** Eta erran cieçon Iesusec, Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. **38** Eta harc dio, Sinhesten diat, launa. Eta adora ceçan hura. **39** Eta erran ceçan Iesusec, lugemendu eguitera ni mundu hunetara ethori naiz: ikusten eztuteneç, ikus deçatençat: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. **40** Eta ençun ceçaten hori, Pharisuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu gara? **41** Erran cieçén Iesusec, Baldin itsu bacinet, etzinduqueite bekaturic: baina orain erraite duque, Badacussagu: beraz çuen bekatua badago.

10 Eguiaz eguiaz erraite draucet, borthatic ardién artheguirea sartzen eztena, baina da igaiten bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. **2** Baina borthatic sartzen dena, da ardién artzaina. **3** Huni borthalçainac irequiten drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu cein bere icenez, eta eramaiteen ditu camporat. **4** Eta bere ardiac idoqui dituenean, hayén aitzinean ioainen da: eta ardiac hari irreiquiten çazca, ecen eçagutzen dute haren voza. **5** Eta arrotz batı etzaizca irreiquiren, baina ihes egünen draucate: ceren ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. **6** Comparatione haur erran cieçén Iesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer cen hæg erraite cerauena. **7** Erran cieçén bada berriz Iesusec, Eguiaz eguiaz erraite draucet, ecen ni naicela ardién borthá. **8** Guciak cebat-ere ene aitzinean ethori baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin: baina ardiéc eztutizte hec ençun vkan. **9** Ni naiz borthá, nitaric baldin nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkireni da, eta bazca erideneen du. **10** Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguin ditzançat baicen: ni ethori naiz vicitze dutençat, eta abundanti dutençat. **11** Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatik: **12** Baina mercenarioac, eta artzain eztenen, ceinenac ezpaitirade ardiac, dacussanean otsoa heldu dela, vtzten ditu ardiac, eta ihes eguiten du: eta otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. **13** Eta mercenarioac ihes eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaitu ardién ansiaric. **14** Ni naiz artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure ardiéz. **15** Aitac ni eçagutzen nauen beçala, niceire eçagutzen dut Aita: eta neure vicia eçarten dut neure ardiacgatik. **16** Berce ardiric-ere badut cein ezpaitirade arthegui

hunetaco: hec-ere ekarri behar ditut: ecen ene voza ençunen duté, eta eguiñen da artheguibat eta artzaimbat. **17** Halacotz maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har deçadançat. **18** Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. **19** Orduan berriz dissensione eguiñ cedin Iuduén artean propos haucgatic. **20** Eta erraiten çuten hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzent çaiquio? **21** Bercéc erraiten çutén, Hitz hauc eztrirade deabrua duenarenac: ala deabruac itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? **22** Orduan Dedicationearen bestá eguiñ cedin Ierusalem, eta neguá cen. **23** Eta passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. **24** Ingura çeçaten bada hura Iuduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran ieçaguc frangoqui. **25** Ihardets ciecén Iesusec, Erran drauquet, eta eztuque sinhesten: nic neure Aitaren icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. **26** Bainha çuec eztuque sinhesten: ecen etzarete ene ardietaric, nola erran baitrauquet. **27** Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta iarreiquiten çaiquit niri. **28** Eta nic vicitze eternala emaiten drauet häy: eta eztrirade galduren seculan: eta eztitu harrapaturen hec nehorc ene escutic. (aión g165, aiónios g166) **29** Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. **30** Ni eta Aita bat gara. **31** Har çeçaten bada berriz harri Iuduéc haren lapidatzeco. **32** Ihardets ciecén Iesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauquet neure Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauque? **33** Ihardets cieçoten Iuduéc, ciotela, Obra onagatic ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic, eta ceren hic guiçon aicelaric eguiten baituc eure buruā Iainco. **34** Ihardets ciecén Iesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, Iainco çarate? **35** Baldin hec deithu baditu Iainco, ceinetara laincoaren hitza eguiñ içan baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: **36** Ni Aitac sanctificatu eta mundura igorri bainau, çuec dioque ecen blasphematzent ari naicela, ceren erran dudan, ecen laincoaren Semea naicela? **37** Baldin neure Aitaren obrác eguiten ezpaditut, ezneçaquela sinhets: **38** Bainha baldin eguiten baditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezipanauque, obrác sinhets itzaque: eçagut eta sinhets deçaquen ecen Aita nitan dela eta ni hartan. **39** Berriz bada hura hartu nahiz çabiltsan: baina itzur cedin hayén escutearic. **40** Eta ioan cedin berriz lordanaz berce aldera, lehen Ioannes batheyatzen ari cen lekura: eta egon cedin han. **41** Eta anhitz ethor cedin harengana, eta erraiten çutén, Ioannesec eztu signoric batre eguiñ vkan: baina Ioannesec huneçaz erran dituun gauça guciac, eguiazcoac ciraden. **42** Eta anhitzec han sinhets çeçaten hura baithan.

11 Cen bada Lazaro deitzen cen guicombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta Martha haren ahizparen burguko. **2** (Eta Maria haur cen launa vnguentuz vntctu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena: ceinen anaye Lazaro baitzen eri) **3** Igor çeçaten bada hunen arrebéc harengana, ciotela, launa, huná, hic maite duana, eri duc. **4** Eta hori

ençunic Iesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina laincoaren gloriatan, eritassun harçaz laincoaren Semea glorifica dadiçat. **5** Eta cituen maite Iesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. **6** Bada ençun çuenean ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan. **7** Guero horren ondoan erran ciecén discipuluey, Goacen Iudearát berriz. **8** Diotsate discipuluéc, Magistrúá, orain ciabiltzan Iuduac hi lapidatu nahiz, eta berriz hara ioaitei aiz? **9** Ihardets ceçan Iesusec, Egunean eztira hamabi oren? baldin nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopatzan: ecen mundu hunetaco arguia ikusten du. **10** Bainha baldin nehor ebil badadi gauaz, behaztopatzan da: ecen arguiric ezta hura baithan. **11** Gauça hauc erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adquisdea lo datza, baina banoa iratzar deçadan. **12** Erran cieçoten bada bere discipuléc, launa, baldin lo badatza sendaturen duc. **13** Eta haur erran ceçan Iesusec haren herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. **14** Orduan bada erran ciecén Iesusec claroqui, Lazaro hil da: **15** Eta aleguera naiz çuengatic (sinhets deçaquençat) ceren ezpainincén han: baina goacen harengana. **16** Erran ciecén bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençat. **17** Ethor cedin bada Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. **18** Cen bada Bethania hurbil Ierusalemeren hamaborz stadioren inguruá: **19** Eta Iudutaric anhitz ethor citecen Marthagana eta Mariagana, hec consola litzatençat bere anayeaz. **20** Marthac bada ençun çeçanean Iesus ethorten cela, aitzinera ilki cequion: eta María etchean iarriric cegoen. **21** Erran cieçón bada Marthac Iesusi, launa, baldin içan bahinz hemen, ene anaye etzuqueán hil: **22** Bainha orain-ere baceaqiat ecen cer-ere galde eguiñen baitrauac laincoari, emanen drauala hiri. **23** Diotsa Iesusec, Resuscitaturen dun hire anaye. **24** Diotsa Marthac, Baceaqiat ecen resuscitaturen dela resurrectionean, azquen egunean. **25** Erran cieçón Iesusec, Ni naun resurrectionea eta vicitzea: ni baithan sinhesten duena, baldin hil içan badere vicio dun: **26** Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten baitu ni baithan, seculan eztun hilien. Sinhesten dun haur? (aión g165) **27** Erraiten drauca, Bay, launa, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ laincoaren Seme mundura ethorteco cena. **28** Eta haur erranic, ioan cedin, eta secretuqui dei ceçan María bere ahizpá, cióela, Magistrúa dun hemen, eta deitzen au. **29** Hura, hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten da harengana. **30** Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen Marthac encontratu çuen lekuán. **31** Orduan harequin etchean ciraden Iuduac, eta hura consolatzent çutenac, ikussiric ecen María hain fitetz iaiqui, eta ilki cela, iarreiqui cequizquion hari, ciotela, Monumentera ioalten da, han nigar daguijançat. **32** Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruā haren oinetara, ciotsala, launa, baldin içan bahinz hemen, etzuqueán hil ene anaye. **33** Iesusec bada ikus çeçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden Iuduac nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla ceçan bere buruā: **34** Eta erran ceçan, Non ecarri duque? Erraiten draucale, launa, athon eta ikussac. **35** Eta nigar eguiñ ceçan Iesusec. **36** Erran çeçaten bada Iuduéc, Horra nola maite çuen. **37** Eta hetaric batzuc erran çeçaten, Ecin eguiñ ciroqueen itsuaren beguiac irequi dituen

hunec, haur-ere hil ezeladín? **38** Iesus bada berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen, eta harribat haren gainera, ecarria. **39** Dio Iesusec, Altcha ecaque harria. Diotsa Marthac, hil içan cenaren arrebá, launa, kirestu duc gaurguero: ecen laur egunetacoa duc. **40** Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin sinhets badeçan ikussiren dunala lainoaren gloria? **41** Ken ceçaten bada harria, hila ecarri içan cen lekutic. Orduan Iesusec altchaturic goiti beguiac, erran ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiāt, ceren ençun bainauc: **42** Eta nic baniaquián ecen bethi ençuten nauala: baina inguru dagoen gendetzeagatic erran diát, sinhets deçatenetçat ecen hic igorri nauala. **43** Eta hauc erranic, voz goraz oihu eguiñ ceçan, Lazaro, athon campora. **44** Eta hil içan cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac cituela: eta haren beguitharea crobitchet batez cen estalia. Dioste Iesusec, Lacha ecaque eta vtzi ecaque ioaitera. **45** Bada Iudu Mariagana ethori ciadenetaric, eta Iesusec eguiñ cituen gaujac ikussi cituzetenetaric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan. **46** Baina hetaric batzu ioan citecen Pharisuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguiñ cituen gaujac. **47** Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Pharisieuéc conseillua, eta erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guijon hunec anhitz signo eguiten du. **48** Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan: eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay nationea. **49** Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, erran ciecen, Çuec eztaquique deus: **50** Eta eztuque pensatzan ecen probetchu dugula, guijombat hil dadin populuagatic, eta natione guicia gal eztadin. **51** Eta haur bere burutic etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano, prophetiza ceçan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. **52** Eta ez solament natione harengatic, baina are lainoaren haour barreyatuac bil litzançat batetara **53** Bada egun harçaz gueroztic consultatzan çuten elkarrequin hura hil leçatençat. **54** Iesus bada guehiagoric etzabilan aguerriz Iuduén artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco comarcarát, Ephraim deitzen den hirira: eta han egoiten cen bere discipuluequin. **55** Eta cen hurbil Iuduén bazcoa, eta igan cedin anhitz Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. **56** Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çuten, templean leudela, Cer irudi çaique, ecen eztela ethorriren bestara? **57** Eta eman ceçaten Sacrificadore principaléc eta Pharisieuéc manamendu, baldin nehorc ecaçutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençat.

12 Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetik ethor cedin Bethaniara, non baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. **2** Eguin cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitza eguiten çuen: eta Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetaric bat. **3** Orduan Mariaç harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vnta citzan Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethe cedin vnguentuaren vrrinez. **4** Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec, Iudas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. **5** Ceren vnguento haur ezta saldu içan

hirureun dinerotan, eta eman paubrey? **6** Eta haur erran ceçan, ez paubre harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoin baitzen, eta mulsá baitzuen, eta ecañen ciradenac harc ekarten baitzituen. **7** Erran ceçan bada Iesusec, Vtzi ecaç, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. **8** Ecen paubrecac bethiere vkanen dituque çuequin: baina ni eznaucue bethiere vkanen. **9** Orduan ecaçut ceçan luduetaric gendetze handic, ecen han cela: eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat, cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. **10** Eta consulta ceçaten Sacrificadore principaléc Lazaro-ere hil leçatençat. **11** Ecen luduetaric anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. **12** Biharamunean bestara ethori içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus ethorten cela Ierusalemera, **13** Har citzaten palma adarrac, eta ilki cequizquion aitzinera, eta oihu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela Iaunaren icenean ethorten den Israeleco reguea. **14** Eta eriden ceçan Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala, **15** Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric dagoela asto-vme ar-baten gainean. **16** Eta gauça hauc etzitzaten ecaçut haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cerean, orduan orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça hauc eguiñ cerautzatela. **17** Eta testificaltzan çuen harequin cen gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura resuscitatu çuela hiletaric. **18** Halacotz atzinera ethori-ere içan çayón gendetzea, ecen ençun çuten, harc miraculu haur eguiñ çuela. **19** Eta Pharisieuéc erran ceçaten bere artean, Eztaçusçaque ecen etzareta deus probetchatzen? horrá, mundua haren ondoan ioan da. **20** Eta baciraden Grec batzu igaiten ohi ciadenetaric adoratzera bestán: **21** Hauc bada ethor citecen Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta otohoitz eguiñ cieçoten, cioitela, launa, nahi guendiquec Iesus ikussi. **22** Ethorten da Philippe eta erraiten drauca Andriui, Andriùec berriz eta Philippe erraiten drauatec Iesusi. **23** Eta Iesusec ihardets ciecen, cioela, Ethori da ordua guijonaren Semea glorificaturen baita. **24** Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, baldin ogui bihia lurrera eroriric hil ezzpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi fructu anhitz ekarten du. **25** Bere viciari on daritzanac galduren du hura: eta bere viciari gaitz daritzanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat beguiraturen du hura. (*aiónios g166*) **26** Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri iarreiqui bequit: eta non ni içan bainaz, han ene cerbitza-ere içanen da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac. **27** Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac oren hunetaric: baina halacotz ethori nauc oren hunetara. **28** Aitá, glorifica ecaç eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic, cioela, Eta glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. **29** Eta gendetze han cenac, eta ençun çuenac, cioen, igorciribat eguiñ çuela. Bercéc ciointen, Aingueraü minçatu içan çayo. **30** Ihardets ceçan Iesusec eta erran, Ezta enegatic voz haur eguiñ içan, baina çuengatic. **31** Orain da mundu hunen iugemendua: orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. **32** Eta nic, baldin goititua banaiz lurretic, guciak tiraturen ditut neuregana. **33** (Eta haur erraiten çuen, aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) **34** Ihardets cieçón

gendetzeac, Guc ençun diagü Leguetic, ecen Christ badagoela eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guïçonaren Semea? nor da guïçonaren Seme hori? (aiōn g165) 35 Erran ciecén orduan Iesusec, Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çatezte Arguia duçueno, ilhumbeac ardiets etzitzatençat: ecen ilhumbean dabilanac, eztaqu norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaçue. Arguia baithan, Arguaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citzan Iesusec: guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu eguin baçuen-ere hayén aitzinean, etzutene sinhesten hura baithan: 38 Esaias prophetaren hitza compli ledinçát, cein erran vkan baitu, launa, norc sinhetsi vkan du gure hitza, eta launaren bessoa nori reuelatu içan çayo? 39 Halacotz ecin sinhets ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40 Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza: beguiz ikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ez teçaten, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaiasec, haren gloriá ikussi çueanean, eta minçatu içan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere anhitzec hura baithan sinhets ceçaten: baina Phariseaucgatic etzutene aithortzen, synagogatic campora egotz litecen beldurrez. 43 Ecen maiteago vkan dute guïçonén gloriá, ecen ez laincoaren gloriá. 44 Orduan oihu eguin ceça Iesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac, eztu sinhesten ni baithan, baina niigorri nauena baithan. 45 Eta ni ikusten nauenac, ikusten du niigorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni baithan sinhesten duenik batre, ilhumbean etztagoençat 47 Eta baldin nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzan hura: ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançat, baina mundua salua deçadançat. 48 Ni iraizten nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac, badu norc hura condemna deçan: ni minçatu naicen hitzac condemnaturen du hura azquen egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina niigorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen haren manamendu vicitze eternal dela: bada nic erraiten ditudan gauçác, nola Aitac eman baitrauzquit, hala erraiten ditut. (aiónios g166)

13 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala Iesusec ecen ethorri cela haren orena iragan ledinçat mundu hunetaric Ataganat, nola maite vkan baitzituen bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal ondoan (deabruac ia ecarri çueanean Iudas Iscarioten, Simonen semearean bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquialaric Iesusec gauça gucia eman drauzcala hari Aitác escuetara, eta bera laincoaganic ilki dela, eta laincoganat ioaiten dela: 4 laiquiten da affaritetic, eta vtziten du arropá: eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero ecar ceçan vr bacin batetara, eta has cedin discipuluon inén ikutzen, eta guerricatu cen oihalaz ichucatzen. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran cieçon, launa, hic niri oinac ikutzen drauzquidac? 7 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero eçagturen duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztituc ikuciren ene oinac seculan. Ihardets cieçon Iesusec, Baldin ikuz ezpaheçat, eztuc vkanen parteric enequin. (aiōn g165) 9 Diotsa Simon Pierrisec, launa, ez ene oinac solament, baina escuac-ere

eta buruä. 10 Diotsa Iesusec, Ikucia denac, eztic mengoaric oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu çarete, baina ez gucioc. 11 Ecen баçaçuan cein cen hura tradizten çuena: halacotz erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén oinac, eta bere arropac harçara harta cituenean, berriz mahainean, iarriric erran ciecén, Badaquique cer egui drauçedian? 13 Çuec deitzen nauçue, Magistrua eta launa, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. 14 Baldin beraz nic ikuci baditut çuen oinac launa eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar drauzteçue elkerri oinac ikuci. 15 Ecen exemplu eman vkan drauçuet, nic çuey egui drauçedian beçala, çuec-ere daguiçuen. 16 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta embachadorea hura igorten duena bainoa handiago. 17 Baldin gauça hauc badaquizquique, dohatsu içanen çarete baldin egui baditzaçue. 18 Eznaiz çueçaz gucioz minço: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da compli dadin Scripturá, Enequin ogua iaten duenac, althatu du ene contra bere oindogorá. 19 Oraindanic erraiten drauçuet egui dadin baino lehen, egui datenean, sinhets deçaçuençat ecen ni naicela. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nic norbeitigor badeçat, norcere hura recebitzen baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du niigorri nauena. 21 Gauça hauc erran cituenean Iesus trubla cedin spirítuan, eta testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric batetec tradituren nauela ni. 22 Orduan discipuluéc batac berceaganat behatzent gutén, ceinez minço cen dudatan içanez. 23 Eta cen Iesusen discipuluetaric bat mahainean haren bulharrera iarría, cein maite baitzuen Iesusec: 24 Eta keinu egui cieçon huni Simon Pierrisec, galde leguión, cein cen harc erraiten çuena. 25 Bada harc Iesusen stomaquera beheraturic, diotsa, launa, cein da? 26 Ihardets ceçan Iesusec, Hura duc nic ahamen trempatua emanen draucadana. Eta busti çueanean ahamena, eman cieçon Iudas Iscariot Simonenari. 27 Eta ahamenaren ondoan sar cequion Satan. Eta diotsa Iesusec, Eguiten duana egui fitetz. 28 Baina mahainean ciradenetaric batet-ere etzuen aditzen certara hura erran ceraucan. 29 Ecen batzuc vste çuten, ceren mulsa baitzuen Iudasec, ecen erran ceraucala Iesusec, Eros itzac bestacotzat behar ditugun gauçác: edo paubrey cerbait eman liecén. 30 Hura bada ahamena harturic, bertan ilki cedin, eta cen gauä. 31 Eta ilki çueanean, erran ceçan Iesusec, Orain glorificatu da guïçonaren Semea, eta laincoa glorificatu da harten. 32 Baldin laincoa glorificatu bada harten, laincoac-ere glorificaturen du hura bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. 33 Haourtoác, oraino appurbat çuequin naiz: bilhaturen nauçue: baina luduey erran drauedan beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çatezquete: hala çuey-ere erraiten drauçuet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauçuet, batac berceari on daritzoçuen, nic çuey on eritzu drauçedian beçala, çuec-ere elkarri on daritzoçuençat. 35 Hunetan eçagturen dute guciéc ecen ene discipulu çaretela, baldin charitate baduçue batac berceaganana. 36 Diotsa Simon Pierrisec, launa, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçon Iesusec, Norat ni ioaiten bainaiz, ecin orain iarrei qui aquidit: baina iarreiquiren atzait guero. 37 Diotsa Pierrisec, launa, ceren ecin iarrei qui naquidic orain?

neure arima hiregatic ecarriren diát. 38 Ihardets cieón lesusec, Eure arimá enegatic ecarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu nuqueano hiruretan.

14 Ezadila trubla çuen bihotza: sinhesten duque laincoa baithan, ni baithan-ere sinhets eçaçue. 2 Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade: baldin bercela baliz erran neraguaçuen, Banoa çuey leku appaincera. 3 Eta ioan naiçatenean, eta leku çuey appaindu draugequedanean, berriz ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere çaretençát. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquique, eta bidea badaquique. 5 Diotsa Thomasec, launa, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan bidea ahal daquiquegu? 6 Diotsa lesusec, Ni naiz bidea eta eguieta vicitzea: nehor ezta ethorten Aitaganra niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen baninduce ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen duque hura, eta ikussi duque hura. 8 Diotsa Philippec, launa, eracuts ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, 9 Diotsa lesusec, Hambat demboraz çuequin nauç, eta eznauc eçagutu ni? Philippe, ikussi nauenac ni, ikussi dic Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Ezruc sinhesten ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten drauzquiçuedan hitzac, neurorganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen Aitac eguiten ditu obrá. 11 Sinhets neçaçue ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçue. 12 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan obrá, harc-ere eguiñen ditu, eta hauc baino handiagoac eguiñen ditu: ecen ni Aitaganat ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean, hura dut eguiñen: glorifica dadinçat Aita Semeán. 14 Baldin cerbait esca baçaitezte ene icenean, nic dut eguiñen. 15 Baldin niri on badariztaue, ene manamenduac beguiratzaque. 16 Eta nic othoitz eguiñen draucat Aitari, eta berce Consolaçalebat emanen drauquet, dagoençat çuequin eternalqui: (*aión g165*) 17 Eguiazco Spíritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaquigue hura, ceren çuec baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. 18 Etzaituztet vtziren curtz: itzulirena naiz çuetara. 19 Oraino gutibat, eta munduac eznauguehiagoric ikussiren, baina çuec ikussiren nauçue: ceren ni vici bainaiz, çuec-ere vicico çarete. 20 Egun hartan çuec duque eçaguturen ecen ni naicela neur Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 Ene manamenduey datchetena, eta hec beguiratzten dituena, da niri on daritzana: eta niri on daritzana, ene Aitaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat, eta manifestaturen draucat hari neure buruä. 22 Diotsa ludasec, ez Iscariotec, launa, nondic da ceren guri eure buruä manifestaturen baitraucuc, eta ez munduari? 23 Ihardets ceçan lesusec, eta erran cieón, Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac onhetsiren du hura, eta haren gana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza eguiñen dugu. 24 Niri on eztaritztanac, ene hitzac eztitu beguiratzten: eta ençuten duçen hitza, ezta enea, baina ni igorri nauen Aitarena. 25 Gauça hauc erran drauzquiçuet, çuequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spíritu sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren

drauzquiçue gauça guciac, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran drauzquiçuedan gauça guciac 27 Baquea vtziten drauquet, neure baquea emaiten drauquet: eztrauçet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten çuey. Ezadila trubla çuen bihotza, eta ezadila icit. 28 Ençun duque ecen erran drauquedala, Banoa, eta itzulirena naiz çuetara. Baldin on bacindarizté, segur aleguera cintezquete ceren erran baitut, banoa Aitaganat: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauquet eguiñ dadin baino lehen, eguiñ datenean sinhets deçaquençát. 30 Eznaiz guehiagoric çuequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco princea, eta nitan eztu deus. 31 Bainha haur eguiten da, eçagut deçaçançát munduac: ecen on daritzadala Aitari: eta nola manatu bainau Aitac, hala eguiten dut. Iaíqui çaitetzte, goacen hemandic.

15 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina 2 Nitan fructu ekarten eztuen chirmendu gucia, kencen du: eta fructu ekarten duen gucia, chahutzen du, fructu guehiago ekar deçaçançát. 3 La çuec chahu çarete nic erran drauquedan hitzagatic. 4 Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, çuec chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartin, harc ekarten du fructu anhitz: ecen ni gabe deus ecin dadiçue. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago, egotzia da campora chirmendua beçala, eta eihartzen da: guero biltzen, eta sura egoizten, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan badaude, cer-ere nahi baituque esca çaitetzte, eta eguiñen çaiçue. 8 Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarräquen: eta içanen çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac begira baditzaque, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren manamenduac begiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ene alegrançá çuetan dagoençat, eta çuen alegrançá bethé dadinçát. 12 Haur da ene manamendua, batac bercea maite duçen, nic maite vkan çaituztedan beçala. 13 Haur baino amorio handiagoric nehor eztu, norbeitec bere arimá bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Çuec ene adisquide içanen çarete, baldin eguiñ badecaçue cer-ere nic manatzen baitrauquet 15 Guehiagoric etzaituztet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqu haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide, ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauquet. 16 Eznaueç çuec ni elegitu, baina ni elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu çaituztét, ioan çaitetzentet eta fructu ekar deçaçuen, eta çuen fructua dagoen: cer-ere esca baitzaquizquiole ene Aitari ene icenean, eman dieçaquençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçuet, elkar maite duçençát. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaituzté, badaquique ecen ni çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 20 Orhoit çaitetzte nic erran drauquedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, çuec-ere persecutaturen çaitutzte: baldin ene hitza beguiratu baduté, çuena-ere beguiraturen duté. 21 Bainha gauça hauc

guciac equinen drauzquiçue ene icenagatic, ceren ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. 22 Baldin ethorri ezpaninz, eta berey minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluquete: baina orain excusaric eztuté bere bekatuaz. 23 Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritz. 24 Baldin hayén artean nehorc bercec equin eztituen obrác equin ezpanitu, bekaturic ezluquete: baina orain ikussi ditutzé, eta gaitz eritzi draucute niri eta ene Aitari. 25 Bainha haur da hayén Leguean scribatua dagoen hitza compli dadincát, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzi draudate. 26 Bainha nic neur Aitaganic igorriren drauquedan Consolaçalea dathorreanen, Spiritu eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du niçaz. 27 Bainha çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin çarete.

16 Gauça hauc erran drauzquiçet scandaliza etzaiteztençat:

2 Egotziren çaitutzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborá non norc-ere hilen baitzaituze vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala laincoari. 3 Eta gauça hauc equinen drauzquiçue, ceren ezpaitute eçagutu Aita, ez ni. 4 Bainha gauça hauc erran drauzquiçet cuey, ordu hura ethorri datenean, orhoit çaitzençat heçaz, ecen nic erran drauzquiçuedala: badaric-ere gauça hauc hatseandanic eztrazquiçet erran, ceren çequin bainincén. 5 Bainha orain banoa ni igorri nauenaganat, eta çuetaric nehorc eznau interrogatzan, Norat oha? 6 Bainha ceren gauca hauc erran drauzquiçuedan, tristitiá bethe du çuen bihotza, 7 Bainha nic eguiä erraiten drauquet, behar duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta ethorriren çetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çetara. 8 Eta dathorreanen harc venguturen du mundua bekatzet eta iustitiaz eta iugemenduz. 9 Bekatuz diot, ceren ezpaitute ni baithan sinhesten. 10 Eta iustitiaz, ceren neure Aitaganát ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznauçue ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu baita. 12 Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar ditzaqueçue orain. 13 Bainha dathorreanen hura, Spiritu eguiazcoa diot, harc guidaturen çaitutzte eguiä guciata: ecen ezta minçaturen bere buruz, baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçac declaraturen drauzquiçue. 14 Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen du, eta declaraturen drauçue. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade: halacotz erran drauquet ecen enetic harturen duela eta declaraturen drauçuela. 16 Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun haur, Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat, eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. 18 Erraiten çuten bada, Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19 Eçagut ceçan bada lesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran ciecén, Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora gutibat eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren nauçue. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauquet, nigar eta lamentatione eguien duçue çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. 21 Emazteac, ertzen denean dolore du, ceren haren ordua ethorri

baita: baina erdi denean haourtcho batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guiçombat mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada orain tristitia duçue: baina harçara ikussiren çaitutztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegrançá eztu nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun hartan eznauçue deusez interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten drauquet ecen cer-ere escaturen baitzaizquiole ene Aitari ene icenean, emanen drauçuela. 24 Oraindrano etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitetzte, eta recebituren duçue, çuen alegrançá complitura dençat. 25 Gauça hauc comparationez erran drauzquiçet: baina ethorten da ordua ezpaintedzaiçue guehiagoric comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen bainaztaiçue. 26 Egun hartan ene icenean escaturen çarete, eta eztrauquet erraiten ecen nic otohoit equinen draucadala Aitari çengatic. 27 Ecen Aitac berac maite çaitutzte, ceren çuec ni maite vkan bainauçue, eta sinhetsi baituçue ecen laincoaganic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta ethorri naiz mundura: harçara vtziten dut mundua, eta banoa Aitaganát. 29 Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquigu ecen badaquizquiala gauça guciac, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan: huneçaz diagu sinhesten ecen laincoaganic ilki aicela. 31 Ihardets ciecen lesusec, Orain sinhesten duçue? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetará, eta ni neuror vtziren bainauçue: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran drauzquiçet, nitän baque duğuençat: munduan afflictione vkanen duçue: baina auçue bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

17 Gauça hauc erran citzan lesusec, eta goiti citzan beguiac

cerurát, eta erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure Semeac-ere hi glorifica eçançat. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciey, vicitze eternala eman diecençat. (*aiónios g166*) 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten lainco eguiazco, eta lesus Christ hic igori duana. (*aiónios g166*) 4 Nic glorificatu aut luraren gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica neçac hic Aitá, euror baithan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin mundu haur equin cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraueat hire icena hic niri mundutic eman drauztán guçoney: hireac situán, eta niri hec eman drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. 8 Ecen niri eman drauzquidán hitzac hæy eman dirauzteat: eta hec recebitu ciéti, eta eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen hic igori nauala. 9 Nic hecgatik otohoit equiten diat: eztiat munduagatic otohoit equiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriac dituc. 10 Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireac ene, eta glorificatu içan nauc hetan. 11 Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. 12 Hequin munduan nincenean, nic beguiratzen nitian hec hire icenean: niri eman drauzquidanac, nic beguiratut ciitat, eta hetaric batre eztuc galdu içan, perditionezco

semea baicen: Scripturá compli ledinçát. **13** Eta orain hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten ciat munduan, dutençát ene alegranza complitua berac baithan. **14** Nic eman diraueat hæy hire hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **15** Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. **16** Eztituc mundutic, nola ni-ere ezpainaiz mundutic. **17** Sanctificatzac hec eure eguiáz: hire hitza duc eguiá. **18** Nola ni igorri bainauc mundura, nic-ere igori ciat hec mundura. **19** Eta hecgatic sanctificatu diát neure buruā hec-ere sanctificatuac diradençát eguiáz. **20** Eta eztiat hecgatic solament othoitz eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgaticere bay: **21** Guciac bat diradençát, nola hi Aita baitaiza nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauäla. **22** Hic niri eman drautan gloriá, nic-ere eman diraueat hæy: bat diradençát gu-ere bat garen beçala. **23** Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat berean, eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, eta maite dituala hec ni maite vkan nauán beçala. **24** Aitá, niri eman drauzquidanac, nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát ene gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin baino lehendanic. **25** Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauäla. **26** Eta eçagut eraci diraueat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on erizi draután onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

18 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar baitzedin hura eta haren discipulua. **2** Eta баçaquian leku hura ludasec-ere, ceinec traditzen baitzen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu içan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Phariseuetaric officierac, ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. **4** Iesusec bada çaquiquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac, aitzinaraturic erran ciecen, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten, Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere ceinec traditzen baitzen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz, guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8** Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauquet ecen ni naicela: bada baldin ene bilha çabiltzate, vtitzague hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli ledinçát, Niri hic eman drauzquidianetaric, eztiát galdu batre. **10** Eta Simon Pierrisec nola baitzen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón escuinoco beharia: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçón bada Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztut edanen Aitac niri eman drautan copa? **12** Orduan bandáic eta capitainac eta Iduen officieréc elkarrekin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén vríte hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana.

14 Eta Caiphas cen conseillu eman cerauena Iduuey ecen probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. **15** Eta iarreiçiten çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubat, eta discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán. **16** Baina Pierris borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequión nescato borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçón Pierrisi nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guïçon hunen discipuluetaric? Dio harc, Ez naun. **18** Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz kamborra eguinic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin Pierris-ere eta berotzen cegoen. **19** Sacrificadore subiranoac bada interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrináz. **20** Ihardets cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóic munduari, nic bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora luduac alde guciataric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. **21** Cergatic interrogatzen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen ençun dutenac: hará, hec ciaquí cer erran dudan nic. **22** Eta gauça hauc harc erran cituenean, present ciraden officieretaric batec cihor colpebat eman cieçón Iesusi, cioela, Horrela ihardesten drauac Sacrificadore subiranoari? **23** Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz, testifica eçac gaizquia: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc? **24** Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **25** Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan harc, eta erran ceçan, Ez naiz. **26** Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharia ebaqui ceraucanaren ahaide batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? **27** Orduan berriz vka ceçan Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. **28** Guero eraman ceçaten Iesus Caiphasganic Pretoriota: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriota, satsu ezzitecençat, baina Bazcoa ian leçatençat. **29** Ilki cedin bada Pilate hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueque guïçon hunen contra? **30** Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-eguile ezpaliz, ezquindraueán hiri liuratua. **31** Dioste orduan Pilatec, Har eçaue haur çuec, eta çuen Leguearen arauetz condemnata eçaue. Orduan erran cieçoten Iduúec, Eztuc sori guretzát nehoren hiltzea. **32** Haur cen Iesusen hitza compli ledinçát, cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar luen. **33** Sar cedin bada berriz Pretoriota Pilate, eta dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz Iduen Reguea? **34** Ihardets cieçón Iesusec, Euroren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran draue niçaz? **35** Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Idu naiz? eure nationeac eta Sacrificadore principaléc liuratua arauté: cer egiñ duc? **36** Ihardets ceçan Iesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu hunetaric baliz ene resumá, ene gendeac combati litzquec Iduuey liura eznendingat: baina orain ene resumá eztuc hemengo. **37** Erran cieçón orduan Pilatec, Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan Iesusec, Hic dioc ene Regue naicela ni. Ni hunetacotzát iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethorri içan nauc mundura, testimoniage demodançát egiari.

Eguiatic den guiac, ençuten dic ene voza. **38** Diotsa Pilatec, Cer da egua? Eta haur erran çueñean, berriz ilki cedin luduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur baithan causaric batre. **39** Eta costumabat baituće bat larga dieçaquedan Bazcoz: nahi duće bada larga dieçaquedan luduen Reguea? **40** Oihuz iar citecen bada berriz guiac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas gaichtaguin-bat.

19 Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan.

2 Eta gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean, eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. **3** Eta erraiten çutén, Vngui hel daquilaia luduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. **4** Ilki cedin bada berriz Pilate campora, eta erran cieçén, Huná, ekarten drauquet campora, eçagut deçaquençat ecen eztudala hunetan hoguenic batre erideiten. **5** Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrico coroa çacarquela, eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guiçona. **6** Bainak ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu egui ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har eçaue ceuroc, eta crucifica eçaue: ecen nic eztut erideiten haur baithan hoguenic. **7** Ihardets cieçoten Iduéc, Guc Leguea diagu, eta gure Leguearen arauze hil behar dic, ecen laincoaren Seme bere buruä egui dic. **8** Ençun çueñean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. **9** Eta sar cedin Pretoriola berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta Iesusec repostaric etzieón eman. **10** Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minçó? Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire largatzeco? **11** Ihardets ceçan Iesusec, Ezuque bothereric batre ene contra, baldin eman ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu handiagoa dic. **12** Handic harat баçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina Iduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren adisquide: ecen bere buruä regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayók Cesari. **13** Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus, eta iar cedin alki iudicalean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen den lekuau. **14** Eta cen orduan Baczoco preparationea, eta sey orenén inguruä: orduan dioste Pilatec Iduye, Huná çuen Reguea. **15** Bainak hec oihu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea crucificaturen dut? Ihardets çacaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu regueric Cesar baicen. **16** Orduan bada eman cieçén crucifica ledinçat. Eta har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. **17** Eta hura bere crutzea çacarquela ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. **18** Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berceric biga, alde batetic eta bercretic, eta Iesus artean. **19** Eta scriba ceçan titulubat Pilatec, eta eçar ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO IVDVEN REGVEA. **20** Titulu haur bada Iduetaric anhitzec iracurt ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificat cen lekuau: eta cen scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. **21** Ciotsaten bada Pilati Iduén Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba Iduén Regue: baina berac erran duela, Iduén Reguea naiz. **22** Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu dudana, scribatu dut. **23** Bada gendarmeséc

Iesus crucificatu çutenean har citzaten haren abillamenduac, (eta egui citzaten laur parte, gendarmesetic batbederari ceini bere parte) iaca-ere har ceçaten: eta iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. **24** Erran ceçaten bada bere artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen içanen den: eta haur, Scriptura compli ledinçat, dioela, Ene abillamenduac partitu vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc egui citzaten. **25** Eta ceuden Iesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria Cleopasena eta Maria Magdalena. **26** Ikus citzanean bada Iesusec bere ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá, horrá hire semea. **27** Guero diotsa discipuluari, Horrá hire ama. Eta orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. **28** Guero nola baitzaquian Iesusec ecen berce gauça guiac ia complitu ciradela, compli ledinçat Scripturá, erran ceçan, Egari naiz. **29** Eta vncibat cen han vinagrez betheric eçaría. Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta hissopoaren inguruän eçarriric, presenta cieçoten ahora. **30** Eta hartu çueñean Iesusec vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruä beheraturic renda ceçan spiritua. **31** Orduan Iduéc ezlaudençat crutzean gorputzak Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguionen Pilati hauts litecen hayén çangoac, eta ken litecen. **32** Ethor citecen bada gendarmesac, eta hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac. **33** Bainak Iesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten hauts haren çangoac. **34** Bainak gendarmesetic batet dardoaz haren seihetsa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. **35** Eta ikussi duenac testifikatu vkan du, eta eguiazcoa da haren testimoniagea: harc badaqui ecen eguiác erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaquençat. **36** Eten gauça hauc egui içan dirade Scriptura compli ledinçat, Ezta hautsiren haren hecurric. **37** Eta berriż berce Scriptura batek erraite du, ikussiren duté nor çulhatu dutén. **38** Gauça hauen ondoan othoitz egui cieçón Pilati Joseph Arimatheacoac (cein baitzén Iesusen discipulu, baina ichilizco, Iduén beldurrez) ken leçan Iesusen gorputza: eta permetti cieçón Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan Iesusen gorputza. **39** Eta ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena Iesusgana gauaz lehenic) ekarten quela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat. **40** Har ceçaten orduan Iesusen gorputza, eta lot ceçaten hura mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute Iduéc ohorzeco. **41** Eta hura crucificatu içan cen leku harten cen baratzebat, eta baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaitzén nehor eçarri içan. **42** Han bada, Iduén preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén monumenta, eçar ceçaten Iesus.

20 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean, oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic aldaratua. **2** Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana, eta berce discipulu Iesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté launa monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. **3** Ilki cedin bada Pierris, eta

berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequión Pierrisi, eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheitituric ikus citzan oihalac aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da orduan Simon Pierris hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han ecarriac: 7 Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez oihalequin ecarria, baina appart birebilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin berce discipulu monumentera lehenic ethorri içan cen hura-ere, eta ikus ceçan, eta sinhets ceçan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturá, ecen behar cela hura hiletaric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac beretarat. 11 Baina Maria cegoen monumenteren aldean campotic, nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus citzan bi Aingueru churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea oinetara, lesusen gorputza etzan içan cen leukan. 13 Eta hec erran cieçoten, Emazteá, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene launa, eta ezpaitaquit non ecarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul cedin guibelerat, eta ikus ceçan lesus han cegoela, eta etzaquian lesus cela. 15 Diotsa lesusec, Emazteá, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila? Harc vstez ecen baratzecaina cela, diotsa, launa, baldin hic eraman baduc hura, erradac non ecarri duán: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa lesusec, Mariá: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17 Diotsa lesusec, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun igan neure Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure laincoagana eta çuen laincoagana. 18 Ethor cedin Maria Magdalena contatzan cerauela discipuluey ecen ikussi çuela launa, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu cenean Sabbathoén asteco lehen egun harten, eta borthác ertsiac ceudela, non bilduac baitziraden discipuluac Iduén beldurrez, ethor cedin lesus eta gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seihetsa: eta aleguera citecen discipuluac ikussiric launa. 21 Eta erran cieçén berriz, Baquea dela çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çatuztet çuec. 22 Eta haur erran çuenean, hats eman cieçén eta erran, Recibi eçaçue Spiritu saindua. 23 Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çaitze häy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue,eduquiac dirade. 24 Eta Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin lesus ethorri cenean. 25 Erran cieçoten bada hari berce discipuluéc, ikussi diagu launa. Eta harc erran cieçén, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén seignalea, eta ecar ezpadeçat neure erhia itzén leukan, eta ecar ezpadeçat neure escua haren sehetsean, eztut sinhetsiren. 26 Eta çortzi egunen buruán berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor cedin lesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta erran ceçan, Baquea dela çuequin. 27 Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta hedat eçac eure escua, eta eçarrac ene sehetsean: eta ezaicela sinheste-gabe, baina sinheste-dun. 28 Eta ihardets ceçan Thomasec: eta erran cieçón, Ene launa eta ene laincoá. 29 Diotsa lesusec, Ceren ikussi bainauc, Thomas

sinhesten duc: dohatsu dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. 30 Bada anhitz berce signoric-ere egun ceçan lesusec bere discipuluén aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac liburu hunetan. 31 Baina gauça hauc scribatu içan dirade, sinhets deçaquençat ecen lesus dela Christ laincoaren Semea, eta sinhesten duçuela vicitzea duçuençat haren icanean.

21 Guero manifesta cequién berriz lesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean, manifesta cedin bada hunela: 2 Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetic berceric biga. 3 Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaçac guere hirequin. Parti citecen, eta igan citecen vncira bertan: eta gau hartan etzeçaten deus har. 4 Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin lesus vr bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc lesus cela. 5 Dioste bada lesusec, Haourrác, iaquiric batre baduque? Ihardets cieçoten, Ez. 6 Eta harc dioste, Egotzaçue sarea vnciarens escuineco aldera, eta eriden duque. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaqueten arrainén anhitez. 7 Diotsa bada lesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi, launa duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen launa cela, bere iuppáz ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruă itsassora. 8 Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruă) tiratzun çutela sarea arrainez bethea. 9 Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac ecarriac, eta arraina gainean ecarria eta ogua. 10 Dioste lesusec, Ekarçue orain hartu dituçen arrainetaric. 11 Igan cedin Simon Pierris, eta tira ceçan sarea lurrera, ehun eta berroguey eta hamairur arrain handiz bethea: eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. 12 Dioste lesusec, Çatozze barazcal çaitzezte. Eta discipuluetic batre etzayón venturatzen interrogatzen, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen launa cela. 13 Ethorten da bada lesus eta hartzen du ogua eta emaiten draue, eta arrainetic halaber. 14 Haur cen ia heren aldia lesus bere discipuluey manifestatu içan çayena hiletaric resuscitatuz gueroztic. 15 Bada barazcaldu ciradenean, diotsá Simon Pierrisi lesusec, Simon Ionaren semeá, hauc baino hobe dariztac? Diotsa, Bay launa: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene bildotsac. 16 Diotsa are berriz, Simon Ionaren semeá, on dariçtac niri? Diotsa, Bay launa, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac ene ardiac. 17 Erraiten drauca herenean, Simon Ionaren semeá, on dariçtac niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On dariçtac niri? Eta erran cieçón, launa, hic gauça guciak badaquizquic, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa lesusec, Bazcaitzac ene ardiac. 18 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, gazteago incenean, guerricatzan incén, eta bahindoan norat nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta bercec guerricaturen au, eta eramanen au nahi eztuequean lekura. 19 Eta haur erran ceçan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen laincoa. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. 20 Itzuliric Pierrisec ikus ceçan lesusec maite çuen discipulu hura, irarriquiten cela, cein sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera,

eta erran baitzean, launa, nor da hi traditzen auena? **21**
Haur bada ikussi çuenean Pierrisec, diotsa lesusi, launa, eta
haur cer? **22** Diotsa lesusec, Baldin hori nahi badut dagoen
nathorreno, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. **23** Eta ilki cedin
hitz haur anayén artean ecen discipulu hura etzela hilen: baina
etzeraucan erran lesusec, eztuc hilen: baina, Baldin hori nahi
badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? **24** Haur da
discipulu hura ceinec testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça
hauc harc scribatu ditu: eta badaquigu ecen eguiazco dela
haren testimoniagea. **25** Baina bada anhitz berce gauçaric-ere
lesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz punctu,
munduac-ere eztut vste eduqui litzaqueela scriba litezquen
liburuäc.

Eginak

1 LEHENIC minçatua içan nauc, Theophile, Iesus eguiten eta iracasten hassi içan cen gauça guciéz. **2** Elegitu cituen Apostoluey Spiritu sainduaz manamenduac emanic, goiti recebitu cen egunerano. **3** Ceiney eracutsi-ere baitu bere buruā viciric bere passioneaz gueroztic anthitz seignale segurez, berroguey egunez hæy eracusten eta laincoaren resumáz minçatzen çayela. **4** Eta bildu cituenean, mana citzan ezlitecen parti Ierusalemetic, baina iguríqui leçaten Aitaren promessa, Cein, dio, ençun baituque eneganic. **5** Ecen Ioannesec batheyatu du vrez, baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz anhitz egun gabe. **6** Hec bada bildu ciradenean interroga ceçaten hura, ciotela, launa, dembora hunetan bere staturaco drauac resumá Israeli? **7** Eta erran ciecen, Ezta çuey eman Aitac bere bothere proprian ecarri dituen demborén edo sasoinén eçagutzea. **8** Bainan recibituren duque çuen gainera ethorriren den Spiritu sainduaren verthutea, eta içanen çäizquidate testimoniò Ierusalem, eta ludea gucion, eta Samarian, eta lurraren bazterrano **9** Eta gauça hauc erran cituenean, hec çacussatela altcha cedin: eta hodey batec harturic eraman ceçan hayén beguietaric. **10** Eta cerurat beguiac fintacuac çadutzatela hura ioaten cenean, huná, bi guïçon presenta citecen hayén aitzinean veztidura churitan: **11** Cenéc erran-ere baitzeçaten, Galileaco guïçonác, cergatic zaudete, cerurat beha çaudetela? goiti çuetaric cerurat recebitu den Iesus haur, hala ethorriren da nola ikussi baituque cerurat ioaiten. **12** Orduna itzul citecen Ierusalemera Oliuatzetako deitzen den menditic, cein baita Ierusalemenco aldean, Sabbath baten bidean. **13** Eta sarthu içan ciradenean, igan citecen gambera gora batetara non baitzeuden Pierris eta Iacques, Ioannes eta Andriu, Philippe eta Thomas, Bartholomeo eta Mattheu, Iacques Alpheoreen semea eta Simon Zelotes, eta Iuda Iacquesen anaya. **14** Hauc guciéc perseveratzen çuten gogobatez othoitzzatan eta orationetan emaztequin, eta lesusen ama Mariarequin, eta haren anayequin, **15** Eta egun hetan iaiquiric Pierrisec discipuluen artean, erran ceçan (eta cen han berean compainiabat seioguey personaren ingurucor) **16** Guiçon anayeác, complitu behar cen Scriptura haur, cein aitzinetic erran baitu Spiritu sainduac Dauid-en ahoz, Iudasez, cein içan baita lesusen hatzamailén guidari: **17** Ecen contuco cen gurequin, eta recebitu vkan çuen administratione hunetako portionea. **18** Harc bada acquisitu du landabat iniquitatezko alocairutic, eta bere buruā egotziric erditic leher eguiñ vkan du, eta vrratu içan dirade haren halsar guciac. **19** Eta gauça haur eçagutu içan da Ierusalemenco habitant guciéz: hala non deithu içan baita landa hura hayén lengoage propriz, Haceldama: erran nahi baita, odol landa. **20** Ecen scribatua da Psalmuen liburuán, Eguin bedi haren habitationea desert, eta eztén han habita dadiinic. Eta, Haren administrationea har deçan berce batec. **21** Behar da beraz gurequin bildu içan diraden guïçon hautaric, Iesus launa gure artean ioan eta ethorri içan den dembora gucion, **22** Hassirc Ioannesen Baptismotic, gureganic goiti recebitu içan den egunerano, bat eguiñ dadin haren resurrectionearen testimonio gurequin. **23**

Presenta citzaten bada biga, Ioseph Barsabas deitzen cena, cein icen goiticoz lusto deithu içan baita, eta Matthias. **24** Eta othoitze eguiten çutela erran ceçaten, Hic launa gucion bihotzac baitecaguzquic, eracutsac cein elegitu duán bi hautaric, **25** Har deçançat ministerio hunetako eta Apostolutassuneco, portionea, ceinetaric erauci içan baita Iudas, ioan ledinçat bere lekûrât. **26** Eta egotz citzaten hayén çortheac, eta eror cedin çorthea Matthiasen gainera, eta consentimendu batez eçar cedin hameca Apostoluen contuan

2 Eta ethorri cenean Mendecoste eguna, guciac ciraden gogo batez leku batetan berean. **2** Eta eguiñ cedin subitoqui cerutic soinubat botheretsuqui heldu den haice baten ancora, eta bethe ceçan etche gucia non baitzeuden iarriric: **3** Eta aguer cequizquien suaren ançoco mihi partitua, eta paussa cedin hetaric batbederaren gainean. **4** Eta bethe citecen guciac Spiritu sainduaz, eta has citecen minçatzen lengoage arrotzez, Spirituac minçatzeria emaiten cerauen beçala. **5** Eta bacén Ierusalem egoiten ciraden ludu laincoaren beldurra çuten guïcontaric, ceruaren azpico natione orotaric. **6** Bada hots haur eguiñ cenean, bil cedin gendaldebat, eta trubla cedin, ceren batbederac ençuten baitzituen bere lengoage propriz hec minçatzen. **7** Eta spantatuac ceuden guciac, eta miresten çuten elkarri ciotsatela, Huná, minço diraden hauc guïcior, eztirade Galileano? **8** Nolatan bada guc dançuzquigu batbedera iayo içan garen lengoage propriaz minçatzen? **9** Parthianoéc eta Medianoéc eta Elamítéc, eta Mesopotamian egoiten diradenéc, eta Iudean, eta Cappadocian, Ponten, eta Asian, **10** Phrygian eta Pamphylian, Egypten, eta Lybia bazterretan, baita Cyreneco aurkán, eta Roman daudenéc, eta Iuduéc eta Proselytoéc, Cretianoéc eta Arabianoéc: **11** Ençuten ditugu hauc gure lengoagez minço diradela laincoaren gauça magnificoec. **12** Eta spantatuac ceuden guciac, eta etzaquitén cer pensa, elkarri ciotsatela, Cer erran nahi da haur? **14** Bainan çutic cegoela Pierrisec hamequequin, altcha ceçan bere voza, eta minça cequien, ciuela, Guiçon Iuduác eta Ierusalemen habitatzen çareten guciá, haur iaquique, eta beharriez har itzaue ene hitzac. **15** Ecen eztirade, çuec vste duçuen beçala hauc hordi, ikussiric ecen egunaren heren orena dela. **16** Bainan haur da loel prophetáz erran içan dena. **17** Eta içanen da, azquen egunetan (dio lain-coac) erautsiren baitut neure Spiritutic haragui gucioren gainera: eta prophetizaturen dute çuen seméc eta çuen alabéc, eta çuen gaztéc visioneac ikussiren dituzte, eta çuen çaharréc ametsez amets eguiñ duté. **18** Eta segur neure muthilén eta neure nescatoen gainera egun hetan erautsiren dut neure Spiritutic, eta prophetizaturen duté. **19** Eta eguiñ ditut gauça miraculuzcoac ceruán garayan, eta signoac lurrean beherean, odol eta su eta kezco vapore. **20** Iguzquía cambiaturen date ilhumbetara, eta ilhargua odoletara, launaren egun handia eta notablea dathorrein baino lehen. **21** Eta içanen da norc-ere inuocaturen baitu launaren icena, saluaturen baita haina. **22** Israeltar guïçonác, ençun itzaue hitz hauc: Iesus Nazarenoa, guïçon laincoaz approbatua çuec baithan obra excellentez eta miraculuz eta signoz, cein eguiñ baititu laincoac harçaz çuen artean, ceuroc-ere daquïçuen beçala: **23** Haur, laincoaren

confeillu arrastatuz eta prouidentiaz emana hartu cindutenean, gaichtoén escuz crucificaturic hil vkan duçue. **24** Cein laincoac resuscitatu baitu, herioaren doloreac lachaturic, ceren ezpaitzén possible hura harçaz, eduqui ledin. **25** Ecen Dauid-ec erraute du harçaz, Contemplatzen nuen launa neure aitzinean bethiere: ecen neure escuineco aldean daut higui eznadin **26** Halacotz alegueratu da ene bihotza, eta boztu da ene mihia, eta are guehiago ene haraguia paussaturen da sperançatan. **27** Ecen eztuc vtziren ene arimá sepulchrean, eta eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric sendi deçan. (**Hadés g86**) **28** Eçagut eraci drauzquidac vicitzearen bideac, betheren nauc bozcarioz eure beguitharte aitzinean. **29** Guiçon anayeác, frangoqui erran ahal deçaqueçuet Dauid patriarcház, ecen hura hil içan dela eta ohortze içan dela, eta haren sepulchrea gure artean dela egungo egunerano. **30** Bada Propheta nola baitzén, eta baitzaquian ecen iuramenduz iuratu ceraucala laincoac ecen haren guerrunceco fructutic, haragiaren araez, Christ suscitaturen quela, haren throno gainean iar eraciteco. **31** Aitzinetic ikussiric minçatu içan da Christen resurrectioneaz, ecen eztela vtzi içan haren arima sepulchrean, eta haren haraguiaç eztuela ikussi corruptioneric. (**Hadés g86**) **32** Iesus haur resuscitatu vkan du laincoac, eta gauça hunez gu gucioc gara testimonio. **33** Bada laincoaren escuinaz altchatu içan denean eta Spiritu sainduaren promessa Aitaganic recebitu duenean, erautsi vkan du quec orain dacussaçun eta dançuñen haur. **34** Ecen Dauid ezta igan ceruëtarra: baina dio berac, Erran drauca launac ene launari, lar adi ene escuinean, **35** Eçar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella. **36** Segur iaquin beça bada Israeleco etche guciac, ecen hura laun eta Christ eguiñ duela laincoac: Iesus quec crucificatu duçuen haur diot. **37** Eta gauça hauc ençunic bihotz-chimico har ceçaten, eta erran cieçoten Pierrisi eta berce Apostoluey, Cer eguiñen dugu/guiçon anayeác? **38** Eta Pierrisec dioste, Emenda çaitetze eta batheya bedi çuetaric batbedera Iesus Christen icenean bekatuén barkamendutan: eta recebituren duçue Spiritu sainduaren dohaina. **39** Ecen çuey eguiñ çaique promessa eta çuen haourrey, eta vrrun diraden guciey, cembat-ere deithuren baititu gure lainco launac. **40** Eta anhitz berce hitzez testificatzen çuen, eta exhortatzeten cituen, ciøela, Salua çaitetze natione gaichto hunetaric. **41** Bada gogotic haren hitza recebitu çutenac, batheya citecen, eta augmenta citecen egun harten hirur milla arimaren inguruäz. **42** Eta perseueratzen çuten Apostoluén doctrinán, eta communicationean, eta oguiareh haustean, eta orationétan. **43** Eta arima guciari beldurtassun lot cequion, eta anhitz gauça miraculuzco eta signo Apostoluez eguiten cen. **44** Eta sinhesten çuten guciac-ere elkarrequin ciraden, eta gauça guciac commun citutzén. **45** Possessioneac eta onhassunac saltzen cituzten, eta partitzen cerezten guciey batbederac beharra çuenaren araura. **46** Eta egun oroz perseueratzen çuten gogo batez templean, eta hausten çutela ogua etchez etche, hartzen çuten bere othorançá alegrançarequin eta bihotzezco simplicitarequin: **47** Laudatzen çutela laincoa, eta gratia çutela populu guria baithan. Eta launac eratchequiten ceraucan gende saluatu içatecoric egun oroz Eliçari.

3 Bada Pierris eta Ioannes elkarrequin igaiten ciraden templera othoitz ordutan, baitzén bedratzi orenetan. **2** Eta guiçon

bere amaren sabeleandanic maingu cembat ekarten cen: cein eçarten baitzutén egun oroz templeco bortha Ederra deitzen denean, elemosyna esca lequiençat templean sartzen ciradeney. **3** Harc ikus citzanean Pierris eta Ioannes templean sartzera cioacela, othoitz eguiñ ciecen elemosynabat luencat. **4** Bainan harenganat beguiac çorrozturic Pierrisec loannesequin erran ceçan, Beheçac gureganat. **5** Eta hura beguira çayen çorrozqui, hetaric cerbait recebitu vtsez. **6** Orduan Pierrisec erran ceçan, Ciharric ez vrheric eziät: baina cer baitut hura emaiten drauat: Iesus Chrif Nazarenoren icenean iaiqui adi eta ebil adi. **7** Eta hura escu escuinetic harturic, goiti ceçan, eta bertan erscont citecen haren oin çoláç eta aztlac. **8** Eta iaucirci gueldi cedin çutic, eta başabilan: eta sar cedin hequin templean, ebilten eta iauzten cela eta laudatzen çuela laincoa. **9** Eta ikus ceçan hura populu guciac çabilala, eta laudatzen çuela laincoa. **10** Eta eçagut ceçaten, hura ecen hura cela elemosyna esquez templeco bortha Ederrean iarten cena: eta bethe citecen iciapenez eta spantamenduz hari heldu içan çayón gauçaren gainean. **11** Eta maingu sendatu içanac Pierris eta Ioannes çadutzala, laster eguiñ ceçan hetara populu guciac Salomonen deitzen den galeriara, spantaturic. **12** Hori ikussiric Pierrisec ihardets cieçón populuari, Israeltar guïçonác, cergatic miraculuz çaudete huneçaz? edo cergatic guregana beguiac çorrozturic çaudete, gure verthutez edo saindutassunez haur ebil eraci baguindu beçala? **13** Abrahamen eta Isaac-en eta Iacob-en laincoac, gure aiten laincoac glorificatu du Iesus bere Semea, quec liuratu eta vkatu duçüena Pilaten aitzinean, harc largatzeco cela iugeatu baçuen-ere. **14** Baina quec saindua eta iustoia vkatu duçue, eta requeritu duçue guicerhailebat eman lequíuen: **15** Eta vicitzearen princea hil vkan duçue, cein laincoac hiletaric resuscitatu baitu: eta gauça hunez testimonio gara gu. **16** Eta haren icena baithango fedez, ikusten eta eçagutzen duçun haur, fortificatu vkan du haren icenac: eta harçaz den fedecabere membro gucietaço dispositione haur huri eman drauca çuen guciöni presentián. **17** Eta orain, anayeác, badaquit ecen ignorantiaz eguiñ vkan duçuela, çuen Gobernadorec-ere beçala. **18** Baina laincoac aitzinetic bere Propheta gucién ahoz erran cituen gauçác, Christec suffrituren çuela, hala complitu vkan ditu. **19** Emenda çaitetze bada, eta conuerti çaitetze, ken ditecençat çuen bekatuac. **20** Refrigeramendutaco demboráç ethorri diratenean launaren presentiatic, etaigorri duqueenean çuey aitzinetic erran içan çaiçüena, Iesus Christ: **21** Cein ceruäc.eduqui behar baitu, laincoac, munduaren hatseandanic Propheta saindu gucién ahoz erran dituen gauça gucién restaurationecono demboretarano. (**aïon g165**) **22** Ecen Moysesec aitey erran vkan draue, Prophetabat suscitaturen drauçe çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: ençunen duçue hura minçaturen çaiqueçüen gauça gucietaç. **23** Eta içanean da, nor-ere Propheta hari behaturen ezpaitzayo, deseguinen baita populuaren artetic. **24** Etare Samuelez guerozco Propheta guciéc, eta gueroz prophetizatu duten guciéc aitzinetic erran-ere badituzte egun hauc. **25** Çuec çarete Prophetén, eta laincoac gure aitey ordenatu drauen aliançaren seme, ciotsala Abrahami. Eta hire hacian benedicatuac içanen dituc lurreco familia guciac. **26** Çuey lehenic laincoac suscitaturic Iesus bere Semeaigorri

vkan drauce, harc benedica cinçatençat, çuetaric batbedera
çuen gaichtaquerietaric conuertituz.

4 Bainha hec populuari minço çáizcalo, ethor cequitzén
Sacrificadoreac eta templeco Capitaina, eta Sadduceuac, **2**
Gaitzituric ceren iracasten baitzutén populu, eta predication
baitzutén lesusen icenean hiletarico resurrectionea. **3** Eta escuac
egotz citzaten hayén gainera, eta eçar citzaten presoindeguian
biharamunerano. Ecen ia arratsa cen. **4** Eta hitza ençun
çutenetaric anhitzec sinhets ceçaten: eta guionén contua equin
cedin borz millatarano. **5** Eta guertha cedin biaramunean bil
baitzitecen hayén Gobernadoreac eta Ancianoac eta Scribác
Ierusalemera: **6** Eta Annas Sacrificadore subiranoa, eta Caiphas
eta Ioannes, eta Alexander, eta Sacrificadorén arraçatic ciraden
guciac. **7** Eta artean eçarri citzutenean, interroga citzaten,
Cer botherez edo noren icenean gauça haur equin duçue
çuec? **8** Orduan Pierrisec Spiritu sainduaz hetheric, erran
ciecen, Populuaren Gobernadoreac eta Israeleco Ancianoác, **9**
Egungo egunean guion impotent bat equin içan çayón vnguiaz
examinatzen garenaz gueroz, cer moinez haur sendatu içan
den: **10** Iaquique çuec guioc eti Israeleco populu guiciac,
ecen Jesus Christ Nazarenoren icenean cein çuec crucificatu
baitzuç, cein laincoac resuscitatu baitu hiletaric, harçaz guion
haur dagoela sendoric çuen aitzinean. **11** Haur da harri çueçaz
edificaçaleoz arbuyatu içan den hura, cein equin içan baita
cantoin buru. **12** Eta ezta bercetan batetan-ere saluamenduric:
ecen berce icenic ezta ceruären azpian guioney eman çayenic,
ceinez saluatu behar garén. **13** Orduan ikussiric Pierrisen
minçatzeko hardieçá eta Ioannesena, eta eçaguturic ecen
guion letra-gabeac eta idiotac ciradela, miresten çutén, eta
eçagutzen çutén hec lesusequin içanac ciradela. **14** Eta
çacussatenean sendatu içan cen guionona hequin present
cela, ecin deusetan contrasta ahal citaqueen. **15** Orduan hec
conseillutic campora ilkitera manaturic: compartitzen çutén
elkarren artean, **16** Cioitelo, Cer eguien drauegu guion
hoey? ecen signo clarobat hauçaz equin içan dela, manifest
da Ierusalemeco habitant guciey, eta ecin vka deçaquegu. **17**
Baina guehiagoric publica eztadin populuaren artean, defendia
diecegun mehatchuz, eztaquizquión guehiagoric minça icen
horretan nehori-ere. **18** Bada hec deithuric mana citzaten
neholetan-ere ezelitecen minça, eta ezleçaten iracats lesusen
icenean. **19** Bainha Pierrisec eta Ioannesec ihardesten çutela
erran ciecén, Eya laincoaren aitzinean gauça iustoa denez
lehen çuey obeditzea ecen ez laincoari, iugea eçaçue. **20**
Ecen segur, ecin daidiquegu ençun eta ikussi ditugun gauçá
erran eztitzagun. **21** Orduan hec mehatchurequin vtzi citzaten
ioaitera, ez eridenez nolatan puni ahal litzaqueitezun, populuaren
causaz, ceren guicéc laincoa glorificatzen baitzutén equin içan
cenaz. **22** Ecen berroguey vrthe baino guehiago cituen guionac,
ceinen gainean sendatzeko signo haur equin içan baitzén. **23**
Eta ioaitera vtzi citzutenean ethor ciecén bere gendetara, eta
conta ciecén cer-ere Sacrificadore principaléc eta Ancianoéc
erran baitzerauécén. **24** Eta hec ençun citzutenean gogo batez
altxa ceçaten voza laincoagana, eta erran ceçaten, launa, hi
aiz ceruá eta lurra, itsassoa eta hetan diraden gauça guiciac

equin dituán laincoa, **25** Daud eure cerbitzariaren ahoz erran
duana, Cergatic mutinatu içan dirade gendeac, eta populuéc
pensatu vkan ditutzé gauça vanoac? **26** Bildu içan dirade lurreco
regueac, eta princeac elkarrequin bathu içan dirade launaren
eta haren Christen contra, cein vnciatu baituc, Herodes eta
Ponce Pilate Gentilequin eta Israeleco populuarequin. **28** Eguin
leçatençat cer-ere hire escuac eta hire conseilliac lehenetic
eguitera determinatu baitzuen. **29** Orain bada launa, beha eçac
hayén mehatchuetara, eta eman iecéc eure cerbitzariey libertate
gucirequin hire hitzaz minça ditecen: **30** Eure escuac hedaturic
ossassun emaitera, signoac eta miraculac equin ditecen lesus
hire Seme Sainduaren icenean. **31** Eta otohoitz equin çutenean,
ikara cedin lekua ceinetan bilduac baitziraden: eta bethe citecen
gucioc Spiritu sainduaz, eta minçatzen ciraden laincoaren hitzaz
hardieçarequin. **32** Eta aralde sinhetsi vkan çuteneñ bihotza
eta arimá cen bat: eta nehorc posseditzen cituen gaucetaric
etzen erraiten deus bereric çuela, baina gauça guiac citzutén
commun. **33** Apostoluec-ere verthute handitan testifatzen
çutén lesus launaren resurrectionea, eta gratia handia cen
bayen guicén gainean. **34** Ecen nehorc deusen beharric etzen
hayén artean: ceren landaric edo etcheric çuten guicéc saltzen
baitzutén, eta saldu içan ciraden gaucén precioa ekarten
baitzutén **35** Eta eçarten Apostoluén oinetara: eta partitzen
çayón batbederari, beharra çuenaren aaura. **36** losesec bada,
cein icen goiticoz dei baitzedin Apostoluéz Barnabas (erran nahi
baita consolationezco semea) Leuitác, nationez Cyprianoac, **37**
Possessionebat nola baitzuen sal ceçan hura, eta ekarriric diruá
eçar ceçan Apostoluén oinetara.

5 Bainha Ananias deitzen cen guion batec, Sapphira bere
emaztearequin sal ceçan possessionebat: **2** Eta apparta
ceçan preciotic partebat, haren emazteac-ere çaquialaric: eta
cembeit parte ekarriric, Apostoluén oinetara eçar ceçan. **3** Eta
erran ceçan Pierrisec, Ananias, cergatic bete du Satanec hire
bihotza Spiritu sainduari gueçur erraitera, eta landaren preciotic
appartatzera? **4** Baldin beguiratuhau etzena hire guelditzen?
eta salduric hire botherean etzena? cer cen cergatic gauça
hori gogoan eçarri behar auen? eztrauec guioney gueçur
erran, baina laincoari. **5** Eta Ananias hitz hauc ençunic, eror
cedin, eta renda ceçan spiritua: eta beldurtassun handia iar
cedin gauça hauc ençuten citzutzen guicén gainean. **6** Eta
iaiquiric lagun gazte batzuc har ceçaten hura, eta camporat
eramanic ohortz ceçaten. **7** Eta guertha cedin quasi hirur
orenburuán, haren emaztea-ere, cer equin cen etzaquialaric,
sar baitzedin: **8** Eta erran ciecón Pierrisec, Erran ieçadan
hambatetan landá saldu duçue? Eta harc erran ceçan, Bay,
hambatetan. **9** Orduan Pierrisec diotsa, Cer da iunctatu içan
baitzarete çuen artean launaren spirituaren tentatzera? horrá,
hire senharra ohortze dutenén oinac borthán, eta eramanen
aute hi. **10** Eta bertan eror cedin haren oinetara eta renda ceçan
spiritua. Eta sarthuric lagun gaztéc eriden ceçaten hura hilak,
eta camporat eramanic ohortz ceçaten bere senharraren aldean. **11**
Eta beldurtassun handia equin cedin Eliçä guiciaren gainean, eta
gauça hauc ençuten citzutzen gucién gainean. **12** Eta Apostoluén
escuz eguiten cen anhitz signo eta miraculu populuuan: (eta

ciraden guciac gogo batetaco Salomonen galerián. **13** Eta bercretaric batre etzén venturatzan hequin nahastecatzena: baina magnificatzen cituen hec populua. **14** Eta emendatzenago cen launean sinhesten çutenen compainiá, hambat guíçonez nola emazte) **15** Hambat non karriquetara ekarten baitzitzutén. eriac, eta ohetan eçarten eta licteratan, Pierris ethor ledinean haren itzala berere hetaric cembeiten gainetic iragan ledinçát. **16** Eta biltzen cen hiri hurbiletaco communa-ere Ierusalemera, ekarten cituztela eriac eta spiritu satsuez tormentatuac: eta guciac sendatzen ciraden. **17** Orduan iaiquiric Sacrificadore subiranoa, eta harequin ciraden guciac (cein baita Sadduceen sectá) inuidiaz bethe citecen. **18** Eta egotz citzaten escuac Apostoluén gainera, eta eçar citzaten presoindegui publicoan. **19** Baina launaren Aingueraüc gauaz irequi citzan presoindeguico borthác: eta hec campora idoquiric, erran ceçan, **20** Çoazte, eta templean çaudetela declaira ietzoçue populuari vicitze hunetaco hitz guciac. **21** Eta hec haur ençunic far citecen arthatsean templean, eta iracasten ari ciraden. Eta ethorriric Sacrificadore subiranoac, eta harequin ciradenéc bil ceçaten conseillua eta Israeleco haourrén Anciano guciac: eta igor ceçaten presoindeguira erekar litecençát. **22** Baina ethorriric officieréc etzitzaten eriden presoindeguian, eta itzuliric conta ceçaten, **23** Cioitela, Presoindeguia behinçát eriden dugu ertsia diligentia gúcirequin, eta goardác campotic borthén aitzinean ceudela: baina irequi dugunean, nehor eztugu barnean eriden. **24** Hitz hauc ençün eta, Sacrificadore subiranoa eta templeco Capitaina, eta Sacrificadore principalac, dudán ceuden heçaz cer içanen cen. **25** Baina ethorriric cembeitec erran ciecén, Hará, presoindeguian eçarri cintuzten giçonac templean dirade, eta iracasten dute populu. **26** Orduan templeco Capitainac ioanic officierequin ekar citzan bortcha gabe: (ecen po-puluaren beldur ciraden lapida ezlitecen) **27** Eta ekarriric hec presenta citzaten conseilluan: eta interroga citzan Sacrificadore subiranoac, **28** Cioela, Eztraüçegu manamendu expressez defendatuz etzineçaten iracats içen horretan? eta huná, bethe duçue Ierusalemera çuen doctrináz, eta nahi duçue gure gainera erekari guíçon horren odola. **29** Orduan ihardesten çuela Pierrisek eta berce Apostoluéc erran ceçaten, Lehen obeditu behar da laincoa ecen ez guíçonac. **30** Gure Aitén laincoac resuscitatuvkan du Iesus, cein çuec çurean vrakuric hil vkan baitzuçue. **31** Haur laincoac prince eta saluadore goratu vkan du bere esquinaz, eman lieçonçat emendamendua Israeli eta bekatuén barkamendua. **32** Eta guc ekarten draucagu testimoniage erraiten ditugun gauça hauçaz: bay eta Spiritu sainduac, cein eman baitraue laincoac hura obedizten duteney. **33** Eta hec haur ençunic despitez leher eguiteco ceuden, eta consultatzan çuten hayén hiltzera. **34** Orduan iaiquiric conseilluan Phariseu Gamaliel deitzen cen Legueco doctor batec, cein populu guciac ohoratzan baitzuen, mana ceçan lekorera appurbat retira litecen Apostoluac: **35** Guero erran ciecén, Israeltar guíçoná, gogoauçue ceurotara, guíçon hauçaz cer eguiuen duçuen. **36** Ecen dembora hauc baino lehen altcha cedin Theudas, cioela tiere buruáz cerbait cela, ceini lagund baitzequión guíçon araldebat, laur ehunetaranaro: cein hil baitzeçaten, eta hari behatu, içan çäizcan guciac hautsi içan dirade eta ezdeus bilhatu. **37**

Haren ondoan altcha cedin Iudas Galileanoa descriptioneco demboretan, eta erauz ceçan populu handi bere ondoan: gal cedin hora-ere, eta hari behatu içan çäizcan guciac deseguin citecen. **38** Eta orain diotsuet, parti çäquiztez guíçon horiey, eta vtzitzaque: ecen baldin guíçonetaric bada conseillu edo obra hori, deseguinen da: **39** Baina baldin laincoaganic bada, ezteçaqueçue deseguin, beguirauçue etaizaitezten laincoagana contrariant eriden. Eta haren opinioneço içan ciraden. **40** Orduan deithuric Apostoluac, açotatu ondoan mana citzaten ezlitecen minça lesusen icenean, eta vtzi citzaten ioaitera. **41** Hec bada ioan citecen alegueraric conseilluaren aitzinetic, ceren lesusen icenean iniuria suffritzeco ohore hura egui içan baitzayen. **42** Eta egun guciaz templean eta etchean etziraden guelditzen iracastetic eta Iesus Christen predicatzetic.

6 Eta egun hetan nola discipuluac multiplicatzen baitziraden, egun cedin Grecoén murmuratzebat Hebraicoén contra ceren menospreciatzen baitziraden cerbitzu ordinarioan hayén emazte alhargunac. **2** Halacotz hamabiéc discipuluzco compainiá deithuric, erran ceçaten, Ezta raçoin guc laincoaren hitza vtziric mahainac cerbitza ditzagun. **3** Hautaitzague beraz, anayeáç, çuetaric çäzpi guíçon testimoniage onetacoric, Spiritu sainduaz eta sapientiaz betheac, eta cargu haur emanen baitrauègu. **4** Eta guçaz den becembatean orationeari eta hitzaren administrationeari iarreiquiren gniaizquió. **5** Eta propos haur compainia guciaren gogaraco içan cen: eta elegi citzaten Esteben, guíçon fedez eta Spiritu sainduaz bethea, eta Philippe, eta Prochoro, eta Nicanor, eta Timon, eta Parmenas, eta Nicolas proselyto Antiocheanoa: **6** Hauc presenta citzaten Apostoluén aitzinera, eta hec otoitzte eguinic escuac gainean paussa cietzén. **7** Eta laincoaren hitza aitzinaratzen cen, eta haguitz multiplicatzen cen discipuluén contua Ierusalemen: Sacrificadoretaric-ere tropel handiac fedea obedizten çuen. **8** Eta Estebenec betheric fedez eta botherez, eguiten çuen miraculu eta signo handiric populuari. **9** Eta altcha citecen batzu, Libertiñón, eta Cyreneanoénta Alexandrianoénta, eta Ciliciaco eta Asiaco diradenén deitzen den synagogatic, disputatzen ciradela Estebenequin. **10** Eta ecin resisti çäqueoten sapientiarí eta hura minça eraciten çuen Spirituari. **11** Orduan suborna citzaten guíçon batzu erraiten çutenic, Ençün dugu hori erraiten hitz blasphemiotacoric Moysesen eta laincoaren contra. **12** Eta moui citzaten populu eta Ancianoac eta Scribác: eta oldarturic harraja ceçaten hura, eta eraman ceçaten conseillura. **13** Eta presenta citzaten testimonio falsuac erraiten çutenic, Guiçon haur ezta ichiltzen blasphemiotaco hitz erraitetic leku saindu hunen, eta Leguearen contra. **14** Ecen ençün vkan dugu haur erraiten, ecen Iesus Nazareno horrec deseguinen duela leku haur, eta muthaturen dituela Moysesec eman drauzquigun ordenançá. **15** Eta beguiac harenganat egotziric, conseilluan iarriric ceuden guciéc ikus ceçaten haren beguiharteaa quasi Ainguera baten beguiharteaa beçalaco.

7 Orduan erran ceçan Sacrificadore subiranoac, Gauça horiac horrela othe dirade? **2** Eta harc erran ceçan, Guiçon anayeáç eta aitác, ençue, Gloriazco laincoa aguer cequión gure aita Abrahami Mesopotamian cenean, Charranen habita cedin

baino lehen: 3 Eta erran cieçon, Ilki adi eure herritic, eta eure ahaidetaric, eta athon nic eracutsiren drauădan lurrera. 4 Orduan ilkiric Chaldeoén herritic habita cedin Charranen. Eta handic, haren aita hil cenean laincoac eraman ceçan hura çuec habitatzen çareten lur hunetara. 5 Eta etzieón heretageric eman harten, ez are oinaren bethea-ere: possessionetan hura emanen ceraucala promettatu baceraucan-ere, eta haren haciari haren ondoan, haourric ezpaçuen-ere. 6 Bainan hunela erran ceçan laincoac, Habitaturen duc hire hacia berceren lurrean: eta han hura suiectionetaco egunen dié, eta gaizqui tractaturen laur ehun vrthez. 7 Bainan hec cerbitzatu duqueitean gendea punituren diat nic, dio laincoac: eta guero ilkirentituc, eta cerbitzaturen nié leku hunetan. 8 Eta eman cieçon Circoncisionezko alliançá: eta hunela Abrahamec engendra ceçan Isaac, eta circoncidí ceçan hura çortzigarreneco egunean: eta Isaac-ec engendra ceçan Iacob, eta Iacob-ec hamabi Patriarchác. 9 Eta Patriarchéc inuidiaz mouituric, sal ceçaten Ioseph Egypterát eraman ledinçat: baina laincoa cen harequin: 10 Eta idoqui ceçan hura bere tribulatione gucietaric, eta eman cieçon gratia eta sapientia Egypteco regue Pharaoren aitzinean, ceinec ordena baitzeçan hura Egypteco eta bere etche gucico gobernadore. 11 Eta ethor cedin gossetebat Egypteco herri gucira, eta Chanaan-era, eta herstura handia: eta etzutén erideiten iatecoric gure Aítéc. 12 Bainan ençun ceçanean Iacob-ec bacela ogui Egypten,igor citzan gure Aítac lehenic. 13 Eta bigarren aldian eçagutu cedin Ioseph bere anayéz, eta declara cequion Pharaori Iosephen leinua. 14 Orduan mandatariac igorriric Iosephec erekar ceçan bere aita Iacob, eta bere ahacoa gucia, baitziranen hiruoganey eta hamaborz persona. 15 Lauts cedin bada Iacob Egyptera, eta hil cedin hura, eta gure Aítac. 16 Eta eraman içan ciraden Sichemera, eta eçarri içan ciraden sepulchrean, cein erossi baitzuen Abrahamec diruren preciotan Emor Sichemeco semearen semetaric. 17 Bainan laincoac Abrahami iuratu ceraucan promessaren dembora hurbiltzen cela, augmenta cedin populua eta multiplica Egypten: 18 Berce reguebat Ioseph eçagutu etzuenic altxa cedino. 19 Hare gure nationearen contra fineciaz vsatzen çuela, gaizqui traca citzan gure aítac, bere haourrén heriotara abandonna eraciterano, arraçá falta ledinçat. 20 Dembora harten sor cedin Moyses, eta cen laincoaren gogaraco: cein hiru hilebethez haci içan baitzén bere aitaren etchein. 21 Guero hura abandonnatu içan cenean, era-man ceçan Pharaoren alabácar, eta haz ceçan beretako semetan. 22 Eta instruitu içan cen Moyses Egypteoen sapientia gucion, eta cen botheretsu erranetan eta eguiinetan. 23 Bainan bethe çayonean berroguey vrtheren demborá, igan cequion bihotzera bere anayén Israeleco semén, visitatzera ioan ledin: 24 Eta ikussiric iniuria hartzen çuembar, defendea ceçan eta mendeca bidegabe hartzen çuena, Egyptianoa ioric. 25 Eta vste çuen aditzen çutela haren anayéz ecen laincoac haren escuz deliurança eman behar cerauela: baina hec etzeçaten adi. 26 Eta bihamunean hec guducatzen ciradela, eriden cedin hayén artean, eta enseya cedin hayén baquetzen, cioela, Guiçonácar, anaye çarete çuec: cergatic batac berceari gaizqui eguiten drauăcaue? 27 Bainan hurcoari gaizqui eguiten ceraucanac bulkia ceçan hura, cioela, Norc ordenatu au gure gaineko prince eta

iuge? 28 Ala ni hic nahi nauc hil, atzo Egyptianoa hil auen beçala? 29 Orduan ihes egun ceçan Moysesec hitz hunegatic, eta arrotz egun cedin Madliango lurrean, non engendrea baitzitan bi seme. 30 Eta berroguey vrthe complitu ciuenean aguer cequion Sinaco mendico desertuan launaren Aingueruá, berro batetaco su-garrean. 31 Eta Moyses hori ikussiric miraz iar cedin visioneaz: eta consideratzera hurbiltzen cela egun cedin harengana launaren voza, 32 Cioela, Ni nauc hire aítén laincoa, Abrahamen laincoa., eta Isaac-en laincoa, eta Iacob-en laincoa. Eta Moyses ikara çabilala etzén consideratzera venturatzen. 33 Orduan erran cieçon launac, Eraunzquic eure oinetaco çapatác: ecen hi aicen lekua lur saindua duc. 34 Ikussi diat, ikussi diat neure populu Egypten denaren afflictionea, eta hayén suspirioa ençun diat, eta iautsi içan nauc hayén idoquitera, orain bada athon, igorriren aut Egyptera. 35 Moyses arnegatu çutén haur, cioitela, Norc hi ordenatu au prince eta iuge? haur bada laincoac prince eta liberaçale igor çeçan, Aingueru berroan agueru içan çayonaren escuz. 36 Hunec campora idoqui citizen hec, miraculuac eta signoac eguiñez Egypten, eta itsasso gorrian, eta desertuan, berroguey vrthez. 37 Moyses haur da erran cerauena Israeleco haourrey, Prophetabat suscitaturen drauăce çuen lainco launac çuen anayetaric ni beçalacoric: hari beha çaiquziote. 38 Haur da congregationean desertuan içan cena, Aingueruarequin, cein minçatzen baitzayón Sinaco mendian, eta gure Aitequin içana, ceinec recebitu baititu hitz viciac guri emaiteco. 39 Ceini ezpaitzaiza behatu nahi içan gure Aítac, baina refusatua vkan duté, eta itzuli içan dirade bere bihotzez Egypterát: 40 Ciotsatela Aaroni, Eguin ietzaguc gure aitzinean dohazquen laincoac: ecen Moyses, ceinec Egypteco lurretic campora eraman baiquaitu, etzeaquiagu cer heldu içan çayón. 41 Eta arretzebat egun ceçaten egun hetan, eta offrenda cieçoten sacrificio idolari: eta delectatzaren ciraden bere escuezco obra eguiinetan. 42 Orduan guibelaz itzul cequien laincoa, eta abandonna citzan ceruco gendarmeriaren cerbitzatera: Prophetén liburuän scribatua den beçala, Israeleco etcheá, ala offrendatu drauzquidaue niri oblationeac eta sacrificioac berroguey vrthez desertuan? 43 Aitzitic hartu vkan duce Moloch-en tabernaclea, eta çuen lainco Remphanen içarra, eta figura hec adoratzeco egun dituęe: hunegatic irionen çaituztet Babylonez alde hartara. 44 Testimoniageco tabernaclea gure aitequin içan da desertuan, nola ordenatu baitzuen Moysesi erran ceraucanac, hura egun leçan ikussi çuen formaren ancora. 45 Tabernacle hura-ere gure Aítéc recebituric eraman ceçaten losuerequin Gentilén possesionera, cein iraitzi vkan baititu laincoac gure Aítén aitzinetic Dauid-en egunetarano. 46 Ceinec eriden baitzeçan gratia laincoaren aitzinean, eta esca cedin eriden leçan tabernaclebat Iacob-en laincoarendaco. 47 Eta Salomonec edifica cieçon etchebat. 48 Bainan Subiranoa ezta escuz egun templetan habitatzen nola Prophetác erraiten baitu, 49 Ceruá da ene thronoa, eta lurra ene oinén scabellá. Cer etche edificaturen drauăcaue niri? dio launac: edo cein da ene repausatzeko lekua? 50 Ala eztitu ene escuac egun gauza horiac guciac? 51 Gende garhondo gogorrácar, eta bihotz eta beharri circonciditu gabeácar, çuec bethi Spiritu sainduari contrastatzenten çaiquziote, çuen aítac beçala, çuec-ere. 52 Prophetetaric cein

eztute persecutatu çuen aítéc? hil-ere badituze Iustoaren aduenimendua aitzinetik erran dutenac, ceinen tradiçale eta erhaile orain çuec içan baitzarete. 53 Ceinéc recebiku baituçue Leguea Ainguerén ministerioz, eta ezpaitiçue beguiratu. 54 Eta gauça hauén ençutean, leher eguiten çuten bere bihotzeten eta hortz garrascotsez ceuden haren contra. 55 Bainak nola baitzén Spiritu sainduaz bethea, cerurát beguiac altchaturic ikus ceçan lainkoaren gloria, eta Iesus lainkoaren escuinean cegoela. 56 Eta dio, Huná, ikusten ditut ceruäc irequiac. eta guïçonaren Semea lainkoaren escuinean dagoela. 57 Orduan hec oihu handiz iarriric bere behariac boça citzaten, eta gogo batez oldar citecen haren contra. 58 Eta hiritic campora iraitziric lapidatzen çuten: eta testimonioec eçar citzaten bere abillamendua Saul deitzen cen guïçon gazte baten oinetara. 59 Eta lapidatzen çutén Esteben, inuocatzen eta erraiten çuela, Iesus launá, recebi eçac ene spiritua. 60 Eta belhaurico iarriric oihu eguin ceçan ocengui launa, eztieceala imputa bekatu haur, Eta haur erran çuenean lokar cedin.

8 Eta Saul consent cen haren hiltzean. Eta eguin cedin dembora harten persecutione handi Ierusalemén cen Eliçaren contra: eta guiac barreya citecen Iudeaco eta Samariaco comarquetarát, salbu Apostoluac. 2 Eta eraman ceçaten Esteben ohorzteria lainkoaren beldurra çuten guïçon batzuc, eta nigar handi eguin ceçaten haren gainean. 3 Eta Saulec deseguiten çuen Eliçá, etchez etche sartzen cela: eta tiratuz bortchaz guïçonac eta emazteac presoindiguien eçarten cituen. 4 Bada barreyatu içan ciradenac baçabiltsan hara huna, lainkoaren hitza denunciatzen çutela. 5 Eta Philippec iautsiric Samariaco hiri batetara, predica ciecen Christ. 6 Eta popula gogo batez behatzent çayon Philippec erraiten çuenari, ençuten eta ikusten cituztela eguiten cituen signoac. 7 Ecen spiritu satsuác, heçaz edeuquiten ciradenetaric anhitzetaric ilkiten ciraden, ocengui oihuz ceudela: eta anhitz paralytic eta maingu senda cedin. 8 Eta alegranza handi eguin cedin hiri harten. 9 Eta Simon deitzen cen guïcombat cen, lehendanic hirian encantamenduz vsatzen çuenic, eta Samariaco popula encantatu çuenic, cioela bere buruáz cembeit personage handi cela. 10 Ceini behatzent baitzaizquión chipienetic handieneranoco guiac, ciotela, Haur da lainkoaren verthute handi hura. 11 Eta hari beha çazcan ceren dembora lucez encantamenduz adimendutaric erauci baitzituen. 12 Bainak Philippe sinhetsi çutenean, ceinec denuntiatzen baitzituen lainkoaren resumari eta Iesus Christen icenari appertenitzen çazcan gauçác, batheyatzen ciraden bay guïçonac bay emazteac. 13 Eta Simonec berac-ere sinhets ceçan, eta batheyatuz gueroztic Philipperen aldetik etzén higitzen: eta eguiten ciraden signoac eta verthuteac ikusten cituenean, spantatzent cen. 14 Eta ençun çutenean Ierusalemén ciraden Apostoluéc, nola Samariac recebiku çuen lainkoaren hitza, igor citzaten hetara Pierris eta Ioannes. 15 Hauc hara iautsi içan ciradenean ohoitz eguin ceçaten hecgatic, recebi leçatençat Spiritu saindua. 16 (Ecen oraino hetaric batetara-ere etzén iautsi içan, baina solament batheyatuc ciraden Iesus launaren icenean) 17 Guero paussa citzaten escuac hayén gainean, eta recebi ceçaten Spiritu saindua. 18 Orduan ikussiric Simonec eten Apostoluen escuen paussatzez emaiten cela Spiritu

saindua, diru presenta ciecen. 19 Erraiten çuela, Indaçue niri-ere bothere hori, nori-ere escuac gainean paussaturen baitrautzat, recebi deçan Spiritu saindua. 20 Bainak Pierrisec erran cieçón, Hirre diruá hirequin gal dadila, ceren estimatu baituc lainkoaren dohaina dirutan conquestatzen dela. 21 Eztuc hic parteric ez heretageric eguiteco hunetan: ecen hire bihotza eztuc chuchen lainkoaren aitzinean. 22 Emendadi bada eure malitia horretaric, eta lainkoari ohoitz eguióc, eya, aguian barka lequidianez eure bihotzeco pensamendua. 23 Ecen behaçun guiczo karminean, eta iniquitatezco estecailluan aicela badiacussát. 24 Orduan ihardesten çuela Simonec erran ceçan, Ohoitz eguiçue çuec enegatic launari, erran dituquen gaucetaric batre guertha eztaquidançat, 25 Hec bada testificaturic eta denuntiaturic launaren hitza, itzul citecen Ierusalemera, eta anhitz Samaritanoén burgutan Euangelia predica ceçaten. 26 Guero launaren Ainguerá minça cequión Philipperi, cioela, Iaiqui adi, eta habil Egú-erdi alderát, Ierusalemeric Gazara iausten den bidera: hura duc desert: 27 Eta iaiquiric ioan cedin, eta huná, guïçon Ethiopiano Eunuchobat, Ethiopianoén reguina Candaceren azpian manamendu guicia çuenic, cein baitzén haren onhassun guciaren gaineço: eta ethorri içan cen adoratzera Ierusalemera: 28 Eta itzultzen cen iarriric cegoela bere carriot gainean, eta iracurtzen çuen Esaias prophetá. 29 Orduan erran cieçón Spirituac Philipperi, Hurbil adi, eta hers aquio carriot horri. 30 Eta Philippec laster eguiñic ençun ceçan hura, iracurtzen çuela Esaias prophetá: eta erran cieçón, Bainak aditzen duc iracurtzen duana? 31 Eta harc dio, Eta nola ahal neçaque, baldin norbeitec guida ezpaneña? Eta ohoitz eguin cieçón Philipperi iganic iar ledin harequin. 32 Eta Scripturako passage iracurtzen çuena, haur cen, Ardibat beçala heriotzera eraman içan da: eta nola bildots-bat motzen duenaren aitzinean mutu baita, hala eztu irequi vkan bere ahoa 33 Haren beheratzean haren iugemendua goratu içan da: baina haren irautea norc contaturen du? ecen alatchaten da lurretic haren viaja. 34 Eta ihardesten ceraucala Eunuchoac Philipperi, erran ceçan, Ohoitz eguiten drauat, norçaz Prophetá erraiten du haur? bere buruáz, ala cembeit bercez? 35 Orduan irequiric Philippec bere ahoa eta hassiric Scriptura hunetaric denuntia cieçón Iesus. 36 Eta bidean ioaiten ciradela, ethor citecen vr batetara: orduan dio Eunuchoac, Huna vra: cerc empatchatzen nau batheyatu içatetic? 37 Eta erran ceçan Philippec, Baldin sinhesten baduc eure bihotz guiaz, ahal aite. Eta ihardesten çuela harc erran ceçan, Sinhesten diat lainkoaren Semea dela Iesus Christ. 38 Eta mana ceçan carriota gueldin ledin: eta iauts citecen biac vrera, Philippe eta Eunuchoa: eta batheya ceçan hura. 39 Eta igan ciradenean vretic, launaren Spirituac harrapa ceçan Philippe, eta guehiagoric etzeçan ikus hura Eunuchoac: eta bere bideaz ioaiten cen alegueraric. 40 Bainak Philippe eriden cedin Azot-en: eta iragaitean predica ceçan Euangelia hiri guicietan Cesareara hel leiteno.

9 Eta Saul enfiambaturic oraino mehatchuz eta hiltzecaz launaren discipuluén contra, ethor cedin Sacrificadore subiranoagana. 2 Eta letra esca cequión Damascera synagoguetara ioaiteco: baldin nehor erideiten balu secta hunetacoric, guïçonac eta emazteac estecaturic eraman litzançat

Ierusalemera. 3 Eta ioaiten cela, guertha cedin hurbil baitzedin Damascera: eta subitoqui haren inguruän argui cedin chistmist baten ancora cerutic. 4 Eta lurrera eroriric ençun ceçan vozbat ciotsala, Saul, Saul cergicat ni persecutatzan nauc? 5 Eta erran ceçan, Nor aiz launa? Eta launac erran ceçan, Ni nauc Iesus hic persecutatzan duana: gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. 6 Eta harc ikaraturic eta icituric erran ceçan, launa, cer nahi duc daguidan? Orduan launac hari, Iaiqui adi eta sar adi hirian, eta erranen çaic cer eguin behar duán. 7 Eta harequin ioaiten ciraden guiçonac, gueldi citecen icituric, haren voza bay ençuten, baina nehor ikusten etzutela. 8 Eta iaiqui cedin Saul lurretic, eta bere beguiac irequiric nehor etzuen ikusten: eta escutic guidatzan çutela, eraman ceçaten Damascera. 9 Non egon baitzedin hirur egun ikusten etzuela: eta etzeçan ian ez edan. 10 Eta cen Damascen Ananias deitzen cen discipulubat, eta erran cieçon hari launac visionez, Ananias. Eta dio harc, Huná ni, launa. 11 Orduan launac hari erran cieçon, Iaiquiric oha Çucena deitzen den karricara, eta bilha eçac ludaren etchean Saul deitzen den Tharsianobat: ecen hará, othoitzetan diagoc. 12 (Eta ikus ceçan visionez Ananias deitzen cen guiçon-bat sartzen cela eta haren gainean escua eçarten çuela, ikustea recebi leçançat) 13 Eta ihardets ceçan Ananiasec, launa, ençun diat anhitzetaric guiçon hunez, cembat gaitz eguin drauen hire sainduey Ierusalem. 14 Etare hemen badic authoritate Sacrificadore principaletaric, hire icena inuocatzen duten gucién estecatzeco. 15 Eta erran cieçon launac, Habil: ecen ene vnci electionezcobat duc hura ekar deçançat ene icena Gentilen, eta reguén, eta Israeleco haourrén aitzinera. 16 Ecen nic eracutsiren diarocat cembat behar duen ene icenagatic suffritu. 17 Ioan cedin bada Ananias eta sar cedin etche harten: eta escuac haren gainean eçarriric, erran ceçan, Saul anayé, launacigorri niauc (cein baita Iesus hiri ethorten aincen bidean aguertu çayana) ikustea recebi deçançat, eta Spiritu sainduaz bethe adinçat. 18 Eta bertan eror citecen haren beguietaric quasi ezcatác beçalacoac, eta ikustea recebi ceçan bertan: guero iaiquiric batheyá cedin. 19 Eta ian çünean indar har ceçan. Eta egon cedin Saul Damascen ciraden discipuluequin cembeit egun. 20 Eta bertan synagoguetan predica ceçan Christ ecen hura cela laincoaren Semea. 21 Eta icitizen ciraden hura ençuten çutén guciak, eta erraiten çutén, Ezta haur deseguin dituena Ierusalemene icen haur inuocatzen çutenac, eta hartara huna ethori baitea, hec estecaturic eraman litzançat Sacrificadore principaletara? 22 Bainaz Saul gueroago fortificatzenago cen, eta confunditzen cituen Damascen habitatzen ciraden luduac, confirmatz enen haur cela Christ. 23 Eta dembora luceren buruän eduqui ceçaten luduéc elkarren artean conseillu haren hiltzeco, 24 Bainaz Saulen eşagutzera ethor citecen hayen celatáic: eta beguiratzen cituzten borthác egun eta gau, hura hil leçatençat. 25 Bainaz harturic hura discipuluec gauaz murraillic erauts ceçaten cordaz sasquian eçarriric. 26 Eta Saul ethori cenean Ierusalemera, discipuluequin lagundu nahiz çabilan: baina guciak haren beldur ciraden, ez sinhetsiz hura discipulu cela. 27 Bainaz Barnabasec harturic hura eraman ceçan Apostoluetara, eta conta ciecen nola bidean ikussi çuen launa, eta hari minçatu

içan çayón, eta nola Damascen frangoqui minçatu içan cen lesesen icenean. 28 Eta cen hequin ioaiten eta ethorten cela Ierusalem. 29 Eta frangoqui Jesus launaren icenean minçatzen eta disputatzen cen Grecoén contra: baina hec hura hil nahiz çabiltsan. 30 Hori eşaguturic anayéc eraman ceçaten hura Cesareara, etaigor ceçaten Tarsera. 31 Elicéc bada Iudea gucion eta Galilean eta Samarian baque çutén, eta edificatzen ciraden, laincoaren beldurréan ebiliz, eta Spiritu sainduaren consolationez multiplicatzen ciraden. 32 Guertha cedin, Pierris guciatarat iragaiten cela, ethor baitzedin Lyddan habitatzen ciraden saindutetara-ere. 33 Eta eriden ceçan han Eneás deitzen cen guiçon-bat ia çortzi vrthez ohean cetzanic, cein baitzen paralytic: 34 Eta diotsa Pierrisec, Eneás, sendatzen au Iesus Christec: iaiqui adi, eta eure ohea accotra eçac euroren. Eta bertan iaiqui cedin. 35 Eta ikus ceçaten hura Lyddan eta Saronan habitatzen ciraden guciéc, eta conuerti citecen launagana. 36 Loppen-ere bacén discipulussa Tabitha deitzen cembat, erran nahi baita Dorcas: haur cen bethea obra onez eta elemosyna eguiten citizenéz. 37 Eta guertha cedin egun hetan erituric hil baitzedin: eta ikuci çutenean, eçar ceçaten gambera gora batetan. 38 Eta ceren Lydda baitzen loppperen aldean, discipuluec ençunic ecen Pierris han cela, igor citzaten bi guiçon harengana, othoizten çutela ez leçan beránt hetarano ethortera. 39 Eta iaiquiric Pierris ethor cedin hequin: eta arribatu cenean, eraman ceçaten gambera gorara: eta presenta cequizquierdo emazte alhargun guciak nigarrez ceudela, eta eracusten cerautzatela Dorcasen hequin cenean eguiten cituen arropác, eta veztidurac. 40 Bainaz guciak campora idoquiric Pierrisec eta belhaurico iarriric othoitz eguin ceçan, eta itzuliric gorputzerát, erran ceçan, Tabitha iaiqui adi, eta harc irequi citzan bere beguiac, eta Pierris ikussiric iari cedin. 41 Orduan Pierrisec escua hari emanic. eraiqui ceçan: guero deithuric sainduac eta emazte alhargunac presenta ciecen hura viciric. 42 Eta haur eşagut cedin loppe gucion eta sinhets ceçaten anhitzec launa baithan. 43 Eta guertha cedin, egon baitzedin anhitz egun loppen Simon deitzen cen larru appainçale batenean.

10 Eta guiçon-bat cen Cesarean, Cornelio deitzen cenic, Italiano deitzen cen bandaco centener, 2 Deuota, eta laincoaren beldurra çüna bere etche guciarequin. eta elemosyna anhitz eguiten ceraucana populuari, eta laincoari othoitz eguiten ceraucana ordinarioqui. 3 Harc ikus ceçan visionez claroqui egunaren bedratzi orenén inguruän, laincoaren Ainguerubat harengana ethorten cela, eta ciotsala. Cornelio 4 Eta harc beguiac harenganat chuchenduric eta icituric erran ceçan, Cer da launa? Eta erran cieçon, Hirre orationeac eta elemosynac igan dituc memoriotan laincoaren aitzinera. 5 Orain bada igor itzac batzu loppera, eta erekar eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. 6 Hura duc ostattuz Simon larru appainçalebat baithan, ceinec baitu etchea itsas aldean: haic erranen drauc cer hic eguin behar duán. 7 Eta partitu cenean Corneliori minço çayón Aingueruá, dei citzan bere cerbitzarietaric biga, eta harequin ardura ciradenetaric hommedarmes deuotbat. 8 Eta hæy gicia contatu cerauenean, igor citzan loppera. 9 Biharamunean hec bidean cioacela, eta hirira hurbiltzen ciradela,

igan cedin Pierris etche gainera othoitz eguitera sey orenén inguruän. **10** Eta guertha cedin, gossetu cenean, refectionea hartu nahi vkan baitzuen, eta appaincen ceraucatela eror cedin haren gainera spirituzco transportamendubat. **11** Eta ikus ceçan ceruä irequia, eta iausten çayola beregana vncibat, mihisse handibat beçala, laur cantoinetan lothua, lurrera iausten cela. **12** Ceinetai baitzén lurreco animal laur oindun guciataric, eta bassa bestietaric eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric. **13** Eta ethor cedin harengana vozbat, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **14** Orduan dio Pierrisec, Ez launa: ecen egundano eztiát ian gauça communic edo satsuric. **15** Eta vozac berriz hari bigarren aldian erran cieçon, laincoac purificatu duena hic ezteçála communetan eduqui. **16** Eta haur eguiñ cedin hirur aldz: guero harçara retira cedin vncia cerurát. **17** Eta Pierrisec bere baithan dudatzen çuen beçala ceric licén ikussi çuen visionea, huná, Corneliozigorri içan ciraden/guiçonac, Simonen etchea galde eguinic ethor citecen borthara. **18** Eta cembeit deithuric, galde eguiñ ceçaten eya Simon icen goiticoz Pierris deitzen cena han cenez ostatuz, **19** Eta Pierris gogueta cegoela visioneaz, erran cieçon Spirituac, Huná, hirur guiçon hire galdez diaudec. **20** Iaquiric bada iautsi adi eta habil hequin deus dudatu gabe: ecen nicigorri citiát. **21** Pierrisec bada iautsirc Cornelioz harenganaigorri içan ciraden/guiçonetara, erran ceçan, Huná, ni naiz çuec galdez çaudetena: cer da causá ceinagatic hemen baitzarete? **22** Eta hec erran ceçaten, Cornelio centenera, guiçon iustoia eta laincoaren beldurra duena, eta Iuduén natione guciiaz testimoniage duena, diuinoiqui Ainguera saindu batez adueritu içan duc erekar ençan hi bere etchera, eta minçatzen ençun ençan. **23** Barnera deithuric bada recebi citzan hec ostatuz eta biaramunean Pierris ioan cedin hequin, eta loppeco anayetaric batzuc compainia eguiñ cieçoten. **24** Eta biaramunean sar citecen Cesarean. Eta Cornelio hayén beguira cegoen, bere ahideac eta adisquide familiarac deithuric. **25** Eta guertha cedin Pierris sartzen cen beçala, Cornelio aitzinera ilki baitzequión, eta bere buruä haren oinetara egotziric, adora ceçan. **26** Baina Pierrisec goiti ceçan hura, cioela, laiqui adi neuror-ere guiçon nauç. **27** Eta harequin minço cela sar cedin, eta eriden ceçan arhitz gende hara bilduric: **28** Eta erran cieçén, Çuec badaquique eztela permettitzen guiçon ludubat iuncta edo hurbil daquion estranger batí: baina niri eracutsi draut laincoaren guiçonic batre commun edo satsu ezteçadan erran. **29** Eta halacotz duda gabe ethori içan naiz deithuric. Galdez nauçue bada cer causaz ni erekari nauçuen. **30** Orduan Cornelioz dio, Laur egun dic ordu hunetarano bainincen barur, eta bedratzi orenetan niangoán, othoizte eguiten neure etchean: eta huná, guiçombat presenta ciedián ene aitzinean, arguitzen çuen veztiduratan: **31** Eta erran cieçán, Cornelio, ençun içan duc hire orationea, eta hire elemosynác memoriotan dituc laincoaren aitzinean. **32** Igorrac bada loppera, eta dei eraci eçac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena: hura duc ostatuz Simon larru appainçalearen etchean itsas aldean: hura dathorrenea minçaturen çaic hiri **33** Halacotz bertan hireganaigorri diat, eta hic vngui eguiñ duc ceren ethori aicén. Orain bada gu gucioc gaituc hemen laincoaren aitzinean laincoaz manatu içan çaiquirián gauça guciac ençun ditzagunçat. **34** Orduan

irequiric Pierrisec bere ahoa, erran ceçan, Eguiaz erideiten dut ecen laincoa eztagoela personén apparentiara beha. **35** Baina natione gucietai hari beldur çayona, eta iustitia eguiten duena, dela haren gogaraco. **36** Gauça haurigorri vkan draue laincoac Israeleco haourrey, denuntiatzen çuelaric baquea lesus Christez, cein baita gucién launa. **37** Çuec badaquique cer eguiñ içan den Iudea gucion, hassiric Galilean, Ioannesec predikatu vkan duen Baptismoaren ondoan: **38** Nola lesus Nazareno vntctu duen laincoac Spiritu sainduaz eta verthutez, cein ebili içan baita vngui eguiten çuela eta deabruaz tormentatu ciraden guciak sendatzen cituela: ecen laincoa cen harequin **39** Eta gu gara testimonio Iuduén eta Ierusalemeren comarcán eguiñ dituen gauça guciéz. **40** Cein hil vkan baitute çurean vrkaturic, eta hura laincoac resuscitatu vkan du hereneco egunean, eta eman manifestatu içateco, **41** Ez populu guciari, baina lehendanic laincoaz ordenatu ciraden testimoniage, guri diot ceinéc ian eta edan baitugu harequin hura hiletaric resuscitatu içan den ondoan. **42** Eta manatu gaitu predicatzera populueri eta testifizatzera ecen hura dela vicién eta hilén iuge içateco laincoaz ordenatua. **43** Huni Propheta guciec-ere testimoniage ekarten draucate, ecen haren icenean bekatuén barkamendua recebituren dutela hura baithan sinhetsiren duten guciéc. **44** Oraino Pierrisec propos hauc eduquiten cituela, iauts cedin Spiritu saindua hitz haur ençuten çuten gucién gainera. **45** Eta mirets ceçaten Circoncisioneco fidel Pierrisequin ethoriéc, ceren Gentilién gainera-ere Spiritu sainduaren dohaina erautsi içan baitzen. **46** Ecen ençuten cituzten hec lengoagez minçatzen eta laincoaren laudatzen. **47** Orduan ihardets ceçan Pierrisec, Ala nehorc vra empatcha ahal deçaque batheya eztitecen guc beçala spiritu saindua recebitu duten hauc? **48** Eta mana ceçan batheya litecen launaren icenean. Orduan othoitz eguiñ cieçoten cembeit egunetacotz egon ledin.

11 Ençun ceçaten bada Apostoluéc eta Iudean ciraden anayéc ecen Gentilec-ere recebitu çutela laincoaren hitza.

2 Eta igan cenean Pierris Ierusalemera iharduqui ceçaten haren contra circoncisionecoéc, **3** Cioitelá Circonciditu eztiraden guiçonetara sarthu içan aiz, eta hequin ian vkan duc. **4** Orduan hassiric Pierrisec declara cietzen gauça guciac bata bercearen ondoan, cioela, **5** Ni nincén loppeco ciuitatean othoitz eguiten nengoela: eta adimenduz transportaturic ikus neçan visionebat, baitzen, iausten cen vncibat mihisse handibat beçalacoric, laur cantoinetan lothua, beheitizen, cela cerutic, eta ethor cedin eneganano. **6** Hartara beguiac eçarriric gogoa eta ikus neçan lurreco animal laur oindunetaric, eta bassa bestietaric, eta herrestez dabilzanetaric, eta ceruco chorietaric: **7** Eta ençun neçan vozbat niri erraisten cerautala, laiqui adi Pierris, hil eçac eta ian eçac. **8** Eta erran neçan, Ez launa: ecen gauça communic edo satsuric eztuc egundano sarthu ene ahoan. **9** Eta ihardets cieçadan vozac berriz cerutic, laincoac purificatu duena, hic ezteçála satsu. **10** Eta haur eguiñ cedin hiruretan: eta harçara retira citecen gauça hauc guciac cerurát. **11** Guero huná, moment berean hirur guiçon presenta citecen ni nincen etchera, Cesareatic eneganaigorriac. **12** Eta erran cieçadan Spirituac hequin ioan nendin, dudaric eguiñ gabe. Eta ethor citecen enequin sey anaye hauc-ere, eta sar

guentecon guiçonaren etchean: **13** Eta conta cieçagun nola ikussi çuen Ainguerubat bere etchean, presentatzan çayola eta ciotsala, Igorrac cembaterebeit gende loppera, eta erekarrac Simon icen goiticoz Pierris deitzen dena. **14** Harc erranen drauzquic hitzac, ceinéz saluaturen baitaiz, eta hi eta hire etche gucia. **15** Eta minçatzen has nendinean, iauts cedin Spiritu saindua hayén gainera, hatsean gure gainera-ere iautsi cen beçala. **16** Orduan orhoit nendin launaren erranaz, nola coien, Ioannesec batheyatu vkan du vrez baina çuec batheyaturen çarete Spiritu sainduaz. **17** Bada guri bay dohain bera laincoac eman drauenaz gueroz, guc Iesus Christ launa baithan sinhetsi vkan baitugu: ni nor nincén empatcha neçan laincoa? **18** Orduan gauça hauc ençunic amatiga citecen, eta glorifica ceçaten laincoa, erraiten çutela, Beraz Gentiley-ere laincoac eman draue emendamendua vicitze vkaiteco. **19** Bada Estebenen causaz ethorri içan cen tribulationeagatic barreyatu ciradenac-ere ioan citecen Phenicerano eta Cyprerano eta Antiocherano, nehori declaratzen etzeraucatelerak laincoaren hitza, luduey berey baicen. **20** Bainha hetaric batzu ciraden Cypriano, eta Cyreniano, cein Antiochen sarthuric Grecoey minço baitzaizten denuntiatzen çutela Iesus launa. **21** Eta launaren escua cen hequin: eta gende aralde handibat sinhetsiric conuerti cedin launagana. **22** Eta hel cedin famá lerusalem en Eliçaren beharrietara: eta igor ceçaten Barnabas ioan ledin Antiocherano: **23** Eta arriuatu cenean, eta ikussi çueñean laincoaren gratiá aleguera cedin, eta exhortatzan cituen guciak, bihotzeco fermutassun batez perseueratzen launarequin. **24** Ecen guiçon ona cen eta Spiritu sainduaz eta fedez bethea: eta gendetze handia augmenta cequion launari. **25** Guero ioan cedin Barnabas Tarsera, Saulen bilha: **26** Eta hura eridenic eraman ceçan Antiochera: eta guertha cedin vrthe gucion Eliçarequin conuersa baitzeçaten, eta populu handi iracats baitzeçaten, eta discipuluac lehenic Antiochen Christino dei baitzitecen. **27** Eta egun hetan iauts citecen Ierusalemetic Propheta batzu Antiochera. **28** Eta hetaric Agabus deitzen cen batec iaiquiric declara ceçan Spirituaz, gossete handia içanen cela mundu ortotan: eta haur hala guertha cedin Claudio Cesaren demborán. **29** Eta discipuluetic batbederac bere ahalaren arauzez, delibera ceçaten aiutatan cerbaiten igortera Iudean habitatzen ciraden anayey. **30** Eta hala eguin ceçaten, Ancianoey igorritz Barnabases eta Saulen escuz.

12 Eta dembora berean iar cedin regue Herodes Eliçaco batzuén affligitzen. **2** Eta hil ceçan lacques Ioannesen anayea, ezpataz. **3** Eta ikussiric hori laket çayela luduey, auança cedin Pierrisen-ere hatzamaiteira: (eta ciraden altzagarri gabericoguén egunac) **4** Eta hatzamanic eçar ceçan presoindeguian, eta eman ciecén laur laurnazco gendarmesi beguiratzen: bazo ondoan hura populuarí presentatu nahiz. **5** Pierris bada beguiratzen çutén presoindeguian: baina Eliçác harengatic ardura laincoari othoitz eguiten ceraucan. **6** Eta Herodesec hura presentatzeko çueñean, gau hartan lo cetzan Pierris bi gendarmesen artean, bi cadenaz estecatua, eta goardéc borthaitzinean beguiratzen çutén presoindeguia. **7** Eta huná, launaren Ainguerubat ethor cedin, eta arguibatec argui ceçan presoindeguian, eta ioric Pierrisen seihetsa, iratzar ceçan, cioela, laiqui adi fitetz, eta eror cequizquierdon cadenáç

escuetaric. **8** Eta erran cieçón Aingueruäc, Guerricadi, eta iaunz itzac eure sandaleac. Eta egun ceçan hala. Guero erran cieçón, Har eçac eure arropá, eta arreit nirí. **9** Eta ilkirci Pierris iarreiqui cequión, eta etzaquian egua cenez Aingueruáz eguiten cena: baina vste çuen cembeitz visione ikusten çuela. **10** Eta iraganic lehen goardia eta bigarrena, ethor citecen burdinazco borthara, ciuitatera daramanera, cein bere buruz irequi baitzequién, eta ilkirci iragan ceçaten karricabat, eta bertan parti cedin Aingueruä harenganic. **11** Orduan Pierrisec accordaturic erran ceçan, Orain daquit eguiazqui ecen launac igorri vkan duela bere Aingueruä, eta idoqui nauela Herodesen escutic, eta luduén populuaru vstecari gucitaric. **12** Eta gauçá consideraturic ethor cedin Maria Ioannesen, icen goiticoz Marc deitzen cenaren amaren etchera, non baitziraden anhitz bilduac eta othoitze eguiten ceudela. **13** Eta bulkatu çueñean Pierrisec etche aitzineco borthá, ilki cedin nescatobat behatzera, Rhode deitzen cenic. **14** Eta eçaguturic Pierrisen voza, bozcarioz etzeçan irequi etche aitzineco borthá, baina barnera laster equinic declara ciecén, Pierris borthaitzinean cegoela. **15** Eta hec erran cieçoten, Erhoa aiz. Bainha harc seguratzen çuen hala cela: eta hec ciotoen, Haren Aingueruá dun. **16** Bainha Pierrisec bulkatzez perseueratzen çuen: eta irequiric, ikus ceçaten hura, eta spanta citecen. **17** Eta häy keinu equinic escuaz ichil litecen, conta ciecén nola launac idoqui çuen presoindeguitic: eta erran ciecén, Conta ietzeçue gauça hauc lacquesi eta anayey. Eta ilkirci ioan cedin berce leku batetara. **18** Bainha arguitu cenean gudu handia cen gendarmesén artean eya Pierris cer egun cen. **19** Eta Herodesec hura galdeguinic eriden etzueñean, goardez informatione equinic, mana ceçan punitzera eraman litecen: eta iautsiric Iudeatic Cesareara, han egon cedin. **20** Eta Herodesec çuen guerla eguiteco gogo Tyrianoén eta Sidonianoén contra: baina hec gogo batez ethor citecen harengana, eta irabaciric Blasto, cein baitzén regueren gamberaco guehién, baque esquez ceuden: ceren hayén comarcá reguerenetik entretenitzen baitzen. **21** Eta egun assignatu batez, Herodesec regue arropaz veztituric, iudicioco iar lekuan iarriric, harengabat eguin ciecén. **22** Eta populua oihuz iar cedin, laincoaren voza, eta ez guiçonarena! **23** Eta bertan io ceçan hura laincoaren Aingueruäc, ceren ezpaitzeraucan laincoari gloria eman: eta harabarturic hil cedin. **24** Bainha laincoaren hitza auançatzen cen eta multiplicatzen. **25** Barnabas-ere eta Saul itzul citecen Ierusalemetic, cargüa complituric, berequin harturic Ioannes-ere icen goiticoz Marc deitzen cena.

13 Eta ciraden, Antiochen cen Eliçán Propheta eta doctor batzu, Barnabas, eta Simon Niger deitzen cena, eta Lucio Cyreneanoa, eta Manahen, Herodes tetrarcharequin hací içan cena, eta Saul. **2** Hec bada launa ministerioan cerbitzatzen çutela eta barur ciradela, erran ceçan Spiritu sainduaz, Separa ietzadaçue Barnabas eta Saul deithu ditudan obracotzat. **3** Orduan barur eta othoitze equinic, eta escuac hayén gainean eçarriric,igor citzaten. **4** Hec bada igorriric Spiritu sainduaz, iauts citecen Seleuciara: eta handic embarca citecen Cyprera. **5** Eta ethorri ciradenean Salaminara denuntia ceçaten laincoaren

hitza Iduén synagoguetan: eta baçutén Ioannes-ere lagun. 6 Guero Islá Paphorano trebessatu çutenean, eriden ceçaten ludu propheta falsu encantaçalebat, Bariesu deitzen cenic, 7 Cein baitzén Sergio Paul proconsularequin. guiçon çuhurarequin. Hunec deithuric Barnabas eta Saul, Iaincoaren hitzaren ençuteco desira çuen. 8 Bainha resistitzen cerauen Elymas encantaçaleac, (ecen hala erran nahi du haren icenac) Proconsula fedetic erauci nahiz. 9 Bainha Saulec (Paul-ere deitzen denac) betheric Spiritu sainduaz, harengana beguiac chuchenduric, 10 Erran ceçan, O enganio eta finecia guciaz betheá, deabruaren semeá, iustitia guciaren etsayá, ez aiz launaren bide chuchenén makurtzetic gueldituren? 11 Orain bada huná, launaren escua hire gainean, eta içanen aiz itsu, ikusten eztuala iguzquia dembora batetarano, Eta bertan eror cedin haren gainera lanho eta ilhumbe: eta inguru çabilan norc escutic guida leçaqueen bilha. 12 Orduan Proconsulac ikussiric cer egun içan cen, sinhets ceçan, miraz irriric launaren doctrináz. 13 Eta Paphotic partitu ciradenean Paul eta harequin ciradenac, ethor citecen Pergera Pamphiliaco hirira: orduan Ioannes hetaric partitiric, itzul cedin Ierusalemera. 14 Eta hec Pergetic partitiric ethor citecen Antioche Pisidiacora, eta sarthuric synagogán Sabbath egunean, iar citecen. 15 Orduan Leguearen eta Prophetén iracurzearren ondoan,igor ceçaten synagogaco principaléc hetara, cioitelia, Guiçon anayeá, baldin çuetan bada cembeit hitz popularen exhortationetacoric, erraque. 16 Iaiquiric bada Paulec, eta escuaz ichil litecen keinu eguinic, dio, Israeltar guiçoná, eta Iaincoaren beldurra duçuená, ençuce: 17 Israeleco populu hunen Iaincoac elegitu vkan ditu gure aítac, eta populu haur goratu vkan du, Egypteço lurrean ceudenean, eta besso gora batez idoqui citzan hec hartaric. 18 Eta berroguey vrtheren demboraren inguruán hayén conditioneac suffritu vkan ditu desertuan. 19 Guero deseguenic çazpi natione Chanaango lurrean, çorthez parti ciecén hayén lurra. 20 Eta guero guti gora, guti behera laur ehun eta berroguey eta hamar vrthez eman cietzén iugeac Samuel prophetaganano. 21 Guero esca citecen regue baten, eta eman ciecén Iaincoac Saul Cis-en semea, Ben-iamin leinuko guiçona, berroguey vrthez. 22 Eta hora kenduric, eman ciecén Dauid reguetan: hari-ere testimoniage emanic, erran ceçan, Eriden dut Dauid lesseren semea, neure gogaraco guiçona, ceinec eguiñen baititu ene nahi guciak. 23 Hunen hacific Iaincoac bere promessaren araura suscitatu vkan drauca Israeli Saluadorea, baita, Iesus: 24 Aitzinetic Ioannesec emendamendutaco Baptismoa Israeli predicatu vkan ceraucanean haren ethorteracoan. 25 Eta acabatzen çuenean Ioannesec bere cursua, erran ceçan, Nor naicela vste duçue? ez naiz hora ni, baina huná, ethorten da ene ondoan, ceinen oinetaco çapatá ezpainaiz digne lacha deçadan. 26 Guiçon anayeá, Abrahamen arraçaco semeá, eta çuen artean Iaincoaren beldurra dutená, çuey saluamendu hunetaco hitza igorri içan çaique. 27 Ecen Ierusalemeco habitantéc eta hayén gobernadoréc hora eçagutzen etzutelaric condemnaturic, Prophetén hitz Sabbath guciaz iracurtzen diradenac complitu vkan dituztél. 28 Eta eceinere heriotaco causaric hartan eriden gabe Pilate requeritu vkan duté hora hil leçan. 29 Eta complitu ciutzenean harçaz scribatu ciraden gauça guciak, çuretic

kenduric, eçar ceçaten monument batetan. 30 Bainha Iaincoac resuscitatu vkan du hora hiletaric. 31 Eta ikussi içan da anhitz eginez, harequin batean Galilearic Ierusalemera igan içan ciradenéz, eta dirade haren testimonio popula baithara. 32 Gucere denunitiatzen drauçegu çuey gure Aitéy egun içan çayen promessaz den becembatean: 33 Ecen hora Iaincoac complitu drauela hayen haourrey, cein baicara gu, Iesus resuscitaturic, bigarren Psalmuan-ere scribatua den beçala, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi. 34 Eta eracusteco resuscitatu duela hora hiletaric guehiagoric sepulchrera ez itzultzecotan, hunela erran vkan du, Emanen drauzquiciet çuey Dauid-en saindutassun segurac. 35 Eta halacotz berce leku batetan-ere erraiten du, Eztuc permettituren hire Sainduac corruptioneric ikus deçan. 36 Ecen segur Dauid bere demborán Iaincoaren conseillua cerbitzaturic, lokartu içan da, eta bere aitequin eçarı içan da, eta ikussi vkan du corruptione. 37 Bainha Iaincoac resuscitatu duenac eztu ikussi vkan corruptioneric. 38 Laquique bada guiçon anayeá, ecen huneçaz bekatuén barkamendua declaratzenten çaique: 39 Eta Moysesen Legueaz iustificatu ecin içan çaretan gauça guciataric, huneçaz, sinhesten duen gucia iustificatzen dela. 40 Gogoauçue bada Prophetetan erran içan dena guertha eztaquicen. 41 Ikussaçue menospreçtzaleá, eta mirets eçaque, eta vrt çaitetzte, ecen obrabat eguiten dut nic çuen egunetan, obrabat diot cein ezpaituçe sinhetsiren baldin nehorc conta badieçaque. 42 Guero ilki ciradenean Iduén synagogatic, othoi citzaten Gentiléc hurreneco Sabbathoa hitz hauc hæy declara lietzén. 43 Eta congregationea barreyatu cenean, iarreiqui cequién Iduuetaric eta Iaincoa cerbitzatzen çuten proselytoetaric anhitz Pauli eta Barnabasi: eta hauc hæy minçatzen çaiztela, Iaincoaren gratian perseueratzera exhortatzenten cituzzén. 44 Eta hurrenengo Sabbath egunean quasi hiri gucia bil cedin Iaincoaren hitzaren ençutera. 45 Bainha Iduac popula ikussiric inuidaz bethe citecen, eta contrastatzenten çaiztzen Paulec erraiten cituen gauçey, contrastatzenten ciradela eta blasphematzenten çutela. 46 Orduan constantqui Paulec eta Barnabasec erran ceçaten, Çuey behar çaiquen lehenic denuntiatu Iaincoaren hitza: baina hora arbaryatzen duçuenaz gueroz, eta vicitze eternalaren vkaiteco indigne çuen buruäc iugeatzen dituquenaz gueroz, huná, itzultzent gara Gentiletarát. (aiónios g166) 47 Ecen hala manatzen draucu launac, dioela, Ordenatu aut hi Gentilén argui içateco, saluamendu aicençat lurraren bazterranero. 48 Eta Gentilic haur çancutenean aleguera citecen, eta glorifica ceçaten launaren hitza: eta sinhets ceçaten vicitze eternalecotzat ordenatu ciraden guciéc. (aiónios g166) 49 Eta auançatzen cen Iaincoaren hitza comarca harten gucion. 50 Eta Iduéc incita citzaten emazte deuot eta honest batzu, eta hirico principalac, eta eraguiñ ceçaten persecutione Paulen eta Barnabasen contra, eta egotz citzaten bere comarquetaric campora. 51 Bainha hec berén oinetaco errhautsa inharrossiric hayén contra, ethor citecen Iconiora. 52 Eta discipuluac bethatzen ciraden bozcarioz eta Spiritu sainduaz.

14 Eta guertha cedin Iconion elkarrequin sar baitzitecen Iduén synagogara, eta minça baitzitecen hala non

sinhets baitzean luduetaric eta Grecoetaric mulço handiac. 2 Bainan sinhesteric etzuten luduéc incita eta corrumpi citzaten Gentilén bihotzac anayén contra. 3 Bada dembora lucez han egon citecen constantqui minçatzen ciradela, launaren gorthassunez, ceinec testimoniage ekarten baitzarauan bere gratiazzo hitzari, eta emaiten çuen signo eta miraculu eguiñ ledin hayén escuz. 4 Eta parti cedin hirico gendea bi aldetara, eta batac ciraden luduequin, eta berceac Apostoluequin. 5 Bainan altchatu ciradenean Gentilac eta luduac bere Gobernadorequin hayén iniuriatzera eta lapidatzera: 6 Adituric gauçá, ihes eguiñ ceçaten Lycaoniaco hirietara, hala nola, Lystrara eta Derbera, eta inguruco comarquetara: 7 Eta han predicatzen çutén Euangelioa. 8 Eta Lystraco guïçon oinez impotentbat cegoen iarriric bere amáren sabeleandanic maingu, egundano ebili etzemba: 9 Hunec ençun ceçan Paul minçatzen, ceinec, hari begui eratchequiric, eta ikussiric ecen fede baçuela sendatu içateco, erran baitzieçon ocengui, 10 laiqui adi eure oinén gainera çutic. Orduan hura iauz cedin eta ebil cedin. 11 Eta gendetzéc ikussiric Paulec eguiñ çuena, altcha ceçaten bere voza, Lycaonicoko lengoagez, erraiten çutela, laincoac guïçonac beçalacaturic iautsi dirade guregan! 12 Eta Barnabas deitzen çutén Iupiter: eta Paul, Mercurio: ceren harc hitza ekarten baitzuen. 13 Eta Iupiter-en sacrificadoreac (cein baitzén hayén hiri aitzinean) cecen coroatuac borthaitzinerano ekarriric, nahi çuen popularequin sacrificatu. 14 Bainan hori ençunic Apostolua, Barnabas eta Paul, bere arropáç çathituric oldar citecen populuaren artera, oihuze ceudela. 15 Eta erraiten çutela, Guiçonák, cergatic gauça horiac eguiten dituçe? çuec çarenen affectione beren suiectioneco guïçonac gara, declaratzen drauçuegula, horrelaco gauça vanoetaric conuerzi çaitzeten lainco viciagana, ceruá eta lurra eta itsassoa, eta hetan diraden gauça guciak eguiñ dituenagan: 16 Ceinec iragan demboretan Gentil guciak berén bidetan ebiltera vtzi vkan baititu. 17 Badaric-ere bere buruá eztu testimoniage gabe vtzi, guri vngui equinez, emaiten drauzquigula cerutic vriac eta sasoin abratsac, eta bethatzen dituela viandaz eta alegrançaz gure bihotzac. 18 Eta gauça hauc erraiten cituztela, nequez amatiga citzaten gendetzec sacrifica ezliecén. 19 Orduan ethor citecen Antiochetic eta Iconiotic ludu batzu, hec popula irabaciric eta Paul lapidaturic, herresta ceçaten hiritic campora, vstez hila cen. 20 Bainan discipuluac haren ingurura bildu ciradenean, iaiquiric sar cedin hiran: eta biharamunean ioan cedin Derbera Barnabasequin 21 Eta hiri hartan euangelizatu çutenean, eta anhitz iracatsiric itzul citecen Lystrara eta Iconiora eta Antiochera: 22 Confirmatzen cituztela discipuluén gogoac, eta exhortatzen cituztela fedean perseueratzera, eta erraiten çutela, anhitz tribulationez laincoaren resumán sarthu behar garela. 23 Eta compainiaren abisuz Elicetaric batbederatan Ancianoac ordenatu ondoan, barurequin othoitz eguinik, gommenda cietzoten hec launari, cein baithan sinhetsi vkan baitzutén. 24 Guero Pisidia iraganik, ethor citecen Phamphyliara. 25 Eta Pergen laincoaren hitza denuntiaturic, iauts citecen Attaliara. 26 Eta handic embarca citecen Antiochera, nondic gommendatu içan baitziraden laincoaren gratiari, complitu çutén obracotzat. 27 Eta ethorri içan ciradenean eta bildu çutenean Eliçá, conta

citzaten laincoac heçaz eguiñ cituen gauça guciak, eta nola irequi cerauen laincoac Gentiley federaren borthá. 28 Eta egon citecen han dembora lucez discipuluequin.

15 Eta Iudeatic iautsi içan ciraden batzuc, iracasten citutzén anayeac, ciotela, Baldin circoncidi ezpaçaitetzez Moysesen maneraren araura, ecin salua çatezquete. 2 Eta gudu eta disputa handi Pauli eta Barnabasi helduric hayén contra, ordena ceçaten igan litecen Paul eta Barnabas eta cembeit bereric Apostoluetara eta Ancianoetara Ierusalemera questione hunegatic. 3 Hec bada igorriric Eliçáz, iragan citzaten Phenicia eta Samaria, Gentilén conuersionea contatzen çutela: eta eman ciecén bozcario handi anaye guciak. 4 Guero Ierusalemera arriuaturic, recebitu içan ciraden Eliçáz eta Apostoluéz eta Ancianoéz, eta conta citzaten laincoac heçaz eguiñ vkan cituen gauça guciak. 5 Bainan (ciotien) altchatu içan dirade Phariséuén sectaco sinhetsi çutén batzu, ciotela, ecen circonciditu behar çutela, eta manatu Moysesen Leguearen beguiratzera. 6 Orduan bil citecen Apostoluac eta Ancianoac eguiteco hunez consideratzera. 7 Eta disputa handiren ondoan, Pierrisek iaiquiric erran ciecén, Guiçon anayeáç, çuec badaquique ecen haraitzinadanic laincoac gure artean elegitu vkan nauela, ene ahoz ençun leçaten Gentilék Euangelioko hitza, eta sinhets leçaten. 8 Eta laincoac eçagutzen baititu bihotzac, testificatu draue, hæy Spiritu saindua emanet guriere beçala. 9 Eta eztu differentiaric batre eguiñ gure eta hayén artean, fedez purificaturic hayén bihotzac 10 Orain bada cergicat tentatzen duque laincoa, discipuluén leppo gainean vztariaren eçartera, cein ez gure aitéc ez gue ecin ekarri vkan baitugu? 11 Bainan Iesus Christ launaren gratiaz sinheftent dugu saluaturen garela, hec-ere beçala. 12 Orduan ichil cedin compainia gucia, eta beha çaitzen Barnabasi eta Pauli, ceinéc contatzen baitzuten cer signo eta miraculu eguiñ çuen laincoac heçaz Gentilén artean. 13 Eta ichildu ciradenean, ihardets ceçan lacquesec, cioleta, Guiçon anayeáç, ençun neçaque ni, 14 Simonec declaratu vkan du nola lehenik laincoac visitatu dituen Gentilac hetaric populubat bere iceneco har leçançat. 15 Eta hunequin accordatzen dirade Prophetén hitzac: scribatua den beçala. 16 Guero itzuliren naiz, eta berriz edificaturen dut Dauid-en tabernacle eroria, eta haren ruinác berriz edificaturen ditut, eta berriz altchaturen dut hura. 17 Requeri deçatençat goitic guïçonéc launa, eta Gentil guciéc, ceinén gainean inuocatu içan baita ene icena: dio gauça hauc guciak eguiñ dituen launac. 18 Bethidanik laincoac badaçaguzqui bere obra guciak. (aïon g165) 19 Harren nic dut estimatzen eztituela nehorc faschatzeco Gentiletaric laincoagana conuerfitzen diradenac: 20 Bainan scribatzeço çayela beguirea ditecen idolén satsutassunetaric, eta paillardicataric, eta gauça ithotic, eta odoletic. 21 Ecen Moysesec haraitzinadanic baditu hirietaric batbederatan hura predicatzen dutenac, synagoguetan Sabbath guciaz iracurzen denaz gueroz. 22 Orduan nahi vkan dute Apostoluéz eta Ancianoéc Eliça guciarequin, beren artetic guïçon elegituaçigor litecen Antiochera Paulequin eta Barnabasequin, hala nola, Iuda icen goiticoz Barsabas deitzen cena, eta Silas, guïçon principalac anayén artean. 23 Hayén escuz scribatzen

çutela seguitzen dena, Apostoluéc eta Ancianoéc eta anayéc Antiochen eta Syrian eta Cilician Gentiletaric diraden anayé, salutatione. 24 Ceren aditu baitugu ecen guitaric ilki diraden batzuc, cembeit proposez trublatu vkan çaituztela, çuen arimác erauciz eta circoncidi çatezten eta Leguea beguire deçaçuen manatuz, ceiney ezpaiquendrauen carguric eman: 25 Gure irudia içan da consentimendu batez bildu garenona, elegitu ditugun/guiçonén çuetara igortera, Barnabas eta Paul gure maitequin, 26 Baitirade Iesus Christ gure launagatic bere viciac abandonnatu ditutztén guiçonac, 27 Igorri ditugu bada luda eta Silas, hec-ere gauça berac ahoz contaturen drauzquiçe. 28 Ecen on iruditu çayó Spiritu sainduari eta guri, ez eçartera carga handiagoric batre çuen gainera gauça necessario hauc baicen: 29 Baitirade, Beguire çatezten idoley sacrificatu diraden gaucetaric, eta odoletic, eta ithotic, eta paillardicataric, baldin gauça hautaric çuen buruäc beguire baditzaque, vngui eguinen duque. Vngui duquela. 30 Hec bada congit harturic ethor citecen Antiochera: eta compainiá bilduric eman citzaten letrác. 31 Eta iracurri citutzenean consolationearen gainean aleguera citecen. 32 Halaber Iudac eta Silasec, nola hec-ere Propheta baitziraden, anhitz hitzez exhorta citzaten anayeac eta confirma. 33 Eta han cerbait dembora eguin çutenean,igorri ican ciraden anayéz baquerequin Apostoluetarát, 34 Guciagatic-ere Silasi on irudi cequion han egoitera. 35 Eta Paul eta Barnabase ere egon citecen Antiochen, iracasten eta euangelizatzeten çutela anhitz bercerequin-ere, launaren hitza. 36 Eta cembeit egunen buruän erran cieçón Paulec Barnabasi, Itzuliric visita ditzagun gure anayeac launaren hitza denuntiatu dugun hiri gucietañ, eya nola dauden. 37 Eta Barnabasec conseillatzeten çuen berequin har leçaten Ioannes, Marc deitzen cena: 38 Baina Pauli etzayón bidezco iruditen hetaric ia Pamphiliatric bereci cena, eta obra hartara lagundu etzituena berequin har leçaten 39 Hala iharduqui ceçaten bada, non bata berceaganic separa baitzitecen: eta Barnabas Marc harturic embarca baitzedin Cyprerat. 40 Baina Paul Silas elegituric parti cedin, anayéz lainkoaren gratiari gommendaturic. 41 Eta iragan citzan Syria eta Cilicia, confirmatzeten ciuela Eliçác.

16 Guero arriua cedin Derbera eta Lystrara: eta huná, discipulubat cén han Timotheo deitzen cenic, emazte fidel baten seme, baina, aita Grec-baten. 2 Huni testimoniage on ekarten ceraucaten Lystran eta Iconion ciraden anayéc. 3 Haur nahi vkan du Paulec harequin ioan ledin, eta harturic circoncidi ceçan hura leku hetan ciraden Iduacgatic: ecen baçaquiten guciéc haren aita nola Grec cen. 4 Eta hirietan iragaiten ciradela iracasten cituzten hetangoac Ierusalermen ciraden Apostoluéz eta Ancianoéz eguiñ içan ciraden ordenancén beguiratzen. 5 Bada Eliçác fedean confirmatzeten ciraden, eta contua egun guciaz emendatzen cen. 6 Guero iraganic Phrygia eta Galatiaco comarcá, debetatu içan ciraden Spiritu sainduaz hitzaren Asian predicatzetic: 7 Ethorri ciradenean Mysiara, enseyatzen ciraden Bithiniara ioalten: baina etziecén permetti Spirituac. 8 Baina Mysia iraganic iauts citecen Troasera. 9 Eta visionebat gauaz aguer cequión Pauli, baitzen hunela, Macedoniaco guiconbat presenta cedin haren aitzinean othoitz eguiten ceraucala eta erraiten, Iragan adi Macedoniarat eta aiuta gaitzac. 10

Eta visionea ikussi vkan çuenean, bertan enseya guentecen Macedoniara ioalten, seguratzan guenela ecen launac deithu guentuela häy euangelizatzen. 11 Partituric bada Troastic, chuchen ethor guentecen Samothracera, eta bihararamunean Neapolisera. 12 Eta handic Philipposera, cein baita Macedonia quoartereco lehen hiria, eta da colonia. Eta egon guentecen hiri hartan cembatrebeit egun 13 Eta Sabbath egunean ilki guentecen hiritic campora fluuiø bazterra, non içaten ohi baitzén othoitzá: eta iarriric minça guenquinztén hara bildu içan ciraden emaztey. 14 Eta Lydia deitzen cen Thiatira hirico emazte escarleta saltzale laincoa cerbitzatzen çuen batec ençun guençan: ceinen bihotza launac irequi baitzeçan, Paulez erraiten ciraden gaucén gogoatzeko: 15 Eta batheyatu içan cenean bera eta haren familia, othoitz ceguigun, cioela, Baldin estimatu baduque launagana fidel naicela, sarthuric ene etchean, çaudete. Eta bortcha guençan. 16 Eta guertha cedin gu othoitzara guendoacela, nescato Pythonen spiritua çuembat aitzinera ethor baitzequign: ceinec irabaci handia emaiten baitzerauen bere nabussiey, asmatzez. 17 Haur Pauli eta guri iarreiquiric, oihu cegoen, cioela, Guiçon hauc lainco subiranoaren cerbitzari dirade, ceinéc saluamenduko bidea denuntiatzen baitraucute. 18 Eta haur eguiñ ceçan anhitz egunez: baina gaitzitürk Paulec, eta itzuliric erran cieçón spirituari, Manatzen aut Iesus Christen icenaren partez horrenganik ilki adin. Eta ilki cedin ordu berean. 19 Orduan haren nabussiéç çacussatenean ecen hayén irabaci sperancá galdu cela, hatzamanic Paul eta Silas, eraman citzaten merkatuco plaçara Magistratuetara. 20 Eta hec presentaturic Gobernadorec, erran ceçaten, Gende hauc trublatzen duté gure hiria Idu diradelaric: 21 Eta denuntiatzen ditutzté recebi ez beguire ditzagun sori eztiraden ordenançác, ikussiric ecen Romano garela. 22 Eta oldar cedin communa hayén contra: eta Gobernadoréc hayén arropác çathitürk mana ceçaten, açota litemen. 23 Eta anhitz çauri eguiñ cerauecenean eçar citzaten presoindeguian, manamendu eguinic geolerari, segurqui hec beguire litzan: 24 Ceinec halaco manamendua harturic eçar baitzitzan presoindegui çolán, eta hayén oinác hers citzan cepoza. 25 Eta gauaren erdian Paulec eta Silasec othoitzten eta laudatzenten çuten laincoa: eta ençuten cituzten estecatürk ceudenéc. 26 Eta subitoqui lur ikaratzet handibat eguiñ cedin, hala noniharros baitzitecen presoindegui fundamentac: eta bertan irequi citecen bortha guciac, eta gucién estecailliac lacha citecen. 27 Orduan iratzarturic geolerac çacusquianean presoindegui borthác irequiac, ezpatá idoquiric bere buruä hil nahi çuen, vstez presoneréc ihes eguiñ çutén: 28 Baina Paulec oihu eguiñ ceçan ocengui, cioela, Eztaguioala deus minic eure buruäri: ecen guciac hemen gaituc. 29 Orduan hura argui galdeguinic oldar cedin barnera, eta ikara çabilala egotz ceçan bere buruä Paulen eta Silasen oinetara. 30 Eta hec campora idoquiric dio, launác, cer eguiñ behar dut saluatu içateco? 31 Eta hec erran cieçoten, Sinhets eçac Iesus Christ launa baithan eta saluaturen aiz hi eta hire etchea. 32 Eta minça cequizquion lainkoaren hitzaz hari, eta haren etchean ciraden guciyei. 33 Eta harc hec harturic gauaren ordu hartin berean ikuz cietzén çauriac: eta batheya cedin hura eta harenac guciac bertan. 34 Eta bere etchera eramanic, mahaina eçar

ciecén: eta aleguera cedin, ceren bere etche guciarequin sinhetsi vkan baitzuen laincoa baithan. **35** Eta eguna ethorri içan cenean Gobernadoréc Igor citzaten sargeantac, erran leçaten, Eyec congít guiçon horiey. **36** Orduan geolerac conta cietzon hitz hauc Pauli, cioela, Igorri dié Gobernadoréc erraitera, congít eman daquíquen: orain beraz ilkirc ciòazte baqueruin. **37** Baina Paulec erran ciecén, Publicoqui açotatu gaituzten ondoan, iugemendu formaric gabe, Romano garelarić, egotzi vkan gaituzte presoindeguira: eta orain ichilic campora egoizten gaituzte? ez balimba: baina beréc ethorriric idoqui gaitzate. **38** Eta reporta cietzén sergeantéc Gobernadorey hitz hauc: eta beldur citecen, ençunic ecen Romano ciradela. **39** Eta ethorriric othoitz citzaten, eta idoquiric supplica cequitzén ilki litecen hiritic. **40** Orduan ilkirc presoindeguitic sar citecen Lydia baithan: eta ikussiric anayeac, consola citzaten hec, eta parti citecen.

17 Guero iraganic Amphipolian eta Apollonian, ethor citecen Thessalonicara, non baitzen Iuduén synagogabat. **2**

Eta costumatu çuen beçala Paul sar cedin hetara, eta hirur Sabbathoz disputa cedin hequín Scripturetaric. **3** Declaratzen eta proposatzen cerauela, ecen behar içan dela Christec suffri leçan eta resuscita ledin hiletaric: eta ecen haur cela Jesus Christ cein dio, nic predicationen baitrauquet. **4** Eta hetaric batzuc sinhets ceçaten, eta Paulen eta Silasen compainiacó eguiñ citecen, eta laincoa cerbitzatzen çutén Grecoetaric compainia handia, eta emazte ohoraturic ez guti. **5** Baina bekaizteriaz mouturic Iudu rebelléc, eta harturic hara huna çabiltzan guiçon gaichto batzu, eta populua bilduric, trubla ceçaten hiria: eta lasonen etchea iauquiric, hec populura eraman nahiz çabiltzan. **6** Eta eriden etxitutzenean, tira citzaten lason eta anayetaric batzu hirico Gobernadoretara, oihuze ceudela. Hauc mundu gucia erauci vkan duten ondoan, huna-ere ethori içan dirade: **7** Eta lasonec beregana recebitu vkan ditu: eta gucie Cesaren ordenancen contra eguiten dute, dioitela berce Reguebat badela, Iesus. **8** Tharrita ceçaten bada populua eta hirico Gobernadoreac gauça hauc çançuzquitenean. **9** Baina fiadoregoa recebituric lasorganic eta goiticoetaric, vtzi citzaten ioaitera. **11** Eta hauc ciraden Thessalonicaco noblenetaric, ceinéc hitza recebi baitzeçaten alegranza gucirequin, egun oroz Scripturá bilhatzen citztela, eya gauça hauc hala liradenez. **12** Eta hetaric anhitzec behinçat sinhets ceçaten, eta emazte Grec honestetaric, eta guiçonetaric ezzutic. **13** Baina iaquin ceçatenean Thessalonicaco Iuduéc ecen Beroen-ere laincoaren hitza Paulez denuntiatu içan cela, ethor citecen hara-ere, populua tharritatzen çutela. **14** Baina bertan Paul igor ceçaten camporát anayéc, ioan ledincat itsas alderat beçala: baina Silas eta Timotheo egon citecen han. **15** Eta Paulen salbura heltzeco carguá harti çutenéc, eraman ceçaten hura Atheneserano: eta hec harenganic manamendu recebituric Silasgana eta Timotheogana, gúciz bertan ethor hilecen hura Baithara, parti citecen. **16** Eta Paul Athenesen hayén beguira cegoela keichatzen cen haren spiritua hura baithan, çacussanean hiria idolatriari emana. **17** Disputatzen cen bada synagogán luduequin, eta laincoa cerbitzatzen çutenequin, eta merkatuko plaçán egun oroz batzen cenequin **18** Orduan Epicuriano eta Stoiciano philosopho batzu disputatzen ciraden

harequin: eta batzuc erraiten çutén, Cer erran nahi du edasle hunec? Eta bercéc cioiten, lainco arrotzén eracuse dela dirudi: ceren Iesus denuntiatzen baitzerauen eta resurrectionea. **19** Eta hatzamanic hura eraman ceçaten Marsen karricara, cioitel, laquin ahal deçaquegu ceric den hiçaz erraiten den doctrina berri hori? **20** Ecen gauça arrotz batzu gure beharrietara ekarten dituc: nahi diagu bada iaquin gauça horiac cer erran nahi diraden. **21** (Ecen Atheniano guciak eta han egoiten ciraden arrotzac eçinere berce gauçatarra etziraden applicatzen, cembite berriren erraitera edo ençutera baicen) **22** Orduan Paulec Marsen karricaren erdian cegoela, erran ceçan, Athenesco guiçonác, gauça gucietañ deuotegui beçala ikusten çaituztet çuec. **23** Ecen iragaiten naicela eta çuen deuotioñeac contemplatzentitduala eriden-ere badut aldarebat, ceinetan scribatu baitzén, laincoa eçagun gabeari. Bada eçagutu gaberic ohoratzent duçen hura nic denuntiatzen drauquet: **24** Mundua eta hartan diraden gauça guciak eguiñ dituen laincoa, ceruären eta lurrañen laun delaric, ezta escuz eguiñ templetan habitatzen. **25** Eta ezta guiçonén escuz cerbitzatzen deusen behar beçala, ikussiric ecen berac emaiten drauztela guciey vicia eta respirationea eta gauça guciak. **26** Eta eguiñ vkan du natura humano gucia odol batetaric: lurrañen hedamen gauciaren gainean habita liceñçat, lehenetic sasoin ordenatuaç determinaturic, eta hayén habitationearen mugariac eçarriric: **27** launa bilha leçatençat, aguian haztatuz hura eriden leçaquetenetz gure batbederaganic vrrun ezpadere. **28** Ecen harçaz vicitzen eta higuitzen eta içaten gara: çuen poetetaric-ere batzuc erran dutén beçala, Ecen haren leinu-ere bagara. **29** Beraz laincoaren leinu garenaz gueroz, eztugu estimatu behar Diuinitateac vrrhea edo cilharra edo harria guiçonen artez edo inuentionez moldatua irudi duela. **30** laincoac bada ignorantiazco demboráç dissimulaturic, orain denuntiatzen draue guiçon guciey leku gucietañ emenda ditecen. **31** Ceren ordenatu baitu mundua iustoqui iugeaturen duen eguna determinatu duen guiçonaz, guciey eçagutzera emanic, hura hiletaric resuscitatüric. **32** Eta ençun çutenean hilén resurrectionea, batzu truffatzen ciraden, eta bercéc erraiten çutén, Ençunen augu berriz horren gainean. **33** Eta hunela Paul ilki cedin hayén artetic. **34** Batzuc halere, hari iunctaturic, sinhets ceçaten: ceinetaric baitzén Dionysio Areopagita-ere, eta Damaris deitzen cen emaztebat, eta berceric hequin.

18 Gauça hauen ondoan Paul partituric Athenestic, ethor cedin Corinthera. **2** Eta eridinic Aquila deitzen cen Ponte nationeco Iudubat, cein aitzinhetic ethori baitzén Italiatic, eta Priscilla haren emaztea (ceren Claudec ordenatu baitzuen Iudu guciak Romaric parti litecen) retire cedin hetara. **3** Eta ceren officio bereco baitzén, hequin egoiten cen, eta languiten ari cen. Eta hayen officioa cen tabernacle eguitea. **4** Eta disputatzen cen synagogán Sabbath guciaz, eta exhortatzent ciutuen hambat Iudiac nola Grecoac. **5** Eta ethori ciradenean Macedoniaric Silas eta Timotheo, Paulec Spirituaz hersturic testificatzen cerauen Iuduey Iesus cela Christ. **6** Eta hec contrastatzent eta blasphematzent ari ciradela, abillamenduac iharrossiric erran ciecén, Çuen odola çuen burun gain: chahu naiz ni, oraindanic Gentiletarat ioanen naiz. **7** Eta handic partituric sar cedin lustoa deitzen cen eta laincoa cerbitzatzen çuen baten etchean, ceinen

etchea baitzatchecan synagogari. **8** Eta Crispec synagogaco principalac sinhets ceçan launa baithan bere etche guciarequin: Corinthianoetaric-ere anhitzec ençunic sinhets ceçaten, eta batheya citecen. **9** Orduan erran cieçon launac gauaz visionez Pauli Ezacela beldur, baina minçadi eta ezadila ichil. **10** Ecen ni nauc hirequin, eta nehorc eztrauc escuric eçarriren hiri gaizqui eguitera: ecen populu handia diat hiri hunetan. **11** Eta egon cedin han vrthebat eta sey hilebethe, iracasten çuela hayén artean lainoaren hitza. **12** Bainan Gallion Achaiaco Proconsul cenean, altcha citecen gogo batez Iduac Paulen contra, eta eraman ceçaten iudicioco iar lekura. **13** Erraiten çutela, Leguearen contra hunec incitatzén ditu/guijonac lainoaren cerbitzatzera. **14** Eta Paulec ahoa irequi nahi quen beçala, erran ciecén Gallionec Iduay, Baldin cembeit bidegabe, edo gaichtaqueria baliz, o Iduac, çucenac emaiten duen lekurano sustenga cinçaquetzeta: **15** Bainan baldin questione bada hitzaz eta icenéz eta quen Legueaz ceuroc ikussiren duque ecen gauça horién iuge ni ez naiz nahi. **16** Eta ken citzan hec iudicioco iar lekutic. **17** Orduan Grec guciéc hatzamanic Sosthenes synagogaco principala cehatzen cutén iudicioco iar leku aitzinean: eta Gallionec ansiaric batte etzuen. **18** Bainan Paul oraino dembora lucescoz han egonic, anayetaric congit harturic, embarca cedin Syriarát (eta harequin Priscilla eta Aquila) buruá arradaturic Cenchren: ecen vot çuen. **19** Guero arriua cedin Ephesera, eta hec han vtzi citzan: baina bera synagogara sarthuric, disputa cedin Iduequin. **20** Eta hec othoitzetx çäizçala dembora luciagoz hequin egon ledin, etziecén accorda. **21** Bainan congit har ceçan hetaric, cioela, Necessarioqui behar dut hurrenengo bestá Ierusalemenequin: baina harçara itzuliren naiz çuetara, lainoac placer badu: eta parti cedin Ephesetic. **22** Eta Cesareara iautsi cenean, igan cedin Ierusalemera: eta Eliçá salutaturic iauts cedin Antiochera. **23** Eta cerbait dembora han egonic, ioan cedin chuchen chuchena Galatiaco eta Phrygiaco comarcá trebessaturic, confirmatzen cituela discipulu guiac. **24** Bainan Idu nationez Alexandriano Apollos deitzen cen-bat, guiçon eloquenta, Scripturetan botheretsua, ethor cedin Ephesera. **25** Haur cen launaren bidean instruitzen hassia, eta spiritu beroz minçaten cen, eta iracasten cituen diligentzi launaren diraden gauçác, eçagutzen çuela solament Ioannesen Baptismoa. **26** Eta has cedin frangoqui minçaten synagogán. Haur ençun ceçatenean Priscillac eta Aquilac berequin har ceçaten, eta aitzinago declara cieçoten lainoaren bidea. **27** Eta Achaiarát iragan nahi cenean, hura exhortaturic anayéc scriba ceçaten discipuluetara recebi leçeten hura: ceinec arriatu cenean hara, probetchu handi eguin baitziecén gratiaz sinhetsi vkan çuteney. **28** Ecen viciqui garaitzen çayen Iduay publicoqui, Scripturéz eracusten çuela ecen Iesus cela Christ.

19 Apollos Corinthen cela guertha cedin, Paul garaico bazter guiac iraganic ethor baitzedin Ephesera: eta han discipulu batzu eridinic erran ciecén, **2** Ala recebitu duque Spiritu saindua sinhetsi vkan duçueñean? Eta hec erran cieçoten, Are Spiritu saindua denez-ere, eztigu ençun. **3** Orduan dioste, Certan bida batheyatu içan çarete? Eta hec erran ceçaten, Ioannesen Baptismoan. **4** Orduan Paulec erran ceçan, Ioannesec batheyatu

vkan du emendamenduco Baptismoaz, ciotsala populuari, haren ondotic ethorteko cena baithan sinhets leçaten, erran nahi baita, Iesus Christ baithan. **5** Gauça hauc ençunic bada, batheya citecen Iesus launaren icenean. **6** Eta escuac gaíhean eçarri cerautzenean Paulec, ethor cedin Spiritu saindua hayén gainera, eta minçatzen ciraden lengoagez, eta prophetatzen çutén. **7** Eta guïcon hauc gucioc ciraden hamabitaran. **8** Guero bera sarthuric synagogán, Frangoqui minçatzen cen, hirur hilebethez disputatzen eta exhortatzen ari cela launaren resumari dagozcan gaucéz. **9** Eta nola batzu gogortzen baitziraden eta ezpaitzuten obeditu nahi, gaizqui launaren bideaz minçatzen ciradela populuaren aitzinean, hetaric bera partituric, separa citzan discipuluac, egun oroz disputatzen ari cela Tyranno baten escholán. **10** Eta haur eguiñ içan cen bi vrthez: hala non Asian habitatzen ciraden guciéc, ençuten baitzutén Iesus launaren hitza, hambat Iduéc nola Grecoéc. **11** Eta costumatu etziraden verthuteac eguiten cituen lainoac Paulen escuz: **12** Hala non are erién gainera ekarten baitzitzen haren gorputz gainetic crobitchetac eta concertoac, eta ioaiten baitziraden hetaric eritassunac, eta spiritu gaichtoac hetaric ilkten baitziraden. **13** Orduan enseya citecen hara huna ebilten ciraden Idu exorcista batzu spiritu gaichtoac cituztenén gainean Iesus launaren icenaren inuocatzen, erraiten çutela, Conjuratzen çaituztegu Paulec predicatzen duen lesusen partez. **14** (Eta ciraden Sceua Idu Sacrificadore principalarenic çazpi seme, haur eguiten çutenac) **15** Bainan ihardesten çuela spiritu gaichtoac, erran ceçan, Iesus eçagutzen diat, eta Paul baceaqiat nor den: baina çuec nor çarete? **16** Eta oldarturic hetara spiritu gaichtoa quen guiçonac, eta häy garaithuric, bortcha eguiñ ceçan hayén contra: hala non biluzgorririç eta çaurthuric ihes eguiñ baitzeçaten etche hartaric. **17** Eta haur ethor cedin gucién eçagutzena hambat Iduen nola Greco Ephesen habitatzen ciradenénera: eta eror cedin beldurra hayen gucienc gainera, eta magnificatzen cen Iesus launaren icena. **18** Eta sinheti çutenetaric anhitz ethorten ciraden confessatzen eta declaratzen cituztela bere eguinac. **19** Arte curiositatezcoz vsatu vkan çutenec-ere, anhitzec bere liburuák ekarriric erre citzaten gucién aitzinean: eta hayén valioa estimaturic eriden ceçaten berroguey eta hamar milla dinerorena. **20** Hala botheretsuqui augmentatzen cen launaren hitza eta confirmatzen. **21** Gauça hauc hunela complitu ciradenean delibera ceçan Paulec Spirituaz, Macedonia eta Achaiarát iraganic Ierusalemera ioaitera, cioela, Han içan ondoan, Roma-ere ikussi behar dut. **22** Eta igorriric Macedoniaira aiutatzen çutenetaric biga baitziraden Timotheo eta Erasto, bera gueldi cedin dembora batetacotz Asian. **23** Bainan eguiñ cedin dembora hartan truble handibat doctrinaren causaz. **24** Ecen Demetrius deitzen cen cilharguile, Dianaren cilharrezco templetechoguile batec, anhitz irabaz eraciten cerauen officiocoey: **25** Hec bilduric, eta halaco gaucetaco officier ciradenac, erran ceçan, Guiçonac, badaquique ecen officio hunetaric heldu diradela gure onac: **26** Eta badacussaque eta badançque nola ez Ephesen solament, baina quasi Asia gucion Paul hunec sinhets eraciric itzuli duela populu handi, erraiten duela, ecen eztiradela iainco escuz eguiten diradenac. **27** Eta peril da ez solament gure gauça descrida dadin, baina are Diana handieren

templea guehiagoric deus estima eztadin, eta deseguin eztadin haren maiestate Asia guiac eta munduac ohoratzen dutena. **28** Eta gauça hauc ençunic, eta hiraz betheric oihuñiar citemen, Ephesianoen Diana handiá! **29** Eta bete cedin hiri guia confusionez, eta oldar citemen gogo batez theaterra, harturic Gayo eta Aristarche Macedonioac, Paulen bideco lagunac. **30** Eta Paul populua baithara sarthu nahi cenean, etzeçaten vtzi discipulué. **31** Baina Asiaco principaletaric batzuc-ere, nola baitziraden haren adisquide, harengana igorriric otoitz ceguioten, ez ledin theaterra presenta. **32** Bada batzu bataz oihuñ ceuden, eta berceac berceaz: ecen confus cen compainiá, eta anhitzez etzaquiten cergatic bildu içan ciraden. **33** Orduan gendetzetzei campora auança ceçaten Alexandre, Iuduéc hura bulkatzen çutela. Eta Alexandrec, ichil litecen escuaz keinu eguinic, nahi ceraucan causá allegatu populuari. **34** Baina eçagutu çutenean ecen hura ludu cela, altcha cedin gucietaric vozbat, quasi bi orenez oihu eguiten çutela, Ephesianoén Diana handiá! **35** Orduan scribariac gendetzea appacegaturic, erran ceçan, Epheseco guiçonác, cein da guiçona etzaquiana ecen Epheseco hiria dedicatua dela Diana handiaren, eta lupiterianic iautsi içan den imaginaren cerbitzura? **36** Nehor bada gauça hautan contrasta ecin daitenaren gainean, appacea çatezten beharda, eta deus desordenatuqui eztaguien. **37** Ecen ekari vkan dituque guiçon hauc ezpaitirade ez sacrilege, ez ezpaitute çuen iaincossá diffamatzen. **38** Beraz baldin Demetriusec eta harequin diraden officieric eguitetor baduté cembeiten contra, gorte eduquiten da, eta badirade Proconsulac, elkar accusa beçate. **39** Eta baldin berce gauçaz deus galdeguiten baduque, congregatione bidezqui bilduan concludi ahal daite. **40** Ecen peril da seditionez accusa ezgaitecen, egungo egunagatik, truble huneçaz raçoin eman ahal deçaquegun causaric eztenaz gueroz. **41** Eta gauça hauc erran ciuenean biltzarreari congit eman cieçón.

20 Bada tumultoa appacegatu cenean, Paul discipuluac beregana deithuric eta bessarcaturic, parti cedin Macedoniarát ioaiteco. **2** Eta comarca hetan ebili cenean, eta exhortatu ciuenean hitz anhitzez, ethor cedin Greciara. **3** Eta han hirul hilebethe eguinic, ceren Iuduéc celata eguiten baitzeraucaten Syriarat embarcatu içan baliz: haren abisua içan cen Macedonian gaindi itzultzera. **4** Eta lagund ceçan hura Sopater Beroenesac Asiarano: eta Thessaloniceanoetaric, Aristarquec eta Secondec, eta Gaio Derbianoac, eta Timotheoc: eta Asianoetaric, Tychiquec eta Trophimec. **5** Hauc aitzinerát ioanic iguri qui guençaten Troasen. **6** Eta gu embarca guentecen altchagarri gabericó oguien egunén ondoan Philippestic, eta ethor guentecen hetara Troasera, borz egunen buruan: non egon baiquentezen çazpi egun. **7** Eta asteco lehen egunean oguiauren haustera discipuliac bilduac içan eta, Paul minço cen hequin (ceren biaramunean partizeco baitzén) eta iraun ceçan haren proposac gauherdi arterano. **8** Eta cen anhitzez lampu gambera gorán, non bilduac baiquinaden. **9** Eta iarriric cegoela guiçon gaztebat Eutyche deitzen cenic leioh gainean, logale handi batec harturic, Paul luçaqui minço cela, loa garaithuric eror cedin hirurgaren soillerutic beherera, eta hila

altcha ceçaten. **10** Baina iautsiric Paul behera cedin haren gainera, eta bessarcaturic erran ceçan, Etzaitezela trubla ecen hunen arimá haur baithan da. **11** Guero iganic eta oguia hautsiric eta ianic, eta luçaqui minçaturic arguirano, hala parti cedin. **12** Eta guiçon gazteor viciric ekar ceçaten, eta haguitz consola citemen. **13** Eta gu vncira ethorriric embarca guentecen Assoserat, handic hartzeko guenduen Paul: ecen hala ordenatu çuen, berac bide hura oinez egun gogoz. **14** Bada Asson gurequin bathu cenean, hura harturic ethor guentecen Mitylenera. **15** Eta handic embarcaturic, biaramunean ethor guentecen Chiosen aurkara: eta hurrenengo egunean arriua guentecen Samosera: eta Trogillen egonic, ondoko egunean ethor guentecen Miletera. **16** Ecen deliberatu çuen Paulec Ephesez aitzinago iragaitera, demboraric gal ezleçançat Asian: ecen lehiatzen cen baldin possible balitzayo Mendecoste egunean Ierusalemen içatera. **17** Eta Miletetic meçu igorriric Ephesera, dei citzan Eliçaco Ancianoac. **18** Eta harengana ethori ciradenean erran ciecén, Çuec badaquique, Asian sar nendin lehen egunaz guerozti, nola çuequin dembora gucian içan naicén: **19** launa cerbitzatzen nuela humilitate gucirequin eta anhitz nigar chortarequin, eta Iuduén celata egoitaric ethori içan çazquidan tentationéquin: **20** Nola çuen probetchutaco gaucetaric eztraçuedan deus estali, çuey declaratu eta iracatsi gabe publicoqui eta etchez etche: **21** Testificatzen neruela hambat Iuduey nola Grecoey Iaincoa baitharatz emendamendua, eta Iesus gure launa baitharatz fedea. **22** Eta orain huná, ni Spirituaz estecatua, banoa Ierusalemera, harten heltzeco çazquidan gauçác etzaquizquidalaric: **23** Salbu Spiritu sainduac hiriz hiri testificatzen baitraut, dioela ecen estecaduráic eta tribulationeac ene beguire daudela. **24** Baina eztut deusen ansiaric, eta neure viaja etzait precioso, acaba deçadançat neure cursua bozcariorequin, Iesus launaganic recebitu dudan carguá, Iaincoaren gratiareni Euangelioa testifica dadinçat. **25** Eta orain huná, nic badaquit ecen guehiagoric eztuçuela ikusirenene beguithartea çuetaric batec-ere, ceinén artetic iragan bainaiz Iaincoaren resumá predicaten nuela. **26** Halacotz testificatzen drauquet egungo egunean, ecen chahu naicela ni gucien odoletic. **27** Ecen eztut dissimulatu çuey denuntia eznieçäquen launaren conseillu gucia. **28** Gogoa eieçue bada çuen buruèy, eta arthalde guciari, ceinetan Spiritu sainduac eçarı baitzaitzute Ispipuc, Iaincoaren Eliçaren bazcatzeco, cein conquestatu baitu bere odol propriaz. **29** Ecen nic badaquit haur, sarthuren diradela ene ioan ondoan otso dorpeac çuen artera, guppida eztutelaric arthaldea. **30** Eta ceuron artetic iaiquiren dirade guiçonac denuntiatzen ditutzela gauça gaichtoac, discipuliac bere ondoan erekar ditzatençat. **31** Halacotz veilleçaue, orhoit çaretelaric ecen hirur vrthez gau eta egun eznaicela cessatu nigar chortarequin çuetaric batbederaren aduertitzetic. **32** Eta orain-ere, anayéac, gommendatzen cerauzquiotet Iaincoari eta haren gratiareni hitzaric, cein baita botheretsu çuen edificatzen acabatzeco, eta çuey saindu gucirequin heretagearen emaiteco. **33** Berceren vrrhea ez cilharra ez arropá eztut guthiciatu. **34** Baina ceuroc badaquique nola ene, eta enequin ciradenén behar ciraden gauçác fornitua vkan ditutzén escu hauèc. **35** Gucietan eracutsi drauquet ecen hunela traillatatuz behar

diradela flacuac supportatu, eta Iesus launaren hitzéz orhoit
içan: ecen berac erran du, Gauça dohatsuagoa dela emaita
ecen ez hartzea. **36** Eta hitz hauc erran cituenean belhaurico
iarriric eguiñ ceçan othoitze hequin gueiequin. **37** Orduan nigar
handi guciéz eguiñ cedin: eta Paulen leppora bere buruāc
egotziz pot eguiten ceraucaten: **38** Triste ciradeliac principalqui
erran vkan çuen hitzagatic, ecen guehiagoric haren beguithartea
ezlutela ikussiren. Eta vncira lagundu çazcan.

21 Eta embarcatu guenenean, hetaric separaturic, chuchen-
chuchena ethor guentecen Cosera, eta bihamamunean
Rhodesera, eta handic Patrasera. **2** Eta han eridenic vnci
Phenicerát trebessatzen çuen-bat hartara iganic parti guentecen.
3 Guero Cypreren aguerrira guenenean, hura vtzirc ezquér,
Syria alderát velia eguiñ gueneçan, eta arriu guentecen Tyra:
ecen han vnciac behar çuen cargá descargatu. **4** Eta discipuliac
eridenic egon guentecen han çazpi egun: hec Pauli erraiten
ceraucaten Spirituaz, ezledin igan Ierusalemera. **5** Baina egun
hec complitu ciradenean parti guentecen, guciéz emaztequin
eta haurrequin laguncen guentuztela hiri lekorerano: eta
belhaurico iarriric vr basterrean othoitze eguiñ gueneçan. **6**
Guero elkar bessarcaturic, vncira igan guentecen, eta berceac
beretarát itzul citecen. **7** Eta gu biagea acabaturic arriu
guentecen Tyretic Ptolemaidara: eta anayeac salutaturic, egon
guentecen egun-bat hequin. **8** Eta bihamamunean ilkirc Paul eta
harequin guenenac ethor guentecen Cesareara: eta sarthuric
Philippe Euangelistaren etchean (cein baitén çazpietaric bat)
egon guentecen hura baithan. **9** Eta hunec ciuten laur alaba
virgina prophetizatzen çutenic. **10** Eta han dembora vnguisco
egon guenenean, ethor cedin Iudeatic Agabus deitzen cen
Prophetabat. **11** Eta guregana ethorriric eta Paulen guerricoa
harturic eta harçaz bere oinac eta escuac estecaturic, erran
ceçan, Gauça hauc erraiten ditu Spiritu sainduac, Guerrico
hunen iabe den guiçona, hunela estecaturen dute Ierusalemen
Iuduéc, eta liuraturen duté Gentilén escuetara. **12** Eta gauça
hauc ençun guentueñean, othoitz eguiñ gueneçón guc eta leku
harten ciradenéc, ezledin igan Ierusalemera. **13** Orduan ihardets
ceçan Paulec, Cer ari çarete nigarrez çaudetela, eta ene bihotza
erdiratzen duçuela? Ecen ni ez estecatu içatera solament, baina
Ierusalemen hiltzera-ere prest naiz Iesus launaren icenagatic.
14 Bada, hari burutan ecin eman gueneçaqueonaren gainean,
vtzi gueneçan, erraiten guenduela, launaren vorondatea eguiñ
dadila. **15** Eta cembeit egunen buruān gure hatuac harturic igan
guentecen Ierusalemera. **16** Eta ethor citecen discipuluetaric-
ere batzu Cesareatic gurequin çacarqueitela berequin Mnason
Cypriano iaquin-bat, discipulu ancianoa, cein baithan ostattuz
beharr baiquenen. **17** Bada ethori guenenean Ierusalemera,
gogotic recebi guençaten anayéc. **18** Eta bihamamunean sar
cedin Paul gurequin Jacques baithara, eta Anciano guciac hara
bil citecen. **19** Eta hec bessarcaturic, conta citzan punctuz
punctu laincoac Gentilén artean haren ministerioz eguiñ ciuten
gauçác. **20** Eta hec ençun citzatenean, glorifica ceçaten launa,
eta erran cieçoten, Anayé, badaccusac cembat milla diraden
Iudu sinhetsi dutenac: eta guciye baitacheté laincoaren zeloa.
21 Eta ençun dié erraiten hiçaz, ecen hic Moysesen vtzitera
iracasten dituala Gentilen artean diraden Iudu guciac, erraiten

duála, ecen eztitztela haourrac circonciditu behar, eta eztutela
ordenancén araura ebili behar. **22** Cer eguiteco da bada?
ossoqui populiac bildu behar dic: ecen ençunen dié nola ethori
aicén. **23** Eguic bada guc erraiten drauáguna. Laur guiçon
citiagu vot eguiñ dutenic: **24** Hec harturic purificadi hequin, eta
contribui eçac hequin, buruāc arrada ditzatençat: eta daquitén
guciéz ecen hiçaz ençun dituztén gaucetaric deus eztela: baina
euror-ere Leguea beguiratuz abilala. **25** Bainá Gentil sinhetsi
dutenez den becembatean, guc scribatu diagü, eta ordenatu
deus halacoric beguiria ezteçaten, baina beguiria líteten idoley
sacrificatu taric, eta odoletic, eta ithoetaric, eta paillardicataric.
26 Orduan Paul guiçon hec berequin harturic, eta bihamamunean
hequin purificaturic sar cedin templean denuntiatzen çuela
purificationeco egunén complimendua, hetaric batbederagatic
oblationea offrenda ledin artean. **27** Eta nola çazpi egunac
ia hurren iragan baitziraden, Asiaco Iudu batzuc hura ikussi
çutenean templean, moui ceçaten populu gacia, eta eçar
citzaten escuac haren gainean: **28** Heyagoraz ceudela, Israeltar
guiçoná, hel çäquizquigute: haur da guiçona populuaren eta
Leguearen eta leku hunen contra guciak leku gucietañ iracasten
dituena: are guehiago Grecoac-ere erekari ditu temple barnera,
eta prophanan du leku saindu haur. **29** (Ecen lehen ikussi vkan
çutén Trophime Ephesiana hirian harequin, cein vste baitzutén
Paulec temple barnera eraman vkan çuela.) **30** Eta moui cedin
hiri gacia, eta oldar cedin popula: eta Paul hatzamanic templitic
campora idoquiten çutén: eta bertan borthac erts citecen. **31**
Baina hec hura hil nahiz çabilzala, hel cedin famá garniçoinaren
bandaco Capitainagana, ecen Ierusaleme gacia nahassi cela. **32**
Ceinec ordu berean gendarmesac eta Centenerac harturic laster
eguiñ baitzeçan hetara: eta hec ikussi citutzenean Capitaina
eta gendarmesac gueldi citecen Paulen cehtatzetic. **33** Orduan
hurbilduric Capitainac har ceçan hura, eta mana ceçan esteca
ledin bi cadenaz: eta interroga ceçan nor licén, eta cer eguiñ
çuen. **34** Eta batzu bataz ceuden oihuz gendetzean eta berceac
berceaz: eta nahastecamenduaren causaz deus securig ecin
eçagutuz, mana ceçan fortaleçara eraman ledin. **35** Eta ethori
cenean gradoetara, guertha cedin gendarmeséz eramaiteñ
baitzén gendetzearen boaldaren causaz. **36** Ecen iarreiçiten
çayón populuco gendetzea heyagoraz, Ken eçac hori. **37** Eta
Paulec fortaleçán sartzeracoan diotsa Capitainari, Hauçu naiz
hirequin minçatzen? Harc erran cieçón, Grecquic badaquic?
38 Ezaiz hi Egyptiano iragan egun hautan seditionebat viztu
duana, eta laur milla gaichtaguiñ desertura retiratu dituana? **39**
Eta erran ceçan Paulec, Ni segur guiçon Iudu nauc Tarsen,
Ciliciaco hiri famatuan burgés iayo: othoitz eguiten drauat
bada, permetti ieçadac minça naquión populuari. **40** Eta harc
permittitu ceraucanean, Paulec, gradoetan cegoela, ichilcerca
escuaz keinu eguiñ cieçón populuari, eta silentio handi eguiñ
icanic, minça cedin Hebraicoén lençoagez, erraiten çuela.

22 Guiçon anayeác eta aitác, ençuce orain çuec baithan
emaiteñ dudan defensá. **2** (Eta ençun vkan çutenean ecen
Hebraicoén lençoagez minço litzayela, hambat silentio handiago
eguiñ ceçaten: eta erran ceçan,) **3** Ni naiz guiçon Iudu, Tarse
Ciliciacoan iayo, baina hacia hiri hunetan berean Gamalielen

oinetan, aitén Leguearen perfectionean instruitua, laincogana zelotaco nincela, egun çuec guciadere careten beçala: **4** Doctrina haur persecutatu vkan dudana heriorano, estecatuz eta presoindigietara eçarriz hambat guïonac nola emazteac: **5** Sacrificadore subiranoa-ere testimonio dudan beçala, eta Ancianoén compainia gucia: are hetaric guthunac anayetara harturic, Damascerat ioaiten nincén, han ciradenac estecaturic Ierusalemera ekartera, puni litecençát. **6** Eta guertha cedin bidean ioaiten eta Damascera hurbiltzen nincela egu-erdi irian, subitoqui cerutico chistmist ançoco argui handi batec ingura bainençan: **7** Eta eror nendin lurrera, eta ençun neçan voz-bat, ciostala, Saul, Saul, cergatic ni persecutzen nauc? **8** Eta nic ihardets neçan, Nor aiz launa? Eta launac erran cieçadan, Ni nauc lesus Nazareno hic persecutzen duana. **9** Eta enequin ciradenéc, arguia ikus ceçaten, eta icit citecen, baina enequin minço cenaren voza etzeçatzen ençun. **10** Orduan erran neçan, Cer eguiñen dut launa? Eta launac erran cieçadan, laquiric oha Damascera, eta han erranen çaiquic, eguiñ ditzán ordenatu çaiquian gauça guciac. **11** Eta ceren deus ezpainuen ikusten argui haren claretatearen causaz, enequin ciradenéz escutic eraman içanic Damascera ethor nendin. **12** Gueroztic Ananias Leguearen araura laincoaren beldur cen guïombat, han egoiten ciraden ludu guciataric testimoniale ona çuena, enegana ethor cedin. **13** Eta ene aldean cegoela erran cieçadan, Saul anayé, recebi eçac ikustea. Eta nic ordu harten berean harenganat beha neçan: **14** Eta harc erran ceçan, Gure aitén laincoac elegitu au hi bere vorondatearen eçagutzeco eta lustoaren ikusteco, eta haren ahotic vozaren ençuteco. **15** Ecen testimonio içanen atzayo guïon guciac baithara, ikussi eta ençun dituan gaúez. **16** Orain bada cer berancen duc? laiqui adi eta batheyadi, eta chahu itzac eure bekatuac, launaren icena inuocaturic. **17** Guero guertha cequidan, ni Ierusalemera bihurtu nincenean, eta templean otohoitz eguiten nengoela transporta bainendin spirituz. **18** Eta ikus baineçan ciostana, Lehiadi eta ilki adi fitetz Ierusalemetic, ecen eztíe recebituren hic niçaz emanen drauean testimonialea. **19** Eta nic erran neçan, launa, hec baceaquíe ecen ni presoindigietra eçarten ari nincela eta açoçatzen nituela synagoga gucietañ hi baithan sinhesten çutenac. **20** Eta issurten cenean Esteben hire martyraren odola, ni-ere present ninduán, eta consentitzen nián haren hiltzean, eta beguiratzen nitíán hura hiltzen çutenén arropáç. **21** Eta harc erran cieçadan, Habil: ecen nic Gentiletarra vrrun igorririen aut. **22** Eta ençuten çutén hura hitz hunetarano: orduan altcha ceçaten bere voza, erraiten çutela, Ken eçac lurretic horrelacoa: ecen eztuc raçoin hori vici den. **23** Eta hec heyagoraz ceudela, eta bere arropáç iharrosten eta airerat errhautsa iraizten çutela. **24** Mana ceçan Capitainac hura fortaleçara eraman ledin, eta ordena ceçan açoçatez examina ledin, iaquin leçançát cer causagatic hala oihu leuden haren contra. **25** Bada hedéz estecatuz çutén ondoan, erran cieçón aldean çayón Capitainari Paulec, Hauçu çarete Romaco den baten eta condemnatu eztenaren açoçatzeria? **26** Eta haur ençun çuenean Centenerac ioanic Capitainagana, conta cieçón hari, cioela, ikussac cer eguiteco duán: ecen guïon haur Romaco burgés duc. **27** Eta capitainac ethorrikic harengana, erran cieçón, Erran ieçadac, eya hi Romaco burgés aicenez. Eta

harc erran ceçan, Bay. **28** Eta ihardets ceçan Capitainac, Nic somma handitan burgesia hori acquisitu diat. Eta Paulec dio, Eta ni layo-ere burgés nauc. **29** Bertan orduan retria citecen harenganic hora examinatu behar çutenac: eta Capitainare beldur cedin, eçaguturic ecen Romaco burgés cela, eta ceren estecatuz baitzuen. **30** Eta bihamarunean segura iaquin nahiz cer causagatic accusatzen licén Iduéz, lacha ceçan estecaduretaric: eta mana ceçan, Sacrificadore principalac bilitecen, eta hayén conseillu gucia: eta ekarriric Paul presenta ceçan hayén aitzinean.

23 Eta beguiac conseillua baitharát chuchenduric Paulec erran ceçan, Guiçon anayeác, nic conscientia on guctan cerbitzatu vkan dut laincoa egun hunetarano. **2** Orduan Ananias Sacrificadore subiranoac mana citzan aldean çaiçonac, hura muthurrean io leçaten. **3** Orduan Paulec erran cieçón, Cehaturen au hi laincoac, paret churituá: eta hi bihago Leguearen arauuez ene iugeatzeco, eta Leguearen contra manatzen duc ni ceha nadin? **4** Eta present ciradenéc erran ceçaten, Iaincoaren Sacrificadore subiranoa iniuriatzen duc? **5** Eta erran ceçan Paulec, Anayeác, ez naquian Sacrificadore subirano cela: ecen scribatua da, Eure populuaren princeaz eztuc gaizqui erranen. **6** Eta iaquin çuenean Paulec ecen partida bata cela Sadduceutaric, eta bercea Pharisueutaric, oihuñ iar cedin conseilluan, Guiçon anayeác, ni Phariseu naiz, Phariseu seme: hilén sperançáz eta resurrectioneaz ni accusatzen naiz. **7** Eta haur erran çuenean, eguiñ cedin seditione Pharisieuén eta Sadduceuén artean: eta çathi cedin biltzarrea. **8** Ecen Sadduceuéc erraiten dute eztela resurrectioneric, ez Aingueruric ez spirituric: baina Pharisieuéc bata eta bercea aithor dituzté. **9** Eta eguiñ içan cen heyagora handibat: orduan Pharisieuén alde ciraden Scribáç laquiric baciharducaten, erraiten çutela, Eztugu deus gaitzic eriden guïon hunetan, baina baldin spiritubat edo Ainguerubat minçatu baçayó ezaitecela laincoaren contra batailla. **10** Eta seditione handi eguiñ içanic, Capitainac beldurturic, heçaz Paul çathica ledin, mana ceçan gendarmesac iauts litecen hayén artetic haren harapatzera eta forteleçara eramaitera. **11** Eta ondoko gauèan launac, hari presentatzen çayola, erran cieçón, Paul, auc bihotz on: ecen nola testificatu baitut niçaz Ierusalem, hala behar duc Roman-ere testificatu. **12** Eta arguitu cenean, Iduuetaric batzuc eguiñic biltzarre eta vot maledictionerequin, lioitela, ezlutela ianen ez edanen Paul hil leçaqueteno. **13** Eta berroguey baino guehiago ciraden coniuratione haur eguiñ çutenac. **14** Hec ethorrikic Sacrificadore principaletara eta Ancianoetara, erran ceçaten, Vot eguiñ dugu maledictionerequin, deus eztugula dastaturen Paul hil duqueguno. **15** Orain bada çuec iaquin eraci ieçoque Capitainari, conseilluaren vorondatetic bihar hura erekar dieçaçuela, harçaz cerbait hobequi eçagutu nahi bacinduté beçala: eta gu hura hurbil dadin baino lehen, prest gara haren hiltzera. **16** Baina Paulen arrebaren semea ençunic celatáç, ethor cedin, eta sarthuric forteleçara conta cieçón Pauli. **17** Eta Paulec Centeneritaric bat beregana deithuric, erran cieçón, Guiçon gazte haur eramac Capitainagana, ecen badic cerbait hari erran beharric. **18** Harc bada hura harturic eraman ceçan Capitainagana, eta

erran ceçan, Paul presonerac beregana deithuric othoitz equin dirautac, guicon gazte haur hiregana ekar neçan, ceinec baiu cerbait hiri erran beharric. **19** Eta Capitainac hura escutic harturic, eta appart retiraturic galde equin cieçón, Cer duc niri erran beharric? **20** Eta harc erran ceçan, ludiéc ordenatu dié hiri othoitz eguitera, bihar Paul conseillura igori deçán, hobequiago cerbaitez informatu nahi balirade beçala harçaz: **21** Bainha hic eztieceala accorda: ecen hayén artecoric berroguey guicon baino guehiago haren celata diaudec: vot equinic maledictionezco penán, eztutela ianen ez edanen hura hil duqueiteo: eta orain prest diaudec, hic cer promettaturen drauean begirua. **22** Capitainac bada igor ceçan guicon gaztea, hari manaturic, nehori ezlerron nola gauça hauc hari dclaratu cerauzcan. **23** Eta deithuric bi Centenér erran ciecén, Eduquitzaüe prest ber-ehun gendarmés Cesarearano ioaiteco, eta hiruroguey eta hamar çamaldun, eta ber-ehun archer, gauaren heren oreneco. **24** Eta den abre prestit, igan eraciric Paul salburic eraman deçatençat Felix gobernadore handiagana. **25** Eta scriba cietzon letra batzu tenor hunetacoric, **26** Claude Lysiasec Felix gobernadore gucizco excellentari, salutatione. **27** Guiçon haur luduéz hatzamana, eta ia heçaz hiltzeo cegoela, ethorriric garniçoinarequin edequi diraueat, eçaguturic ecen Romaco burgés cela. **28** Eta iaquin nahiz cer causagatic accusatzen lutén, eraman vkan diat hayén conseillura. **29** Cein eriden baitut accusatzen cela beren Legueco questionéz, eta herioric edo presoinic mereci luen hoguenic batre etzuela. **30** Eta aduertitu içanic guicon huni luduéz eguiten çazcan celatéz, bertanigorri vkan diat hiregana: manamendu equinic accusaçley-ere, hunen contretaco dituzten gauçác hire aitzinean erran ditzaten. Vngui aicela. **31** Gendarmeséc bada häy manatu içan çayen beçala, Paul harturic eraman ceçaten gauaz Antipatrisera. **32** Eta biharamunean vtziric çamaldunac harequin loacençat, itzul citemen fortaleçara. **33** Eta hec Cesareara ethorriric eta Gobernadore handiari letráç emanic, Paul-ere haren aitzinera presenta ceçaten. **34** Eta iracurri cituenean Gobernadore handiac letráç, eta cer prouinciato cen hura interrogatu çuenean, eta eçaguturic ecen Ciliciaco cela: **35** Ençunen aut dio, hire accusaçaleac-ere ethorrír diratenean. Eta mana ceçan Herodesen palatioan begира ledin.

24 Eta borz egunen buruän iauts cedin Analias Sacrificadore subiranoa Ancianoequin, eta Tertulle deitzen cen orator batequin: hec compari citecen Gobernadore handiaren aitzinean Paulen contra. **2** Eta Paul deithu içanic, Tertulle has cedin accusatzen, ciöla, **3** Felix gucizco excellenteá eçagutzen diagu esquer gucirequin gauça gucietan eta leku gucietan, ecen guc ardietsi dugula baque handia hiçaz, eta eure prouidentiaz populu hunetan equin dituan ordenançça onéz. **4** Bainha luçquiaigo eduqui ezeçadan, othoitz eguiten drauat ençun gaitzán gutibat eure ontassunagotic. **5** Ecen eriden diagu guicon pestilentiosu haur seditione alchatzen drauela ludu guciez mundu orotan, eta Nazarenoén sectaren buru dela: **6** Cein templearen profanatzenere enseyatu içan baita, eta hatzamanic nahi vkan diagu gure Leguearen araez iugeatu. **7** Bainha ethorriric Lysias capitainac bortcha handirequin edequi vkan diraucuc gure escuetaric. **8**

Haren accusaçaleac hiregana ethor litecen manaturic: beraganic eurorrec informatione equinic iaquin ahal ditzaquec gauça guciac, ceineçaz guc hori accusatzen baitugu. **9** Eta consenti ceçaten ludec-ere, erraiten çutela, gauça hauc hala liradela. **10** Bainha ihardets ceçan Paulec, Gobernadore handiac minça ledin hari keinu equinic, Ceren baitaquit anhitz vrthe duela natione hunen iuge aicela, gogoticago neure buruáz ihardesten diát: **11** Ikussiric ecen hic eçagut ahal decaqueala nola hamabi egun baino guehiago eztiraden, igan mincenetic Ierusalemera, adoratzera. **12** Eta eznié templean eriden nehorequin disputatzen ari naicela, edo gende biltzen, ez synagoguetan, ez hirian: **13** Eta ecin phoroga citzaqué ni orain accusatzen nauten gauçác. **14** Bainha haur aithortzen drauät, ecen secta deitzen duten bide haren araez, hunela dudala neure aitén laincoa cerbitzatzen, sinhesten ditudalaric Leguean eta Prophetetan scribatuac diraden gauça guciac. **15** Eta sperança dudalaric laincoa baithan, içanen dela hilén resurrectione, hambat iustoena nola iniustoena, ceinen begirua berac-ere baitaude. **16** Halacotz pena-re eçarten diát, conscientiá dudan laincoagana eta guiconetara trebucu gabe bethiere. **17** Eta anhitz vrtheren buruän, ethorri içan nauc neure nationera elemosyna eta oblatione eguitera. **18** Ordu hartin eriden nié purificatua templean, ez ordea gendetzerequin, ezeta tumulturequin, Asiaco ludu batzuc. **19** Ceinéç behar baitzutén hire aitzinean comparitu, eta ni accusatu, baldin deus ene contra baçutén. **20** Edo hauc beróç erran beçate baldin cerbait gaichtaqueria eriden baduté nitan, ni conseilluan presentatu içan naicenean. **21** Hayén artean nengoela oihu equin nueneco voz bakoitz haur baicen, Hilén resurrectioneaz ni accusatzen naiz egun çueçaz. **22** Gauça hauc ençunic, Felixec igor citzan hec berce aldi batetarano, ciöla, Secta horrez cer den diligentziago eçagutu duqedanean, Lysias capitaina iautsi datenean, ossoqui eçaguturen duquet çuen eguitecoa. **23** Eta mana ceçan Centerbait, begirua ledin Paul eta largoan eçar ledin, eta nehor ez leçan empatcha haren eçagunetaric haren cerbitzatzeic edo harengana ioaitetic. **24** Eta cembraitrabeit egunean buruän, Felixec ethorrír Drusilla bere emaztearequin, cein baitzén ludak, erekar ceçan Paul, eta ençun ceçan hura minçatzen Christ baithango fedeaz. **25** Eta nola hura disputatzen baitzén iustitiáz, eta temperantiáz, eta içateco den iudicioaz, spantaturic Felixec ihardets ceçan, Oraingotz habil, eta aicinariç dudanean deithuren aut. **26** Berahala escun gainean sperança çularic ecen Paulec cerbait diru emanen ceraucala, larga leçançat halacotz-ere maiz erekarten çuen eta minçatzen cen harequin. **27** Eta bi vrtheac complitu ciradenean, har ceçan successor Felixec Porcius Festus: eta placer equin nahiz luduey Felixec vtzi ceçan Paul presonér.

25 Festus bada prouincian sarthuric hirur egunen buruän ioan cedin Ierusalemera Cesarearic. **2** Eta compari citecen haren aitzinean Sacrificadore subiranoa eta luduén arteco principalenac Paulen contra, eta othoitz eguiten ceraucaten. **3** Faoure esquez ceudela haren contra, hurá erekar leçançat Ierusalemera: celata çazcolaric hura bidean hil leçatençat. **4** Eta Festusec ihardets ceçan, vngui begiratua içanen cela Paul Cesarean, eta bera sarri haraco licela. **5** Bada çularic

(dio) ahal ditecenac, elkarrequin iauts bitez, eta baldin cembeit hoguen guicon haur baithan bada accusa beçate. **6** Eta hamar egun baicen hayén artean egon gaberic, iauts cedin Cesareara: eta biharamunean iarriric iudicioco alkian, mana ceçan Paul erekar ledin. **7** Hura hara ethorri cenean ingura ceçaten Ierusalemetic iautsi içan ciraden Iuduéc accusatione anhitz eta piçuric ekarten çutela Paulen contra, cein ecin phoroga baitzitzaqueitzen: **8** Ihardesten çuelaric Paulec, ecen deusetan ezluela faltatu Iuduén Leguearen contra, ez templearen contra, ez Cesaren contra. **9** Bainan Festusec atseguein eguiñ nahiz Iduuey, ihardesten ceraucala Pauli, erran ceçan, Nahi aiz Ierusalemera igan eta han gauça hauçaz iugeatu ene aitzinean? **10** Eta erran ceçan Paulec Cesaren iudicioco alki aitzinean niagoc, non behar bainaiz iugeatu. Iduuey deusetan eztiraueat iniuriaric eguiñ, hic-ere vngui daquian beçala. **11** Ecen baldin gaizquiric eguiñ badut, edo deus herio mereci duenic accomettitu badut, eztiat hiltzera refusatzen: baina baldin horiéc accusatzen nautenetaric deus ezpada, nehorc horiéy ecin eman nieçaqueec: Cesargana appellatzen nauc. **12** Orduan Festusec conseilluarequin minçtaturic, ihardetsi ceçan, Cesargana appellatu aiz? Cesargana ioanen aiz. **13** Eta cembeit egunen buruän Agrippa reguea eta Bernice iauts eitecen Cesareara Festusen salutatzera. **14** Eta anhitz egun han egonic Festusec Regueri aippa cieçon Paulen eguitetcoa, erraiten çuela, Guiçon-bat vtzi içan duc Felixez presonér: **15** Ceinen causaz, ethorri nincenean Ierusalemera, compari baitzitzen Sacrificadore principalac eta Iuduén Ancianoac, haren contra condemnatione quereritzen çutela. **16** Eta ihardetsi diraueat, eztutela Romanoéc costuma nehoren heriotara liuratzeko, accusatzen denac bere accusaçaleac aitzinean dituqueeno, eta defendatzeco leku har deçaqueeno hoguenaz. **17** Bada huna ethorri ciradenean, luçamenduric batre gabe, biharamunean iudicioco alkian iarriric, mana nieçan ekar ledin guicona. **18** Haren accusaçaleac han present ciradela, etzeçatean hoguenic batre ekar, nic vste nuenaren gainean. **19** Bainan questione batzu citiztean haren contra berén superstitioneaz, eta edocein Iesus hilic vici licela Paulec seguratzan çuen batez. **20** Eta nic, halaco questioneaz eguitecotan içanez, erran nieçoáin, eya nahi licensez Ierusalemera ioan, eta han iugea ledin gauça hauçaz. **21** Bainan ceren appella baitzedin reserua ledinçat Augustoren eçagutzera, mana nieçan beguira ledin huraigor neçaqueno Cesargana. **22** Agrippac orduan erran cieçon Festusi, Nahi niquec neurorrecreere guicona ençun. Eta harc, Bihar, dio, ençunen duc. **23** Bada biharamunean ethorri ciradenean Agrippa eta Bernice pompa handirequin, eta sarthu ciradenean audiencián capitainequin eta hirico gendé autoritatezcoequin: Festusen manamenduz erekar cedin Paul. **24** Eta Festusec dio, Regue Agrippá, eta hemen gurequin çareten guciác, badacussaçue guicon haur, hunez Iuduén compainia gucia minçtu içan çait hambat Ierusalemena nola hemen, heyagoraz, hunec eztuela guehiagoric vici behar. **25** Bainan nic eriden dut, deus hunec eztuela eguiñ herio mereci duenic: badaric-ere bera Augustogana appellatu denaz gueroz, deliberatu dut harengana igortera. **26** Huneçaz cer seguric scriba dieçdan iaunari eztut. Halacotz ekarri vkan dut çuetara, eta principalqui hiregana, regue Agrippá, informatione eguiñ

cer scriba dudançat. **27** Ecen eztela raçoinic irudi daut, presonér baten igortea, eta haren contrataco hoguenac eztitecan notifica.

26 Agrippac orduan Pauli erran cieçon, Permettitzen çaic eure buruägatic minçtazea. Orduan Paul escua hedaturic has cedin raçoin emaiten, cioela, **2** Regue Agrippá, dohatsu neure buruá estimatzan diat ceren egun hire aitzinean ihardetsi behar baitut, Iduuey accusatzen naicen gauca guciez **3** Principalqui ceren baitaquit eçagutzan dituala Iuduén artean diraden costuma eta questione guciak: halacotz othoitz eguiten drauat, patientqui ençun nieçan. **4** Bada ene vicite gaztetassunetic eraman dudanaz den becembatean, eta ceric lehen hatsetic içan den ene nationearen Ierusalem, badaquito Iduu guciéc: **5** Lehendanic eçaguturic (baldu testifikatu nahi badut) nola neure aitzinecoaçdanic gure religioneco secta gucizco excellentaren araez vici içan naicen Phariseu. **6** Eta orain Iaincoaz gure aitey eguiñ içan çayen promeseco sperançaren causaz, iudicioan accusaturic nago. **7** Promes hartara gure hamabi leinuéc ardura gau eta egun Iaincoa cerbitzatzén dutela helduren diradela sperançatut, cein sperançaz (o Regue Agrippá) Iduuey ni accusatzen bainaute. **8** Cer? sinhets ecin daitenetan daducaçue çuec baithan, Iaincoac hilac resuscitatzen dituela? **9** Eta niçaz den becembatean irudi içan çait ecen Iesus Nazarenoren icenaren contra resistentia handi eguiñ behar nuela: **10** Eta eguiñere badut Ierusalem: eta anhitz saindu nic presoindeguian enserratu vkan dut, Sacrificadore principaletaric bothere vkanic: eta nehorc hiltzen cituenean neure sententiá emaiten nuen. **11** Eta synagoga gucietañ maiz punitzen nituela bortchatzen nituen blasphematzera: eta sobera minthuric hayén contra, persecutzen nituen hiri arrotzeturano. **12** Dembora hartañ Damascerat-ere ioaiten nincela Sacrificadore principalén botherearequin eta commissionearequin. **13** Egunaren erdian, o Regué, bidean ikus nieçan cerutico arguibat iguazquiarena baino claroagoric, arguitzen guentuela ni eta enequin bidean ioaiten ciradenac. **14** Eta gu guciak eroriric lurrera, ençun nieçan vozbat niri minço çaitadala, eta ciostala Hebraicoén lengoagez, Saul, Saul, cergatic ni persecutzen nauc? gogor duc hiretaco akuloén contra ostico eguitea. **15** Nic orduan erran nieçan, Nor aiz launa? Eta harc erran cieçadán, Ni nauc Iesus hic persecutzen duana. **16** Bainan iaiqui adi, eta ago çutic eure oinén gainean: ecen hunegatic aguertu natzaic, ordena ençadançat ministre eta ikussi dituán eta aguerturen natzayán gaucen testimonio: **17** Idoquiten audalaric populu horretaric eta Gentiletaric, ceinetara orain igorten baihaut, **18** Irequi ditzançat hayén beguiaç, conuerti ditecençat ilhumbetic arguira, eta Satanen botheretic Iaincoagana, recebi deçatençat bekatuñen barkamendua, eta çorthea sanctificatuén artean, ni baithango fedeaz. **19** Hunegatic, o Regue Agrippá, eznitzayoc desobedient içan cerutico visioneari. **20** Bainan Damascen ciradeney lehenic, eta Ierusalem, eta Iudeaco comarca gucion ciradeney, guero Gentiley-ere predicatu diraueat emenda litecen eta conuerti Iaincoagana, obrác eguiten lituztelaric emendamendutaco digneac. **21** Causa hunegatic Iduuac ni templean hatzamanic enseyatú içan dituc ene hiltzen: **22** Bainan Iaincoaren aiutaz aiutatu içanic iraun diát egungo egunereno,

testificatzen drauèdala hambat chipiey nola handiéy, eta deus erraiten eznuela Prophetéc eta Moysesec ethorteco ciradela aitzinetic erran dutén gauçaric baicen: **23** Ecen behar cela Christec suffri leçon, eta hilén resurrectioneco lehena licén, ceinec populu huni eta Gentiley arguia denuntiatu behar baitzerauen. **24** Eta gauça hauc bere defensatan erraiten cituela Festusec ocengui erran ceçan, Çoratu aiz Paul, letretaco iaquin handiac çoratzten au. **25** Eta Paulec, Eznauc çoratzten, dio, Festus gucizco excellentea, baina eguiazco eta adimendu onetaco hitzac erraiten ciát. **26** Ecen baceaquizquic gauça hauc Reguec, ceinen aitzinean minço-ere bainaiz frangoqui: ceren estimatzen baitut gauça hautaric eztela deus harc eztaquianic: ecen gauça haur eztuc çokoan eguiñ içan. **27** O regue Agrippá, sinhesten dituc Prophetac? baceaquit ecen sinhesten dituala. **28** Eta Agrippac erran cieçón Pauli, Hurrensu gogatzen nauc Christino eguiñ nadin. **29** Orduan Paulec erran ceçan, Iaincoa baithan desir niquec bay hurrensu bay choil, ez hi solament, baina ni egun ençuten nauten guciac-ere eguiñ cindeitzen halaco, nolaco ni bainaiz, estecaillu hauc salbu. **30** Eta gauça hauc harc erran ciituenean, iaiqui cedin Regue, eta Gobernadorea, eta Bernice, eta hequin iarri içan ciradenac. **31** Eta appartatu ciradenean bere artean minço ciraden, ciotela, Deus herio edo presoindegui mereci duen gauçaric eztu eguiten guïçon hunc. **32** Eta Agrippac Festusi erran cieçón, Larga ahal cieitean guïçon haur baldin appellatu içan ezpaliz Cesargana.

27 Ordenatu içan cenean gu Italiarát embarcaturen guenela, eman cietzoten bay Paul bay berce presonér batzu Iulio deitzen cen Centener Augustoren bandaco bati. **2** Eta iganic Adramytteco vnci batetara, Asiaco comarquetara ioaitera parti guentecen, eta gurequin cen Aristarche Macedo Thessaloniceanoa. **3** Eta ondoco egunean arriu guentecen Sidonera, eta Iulio humanoqui Paul tractaturic, permetti ceçan adisquidetarat ioanic, heçaz tracta ledin. **4** Guero handic partituric Cypre beherera io gueneçan, ceren haice contreac baitziraden. **5** Eta Ciliciaren eta Pamphyliaren aurkan den itsassora iraganic, ethor guentecen Myra Lyciaco hirira. **6** Eta han Centenerac eridinic Alexandriaco vnci Italiarát ioaiten cen-bat, hartara sar eraci guençan **7** Eta anhitz egunez baratch ioaiten guenela, eta nequez Gnidaco aurkara helduric, haiceac permettitzen etzeraucularic, iragan guentecen Creta beherera Salmonen aurkán. **8** Eta nequez hura iragaiten guenduela, ethor guentecen Portu-ederrac deitzen den leku batetara, ceinen aldean baitzén Laseaco hiria. **9** Eta ceren anhitz dembora iragan baitzén, eta ia vrean ioaitea perilós, ceren ia barura-ere iragan baitzén, conseillatzen cituen Paulec, **10** Ciostela, Guiçonác, badacussat ecen itsassoan ioaitea ez solament cargaren eta vnciaren, baina gure vicién-ere peril eta calte handirequin içanen dela. **11** Bainha Centenerac sinhestenago çuen gobernaçalea eta pilotua, ecen ez Paulec erraiten cituen gauçác. **12** Eta ceren portua ezpaitzen leku onean neguären iragaiteko, guehiagoac opinionetaco ciraden handicere partitzeria, neholere Phenicera arriu ahal litezquenez, han neguären iragaiteko, cein baita Africaco eta Choroco haiceari dagocan Cretaco portubat. **13** Orduan egu-erdi haicea emequi

alchatzen hassirc, bere intentionearen complimenduan ciradela vstez, partituric, costabazterca ceçaten aldetsuaz Creta. **14** Bainha handic sarrisco alitcha cedin harenganaco aldetic haice tempestateç Euroclydon deitzen den-bat. **15** Eta vncia haiceaz eraman içan cenean, hala non contra ecin ioan baitzaiten, haiceari vncia abandonnaturic eramaiten guenén. **16** Eta Clauda deitzen den islato baten beherera iragan guenenean, nequez batelaren iabe içan ahal guenen. **17** Hura tiraturic marinerc̄ remedio guciāc bilhatzen cituztén, vncia beheretic hersturic: eta Syrtera eror beldurrez, velâc erautsiric, berahala eramaiten ciraden. **18** Eta ceren tempestate handiz tormentatzen baiquenén biharamunean egoizte eguiñ ceçaten **19** Guero hereneco egunean gueuroc gure escuz vncico apparaillua egotz gueneçan. **20** Eta nola ez iguazquiric ez içarric anhitz egunez ezpaitzequigun aguer, eta tempestate handiac hertsen baiquentuen guehiagoric salua ahal guentezquelaco sperança gucia gal gueneçan. **21** Bainha dembora lucez ian gaberic egon içan ciradenean, orduan çutic Paulec hayén artean, erran ceçan, O guiönac, behar çatequeen ni sinhetsirc Cretatic ezquinén partitu, eta ihes eguiñ peril eta calte huni. **22** Bainha orain exhortatzen çaituztét çarenet bihotz onetaco, ecen çuetaric baten-ere galtzeric eztu içanen, vniçarenic baicen. **23** Ecen presentatu içan da ene aitzinean gau hunetan Iaincoaren Ainguerüä, ceinen ainaiz ni, eta cein cerbitzatzen baitut, **24** Ciostala, Paul, eztuala beldurric, Cesari presentatu behar atzayó: eta horrá, eman drauzquic Iaincoa hirequin vncian diraden guciac. **25** Hunetacotz bihotz on auçue, guiçonac: ecen sinhesten dut Iaincoa, nola niri erran içan baitzait hala içanen dela. **26** Bainha cembeitislatarengan eztetzen baitur gara. **27** Bada hamalaurgarren gauä ethor cedinean, hara huna erabilten guenela itsas Adriaticoan, gauären erdituan, estima ceçaten marinerc̄, ecen hurbiltzen litzeyela cembeit comarca. **28** Bainha plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hoguey braça, eta handic appurbat guibeleruric, eta beriz plomua hundarrera egotziric, eriden ceçaten hamaborz braça. **29** Eta beldurrez leku gaitzetara eror litecen laur angura vnci guibeletic egotziric, desiratzen çutén eguna ethor ledin. **30** Eta marinerc vncitic ihes eguiñ nahiz çabilzala, batela itsassora erautsiric, aleguia hec angurác vnci aitzinetic hedaturen. **31** Erran cieçén Paulec Centenerari eta gendarmesey, Baldin hauc vncian ezpadaude, çuec ecin salua çaituzquete. **32** Orduan gendarmeséc ebaqui citzaten batelaren kordác, eta vtzi ceçaten beherera erortera. **33** Eta arguaren gainera exhortatzen cituen Paulec guciac, ian leçaten, cioela, Egun haur da hamalaurgarrena, baruric beha çaudetela eta deus hartu eztuquela. **34** Hunegatic exhortatzen çaituztet har deçaquen iatera: ceren haur çuen emparatzeari appertenitzen baitzayó: ecen çuetaric baten-ere burutic bilobat eztu galduren. **35** Eta gauça hauc erranic, eta oguia harturic gratiác renda cietzón Iaincoari gucién aitzinean: eta hautsiric, has cedin iaten. **36** Eta guciéc bihotz harturic, har ceçaten hecere iateco. **37** Eta baguinén arima guciac vncian, ber-ehun eta hirurogey eta hamassey. **38** Eta viandaz ressasiaturic, arind ceçaten vncia, ogu-bihia itsassora egoizten lutela. **39** Eta eguna ethorri cenean, herria etzeçaten eşagut: baina portu itsas adar çuen batí ohart cequizquierdón, hartara, eguiñ albalute, vncia

egotzi aiher ciraden. **40** Eta angurác altchaturic itsassoari vncia abandonna cieçoten, gobernaillén iunctadurac-ere lachaturic, eta haiceari vela altchaturic, tiratzen ari ciraden costara. **41** Bainan eroriric bi vr lasterrec encontru eguiten çuten leku batetara, trebuca cequién vncia: eta vnci aitzinea landaturic tinc cegoen: eta vnci guibela hausten cen baguéen botherez. **42** Ordunan gendarmesén conseillua cen presonerén hiltzera, beldurrez cembeit igueri saluaturic itzur ledin. **43** Bainan Centenerac Paul emparatu nahiz, harçara citzan conseillu hartaric, eta mana ceçan igueri ahal laiditenac, bere buruáç egotziric lehenic, lurrera empara litecen: **44** Eta berceac, batzu taula gainetan, batzu vnci çapoeten: eta halatan eguin cedin guciac salburic empara baitzitecen lurrera.

28 Eta salburic emparatu ciradenean, eçagut ceçaten orduan ecen islá Malte deitzen cela. **2** Eta Barbaroéc humanitate handi eguiñ cieçagutén: ecen sua vizturiç recebi guençaten gu guciac, gaineancen çaicun vriagatic, eta hotzagatic. **3** Bildu çuenean bada Paulec cembeit sirmendo appur, eta eçarri ciuenean sura, viperabat beroaren causaz ilkirkic lot cequión escutic. **4** Eta ikussi vkan çutenean Barbaroéc dilindoca bestiá haren escutic, elkarri ciotsaten, Falta gabe guiçon haur guicerhale da, cein itsassotic, emparaturic mendequioac ezpaitu permettitzen vici den. **5** Bainan harc bestiá sura iharrossiric etzeçan minic har. **6** Eta hec beha ceuden noiz hant leiten, edo subitoqui hilic eror leiten: baina luçaqui beha egon içan ciradenean, eta çaussatenean calteric batre etzayola ethorten, proposa cambiaturic erraiten çutén, lainco cela hura. **7** Eta ciraden leku hartan islaco principal Publio deitzen cenaren possessioneac, ceinac gu recebituric, hirur egunez benignoqui logea baiquençan. **8** Eta guertha cedin Publioren aita baitzatzan helgaitzéc eta sabeldarçunac çaducatela: hura baithara Paul sar cedin, eta otohoitz eguinic, eta escuac haren gainean eçarriric senda ceçan. **9** Bada haur eguiñ eta, islaco berce eritassunic çutenac-ere ethorten ciraden eta sendatzen. **10** Hec-ere ohore handi eguiñ cieçagutén, eta embarcatzeracoan behar cenaz fornir guençaten. **11** Eta hirul hilebetheren buruán embarca guentecen Alexandriaco vnci islán neguá iragan çuen batetan, ceinac baitzituen enseignatzat Castor eta Pollux. **12** Eta Syracusara arriuaturic, han egon guentecen hirur egun. **13** Handic inguru eguinic arriua guentecen Regera: eta egun-baten buruán eguerdi haicea iaiquiric, bigarren egunean ethor guentecen Puzolera: **14** Han anayeac eridenic, otohoitzu içan guenén egoitera hequin çazpi egun: eta hala ethor guentecen Romara. **15** Handic anayeac gure berriac ençunic bidera ilki cequizquigun Appioren merkaturano, eta Hirur botigueterano: hec ikussi ciuenean Paulec, laincoari esquerrac rendaturic courage har ceçan. **16** Eta ethorri içan guenenean Romara, Centenerac eman cietzón capitain generalari presonerac: baina permitti cequión Pauli bere gain egoitera, hura beguiratzan çuen gendarmesarequin. **17** Hirur egunen buruán dei citzan Paulec Iudu principalac: eta bildu ciradenean erran ciécén, Guiçon anayeác, nic deus eguiñ ezpadut-ere populuaren contra edo aitén costumén contra, Ierusalem presonér eguiñ içanic liuratú içan naiz Romanoén escuetara: **18** Ceinéc examinatu nendutenean largatu nahi vkan bainendutén, ceren heriotaco hoguenic batre

nitan etzén. **19** Bainan Iuduac contrastatzen ciradenaren ginean, ecin bercez Cesargana appellatu içan naiz: ez neure nationea cerçaz accusa deçadan dudalacotz. **20** Causa hunegatic bada deithu çaitutztet, ikus cinçatedan eta minça nenguiçuençat: ecen Israeleco sperançaren causaz cadena hunez inguratua nago. **21** Eta hec erran cieçoten, Guc ez letraric recebitu diagu hiçaz Iudeatic: ez ethorriric anayetaric nehorc denuntiatu dic edo erran deus hiçaz gaizquiric. **22** Bainan nahi diagu hireganic ençun cer irudi ceyán: ecen secta horrez den becembatean, bacequiaigu ecen leku gucietan nehor contrastatzen çayola. **23** Eta assignatu vkan ceraucatenean eguna, ethor citecen harengana ostatura anhitz: eta testificationerequin declaratzen cerauen laincoaren resumá, eta eracusten cerauztén lesusez diraden gauçác, hambat Moysesen Leguetic nola Prophetetaric goicetic arratserano. **24** Eta batzuc sinhesten cituztén erraiten ciraden gauçác, baina bercéc etzitzutzen sinhesten. **25** Eta elkarren artean accord etziradenaren ginean, parti citecen, Paulec hitz haur erran eta, Segurqui vngui Spiritu saindúa minçatu içan çaye Esaias prophetáz gure Aitey, **26** Cioela, Habil populu horrengana, eta errac, Ençutez ençunen duçue eta eztuçe adituren: eta dacussaçuela ikussiren duçue eta etzaizquioe oharturen. **27** Ecen guicendu da populu hunen bihotza, eta beharriez gothorqui ençun vkan duté, eta bere beguiac ertsı vkan dituztē: beguiéz ikus, eta beharriez ençun, eta bihotzez adi ez teçatçat, eta conuerti ez titecen, eta senda ez titzadan. **28** Iaquique bada çuec ecen Gentiley igorri içan çayela saluagarri haur, eta hec ençunen dutela. **29** Eta gauça hauc erran ciuenean, ilki citecen Iuduac, bere artean disputa handi çutela. **30** Bainan egon cedin Paul bi vrthe complituric bere ostattu alocatuan: eta recebitzen cituen harengana ethorten ciraden guciac: **31** Predicatzen çuela laincoaren resumá, eta iracasten ciuelua Iesus Christ launaz diraden gauçác, minçatzeko hardieça gucirequin, nehorc empathuric eguiñ gabe.

Erromatarrei

1 PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, laincoaren Euangilioaren predicatoraco beretiac. **2** (Cein lehendanic bere Prophetéz Scriptura sainduetan laincoac promettatu vkan baitzuen) **3** Bere Seme haraguiaz den becembatean Dauid-en hacific equinaz, **4** Sanctificationetaco Spirituaz den becembatean hiletarico resuscitatzez laincoaren Seme botheretsuqui declaratua, Iesus Christ gure launaz: **5** Cenaganic recebutu baitugu gratia eta Apostolatassuna fedea obedi dadiñçat. Gentil guciak baithan haren icenean: **6** Cenén artean çuec-ere deithu içan baitzarete Iesus Christgana. **7** Roman çareten guciey, laincoaren onhetsiey, saindu içatera deithuey: Gracia dela çuequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **8** Lehenic behinçat esquer draucat neure laincoari Iesus Christez çuen guciocgatic, ceren çuen fedea famatzen baita mundu orotan. **9** Ecen laincoa dut testimonio (cein cerbitzaten baitut neure spirituan bere Semearen Euangilioan) ecen paussu gabe çueçaz memorio eguiten dudala: **10** Bethiere neure orationetan othoitz equinez, baldin cerbait maneraz noizpait-ere bide moldezcoric eman badaquit laincoaren vorondatez, çuetara ethor nadin. **11** Ecen çuen ikusteco desir handia dut, cembeit dohain spirituál parti dieçaquedançat, çuen confirmatzeko: **12** Erran nahi dut, çuen eta ene elkarrequalco fedea consola nadinçat. **13** Ezut bada nahi ignora deçaquen, anayeá, ecen anhitzetan çuetara ethortera deliberatu dudala (baina empatchatu içan naiz oraindrano) cembeit fructu nuençat çuetan-ere, berce Gentiletan-ere beçala. **14** Çordun naiz hambat Grecoetara nola Barbaroetara, hambat çuhurretara nola ignorantetara. **15** Bada, nitan den becembatean prest naiz çuey Roman çaretenoy-ere euangelizatza. **16** Ecen eznaiz ahalque Christen Euangilioaz: ceren laincoaren botherea baita, sinhesten duen guciaren saluamendutan, luduaren lehenic eta guero Grecoaren. **17** Ecen laincoaren iustitiá hartan eracusten da fedetic federa: scribatua den beçala, lustoa fedez vicico da. **18** Ecen laincoaren hirá claroqui eracusten da cerutic, eguiá iniustitiatan daducaten guicón infidelitate eta iniustitia ororen contra: **19** Ceren laincoaz eçagut ahal daitena manifest baita hetan: ecen laincoac häy manifestatu vkan draue. **20** Ecen haren gauça inuisibleac (hala nola haren bothere eternala eta diuinitatea) munduaren creationetic ikusten dirade, gauça creatu hautaric consideratzan diradenean: excusa gabe diradençat. (aiðios g126) **21** Ceren laincoa eçagutu vkan dutenaren gainean, ezpaitute lainco beçala glorificatu, ez regratiatu: baina vano eguiñ içan dirade bere discursuetan, eta hayén bihotz adimendu gabea ilhumez bethe içan da. **22** Bere buruáç çuhur eguiten cituztelaric erho eguiñ içan dirade. **23** Ecen cambiati vkan duté lainco incorruptiblearen gloriá, guicón corruptiblearen imaginatara, eta hegaztiné, eta laur oinetaco bestién, eta herrestez ebilten diradenén imaginatara. **24** Halacotz laincoare abandonnatu vkan ditu hec berén bihotzetaco guthicietara, satsutassunera, bere gorputz propriez itsusgoa eguita elkarren artean: **25** Nola laincoaren eguiá queçurrentara cambiati vkan baituté, eta adoratu baititutzé eta cerbitzatu creaturác, vtziric

Creaçalea cein baita eternalqui benedicatua, Amen. (aiõn g165)
26 Halacotz bada abandonnatu vkan ditu laincoac itsusgoataco affectionetara: ecen hayén emaztec-ere cambiati vkan duté vsança naturala natura contra denera: **27** Eta halaber arracere, vtziric emaztén vsança naturala, berotu içan dirade bere guthicián bata berceagana, arrac arrarequin infamiataco gauçáç eguiten cituztela, eta berac baithan recebitzen lutela bere hoguenaren recompensa behar cen beçalacoa. **28** Eta nola ezpaituté conturic eguiñ laincoaren eçagutetan eduquitera: hala abandonnatu vkan ditu laincoac iugemendu guciren falta den spiritu batetara: bide eztiraden gaucén eguitera: **29** Iniustitia guciaz betheac, paillardıçaz, gaichtaqueriaz, auaritiaz, malitiaz: inuidiaz betheac, guicerhaitecaz, guduz, enganioz, conditione gaichtoz: **30** Rapportari, gaitzerraile, laincoaren gaitzesle, iniuriçale, vrgulutsu, vantari, gaitz-erideile, aitamén desobedient: **31** Adimendu gabe, pactoén hautsle, affectione natural gabe, appacega ecin daitezquen beçalaco, misericordia gabe. **32** Cenéc laincoaren çucena eçagutu badute-ere (nola halaco gauçáç eguiten dituztenéc, herio mereci dutén) eztitutzé eguiten solament, baina are halacoric eguiten dutenac fauoratzen ditutzé.

2 Halacotz excusa gabe aiz o guicóná, nor-ere baitaiz berceac iugeatzen dituana: ecen hunez beraz ceren iugeatzen baituc bercea, eure buruä condemnatzen duc: ikussiric ecen iugeatzen ari aicenorrec, gauça bérac eguiten dituála. **2** Eta badaquigu ecen laincoaren iugemendua eguiaren araura dela halaco gauçáç eguiten dituztenén gainean. **3** Eta vste duc, o guicón halaco gauçáç eguiten dituztenac iugeatzen dituaná, eta eurorrec hec eguiten, ecen hi itzuriren atzayola laincoaren iugemenduari? **4** Ala haren benignitatearen eta patientiaren eta iguriquí lucearen abrastassuna menospreciatzent duc: eçagutzen eztularic ecen laincoaren benignitateac emendamendutara deitzen auéla? **5** Baina eure gogortassunaren eta bihotz vrriquimendu gabearen araura, hiraz thesaur eguiten draucac eure buruári hiraren eta laincoaren iugemendu iustoaren declarationeco eguncicotzat. **6** Ceinec rendaturen baitrauca, batbederari ceini bere obrén araura: **7** Hala nola, vngui eguitezco irauterequin gloria eta ohore eta immortalitate bilhatzen duteney, vicitze eternala: (aiðios g166) **8** Baina reuoltari diradeney, eta eguiari behatzen etzaizconey, baina iniustitia obeditzent duteney, rendaturen çaye indignatione eta hira. **9** Tribulatione eta herstura gaichtaqueria eguiten duen guicón guciaren arimaren gainera, luduarenera lehenic, guero Grecoarenera-ere. **10** Baina gloria eta ohore eta baque vngui eguiten duen guciari, luduari lehenic, guero Grecoari-ere. **11** Ecen ezta personén acceptioneric laincoa baithan. **12** Ecen Leguea gabe bekatu eguiñ duten guciak, Leguea gabe galduerenere dirade: eta Leguean bekatu eguiñ duten guciak, Legueaz iugeaturen dirade. **13** (Ecen eztirade Leguea ençuten dutenac iusto laincoa baithan: baina Leguea eguiten dutenac iustificaturen dirade. **14** Ecen ikussiric ecen Gentilec Leguea eztutelaric, naturalqui Legueari dagozcan gauçáç eguiten dituztela, hec Leguea eztutelaric, bere buruñçat berac dirade Legue: **15** Cenéc eracusten baituté Leguearen obrá scribatua bere bihotzetan, berén conscientiác halaber testimoniage rendatzen drauelaric, eta hayén pensamenduéc elkar accusatzen dutelaric,

edo excusaten-ere.) 16 laincoac guionén secretuac iugeaturen dituen egunean, ene Euangilioaren araura, Iesus Christez. 17 Huná, hi icen goiticoz deitzen aiz ludu, eta reposatzen aiz Leguean, eta gloriatzan aiz lainco launean. 18 Eta eçagutzen duc haren vorondatea, eta badaquic contrario denaren beretzen, Legueaz instruitu içanic. 19 Eta fida aiz itsuén guidari aicela, ilhumbean diradenén argui, 20 Ignorantén instruicale, haourrén iracasle, ceren baituc eçagutzearen eta eguiaren formá Leguean. 21 Hic bada bercea iracasten duanorrec, eure buruá eztuc iracasten: predicatzen baituc eztela ebatsi behar, ebaisten duc: 22 Erraiten baituc eztela adulterioric iauqui behar, adulterio iauquiten duc: idolác abominationetan baitadutzac, eurorec sacrilegio eguiten duc. 23 Eta Leguean gloriatzan baitaiz, Leguea hautsiz laincoa desohoratzan duc. 24 Ecen laincoaren icena çuen causaz blasphematzan da Gentilén artean: scribatua den beçala. 25 Ecen egua duc, circoncisionea probetchable dela, baldin Leguea beguira badeçac: baina baldin Leguearen hautsle bahaiz, hire circoncisionea preputio bilhatzen duc. 26 Bada baldin preputioac Leguearen ordenançac beguira baditza, haren preputioa ezta circoncisionetan estimaturen? 27 Eta naturaz den preputioac baldin Leguea beguira badeça, ezau iugeaturen hi, letraz eta circoncisionez Leguearen hautsle aicenor? 28 Ecen ezta hura ludu, gainetic dena: ezeta gainetic haraguian eguiten dena circoncisione. 29 Baina hura da ludu, barnetic dena: eta circoncisionea da, bihotzetic dena, spirituan ez letrán: cein luduren laudorioa ezpaitatorque guionetaric baina laincoaganic.

3 Ceric da bada luduaren abantailla, edo ceric da circoncisionearen probetchua? 2 Handia manera orotara: eta gucién gainetic ceren laincoaren declarationeac cargutan eman baitzaitze. 3 Ecen cer da baldin batzuc sinhetsi ezpadute? ala hayén incredulitateac laincoaren fedea ezdeusturen du? 4 Guertha eztadila: aitzitic biz laincoa eguiati, eta guion gicia gueçurti, scribatua den beçala, Eure hitzetan iusto eriden adincat, eta hiçaz iugemendu eguiten denean garaita duancat. 5 Eta baldin gure iniusitiáic laincoaren iustitiá lauda eraciten badu, cer erranen dugu? ala iniusito da laincoa punitzen duenean? (guion beçala minço naiz) 6 Guertha eztadila: bercela, nola iugeaturen du laincoak mundua? 7 Ecen baldin laincoaren eguiá abundosago bada ene gueçurraz haren gloriatan, cergic ni goitic bekatore beçala condemnatzan naiz? 8 Eta (guçaz gaizqui minço diraden beçala, eta batzuc gic erraiten dugula dioiten beçala) ceren eztugu gaizqui eguiten, vnguia ethor dadingat? ceinén damnationea iusto baita. 9 Cer bada? excellentago gara? Eceinere maneraz: ecen aitzinetic räçoinac emanic eracutsi dugu, ecen guiciac hambar luduac nola Grecoac, bekatuaren azpian diradela. 10 Scribatua den beçala, Ezta iistoric, ezeta bakoitzic. 11 Ezta aditzen duenic ezta laincoa bilhatzen duenic. 12 Guciak aldaratu içan dirade, eta guiciak elkarrequin inutil egui içan dirade: ezta ontassunic eguiten duenic, ez batetarano. 13 Sepulchre irequibat da hayén eztarria: bere mihiéz enganiotara vsatu vkan duté: sugue aspic-aren poçoina da hayén ezpainenetan. 14 Hayén ahoa maledictionez eta karhinduraz bethea da. 15 Arin dirade hayén oinac odol

issurtera. 16 Destructione eta miseria hayén bidetan. 17 Eta bide baquezcoa eztute eçagutu vkan. 18 Ezta laincoaren beldurra hayen beguién aitzinean. 19 Eta badaquigu ecen cerere Legueac erraiten baitu, Leguean diradeney erraiten drauela: aho gicia boça dadingat, eta mundu gicia hoguendun dençat laincoaren aitzinean. 20 Hunegatic Leguearen obréz ezta iustificaturen haraguiric batre haren aitzinean: ecen Legueaz da bekatuaren eçagutzea. 21 Baina orain Leguea gabe laincoaren iustitiá manifestatu içan da, Leguearen eta Prophetén testimoniagea duela. 22 Bada laincoaren iustitiá, Iesus Christen fedez sinhesten duten gucieta eta gucién gainera: ecen ezta differentiaric batre: 23 ikussiric ecen guciéc bekatu egui dutela, eta laincoaren gloriaren falta diradela. 24 Eta iustificatzen dirade dohainic haren gratiaz, Iesus Christ launean egui içan den redemptioneaz: 25 Cein ordenatu baitu laincoac fedeazco appacegagarri haren odolean, bere iustitiaren declaratzeco, aitzineco bekatuén barkamenduagatic, laincoaren patientiáz: 26 Diot bere iustitiaren declaratzeco dembora hunetan: bera iusto dencat, eta lesusen fedeco denaren iustificaçale. 27 Non da beraz vantationea? iraitzi içan da. Cein leguez? obrenaz? Ez: baina fedearren legueaz. 28 Concluditzen dugu beraz, fedez iustificatzen dela guion Leguearen obrá gabe. 29 Ala luduén ber da laincoa? ala ez Gentilen-ere? guerthuqui Gentilen-ere. 30 Ecen bat da laincoa, ceinec iustificaturen baitu circoncisionea fedetic, eta preputioa fedeaz. 31 Leguea bada ez deus bilhatzen dugu fedeaz? Guertha eztadila: aitzitic Leguea confirmatzan dugu.

4 Cer beraz erranen dugu aita Abrahamec eriden duela haraguiaren araeuz? 2 Ecen baldin Abraham obréz iustificatu içan bada, badu cerçaz gloria dadin, baina ez laincoa baithan. 3 Baina cer dio Scripturác? Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatarra. 4 Baina obratzan duenari alocairua etzayó gratiatan contatzan baina hartzetan: 5 Ordea obratzan eztuenari, baina gaichtoa iustificatzen duena baithan sinhesten duenari, bere fedea iustitiatian contatzan çayó. 6 Nola Dauidec-ere declaratzan baitu laincoac obrá gabe iustitiá imputatzan draucan guionaren dohain-ontassuna, dioela, 7 Dohatsu dirade ceinén iniquitateac quittatu içan baitirade eta ceinén bekatuac estali içan baitirade. 8 Dohatsu da launac bekatua imputatu eztrauezon guioná. 9 Bada dohain-ontassun haur, circoncisionean da solament ala bay preputioan-ere? Ecen erraiten dugu imputatu içan çayola Abrahami fedea iustitiatian. 10 Nola bada imputatu içan çayo? circoncisionean cela, ala preputioan? ez circoncisionean, baina preputioan. 11 Guero recebi ceçan circoncisionearen seignalea, fedealen iustitiatako cigulutan cein baitzen preputioan: preputioan diradela sinhesten duten gucién aita licençat, häy-ere iustitiá imputa lequiençat: 12 Eta circoncisionearen aita, erran nahi da, ez circoncisioneoén solament, baina gure aita Abrahamen fede preputioan çuenaren hatzari darreizconen-ere. 13 Ecen promessa etzayó Legueaz heldu içan Abrahami, edo haren haciarri, munduaren heredero içateco, baina fedeazco iustitiáz. 14 Ecen baldin Leguetic diradenac, heredero badirade ezdeus bilhatu da feda, eta iraungui da promessa. 15 Ceren Legueac hirá engendratzen baitu: ecen non ezpaita legueric, han ezta transgressioneric 16 Harren fedez da heretagea, gratiaz dençat, promessa haci

guciaren fermu dençá: ez Leguetic den haciaren solament, baina Abrahamen fedetic denaren-ere, cein baita gure gución aita, **17** (Scribatua den beçala, Anhitz nationeren aita ordenatu vkan aut) laincoaren aitzinean, cein sinhetsi vkan baitu: ceinec hiley vicitze emaiten baitraue, eta deitzen baititu eztiraden gauçác balirade beçala. **18** Ceinec sperançaren contra sperançaz sinhetsi baitzeçan, anhitz nationeren aita içanen cela: erran içan çayonaren araura, Hala içanen duc hire hacia. **19** Eta fedean flaccu ez içanez, etzeçan behá bere gorputz ia hilera, ehun vrtheren inguruá baçuen-ere: ezeta Sararen vmunci ia hilera. **20** Eta laincoaren promessaren gainean etzeçan duda incredulitatez: baina fortifica cedin fedez laincoari gloria emanic: **21** Eta frangoqui seguraturic, ecen hari promes eguin ceraucana, botheretsu cela equiteco-ere. **22** Halacotz haur -ere iustitiatan imputatu içan çayo. **23** Eta ezta scribatu içan harengatic solament, ecen haur iustitiatan imputatu içan çayola: **24** Baina guregatik-ere, ceini imputaturen baitzaicu, Iesus gure launa hiletaric resuscitat duena baithan sinhesten dugunoy, **25** Cein heriotara liuratı içan baita gure bekatuacgatic, eta resuscitatı gure iustificationeagatic.

5 Iustificaturic bada Fedez, dugu baque laincoa baithara Iesus Christ gure launaz. **2** Ceinez are vkan baitugu sartze haur fedez gratia hynetara, ceinetan fermu baicaude, eta gloriatzen baicara laincoaren gloriaren sperançán. **3** Eta ez haur solament, baina are gloriatzen gara tribulationetan, daquigularic ecen tribulationeac patientia ekarten duela. **4** Eta patientiák experientia, eta experientiac sperançá. **5** Eta sperançác eztu confunditzen, ceren laincoaren amorioa eraitsia baita gure bihotzeten eman içan çaicun Spiritu sainduaz. **6** Ecen Christ, oraino indar gabe guinela, bere demborán infidelacgatic hil içan da. **7** Ecen miraz iustoagatic nehor hiltzen da: baina aguijan norbeit ventura leite cembeit vnguieuilegatic hiltzera. **8** Baina certificatzen du bere charitatea gu baithara laincoac, ceren oraino bekututara abandonnatuac guinela, Christ guregatik hil içan baita. **9** Anhitzez areago beraz orain haren odolaz iustificaturic, harçaz salbu içanen gara hiratic. **10** Ecen baldin etsay guinela reconciliatu içan bagara laincoagana haren Semearen herioaz, anhitzez areago reconciliaturic saluaturen gara haren viciaz. **11** Eta ez haur solament baina gloriatzen-ere bagara laincoa baithan Iesus Christ gure launaz, ceinez orain reconciliatione recebitu baitugu. **12** Halacotz, nola guïçon-batez bekattua mundura sarthu içan baita, eta bekattuaz herioa: eta halaz guïçon gucietaera herioa heldu içan da, ceren guicé bekattu eguin baituté. **13** Ecen Leguerano bekattua munduan cen, baina bekattua ezta imputatzen legueric eztenean. **14** Baina regnatu vkan du herioac Adamganic Moysesganano, bekaturic eguin eztutenén gainean-ere Adamen transgressionearen façoinera cein baita ethorteco cenaren figura. **15** Baina dohaina ezta offensá beçala: ecen baldin baten offensáz anhitz hil içan badirade, anhitzez areago laincoaren gratiá, eta guïçon-batez den gratiaren dohaina, cein baita Iesus Christ anhitzetara abondatu içan da. **16** Eta ezta dohaina bekattu eguin duen batez sarthu içan den gauçá beçala: ecen hoguena offensa batetaric sarthu içan da condemnationetan: baina dohaina, da anhitz

offensataric iustificationetan. **17** Ecen baldin baten offensaz heroiac regnatu vkan badu, anhitzez areago iustitiazco gratiaren eta dohainaren abundantía recebitzen dutenéc vicitzetara regnaturen duté Iesus Christ batez. **18** Bada nola offensaz hoguena ethorri baita guïçon gucietara condemnationetan: hala iustificatzen gaituen iustitia batez ethorri da dohaina -ere guïçon gucietara vicitzezco iustificationetan. **19** Ecen nola guïçon baten desobedientiáz, bekatore anhitz egün içan baitirade, hala baten obedientiáz iusto anhitz egüinen dirade. **20** Eta Leguea berçalde sarthu içan da handi ledinçat offensá: baina non handitu içan baita bekattua, han abundosago içan da gratiá: **21** Nola regnatu baitu bekattuac heriotara, hala gratiák-ere regna leçancat iustitiaz vicitze eternaletara, Iesus Christ gure launaz. (*aiōnios g166*)

6 Cer erranen dugu beraz? egonen gara bekututan, gratiá abunda dadincat? **2** Guertha eztadila. Ecen bekattuari hil içan gaizquionac, nola hartin oraino vicico gara? **3** Ala eztaquique ecen Iesus Christ launean batheyatu içan garen guioc, haren herioan batheyatu içan garela? **4** Ohortze içan gara bada harequin batean Baptismoaz haren herioan: nola resuscitatı içan baita Christ hiletaric Aitaren gloriaz, hala gu-ere vicitze berrian ebil gaitecençat. **5** Ecen baldin harequin chartatuaç bagara haren hiltzearen conformitatez, haren resurrectionearen conformitatez-ere içanen gara. **6** Haur daquigularic ecen gure guïçon çaharra harequin crucificatu içan dela, deseguin dadincat bekattuaren gorputza, quehiagoric bekattua cerbitza ezteçagunçat. **7** Ecen hil dena libre da bekututaric. **8** Eta baldin hil bagara Christequin, sinhesten dugu vicico-ere harequin garela: **9** Daquigularic ecen Christ hiletaric resuscitaturic, eztela quehiagoric hiltzen, heroiac eztuela haren gainean quehiago dominationeric. **10** Ecen hil içan dena, bekattuari hil içan çayó behingotz: baina vici dena, laincoari vici çayó. **11** Hala çuec-ere estima eçaçue bekattuari hil çaiçquiotela, baina laincoari vici çaiçquiotela Iesus Christ gure launaz. **12** Ezteçala bada regna bekattuac çuen gorputz mortalean, haren guthicetan bekattua obedi deçaçuençat. **13** Eta eztietzoçuela applica çuen membroac iniquitatezco harma içateco bekattuari: baina applica ietzoçue çuen buruäc laincoari, hiletaric vitzu anço: eta çuen membroac iustitiataco harma içateco laincoari. **14** Ecen bekattuac eztu çuen gainean dominationeric vkanen: ecen etzarete Leguearen azpian, baina gratiaren azpian. **15** Cer bada? egüinen dugu bekatu, ceren Leguearen azpian ezgarén, baina gratiaren azpian? Guertha eztadila. **16** Ala eztaquique ecen noren-ere obeditzera cerbitzari iarent baitzarete, obeditzen duçunaren cerbitzari çaretela: edo bekattuaren heriotara, edo obedientiare iustitiatara? **17** Bada esquer laincoari ceren bekattuaren cerbitzari içan baitzarete, baina bihotzetic obeditu baitçue doctrinaren formá, ceinetara eman içan baitzarete: **18** Eta bekattuaren azpitik ilkiric, iustitiaren cerbitzari eguin içan baitzarete. **19** Guïçonén ancora minço naiz çuen haraguieren infirmitatearen causaz. Bada nola applicatu baitituçue çuen membroac cerbitzatzeco satsutassunari eta iniquitateari iniquitate eguitera: hala orain applicaizaçue çuen membroac cerbitzatzeco iustitiari saindutassunetara. **20** Ecen bekattuaren cerbitzari cinetenean: libré cineten iustitiaz den becembatean. **21** Cer fructu cenduten bada orduan orain ahalque çareten gauçá hetaric? ecen hayén fina, herioa da.

22 Bainan orain bekatuaren azpitik libreturic, eta laincoaren cerbitzari egunnic, baduque çuen fructua saindutassunetan: eta fina, vicitze eternala. (aiōnios g166) **23** Ecen bekatuaren gageac, herioa: eta laincoaren dohaina da vicitze eternala Iesus Christ gure launaz. (aiōnios g166)

7 Ala eztaquique, anayeáć, (ecen Legueac eçagutzen duteney mingó natzaye) nola Legueac dominatione duen guionaren gainean vici den artean? **2** Ecen emazte ezcondua, senharra vici dueno obligatua da Legueaz: baina baldin senharra hil badadi, libre da senharraren leguetic. **3** Beraz senharra vici deno adultera deithuren da, berce senhar baten emazte egun badadi: baina senharra hil badadi legue hartzaric libre da: hala non ezpaitate adultera baldin berce senhar baten emazte egun badadi. **4** Bada, ene anayeáć, quec-ere Legueari hil çaiquoite Christen gorputzean: berce, hiletaric resuscitatu den baten çaretençá: laincoari fructifica dieçogunçat. **5** Ecen haraguian guinenean, bekatuén affectione Legueaz ciradenéc indar çuten gure membroetan, herioari fructificatzeco. **6** Bainan orain Leguetic libre gara, hari hil içanic ceinetan hatzamanac baiquineunden: spirituzco berritassunetan cerbitza deceagunçat, eta ez letrazco çahartassunetan. **7** Cer erranen dugu beraz? Leguea bekata da? Guertha eztadiia. Aitzitic bekata eztut eçagutu vkan Legueaz baicen. Ecen eznuequeen eçagutu guthiciá baldin legueac erran ezpalu, Eztuc guthiciaturen. **8** Bainan bekatuac occasione harturic manamenduaz engendratu vkan du nitan guthicia gacia. Ecen Leguea gabe, hila da bekata. **9** Ecen ni vici nincén Leguea gabe noizpait: baina manamendua ethorri denean, bekata berriż vitzen hassi içan da. **10** Eta ni hil içan naiz: eta eriden içan da vicitzetaco ordenatu ceitadan manamendua, heriotara itzultzen çaitadala. **11** Ecen bekatuac occasione harturic, seducitu nau manamenduaz eta harçaz hil vkan nau. **12** Bada Legueaz den becembatean hura saindu da, eta manamendua saindu eta iusto eta on. **13** Beraz on den gauçá herio egun içan çait? Guertha eztadiia: aitzitic bekatuac, bekatu cela aguer ledinçát, on den gauçá herioa engendratu vkan draut, bekata excessiuqui bekatore egun ledin manamenduaz. **14** Ecen badaquigu Leguea spiritual dela: baina ni carnal naiz, bekatuaren azpira saldua. **15** Ecen eguiten dudana, etzait on: ecen eztut cer nahi baitut, hura eguiten: baina ceri gaitz baitaritzat, hura eguiten dut. **16** Bada baldin cer nahi ezpaitut, hura eguiten badut, consentitzen draucat Legueari, ecen ona dela. **17** Bada orain guehiagoric eznaiz ni hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekata. **18** Ecen badaquit eztela habitatzen nitan (erran nahi baita, ene haraguian) onic: ecen nahia bada nitan, baina onaren complitzea, eztut erideiten, **19** Ecen nahi dudan vngua eztut eguiten: baina nahi eztudan gaizquia eguiten dut. **20** Bada baldin cer nic nahi ezpaitut hura eguiten badut, eznaiz guehiagoric ni, hura eguiten dudana, baina nitan habitatzen den bekata. **21** Erideiten dut beraz legue haur nitan, vngua egun nahi dudanean, ecen gaizquia datchetala niri. **22** Ecen atseguiñ hartzten dut laincoaren Leguean barneco guionaz den becembatean: **23** Bainan badacussat berce leguebat neure membroetan, ene adimenduco leguearen contra bataillatzen denic, eta ene membroetan den bekatuaren legueari gathibatzen nerauconic. **24** Helas guiçon miserablea ni,

norc idoquien nau herio hunetaco gorputzetic? **25** Esquerrac emaiten drautzat laincoari Iesus Christ gure launaz. Bada nic neurorrec adimenduaz cerbitzatzen dut laincoaren Leguea, baina haraguiaz bekatuaren leguea.

8 Beraz orain ezta condemnationeric batre Iesus Christean diradenençá: erran nahi da, haraguieren araura ebilten eztiradenen, baina spirituaren araura. **2** Ecen Iesus Christ launean den vicitzetaco Spirituaren Legueac libre egun nau bekatuaren eta herioaren leguetic. **3** Ecen Leguearen impotentiáic deus ecin çaidianeon haraguian, laincoacigorriic bere Seme propria bekutatoco haraguieren formán, eta bekatuagatic, condemnatu vkan du bekata haraguian. **4** Leguearen iustitia compli dadingçat gutan, haraguieren araura ezgabilitzanotan, baina Spirituaren araura. **5** Ecen haraguieren arauzezco diradenac haraguieren gaucetara dirade affectionatu: baina Spirituaren arauzezco, Spirituaren gaucetara. **6** Eta haraguieren affectionea, herio da: baina Spirituaren affectionea, vicitze eta baque: **7** Ceren haraguieren affectionea etsaigoa baita laincoaren contra: ecen laincoaren Leguearen ezta suiet: eta ecin-ere daite. **8** Beraz haraguian diradenac, laincoari placent ecin dirateque. **9** Ordea quec etzarete haraguian, baina Spirituan: baldin behinçát laincoaren Spiritua habitatzen bada çuetan: baina baldin edoceinec Christen Spiritua ezpadu, haina ezta haren. **10** Eta baldin Christ çuetan bada, gorputza behinçát hil da bekatuaren causaz: baina Spiritua da vicitzea iustitiaren causaz. **11** Bada baldin Iesus hiletaric resuscitatu duenaren Spiritua habitatzen bada çuetan, Christ hiletaric resuscitatu duenac, viuificateureni ditu çuen gorputz mortalac-ere bere Spiritu çuetan habitatzen denaren causaz. **12** Halacotz bada, anayeáć, çordun gara, ez haraguigana, haraguieren araura vicitzeo, baina Spirituagana. **13** Ecen baldin haraguieren araura vici баçarete, hilien çarete: baina baldin Spirituaz gorputzaren eguitateac mortificatzen baditue, vicico çarete. **14** Ecen laincoaren Spirituaz gobernatzen diraden guciak, laincoaren haour dirade. **15** Ecen eztuque suiectionetaco spiritubat recebitu, berriz beldurretan içateco: baina recebitu duçue adoptionezco spiritua, ceinez oihu eguiten baitugu Abba, erran nahi baita, Aita. **16** Spiritu hunec berac testificatzen du gure spirituarequin batean, ecen laincoaren haour garela. **17** Eta baldin haour bagara, bayeta heredero: heredero, diot, laincoaren, eta Christen herederoquide, baldin ordea harequin batean suffritzen badugu, harequin batean glorifica gaitecençat. **18** Ecen estimatzen dut dembora hunetaco suffrimenduac eztiradela comparatzeco ethorteko den gloria gutan manifestaturen denarequin. **19** Ecen creaturáic desir handiz beguire daude noiz laincoaren haourrac manifesta daitezqueen. **20** Ecen creaturáic vanitatetara suiet dirade, ez bere nahiz, baina sperançaren azpian suiectionetan eçarri dituenaren causaz, **21** hec-ere deliuraturen diradela corruptionearren suiectionetic, laincoaren haourrén gloriaren libertatean içateco. **22** Ecen badaquigu creatura guciak suspicioz elkarrequin daudela, eta penatan diradela oraindrano. **23** Eta ez hec solament, baina gu-ere Spirituaren primitiáic ditugula, gueroc gure baithan suspicioz gaude, adoptionearren beguire gaudela, gure gorputzaren deliurancaren diot. **24** Ecen sperançaz

saluatu içan gara. Eta ikusten den sperançá, ezta sperança: ecen nehorc ikusten duena, certaco spera leçaque? **25** Bainabaldin ikusten eztugunaz sperança badugu, patientiaz iguriqüiten dugu. **26** Eta halaber Spirituac-ere arincen ditu gure infirmitateac, ecen cerçaz othoitz eguin behar dugun bide beçala, eztaquigu: baina Spiritu bera othoitztez dago guregatik erran ecin daitezqueen suspirioz. **27** Bainabihotzac examinatzen dituenac badaqui, ceric den Spirituaren affectionea: ecen laincoaren araura othoitz eguiten du sainduacgatic. **28** Badaquigu halaber ecen laincoari on daritzotenez gauça guciak elkarrequin aiutatzan çaitzela onetara, iaquiteco da, haren ordenançaren araura deithu diradeney. **29** Ecen lehenetic cein eçagutu baititu hec predestinatu-ere ditu bere Semearen imaginaren conforme içateco, hura dençat lehen iayoa anhitz anayeren artean. **30** Eta cein predestinatu baititu, hec deithu-ere ditu: eta cein deithu baititu, hec iustificatu-ere ditu: eta cein iustificatu baititu hec glorificatu-ere ditu. **31** Cer bada erranen dugu gauça hautara? Baldin laincoa gure alde bida, nor içanen da gure contra? **32** Ceinec bere Seme propria ezpaitu guppida vkan, baina gure guciogatik eman vkan baitu, nola eztrazquigu gauça guciacerre harequin emanen? **33** Norc produituren du accusationeric laincoaren elegituén contra? laincoa da iustificatzen duena. **34** Nor da condemnaturen duena? Christ da hil içan dena, baina are resuscitatueren dena: laincoaren escuinean-ere dena, eta guregatik othoitz eguiten duena. **35** Norc separaturen gaitu gu Christen amoriotic? ala tribulationec, ala hersturac, ala persecutionec, ala gossetec, ala billuci içatec, ala perilec, ala ezpatac? **36** Scribatua den beçala, Hir causaz hiltzen gaituc egun oroz: estimatu içan gaituc haraquincaco ardién pare. **37** Bainagauça hautan guciotañ victorioso bainoago gara, gu onhetsi gaituenaren partez. **38** Ecen segur naiz ecen ez herioc, ez vicitzec, ez Ainguieruèc, ez principaltassunéc, ez boheréc, ez presenteco gaucéc, ez ethortecocé: **39** Ez goratassunec, ez barnatassunec, ez berce creaturec batec-ere ecin separaturen gaituela laincoaren amorio Jesus Christ gure launean ekarri draucunetic.

9 Eguia diot Christean, eztiot guecurric, neure conscientiá halaber testificatzen drautalaric Spiritu sainduaz, **2** Ecen tristitia handia, eta tormenta ardurazcoa dudala neure bihotzean. **3** Ecen desir nuque ni neuror Christganic separatua nincén neur anayeacgatic, cein baitirade ene ahaide haraguieren araeze: **4** Cein baitirade Israeltár: ceinenabaita adoptionea, eta gloriá, eta alliançá, eta Leguearen ordenançá, eta cerbitzu diuinoa eta promessac: **5** Ceinenac baitirade Aitác, eta hetaric da Christ haraguieren araeze, cein baita gauça gucién gaineco lainco, eternalqui benedicatua. Amen. (*aiōn g165*) **6** Badaric-ere ecin date laincoaren hitza erori den: ecen eztirade Israeleco diraden guciak, Israel. **7** Eta ceren Abrahamen haci diraden eztirade halacotz guciak haour, baina Isaactan haci deithuren çaic hiri. **8** Erran nahi da, eztiradela haraguieren haour diradenac, halacotz laincoaren haour: baina promessaren haour diradenac estimatzan diradela hacitan. **9** Ecen promessaren hitza haour da, Dembora hunetan ethorriren naiz, eta Sarac vkanen du semebat. **10** Eta ez haour solament, baina Rebeccac-ere batganic

concebuitu çueñean, baitzén, gure aita Isaacganic. **11** Ecen oraino haourrac sorthu gabe, eta hec vnguiric ez gaizquiric eguin gabe (laincoaren ordenançá electionearen araura legoençat, **12** Ez obrén baina deitzen duenaren partez) erran içan çayon hari, Guehienac cerbitzaturen din chipiena. **13** Scribatua den beçala, Iacob onhetsi dut eta Esau gaitzetsi. **14** Cer beraz erranen dugu? Ala da iniustitiaric laincoa baithan? Guertha eztadila. **15** Ecen Moysesi erraiten drauca, Pietate vkanen diát pietate eguin nahi vkanen draucadanaz, eta misericordia eguienen diarocat misericordia eguin nahi vkanen draucadanari. **16** Halacotz beraz electionea ezta nahi duenaren, ez laster eguiten duenaren, baina lainco misericordia eguiten duenaren. **17** Ecen badiotsa Scripturác Pharaori, Hunetacotz ber suscitatu aut, eracuts deçadançat hitan neure botherea, eta denuntia dadinçat ene icena lur gucion. **18** Beraz nahi duenari misericordia eguiten drauca, eta nahi duena gogortzen du. **19** Erranen drautac bida niri, Cergatic oraino arranguratzan da? ecen nor da haren vorondateari resisti ahal dieçaqueona? **20** Bainaitzitic, o güioná, hi nor aiz laincoaren contra replicatzan duana? Ala erranen drauca gauça moldatuz hura moldatu duenari, Cergatic hunelaco eguin nauc? **21** Ala eztu lur-tupinaguileac orhe ber batetaric eguiteco bothere, vnci bataren ohoretaco, eta bercearen desohoretaco? **22** Eta cer da, baldin eracutsi nahiz laincoac hirá, eta eçagut eraci nahiz bere botherea, suffritu baditu patientia handitan hirazco vnci galtzecotzat apprestatuzac? **23** Eta bere gloriazco abrastassunén eçagut eracieco misericordiazco vnci gloriataco apprestatu dituinetara? **24** Cein deithu-ere baititu diot gu, ez solament Iduetaric, baina Gentiletaric-ere. **25** Nola Osea baithan-ere erraiten baitu, Deithuren dut ene populu etzena, neure populu: eta niçaz onhetsi etzena, neure onhetsi. **26** Eta içanen da, erran içan çayen lekuán, Etzarene populu çuec, han deithuren baitirade lainco viciaren haour. **27** Esaias-ere oihu dago Israelen gainean, Israeleco haourrént contua itsassoco sablea beçala licen orduan, restançá dirade saluaturen **28** Ecen launac acabatzen eta laburtzen du beharquia iustitiarequin: ceren beharqui laburtubat eguien baitu launac lurraren gainean. **29** Eta lehen Esaiasec erran çuen beçala, Baldin armadén launac vtzi ezpaleraucu hacia, Sodoma beçalacatu guinatequeen, eta Gomorra irudi vkan guendueen. **30** Cer beraz erranen dugu? Ecen Gentil iustitiaric etzarreitzanéc, iustitia ardietsl vkan dutela: etare iustitia fedezcoa: **31** Bain Israel, iustitiazco Legueari carreicalaric, iustitiazco Leguera eztela heldu içan. **32** Cergatic? ceren ezpaita haour içan fedez, baina Legueco obréz beçala: ecen behaztopatu içan dirade behaztopagarrico harrian. **33** Scribatua den beçala, Huná, eçarten dut Sionen behaztopagarrico harria, eta trebucagarrico harria: eta nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen.

10 Anayeác, ene bihotzeco affectione ona eta laincoagana Israelgatic eguiten dudan othoitzá da salua ditecen. **2** Ecen testimonialekarten drauet, nola laincoaren zeloa badutén, baina ez scientiaren araura. **3** Ecen laincoaren iustitia eçagutzen eztutellaric, eta bere iustitia fundatu nahiz dabilzalaric, laincoaren iustitiaric etzaizca susmetitu. **4** Ecen

Leguearen fina Christ da, sinhesten duen guciaren iustitiatan. 5 Ecen Moysesec- ere scribatzen du Leguetic den iustitiáz, Ecen gauça hec eguiñen dituen guíçona, heçaz vicico dela. 6 Bainan fedez den iustitiác, hunela erraiten du, Ezterrálá eure bihotzean, Nor iganen da cerura? hori duc Christen garaitic erekartea. 7 Edo, nor iautsiren da abysmera? hori duc Christen hiletaric harçara erekartea. (Abyssos g12) 8 Bainan cer erraiten du? Hirer hurbil duc hitza hire ahoan eta hire bihotzean. Haur da fedeaazco hitz predicationen duguna. 9 Ecen baldin confessa badeçac eure ahoz Iesus launa, eta eure bihotzean sinhetsi badeçac, ecen laincoac hura hiletaric resuscitat duela, saluaturen aiz. 10 Ecen bihotzez sinhesten da iustificatu içateco, eta ahoz confissione eguiten saluatu içateco. 11 Ecen erraiten du Scripturác, Nor-ere baita hura baithan sinhesten duena, ezta confus içanen. 12 Ecen ezta differentiaric Iuduaren eta Grecoaren artean: ecen gucién laun bera da abrats, hura inuocatzen duten gucieta. 13 Ecen norere baita launaren icena inuocaturen duena, saluaturen da. 14 Nolatan bada inuocaturen duté hura baithan sinhetsi vkan eztuteneć: eta nolatan sinhetsiren duté harçaz ençun vkan eztuteneć? eta nolatan ençunen duté predicatione gabe? 15 Eta nolatan predicationen duté baldinigor ezpaditez? scribatua den beçala, O cein eder diraden baquea euangelizatzen dutenén oinac, gauça onac euangelizatzen dituztenenac! 16 Bainan guciak etzaizquier behatu içan Euangilioari, ecen Esaiasec erraiten du, launa, norc sinhetsi du gure predicationea? 17 Beraz fedea ençutetic da: eta ençutea laincoaren hitzaz. 18 Bainan galdez nago, ala eztute ençun vkan? Bainaitzitic lur orotara ilki içan da hayen soinuá, eta munduaren bazarretarano hayén hitzac. 19 Bainan galdez nago, ala Israelec eztu laincoa eçagutu vkan? Lehenic Moysesec erraiten du, Nic ielosoatara prouocaturen çaituztét gende gende-ezenaz, gende adimendu gabe batez asserre eraciren çaituztét. 20 Eta Esaiasec hardieça hartzentzu du, eta erraiten, Eriden içan naiz bilhatzen eznindutenéz, eta claroqui aguertu içan natzye ene galderic eguiten etzutenez. 21 Bainan Israelez den becembatean erraiten du, Egun gucian hedatu vkan ditut neure escuac populu desobedientagan eta contrastatzetan denagana.

11 Galdez nago bada, Ala iraitzi vkan du laincoac bere populua? Guertha eztadila: ecen ni-ere Israeltár naiz, Abrahamen hacitic, Beniaminen leinutic. 2 Eztu iraitzi laincoac bere populu lehenetic eçagutua. Ala etzaquique Eliasez cer erraiten duen Scripturác? nola requesta eguiten draucan laincoari Israelen contra, dioela, 3 launa hire Prophetác hil citié, eta hire aldareac deseguin citié, eta ni azquendu içan nauc neuror, eta ene arimaren ondoan diabiltzac. 4 Bainan cer diotsa hari reposta diuinoac? Reseruatu citiát neurorrendaco çazpi milla guíçon belhaunic Baalen imaginari plegatu eztraucenic. 5 Hala bada dembora hunetan-ere, reseruacione gratiazzco electionearen araeuz egin içan da. 6 Eta baldin gratiaz, ez guehiagoric obréz: bercela gratiá guehiagoric eztar gratia: baina baldin obréz bada, guehiagoric eztar gratia: bercela obrá guehiagoric eztar obra. 7 Cer beraz? Bilhatzen çuena Israelec eztu ardietsi: eta electioneac ardietsi vkan du, eta goiticoac gogortu içan dirade, 8 Scribatua den beçala, Eman vkan draue laincoac spiritu ithobat: eta begui, ikus ezteçatençá: eta beharri,

ençun ezteçatençá egungo egunerano. 9 Eta Daud-ec erraiten du, Berén mahaina arte bilha bequíé, eta laço eta trebucamendu, eta haur pagamendutan. 10 Ilhun bitez hayén beguiac, ikus ezteçatençá: eta hayén bizcarra bethiere makur eçac. 11 Galdez nago bada, ala trebucatu içan dirade eror litecençá? Guertha eztadila: baina hayén erorteaz saluamendua Gentiletar ethori içan da, häęy iarrei quitera incitatzeco. 12 Eta baldin hayén erorteaz munduaren abrastassun bada, eta hayén diminutionea Gentilén abrastassun: cembatez areago hayén abundantia? 13 Ecen çuey Gentiloy diotsuet, ni Gentilén Apostolu naicen becembatean, neure ministerioa ohoratzen dut: 14 Eya nozla pait neure ahaideac ielos eraci ahal ditzaqedanez, eta hetaric batzu salua. 15 Ecen baldin hayén iraiztea munduaren reconciliatione bada, ceric içanen da receptionea, hiletaric vicitze baicen? 16 Eta baldin primitiác saindu badirade, bayeta orhea: eta baldin erroa saindu bada, bayeta adarrac. 17 Eta baldin adarretaric batzu hautsi içan badirade, eta hi bassa oliua incelaric, charthatu içan bahaiz hayén orde, eta oliua erroan eta vrinean participant egin bahaiz, 18 Ezadila gloria adarrén contra: eta baldin gloriatzen bahaiz, eztuc hic erroa egarten, baina erroac hi. 19 Erranen duc bada, Hautsi içan dirade adarrac, ni chartha nendingçá. 20 Vngui: hec infidelitatez hautsi içan dituc, eta hi fedez çutic ago: ezadila vrguluz hant, baina aicén beldur. 21 Ecen baldin laincoac adar naturalac guppida vkan ezpadit, beguirauç hi-ere guppida ezauèn. 22 Ikussac beraz laincoaren benigitatea eta seueritatea: trebucuatetara, seueritatea: eta hiregana, benigitatea, baldin perseuera badeçac benigitatean: ezipere hi-ere ebaquiren aiz. 23 Eta hec-ere baldin perseuera ezpadetate infidelitatean, charthaturen dituc, ecen laincoa otheretsu duc harçara hayén charthatzeco. 24 Ecen baldin hi naturaz bassa cen oliuatic ebaqui içan bahaiz, eta natura contra oliua onean charthatu bahaiz: cembatez areago natural diradenac charthaturen dirade bere oliua proprian? 25 Ecen eztut nahi ignora deçaquen, anayeác, secretu haur, (ceuroc baithan arrogant etzaretençá) ecen gogortassuna parte Israeli ethori içan çayola, Gentilén complimentua sar leiteo. 26 Eta hala Israel gucia saluaturen da, scribatua den beçala, Ethorriren da Siondic liberaçalea, eta aldaraturen ditu infidelitateac Iacobganic. 27 Eta alliança haur eneganic vkanen duté, Kendu dituquedanean hayén bekatuac. 28 Euangilioaz den becembatean, bay etsay dirade çuen causaz, baina electioneaz den becembatean, onhtesiäc, Aitén causaz. 29 Ecen dolu gabe dirade laincoaren dohainac eta vocationea. 30 Ecen nola çuec-ere noizpait laincoaganca desobedient içan baitzarete: baina orain misericordia ardietsi baituque hayén desobedient içanez: 31 Hala hauc-ere orain eztuté obeditu vkan, çuey egin çaiçuen misericordiaz hauc-ere misericordia ardietsi deçaquen misericordiaz. 32 Ecen laincoac ertsiz vkan ditu guciak desobedientiataan, guciez misericordia leguiençá. (eleesé g1653) 33 O laincoaren sapientiarena eta eçagutzearen abrastassunen barná! ala haren iugemendua baitirade comprehendie ecin daitezqueen beçalacoac, eta haren bideac erideiteco impossibleac! 34 Ecen norc eçagutu vkan du launaren gogoa? edo nor içan da haren conseillari? 35 Edo norc lehenic eman drauca hari, eta rendaturen baitzayo? 36 Ecen

harenganic, eta harçaz, eta harenatic dirade gauça guciāc: hari gloria seculacotz. Amen. (aiōn g165)

12 Otoitz eguiten drauquet bada, anayeáć, laincoaren misericordién partez, offrenda ditzaquen cuen gorputzac sacrificio vicitan, saindutan, laincoaren gogaracotan, cein baita cuen cerbitzu raçonezcoa. **2** Eta etzaquitzotela conforma mundu huni, baina transforma çaitetzez cuen adimenduaren arramberritez, phoroga deçaquençát ceric den laincoaren vorondate ona eta placenta eta perfecto. (aiōn g165) **3** Ecen niri eman içan çaitadan gratiáz, erraiten draucat cuen artecoetaric batbederari, eztecan presumi iaquitera iaquin behar den baino guehiago, baina den çuhur sobrietatara: laincoac batbederari fedearen neurria repartitutu draucan beçala. **4** Ecen nola gorputz batetan anhitz membro baitugu, eta membro guciéc ezpaitute operationebat bera: **5** Hala anhitz garelaric gorputzbat gara Christ baithan eta batbedera gara bata bercearen membro. **6** Eta ditugula dohain diuersac, eman içan çaicun gratiaren araura, edo prophetia, deçaquen prophetiza fedearen proportionearen araeuz: **7** Edo ministerio, garen administrationean: edo iracasten ari dena, den instructione emaile. **8** Edo exhortatzen ari denac, exhorta deçan: distribuitzen ari denac, distribui deçan simplicitatetan: presiditzen duenac daguian diligentqui: misericordia eguiten duenac, daguian alegueraquí. **9** Charitatea den fictione gabe: çareten gaitzaren gaitzetsle, vnguiari eratchequiac. **10** Anayetassunezco charitatez elkarren onhestera emanac: elkarri orhoratzera aitzincen çaitzatela. **11** Cerbitzu eguitera ez nagui, spirituz ardént, launa cerbitzatzen duçuela. **12** Sperançaz aleguera çaretelaric, tribulationean patient, orationean perseueratzetan duçuela. **13** Sainduén necessitatetara communicatzen duçuela: hospitalitateari iarreiquiten çaitzatela. **14** Benedicatzague çuec persecutzen çaituztenac: benedicatzague, diot, eta ez maradica. **15** Aleguera çaitetze aleguera diradenequin, eta nigar eguique nigarrez daudenequin. **16** Gogo batez bata berceagana affectionatuac çaretelaric: gauça gorác affectatzen eztitüquelaric, baina beheretara accommodatzetan çaretelaric. Etzaretela çuhur ceuroc baithan. **17** Ezteçoquela nehori gaitza gaitzagatic renda. Procuraitzague gauça honestac guiçon gucién aitzinean. **18** Eguin albadadi, çuetan den becembatean, guiçon gueciequin baquea duçuen. **19** Etaiteztela ceuroc mendeca, ene maiteáć, baina leku emoçje hirari: ecen scribatua da, Niri mendequioa: nic dut rendaturen, dio launac. **20** Bada baldin gosse bada hire etsaya, emóć iatera: baldin egarri bada, emóć edatera: ecen hala eguiten duála suco ikatzac bere buru gainera bilduren drautzac. **21** Ezadila gaizquiaj garait, baina garait eçac vnguiaz gaizquia.

13 Persona gucia potestate goragoén suiet biz, ecen ezta potestateric laincoaganic baicen: eta diraden potestateac, laincoaz ordenatuac dirade. **2** Halacotz, potestateari resistitzen draucanac, laincoaren ordenançari resistitzen drauca: eta resistitzen dutenéc, bere buruén gainera damnatione erekarriren duté. **3** Ecen magistratuac eztirade icigarri, obra onacgatic, baina gaichtoagatic. Bada nahi duc potestatearen beldur ez içan? egui vngui, eta recebituren duc laudorio harenganic. **4**

Ecen laincoaren cerbitzari duc hire onetacotz: baina gaizquiric badaguic, aicén beldur: ecen eztic causa gabe ezpatá ekartzen: ecen laincoaren cerbitzari duc, mendecari hiratan, gaizqui eguiten duenaren gainean. **5** Harren behar da içan suiect ez hiragatic solament, baina conscientiagatic-ere. **6** Ecen halacotz tributac-ere pagatzen dituue: ecen laincoaren ministre dirade, hunetara berera emplegatzen diradela. **7** Renda iceçue bada guciey çor drauequena: nori tributa, tributa: nori peagea, peagea: nori beldurra, beldurra: nori ohorea, ohorea. **8** Etzaretela nehorengana deusez çordun: elkarri on daritzoquen baicen: ecen berceri on daritzanac, Leguea complitu du. **9** Ecen haur, Ezaiz adultero içanen, Eztuc hilien, Eztuc ebatsiren, Eztuc falsu testimoniageric erranen, Eztuc guthiciaturen: eta baldin cembeit berce manamenduric bada, hitz hunetan sommarioqui comprehenditzen da, Onhetsiren duc eure hurcoa eure burua beçala. **10** Charitateac hurcoari gaizquiric eztrauca eguiten. Beraz Leguearen complimentua, charitatea da. **11** Principalqui ikussiric sasoina, ecen ia ordu dela lotaric iratzar gaitecen: ecen orain hurbilago daucu saluamendua, ecen ez sinhetsi vkan dugunean. **12** Gauä iragan da eta eguna hurbildu. Iraitz ditzagun bada ilhumbearen obrác, eta vezti gaitecen arguari dagocan abillamenduz. **13** Egunáz anco honestqui ebil gaitecen: ez gormandicetan eta hordiquerietan, ez ohatzetan eta insolentietan, ez gudutan eta inuidiatan. **14** Baina vezti çaitetzez Iesus Christ launaz, eta haraguiaz artharic eztuquela haren guthicién complitzeco.

14 Eta fedez infirmo dena recebi eçaçue, baina ez disputationez iharduquitera. **2** Batac sinhesten du gauça guciataric ian ahal deçaquela: eta berce infirmo denac belhar iaten du. **3** Iaten duenac, iaten eztuena eztecan menosprescia: eta iaten eztuenac, iaten duena eztecan iudica. Ecen laincoac hura bere recebitu vkan du. **4** Hi nor aiz berceren cerbitzaria iudicatzetan duana? bere launari fermu egoiten edo erorten ciayóć: baina fermaturen dic: ecen boheretsu duc laincoa haren fermatzeco. **5** Batac estimatzen du egun bata bercea bainoago, eta berceac estimatzen du bardin cein egun nahi den: batbedera biz segur bere conscientián. **6** Egunera behatzetan duenac, launagana behatzetan du: eta egunera behatzetan eztuenac, launagana eztu behatzetan. Iaten duenac, launari iaten du: ecen regratiatzen du laincoa: eta iaten eztuenac, launari eztu iaten, eta regratiatzen du laincoa. **7** Ecen ezta guitaric nehor bere buruäri vici, eta ezta nehor bere buruäri hiltzen. **8** Ecen edo dela vici garén, launari vici gara: edo dela hiltzen garén, launari hiltzen gara. Beraz nahi bada vici garén, nahi bada hiltzen garén, launaren gara. **9** Ecen hunetacotzát Christ hil, eta resuscitatu, eta vicitara itzuli içan da, hambat hilén nola vicién gainean dominatione duençát. **10** Baina hic cergatic iudicatzetan duc eure anyea? edo hic-ere cergatic menospresciatzen duc eure anyea? Ecen guciak comparituren gara Christen iudicioco throno aitzinean. **11** Ecen scribatua da, Vici naiz ni, dio launac, ecen niri gurthuren çait belhaun guciāc: eta mihi oroc laudorio emanen drauca laincoari. **12** Bada segur guitaric batbederac bere buruaz contu rendaturen drauca laincoari. **13** Ezteçagula beraz guehiagoric elkar iudica, bainaitzitic hunetan iugemenduz vsat eçaçue, behaztopagarriric batre edo trebucagarriric çuen

anayeri eçar ezteçoquen. **14** Badaquit, eta segur naiz Jesus launaren partez, eztela deus satsuric bere berez: salbu, cerbait satsu dela estimatzen duenaren, hura harendaco satsu baita. **15** Bainan baldin viandagatic hire anayea tristetzen bada, ezabila ia charitatearen araura: ezteçála eure viandagatic hura gal, ceinagatic Christ hil içan baita. **16** Eztadila beraz çuen vnguia gaitz erran. **17** Ecen laincoaren resumá ezta ianhari ez edari: baina iustitia eta baque eta bozario Spiritu sainduaz. **18** Ecen gauça hau tan Christ cerbitzatzen duena, laincoaren gogaraco da, eta laudatu da guionéz. **19** Larreiqui gaquiztén beraz baqueari dagozcan gaucey, eta elkarren edificationetako diradenez. **20** Ezteçála hic viandaren causaz launaren obra deseguin: egua duc gauça guciak chahu diradela, baina gaizquia duc scandalorequin iaten duen guionaren. **21** On duc haraguiric ez iatea, eta mahatsarnoric ez edatea, eta hire anaye behaztopatzan edo scandalizatzen, edo infirmo eguiten den gauçaren ez eguitea. **22** Hic fede duc? auc euror baithan laincoaren aitzinean. Dohatsu da bere buruä iudicatzen eztuena laudatzen duen gauçän. **23** Bainan scrupulo eguiten duena, baldin ian badeça, iudicatua da: ecen eztu fedez iaten: eta fedetic eztén gicia bekatu da.

15 Eta behar ditugu fermu garenóć, infirmoén flaccatassunac supportatu, eta ez gure buruey complacitu. **2** Bada guitaric batbedera complaci beça bere hurcoa vnguira edificationetan. **3** Ecen Christec-ere eztu bere buruä complacitu nahi vkan, baina, scribatua den beçala, Hiri iniuria erraiten draueanen iniuriác ene gainera erori içan dituc. **4** Ecen aitzinetic scribatu diraden gauça guciak, gure doctrinatan scribatu içan dirade, Scripturetako patientiaz eta consolationez sperança duguncát. **5** Bada patientiataco eta consolationetako laincoac diçuela elkarren artean gauça ber baten pensatzeko gratia Jesus Christen araura: **6** Gogo batez eta aho batez glorifica deçaquençat laincoa, cein baita Jesus Christ gure launaren Aita. **7** Halacotz recebi eçaue elkar, Christec-ere gu recebitu gaituen beçala laincoaren gloriatan. **8** Bada erraiten dut, Jesus Christ circonsionearene ministre içan dela, laincoaren eguiagatic, Aitey eguiñ çaitzen promessac confirma litzançat: **9** Eta Gentiléc laincoa bere misericordiagatic glorifica deçaten: scribatua den beçala, Halacotz laudorio emanen drauat hiri Gentilén artean, eta hire icenari cantaturen diarocat. **10** Eta berriz dio, Aleguera çaitetztez Gentilác haren populuarequin. **11** Eta berriz, Lauda eçaue launa Gentil guciéc eta elkarrequin lauda eçaue hura populu guciéc. **12** Eta berriz Esaiasec erraiten du, Içanen da lesserenic çain-bat, eta, Gentilén gobernatzera altchaturen den-bat: Gentiléc harten sperança vkanen duté. **13** Sperançazco laincoac bada compli çaitzatela bozcario guciaz eta baquez sinhetsiz, sperançaz abundos çaretençat Spiritu sainduaren verthutez. **14** Bada segur naiz, ene anayeác, ni neuror-ere çueçaz, ecen çuec cueróć ontassunez betheac çaretela, eçagutze guciaz betheric: etare elkar admonesta ahal baiteçaqueçue. **15** Eta, anayeác, ausartquichago scribatu drauçet partez, çuec orhoit eraciten bacintzutét beçala, laincoaz niri eman içan çaitadan gratiagatic, **16** Jesus Christen ministre naicençat Gentilac baithan, emplegatzen naicela laincoaren Euangeliο sainduan, Gentilén oblationea placént dençat, Spiritu

sainduaz sanctificaturic. **17** Badut beraz cerçaz gloria nadin Jesus Christez, laincoazco gaucetan. **18** Ecen ez ninçande, Christec niçaz eguiñ eztuen gauçaren erraitera ausart, Gentilén obedientiatara erekarteco, hitzez eta eguiñez: **19** Signoén eta miraculuén verthutez, laincoaren Spirituaren verthutez: hambat non Ierusalemitic eta aldiriataric Illyriquerano abunda eraci vkan baitut Christen Euangilioa: **20** Hala Euangilioaren predicationen enseyatzen nincela, ez Christ aippatu içan cen lekutan, berceren fundament gainean edifica ezneçançat. **21** Bainan sribatua den beçala, Harçaz denuntiati içan etzayenéc, ilkussiren duté: eta ençun eztuténéc, adituren duté. **22** Eta halacotz empatchatu içan naiz anhitzetan ethortera çetara. **23** Bainan orain guehiago lekuriç comarca hau tan eztudanaz gueroz, eta ia anhitz vrthez gueroztic çetara ethortera desir dudanaren gainean: **24** Parti nadinean Espaigniarát, ethorriren naiz çetara: ecen sperança dut iragaitean ikussiren çaituztedala, eta çueçaz hara guidaturen naicela: baldin lehen çuequin içatez sasituche banaiz. **25** Bada orain banoa Ierusalemérat, sainduey administratzera. **26** Ecen Macedoniacoén eta Achaiacoén placera içan da Ierusalemēn diraden sainduetako paubrey cerbaiten partitzera. **27** Ecen hala placer vkan duté, eta çordun-ere badirade hetara: ecen baldin hayén on spiritualetan participant içan badirade Gentilac, hecere carnaléz den becembatean aiutatu behar dituzté. **28** Bada haur acabatu duquedanean eta hæy fructu haur consignatu drauquedanean, Espaigniarát ioanen naiçate çuec baitharic. **29** Eta badaquit ecen çetara ethor nadinean, Christen Euangelioco benedictionaren abundantiarequin ethorriren naicela. **30** Halaber anayeác, othoitz eguiten drauçuet Jesus Christ gure launaz, eta Spirituaren charitateaz, enequin emplega çaitetzten, enagatic laincoari eguiñen drautzauen othoitzéz: **31** Iudean diraden desobedientetaric deliura nadinçat, eta Ierusalemēn eguiteco dudan administratione haur, sainduén gogaraco dençat: **32** laincoaren vorondatez çetara bozcariorequin ethor nadinçat, eta çuequin batean recrea nadinçat. **33** Bada baquezco laincoa dela çuequin gocioquin, Amen.

16 Commendatzen drauçuet bada gure arreba Phebe, Cenchreco Eliçaren nescato dena: **2** Hura gure launean recebi deçaquençat sainduey dagoten beçala, eta assisti çaquizquiñet çuen behar içanen den gauça guicietan: ecen hura anhitzten ostatesta içan da, eta neurorren-ere. **3** Salutaitzaue Priscilla eta Aquila, ene aiutariac Jesus Christ launean. **4** Ceinéc ene viciagatic bere leppoac susmettitu baitituztē: hæy eztrazuetet nic neurorrec esquerrac emaiten, baina Gentilén Eliça guciéc-ere bay. **5** Saluta eçaue hayén etchean den Eliçá-ere Saluta eçaue Epenet ene maitea, cein baita Achaiaco primitiá Christean. **6** Saluta eçaue Maria guregana anhitz traillaatua. **7** Salutaitzaue Andronic eta Iunia ene lehen gussuac, eta ene presonerquideac, Apostoluen artean notable diradenac, eta ni baino lehen içan diradenac Christean. **8** Saluta eçaue Amplia ene maitea gure launean. **9** Saluta eçaue Vrban, gure aiutaria Christean eta Stachys ene maitea. **10** Saluta eçaue Apelles, Christean approbatua. Salutaitzaue Aristobulorenecoac. **11** Saluta eçaue Herodion ene lehen gussua. Salutaitzaue Narcisse baithaco gure launean diradenac. **12** Salutaitzaue

Tryphena eta Tryphosa, gure launean trabaillatzen diradenac. Saluta eçaçue Persida, nic maite dudana eta anhitz trabaillatu dena, gure launean. **13** Saluta eçaçue Rufo berecia gure launean, bayeta haren eta ene ama. **14** Salutaitzaçue Asyncrito, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, eta hequin diraden anayeac. **15** Salutaitzaçue Philologo, eta Iulia, Nereo, eta haren arrebá, eta Olympa, eta hequin diraden saindu guciac. **16** Saluta eçaçue elkar pot eguite saindu batez Christen Elicéc salutatzen çaituztez. **17** Eta otohoitz eguiten drauquet, anayeác, gogoa ditzaçuen, çuec recebitu duçuen doctrinaren contra partialitateac eta scandalaoç eguiten dituztenac: eta apparta çaitzen hetaric. **18** Ecen halacoéc Iesus Christ gure launa eztuté cerbitzatzen, baina bere sabela: eta hitz eztiz eta lausenguzcoz simplén bihotzac seducitizen ditutzé. **19** Ecen çuen obedientiá batbederaz eçagutua da: Aleguera naiz bada çueçaz den becembatean: baina nahi dut çuhur çareten onean eta simple gaitzean. **20** Eta baquezco laincoac deseguinen du Satan çuen oinén azpian sarri. Iesus Christ gure launaren gratia dela, çuequin. Amen. **21** Salutatzen çaituztez Timotheo ene aiutariac, eta Lucioc, eta lasonec, eta Sosipaterec ene lehen gussuéc. **22** Salutatzen çaituztét gure launean nic Tertiusec, epistola haur scribatu dudanac. **23** Salutatzen çaituztez Gaiusc, ene eta Eliça guciaren ostattuac. Salutatzen çaituztez Eraste hirico procuradoreac, eta Quart anayeac. **24** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequín gucioquin. Amen. **25** Bada çuec confirma ahal çaitzaquezenari, ene Euangilioaren eta Iesus Christen predicationearren araura, hambat demboraz gueroztic mysterio estaliric egon den reuelationearren araura: (*aiōnios g166*) **26** Baina, oráin manifestatu denaren, eta Propheten Scripturéz lainco eternalaren manuz fedearen obedientiatan natione gucietan declaratu denaren araura: (*aiōnios g166*) **27** Iaincoari, bada, çuhur bakoitzari dela gloria Iesus Christez eternalqui. Amen. (*aiōn g165*)

1 Korintoarrei

1 Paulec laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostolu içatera deithuac, eta gure anaye Sosthenesec, **2** laincoaren Eliça Corinthen denari, Iesus Christez sanctificatuey, saindu içatera deithuey, Iesus Christ gure launaren icena leku orotan inuocatzen duten gueciequin, cein baita, hambat hayén nola gure laun: **3** Gratia dela quequin eta baquea gure lainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten drauzquiót neure laincoari bethi queçaz, Iesus Christ launean quey eman içan çaiçuen laincoaren gratiagatic: **5** Ceren gauça gucietañ abrastu içan baitzarete harten, eloquentia eta eçagutze gucion: **6** Iesus Christen testimoniage çuetan confirmatu içan denaren araura: **7** Hala non ezpaitzarete falta eceinere dohainen, Iesus Christ gure launaren reuelationearen beguira çaudetela. **8** Ceinec confirmaturen-ere baitzaitutzéz finerano irreprehensible içateco Iesus Christ gure launaren eguneicotzat. **9** Fidel da laincoa ceinez deithu içan baitzarete Iesus Christ haren Seme gure launaren communionera. **10** Bada otoitz eguiten drauquet anayeáć, Iesus Christ gure launaren icenaz, gauça berbat erran deçaquen guciéc, eta eztén çuen artean targoaric: baina çareten iunctutuac adimendu batetan eta gogo batetan. **11** Ecen, ene anayeáć, declaratu draudate queçaz Chloes baithacoéc, ecen discordiáć diradela çuen artean. **12** Bada haur diot, ecen çuetaric batbederac erraiten duela, Ni behincát Paulen naiz, eta ni Apolloren, eta ni Cephasen, eta ni Christen. **13** Ala çathitua da Christ? Ala Paul crucificatu içan da çengatic, edo Paulen icenean batheyatu içan çarete? **14** Esquerrac emaiten drauzquiöt laincoari ceren ezpaitut çuetaric nehor batheyatu, Crispo eta Gaio baicen: **15** Nehorc erran eztecan ecen neure icenean batheyatzen ariçan naicela. **16** Batheiatus vkan dut Estebenen familia-ere: gaineracoz eztaquit berceric batre batheyatu vkan dudanez. **17** Ecen eznau igorri Christec batheyatzera, baina euangelizatzera: ez hitzezco çuhurtziatan, Christen crutzea ezdeusetara eztadinçat. **18** Ecen crutzezco hitza, galtzen diradeney behincát, erhogoa çaye: baina guri saluatzan garenoy, laincoaren verthute da. **19** Ecen scribatua da, Galduren dut çuhurren çuhurtziá, eta adituén adimendua kenduren dut. **20** Non da çuhurra? non da Scriba? non da secula hunetaco disputaria? eztu erho eguin laincoac mundu hunetaco sapientia? (**aiōn g165**) **21** Ecen laincoaren sapientian munduac laincoa eçagutu eztuenaz gueroz haren sapientiatic, laincoaren placera içan da predicationearen erhogoa sinhesten dutenén saluatzera. **22** Ecen luduac-ere signo esquez daude, eta Grecoéc sapientia bilhatzen duté: **23** Baina güçaz den becembatean predicaten dugu Christ crucificatua, luduey behincát scandaloo, eta Grecoey erhogoa çayena. **24** Baina deithu diradeney hambat luduey nola Grecoey predicationen draugu Christ laincoaren verthutea eta laincoaren sapientiá. **25** Ecen laincoaren erhogoaá güiçonac baino çuhurrago da: eta laincoaren flaqueçá güiçonac baino borthitzago da. **26** Ecen badacussaçue çuen vocationea, anayéac, ecen etzaretela çuhurrac anhitz haraguieren araeze, ez borthitzac anhitz, ez nobleac anhitz. **27** Baina mundoço gauça erho diradenac elegitu

vkan ditu laincoac confundi ditzançat çuhurrac: eta mundoço gauça flaccu diradenac elegitu vkan ditu laincoac confundi ditzançat gauça borthitzac: **28** Eta mundoço gauça noble eztiradenac, eta menospreciatuac elegitu vkan ditu laincoac, eta gauça eztiradenac, diradenac deseguin ditzançat **29** Glorifica eztadinçat haraguirc batre haren aitzinean. **30** Baina harenganic çueç çarete Iesus Christean, cein egün içan baitzaicu laincoaz sapientia eta iustitia eta sanctificatione eta redempzione: **31** Scribatua den beçala, Gloriatzen dena, launean gloria dadinçat.

2 Eta ni ethori içan naicenean çuetara, anayeáć, eznaiz ethori eloquentiazco edo sapientiazco excellentiarequin, laincoaren testimoniagea denuntiatzen neräuçuela. **2** Ecen eztut deliberatu vkan deus çuen artean iaquitera, Iesus Christ baicen, hora-ere crucificatua. **3** Eta ni infirmitaterequin eta beldurrequin eta ikara halldirequin içan naiz çueç baithan. **4** Eta ene minçatzea eta ene predicationea ezta içan sapientia humanoren hitz gogagarritan: baina spirituren eta verthuteren eracustetan. **5** Çuen feda eztençat güiçonén sapientiatañ, baina laincoaren potentiatan. **6** Eta sapientiá denuntiatzen dugu perfectoén artean: eta sapientiá diot ez mundu hunena, ezeta mundu hunetaco prince deseguinen diradenena: (**aiōn g165**) **7** Baina denuntiatzen dugu laincoaren sapientia mysteriotan dena, diot estalia, laincoac ia dembora gucién aitzinetic gure gloriatan determinatu vkan çuena: (**aiōn g165**) **8** Cein mundu hunetaco princiataric batec-ere ezpaitu eçagutu vkan: ecen baldin eçagutu vkan baluté, gloriazco launa etzuqueten crucificatu. (**aiōn g165**) **9** Baina predicationen digugu, scribatua den beçala, Beguic ikussi eztituen, eta beharric ençun eztituen gauçác, eta güiçonén bihotzetara igan içan eztiradenac, cein laincoac hari on daritzoteney appaindu baitrauzt. **10** Baina guri laincoac reuelatu vkan drauzquigu bere Spirituaz: ecen Spirituac gauça guciak penetratzen ditu, báy laincoaren gauça barnác-ere. **11** Ecen güiçonetaric ceinec daquizqui güiçonaren gauçác, güiçonaren spiritu hura baithan denac baicen? Halaber laincoaren gauçac-ere eztitu nehor eçagutu vkan, laincoaren Spirituac baicen. **12** Bada guc eztugu munduaren spiritua recebitu vkan: baina laincoaganico Spiritua: laincoaz guri eman içan caizquigun gauçác eçagutu ditzagunçat: **13** Cein denuntiatzen-ere baititugu, ez sapientia humanoac iracasten dituen hitzéz, baina Spiritu sainduac iracasten dituenéz, gauça spiritualac spiritualelatra appropriatuz. **14** Baina güiçon naturalac eztut comprehenditzen laincoaren Spirituaren gauçác: ecen erhogoa çaiçquio, eta ecin adi ditzaque, ceren spiritualqui iugeatzen baitirade. **15** Baina güiçon spiritualac iugeatzen ditu gauça guciak, eta bera ezta nehorçaz iugeatzen. **16** Ecen norc eçagutu du launaren intentionea, hura instrui deçan? baina guc Christen intentionea badugu.

3 Eta ni anayeáć, ecin minçatu natzayçue quey spiritualey anço, baina carnaley anço, diot, haourrey anço Christ launean. **2** Ezne edatera emaitez haci çaituztet, eta ez viandaz, ceren oraino ecin baitzineçaqueten, baina orain-ere oraino ecin deçaqueçue: ceren oraino carnal baitzarete. **3** Ecen inuidia eta gudu eta targoa çuen artean denean, etzarete carnal, eta etzabiltzate güiçonaren araura? **4** Ecen erraiten duenean batac, Ni Paulen naiz: eta berceac, Ni Apolloren, etzarete carnal? **5**

Nor da bada Paul, eta nor Apollo, cerbitzari baicen, ceinéz sinthetsi vkan baituque, eta batbederari launac eman draucan beçala? 6 Nic landatu vkan dut, Apolloc arregatu: baina laincoac eman du handitzea. 7 Halacotz beraz landatzen ari dena ezta deus, ezeta arregatzen ari dena: baina handitzea emaiten duen laincoa. 8 Eta landatzen ari dena eta arregatzen ari dena, bat dirade: eta batbederac recebituren du bere saria bere trabailluaren araura. 9 Ecen gu laincoarequin languile gara, çuec laincoaren laborançá, laincoaren edificio çarete. 10 laincoaren gratia niri eman çaitadanaren araura, nabussi iaquinsu batec beçala fundamenta ecarri vkan dut, eta berce batec gainean edificatzen du: baina batbederac becussa nola gainean edificatzen duen. 11 Ecen berce fundamentalic nehorc ecin ecar deçaque ecarri denaz berceric, cein baita Iesus Christ. 12 Eta baldin nehorc edificatzen badu fundament hunen gainean vrrhe, cilhar, harri preciatu, egur, belhar, lasto: 13 Batbederaren obrá manifestaturen da: ecen egunac declaraturen du: ceren suaz manifestaturen baita: eta batbederaren obrá nolaco daten, suac phorogaturen du. 14 Baldin cembeit gainean edificatu duenen obrá badago, sari recebituren du. 15 Baldin cembeiteen obrá erra badadi, galtze equinen du: baina bera saluaturen da, badaric-ere susz beçala. 16 Eztaquique ecen laincoaren temple çaretela, eta laincoaren Spiritua habitatzan dela çuetan? 17 Baldin norbeitec laincoaren templea deseguin badeça, deseguinen du hora laincoa: ecen laincoaren templea saindu da, cein baitzarete çuec. 18 Ezteçala nehorc bere buruá seduci: baldin cembeitec vste badu çuen artean çuhur dela mundu hunetan, erho egun bedi, çuhur dadinçát. (aión g165) 19 Ecen mundu hunetaco çuhurtziá, erhogoa da laincoaren aitzinean: ecen scribatua da, Hatzamaiten ditu çuhurraç hayén finecian. 20 Eta berriz, launac ezagutzen du ecen çuhurrén pensamenduac vano diradela. 21 Bada, eztadila nehor gloria guiontan: ecen gauça guciak çuen dirade: 22 Bada Paul, boda Apollo, boda Cephas, boda mundua, boda vicitzea, boda herioa, boda presenteco gauçaric, boda ethorthecoric, guciak dirade çuen: 23 eta çuec Christen, eta Christ laincoaren.

4 Estima beça guçaz guionac Christen ministréz, eta laincoaren secretuén dispensaçaléz beçala. 2 Bainan gaineracoaz, necessario da dispensaçaletan leyal batbedera eriden dadin. 3 Niçaz den becembatean, ansia guti dut çueçaz edo iugemendu humanoz iudicatu içatearen: are neure buruá ere eztut iudicatzen. 4 Ecen deusetan eztut neure buruá hoguendun senditzen: ordea huneçaz eznaiz iustificatu: baina ni iudicatzen nauena, launa da. 5 Halacotz, ezteçäquela dembora baino lehen iudica, launa dathorren, ceinec ilhumbeco gauça estaliac-ere arguituren baititu, eta bihotzetaco conseiliuac manifestaturen: eta orduan laudorio vkanen du batbederac laincoaganic. 6 Bada anayác, gauça hauc minçatzezo manera batez itzuli vkan ditut neure eta Apolloren gainera, çuen causaz: gutan ikas deçaquençát, scribatua den baino guehiago ez presumitzera: bata bercearen contra hant etzaiteztençát berceren contra. 7 Ecen norc hi reputationetan eçarten au? eta cer duc recebitu vkan eztuanic? eta baldin recebitu vkan baduc, cergatic gloriatzen aiz recebitu ezpahu beçala? 8 Ia-

asse çarete, ia abrastu çarete, gu gabe reguetu çarete: eta aitzineçate regna, guc-ere çequin batean regna deçagunçát. 9 Ecen badaritzat laincoac gu monstrarça ecarri gaituela, baicara, azquen Apostoluac, heriotara condemnatuac beçala: ecen beguietaco miragarri egun içan gaitzaizte munduari eta Aingueruey eta guiconey. 10 Gu erho Christgatic, eta çuec çuhur Christ launean, gu flaccu, eta çuec sendo: çuec noble, eta gu bilaun. Ordu hunetarano eta gosse gara eta egarri gara, eta billuci gara, eta buffetatzen gara, eta leku batetic bercera errebelatuac gabiltza: 11 Eta trabaillatzen gara, gure escu propriéz lan eguiñez. 12 Inuriatzen gara, eta vngui erraiten dugu: persecutzen gara, eta suffritzen dugu: 13 Diffamatzen gara, eta othoitz eguiten dugu, munduco scobaquin beçala egun içan gara, eta gucién karracaquin beçala oraindrano. 14 Eztrazquiçet gauça hauc scribatzen ahalque çaitzatedançát, baina neure haour maite anço ausatzen çaituztet. 15 Ecen hamar milla pedagogo bacintuzte-ere Christean, ez ordea anhitz aita: ecen Iesus Christean, Euangilioaz nic engendratu vkan çaituztet. 16 Othoitz eguiten drauçet bada, ene imitaçale çareten. 17 Halacotz igorri drauçet Timotheo, cein baita ene seme maitea eta fidela gure launean, harc orhoit eraciren drauzquiçue ceric diraden ene bideac Christean, leku gucieta Eliça orotan iracasten dudan beçala. 18 Ni çuetara ethorteco ezpaninz beçala, batzu hantuac içan dirade. 19 Bainan ethorriren naiz sarri çetara, baldin launac nahi badu: eta eçaguturen dut, ez hantu içan diraden horiën hitza, baina verthutea. 20 Ecen laincoaren resumá ezta hitzean, baina verthute spiritualean. 21 Cer nahi duçue? cihorrequin ethorriren naiz çuetara, ala charitaterequin eta emetassunezco spiriturequin?

5 Guciz ençuten da çuen artean paillardıça badela, eta halaco paillardıça cein Gentilén artean aippatzen-ere ezpaita: ecen cembeitec bere aitaren emaztea entretenitzen duela. 2 Eta çuec hantuac çarete, eta eztuçue nigar lehen egun, ken ledinçát çuen artetic egitate haur egun duena. 3 Nic behinçát gorputzez absent beçala, baina present spirituz, ia deliberatu dut present beçala, haur hala egun duenaren, 4 (Çuec eta ene spiritua Iesus Christ gure launaren icenean bildurric, Iesus Christ gure launaren botherearequin.) 5 Halacoaren Satani liuratzera haraguiaaren destructionetan, spiritua salbu dençát Iesus launaren egunean. 6 Çuen gloriatzea ezta ona: Eztaquique ecen altchagarri gutibatec orhe gacia altcha eraciten duela? 7 Purga eçaque bada altchagarri çaharra, orhe berri çaretençát, altchagarri gabe çareten beçala: ecen gure Bazcoa guregatic sacrificatu içan da, cein baita Christ. 8 Bada egun deçagun besta, ez altchagarri çaharrez, ezeta malitiatoco eta gaichtaqueriataco altchagarriz, baina altchagarri gabericó oguiz, diot puritatezcoz eta eguiiazcoz. 9 Scribatu drauçet epistolán, nahasta etzaitezten paillartequin: 10 Eta ez guciz mundu hunetaco paillartequin, edo auaritiosoequin, edo harrapariequin, edo idolatrequin: ezpere segur behar cenduquete mundutic ilki. 11 Bainan orain scribatu drauçet etzaitezten nahasta, baldin cembeit anaye deitzen denic paillard bada, edo auaritioso, edo idolatre, edo gaitzerraile, edo hordi, edo harrapari: halacoarequin ian-ere ezteçaçuen. 12 Ecen cer iudicatzeko dut nic campoco diradenez-ere? eztuçue barneco diradenéz çuec iudicatzen? 13

Baina campocoac launac iudicatzen ditu. Ken eçaue bada gaichto hori ceurón artetic.

6 Hauču da çuetaric cembeit, eguitecoric duenean berce baten contra, iugemendutara ioaitera iniustoén aitzinera, eta ez saindúen aitzinera? **2** Eztaquique ecen saindúe mundua iugeaturen dutela? eta baldin queçaz mundua iugeaturen bada, indigne çarete gauča chipiené iugeatzeco? **3** Eztaquique ecen Aingueraūc iugeaturen ditugula? cembatez areago vicitze hunetaco gaučac? **4** Halacotz bada baldin vicitze hunetaco gaučez gorteac baditüce, Eličan estima chipitacoen diradenac ečar itzaue iar-lekuan. **5** Çuen ahalquetan, haur erraiten draučet. Horrela da çuen artean çuhurric eztén, ez are bat, bere anayén artean iugea ahal dečaqueren? **6** Bainan anayeac anayearren contra auci du, eta are infidelén aitzinean. **7** La segur gúciz falta da çuetan, ceren auci baituque ceurón artean: ceren eztuque lehen iniuria suffritzen? ceren eztuque lehen calte recebitzen? **8** Bainan çuec iniuria eguiten duque eta calte: eta are anayey. **9** Ala eztaquique ecen iniustoéc eztutela laincoaren resumá heretaturen? **10** Etaiteztela engana, ez paillartéc, ez idolatréc, ez adulteroéc, ez malguéc, ez bugréc, ez ohoinéc, ez auaritisoéc, ez hordiéc, ez gaitzerrailéc, ez harrapariéc, eztute laincoaren resumá heretaturen. **11** Eta halaco gauča cinetén batzu: baina ikuci çarete, baina sanctificatu çarete, baina iustificatu çarete, Iesus launaren icenean, eta gure laincoaren Spirituaz. **12** Gauča guciāc permettitzten çaiquit, baina guciāc eztirade probetchutaco: gauča guciāc permettitzten çaiquit, baina ni eznaz deusen botherearen suiectioneraco. **13** Viandác sabelaren, eta sabela viandén: baina laincoac haur eta hec deseguinien ditu: baina gorputza ezta paillardicataco, baina launarendaco, eta launa gorputzarendaco. **14** Eta laincoac gure launa-ere resuscitatdu, eta gu-ere resuscitaturren gaitu bere bothereaz. **15** Eztaquique ecen çuen gorputzac Christen membro diradela? edequiric beraz Christen membroac paillarda baten membro eguiñen ditut? Guertha eztadila. **16** Ala eztaquique ecen paillarda bati iunctatzen çayona, gorputzbat harequin eguiten dela? Ecen eguiñen dirade, dio, biga haraguibat. **17** Bainan launari iunctatzen çayona, spiritubat da. **18** Ihes eguióque paillardiari: ecen guíconac daguian bekatu gucia gorputzetic campoan da, baina paillardiça eguiten duenac, bere gorputz propira bekatu eguiten du. **19** Ala eztaquique ecen çuen gorputza temple dela çuetan den Spiritu sainduaren, cein baituque laincoaganic, eta etzaretela ceuron buruèn? **20** Ecen erossiac çarete precioz: glorifica eçaue bada laincoa çuen gorputzean, eta çuen spirituan, cein baitirade laincoarenac.

7 Eta scribatu drautaçuen gaucéz den becembatean, on da guíconaren emazteric ez hunquitez. **2** Bainan paillardiari ihes eguiteagatic, batbederac bere emaztea biu, eta batbederac bere senharrak biu. **3** Emazteari senharrac çor draucan onheriztea renda bieçó: eta halaber emazteac-ere senharrari. **4** Emazteac bere gorputza eztu bere bothereco: baina senharrac: eta halaber senharrac-ere bere gorputza eztu bere bothereco, baina emazteac. **5** Eztecauela defrauda batac bercea cembeit demboratacotz consentimendu batez ezpada, baruretan eta orationetan emplega çaitenzéat: eta harçara elkargana itzul

çaitenze, Satanec tenta etzaitzatençat çuen incontinentiagatic **6** Bainan haur erraiten dut permissionez, ez manamenduz. **7** Ecen nahi nuque guícon guiac liraden ni beçala: baina batbederac bere dohain propria du laincoaganic, batac hunela eta berceac hala. **8** Bada erraiten drauet ezcondu-gabey eta alharguney, on dela hayençat, baldin badaudez ni beçala. **9** Bainan baldin continent ezipadirade, ezcon bitez: ecen hobe da ezconceea ecen ez erre içatea. **10** Eta ezcondey denuntiatzen drauet, ez nic baina launac, Emaztea senharraganic eztadin parti. **12** Bainan bercey nic erraiten drauet, ez launac, Baldin cembeit anayec emazte infidela badu, eta emazteac consentitzen badu harequin habitatzeria, ezteçan hura vtzi. **13** Eta baldin cembeit emaztec senhar infidela badu, eta senharrac consentitzen badu harequin habitatzeria, ezteçan hura vtzi. **14** Ecen sanctificatu da senhar infidela emazteaz, eta sanctificatu da emazte infidela senharraz: bercela çuen haourrac satsu lirateque: baina orain saindu dirade. **15** Eta baldin infidela partitzen bada, parti dadin ecen ezta suiet anayea edo arrebá halaco gaucetan: baina baquera deithu gaithu laincoac. **16** Ecen cer daquin emazteá, eya senharrak saluaturen dunanez? edo cer daquic senharrá, eya emazteak saluaturen duanez? **17** Bainan nola batbederari dohaina partitu baitrauca laincoac, nola batbedera deithu baiu launac, hala ebil bedi: eta hunela Eliča guciāt ordenatzen dut. **18** Circoncidituric norbeit deithu içan da? ezterakarran preputioa: preputioa norbeit deithu içan da? eztadila circoncidi. **19** Circoncisionea ezta deus, eta preputioa ezta deus: baina laincoaren manamenduén beguiratzea. **20** Batbedera cer vocationetan deithu içan baita hartan bego. **21** Sclabo deithu aiz? eztuála arranguraric: baina baldin are libre eguiñ ahal bahadi, harçaz lehen vsat eçac. **22** Ecen launean deithu içan den sclabo, launaren libre da: eta halaber libre dethua, Christen sclabo da. **23** Precioz erossiac çareté, etzaretela guíconén sclabo. **24** Batbedera certan deithu içan baita, anayéac, hartan bego laincoa baithan. **25** Eta virginéz den becembatean launaren manamenduric eztut: baina coseillu emaiten draučet, launaganic fidel içatera misericordia vkan dudanac beçala. **26** Estimatzen dut bada haour on dela presenteko necessitateagatic, ecen on dela guíconarendaco hunela içatea. **27** Emaztequin lothua aiz? ezteçála bilha separationeric: emazteaganic lachatu aiz? ezteçála bilha emazteric. **28** Bada baldin ezcon bahadiere, eztuc bekaturic eguiñ: eta baldin ezcon badadi virginá, eztu bekaturic eguiñ: baina halacocéz tribulatione vkanen duté haraguian: baina nic guppida çaituztet. **29** Bainan haur erraiten draučet, anayéac, ecen demborá labur dela hemendic harát, emaztedunac-ere, emazteric ezipalute beçala diraden: **30** Eta nigarrez daudenac, nigarrez ezipalaude beçala: eta aleguera diradenac, aleguera ezipalirade beçala: eta erosten dutenac, posseditzen ezipaluté beçala: **31** Eta mundu hunez vsatzen dutenac, vsatzen ezipaluté beçala: ecen mundu hunen figurá iragan doa. **32** Eta nahi nuque çuec arrangura gabe cineten. Emazte gabe denac, artha du launaren gaucéz, nolatan launaren gogaraco daten: **33** Bainan emaztedunac, artha du mundoço gaucéz, nolatan emaztearen gogaraco daten. **34** Diuers dirade emazte ezcondua eta virginá: emazte ezcondu gabeac, artha du launaren diraden gaucéz, gorputzez eta spirituz sainda dençat:

baina emazte ezconduac, artha du mundo gocez, nolatan senharraren gogaraco daten. **35** Eta haur cuen probetchutan erraiten dut, ez laço ecar diecauededençat: baina carazqui eta moldez launari iuncta caquizquiotençat empachuric batre gabe. **36** Baina baldin edoceinec vste badu ecen desohore duela haren virginac bere adin florea iragan decan, eta hala eguin behar dela: nahi duena begui, eztu bekaturic eguiten: ezcon bitez. **37** Baina bere bihotzean fermu dagoenac, necessitateric eztuela, baina du bere vorondate propriaren gainean puissance, eta haur deliberatu bere bihotzean, bere virginaren beguiratzera, vngui eguiten du. **38** Bada, bere virginá ezconcen duenac, vngui eguiten du: baina ezconcen eztuenac, hobequi eguiten du. **39** Emaztea lothua da legueaz haren senharrak vici den dembora gucion: baina haren senharrak hil badadi, libre da norequin nahi den ezconceco, solament gure launean. **40** Baina dohatsuago da baldin hala badago, ene conseilluaren araura: eta estimatzentut nic-ere laincoaren Spiritua badudala.

8 Eta idoley sacrificatzen diraden gaucéz den becembatean, badaquigu ecen guciéc eçagutze badugula: eçagutzeac hancen du, baina charitateac edificatzen. **2** Eta baldin edoceinec vste badu cerbait badaquiala, eztu oraino eçagutu deus eçagutu behar den beçala. **3** Baina baldin cembeitec laincoari on badaritzta, hora harçaz iracatsi içan da. **4** Bada idoley sacrificatzen diraden gaucén iateaz den becembatean, badaquigu ecen deus eztela idólá munduan, eta eztela berce laincoric bat baicen. **5** Ecen iainco deitzen diradenac badirade-ere, bada ceruán bada lurrean (nola anhitz iainco baita, eta anhitz iaun) **6** Baina guc lainco Aitabat dugu, ceinaganic baitirade gauça guciak, eta gu harkant: eta laun-bat, Jesus Christ, ceinez baitirade gauça guciak, eta gu harçaz. **7** Baina ezta gucietañ eçagutzea, ecen batzuc idolaren conscientiarequin oraindrano, idoley sacrificatutic beçala iaten duté: eta hayén conscientia nola ezpaita fermu, satsutzen da. **8** Bada viandácz ezzaitu laincoaren gogarotzenago: ecen ian badeçagu-ere, ezgara vkansuago: eta ian ezpadecagu-ere, eztugu gutiago. **9** Baina begirauque cuen puissance hori infirmo diradeney nolazpait scandalotan eztén. **10** Ecen baldin norbeitec iku baheça hi eçagutze duanor, iarriric agoela idolén templeco mahainean, infirmo denaren conscientia ezta instruituren idolari sacrificatu diraden gaucetaric iatera? **11** Eta hire eçagutze horreçaz galduren da anaye infirmo dena, ceinagatic Christ hil içan baita? **12** Bada hunela anayé contra bekatu eguiten duçueñean, eta hayén conscientia infirma çartuzen duçueñean, Christen contra bekatu eguiten duçue. **13** Halacotz, baldin viandácz ene anayea scandalizatzen badu, eztut ianen haraguiric seculan, neure anayea scandaliza eztetadançat. (aión g165)

9 Eznaiz Apostolu? eznaiz libre? eztut Jesus Christ gure launa ikussi? etzarete çuec ene lana gure launean? **2** Baldin bercén Apostolu ezpanaiz, cuen berere banaiz: ecen ene Apostolotassunaren cigulua çuec çarete gure launean. **3** Ene defensá examinatzen nautenac baithara, haur da: **4** Ala extugu bothere iateco eta edateco? **5** Ala eztugu bothere emazte arreba baten gucietañ erabilteco, berce Apostoléc, eta launaren anayéc, eta Cephasec beçala? **6** Edo, nic neurorrec eta Barnabasec eztugu bothere lanic ez eguiteco? **7** Norc

guerlaric eguiten du bere despendioz behinere? norc landatzen du mahasti, eta haren fructutic eztu iaten? edo norc bazcatzen du arthaldea, eta arthaldearen eznetic eztu edaten? **8** Ala/guiçonaren araevez gauça hauc erraiten ditut? ala Legueacere eztitu gauça hauc erraiten? **9** Ecen Moysesen Leguean scribatua da, Eztraucac ahoa lothren idi bilhitzen ari denari. Ala artha du idíez laincoac? **10** Ala haur guciz guregatik erraiten du? segur haur guregatik scribatua da: ecen sperançatan behar du laboratzen duenac, laboratu: eta bilhitzen duenac participant içateco sperançatan. **11** Baldin guc çuey gauça spiritualac erein badrauzquiçegu, gauça handia da cuen carnalac biltzen baditugu? **12** Baldin berceac bothere hunetan cuen artean participant badirade, ceren ez cineçago gu? baina eztugu bothere hunez vsatu vkan: aitzitic gauça guciak suffritzen ditugu, Christen Euangilioari empachuric batre eztetuognçat. **13** Eztaquique ecen sacrificioac eguiten dituztenéc, gauça sacrificatutaric iaten dutela? eta aldarean emplegatzen diradenéc, aldarearequin participatzentut dutela? **14** Hala gure launac-ere ordenatu vkan draue Euangilioa predicatzen duteney, Euangeliotic vici diraden. **15** Badaric-ere nic gauça hauric batez-ere eztut vsatu vkan. Eta gauça hauc eztitut scribatu, hala niri eguin daquidiançat: ecen hobe nuque hil nendin ecen ez nehorc eñe glorificamendua ezdeusetara deçan. **16** Ecen Euangeliatzen badut-ere, eztut ceren gloria nadin: ecen necessitateac eraguiten draut: eta maledictione niri-baldin euangeliza ezpadecat. **17** Ecen baldin gogotic haur eguiten badut, sari dut: baina baldin gogoz garaitic eguiten badut, dispensationea eman içan çait. **18** Cer sari dut beraz? Euangilioa predicatzen dudanean, Christen Euangilioa deus harta gabe predica deçadan, ezteçadan gaizqui vsat neure bothereaz Euangilioan. **19** Ecen guciataric libre banaizere, guciien suiectioneco neure buruä eguin vkan dut, gende guehiago irabaz deçadançat. **20** Eta eguin içan natzaye luduey ludu beçala, luduac irabaz ditzadançat: Leguearen azpico diradeney, Leguearen azpico baninz beçala, Leguearen azpian diradenac irabaz ditzadançat. **21** Legue gabey Legue gabe baninz beçala, (Legue gabe ezpanaiz-ere laincoagana, baina Christen Leguearen azpico) Legue gabeac irabaz ditzadançat. **22** Eguin içan natzaye infirmo infirmo beçala, infirmoac irabaz ditzadançat: guciyez eguin içan natzaye gauça gucia, guci batzu salua ditzadançat. **23** Eta haur eguiten dut Euangilioagatic, çuequin batean participant harkant eguin nadinçat. **24** Eztaquique ecen stadioan laster eguiten dutenéc, guciéc laster eguiten badutela, baina batec precioa hartzent duela? hala laster eguiçue non har baiteçaqueçue. **25** Eta combatitzen den gucia, regimenduz gauça gucietañ vici da: eta hec eguiten duté coroa corruptituren den baten vkaiteagatic: baina guc corrumpituren eztenagatic. **26** Nic bada hala laster eguiten dut, ez eztaquidal nola: hala bataillatzen naiz, ez aireari baneraunsa beçala. **27** Baina gaztigatzen dut neure gorputza, eta suiectionetara erekarten: eceinere maneraz berçey, predicatu ondoan, neuror reprobatu eriden eznadinçat.

10 Nahi dut bada daquique anayeaç, ecen gure Aitác oro hodey azpian içan diradela, eta guciak itsassoaz iragan içan diradela: **2** Eta guciak Moystean batheyatu

içan diradela hodeyeán eta itsassoan. 3 Eta guciéç vianda spiritual ber batetaric ian dutela. 4 Eta guciéç edari spiritual ber batetaric edan dutela: ecen edaten çutén iarreiquitzen çayen Harri spiritualetic: eta Harria cen Christ. 5 Bainan hetaric anhitzen gainean eztu placer hartu vcan laincoa: ecen deseguin içan dirade desertuan. 6 Eta gauça hauc gure exemplutan içan dirade, guthicia ezitzagunçat gauça gaichtoac, nola hec guthiciatu baitituzté. 7 Eta etzareten idolatre, hetaric batzu leguez, scribatua den beçala, larri içan da populua iatera eta edatera, eta iaiqui içan dirade dostetara. 8 Eta ezteçagun paillarda, hetaric batzuc paillardatu vkan dutén beçala, eta hil içan baitirade egun batez hoguey eta hirur milla. 9 Eta ezteçagun tenta Christ, hetaric batzuc tentatu vkan dutén beçala, eta suguéz deseguin içan baitirade. 10 Eta ezteçauen murmura, hetaric batzuc murmuratu vkan dutén beçala, eta deseguin içan baitirade deseguirelez. 11 Eta gauça hauc gucioc exemplutan heltzen çaitzen häyr: eta scribatu içan dirade gure admonitionetan, ceinetara demborén finac heldu içan baitirade. (aión g165) 12 Hunegatic bada çutic dagoela vste duenac, beguiru biu error eztadin. 13 Tentationec etzaitutzet hartu humanoc baicen: eta fidal da laincoa, ceinec ezpaitu permettituren tenta çaitzezen egar ahal deçaque çuen baino guehiagoz: baina emanen du tentationearequin batean ilkitbidea-ere sustenga ahal deçaquençat. 14 Hunegatic, ene maiteác, ihes eguiçue idolatriatic. 15 Adituey beçala minço natzaiçue: ceuroc iugea eçaque erraiten dudanaz. 16 Benedictionezo copa benedicatzeten duguna, ezta Christen odolaren communionea? eta hausten dugun ogua ezta Christen gorputzaren communionea? 17 Ecen gu baicara anhitz, oguibat gara eta gorputzbat: ceren gucioc ogui batetan participant baicara. 18 Ikussaqüe Israel haraguíaren araez dena: sacrificioac iaten dituztenac, eztirade aldarean participant? 19 Cer erraiten dut beraz? idola cerbait dela? edo idolari sacrificatu çayona, cerbait dela? ez. 20 Aitzitic diot, ecen Gentiléc sacrificatzen dituzten gauçáç, deabruvey sacrificatzen drauztela, eta ez laincoari: eztut bada nahi çuec participant çareten deabruén. 21 Ecin launaren copá edan deçaqueçue, eta deabruaren copá: ecin launaren mahainean participant çaratezte: eta deabruén mahainean. 22 Ala nahi dugu asserre eraci launa? ala hora baino borthitzago gara? 23 Gauça gucioc permettizen çaitzquit, baina gucioc eztirade probetchutako: gauça gucioc permettizen çaitzquit, baina gauça guciéç eztute edificatzen. 24 Nehorc ezteçala bere propria bilha, baina batbederac bercerena. 25 Haraquinçán saltzen den orotaric, ianagaçue: deus galdeguin gabe conscientiagatic. 26 Ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 27 Eta baldin infideletaric cembeitec gomittatzen başaitutzet, eta ioan nahi baçarete: aitzinera eçarten çaiçuen orotaric ianagaçue, deus galdeguin gabe conscientiagatic. 28 Bainan baldin cembeitec erran badieçäue, Haur idoley sacrificatua da, ezteçäuela ian, auertitu çaituztenagatic, eta conscientiagatic: ecen launarena da lurra eta hartango complimendua. 29 Bainan conscientiá erraiten diat, ez hirea, baina bercearena: ecen cergatic ene libertatea iudicatzzen da berceren conscientiaz? 30 Eta baldin nic gratiaz viandán participatzen badut, cergatic gaichto iudicatzzen naiz nic esquerrac emaiten ditudan gauçagatic? 31 Bada,

edo iaten baduçue, edo edaten baduçue. edo cerbait berceric eguiten baduçue, gucia laincoaren gloriatan eguiçue. 32 Çareten scandaloo gabe eta luduetara eta Grecoetara eta laincoaren Eliçagana. 33 Ni-ere gauça gucietañ gogaraco naicen beçala, bilhatzen eztudala neure probetchu propria: baina anhitzena, salua ditecençat.

11 Çareten ene imitaçale, ni-ere Christen beçala. 2 Bada laudatzen çaituztet, anayeác, ceren ene gauça guciiez orhoit baitzarete, eta ceren eman drauzquicuedan beçala, ordenançac eduquiten baititüçue. 3 Bainan nahi dut daquïquen, ecen guïçon guciaren buruá Christ dela: eta emaztearen buruá, guïcona: eta Christen buruá, laincoa. 4 Guiçon buruá estaliric othoitz eguiten, edo prophetizatzen duen gucioc, desohoratzen du bere buruá. 5 Bainan emazte buruá estali gaberic othoitz eguiten edo prophetizatzen duen gucioc, desohoratzen du beré buruá: ecen hambat da nola arradatua baliz. 6 Ecen baldin estaltzen ezpada emaztea, motz-ere bedi: eta baldin dishonesta emaztearen moztu edo arradatu içatea, estal bedi. 7 Ecen guïconac eztu estali behar buruá, laincoaren imaginá eta gloriá denaz gueroz: baina emaztea, guïconaren gloriá da. 8 Ecen guïcona ezta emaztetic, baina emaztea guïconetic. 9 Ecen are ezta guïcona creatu içan emazteagatic, baina emaztea guïconagatic. 10 Hunegatic vkaiteco du emazteac buruän seignalea suiectionetan dela, Aingueraügatic. 11 Guciagatic-ere ez guïcona emaztea gabe, ezeta emaztea guïcona gabe, gure launean. 12 Ecen nola emaztea guïconetic, baita, hala guïcona-ere emazteaz: baina gauça gucioc laincoaganic. 13 Ceuroc baithan iugea eçaque, Honest da emazteac estali gaberic laincoari othoitz daguion? 14 Ala naturáç berac-ere etzaitutzet iracasten ecen guïconac adatsduñ içatea desohore duela? 15 Bainan emazteari adatsduñ içatea gloria çayola? ceren adatsa estalguitzat eman içan baitzayó. 16 Eta baldin cembeitec iharduquicale dela irudi badu, guc halaco costumaric eztugu, ez laincoaren Eliçéc-ere. 17 Bada haur hala declaratzen drauçuet non ezpaitzaitutzet, laudatzen, ceren ezpaitzarete emendiotañ biltzen, baina desemendiotañ. 18 Ecen lehenic, biltzen çaretenear Eliçán, ençuten dut diuisione dela çuen artean: eta parte sinhesten dut. 19 Ecen behar da heresiac-ere çuen artean diraden, phorogatuac manifest eguiñ ditecençat çuen artean. 20 Bada elkargana biltzen çaretenean, ezta hori launaren Cenaren iatea. 21 Ecen batbedera auançatzen da bere affariaren hartzera iateracoan: eta bata da gosse, eta bercea da hordi. 22 Ala eztitüçue etcheac hetan iateco eta edateco? ala laincoaren Eliçá menospreciatzen duçue, eta ahalquelten dituçue eztutenaç? Cer erranen drauçue? Laudaturen çaituztet hunetan? etzaitutzet laudatzen. 23 Ecen nic recebitu vkan dut launaganic eman-ere drauçuedana: nola Iesus launac, traditu içan cen gauean, hartu çuen ogua: 24 Eta gratiáç rendaturic, hauts ceçan, eta erran ceçan, Har eçaque, ian eçaque: haur da ene gorputza çuengatic hausten dena: haur eguiçue ene memoriotan. 25 Halaber copa-ere har ceçan affaldú cenean, ciela, Copa haur da Testamentu berria ene odolean: haur eguiçue, noiz-ere edanen baituçue, ene memoriotan. 26 Ecen noiz-ere ianen baituçue ogui haur, eta copa haur edanen,

launaren herioa denuntiaturen duçue, dathorreno. 27 Halacotz, norc-ere ianen baitu ogui haur, edo edanen launaren copá indignoqui, hoguendun içanen da launaren gorputzaren eta odolareñ. 28 Phoroga beça bada batbederac bere buruā, eta hunela ogui hartaric ian beça, eta copá hartaric edan. 29 Ecen iaten eta edaten duenac indignoqui, bere condemnationea iaten eta edaten du, discernitzen eztuelaric launaren gorputza. 30 Halacotz da çuen artean anhitz infirmoric, eta eriric, eta lo daunça anhitz. 31 Ecen segur baldin gure buruāc iugea baguinça, ezquintezque puni. 32 Bainan punitzen garenean, launaz instruitzen gara: munduarequin condemna ezgaitecençát. 33 Bada, ene anayeáic, biltzen çaretenean iatera batac bercea iguriqui eçaue. 34 Eta baldin nehor gosse bada, etchean ian beça: condemnationetan bil etzaiteztençát. Eta garaitico gaucéz, nathorranean ordonaturen duquet.

12 Dohain spiritualez den becembatean, anayeáic, eztut nahi ignora deçaçuen. 2 Badaquique ecen Gentil içan çaretela, eta idola mutuén onduan guidatzen cineten beçala lasterca cinabiltzatela. 3 Halacotz iaquin eraciten drauquet, ecen laincoaren Spirituaz minçó denec batec-ere, eztuela erraiten Iesus maledictione dela: eta nehorc ecin derraqueela Iesus dela laun, Spiritu sainduaz baicen. 4 Eta dohainén differentiac-ere badirade, baina Spiritu ber-bat da: 5 Administrationén differentiac-ere badirade: baina laun ber-bat: 6 Operationén differentiac-ere badirade: baina lainco ber-bat da, ceinec eguiten baitu gucia gucietañ. 7 Bainan batbederari emaiten çayó spirituaren manifestationea probetchatzeco. 8 Ecen batari spirituaz emaiten çayó sapientiataco hitza, eta berceari eçagutzetaco hitza, spiritu beraren araeaz: 9 Eta berceari fedea, Spiritu harçaz beraz: eta berceari sendatzeco dohainac Spiritu harçaz beraz. 10 Eta berceari, verthutén operationeac: eta berceari prophetiá: eta berceari, spirituen discretioneac: eta berceari, lengoagén diuersitateac: eta berceari, lengoagén interpretationea. 11 Bainan gauça hauc guciac eguiten ditu, Spiritu bat harc eta berac, distribuitz hec particularqui batbederari, nahi duen beçala. 12 Ecen gorputza bat den beçala, eta baitu anhitz membro, baina gorputz batetaco membro guciac, anhitz diradelaric, gorputzbat dirade: hala da Christ-ere. 13 Ecen Spiritu batez gu gucioc batheyatu içan gara gorputzbat içateco, baina luduric, baina Grecoric, baina sclaboric, baina libreric: eta guciac edaran içan gara Spiritu ber batez. 14 Ecen gorputza-ere ezta membrobat, baina anhitz. 15 Baldin erran badeça oinac, Eznaiz escua, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 16 Eta baldin erran badeça beharric, Eznaiz beguia, eznaiz gorputzeco: ezta halacotz gorputzeco? 17 Baldin gorputz gucia beguia bada, non içanen da ençutea? baldin gucia ençutea bada, non içanen da senditzea? 18 Bainan orain ecarri vkan du laincoac membrotaric batbedera gorputzean, nahi vkan duen beçala. 19 Ecen baldin guciac membrobat balirade non liçateque gorputza? 20 Bainan orain anhitz dirade membroac, badaric-ere gorputzbat. 21 Eta ecin beguiac derraqueo escuari, Hirre beharric eztiat: edo berriz buruāc oiney, Çuen beharric eztut. 22 Bainan are guehiago dena gorputzeco membro infirmoen irudi dutenac, necessarioenac dirade. 23 Eta gorputzeco membro deshonestén

diradela vste dugunac, ohoratuquienic estaltzen ditugu: eta gure membro deshonestenéc, ornamendu guehienic duté. 24 Eta gutan honest diraden partéc ornamenti beharric eztute: baina laincoac moderatu vkan du gorputza batean, falta çuenari ohore guehienic emanez: 25 Gorputzean diuisioneric eztençát, baina membroéc batac berceagatic ansia berbat dutén. 26 Eta den membro batec cerbait suffritzen duen, membro guciéc harequin suffritzen duté: edo den membrobat ohoratzan den, membro guciac alegueratzen dirade elkarrequin. 27 Bada çuec çarete Christen gorputz, eta membro partez. 28 Eta batzu ecarri vkan ditu laincoac Elicán, lehenic Apostoluac, guero Prophetác, herenean Doctorac: eta guero verthuteac: guero sendatzeco dohainac, aiutác, gobernamenduac, lengoagén diuersitateac. 29 Ala guciac dirade Apostolu? ala guciac Propheta? ala guciac doctor? ala guciac verthutedun? 30 Ala guciéc badute sendatzeco dohaina? ala guciac lengoage diuersez minçó dirade? ala guciéc interpretatzen dute? 31 Bainan çareten dohain excellentenén guthicioso: eta orain bide excellentagobat eracutsiren drauquet.

13 Baldin guiçonén eta Aingueruen lengoagez minçó banadi, eta charitateric eztudan, eguiñ naiz cobre soinu eguiten duenaren, edo cymbala dindatzen duenaren pare. 2 Eta baldin banu prophetiazco dohaina, eta naquizquian mysterio guciac eta scientia gucia: eta nuen fede gucia, hambat non mendiac transporta nitzan, eta charitateric eztudan, deus eznaiz. 3 Eta baldin distribui baditzat neure on guciac paubrén hatzeco, eta baldin eman badeçat neure gorputza erre içateco, eta charitateric eztudan, etzait deus probetchatzan. 4 Charitatea patient da, benigno da, charitatea ezta inuidioso: charitateac eztu insolentiaric, eta ezta hancen: 5 Eztu dishonestateric eguiten, eztabilra bere probetchuén ondoan, ezta despitatzen: eztu gaitzic pensatzen: 6 Ezta bidegabeaz alegueratzen, baina alegueratzen da equiaz. 7 Gauça guciac pairatzen ditu, gauça guciac sinhesten ditu, gauça guciac speratzen ditu, gauça guciac suffritzen ditu. 8 Charitatea nehoiz-ere ezta erorten: baina are prophetiá abolituren dirade, eta lengoagéc fin harturen duté, eta scientiá abolituren da. 9 Ecen partez eçagutzen dugu eta partez prophetizatzen. 10 Eta perfectionea ethorri datenean, orduan partez dena abolituren date. 11 Haourra nincenean, haour anço minçó nincén, haour anço iugeatzen nuen, haour anço pensatzen nuen: baina guïçon eguiñ naicenean, abolitu vkan ditut haourtassuneko manerác. 12 Ecen orain mirail batez ikusten dugu ilhunqui: baina orduan beguithartez beguitharte ikussiren dugu: orain eçagutzen dut partez, baina orduan eçaguturen dut eçagutu-ere naicén beçala. 13 Bada orain bidaude hirur gauça hauc, fedea, sperançá, charitatea: baina hautarico handiena charitatea da.

14 Çarreitzate chariteari, eta çareten dohain spiritual guthiciso, baina guehienic prophetiza deçaçuen. 2 Ecen lengoage arrotzez minçó dena etzaye guïçoney minçó, baina laincoari: ecen nehorc eztu ençuten, eta spirituz mysterioac erraiten ditu. 3 Bainan prophetizatzen duena, guïçoney minçó çaye edificationetan, eta exhortationetan, eta consolationetan. 4 Lengoage arrotzez minçó denac, bere buruā edificatzen du: baina

prophetizatzen duenac, Eliçá edificatzen du. 5 Nahi dut bada çuec gucioc lengoage diuersez minça çáitezten, baina nahiago prophetiza deçaçuen ecen handiago da prophetizatzen duena ecen ez lengoage diuersez minço dena, baldin interpretatzan ezpadu, Eliçác edificatione har deçaçánat. 6 Bada orain, anayeáć, baldin banathor çetara lengoage arrotzez minço naicela, cer probetchu eguien drauquet: baldin minça ezpanaquiue edo reuelationez, edo scientiaz, edo prophetiaz, edo doctrinaz? 7 Eta gauça arima gabe soinu emaiten dutenec- ere edo den chirula, edo harpa, baldin cerbait differentia tonuz ezpademate, nolatan eçaguturen da chiruláz edo harpáz ioiten dena? 8 Ecen baldin soinu iaquin-bat eman ezpadeça trumpeztáć, nor preparaturen da bataillara? 9 Hala çuec-ere baldin adi daitequeen hitza mihiaz pronuntia ezpadeçaue, nolatan adituren da erraiten dena? ecen airera minçaale içanen çarete. 10 Hambat (heltzen ohi den beçala) soinu mota da munduan, eta batre ezta muturic. 11 Beraz baldin ezpadaquit vozaren verthutea, içanen natzayó minço denari barbaro: eta minço çáitadana barbaro içanen çait. 12 Hala çuec-ere dohain spiritual guthiciso çaretanaz gueroz, çarreitzate hetan abundoso içateari Eliçaren edificationetan. 13 Halacotz lengoage arrotzez minço denac othoit begi interpreta ahal deçaçánat. 14 Ecen baldin lengoage arrotzez othoit eguiten badut, ene spirituac othoit eguiten du: baina ene adimendua fructu gabe da. 15 Cer báda? othoit eguien dut spirituz, baina othoit eguien dut adimenduz-ere: cantaturen dut spirituz, baina cantaturen dut adimenduz-ere. 16 Bercela, baldin benedicta badeçac spirituz, ignorantaren lekua daducanac nolatán erranen du Amen hire remerciamenduaren gainera? ecen hic cer erraiten duan etzeaquin. 17 Ecen hic bay esquerrac emaiten dituc, baina bercea eztatec edificatzen. 18 Esquerrac emaiten drauzquiot neure laincoari, ceren çuec gucioc baino guehiago lengoagez minço bainaiz. 19 Baina Eliçán nahiago naiz borz hitz neure adimenduz minçatu, berceac-ere instrui ditzadançát, ecen ez hamar milla hitz lengoage arrotzez. 20 Anayeáć, etzaretela adimenduz haour: baina çaretan malitiaż haour, eta adimenduz çaretan guiçon eguiñac. 21 Leguean scribatua da, Halacotz berce lengoagetaco gendez, eta ezpain arrotzez minçaturen natzayo populu huni: eta are halatan eznaute ençunen, dio launac. 22 Bada lengoage arrotzac dirade seignaletan, ez sinhesten duteney, baina infideley: baina prophetiá, ez infideley, baina sinhesten duteney. 23 Bada baldin Eliçá gacia bil badadi batetara, eta gucioc lengoage arrotzez minça ditecen, eta ignorantac, edo infidelac sar ditecen: eztuté erranen, ecen erhotzen çaretela? 24 Baina baldin guciéc prophetizatzen baduté, eta sar dadin cembeit infidel edo ignorant, vençutzen da guciéz, eta iugeatzen da guciéz. 25 Eta halatan haren bihotzeco secretuac manifestatzen dirade: eta hala ahoz beheraturic adoraturen du laincoa, declaratzen duela ecen laincoa eguiazqui çuetan dela. 26 Cer da bada anayeac? biltzen çaretan oroz, çarrethic batbederac psalmu du, doctrina du, reuelatione du, lengoage du, interpretatione du, gauça gucioc edificationetan eguiñ bitez. 27 Ezpa lengoage arrotzez edoceil minço bada, biguez edo gorena hirurez eguiñ bedi, eta aldiżca: eta batec interpreta beça. 28 Eta baldin interpretaçaleric ezpada, ichil bedi Eliçan lengoage arrotzez minço dena, eta bere buruări minça

bequió eta laincoari. 29 Eta biga edo hirur Propheta minça bitez, eta bercéc iugea beçate. 30 Eta baldin cerbait berce iarriric dagoen batı reuelatu içan baçayó, lehena ichil bedi. 31 Ecen guciéc bata bercearen ontoan prophetiza ahal deçaqueçue, guciéc ikas deçaçençát, eta gucioc consola ditecençát. 32 Eta Prophetén spirituac Prophetén suiet dirade. 33 Ecen laincoa ezta confusionezco lainco, baina baquezco, saindúen Eliçá guciyan agueri den beçala. 34 Çuen emazteac Elicetan ichilic beude: ecen etzaye permettizen minçatzen: baina bire suiet, Legueac-ere erraiten duen beçala. 35 Eta baldin cerbait ikassi nahi baduté, etchean bere senharac interroga bitzate: ecen dishonest da emaztén Eliçán minçatzea. 36 Ala çarrethic laincoaren hitza ilki içan da? ala çetara beretara heldu içan da? 37 Baldin cembeitec vste badu Propheta dela, edo spiritual, eçagut beça ecen scribatzen drauzquioedan gauçá laincoaren manamendu diradela. 38 Eta ignorant dena, ignorant biz. 39 Halacotz, anayeáć, çaretan prophetizatzen guthiciso, eta lengoage arrotzez minçatzen eztecaquela empatcha. 40 Baina gauça gucioc bidezqui eta ordenançaz eguiñ bitez.

15 Bada ausatzen çaitutzet, anayeáć, declaratu drauqedan Euangilioaz, cein recebitu baituue, ceinetan egoitene re baitzarete. 2 Ceinez saluatzen-ere baitzarete, baldin orhoit baçarete cer maneraz hora denuntiatu drauqedan: baldin alfer sinhetsi vkan ezpaduę. 3 Ecen eman drauquet recebituere vkan nuena: nola Christ hil içan den gure bekatuacgatic, Scripturén araura: 4 Eta nola ohortze eta resuscitatı içan den hereneco egunean, Scripturén araura: 5 Eta nola ikussi içan den Cephasez, eta guero hamabiéz. 6 Guerozic ikussi içan da borz ehun anayez baina guehiagoz aldi batez: ceinetaric anhitz vici baitirade oraindrano, eta batzu lokartu-ere içan dirade: 7 Guerozic ikussi içan da lacqesez: eta guero Apostolu guciez. 8 Eta gucietao azquenenic, aburtoin ançocoaz ikussi içan da niçaz-ere. 9 Ecen ni naiz Apostoluetaco chipiena, Apostolu deithu içateco digne eznaiñor, ceren persecutatu vkan baitut laincoaren Eliçá. 10 Baina laincoaren gratiaz naiz naicena: eta haren ni baitharaco gratiá, ezta vano içan, aitzitic hec gucioc baino guehiago traballatu içan naiz: badaric-ere ez ni, baina laincoaren gratia enequin dena. 11 Beraz, báda nic, báda hec, hunela predikaten dugu, eta hunela sinhetsi vkan duçue. 12 Eta baldin Christ predikaten báda ecen hiletaric resuscitatı içan dela, nola erraiten dute batzuc çuen artean, ecen hilén resurrectioneric eztela? 13 Ecen baldin hilén resurrectioneric ezpada, Christ-ere ezta resuscitatı içan. 14 Eta baldin Christ resuscitatı içan ezpada, beraz vano da gure predicationea, eta çuen fedea-ere vano da. 15 Eta erideiten-ere bagara laincoaren testimonio falsu: ecen testifikatu vkan dugu laincoaz, nola resuscitatı vkan duen Christ, cein ezpaitu resuscitatı, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade. 16 Ecen baldin hilac resuscitatzen ezpadirade, Christ-ere ezta resuscitatı içan. 17 Eta baldin Christ resuscitatı içan ezpada, vano da çuen fedea: oraino çuen bekatuetan çarete. 18 Beraz Christan lokartu diradenac-ere, galdu içan dirade. 19 Baldin vicitze hunetan solament Christ baithan sperança badugu, guiçon gucietao miserablenac gu gara. 20 Baina orain, Christ resuscitatı içan da

hiletaric: eta lokartu içan diradenén primitia egun içan da. 21 Ecen herioa guiçon batez denaz gueroz, hilén resurrectionea-ere guiçon-batez da. 22 Ecen nola guciac Adamtan hiltzen baitrade, hala Christan-ere viuificaturen dirade guciac. 23 Bainan batbedera bere ordenançán: primitia Christ, guero Christen diradenac, haren aduenimenduan. 24 Guero içanen da fina, eman drauqueonean resumá lainco Aitari: abolitu duqueenean principaltassun gicia, eta puissancea eta bothere gicia. 25 Ecen behar du harc regnatu, etsay guciac bere oinén azpian ecarri dituqueeno. 26 Eta azquen etsay deseguinen dena herioa da. 27 Ecen gauça guciac suiet egun vkan ditu haren oinén azpico (baina erraiten duenean, ecen gauça guciac haren suiet egun içan diradela, agueria da ecen gauça guciac haren suiet egun dituena reseruata dela.) 28 Eta gauça guciac hari suiet egun çavezqueonean, orduan Semea bera-ere suiet eguinen çayó gauça guciac hari suiet egun drauzquionari, laincoa dençat gicia gucietan. 29 Bercela cer eguinen duté hiltzat batheyatzan diradenéc, baldin guciz hilac resuscitatzen ezpadirade? eta cergicat batheyatzan dirade hiltzat? 30 Eta cergicat gu periletan gara ordu oroz? 31 Egunetik egunera hiltzen naiz, gure gloria Jesus Christ gure launean dudanaz. 32 Baldin guiçonaren araez bestién contra bataillatu içan banaiz Ephesen, cer probetchu dut, baldin hilac resuscitatzen ezpadirade? Ian deçagun eta edan deçagun: ecen bihar hilen gara. 33 Etzaitezela seduci. Propos gaichtoéc corrumpitzen ditute conditione onac. 34 Irtazar çatezterez iustoqui vicitzera, eta bekaturic eztaguiciela: ecen batzuc laincoaren eçagutzea eztuté: çuen ahalquetan erraiten drauquet. 35 Bainan erranen du cembeitec, Nola resuscitatzen dirade hilac? eta nolaco gorputzetañ ethorriren dirade? 36 Erhóá, hic ereiten duána, eztuc viuificatzen, baldin hil ezpadadi. 37 Eta ereiten duána, eztuc gorputz sorthuren dena ereiten, baina bihi hutsa, nola heltzen baita, oguiarena, edo cembeit berce bihirena. 38 Bainan laincoac emaiten diraucac gorputza nahi duen beçala, eta hacietaric batbederari ceini bere gorputz propria. 39 Haragui gicia ezta haragui ber-bat: baina berce da guiçonén haragui, eta berce, abren haragui: eta berce arrainen: eta berce choriena. 40 Eta badirade gorputz cerucoac, eta badirade gorputzurrecoac: baina berce da cerucoón gloriá, eta berce lurrecoena. 41 Berce da iguzquiaren gloriá, eta berce ilhargaüaren gloriá, eta berce içarren gloriá: ecen içarra içarraganic different da gloriatan. 42 Hala içanen da hilén resurrectionea-ere: gorputza ereiten da corruptionetan, resuscitatzen da incorruptionetan. 43 Ereiten da desohorezco, resuscitatzen da glorioso: ereiten da infirmo, resuscitatzen da botheretsu. 44 Ereiten da gorputz sensual, resuscitatzen da gorputz spiritual: bada gorputz sensuala, eta bada gorputz spirituala. 45 Scribatua-ere den beçala, Eguin içan da Adam lehen guiçona arima vicitan: Adam guero coa spiritu viuificaletan. 46 Bainan spiritual dena ezta lehen, baina sensual dena: guero spiritual dena. 47 Lehen guiçona lurretic, lurreco: eta bigarren guiçona, cein baita launa, cerutic. 48 Lurrecoa nolaco, halaco lurreco diradenac-ere: eta cerucoa nolaco, halaco cerucoac-ere. 49 Eta lurrecoaren imaginá ekarri vkan dugun beçala, ekarriren dugu cerucoaren imagina-ere. 50 Huná cer diodan, anayeác, ecen haraguiac eta odolac

laincoaren resumá hereta ecin deçaquetela: eta corruptioneac eztuela incorruptionea heretaten. 51 Huná, mysteriobat erraiten drauquet, Guciak behinçat lokarturen ez gara, balna guciak bay muthaturen: 52 Moment batez eta begui keinu batez, azquen trompettán (ecen ioren du trompetták) eta hilac resuscitatzen dirade incorruptible, eta gu muthaturen gara. 53 Ecen behar da corruptible haur vezti dadin incorruptionez, eta mortal haur vezti dadin immortalitatez. 54 Bada corruptible haur veztitu datenean incorruptionez, eta mortal haur veztitu datenean immortalitatez, orduan eguinen da scribatu dena, Iretsi içan da herioa victoriatarra. 55 O herioá, non da hire victoria? o sepulchreá, non da hire eztena? (Hadéñ g86) 56 Bada herioaren eztena, bekatua da: eta bekatuaren botherea, Leguea. 57 Bainan esquer laincoari, ceinec victoria eman baitraucu Jesus Christ gure launaz. 58 Halacotz, ene anaye maiteác, çareten fermu, constant, abundoso launaren obrán bethiere, daquicuelaric ecen çuen traillauxa eztela vano gure launean.

16 Sainduendako eguiten diraden collectéz den becembatean, nola Galatiaco Elicey ordenatu baitrauet, hala çuecere eguiçue. 2 Asteko lehen egun oroz çuetaric batbederac bere baithan eçar deçan appart, laincoaren benigitatez ahal deçana gordatzen duela: nathorren orduan collecták egun eztitecençát. 3 Eta guero arriua nadinean, nor-ere çuec letraz approbaturen baitituqe, hec igorriren ditut çuen liberalitatearen eramaitera Ierusalemera. 4 Eta baldin premiaric bada neuror-ere ioan nadin, enequin ioanen dirateque. 5 Ethorriren naiz bada çuetara, Macedonia iragan duquedanean (ecen Macedonian iraganen naiz.) 6 Eta çuec baithan aguian egonen naiz, edo neguá iraganen-ere: çuec guida neçäquençat norat-ere ioanen banaiz. 7 Ecen etzaituztet orain iragaitez ikussi nahi: baina sperança dut cerbait dembora egonen naicela çuec baithan, baldin launac permetti badeça. 8 Bainan egonen naiz Ephesen Mendecoste arteno. 9 Ecen bortha handibat eta efficaciacobat irequi içan çait, baina etsay anhitz. 10 Eta baldin ethor badadi Timotheo, gogoauçue segur den çuec baithan: ecen launaren obrá obratzen du nic-ere beçala. 11 Bada nehorc ezteçala hura menosprecia, baina guida eçaque baquerequin, dathorrençat enegana, ecen haren beguira nago anayequin. 12 Eta anaye Apolloz den becembatean, anhitz othoitz egun draucat ioan ledin çuetara anayequin: baina neholetan-ere eztu vkan vorondateric orain ioaitoco: baina ethorriren da opportunitatea duenean. 13 Veilla eçaque, çaudete fedean fermu, valentqui porta çatezze, fortifica çatezze. 14 Çuen eguiteco guciac charitaterequin egun bitez. 15 Eta othoitz eguiten drauquet, anayeác, badaquicue Esteaben familiá Achaiaco primitién artean dela, eta saindúen cerbitzura bere buruäc eman dituztela: 16 Çuec-ere çareten suiet halacoén, eta gurequin languiten eta traballatzen ari den guciaren. 17 Boz naiz bada Esteaben eta fortunaten eta Achaioren ethortearaz, ceren çuen absentiá hec supplitu vkan baituté. 18 Ecen recreatu vkan dituzte ene spiritua eta çuena. Eçagut itzaçue bada halaco diradenac. 19 Salutatzen çaitutzet Asiaco Elicéc. Salutatzen çaitutzet gure launean anhitz, Aquilac eta Priscillac, bere etcheco Eliçarequin. 20 Salutatzen çaitutzet anaye guciéc. Saluta eçaque elkar pot saindu batez. 21 Ene

Paulen escuazco salutationea. **22** Baldin cembeit bada Iesus Christ launari on eztaritzanic, biz anathema, maran-atha. **23** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin. **24** Ene charitatea çuequin gucioquin Iesus Christ launean, Amen.

2 Korintoarrei

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu Iaincoaren vorondatez denac, eta Timotheo anayeac, Iaincoaren Eliça Corinthen denari, Achaia gucion diraden saindu guequin: **2** Gratia dela quequin eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, misericordiën Aita eta consolatione guciaren Iaincoa. **4** Gure tribulatione gucion consolatzeten gaituena: consola ahal ditzagunçat cer-ere tribulationetan diradenac, gueuroc Iaincoaz consolatzeten garen consolatione beraz. **5** Ecen nola Christen suffrimenduac gutan abundatzen baitirade, hala gure consolationea-ere abundatzen da Christez. **6** Eta edo affilitzen bagara, çuen consolationeagatic da, eta gure suffritzen ditugun molde bereko suffrimenduén patientián eguiten den saluamenduagatic: edo consolatzeten bagara, çuen consolationeagatic da eta saluamenduagatic. **7** Eta gure sperança queçaz duguna fermu da, daquigularic ecen nola suffrimenduetan participant baitzarete, hala consolationean-ere içanen çaretela. **8** Ecen nahi dugu daquiqüen, anayeáic, gure afflictione Asian heldu içan çaicunaz, ecen cargatu içan garela excessiounqui ahalaz garaitic, hambat non hersturatan içanez etsi baiquenduen viciaz-ere. **9** Baina gueuroc gure baithan heriotaco sententia vkan dugu: gure baithan fida ezquenteçençat, baina hilac resuscitatzen dituen Iaincoa baithan: **10** Ceinec hain herio handitaric deliuratu baiquaitu, eta deliuratzentz: cein baithan sperança baitugu ecen oraino-ere deliuraturen gaituela. **11** Queç-ere aiutatzentz gaituquelaric guregatic egiunen duçuen orationeaz: anhitz personaren respectuz egiun çaicun dohainaz, anhitzez guregatic esquerrac renda ditecençat. **12** Ecen gure gloriatzea haur da, gure conscientiareni testimoniagea ecen Iaincoaren simplicitatequin eta puritaterequin, ez haraguieren sapientiarequin, baina Iaincoaren gratiarequin conuersatu vkan dugula munduan, eta principalqui queç baithan. **13** Ecen scribatzen drauzquiçuegun gauçác, eztirade iracurzen edo eçagutzen-ere dituquenez berce: eta sperança dut fineranore eçaguturen dituquela. **14** Nola eçagutu-ere baiquaituque parte, ecen çuen gloriatze garela, queç-ere gurea beçala Iesus launaren egunezotzat. **15** Eta confidança hunetan nahi nincén lehen çetara ethori, gratia doblea cindutençat: **16** Eta çetaric Macedoniarat iragan, eta harçara Macedoniaric ethori çetara, eta queçaz guida nendin ludeara. **17** Bada haur deliberatzentz nuenean arintassunez vsatu vkan dut? ala deliberatzentz ditudan gauçác, haraguieren arauzez deliberatzentz ditut, hala non ni baithan den Bay eta Ez? **18** Aitzitic Iainco fidelac badaquí ecen ene çetarato hitza eztela içan Bay eta Ez. **19** Ecen Iaincoaren Seme Iesus Christ guçaz çuen artean predikatu içan dena, niçaz eta Syluanoz eta Timotheoz, ezta içan Bay eta Ez, baina Bay hartan içan da: **20** (Ecen Iaincoaren promes guciac hartan Bay dirade, eta hartan dirade Amen) Iaincoaren gloriatzen guçaz. **21** Bada confirmatzentz gaituena quequin Christ launean eta vñctatu gaituena Iaincoa da: **22** Cigilatu-ere gaituena, eta Spirituaren errésac gure bihotzeta eman drauzquiguna. **23** Nic bada Iaincoa dut testimonio deitzen neure arimaren gain,

ecen çuen gupidaz, oraino eznaicela ethori Corinthera. **24** Ez dominatzen dugulacotz çuen fedearen gainean, baina çuen bozcarioaren aiutaçale garelacotz: ecen fedez çutic çaudete.

2 Baina haur neuror baithan deliberatu vkan dut, çetara tristitiarequin berriz ez ethortera. **2** Ecen baldin nic contrista baçaitzat, nor da ni alegera nerçaqueenic, niçaz contristatu liçatequeen bera baicen? **3** Eta haur bera scribatu vkan drauçet, ethor nadinean tristitiaric eztudançat alegueratu behar nincenetaric: queçaz gucioz fidaz ecen ene alegrançá, çuen guciona dela. **4** Ecen afflictione eta bihotz herstura handitan scribatu drauçet, anhitz nigar chortarequin: ez contrista cindeizençat, baina eçagut cineçatençat çetara dudan charitate gúcizco abundanta. **5** Eta baldin norbeit tristitiaren causa içan bada, eznau ni contristatu, baina aldez (hura cargago ezteçadan) queç guioc. **6** Asco du harc anhitzez egui içan çayon reprotochu hunez. **7** Hala non contrariaora barks diecoçuen aitzitic, eta consola deçaçuen, tristitiaren handieguz irets eztadinçat hura. **8** Harren othoitz eguiten drauçet, confirma deçaçuen hura baithara charitatea. **9** Ecen fin hunetacotz scribatu-ere drauçet, eçagut neçançat çuen experientiá, eya gauça gucietara obedient çaretenez. **10** Eta cerbait barkatzen draucaçuenari, nic-ere barkatzen draucat: ecen nic-ere baldin cerbait barkatu badut, barkatu draucadanari çengatic egiun draucat Christen beguitharte aitzinean, Satanez ardiets ezgaitecençat. **11** Ecen haren entrepresák badaquizquigu. **12** Goiticoz, ethorriric Troasera Christen Euangeliogatic, borthá irequi baçaitadán-ere launaz: **13** Eztut vkan paussuric neure spirituan, ceren ezipaineçan eriden Tite neure anyea: baina hetaric congít harturic, ioan nendin Macedoniarat. **14** Esquer bada Iaincoari bethi Christean triumpha eraciten draucunari: eta bere eçagutzearen vssaina eçagut eraciten draucunari leku gucietan. **15** Ecen Christen vssain ona gara Iaincoagana, saluatzen diradenetan, eta galtzen diradenetan: **16** Iaquito da, hautan, herio vssain heriotaracotz: eta hetan, vicitze vssain vicitzeturacotz: eta gauça hautacotz nor da sufficientic? **17** Ecen eztugu, anhitzec beçala, traffiquic eguiten Iaincoaren hitzaz, aitzitic integritatez beçala, aitzitic Iaincoaganic beçala Iaincoaren aitzinean, Christez minço gara.

3 Hatsen gara berriz gure buruén gommendantzen? ala behar dugu batzuc beçala, epistola gommendagarriric çetara, edo çetaric gommendagarriric? **2** Gure epistolá çueç çarete, gure bihotzten scribatua, cein eçagutzen eta iracurzen baita guïçon guicéz. **3** Agueri den becembatean ecen Christen epistola guçaz administratua çaretela, scribatua ez tintz, baina Iainco viçaren Spirituaz: ez harrizco tauletan, baina bihotzeco taula haraguizcoetan. **4** Eta halaco confidança dugu Christez Iaincoa baithan. **5** Ez sufficient garelacotz gure buruz cerbaiten pensatzeko, gueurorganic beçala: baina gure sufficientiá Iaincoaganic da. **6** Ceinec Testamentu berrico ministre sufficiente egiun baiquaitu, ez letraren, baina Spirituaren: ecen letrác hiltzen du, baina Spirituac viuificatzen du. **7** Eta baldin heriotaco ministerioa letraz harrieta moldatua içan bada glorioso, hambat non Israeleco haourréc ecin behá baitzeçaqueten Moysesen

beguithartera, haren beguitharteko gloria fin vkan behar çuenagatic: 8 Nolatan ezta Spirituaren ministerioa gloriosoago içanen? 9 Ecen baldin condemnationetaco ministerioa glorioso içan bada: iustitiatoco ministerioac anhitzez iragaitenago du gloriaz. 11 Ecen baldin fin hartu behar çuna glorioso içan bada, vnguiz gloriosoago da dagoena. 12 Beraz hunelaco sperançá dugunaz gueroz, minçatzeco libertate handiz vsatzen dugu. 13 Eta ez gara Moysez beçala ceinec estalquia emaiten baitzuen bere beguitharte gainean, Israeleco haourréc abolitu behar cenaren finera beha ezleçatençát. 14 Bada, hayén adimenduac gogortu içan dirade: ecen egungo egunerano estalqui bera dago Testamentu çaharreco lecturán kendu gabea (cein Christez kencen baita) 15 Bainha egungo egun hunetaranano Moyses iracurtzen denean, estalquia hayén bihotz gainean dago. 16 Bainha launagana conuertitu datequeenean kenduren da estalquia. 17 Eta launa Spiritu da: eta launaren Spirituan, libertatea han. 18 Bada gu gucioc beguithartea aguerturic launaren glorián miratzen garela, imagina berera transformatzen gara gloriataric gloriatarra, launaren Spirituaz beçala.

4 Halacotz, ministerio haur dugularic recebitu dugun misericordiaren araez, ezgara naguitzen. 2 Aitzitic iraitzi ditugu ahalquezco estalquiac, ebilten garela ez fineciarequin, eta ez laincoaren hitza falsificatzen dugula, baina eguiaren declarationez approba eraciten ditugula gure buruäc/guiçonén conscientia gucia baithan, laincoaren aitzinean. 3 Eta baldin gure Euangeliola estalia bada, galtzen diradenén da estalia: 4 Ceinétan mundu hunetaco iaincoac itsutu vkan baititu adimenduac, diot, infideletan, Christ laincoaren imagina denaren gloriaren Euangelioco arguiac hæy arguric eztaguiençát. (aión g165) 5 Ecen eztitugu gure buruäc predicatzen, baina Iesus Christ launa: eta gu, çuen cerbitzari garela lesusgatic. 6 Ecen arguiac ilhumbetic argui leguijan erran duen laincoac, argui eguiñ du gure bihotzeten, Iesus Christen beguithartean laincoaren gloriaren eçagutzera illuminatzeco. 7 Bainha thesaur haur lurrezco vncietan dugu, verthute hunen excellentiá laincoaren dençat, eta ez guitaric: 8 Gucietañ affligitzen gara, baina ez herten: behartzen gara, baina ez vtziten: 9 Persecutatzen gara, baina ez abandonnatzen: iraizten gara, baina ez galtzen. 10 Leku gucietañ bethiere Iesus launaren mortificationea gorputzean ekarten dugula lesusen vicitzea-ere gure gorputzean manifesta dadinçát. 11 Ecen gu vici garenoc, bethi heriotara liuratzan gara lesusgatic, lesusen vicitzea-ere gure haragui mortalean manifesta dadinçát. 12 Hunegatic heroiac gutan lan eguiten du, eta vicitzeak çuetan. 13 Eta ceren fedearen Spiritu ber-bat baitugu, scribatua den beçala, Sinhetsi vkan dut, eta halacotz minçatu içan naiz: guc-ere sinhesten dugu, eta halacotz minço gara. 14 Daquigularic ecen Iesus launa resuscitatu duenac gu-ere lesusez resuscitaturen gaituela, eta ethor eraciren gaituela bere presentiara cuequin batean. 15 Ecen hauc gucioc çuengatic dirade, gratia gúcizco handi haur, anhitzen remerciamenduz redunda dadingçat laincoaren gloriatañ. 16 Halacotz, ezgara naguitzen: baina are baldin gure guïçon campocoa corrupzitzen bada-ere: barnecoa ordea arramberritzen da egunetik egunera. 17 Ecen gure afflictione

arin artegutitacoac eraquiten du gutan gloriataco piçu excellent excellentqui eternalbat. (aiónios g166) 18 Gauça visibleac consideratzen eztitugunean, baina inuisibleac: ecen visibleac demboratacotz dirade: baina inuisibleac, seculacotz. (aiónios g166)

5 Ecen badaquigu baldin gure lurreco habitatione hunetaco tabernaclea deseguin badadi, edificiobat laincoaganic badugula, etche escuz eguiñ eztén eternalbat ceruëtan. (aiónios g166) 2 Ecen suspirioz-ere halacotz gaude, gure habitatione ceritic denaz veztitu içatera desir dugula. 3 Badaric-ere baldin veztituaz ez billuciac eriden bagaitez. 4 Ecen tabernacle hunetan garenoc, cargaturic suspirioz gaude: ceren desir baitugu ez billuci içatera, baina arreueztitu içatera, iretsi dadincat mortal dena vicitzeaz. 5 Eta hartara berera gu formatu gaituena laincoa da, Spirituaren errésac eman-ere drauzquiguna. 6 Confidança dugularic bada bethiere eta daquigularic ecen arrotz garela gorputz hunetan, absent gara launaganic. 7 (Ecen fedez gabiliza ez ikustez) 8 Bainha confidança dugu, eta nahiago gara gorputzetic ilki, eta launarequin habitatzeria ioan. 9 Eta halacotz dugu desiratzen, bay present bagara, bay absent bagara, haren gogaraco içatera. 10 Ecen guciéc comparitu behar dugu Christen tribunal aitzinean, batbederac gorputzean recebi deçançat eguiñ duqueenaren araura, edo vngui edo gaizqui. 11 Daquigularic bada launazco iciapena cer den guiçonac ditugu federa erekarten, eta laincoagan manifestatuaç gara: eta sporçu dut, çuen conscientietara-ere manifestatuaç garela. 12 Ecen eztrauzquiçegu gure buruäc berriz laudatzen, baina occasione emaiten drauçegu guçaz gloriatzeco: duçuençat cer ihardets apparentiaz eta ez bihotzez gloriatzen diradenén contra. 13 Ecen adimenduz erautzen bagara laincoari erautzen guiaizquo: edo adimendu onetaco bagara, çuen gara. 14 Ecen Christen charitateac hertsen gaitu: hunez querthu garelari, ecen baldin bat guciacgatc hil içan bada, beraz guciac hil içan diradela. 15 Eta hura guciacgatc hil içan da, vici diradenac guehiagoric bere buruëy vici eztiradençat, baina hecgatc hil eta resuscitatu içan denari. 16 Halacotz, guc hemendic harát nehor eztugu eçagutzen haraguiaren araez: eta baldin Christ haraguiaren araez eçagutu badugu-ere, orain ordea eztugu guehiagoric eçagutzen. 17 Beraz baldin cembeit, bada Christ launean, biz crearura berri: gauça çaharrac iragan dirade, huná, gauça guciac berri eguiñ dirade. 18 Eta hauc gucioc laincoaganic dirade, ceinec reconciliatiu baiquaitu berequin Iesus Christez, eta eman baitraucu reconciliationeço ministerioa: 19 Ecen laincoa Christean cen, mundua berequin reconciliatzen çuela, hæy imputatzen etzerauztela berén bekatuac: eta eçarri vkan du gutan reconciliationeço hitza. 20 Harren, Christen icenean embachadore gara, laincoac guçaz othoitz eguiten balerauçue beçala: othoitz eguiten drauçegu Christen icenean, reconcilia çaquizquierdien laincoari. 21 Ecen bekaturic eçagutu eztuena, guregatik bekatu eguiñ vkan du: hartan gu laincoaren iustitia eguiñ guentecençat.

6 Bada haren languile garelari, othoitz eguiten-ere badrauçegu, eztuçuen, alfer laincoaren gratia recebitu. 2 Ecen dio laincoac, Dembora gogaracoan exauditu vkan aut, eta

saluamendutaco egunean aiutatu vkan aut. Huná orain dembora gogaracoa, huná orain saluamendutaco eguna. 3 Scandaloric batre deusetan emaiten eztugularic, gure ministerioa vitupera eztadincat: 4 Bainan gauça gucietañ approbatu eracusten ditugularic gure buruāc laincoaren cerbitzari anço, patientia handiz tribulationetan, necessitatetan, hersturétan, 5 Çauriétan, presoindegiétan, tumultuoétan, traillaullétan, veillatzétan, barurétan. 6 Puritatez, eçagutzez, spiritu pacientez, ontassunez, Spiritu sainduaz, hypocrisia gabericó charitatez, 7 Eguiazco hitzez, laincoaren botherez iustitiazco harma escuinez eta ezquerrez. 8 Ohorez eta desohorez, fama gaitzez eta fama onez. 9 Seduciéale beçala, eta alabaina eguiati: ez eçagunac beçala, eta alabaina eçagunac: hiltzen baguina beçala, eta huna vici gara: gaztigatzen garenac beçala, eta alabaina ez hilac: 10 Triste beçala, baina bethi aleguera: paubre beçala, baina anhitzen abratsale: deus gabe beçala, eta alabaina gauça gucien possediçale. 11 O Corinthianoá, gure ahoa irequia da çetara, gure bihotza largatua da. 12 Etzarete herssiqui habitatzen gutan: baina enserratuac çarete ceuron halsarretan. 13 Bada neure haourrey arco recompensa beraz minço natzaïue: larga çaitetzteq eçec-ere. 14 Etzateztela infidelequin vztár: ecen cer participatione du iustitiá in iustitiarequin? eta cer communicatione arguiaç ilhumbearequin. 15 Eta cer concordia du Christec Belialequin? eta cer parte fidelac infidelarequin? 16 Eta cer consentimendu du laincoaren templeac idolequin? ecen çuec lainco viciaren temple çarete: laincoac erran duen beçala Habitaturen naiz hetan eta ebiliren: eta içanen naiz hayén lainco eta hec içanen dirade ene populu. 17 Harren, ilkı çaitetzteq hayén artetic, eta separa çaitetzteq, dio launac: eta gauça cithalic hunqui eztęçäquela, eta nic recebituren çaituztet. 18 Eta içanen natzaïue çuey Aita, eta çuec içanen çaiçquidáte seme eta alaba, dio laun bothere gucitacoac.

7 Beraz, ene maiteá, promessac ditugunaz gueroz, haraguaren eta spirituaren satsutassun orotaric chahu ditzagun gure buruāc: acabatzen dugularic sanctificationea, laincoaren beldurrequin. 2 Recebi gaitzaue gu: nehor eztugu iniuriatu, nehor eztugu corrupitu, nehor eztugu pillatu. 3 Eznaiz çuen condemnationetan minço: ecen lehen erran dut gure bihotzeten çaretela, elkarrekin hiltzeco eta elkarrekin vicitzeco. 4 Minçtzeco libertate handia dut çuec baithan: çueçaz gloriazeco materia handia dut: consolationez complitu naiz, bozcarioz hambat eta guehiago bethe naiz, gure tribulatione gucian. 5 Ecen Macedoniara ethorri eta, eztu vkan gure haraguiaç paussuric batre, baina gucietan affligitu içan gara: campotic bataillá, barnetic icidurá. 6 Bainan abatituar consolidatzen dituen laincoac consolatu vkan gaitu Titeren ethorteaz. 7 Eta ez solament haren ethorteaz, baina hura çueçaz consolatu içan den consolationeaz-ere, contatzen ceraucunean çuen desir handia, çuen nigarra, çuen eneganaco affectione handia, hala non alegueratuago içan bainaiz. 8 Ecen baldin tristetu baçaituztet-ere epistolaz, eztut vriiqui, vriiqui içan başaitadan-ere, ecen badacussat epistola harc, demboratacotz badere, tristetu vkan çaituztel. 9 Orain aleguera naiz, ez ceren tristetu içan çareten, baina ceren tristetu içan çareten penitentiatara: ecen tristetu içan çarete laincoaren araura, hala non deusetan

ezpaitzaiue calteric egun içan gure aldetic. 10 Ecen laincoaren araezco tristitíac, penitentia obratzen du, vriiquimendu gabericó saluamendutara: baina munduco tristitíac herioa obratzen du. 11 Ecen horrá, laincoaren araez tristetu içate horrec berac, cein artha handia çetan obratu vkan du: aitzitic cer satisfactionea, aitzitic indignationea, aitzitic beldurra, aitzitic desir handia, aitzitic affectione handia, aitzitic mendequioa? gauça gucietan eracutsi içan çarete nola chahu çareten egiteco hunetan. 12 Bada baldin scribatu badrauçet-ere, eztrauçet scribatu iniuria egun vkan duenaren causaz, ezeta iniuriati içan denaren causaz, baina çuec baithan manifesta ledinçat guc çueçaz dugun arthá laincoaren aitzinean. 13 Causa hunegatic consolatu içan gara çuen consolatu içanaz: baina haguitzez alegueratuago içan gara Titeren alegrançáz, ceren recreatu içan baita haren spiritua çueçaz gucioz. 14 Eta baldin cerbaitetan çueçaz hora baithan gloriati içan banaiz, eztut ahalqueric recebitu: baina nola gauça guciac eguiaz erran baitrauzquiquegu, hala gure gloriaztea-ere, ceinez vsatu vkan baitut Tite baithara, eguiá eriden içan da. 15 Eta haren affectione handiago da çetara, orhoitzen denean çuen gucion obedientiá, eta nola hora recebitu vkan duçuen beldurrequin eta ikararequin 16 Aleguera naiz bada ceren guça gucietan çueçaz assegura ahal bainaita.

8 Iaquin eraciten drauçuegu bada, anayeá, Macedoniaco Elicei eman içan çayen laincoaren gratiá: 2 Nola afflictioneczo phorongança handitan hayén alegrancízco abundantiá, eta hayén paubrecia beherá abundant içan den hayén prompt içatearen abrastassunetan: 3 Ecen testificatzen dut, ahalaren araez, eta ahalaz garaitic, gogatsu içan diradela: 4 Otohoit handirequin otohoit eguiten ceraucutela, sainduey eguiten, çayen aiutaren gratiá eta communicatione, recebi gueneçan. 5 Eta eztute sperança guenduen beçala egun, baina bere buruāc eman drautzate lehenic launari, eta guero guri, laincoaren vorondatez. 6 Tite exhorta gueneçançat, nola lehenetic hassi vkan baitu, hala acaba-ere leçan çuec baithan gratia haurere. 7 Bada gauça gucietan abudos çareten beçala fedez, eta hitzez, eta eçagutzez, eta diligentia oroz, eta çuen gureganaco charitatez, eguique gratia hunetan-ere abudos çareten. 8 Eztut manamenduz erraiten, baina bercén diligentíaz çuen charitateco leylatearen-ere phorogatzeagatic. 9 Ecen eçagutzzen duçue Iesus Christ gure launaren gratiá, nola çengatic paubre egui içan den abrats celaric: haren paubreciá çuec abrats cindeiztençat. 10 Eta gauça hunetan conseillu emaiten dut: ecen haur çuen probetchutaco da, chazdanic hassi içan cinetenón, éz solament eguiten, baina nahi vkaiten-ere. 11 Orain bada eguite bera-ere acaba eçaque, nolaco içan baita nahiaren gogo presta, halaco biz acabatza-ere vkanaren araez. 12 Ecen baldin aitzinetic bida gogo prest içatea, nehor duenaren araez gogaraco da, eta ez eztuenaren araez. 13 Ecen eztu haur bercéc solagendumen dutençat, eta çuec aurizqui çaitzençat, baina egoalqui dembora hunetan çuen abundantiác suppli beça hayén peitutassuna. 14 Hayén abundantiác-ere çuen peitutassuna suppli deçançat, egoaltassun egui dadiçat. 15 Scribatua den beçala, Anhitz bildu çuenac, eztu deus vkan soberaturic: eta guti çuenac, eztu vkan gutiegui. 17 Ceren ene

exhortationea gogaraco içan baitzayó, eta affectionatuago içanez bere buruz çuetara ethorri içan baita. **18** Eta igorri vkan-dugu harequin batean anaya, ceinen laudorioa baita Euangilioan Eliça gucietan: **19** (Eta ez solament laudatu, baina elegitu-ere içan da Elicéz gure bidageco lagun, guçaz administratzen den gratia hunequin iaun beraren gloriatan eta çuen gogo prestaren cerbitzutan) **20** Ihes eguiten draucagula huni, nehorc vitupera ezgaitzan guçaz administratzen den abundantia hunetan: **21** Eta procuratzen dugula on dena, ez iaunaren aitzinean solament, baina guionén aitzinean-ere. **22** Eta igorri dugu hequin gure anaya, cein experimentatu baitugu anhitzetan anhitz gauçatan diligent, eta orain vnguiz diligentago çuetan dudan confidança handiagatic. **23** Bada Titez den becembatean ene lagun da eta çuec baithan aiutacé: eta gure anayéz den becembatean, Elicén embachadore dirade eta Christen gloria. **24** Bada, çuen charitatearen eta gure çueçazco gloriatzearen phorogançá eracutsaçúé hetara Elicén aitzinean.

9 Eta sainduey eguiten çayen aiutáz den becembatean, çuey scribatzea soberancia çayt. **2** Ecen badaquit çuen gogo presta, ceinagatic çueçaz gloriatzen bainaiz Macedoniacoac baithan, ecen Achaia prest dela chazdanic: eta çuetaric heldu den zeloa anhitz persona incitatu vkan du. **3** Igorri vkan ditut boda anaye hauc, gure çueçazco gloriatza alde hunez vano eztén: erran dudan beçala, prest çaretençát: **4** Baldin Macedoniacoac enequin ethor baditez, eta prestatu gabeac eriden baçaitzatez, ahalque iragan ezteçagun (ezterradançát çuéc) çueçaz gloriati gareneco segurança hunetan. **5** Bada necessario estimatu vkan dut othoitz eguitera anayey, lehenic çuetara datocen, eta lehen acaba deçaten çuen liberalitate aitzinetic declaratua: hora prest dençát liberalitate anço, eta ez cekentassun anço. **6** Eta haur erraiten dut, Cekenqui ereiten duenac cekenqui bilduren-ere du: eta liberalqui ereiten duenac, liberalqui bilduren-ere du. **7** Batbederac bere bihotzean proposatzen duen beçala, begui: ez tristitiarequin edo bortchaz: ecen alegueraqui emaiten duenari on daritza laincoac. **8** Eta botheretsu da laincoa gratia guciaren çuetan abunda eraciteco: gauça gucietan bethiere sufficientia gucia duçelaric, obra on ortora abundos çaretençát: **9** Scribatua den beçala, Distribuitu eta eman vkan draue paubrey: haren iustitiá dago seculacotz. (*aión g165*) **10** Bada hacia ereilleari fornitzent draucanac, oguire iateco diçuela, eta multiplica deçala çuen hacía, eta çuen iustitiaren fructuac augmenta ditzala: **11** Gauça gucietan abrasturic abundos çaretençát simplicitate ortora, ceinec eguiten baitu guçaz esquerrac eman daquizquieron laincoari. **12** Ecen oblatione hunen administrationeac eztu saindén necessitatea suplitzent solament, baina abundatzen-ere badu anhitzec laincoari esquerrac drauzquoten becembatean: **13** (Aiuta hunen phorogançá hunez laincoa glorificatzen dutela çuen gogo batetako suiectionearen gainean Christen Euangeliora, eta çuen hetaraco eta gucietaraco communicatione promptoaren gainean) **14** Eta çuengatic othoitz eguiten duten becembatean çuen desira dutelaric, laincoaren gratia çuetan abundantzen denagatic. **15** Esquer bada laincoari haren dohain erran ecin daitenaz.

10 Gainerocoaz, othoitz eguiten drauçet Christen emetassunaz eta clementiáz, nic neurorrec Paulec, presentián çuen artean chipi, baina absentián çuetara hardit naicenac. **2** Othoitz eguiten drauçet boda present niçatequeenean eznaicén hardit hardieça batez, ceinez deliberatzent baitut hardit içatera haraguiren araura ebilen baguinade beçala estimatzen gaituzten batzutara. **3** Ecen haraguian ebilen garelaric, ez gara haraguiren araura bataillatzen: **4** (Ecen gure guerlaco harmadurác eztirade carnal, baina botheretsu laincoaz, fortalecén deseguiteco.) **5** Deseguiten ditugularic conseilluac, eta laincoaren eçagutzearen contra altchatzen den goratassun gucia: eta eramaiten dugularic captiuo beçala adimendu gucia Christen obedientiaria: **6** Eta prest dugu nondic mendeca gaitecen desobedientia oroz, çuen obedientiá complitu datequeenean. **7** Beguién aitzinean dituçen gaucetara beha çaudete? baldin edoceinec bere baithan confidança badu Christena dela, aldiz pensa beça bere baithan, ecen hora Christena den beçala, halaber gu-ere Christenac garela. **8** Ecen baldin are guehiago cerbait gloriatu nahi banaiz gure puissançáz, cein iaunac eman baitraucu çuen edificationetan, eta ez çuen destructionetan, eznaiz ahalquetu: **9** Irudi eztudançát epistolaz icitu nahi çaituztedala. **10** Ecen epistolác (dioite) graue dirade eta borthitz, baina gorputzaren presentiá flaccu, eta hitza gaichto. **11** Haur estima beça hainac, ecen nolaco baicara hitzez epistoletan absentián, halaco içanen garela presentian-ere equinez. **12** Ecen ezgara venturatzent gure buruén bardin eçartera edo comparatzera bere buruác laudatzen dituzten batzuequin: baina eztute aditzen hec bere buruác bere buruèquin neurtzent dituztela, eta bere buruác bere buruèquin comparatzent dituztela. **13** Baina gu ezgara gloriaturen gure neurrico eztiraden gaucéz: aitzitic laincoac partitu draucun neurri reglatuaren araez, gloriaturen gara çuetarano-ere heldu içan garela. **14** Ecen çuetarano heldu içan ezpaguina beçala, ezgara hedatzen behar den baino guehiago: ecen çuetarano-ere heldu içan gara Christen Euangeliolan: **15** Ez gure neurrico etzén gauçaz gloriatzen guinadelaric, erran nahi dut, berceren traiballuetan: baina sperançä dugularic ecen çuen feda handi dadinean, gu-ere frangoqui handituren garela assignatu içan çaicun neurrian. **16** Hala non çuec baino aitzinago diraden lekuetan euangeliza deçadan eta ezgaitecen gloria berceri assignatu içan çayón neurrian, erran nahi dut, gauça ia preparatuetan. **17** Baina gloriatzen dena launean gloria bedi. **18** Ecen berac bere buruá preçatzen duena ezta approbatua, baina iaunac preçatzen duena.

11 Ainençague supporta appurbat neure erhogoán, baina aitzitic supporta neçaque. **2** Ecen ielossi naiz çueçaz laincoaren ielosoaz: ecen preparatu cerauzquotet senhar batí (virgina castabat beçala) Christi, presenta çaitzatedançát: **3** Baina beldur naiz nolazpait, nola sugueac Eua seducitu vkan baitu bere fineciaz, hala çuen pensamenduc-ere corrumpi eztireten Christean den simplicitatetic. **4** Ecen baldin norbeit ethor baledi guc predicatu eztugun berce lesusbati predica lieçauenic, edo baldin berce spiritubat recebiten bacinduté recebitu eztuçuenic, edo berce Euangeliobat recebitu eztuçuenic, hora vngui paira

cineçaquete. 5 Ecen badaritzat eznaicela deusetan Apostolu excellentenac baino mendreago içan. 6 Eta baldin idiot banaizere minçoan, ez ordea eçagutzean: aitzitic guciz gauça gucietan manifestatu içan gara çuetara. 7 Ala falta eguin dut neur buruären beheratzean, çuec altcha cindeiztençat? eta ceren dohainic laincoaren Euangelioa predicitu baitrauçet? 8 Berce Eliçác biluci vkan ditut, hetaric sari hartuz, çuec cerbitza cinçatedançat. 9 Eta çuequin nincenean, eta beharra nuenean eznaiz nagui içan eguitecoan nehoren caltetan: ecen ni falta nincena supplitu vkan dute Macedoniari ethorri içan ciraden anayéc, eta beguiratu içan naiz eta beguiraturen deusetan-ere çuen carga içatetic. 10 Christen eguiá da nitan, ecen gloriatze haur eztela boçaturen enetatz Achaiaco regionétan. 11 Cergatic? ala ceren çuey on eztaritzuedan? laincoa badaqui. 12 Baina eguiten dudana eguinen-ere badut: occasione bilha dabiltszaney occasionea trenca diecedançat: gloriatzen diraden gauçán gu bay beçalaco eriden ditecençat. 13 Ecen halaco apostolu falsuac, obrari sotil dirade, Christen Apostolutura transformaturic. 14 Eta ezta miresteco, ecen Satan bera -ere transformatzet da arguico Ainguerutara. 15 Ezta beraz gauça handia baldin haren ministreac-ere iustitiatoco ministretara transformatzet badirade: ceinén fina hayen obrén araura içanen baita. 16 Berriz diot, nehorc eztecan estima erhoa naicela: ezpere erho anço-ere recebi neçaque, ni-ere appurbat gloria nadinçat. 17 Erraiten dudana, eztut launaren arauza erraiten, baina erhogoaz beçala, gloriatzeo segurança hunetan. 18 Haraguieren arauze anhitz gloriatzen diradenaz gueroz, ni-ere gloriaturen naiz. 19 Ecen gogotic suffritzen dituque erhoac, çuhur çaretelaric. 20 Ecen suffritzen duque baldin nehorc suiectionetan eçarten baçaituztez, baldin nehorc iresten baçaituztez, baldin nehorc çuena edequiteen badrauçue, baldin nehor gaineancen bada, baldin nehorc beguithartean ioiten baçaituztez. 21 Desohoreren araura diot, gu indar gabe içan baguinade beçala, aitzitic certan-ere nehor hardit baina (erhoqui minço naiz) hardit naiz ni-ere. 22 Hebraico dirade? ni-ere: Israeltar dirade? ni-ere: Abrahamen haci dirade? ni-ere: 23 Christen ministre dirade? (erho anço minço naiz) areago ni: nequetan, guehiago: çauritan hec baino guehiago: presoindeguitan, guehiago: heriotan, anhitz aldz. 24 Iduetaric recebitu vkan dut borz aldz berrogueirá colpe, bat guti aldian. 25 Hiruretan cihorrez açotatu içan naiz, behin lapidatu içan naiz: hiruretan naufragio egui vkan dut: gau eta egun itsas hundarrean içan naiz. 26 Bidetan anhitz aldz, fluuión periletan, gaichtaguinén periletan, neure nationecoetaric periletan, Gentiletaric periletan, hirian periletan, desertuan periletan, itsassoan periletan, anaye falsuén artean periletan. 27 Trabillutan eta nequetan, veillatzetan maiz, gossetan eta egarritan, barurétan maiz, hotzean eta billuci içatean. 28 Campotico gauçác daudela bada egun oroz assetiatzen nauenic, cein baita, Eliça guciez dudan arthá, 29 Nor affligitzen da, eta ni eznaicen afflitzen? nor scandalizatzen da, eta ni eznaicen erratzen? 30 Baldin gloriatu behar bada, neure infirmitatezco gaucéz gloriaturen naiz. 31 laincoac, cein baita Jesus Christ gure launaren Aita seculacotz benedicatua, badaqui ecen eztiodala gueçcurric. (aiōn g165) 32 Damaseco hirian regue Aretasen icenean cen gobernadoreac, ecarri vkan çuen goaita

Damasecoen hirian, ni hatzaman nahiz. 33 Bain leihobatetaric sasquian erautsi içan nencen murrutic: eta halatan haren escuey itzur. nenguién.

12 Segur ezta mengoa gloria nadin: ecen ethorriren naiz visionetara eta launaren reuelationetara. 2 Badaçagut guicón-bat Christ launean hamalaur vrthe baino lehen (ala gorputzetan, eztaquit: ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) hirurgarren cerurano harrapatu içan denic. 3 Eta badaquit, halaco guicóna (ala gorputzetan, ala gorputzetic lekora, eztaquit: laincoac daqui) 4 Ecen harrapatu içan dela Paradisura, eta ençun vkan dituela erran ecin daitezqueen hitzac, erraiteco guicónaren impossibleac. 5 Halacoaz gloriaturen naiz: baina neure buruáz eznaiz gloriaturen, neure infirmitatetan baicen. 6 Ecen baldin gloriatu nahi banaiz, eznaiz erhoa içanen, ecen eguiá erranen dut: baina iragaiten naiz, nehorc niçaz estima eztecan nitan ikusten, edo eneganic ençuten duen baino guehiago. 7 Eta reuelationearen excellentiagatic altchegui eznendinçat, eman içan çait escardabat haraguian, eta Satanen aingueraü ene buffetatzeco, altchegui eznendinçat. 8 Gauça hunen gainean hiruretan launari othoitz egui draucat hura eneganic parti ledinçat. 9 Eta erran vkan draut, Asco duc ene gratiáz ecen ene puissançá infirmitatean acabatzen duc. Beraz guciz gogotic lehen gloriaturen naiz neure infirmitatetan, Christen puissançá nitan habita dadinçat. 10 Halacotz dut atseguiñ hartzen infirmitatetan, iniuriyetan, necessitatetan, persecutionetan, Christengatico hersturetan: ecen noiz bainaiz impotent, orduan naiz botheretsu. 11 Erho içan naiz neure gloriatzean: çuec bortchatu nauque: ecen ni behar nincén queçaz laudatu, ikussirc ecen eznaicela deusetan Apostolu excellentac baino mendreago içan, deus ezpanaiz-ere. 12 Segur ene Apostolutassunaren seignaleac complitu içan dirade çuetan patientia gucirequin eta signorequin eta miracularequin eta verthuterequin. 13 Ecen certan berce Eliçác baino mendreago içan çarete? ni neuror çuen caltetan nagui içan eznaicena baicen? bidegabe haur barka ieçadaçue. 14 Huná, herenci prest naiz çuetara ethorera: eta eznaiz çuen caltetan nagui içanen: ecen eznabilä çuen diraden gaucén ondoan, baina ceurón ondoan: ecen haourrécz eztute intendaco thesaurizatu behar, baina aítéc haourrendaco. 15 Eta niçaz den becembatean guciz gogotic despendaturen dut eta despendaturen naiz çuen arimacgatic: çuec hambat eta guehiago maite çaitutzedalaric, gutiago onhetsia banaizere. 16 Baina biz, nic etzaituztedan cargatu vkan: ordea sotil içanez, fineciaz hartu vkan çaitutzet. 17 Çuetaraigorri vkan ditudanetaric batez-ere pillatu vkan çaitutzet? 18 Othoitz egui draucat Titeri, eta harequinigorri vkan dut anayebat: ala pillatu vkan çaitutzet Titec? ezgara Spiritu batez ebili içan? ezgara hatz ber-batez ebili içan? 19 Berriz vste duque ecen gure buruák excusatzen ditugula çuec baithara? laincoaren aitzinean, Christean minço gara: baina gauça hauc gucioç, gucizco maiteac, çuen edificationeagatic. 20 Ecen beldur dut guertha eztadin, ethor nadinean, nahi etzintzuqueitzetedan beçalaco eriden etzaitzatedan, eta ni eriden eznadin queçaz nahi eztuquen beçalaco: nolazpait eztiraden guduac, inuidiáç, asserretassunac, liscarrac, gaizquierraiteac, chuchurláç, vrguluac, seditioneac: 21

Eta berriz nathorrenean abacha ezneçan neure laincoac çuec baithan, eta nigar eztaguidan lehen bekatu egun duten arhitzez, eta emendatu eztiradenéz cithalqueriataric, paillardicataric eta egun vkan duten insolentiatic.

13 Haur da çuetara ethorten naicén heren aldia Biga edo hirur testimonioren ahoan fermu içanen da hitz gucia. **2** Aitzinetic erran vkan dut, eta berriz aitzinetic diot, present baninz beçala, eta absent naicelaric orain scribatzen drauet lehen bekatu egun duteney, eta goitico guciey, ecen berriz banathor eztudala nehor guppida vkanen. **3** Christ nitan minço denaren experientiareni ondoan çabiltzatenaz gueroz, cein ezpaita infirmo çuetara, baina da botheretsu çuetan. **4** Ecen crucificatu içan bada-ere infirmitatez, alabaina vici da laincoaren verthutez: ecen gu-ere infirmo gara harequin, baina vici gara harequin laincoaren verthutez çuec baithara. **5** Çuen buruäc experimentatzaue eya fedeau çaretenez, çuen buruäc phorogaitzaue: ala eztituçue çuen buruäc eçagutzen, ecen Iesus Christ çuetan dela? baldin reprobo ezpaçarete. **6** Bainha sperança dut eçaguturen duçuela ecen gu ezgarela reprobo. **7** Eta othoitz eguiten draucat laincoari, deus gaizquiric egun ezteçaquen: ez gu approbatu eriden gaitecençát, baina çuec vngui daguiçuençát, eta gu reprobo beçala garençát. **8** Ecen deus ecin daidiquegu eguiaren contra, baina eguiaren alde. **9** Ecen alegueratzenten gara gu flaccu garen, eta çuec erscon çareten: eta haur-ere desiratzenten dugu, diot, çuen perfectionea. **10** Halacotz gauça hauc absent naicela scribatzen ditut, present içanen naicenean seueritatez vsat ezteçadançát, launac edificationetacotz eta ez destructionetacotz eman drautan botherearen araura. **11** Gaineracoaz, anayeáć, aleguera çaitetztez, çareten consentimendu batetaco, çareten vici baquean, eta charitatezco eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **12** Elkar saluta eçaçue pot saindu batez. **13** Salutatzen çaitutztez saindu guciéc. **14** Iesus Christ launaren gratiá, eta laincoaren charitatea, eta Spiritu sainduaren communicationea dela çuequin gucioquin. Amen.

Galaziarrei

1 PAVL Apostoluac (ez guiçonéz ezeta guiçonen partez, baina Iesus Christen eta lainco Aita hura hiletaric resuscitatu duenaren partez.) **2** Eta enequin diraden anaye guciéc, Galatiaco Elícey: **3** Gratia dela quequin eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. **4** Ceinec bere buruā eman vkan baitu gure bekatuacgatic, idoqui guençançat secula gaichito hunetaric, gure lainco eta Aitaren vorondatearen araura. (aión g165) **5** Hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) **6** Miraz nago nola horrein sarri, Christen gratiara deithu vkan conduztzena vtziric transportatu içan çareten berce Euangeliotara: **7** Berceric batre eztelaric: baina batzuc trublatzen caititzéz, eta nahi duté erauci Christen Euangelia: **8** Baina baldin gúc-ere, edo Aingueru batec cerutic euangelizatzen badraue, euangelizatu drauçuegunaz berceric, maradicatu biz. **9** Lehen erran dugun beçala, orain-ere berriz diot, Baldin norbeitec euangelizatzen badraue recebitu duquenaz berceric, maradicatu biz. **10** Ecen orain guiçonéz predicatzan dut ala laincoaz? ala guiçonén gogara egui nahiz nabila? Segur baldin oraino guiçonén gogaraco baninz, Christen cerbitzari ezniñçande. **11** Iaquin eraciten drauçuet bada, anayeác, niçaz predicatu içan den Euangelia, eztela guiçonaren araura. **12** Ecen eztut hura guiçonganic recebitu ez ikassi: baina Iesus Christen reuelationez. **13** Ecen ençun duçue nola conuersatu vkan dudan Iudaismoan, nola terriblequi laincoaren Eliçá persecutaten eta deseguiten nuen: **14** Eta nola probetchatzan nincén Iudaismoan, ene quidetaric anhitz baino guehiago, neure nationean, neure aítén ordenancetara affectione guehienduna nincelaric. **15** Baina laincoaren placera içan denean (ceinec neure amaren sabeleandanic appartatu baininduen eta deithu bainau bere gratiaz) **16** Bere Semearen reuelatzera nitan, hura euangeliza neçançat Gentilén artean, eznaiz bertan conseillatu içan haraguirequin eta odolarequin: **17** Eta eznaiz Ierusalemera itzuli içan ni baino lehen Apostolu ciradenetara: baina ioan nendin Arabiara: eta harçara itzul nendin Damascera. **18** Guerozitic hirur vrtheren buruān itzul nendin Ierusalemera Pierrisen visitatzera: eta egon nendin harequin amorz egun. **19** Eta berce Apostoluetaric ezneçan ikuş lacques launaren anayea baicen. **20** Baina çuey scribatzen drauzquiçuedan gaucetan, huná, badiotsuet launaren aitzinean, ecen eztiodala guecurric. **21** Guero ethor nendin Syriaco eta Ciliciaco herrietara. **22** Eta nincen beguithartez eçagun gabea Iudeaco Eliçá Christean ciradeney: **23** Baina solament ençun vkan guten erraiten cela, Gu berce orduz persecutaten guentuenac, orain predicatzan du berce orduz deseguiten çuen feda. **24** Eta glorificatzan çuten laincoa nitan.

2 Guero hamalaur vrtheren buruān, berriz igan nendin Ierusalemera Barnabasequin, eta Tite-ere harturic. **2** Eta igan nendin reuelationez, eta häy communica niecén Gentilén artean predicatzan dudan Euangelia, baina particularqui estimatan diradeney, neholore alfer laster aznaguian edo eguiñeznuen. **3** Baina Tite-ere, cein baitzén enequin, Grec bacen-ere, etzedin bortcha circoncitudit içatera. **4** Anaye falsu Eliçán bere buruz

nahastecatuén causaz, cein sar baitzitecen gure libertate Iesus Christean dugunaren espia içatera, gu suiectionetara erekar guençatençat. **5** Eta suiectionez ezquitzaizte susmettitu momentbat-ere, Euangelioco eguiác çetan iraun leçançat. **6** Eta eztut deus ikassi cerbait diradela irudi dutenataric (nolaco noizpait içan diraden, etzait deus hunquitzten: ecen laincoac eztu guiçonaren campoco apparentiá hartzen) ecen estimatan diradenéc eztraudaté deus guehiagoric communicatu. **7** Bain contraria, ikussi vkan çutenean ecen Preputioco Euangilioaren predicationea niri eman içan çaitadala, Circoncisioneco Pierrisi beçala: **8** (Ecen Pierris baithan obratu vkan duenac Circoncisioneco Apostolutassunera, obratu vkan du ni baithanere Gentiletarat.) **9** Eta eçagutu çutenean niri eman içan çaitadan gratiá, lacquesec eta Cephasesec eta Ioannesec (habe diradela estimatuéc) lagunçazco esquinac eman drauzquiçugite niri eta Barnabasi: gu Gentiletarat guendoacençat eta hec Circoncisioneoçetarat: **10** Solament ausitu gaituzte paubréz orhoit guentecen: eta haren beraren eguitera arthatsu içan naiz. **11** Eta ethorri, içan cenean Pierris Antiochera, bekoquiz resisti nieçon hari, ceren reprehenditzeco baitzén. **12** Ecén lacquesgaric batzu ethor citecen baino lehen, Gentilequin batean iaten cuen: baina ethorri içan ciradenean, retira eta separa cedin hetaric Circoncisioneoén beldurrez. **13** Eta simulationez vsatzen çuten harequin batean berce Iduiec-ere: hala non Barnabasere erekari içan baitzén hayén simulationera. **14** Baina ikussi vkan nuenean ecen etzabiltzala oin chuchenez, Euangelioco eguiaren araura, erran nieçon Pierrisi gucien aitzinean, Baldin hi Idu aicelaric Gentil anço vici bahaiz, eta ez Idu anço, cergatic Gentilac bortchatzen dituc iudaizatza? **15** Gu baicara naturaz Idu, eta ez Gentiletaric bekatore. **16** Daquigularic ecen eztela guiçona iustificatzan Legueco obréz, baina Iesus Christen fedeaz: gúc-ere Iesus Christ baithan sinhetsi vkan dugu, iustifica guentecençat Christen fedeaz, eta ez Legueco obréz: ceren haraguiric batre ezpaita iustificaturen Legueco obréz, **17** Eta baldin Christez iustificatu nahiz gabiltzalaric, erideiten bagara guevor-ere bekatore, Christ halacotz bekatuaren ministre da? Guertha eztadila. **18** Ecen baldin deseguiten ditudan gauçac harçara edificatzan baditut, transgressor neure buruā eguiten dut. **19** Ecen ni Legueaz Legueari hil içan nazayó, laincoari vici nequionçat, Christequin batean crucificatu içan naiz. **20** Bada vici naiz, ez guehiagoric ni, baina vici da nitan Christ eta orain haraguian vici naicen vicitzeaz laincoaren Semearen fedeaz vici naiz, ceinec onhetsi vkan bainau, eta eman vkan baitu bere buruā enegatic. **21** Eztut abolitzen laincoaren gratiá: ecen baldin iustitiá Legueaz bada, beraz Christ mengoa gabe hil içan da.

3 O Galatiano çoroáć, norc encantatu çaititzéz egua obedi zezteçaüen? ceiney beguién aitzinean lehenetic representatu içan baitzaique Iesus Christ, çuen artean crucificatua? **2** Haur solament iaquin nahi dut çetaric, Legueco obréz Spiritu saindua recebitu vkan duçue, ala fedearen predicationez? **3** Hain çarete, Spirituaz hassiric, orain haraguiaz acaba deçaüen? **4** Alfer hambat suffritu vkan duçue? baldin alfer-ere bada. **5** Bada, Spirituaz çuey fornitzat drauçuenac, eta verthuteac çetan obratzan dituenac, Legueco obréz eguiten du, ala fedearen predicationez? **8** Eta Scripturáć aitzinetic ikussiric ecen fedeaz

Iaincoiac iustificatzen dituela Gentilac, aitzinetic euangelizatu vkan drauca Abrahami, cioela, Benedicatuac içanen dituc hitan Gende guciak. 9 Bada, fedezcoac benedicatzen dirade Abraham fidelarequin. 10 Ecen norere Legueco obretaric baitirade, maledictionearen azpian dirade: ecen scribatua da, Maradicatua da norere ezpaita egonen Legueco liburän scribatuac diraden gauça gucietan, hec eguin ditzançat. 11 Eta Legueaz nehor eztela iustificatzen laincoa baithan, gauça clara da: ecen iustoia fedez vicico da. 12 Eta Leguea ezta fedetic: baina gauça hec eguiñen dituen guicóna, vicico da hetan. 13 Bainoa Christec redemitu vkan gaitu Leguearen maledictionetic, bera guregatik maledictione eguiñi içanic: (ecen scribatua da, Maradicatua da çurean vrktua den gicia) 14 Abrahamen benedictionea Gentiletarra hel ledinçat iesus Christez, eta Spirituaren promessa fedez recebi deçagunçat. 15 Anayeá, guicónen ancora minço naiz, Appointamendubat guicón-batena badere, autoritatez confirmatua bada, nehor eztu hausten ez emendatzen. 16 Abrahami bada promessac erran içan çaiquo, eta haren haciarri. Eztu erraiten, Eta haciey, anhitzez minço baliz beçala: baina batez beçala, Eta hire haciarri, cein baita Christ. 17 Haur bada diot, lehenetic laincoaz Christen respectuz confirmatu içan den alliançá, laur-ehun eta hoguey eta hamar vrtheren buruän ethorri içan den Legueac eztuela hausten, promessa aboli deçançat. 18 Ecen baldin heretagea Leguetik bada, ez ia promesetic: baina Abrahami promesetic eman vkan drauca laincoa. 19 Certaco da beraz Leguea? Transgressionén causaz eratchequi içan da, ethor leiteno haci hora ceini promessa eguiñi içan baitzayó, eta Leguea ordenatu içan da Aingueréz, Ararteko batzen escuz. 20 Eta Arartekoza ezta batena: baina laincoa bat da. 21 Leguea beraz laincoaren promessén contra eratchequi içan da? Guertha eztadila. Ecen eman içan baliz Leguea ceinec viuifica ahal leçan, segur Leguetik liçate iustitiá. 22 Bainoa ertsia vkan du Scripturác gicia bekatuaren azpian, promessa iesus Christen fedeaaz eman lequiençat sinhesten duteney. 23 Bada fedea ethor cedin baino lehen, Leguearen azpian beguiratzen guinen ertsiac reuelatzeko cen federa heltzeco. 24 Bada, Leguea gure pedagogo içan da Christgana, fedez iustifica guenteceñat. 25 Bainoa fedea ethorri guerozic, ezgara guehiagoric pedagogoren azpian. 26 Ecen guciáic laincoaren haour çarete iesus Christ baithango fedea. 27 Ecen batheyatu içan çareten guicíec Christ iaunci vkan duçue. 28 Ezta Iuduric ez Grecquic, ezta sclaboric ez libreric, ezta arric ez emeric: ecen çuec gucioc bat çarete iesus Christean. 29 Eta baldin çuec Christenac baçarete, beraz Abrahamen haci çarete, eta promessaren araeuez heredero.

4 Eta haur erraiten dut, Herederoa haour deno, ezta different deusetan cerbitzariaganic, gauça guciien iabe badere: 2 Bainoa tutorén eta curatorén azpico da aitáz ordenatu içan çayón demborarano 3 Hala gu-ere haourrac guinenean mundo elementén azpiratuac guinén suiectionetan: 4 Bainoa ethorri içan denean demboraren complimendua, igorri vkan du laincoac bere Semea emaztetik eguna, eta Leguearen azpico eguna: 5 Leguearen azpico ciradenac redemi litzançat, haourréen adoptionea recebi gueneçançat. 6 Eta ceren haour baitzarete, igorri vkan du laincoac çuen bihotzetara bere Semearen Spiritua,

oihuz dagoela, Abba, erran nahi baita, Aita. 7 Bada guehiagoric ezaiz sclabo, baina semé: eta baldin seme bahaiz, Iaincoaren heredero-ere Christez. 8 Bainoa laincoa eçagutzen etzendutenean cerbitzaten centzuten naturaz iainco eztiradenac. 9 Bainoa orain laincoa eçagutzen duçuenaz gueroz, baina aitzitic laincoaz eçagutu çaretenaz gueroz, nola conuertitzen çarete harçara element infirmoetara eta paubretara, cein ohi beçala cerbitzatu nahi baitituçue? 10 Egunac beguiratzen dituçue eta hilebetheac, eta demboráic eta vrtheac. 11 Beldurra dut çueçaz, alfer traillaatu naicén çuec baithan. 12 Çareten ni beçala: ecen ni-ere çuec beçala naiz: anayeá, othoitz eguiten drauquet: ni deusetan eznauçue iniuriatu vkan. 13 Eta badaquicue nola haraguaren infirmitaterequin euangelizatu vkan drauquedan lehen. 14 Eta niçaz ene haraguian eguiten cen experientiá eztuçue menospreciatu ez arbuiatu vkan, aitzitic laincoaren Ainguerubat beçala recebitu vkan nauçue, bayeta iesus Christ beçala. 15 Ceric cen bada çuen dohainontassuna? ecen testificalen drauquet, baldin possible içan albaliz, çuen beguiac idoquiric eman cendrauzquedetela. 16 Etsay eguiñi natzaçue egua erraiten drauquedanean? 17 Çueçaz ielossi dirade, ez onetacoz baina aitzitic idoqui nahi çaitutzéz berac desira ditzançençat. 18 Bainoa on da anhitz onhestea gauça onean bethiere, eta ez solament çuec baithan present naicenean. 19 Neure haourtoáic, ceinéz berriz ertzeko penatan bainaiz, Christ forma daiteno çetan. 20 Nahi nuque orain çuequin içan, eta cambiato neure voza: ecen dudatan naiz çueçaz. 21 Erradaçue Leguearen azpico içan nahi çaretenec, Leguea eztuçue ençuten? 22 Ecen scribatua da Abrahamec bi seme vkan ciuela: bat nescatoaganic, eta bat libreaganic. 23 Bainoa nescatoaganicoa haraguaren araeuez iayo içan cen, eta libreaganicoa, promessaren partez. 24 Gauça hauc comparatione erraiten dirade. Ecen hauc dirade bi alliançáic, bata da Sinaco menditic Agar, suiectionetara engendratzen duena: 25 (Ecen Sina mendibat da Arabian Ierusalemera oraingoari ihardesten draucanic) eta bere haourrequin cerbitzutan dena: 26 Bainoa Ierusalemera gorá, libre da, cein baita gure guicón ama. 27 Ecen scribatua da, Alegueradi steril ertzen ezaicená: dendadi eta heyagora eguiñi ertzeko penan ezaicená: ecen guehiago ditun vtziaren haourrac ecen ez senhardunarenac. 28 Gu bada, anayeá, Isaac beçala promessezo haour gara. 29 Bainoa nola orduan haraguaren araeuez sorthuac persecutatzen baitzuen Spirituaren araeuez sorthua, hala orain-ere. 30 Bainoa cer dio Scripturac? Egotzquic campora nescatoaren semeac librearen semearequin. 31 Bada, anayeá, ezgara nescatoaren haour baina librearen.

5 Beraz Christec libre eguiñi gaituen libertatean, çaudete fermu, eta berriz etzaitezela eduqui suiectionezko vztarraz. 2 Huná, nic Paulec erraiten drauquet ecen baldin circoncidí baçaitetzez Christ etzaicuela deus probetchaturen. 3 Eta testificalen draucat berriz circonciditzen den guicón guciari, ecen hora Legue guciaren beguiratzen cordun dela. 4 Christez gabetu çarete Legueaz iustificatu nahi çareten gucioc: eta gratiatic erori çarete. 5 Ecen gu fedetic den Spirituaz iustitiazzo sperançaren begira gaude: 6 Ecen iesus Christean ez circoncisioneac du deus balio, ezeta preputioac: baina charitatez obratzen duen

fedeac. 7 Vngui laster eguiten cenduten, norc empatchatu çaituztáz, egua obedi etzeneçaten? 8 Persuasione hori ezta çuec deitzen çaituztenaganic. 9 Altchagarri appurbatec orhe gicia mincen du 10 Ni seguratzen naiz çueçaz gure launean, ecen eztuçuela berce sendimenduric vkanen: baina çuec trublatzen çaituztenac, ekarriren du condemnationea, norere baita hura. 11 Bada niçaz den becembatean, anayeáć, baldin are circoncisionea predicatzen badut, cergicat are persecutatzen naiz? beraz abolitu da crutzeazco scandaloa. 12 Ailitez trenta çuec trublatzen çaituztenac. 13 Ecen, anayeáć, çuec libertatera deithu içan çaréte: solament beguiraućue, libertatea eztén haraguiai occasionetan: baina elkar charitatez cerbitza eçaque. 14 Ecen Legue gicia hitz batetan complitzen da, cein baita, Onhetsiren duc eure hurcoa eure buruă beçala. 15 Baldineta elkar aussiquiten eta iresten badućue: beguiraućue bata berceaz consumi etaitezten. 16 Eta haur erraiten draućet, Spirituaren araura ebil çaitetzet: eta haraguiaren guthiciac eztitzäuela compli. 17 Ecen haraguiaic guthiciatzen du Spirituaren contrá, eta Spirituac haraguiaren contra: eta gauça hauc elkarren contra dirade: hala non nahi ditućen gauça guciak ezpaititućue eguiten. 18 Baldineta Spirituaz guidatzen baçarete, etzarete Leguearen azpico. 19 Bada, cogueriac dirade haraguiaren obrác, cein baitirade, adulterioa, paillardicá, satsutassuna, insolentiá, 20 Idolatriá, poçoinquería, etsaigóac, bekaizteriác, asserretassunac, liscarrac, diuisioneac, heresiác, 21 Inuidiác, guığa-erhaitecác, hordiqueriác, gormandiçác, eta hauc irudiac, gauça hauc aitzinetic erraiten drauzquicuet, lehen- ere erran dudan beçala: ecen halaco gauçác eguiten dituztenéc laincoaren resumá heretaturen eztutela. 22 Bailla Spirituaren fructua da charitatea, alegrançá, baquea, spiritu patienta, benignitatea, ontassuna, fedea, metassuna, temperantiá. 23 Hunelacoén contra legueric ezta. 24 Ecen Christen diradenéc haraguia crucificatu duté affectionequin eta guthiciéquin. 25 Baldin vici bagara Spirituz, Spirituz ebil-ere gaitecen. 26 Ezgaitecela vana-gloria guthicioso egui, elkar tharritatuz, elkargana inuidia vkanez.

6 Anayeáć, baldineta erori içan bada guiçon-bat cembeit faltatan, çuec spiritual çaretenoc goiti eçaque haina emetassunetaco spiriturequin: consideratzen dualaric eure buruă, hi-ere tenta ezadin. 2 Elkaren cargác egar itzaque: eta halaz compli eçaque Christen Leguea. 3 Ecen baldin norbeitec vste badu cerbait dela, deus eztelaric, harc bere fantasiaz bere buruă enganatzan du. 4 Bada bere obrá experimenta beça batbederac: eta orduan bere baithan gloria vkanen du, eta ez berceric baithan. 5 Ecen batbederac bere cargá ekarriren du. 6 Bada communica bieçó hitzean iracasten denac, bere iracasleari, on guciataric. 7 Etzaiteztela engana: laincoa ecin escarnia daite: ecen cer-ere ereinen baitu guiçonac, hura bilduren-ere du. 8 Ecen bere haraguiaeren erenit duenac, haraguitic bilduren du corruptione: baina Spirituaren erenit duenac, Spiritutic bilduren du vicitze eternala. (aiōnios g166) 9 Bada vnguigueitez ezgaitecela enoya: ecen bere sasoinean bilduren dugu, baldin lacho bilha ezpagaitze. 10 Bada dembora duguno, daguiegun vngui guciye, baina principalqui fedeco domesticoey. 11 Badacussaue cein

letra lucez scribatu draućedan neure escuz. 12 Nor-ere nahi baitirade apparent eracutsi haraguian, hec bortchatzen çaituztez circonciditu içatera: solament Christen crutzeagatic persecutioneric suffri ezteçatencá. 13 Ecen circonciditzen diradenéc berec-ere eztute Leguea beguiratzen: baina nahi duté çuec circoncidı çaitetzten, çuen haraguian gloria ditecencá. 14 Baina niri quertha eztaquidala gloria nadin Iesus Christ gure launaren crutzean baicen: ceinez mundua niri crucificatu baitzait, eta ni munduari. 15 Ecen Iesus Christean ez circoncisioneac du deusbalio, ez preputioac, baina creatura berriac 16 Eta nor-ere regla hunen araura ebilten baitirade, baquea içanen da hayén gainean eta misericordia, eta laincoaren Israelen gainean. 17 Hemendic harát nehorc enoyuric eztidala: ecen nic Iesus launaren mercác dacazquet neure gorputzean. 18 Anayeáć, Iesus Christ gure launaren gratiá dela, çuen spirituarequin. Amen.

Efesoarrei

1 Paul laincoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac Iesus Christ launean Ephesen diraden sainduey eta fideley: **2** Gratia dela quequin eta baquea Iainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Laudatu dela Iaincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec benedicatu baiquaitu benediçoin spiritual gucion, ceruètan Christ baithan: **4** Nola elegitu vkan baiquaitu hartan mundua funda cedin baino lehen, saindu guinençat eta irreprehensible haren aitzinean charitatez: **5** Ceinec predestinatu vkan baiquaitu bere baithan adopta guençançat Iesus Christez, bere vorondatearen placer onaren araura, **6** Bere gratiaçco gloriaren laudoriotan, ceinez bere gogaraco eguiñ baiquaitu bere maitean. **7** Ceinetan baitugu redemtionea haren odolaz, cein baita bekatuén barkamendua haren gratiaçco abrastassunaren araura: **8** Ceinetaric gaindi eraguin baitu abundosqui gure gainera sapientia eta intelligentia gúcitan: **9** Guri eçagut eraciric bere vorondatearen mysterioa, bere placer onaren araura, cein lehendanic ordenatu baitzuen bere baithan: **10** Demborén complimentuaren dispensationean gución elkargana biltzera Christean, hambat ceruètan diradenén nola lurrean, hora bera baithan: **11** Ceinetan eguiñ-ere baicara haren heretage, predestinatu içanic, haren ordenançaren araura, ceinec gauça guciacya eguiten baititu bere vorondateco conseilluaren araura. **12** Haren gloriaren laudoriotaco garençat, lehenetaric Christ baithan sperança vkan dugunoc. **13** Ceinetan çuec-ere sperança vkan baituğe eguiazco hitza ençun vkanic, cein baita, quen saluamendutaco Euangelia: ceinetan sinhetsi-ere vkanic, ciguilatu içan baitzarete promessaren Spiritu sainduaz: **14** Cein baita gure heretagearen errésa, haren possessione conquestatuaren redemtionerano haren gloriaren laudoriotan. **15** Halacotz ni-ere ençunic Iesus launean duçuen feda, eta saindu guciataraco charitatea, **16** Eznaiz guelditzen çengatic gratién rendatzetic, mentione queçaz eguiten dudala neure othoitzen. **17** Iesus Christ gure launaren Iaincoac, Aita gloriaçcoa diçuençat sapientiataco eta reuelationetaco Spiritua, haren eçagutzearen vkaiteco: **18** Quen adimendudo beguiac illuminaturic: daquïençat ceric den haren vocationearen sperançá, eta ceric den haren heretageco gloriaren abrastassuna sainduetan: **19** Eta ceric den haren botherearen handitassun excellenta sinhesten dugunotara, haren bothere borthitzaren operationez, **20** Cein eracutsi vkan baitu Christ baithan, hora hiletaric resuscitaturic eta iar eraciric bere escuinean ceruètan, **21** Principlattassun, eta puissança, eta verthute, eta dominatione ororen garayan, eta ez solament secula hunetan baina ethortecan-ere aipatzen den icen ororen garayan. (aiòn g165) **22** Eta gauça guciacya haren oinén azpico suiet eguiñ vkan ditu, eta bera eçarri vkan du gauça ororen garayan Eliçaren buru içateco: **23** Cein baita haren gorputz, eta gauça guciacya guciyan complitzen dituenaren complimentu.

2 Eta çuec viuifucatu çaituzte hilac cinetelaric faltetan eta bekatueta: **2** Ceinetan noizpait ebili içan baitzarete mundu hunen cursuaren araura, airearen bothereco princearen araura, cein baita desobedientiazco haourretan orain obratzen duen

spiritua: (aiòn g165) **3** Cein artean guc guciacya noizpait conuersatu vkan baitugu gure haraguiren guthicieran eguiten guentuela, haraguiren eta gure pensamenduén desirac: eta naturaz hiraren haour guinén berceac-ere beçala. **4** Bain Iainco misericordiaz abratsac bere charitate handi gu onhetsi gaituenagatic, **5** Eta bekatz hilac guinelaric, elkarrequin, Christez viuifucatu vkan gaitu, ceinen gratiaç saluatu içan baitzarete: **6** Eta resuscitatu vkan gaitu elkarrequin eta iar eraci ceruètan Iesus Christean. **7** Eracuts leçançat ethorteco diraden seculetan bere gratiaren abrastassun abundanta bere gureganaco benignitateaz Iesus Christean. (aiòn g165) **8** Ecen gratiaç saluatu içan çarete fedearen moienez: eta hori ez çuetaric: Iaincoaren dohaina da: **9** Ezobréz, nehor gloria eztadinçat. **10** Ecen haren obrá gara Iesus Christean creatuac obra onetara, cein preparatu baititu Iaincoac hetan ebil guentecençat. **11** Halacotz, orhoit çaitetzte nola çuec noizpait Gentilac haraguian, Preputio deitzen baitzineten, haraguian Circoncisione deitzen denaz eta escuz eguiten denaz, **12** Baitzineten dembora hartan Christ gabe, Israeleco republicarequin deus communic etzindutelaric, eta promessaren alliançtaric estranger, sperançtaric etzindutelaric, eta Iainco gabe munduan cinetelaric: **13** Bain orain Iesus Christean, çuec noizpait baitzineten vrrun, hurbildu içan çarete Christen odolaz. **14** Ecen hora da gure baquea, biac bat eguiñ dituena, eta bién arteco paretaren cerrailla hautsi duena: **15** Bere haraguiaz abolituric etsaigoá, cein baita, manamenduetaco leguea, ordenancetan consistitzen dena, biéz bere baithan güiçon berribat eguiñ leçançat, baquea eguiten luela. **16** Eta biac gorputz batetan reconcilia lietzonçat, Iaincoari crutzeaz, hartan etsaigoá desequinic. **17** Eta ethorriric euangelizatu vkan drauğe baquea, çuey vrrungoey, eta hæy hurbilecoey. **18** Ecen harçaz dugu biéz Spiritu batetan sartzte Aitagana. **19** Etzarete beraz guehiagoric estrangér eta campoco, baina sainduén burgesquide, eta Iaincoaren doméstico: **20** Apostolüen eta Prophetén fundament gainean edificatuac, ceinen har cantoin principala baita Iesus Christ bera: **21** Ceinetan edificio gucia elkarri eratçequiric, handitzen baita, temple saindu içateco launean: **22** Ceinetan çuec-ere elkarrequin edificatzen baitzarete Iaincoaren tabernacle çaretençat, Spirituaz.

3 Causa hunegatic ni Paul Iesus Christen presonér naiz çengatic, baitzarete Gentil. **2** Baldin behinçat ençun vkan baduğe çuec baithara eman içan çaitadan Iaincoaren gratiaren dispensationea. **3** Nola Iaincoac reuelationez eçagut eraci drautan mysterioa (lehen hitz gutitan scribatu drauçuedan beçala: **4** Haren iracurzetic eçagut ahal deçaqueçue ceric den ene eçagutzea Christen mysterioan.) **5** Cein ezpaita eçagutu içan güiçonén seméz iragan generationetan, orain reuelatu içan çayen beçala haren Apostolu eta Propheta sainduey Spirituaz: **6** Ecen Gentilac diradela herederokoide eta gorputz batetako bereco eta haren promessean participant Christean Euangelloaz. **7** Ceinen ministre eguiñ içan bainaiz Iaincoaren gratiaren dohainaren araez, cein eman içan baitzait haren botherearen operationearen araez. **8** Niri bada saindu guciacya chipienari eman içan çait gratia haur, Gentilén artean Christen abrastassun

comprehendi ecin daitenaren euangelizatzeko, **9** Eta guciey manifestatzeko ceric den mysterio bethidanic laincoa baithan estalia cenaren communionea, ceinec gauça guiac creatu baithitu Iesus Christez: (*aīōn g165*) **10** Orain maniferta daquiençat Eliçáz ceruètaco principal assuney eta botherey laincoaren sapientia anhitz maneraz diuersa: **11** Iesus Christ gure launean eguiñ vkan duen ordenança eternalaren araura: (*aīōn g165*) **12** Ceinez baitugu libertate eta sartze confidancarequin, hora baithan dugun fedezaz. **13** Halacotz, nago requerimenduz etzaitezten enoya ene çengatico afflictioneacgatic, cein baita çuen gloriá. **14** Causa hunegatic gurtzen ditut neur ebelhaunac Iesus Christ gure launaren Aitagan, **15** Ceinaganic ahaidetassun gicia ceruètan eta lurrean deitzen baita, **16** Eman dieçaünençat, bere gloriaren abrastassunaren arauz, indarrez fortifica çaitetzen haren Spirituaz barneco guïçonean: **17** Eta habita dadin Christ fedez çuen bihotzeten: **18** Charitatean erro eguiñic eta fundaturic, comprehendendi ahal deçaünen saindu guciequin ceric den çabaltassuna eta lucetassuna, barnatassuna eta goratassuna: **19** Eta eçagut deçaünen Christen amorio eçagutzue gicia iragaiten duena: compli çaitetzençat laincoaren complimentu gician. **20** Bada gutan obratzen duen bothereaz gauça gucién eguitera, escatzen garen edo pensatzen dugun baino abundantzuago boheretsu denari, **21** Dela gloria Eliçán Iesus Christez, generatione gucietan secula seculacotz. Amen. (*aīōn g165*)

4 Otoitz eguiten drauquet bada nic, bainaiz presoner gure launean, ebil çaitetzen deithu içan çareten vocationeari dagocan beçala, **2** Humilitate eta emetassun guuirequin, spiritu patient batequin, elkar supportatzaten duçuelaric charitatez: **3** Arathsu çaretelaric Spirituaren vnitatearen beguiratzera baquezo lotgarriaz. **4** Gorputzbat da eta Spiritubat, deithu-ere içan çareten beçala çuen vocationearen sperança batetara: **5** launbat, Fedebat, Baptismobat: **6** Gucién lainco eta Aitabat, cein baita gucién gainean, eta gucién artean, eta çuetan guciotañ. **7** Baina gutaric batbederari gratia eman içan çayó Christen dohainaren neurriaren araura. **8** Halacotz dio, Goiti iganic captiu eraman vkan du captiuitatea, eta eman drauzte dohainac guïçoney. **9** Eta igaite hora cer da, lehen lurreco parte behera hautara iautsi-ere dela baicen? **10** lautsi içan den hora bera da igan-ere dena ceru gucién garaira, gauça guiac bethe litzançat. **11** Harc bada eman ditu batzu, Apostolu içateco: eta berceac, Propheta: eta berceac, Euangelista: eta berceac, Pastor eta Doctor içateco, **12** Sainduén elkarganatz-eagatic, ministerioaren obracotzát, Christen gorputzaren edificationetan. **13** Guciac rencontra gaitezqueno fedearen, eta laincoaren Semearen eçagutzearen vnitatean, guïçon perfectotan, Christen adin perfecteco neurria: **14** Guehiagoric haour ezgarençat balençán ebiteco, eta doctrinatako haice oroz hara huna guïçonen enganioz, eta hayén finezia cautelosqui enganagarrizcoz erabili içateco. **15** Baina eguiari garreitzalaric charitaterequin, gucietan handi gaitecen hartan, cein baita buruā, Christ: **16** Ceinetaric gorputz guiac vngui iunctaturic, eta formiduraren iunctura guciéz elkarrequin iossiric, membrotaric batbederaren neurriko indarraren araura hartzen baitu gorputzeco hacitze, bere

buruären edificationetan charitatez. **17** Haur bada erraiten dut, eta launaz requeritzen çaituztet, guehiagoric etzaitezten ebil berce Gentilic dabiltzan beçala berén adimenduco vanitatean, **18** Adimenduz ilhunduac diradelaric eta laincoaren vicitzetic appartatuac, hetan berén bihotzeco gogortassunet den ignorantiarren causaz: **19** Eta sendimendu gabeturic, bere buruac abandonnatu vkan ditutzé dissolutionetara, cithalqueria ororen eguitera, appetitū desordenaturequin. **20** Baino çuec eztueç hala ikassi vkan Christ: **21** Baldin behinçat hora ençun vkan baduçue, eta harçaz iracatsiac baçarete, eguiá Iesus baithan den beçala: **22** Ken deçaünen leheneco conversationeaz den becembatean guïçon çaharra, enganagarrizco guthicién araura corrumpitzen dena: **23** Eta arramberri çaitetzen çuen adimendudo spirituan: **24** Eta iaunz deçaünen guïçon berria, cein laincoaren araura creatu içan baita iustitiatan eta eguiazco saindutassunetan. **25** Halacotz, gueçurra kenduric, minça çaitetzez eguiaz batbedera cein çuen hurcoarequin: ecen elkarren membro gara. **26** Asserre çaitetzez, eta bekaturic eztagliçuela: iguzquia eztadila etzin çuen asserretassunaren gainean: **27** Eta lekuric eztemoçuela deabruari. **28** Ebaisten çuenac ezteçala guehiagoric ebats: baina aitzitic trailla bedi on daten gauçaric eguiten duela, beharra duenari emaiteco duençat. **29** Hitz corrumpituric batre çuen ahotic ilki eztadila, baina cembeit bada, edificationearen vsançaco on datenic, ençuten duteney gratia eman diecençat. **30** Eta ezteçäuela contrista laincoaren Spíritu saindua, ceinez cigilatuaç baitzarete redempcioneco eguneicotzát. **31** Samindura eta colera, eta hira, eta oihu, eta gaitzerraite gicia çuetaric ken bedi, malitia guciéquin. **32** Baina çareten elkargana benigno, misericordioso eta elkarri barkaçale, laincoac Christez barkatu vkan drauquen beçala.

5 Çareten bada laincoaren imitaçale haour maite anço: **2** Eta ebil çaitetze charitatean Christec-ere onhetsi vkan gaituen beçala, eta liuratu vkan baitrauca bere buruä guregatic oblatione eta sacrificio laincoari, vssain onezco vrrinetan **3** Bada, paillardica eta cithalqueria gicia, edo auaritiá aippa-ere eztadila çuen artean, nola appartenitzen baitzaye sainduey: **4** Edo gauça dishonestic, edo hitz erhoric, edo burlaqueriaric, baitirade gauça vngui eztaudenac, baina aitzitic gratián rendatzeric. **5** Ecen badaquique haur, ecen ecein ere paillartec, edo cithalec, edo auaritiósoc, cein baita idolatre, eztuela heretageric Christen eta laincoaren resumán. **6** Nehorc etzaitzatela hitz vanoz engana: ecen gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourrén gainera. **7** Etzaretela bada hequin parçónér. **8** Ecen noizpait ilhumbe cineten, baina orain argui çarete gure launean: arguizco haour anço ebil çaitetze: **9** (Ecen Spirituaren fructua consistitzen da ontassun eta iustitia eta eguiä gucitan) **10** Experimentatzen duçuelaric launari placent çayona cer den. **11** Eta ezteçäuela communica ilhumbearen obra fructu gabetan, baina aitzitic reprehendi-ere itzaçue. **12** Ecen heçaz ichilic eguiten diraden gaucén erraitea-ere dishonestate da. **13** Baina gauça guiac, camporatzen diradenean arguiaz, manifestatzen dirade: ecen gicia manifestatzen duena, arguia da. **14** Halacotz erraiten du, Iratzar adi lo atzaná, eta iaiqui adi

hiletaric, eta arguituren au Christec. **15** Gogoauque bada nola çuhurqui ebil çaitetzquen, ez erho anço, baina çuhur anço: **16** Recrubarben duçuelaric demborá: ecen egunac gaitz dirade. **17** Halacotz, etzaretela çuhurtzia gabe, baina aditzale ceric den launaren vorondatea. **18** Eta etzaiteztela hordi mahatsarnoz, ceinetan dissolutione baita: baina bethe çaitetzte Spirituaz: **19** Minçatzen çaretela çuen artean psalmuz, laudorioz eta cantu spiritualez: cantatzen eta resonatzen draucaçuela launari çuen bihotzean. **20** Gratiac-ere rendatzan drautzaçuela bethiere gauça guciéz, Iesus Christ gure launaren icenean, gure lainco eta Aitari: **21** Elkarren suiet çaretelaric laincoaren beldurrequin. **22** Emazteác, çuen senharrén çareten suiet, launaren beçala: **23** Ecen senharra da emaztearen buru, Christ-ere Eliçaren buru den beçala, eta hura da gorputzaren saluadorea. **24** Bada, nola Eliçá baita Christen suiet, hala emazteac-ere diraden bere senharrén suiet gauça gucietan. **25** Senharrác, çuen emaztey on erizteče, Christec-ere Eliçari on eritzi draucan beçala, eta bere buruä eman vkan baitu harengatic: **26** Hura sanctifica leçançat, purificaturic vrezco ikutzet hitzaz. **27** Hura beretaco Eliça glorioso eguiñ leçançat, macularic ez cimurduraric gabe, ez halaco berce gauçaric: baina licén saindu eta irreprehensible. **28** Hala senharréc on eritzi behar draucece bere emaztey nola bere gorputzey: bere emazteari on daritzanac, bere buruäri on daritza. **29** Ecen nehorc egundano bere haraguiari eztrauca gaitz eritzi: baina hatzen eta entretenitzen du hura, launac-ere bere Eliçá beçala: **30** Ecen haren gorputzeco membro gara, haren haraguitic eta haren heçurretaric. **31** Halacotz, vtziren ditu guïçonac aita eta ama eta iunctaturen çayó bere emazteari: eta biac haragubat içanen dirade. **32** Mysterio haur handia da: baina ni Christez minço naiz eta Eliçáz. **33** Hunegatic, çuec-ere eguiçue çuen aldetic batbederac hala on daritzón bere emazteari nola bere buruäri: eta emaztea bere senharraren beldur biz.

6 Haourrác, obeditzáçue launean çuen aita eta ama: ecen haur gauça iustoa da. **2** Ohoraitzac eure aita eta eure ama (cein baita lehen manamendua promessequin) **3** Vngui hel daquiançat eta vicite lucetaco aicençat lurraren gainean. **4** Eta çuec aitéc eztitzäçuela prouca despitetara çuen haourrac, baina haz itzaçue instructionetan eta launazco remonstrationetan. **5** Cerbitzariác, obeditzäçue haraguiaren araez çuen nabussi diradenac, beldurrequin eta ikararequin, çuen bihotzeco simplicitarequin, Christ beçala. **6** Ez beguicotzat cerbitzatzen dituçuela, guïçonén gogara eguiñ nahi bacendute beçala, baina Christen cerbitzari beçala, eguiten duçuelaric laincoaren vorondatea gogotic. **7** Affectione onequín cerbitzatzen duçuelaric launa, eta ez guïçonac: **8** Daquíçuelaric haur, ecen batbederac cerere vngui eguiñ baituque, hura recebituren duqueela, ala den sclaboc ala librec. **9** Eta çuec nabüssiéc, hura bera eguiçue hetara, vtziric mehatchuac: daquíçuelaric ecen hayén eta çuen launa cerúetan dela, eta personén acceptanceeric eztela hura baithan. **10** Gaineracoaz, ene anayeác, fortifica çaitetzte gure launean, eta haren indarraren botherean. **11** Launz eçaque laincoaren harmadura gacia, deabruaren celatén contra resisti ahal deçaquençat. **12** Ecen eztugu borrocá

odolaren eta haraguiaren contra, baina principaltassunén contra, puissancén contra, munduco iaunén, secula hunetaco ilhumbearen gobernadorén contra, leku celestialetan diraden malitia spiritualén contra. (aiōn g165) **13** Harren, har eçaque launaren harmadura gacia, resisti ahal deçaquençat egun gaitzean, eta guciety garathuric fermu çaudeten. **14** Çareten bada fermu, çuen guerrunceac eguiáz guerricaturic, eta iustitiazco halacreta iauncirc: **15** Oinetan iauncirc baquezco Euangilioaren preparationea. **16** Gucién gainetic fedezco broquela harturic, ceinez Gaichtoaren gueci suz eraichequi guciac iraungui ahal ditzäquen. **17** Saluamendutaco casqueta-ere har eçaque, eta Spirituaren ezpatá, cein baita laincoaren hitza. **18** Oratione mota oroz eta supplicationez othoitz eguiten duçuela dembora gucion spirituz, eta hartara iratzarri çaudetela perseuerança gucirequin eta supplicationequin, saindu guciagatic, **19** Eta enegatic, minçatzea eman daquidiançat neure ahoaren irequiteco libertaterequin, notifica deçadançat Euangilioaren mysterioa, **20** Ceinen causaz bainaiz embachadore cadenán, harçaz frangoqui minça nadinçat, minçatu behar dudan beçala. **21** Eta daquizquiençat çuec-ere ene eguitecoac, eta ni cer ari naicén, Tychique gure anaye maiteac eta gure launean ministre fidelac, gauça guciac notificaturen drauzquique: **22** Cein harengatic beragaticigorri vkan baitut çuetara, iaquin ditzäquençat gure eguitecoac, eta consola ditzançat çuen bihotzac. **23** Baquea dela anayequin, eta charitatea federequin lainco Altaganic eta Iesus Christ launaganic. **24** Gratia dela Iesus Christ gure launari puritatetan on daritzaten guciequin.

Filipoarrei

1 PAVLEC eta Timotheoc Iesus Christen cerbitzariéc Iesus Christ launean Philippesen diraden saindu guciey Ipirzpicuequin batean eta Diacrequin, **2** Gratia dela çuequin eta baquea Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ launaganic. **3** Esquerrac emaiten drauzquiot neure Iaincoari çueçazco orhoitzapen handirequin, **4** (Bethiere neure oratione gucietan çuen guciongatic bozcarioequin othoitze eguiten dudala) **5** Ceren Euangelioren communionera ethori içan çareten, lehen egunetic oraindrano: **6** Huneçaz seguraten naicela, ecen obra ona çuetan hassi vkan duenac acabaturen duela Iesus Christen egunerano: **7** Nola raçoina baita nic haur estima deçadan çueçaz gucioz, ceren bihotzean baitzadutzatet, eta ene estecaduretan, eta defensionean eta Euangilioaren confirmationean çuec guioc enequin baitzarete participant ene gratian. **8** Ecen Iaincoa dut testimonio cein cinez desiratzen çaituztedan çuec guioc Iesus Christen affectione cordialez: **9** Eta hunez othoitzez nago, çuen charitatea oraino guehiago eta guehiago abunda dadin eçagutzerequin eta iugemendu gucirequin: **10** Gauça contrarioac discerni ditzäquençát: pur eta trebucu gabe çaretençát Iesus Christen egunerano: **11** Iesus Christez Iaincoaren gloriatan eta laudoriotan diraden fructuz betheac çaretelaric. **12** Eta nahi dut daquicien, anayeáć, ecen niri heldu çaiquidian gaujác Euangilioaren auançamendutarago ethori içan diradela: **13** Hambat non ene estecadurác famatu içan baitirade Christ launean Pretorio gucion eta berce leku gucietan: **14** Eta anayetaric anhitz gure launean ene estecaduréz asseguraturic, ausartquiago hitzaz minçatzeria hauču baitirade. **15** Eta batzuc behinçát inuidiaz eta contentionez, eta bercéc vorondate onez-ere Christ predicatzent duté: **16** Batzuc, diot, contentionez Christ denuntiatzen duté ez purqui, ene estecadurác afflictionez emendatu vstez: **17** Baina bercéc charitatez, daquitelaric ecen Euangilioaren defensionetan eçarri içan naicela. **18** Cer bada? nola-ere baita, bida fictionez, bida eguiaz, Christ predicatzent da: eta hunetan alegueratzen naiz, eta alegueraturen-ere. **19** Ceren baitaquit, ecen haur ethorriren çaitadala saluamendutara çuen orationéz, eta Iesus Cristen Spirituaren aiutáz, **20** Ene iguriquite fermuaren eta sperançaren araura, ecen deusetan eznacela confus içanen, aitzitic libertate gucirequin bethiere beçala, orain-ere magnificaturen dela Christ ene gorputzean, vicitzez bida hiltzez bida. **21** Ecen niri Christ irabaitze çait vicitzera eta hiltzera. **22** Ala haraguian vicitzera probetchu dudanez, eta cer hauta deçaquedan, eztaquit. **23** Ecen hertsen naiz alde bietaric, desir dudalaric partitzera eta Christequin içatera: ecen haur vnguiz hobeago dut: **24** Baina haraguian egon nadin necessarioago da çengatic. **25** Eta haur seguratuQUI badaquit, ecen egonen naicela eta perseueraturen dudala çuequin gucioquin çuen auançamendutan, eta çuen fedearen bozcariotan. **26** Abunda dadinçát çuen gloriationea Iesus Christean niçaz, ene berriz çuetaraco ethorteaz. **27** Solament Christen Euangilioari dagocan beçala conuersa eçaque, bida ethor nadin eta ikus çaitzatedan, bida absent naicén, adi deçadan çuen eguitecoez, ecen perseueratzan

duçuela spiritu batetan, gogo batez elkarrequin Euangilioaren fedeaz combatitzen çaretelaric, eta contrastez deusetan icitizen etzaretelaric: **28** Cein baita hayén perditionetaco seignale, eta çuen saluamendutaco, eta haur Iaincoaganic. **29** Ecen çuey eman içan çaique Christgatic, ez solament hura baithan sinhestea, baina harengatic suffritzea-ere: **30** Nitán ikussi duçen, eta orain ençuten duçen combat bera duçuela.

2 Bada baldin consolationeric batre bada Christean, baldin charitatezco solageamenduric batre, baldin spirituzzo communioneric batre, baldin affectione cordialic eta misericordiaric batre bada, **2** Compli eçaque ene bozcarioa, sendimendu ber-bat duçuelaric, charitate ber-bat duçuelaric, gogo ber-batetaco eta consentimendu ber-batetaco çaretelaric. **3** Deus eztadila contentionez edo vana gloriaz eguin, baina bihotzetcico humilitatez batac bercea bere buruā baino excellentago estima beça. **4** Etzaudetela batbedera cein çuen commoditatetara behá, baina bercerenetara-ere. **5** Bada biz çuetan Iesus Christ baithan-ere içan den affectionea. **6** Ceinec Iaincoaren formán celaric ezipaitu estimatu harrapatze Iaincoaren bardin içatea: **7** Badaric-ere bere buruā ezdeustu vkan du, cerbitzari forma harturic, guiçonén irudico egui içanic, eta formaz eriden içanic guiçon beçala: **8** Bere buruā beheratu vkan du obedient egui içanic heriorano, are herio crutzecorano. **9** Halacotz Iaincoac-ere hura subiranoqui goratu vkan du, eta icenbat eman vkan drauca icen gucién gaineco denic: **10** Iesusen icenean ceruètacoén eta lurrecoén eta luppecoén belhaun gicia gur dadinçát: **11** Eta mihi guciac confessa deçan ecen laun dela Iesus Christ, Iainco Aitaren glorián. **12** Hunegatic, ene maiteáć, bethiere obeditu vkan duçen beçala, ez ene presentián beçala solament, baina orain vnguiz guehiago ene absentián, beldurrequin eta ikararequin emplega çaitetze çuen saluamenduan. **13** Ecen Iaincoa da eguiten duena çuetan eta nahi vkaitea eta eguitea, bere placer onaren araura. **14** Gauça guciac egui itzaque murmuratzeric eta questioneric gabe: **15** Çaretençát reprotxu baguetaco eta simple, Iaincoaren haour irreprehensible, natione bihurriaren eta gaichtoaren artean, ceinén artean argui eguiçue torchoéc beçala munduan, vicitzetaco hitza aitzinera ekarten dutenán ançora: **16** Gloria ahal nadinçát Christen egunean, ecen eztudala alfer laster egui, ez alfer lan egui: **17** Eta baldin çuen fedearen sacrificio eta cerbitzu gainera sacrifica banadi-ere, aleguera naiz eta çuen gucion onaz aleguera naiz. **18** Çuec-ere halaber çareten aleguera, eta aleguera çaitetze ene onaz. **19** Eta sperança dut Iesus launean, Timotheo sarriigorriren drauquedala, niceire gogo on dudançát çuen eguitecoac eçaguturic. **20** Ecen eztut nehor hain gogo bardinetacoric, eguiaz çuen eguitecoéz arrangura duqueenic. **21** Ecen guciac bere gauçey iarreiquiten çaitzé, ez Iesus Christeney. **22** Baina harçazco experientiá eçagutzen duçue, nola, semeac aitá cerbitzaten duen beçala, enequin cerbitzaten ari içan den Euangilioan. **23** Hura bada sperança dutigorriren drauquedala, neure eguitecoey dreçu eman drauquedan sarrienaz. **24** Eta seguraten naiz launean, ecen neuror-ere sarri ethorriren naicela çuetara. **25** Baina necessario cela estimatu vkan dut çuetara igortera Epaphrodite

anaya eta aiutaçalea eta guerlaco neure laguna, çuen Apostolu-
ere dena, eta nic behar vkan dudanaren administraçalea. **26**
Ecen harc çuec gucioc desiratzen centutzten, eta guciz desplacer
çuen ceren eri içan cela aditu vkan baitzendenut. **27** Eta segur eri
içan da hiltzeo statuan: baina laincoac misericordia egui vkan
drauca, eta ez hari solament baina niri-ere, tristitia tristitiaren
gainera eznuençat. **28** Bada, hambat affectione handizago hura
igorri vkan dut, hura ikussiric berriz aleguera çaitetzençat, eta
nic hambat tristitia gutiago dudançat. **29** Reçebi eçaçue bada
hura gure launean bozcario guciorequin: eta halaco diradenac
estimatan edequitzaçue. **30** Ecen Christen obragatic heriorano
hurbildu içan da, bere via abandonnaturic, suppli leçançat
çuen ene baitharaco cerbitzu peitua.

3 Gaineracoaz den becembatean, ene anayeáç, aleguera
çaitetze launean: Gauça berén çuey scribatzera niri etzait
herabe, eta çuen segurançá da. **2** Gogoa eyeçue oreý, gogoa
eyeçue obrero gaichtoey, gogoa emoçue concisioneari. **3**
Ecen gu gara Circoncisionea, laincoa spirituz cerbitzatzen
dugunoc, eta gloriatzen garenoc lesus Christean eta haraguian
confidanciaric eztugunoc: **4** Nic cerçaz haraguian-ere confidança
dudan badut-ere. Baldin cembeit bercec vste badu confidanciaric
duela haraguian, nic guehiago. **5** Báinaiz çortzi garreneco
egunean circonciditu, bainaiz Israel arraçatic, Beniaminen
leinutic, Hebraico Hebraicoetaric, religionez Pharisœu: **6** Zeloz
den becembatean Eliçaren persecutaçale: Leguean den iustitiaz
den becembatean, estacuru gabe. **7** Baina irabacitan nadutzan
gauçác, caltetaco estimatu vkan ditut Christen amorecatic. **8**
Bayeta segur gauça guciac calte diradela estimatzén dut lesus
Christ neure launaren eçagutzearen excellentiagatic: ceinagatic
gauça hauçaz guciçaz neure buruä billuci vkan baitut, eta gorotz
beçala eduquiten ditut, Christ irabaz deçadançat. **9** Eta eriden
nadin hartan, ez neure iustitia Legueaz dena dudalaric, baina
Christen fedeaz dena, cein baita, laincoaganic fedez den iustitiá:
10 Eta eçagut deçadançat, hura, eta haren resurrectionearen
verthutea, eta haren afflictionén participationea, haren heroaren
conforme egui içanic: **11** Eya cerbait maneraz hel ahal
naitenez hilen resurrectionera: **12** Ez ia ardietsi dudalacotz,
edo ia perfect naicelacotz: baina banarreiò, eya are ardietsi
ahal deçaquedanez, eta causa hunegatic ardietsi içan naiz
lesus Christez. **13** Anayeáç, niçaz den becembatean eztut
neure buruä estimaten oraino ardietsi vkan dudala. **14** Baina
gauçabat eguiten dut guibeletic diraden gauçác ahanzten
ditudala, eta aitzinetic diraden gaucetara auançatzen naicela,
chedeari narrayó, laincoaren garaítico vocationearen precioari,
lesus Christ launean. **15** Bada, perfect garen guciòc dugun
sendimendu haour: eta baldin cerbait bercela senditzen baduque,
hura-ere laincoac reuelaturen drauce. **16** Guciagatic-ere certara
heldu içan baicara, hartan regla ber-batez ebil gaitecen, eta
garen sendimendu ber-batetaco. **17** Anayeáç, çareten gogo
batez ene imitaçale, eta consideraitzaçue hala dabilzanac,
nola gu baiquaituze exemplutan. **18** Ecen anhitz dirade
dabilzanac ceineçaz anhitzetan erran vkan baitrauçet, eta
orain-ere nigarrez nagoela erraiten, Christen crutzearen etsay
diradela: **19** Ceinén fina baita perditionea, ceinén laincoa,
sabela, eta gloriá hayén confusionerequin, pensatzen dutelaric

urreco gaucetan. **20** Bainha gure conuersationea ceruètan da:
nondic Saluadorearen-ere beguira baicaude, cein baita lesus
Christ launa, **21** Ceinec transformaturen baitu gure gorputz
ezdeusa, haren gorputz gloriosoaren conforme egui dadinçat,
gauça guciac-ere bere suiet egui ahal ditzaqueen verthutearen
araura.

4 Halacotz, ene anaye maiteáç, eta desiratuáç ene bozcarioa
eta coroá, hunela egon çaitetze gure launean, ene maiteáç.
2 Euodiari othoiztez nagoca, eta Synticheri othoiztez nagoca
diraden affectione ber-batetaco launean. **3** Eta hiri-ere
othoitz eguiten drauat, neure eguiazco laguná, aiuta ditzan
emazte enequin batean bataillatu diradenac Euangilioan, eta
Clementequin eta ene berce aiutaçalequin, ceinén icenac
baitirade vizitezco liburuän. **4** Aleguera çaitetze launean
bethiere: berriz diot, aleguera çaitetze. **5** Çuen modestia eçagut
bedi guïçon guciéz: launa hurbil da. **6** Eztuçuela deusez
ansiaric: baina gauça orotan othoitzaz eta supplicationez esquer
emaiterequin çuen requestáç notifica bequizquio laincoari.
7 Eta laincoaren baque adimendu gicia iragaiten duenac
beguiraturen ditu çuen bihotzac eta çuen adimenduac lesus
Christean. **8** Gaineracoaz, anayeáç, gauça eguiazco diraden
guciac gauça honest guciac, iustoac, purac, amoriotacoac, icen
onetacoac, baldin edocein verthute bada eta edocein laudorio,
gauça hautan pensa eçaçue: **9** Cein ikassi-ere baitituçue, eta
recebitu, eta ençun, eta ikussi-ere nitan. Gauça hauc bada
egui itzaçue, eta baquezco laincoa içanen da çuequin. **10**
Alegueratu içan naiz launean haguitz, ceren ia azquenecotz
arrapherdatu çareten çuen niçazco ansían: hartan pensatzen-ere
bacendutén, baina commoditaric etzindutén. **11** Eznaiz minço
deusen peitu içanez: ecen nic ikassi dut erideiten naicenaren
araura content içaten. **12** Eta badaquit behera içaten, badaquit
abundant içaten-ere: leku gucietañ eta gauça gucietañ ikassi
dut asse içaten eta gosse içaten, eta abundant içaten eta peitu
içaten. **13** Gauça guciac ahal ditzaqueet Christ fortificatzen
nauenaz: **14** Badaric-ere vngui egui duçue ceren elkarrequin
ene afflictionera communicatu vkan baitituçue. **15** Eta çuec-ere
badaquique, Philippianoáç, ecen Euangilioaren predicatione
hatsean, Macedoniaric partitu nincenean, eceinere Eliac
etzungauta deus communicatu har eta emanezco beharquian,
çuec ceuroc baicen. **16** Ecen Thessalonican nincenean, behin
eta berriz, behar nuena igorri vkan drautaque. **17** Ez emaitzeren
galdez nagoelacotz: baina galdeguiten dut fructua eçagut
daquiquen contura çuen abantailletan. **18** Bada recebitu vkan
ditut gauça guciac, eta abundantia dut: complitu içan naicela,
diot, Epaphroditeganic recebituric çueçaz igorriac, vrin onetaco
vssain anço, laincoaren gogaraco eta placentiatoco sacrificio.
19 Ene laincoac-ere supplituren du behar vkanen duçuen guciá,
bere abrastassunaren araura gloriarequin lesus Christean. **20**
Bada gure lainco eta Aitar delà gloria seculacaotz. Amen.
(aiòn g165) **21** Salutatzaçue saindu guciac lesus Christean
Salutatzen çaituztez enequin diraden anayéc. **22** Salutatzen
çaituztzej saindu guciéc, eta principalqui Cesaren etchecoéc.
23 lesus Christ gure launaren gratiá dela çuequin guciøquin.
Amen.

Kolosarrei

1 PAVL lainoaren vorondatez Iesus Christen Apostoluac eta Timotheo gure anayeac, 2 Colessen diraden saindu eta anaye fideley Christean: Gratia dela çequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. 3 Esquerrac emaiten drautzagau Iaincoari, cein baita, Iesus Christ gure Iaunaren Aita bethi çengatic othoitz eguiten dugula, 4 Ençunic çuen fedea Iesus Christ baithangoa eta saindu guicietara duçuen charitatea: 5 Ceruètan çuey beguiratzan çaiçuen sperançagatic, cein Euangelioren eguiazko hitzaz lehen ençun vkan baituçue, 6 Cein heldu içan baita çuetara, mundu orotare ere beçala, eta fructificatzen baitu, çuec baithan-ere beçala, lainoaren gratia eguiazqui ençun eta eçagutu vkan duçuen egunaz gueroztic. 7 Nola ikassi-ere baituçue Epaphras gure lagun maite eta cerbitzari-quideaganic, cein baita Christen ministre fidel çuendaco: 8 Ceinec declaratu-ere baitraucu çuen Spirituazco charitatea. 9 Halacotz gu-ere haur ençun vkan guenduen egunaz gueroztic, ezgara baratzen çengatic othoitz eguitetic eta galdeguitic betha çaitetzen haren vorondatearen eçagutzear, sapientia eta adimendu spiritual guicrequin: 10 Iaunari dagocan beçala ebil çaitetzençat, gauça guicietan haren gogaraco çaretençat, obra on orotan fructificatzen duçuela, eta aitzinaratzen çaretala lainoaren eçagutzear. 11 Indar orotan fortificaturic, haren gloriaren verthutearen araezez, suffrimendu eta spirituzco patientia orotara bozcariorequin: 12 Esquerrac emaiten drautzaçuela Altari, ceinec sufficient egui baiquaitu sainduén heretagean participant içateco arguian: 13 Ceinec deliuratu baiquaitu ilhumbearen botheretic eta eraman bere Seme maitearen resumara. 14 Ceinetan baitugu redemptionea haren odolaz, baita, bekatuén barkamendua. 15 Cein baita Iainco inuisiblearen imaginá, gauça creatu guiac baino lehen iayoia. 16 Ecen harten creatu içan dirade ceruètan eta lurrean diraden gauça guiciac, visibleac eta inuisibleac, nahiz-biz Thronoac, nahiz Dominationeac, nahiz Principaltassunac, nahiz Puissançác, gauça guiciac, diot, harçaz eta harengatic, creatu içan dirade. 17 Eta bera gauça guiciac baino lehen da, eta gauça guiciac harçaz consistitzen dirade. 18 Eta hura da Eliça gorputzaren buruä, eta hatsea, eta hiletarico lehen iayoia: gauça guicietan lehen lekua eduqui deçançat. 19 Ecen Aitáren placer ona içan da complimentu guicia harten habita ledin: 20 Eta harçaz reconcilia litzan gauça guiciac beregana, pacificaturic haren crutzeco odolaz hambat ceruän nola lurrean diraden gauçac. 21 Eta çuec noizpait harenganic vrrunduac eta etsay cinetelaric, pensamendu obra gaichtotan: 22 Badaric-ere orain reconciliatu çaituzte bere haraguia gorpuztean, herioaz: çuec egui cintzatençat saindu, eta atchaquio gabe eta irreprehensible bere aitzinean: 23 Bay baldin egoiten baçarete fedean fundatuac eta fermu, eta erautzen ezpaçarete ençun vkan duçuen Euangelioco sperançatic, cein Euangeliö ceruären azpico creaturea ororen artean predikatu içan baita, ceinetaco ministre ni Paul egui içan bainaiz: 24 Orain alegueratzan naiz çengatic suffritzen ditudan gaucéz, eta Christen afflictionén gaineracoc complitzen ditut neure haraguian, haren gorputzagatic, cein baita Eliçá. 25

Ceinetaco ministre egui içan bainaiz, lainoaren dispensationez, cein eman içan baitzait çuec baithara, lainoaren hitzaren complitzeo: 26 Cein baita, secula eta adin guiciez gueroztic estaliric egon içan den mysterioa, baina orain manifestatu içan çaye haren sainduey. (aión g165) 27 Ceiney laincoac eçagut eraci nahi vkan baitraue, ceric den mysterio hunetaco gloriaren abrastassuna Gentilén artean, cein baita Christ çetan, gloriazzo sperançá: 28 Cein guc predikatzen baitugu, admonestatzen dugularic guiçon guicia, eta iracasten dugularic guiçon guicia sapientia orotan: guiçon guicia perfect egui deçagunçat Iesus Christ launean. 29 Hartacotzat traillaçatzen-ere naiz, combatitzen naicela haren operatione nitan boheretsuqui obratzen duenaren aaura.

2 Ecen nahi dut daquicuen cein batailla handia dudan çengatic eta Laodiceacoacgatic, eta haraguian ene presentia ikussi eztutene guiacgatic: 2 Consola ditecençat hayén bihotzac, elkarrequin charitatee iunctaturic, eta adimendu guerthuqui seguratuaren abrastassun guiciac, gure Iainco eta Altaren eta Christen mysterioaren eçagutzetan. 3 Ceinetan sapientiazco eta scientiazzo thesaur guiac gordeac baitrade. 4 Eta haur erraiten dut nehorc goga eraciteco hitzez engana etzaitzetençat. 5 Ecen gorputzez absent banaiz-ere, spirituz ordea çequin naiz, alegueratzan naicelaric eta ikusten dudalaric çuen reguelá, eta Christ baithan duçuen fedearen fermutassuna. 6 Beraz Iesus Christ launa recebitu vkan duçuen beçala, harten ebil çaitetze: 7 Erro eguiñac eta edificatuac çaretelaric harten, eta fedean confirmatuac, iracatsi içan çareten beçala, abundos çaretelaric harten remerciamendurequin 8 Begirauçue nehorc pilla etzaitzaten philosophiaz eta enganio vanoz, guiçonén ordenancén aaura, munduko rudimenten aaura, eta ez Christen aaura: 9 Ecen harten habitatzen da diuinitatezco bethetassun guicia corporalqui. 10 Eta çarete harten complimentuac, cein baita Principaltassun eta Bothere guciaren buruä. 12 Harequin ohortze içanic Baptismoaz, ceinez harequin batean resuscitatuerie baitzarete, lainoaren fede boheretsuqui operatzen duenaz, ceinec hura hiletaric resuscitat vkan baitu. 13 Eta çuec hilac cinetelaric bekatueta eti çuen haraguia preputioan, harequin batean viuificatu vkan çaitutze, çuey bekatu guiac barkaturic, 14 Eta iraunguirc ordenancetan gure contra cen obligançá, cein baitzén gure contrario, baina harc kendu vkan du hura artetic, crutzeari eratzequiric: 15 Eta billucirc Principaltassunac, eta Bothereac monstrançat eraman vkan ditu publicoqui heçaz harten triumphaturic. 16 Nehorci bada etzaitzatela condemna ianean, edo edanean, edo besta egunaren, edo ilhargui berriaren, edo Sabbathoén respectuz: 17 Cein baitiraide ethorteko ciraden gaucén itzal, baina gorputza Christena da. 18 Nehorci ezteçala çuen gainean seignoria bere placerera humilitatez, eta Ainguerùen cerbitzuz, ikussi eztituen gaucetara bere buruä auançatuz, bere haraguia adimenduz erhoqui hanturic: 20 Bada baldin hil baçarete Christequin munduko rudimentez den becembatean, cergatic nehorc ordenançaz cargatzet çaituzte, munduan vici bacinete beçala? 21 Hala nola, Ezteçála ian, Ezteçála dasta, Ezteçála hunqu. 22 Guiçonen manamenduén eta doctrinén araevezco gauça hauc guioc vsançá berez galdu doaça. 23 Badaric-ere gauça hauc badute cerbait sapientia irudi

bere vorondatezco deuotioanean, eta spirituzco humilitatean, eta gorputza guppida eztutenean: eztride ordea eceinere preciotaco, ceren haraguia ressasiatzen duten gaucetara beha baitaude.

3 Bada baldin resuscitatua içan baçarete Christequin, garayan diraden gauçac bilhaitzaçue, non baita Christ laincoaren escuinean iarria. **2** Garaico gaucetan pensa eçaçue, ez lurraen gainecoatan. **3** Ecen hil içan çarete, eta çuen vicitzea gordea da Christequin laincoa baithan. **4** Bainan Christ aguer dadinean cein baita gure vicia, orduan çuec-ere aguerturen çarete gloriatan. **5** Mortificaitzaçue bada çuen membro lurraen gainecoac, paillardicá, cithalqueríá, appetitu desordenatua, guthicia gaichtoa, eta auaritía, cein baita idolatria. **6** Gauça haucgatic ethorten da laincoaren hirá desobedientiazco haourréen gainera. **7** Ceinetan çuec-ere ebuli içan baitzarete noizpait, hetan vici cinetenean. **8** Bainan orain ken itzaçue çuec-ere hec guciac, hira, colera, malitia, gaitzerraitea, minçatze deshonesta çuen ahotic appart. **9** Guecurri ezterraüela batac bercearen contra, erauncircir guicón çaharra bere eguitatequin, **10** Eta iauncircir berria, cein arrambeñitzen baita eçagutzez, hura creatu duenaren imaginaren araura. **11** Non ezpaita Grecquic ez luduric, Circoncisioneric ez Preputioric, Barbaroric ez Scytheric, sclaboric ez libreric: baina gucia eta gucietan Christ. **12** Vesti çaitetzte bada laincoaren elegitu, saindu eta maite anço, misericordiazco halsarrez, benignitatez, humilitatez, emetassunez, spiritu patientez: **13** Supportatzen duçuelaric batac bercea, eta barkatzen drauçaçuelaric elkarri, baldin cembeitec berceren contra kereillaric badu: nola Christec-ere barkatu vkan baitraue, hala çuec-ere. **14** Eta hauen gución gainera vezti çaitetzte charitatez, cein baita perfectionezco lotgarria. **15** Eta laincoaren baqueac regna beça çuen bihotzeten, ceinetara deithuac-ere baitzarete gorputz batetan, eta çareten gratico. **16** Christen hitza habita bedi çuetan largoqui sapientia gucirequin: iracasten eta admonestatzen duçuela elkar psalmuz, laudorioz, eta cantu spiritualez remerciamendurequin, cantatzan drauçaçuela çuen bihotzean launari. **17** Eta cerere eguiun baiteçaçue hitzez edo obraz, Iesus launaren icenean eguiçue, esquerrac emaiten drautzaçuela gure lainco eta Aitari harçaz. **18** Emazteá, çareten suiet çuen senharretara, bide den beçala gure launean. **19** Senharrác, on erizteçue çuen emaztey, eta etzaitezela samint hayén contra. **20** Haourrác, obeditzacue aitác eta amác gauça gucietan: ecen haur launari placent çayó. **21** Aitác, eztitzacuelaa tharrita çuen haourrac: gogoa gal eztecatençát. **22** Cerbitzariác, obeditzacue gauça gucietan çuen nabussi carnalac, ez beguiaren araura cerbitzatzen dituçuela, guicónen gogara eguiun nahi bacindute beçala, baina bihotzeco simplicitaterequin, launaren beldur çaretelaric. **23** Eta cerere baitagiçue, gogotic eguiçue launari anço eta ez guiconey anço. **24** Daquicuelaric ecen launaganic recebituren duçuela heretageco alocairuá, ecen Christ launa cerbitzatzen duçe. **25** Bainan iniustoqui eguiten duenac, recebituren du iniustoqui eguiun duqueena: eta ezta personén acceptioneric.

4 Nabussiác eguiçue çucena eta eguibidea cerbitzariey, daquicuelaric ecen çuec-ere baduçuela laun-bat ceruètan.

2 Orationetan perseuera eçaçue, harten veillatzen duçuelaric remerciamendurequin. **3** Othoitz eguiten duçuelaric elkarrequin guregatic-ere hitzaren borthá laincoac irequi dieçagunçát, Christen mysterioaren denuntiatzeco, ceinagatic presonerere bainaiz. **4** Hura manifesta deçadançát, minçatu behar dudan beçala. **5** Çuhurqui ebul çaitetzte campocoetara, demborá recratabuten duçuelaric. **6** Çuen hitza bethiere biz gatzez confitua gratiarequin, batbederari nola ihardetsi behar drauçaçuen daquicuençát. **7** Ene equiteco guciac notificaturen drauzquiçue Tychique gure anaye maiteac, eta ministre fidelac, eta gure launean ene cerbitzari quideac: **8** Cein igorri vkan baitut çuetara berariaz, eçagut ditzançát çuen equitecoac, eta consola ditzançát çuen bihotzac, **9** Onesimo gure anaye fidelarequin eta maitearequin cein baita çuenetaric, hec alde hunetaco eguiteco guciéz auertituren çaitutzéz. **11** Eta Iesus Iusto deitzen denac, cein baitirade circoncisionetic, hauc solament ditut aiutaçale laincoaren resumán, eta ene solageamendutako içan dirade. **12** Salutatzen çaituzte Epaphras çuenac, Christen cerbitzariac, bethiere bataillatzen delaric çuengatic othoitzetan, çaudetençát perfecto eta complitu laincoaren vorondate gucian: **13** Ecen haur harçaz testifitatzen dut, ecen zelo handia duela çuengatic eta Laodicean, eta Hyerapolen diradenacgatic. **14** Salutatzen çaituztez Luc mediku maiteac, eta Demasec. **15** Salutatzaçue Laodicean diraden anayeac, eta Nympha, eta haren etchean den Eliçá. **16** Eta epistola haur çuec baithan iracurri datenean, eguiçue Laodiceacoén Eliçan-ere iracur dadin: eta Laodiceatic scribatua, çuec-ere iracur deçaçuen. **17** Eta erroçue Archipperi, Gogoa eçac gure launean recebitu vkan duàn administrationea compli deçançat. **18** Salutationea, ene Paulen escuz. Çareten orhoit ene estecaduréz. Gratia dela quequin. Amen.

1 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc Thessaloniceanoén Eliça, Iainco Aitán eta Iesus Christ gure launean denari, Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ Iaunaganic. **2** Esquerrac emaiten drautzagu Iaincoaren bethiere queçaz gucióz, memorio queçaz eguiten dugula gure otoitzetan: **3** Paussu gabe orhoitzen garelaric çuen fedearen verthuteaz, eta çuen charitatearen trabailluaz, eta çuen sperançaren patientiáz Iesus Christ gure launean, gure Iainco eta Aitaren aitzinean: **4** Daquigularic, anaye maiteáć, çuec Iaincoaz elegituac çaretela: **5** Ecen gure Euangelia consituícan da çuec baithan ez hitzean solament, baina verthuteanere, eta Spiritu sainduan, eta seguranci handitan, daquiken beçala nolaco içan garen çuen artean çengatic. **6** Çuec-ere gure imitaçale equin içan çarete eta launaren, recebituric hitza anhitz tribulationerequin, Spiritu sainduaren bozcariorequin: **7** Hala non Macedonian eta Achaian sinhesten duten gucién exemplu içan baitzarete. **8** Ecen çuetaric soinu equin vkan du Iaincoaren hitzac, ez solament Macedonian eta Achaian, baina leku orotan-ere çuen fede Iaincoa baithangoa diuulgatu içan da, hala non ezpaitugu mengoa deus erran deçagun: **9** Ecen beréc guçaz contatzan duté cer sartzea vkan dugun çuetara, eta nola convertitu içan çareten Iaincoagana idoletaric, cerbitza cineçatençat Iainco vicia eta equiazcoa: **10** Eta haren Seme Iesusen beguira cinaudetençat cerütaric, cein resuscitatu vkan baitu hiletaric, cein baita, gu ethorteco den hiratic deliuratzan gaituena.

2 Ecen ceuroc badaquique, anayeáć, gure çuec baitharaco sartzea nola eztén vano içan: **2** Bainan are, daquiken beçala, lehenetic affligitu eta iniuriatu içan baguinen-ere Philippesen, hardieča hartu vkan dugu gure Iaincoan, çuey Iaincoaren Euangilioaren predicationera combat handirequin. **3** Ecen gure exhortationea ezta abusionez, ez vileniaz, ez enganiorequin içan: **4** Bainan nola Iaincoaz approbatu içan baicara Euangilioaren predicationea eman lequigun, hala minçatzen gara, ez guiconén gogara equin nahi baguendu beçala, baina Iaincoaren, ceinç gure bihotzac approbatzen baititu. **5** Ecen behinere lausenguzco hitzez eztugu vsatu vkan, daquiken beçala: ezeta auaritiatoco occasionez: Iaincoa da testimonio. **6** Eta guiconetaric eztugu gloriaric bilhatu vkan, ezeta çuetaric, ez berçetaric, grauitate eduqui ahal guenduqueelaric, Christen Apostolu beçala. **7** Bainan içan gara eme çuen artean, vñhideratec bere haourrac delicatuqui hatzen balitu beçala. **8** Hunela çuetara affectionatuac guinelaric, desir guenduen çuey partitzera ez solament Iaincoaren Euangilioa, baina gure arima propriacere, ceren guçaz onhetsiac baitzineten. **9** Ecen orhoit çarete, anayeáć, gure trabailluaz eta nequeaz: ecen gau eta egun languiten ari guinela, çuetaric nehoren phorogu ezguinençat, predicatori vkan dugu çuec baithan Iaincoaren Euangilioa. **10** Çuec testimonio çarete eta Iaincoa, nola sainduqui eta iustoqui, eta reproatchu gabe çuen, sinhetsi duçuenón artean conuersatu vkan dugun. **11** Daquiken beçala, nola çuetaric batbedera, aitác bere haourrac beçala, auertitzen guenduen. **12** Eta consolatzan

eta requeritzen, ebil cindeizten bere resumara eta gloriara deitzen çaituzten laincoari dagocan beçala. **13** Halacotz gucere esquerrac emaiten drauzquiogu laincoari paussuric gabe, ceren laincoaren hitzaren predicationea gureganic recebitu vkan duçuelean, recebitu vkan baituçue, ez guiconen hitz beçala, baina (nola eguiazqui baita) laincoaren hitz beçala, ceinç obratzten-ere baitu çuetan sinhesten duçuenotan. **14** Ecen çuec, anayeáć, imitaçale equin içan çarete laincoaren Eliça Iudean diradenén Iesus Christean, nola gauça berac suffritu vkan baitituçue çuec-ere çuen natione berecoetaric, hec-ere luduetaric beçala: **15** Ceinç Iesus launa-ere hil vkan baituté, eta berén Propheta propriaç, gu-ere persecutatu vkan gaitutzté, eta eztirade laincoaren gogaraco, eta guion gucién contrario dirade: **16** Gu empatchatzen gaituztelaric Gentiley minçatzzetic salua ditecençat, bethi compli ditzatençat bere bekatuac: ecen hetara heldu içan da hirá finerano. **17** Eta gu, anayeáć, çuetaric separaturic dembora appurbatetacoz ikustez, ez bihotzez, hambat cineçago emplegatu içan gara çuen beguithartearen ikustera, desir handirequin. **18** Halacotz ethorri nahi içan gara çuetara (ni Paul behinçat) behin eta berriz, baina empatchatu vkan gaitu Satanec. **19** Ecen ceric da gure sperançá, edo bozcarioa, edo gloriagarrico coroa? ala ez çuec-ere Iesus Christ gure launaren aitzinean haren aduenimenduan? **20** Segur çuec çarete gure gloriá eta bozcarioa.

3 Halacotz guehiagoric ecin pairatuz, on irudi içan çaicu gueuroc Athenesen gueldi guentecen. **2** Etaigorri vkan dugu Timotheo gure anaye eta Iaincoaren ministrea eta Christen Euangilioan gure aiutaçalea, çuen confirmatzera eta exhortatzera çuen fedearen gainean: **3** Nehor trubla eztadinçat afflictione hautan: ecen ceuroc badaquique hartaco ordenatuac garela. **4** Ecen çuec baithan guinenean aitzinetic erraiten guendrauquen ecen afflictione iragan behar vkanen guenduela, heldu-ere içan den beçala, eta badaquique. **5** Halacotz nic-ere guehiagoric ecin pairatuz, huraigorri vkan dut çuen feda eçagut neçançat, tentaçalec nolazpeit tentatu centukezten beldurrez, eta ezdestu ezlicén gure trabaillua. **6** Eta heuraguiric eztuela ethorri cenean Timotheo çuetaric guregana, eta declaratu cerauzquigunean çuen feda eta charitatea, eta nola duçuen guçaz memorio ona bethiere, desiratzan gaituçuelaric ikustera, guc-ere çuec beçala: **7** Halacotz içan gara consolatu, anayeáć, çuetan, gure afflictione eta tribulatione orotan, çuen fedeaz. **8** Ecen orain gara vici, baldin çuec fermu başaudete launean. **9** Ecen cer remerciamendu Iaincoari renda ahal deçaqueogu queçaz, gure Iaincoaren aitzinean çuen causaz alegueratzen garen alegranza guciagatic? **10** Gau eta egun abundantquiago otoitz eguiten dugula ikuş deçagunçat çuen beguithartea, eta compli deçagunçat çuen fedeau peitu dena. **11** Bada, gure Iainco eta Aitac, eta Iesus Christ gure launac chuchent deçala gure çetarato bidea. **12** Eta çuec launac multiplica eta abunda eraci çaitzatela elkarganaco eta guciataraco charitatean, gu-ere çuetara beçala: **13** Confirma ditzançat çuen bihotzac reproatchu gabe saindutassunean gure Iainco eta Aitaren aitzinean, Iesus Christ gure launaren bere saindu gueciequilaco aduenimenduko.

4 Gaineracoaz bada anayeác, othoizten çaituztegu, eta requeritzen Iesus launaz, gureganic recebitu vkan duçuen beçala, nola ebili behar çareten eta laincoaren gogaraco içan, guerotic guerora auançago çaitezten. **2** Ecen badaquique cer manamenduac eman drauzquiquegun Iesus launaren partez. **3** Ecen haur da laincoaren vorondatea, çuen sanctificationea, paillardiçataric beguira çaitezten: **4** Eta iaquin deçan çuetaric batbederac bere vniçaren posseditzen sanctificationerequin eta ohorerequin: **5** Ez guthiciataco affectionerequin, Gentil laincoa eçagutzen ezturenen ancora. **6** Nehorc ezteçala aurizqui edo engana bere anyea eceinere eguitecotan: ecen launa gauça hauen gucién mendecaçale da, nola lehen-ere erran eta testificatu baitrauegu. **7** Ecen ezzgaitu deithu vkan laincoac cithalqueriatara, baina sanctificationetara. **8** Bada gauça hauc arbuyatzen dituenac, eztu guiçon-bat arbuyatzen, baina laincoa, ceinec bere Spiritu saindua gutan eçarri-ere vkan bai. **9** Anayetassunezco charitateaz den becembatean, eztuçue mengoaric scriba dieçaçuedan ecen ceuroc laincoaz iracatsiac çarete, elkar onhets deçaçuen. **10** Ecen eguitene re baduçue haur Maeedonia gucion diraden anaye orotará: baina othoizten çaituztegu, anayeác, guerotic guerora auançago çaitezten, **11** Eta pena eçar deçaçuen baquez içatera, eta çuen eguiteco proprién eguitera, eta çuen escu propriáz languitera, manatu çaituztegun beçala: **12** Campotic diradenetara honestqui perporta çaiteztençát, eta deusen beharric eztuçuençát. **13** Eta eztut nahi çuec ignorant çareten, anayeác, lo daunçanéz den becembatean, contrista etzaiteztençát, berce goítico sperançaric eztuteneç-ere beçala. **14** Ecen baldin sinhesten badugu Iesus hil eta resuscitatua dela, halaber Iesus launean lo daunçanac-ere laincoac erekarriren ditu harequin. **15** Ecen haur erraiten drauçuegu launaren hitzez ecen gu viciric goítico garatenoc launaren aduenimenduan ezgaitzaiztela aitzinduren lo daunçateney. **16** Ecen launa bera exhortationezco oihurequin, eta Archangelu vozequin, eta laincoaren trompettarequin iautsiren da cerutic: eta Christean hilac resuscitaturen dirade lehenic: **17** Guero gu viciric goítico garatenoc, harrapaturen garate hequin batean hodeyetan launaren aitzinera airtan: eta halaz bethi launarequin içanen gara. **18** Bada, consola eçaçue elkar hitz hauçaz.

5 Demboréz eta momentéz den becembatean, anayeác, ezta mengoaric scriba dieçaçuedan. **2** Ecen ceuroc badaquique vngui ecen launaren eguna ethorriren dela, ohoina gauaz beçala. **3** Ecen erran deçatenean, Baque eta segurança: orduan gainera ethorriren çaye vstegaberico destructionea, içorra denari mina beçala, eta eztirade itzuriren. **4** Bainha çuec, anayeác, etzarete ilhumbean, non egun harc, ohoinac eguiten duen beçala, ardiets çaitzaten. **5** Çuec gucioc arguaren haour çarete, eta egunaren haour: ezgara gauaren edo ilhumbearen haour. **6** Ezgaunçala bada lo berceac beçala, baina gauden iratzari eta garén sobre. **7** Ecen lo daunçanac, gauaz lo daunça: eta horditzen diradenac, gauaz dirade hordi. **8** Bainha gu egunaren garenoc, garén sobre, fedezco eta charitatezco halacretaz veztiuac, eta casquet orde, saluamendutaco sperançáz. **9** Ecen ezzgaitu ordenatu laincoac hiracotzát, baina saluamenduaren

vkaitecotzát Iesus Christ gure launaz, **10** Cein guregatic hil içan baita: bagaude iratzarriric, ala bagaunça lo, harequin batean vici garén. **11** Harren, exhorta eçaçue elkar, eta edifica eçaçue batac bercea, eguiten-ere duçuen beçala. **12** Halaber othoizten çaituztegu, anayeác, eçagut ditzäçuen çuen artean traballatzen diradenac, eta çuen gaineco diradenac gure launean, eta çuen admonestaçaleac: **13** Eta amorio handitan eduqui ditzäçuen, eguiten dutén obragatic. Auçue baque elkarren artean. **14** Halaber othoitz eguiten drauçuegu, anayeác, admonesta ditzäçuen vicitze desordenatutacoac, consola ditzäçuen gogo chipitacoac, sustenga ditzäçuen flaccuac, çareten spirituz patient gucieta. **15** Beguirauçue nehorc eztieón gaitza gaitzagatic nehor renda: baina vnguiari bethi çarreitzate, bata berceagana eta gucieta. **16** Bethiere çareten aleguera. **17** Paussu gabe othoitz eguiçue. **18** Gauça gucietañ esquerrac emainzquique: ecen haur da laincoaren çuetaraco vorondatea Iesus Christez. **19** Spiritua ezteçaçuela iraungui: **20** Prophetiác ezticaçuela menosprecia. **21** Gauça guciac experimentaitzaçue: on denari çatchetzate: **22** Gaizquiaren irudi orotaric beguira çaitezte. **23** Bada lainco baquezcoac ossoqui sanctifica çaitzatela: eta çuen spiritu gacia eta arima eta gorputza hoguen gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimenduco beguira ditecela. **24** Fidel da çuec deithu çaituztena, eguiñen-ere badu. **25** Anayeác, othoitz eguiçue guregatic. **26** Salutaitzaçue anaye guciac pot saindurequin. **27** Requeritzen çaituztet launaren partez iracur daquién epistola haur anaye saindu guciyei. **28** Iesus Christ gure launaren gratia dela çuequin. Amen.

2 Tesalonikarrei

1 PAVLEC eta Siluanoc eta Timotheoc gure Iainco Aitan eta Iesus Christ gure Iaunean Thessalonicanoen eliari: **2** Gratia dela chequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ Iaunaganic. **3** Esquerrac eman behar drauzquiogu Iaincoari bethiere çengatic, anayeá, raçoina den beçala, ceren haguitz handitzen den çuen fedea eta ceren abundatzen den çuen guciotaric batbederaren elkarganaco charitatea: **4** Hala non gueuror çengatic gloriatzan baicara Iaincoaren Elicetan, çuen persecutione eta iragaiten dituçen afflictione gucietaco patientiáz eta fedeaz: **5** Cein baitirade Iaincoaren iugemendu iustoaren seignalen, Iaincoaren resumaren digne egui çaitzetençat, ceinagatic suffritzen-ere baituçue: **6** Ecen gauça iustoa da Iaincoa baithan, çuec affligitzen çaituzteney, afflictione renda diecén **7** Eta çuey affligitzen çaretenoy solageamendu gurequin, aguer dadinean Iesus launa cerutic bere puissanciaco Aingueruequin, **8** Suzco garrequin, mendecatzen delaric Iaincoa eçagutzen eztunenéz, eta Iesus Christ gure Iaunaren Euangilioari behatzet etzaizquionez: **9** Cein punituren baitirade punitione eternalez, condemnaturic Iaunaren presentiáz eta haren botherareen gloriaz: (*aiónios g166*) **10** Dathorranean glorificatu dençát bere sainduetan, eta miragarri egui dadiñçat sinhesten duten gucietan (ceren gure çuec baitharaco testimoniagea sinhetsi içan baita) egun harten: **11** Causa hunegatic-ere othoitz eguiten dugu bethiere çengatic, çuec vocationearen digne gure Iaincoac egui çaitzatençat, eta compli deçan bere ontassunaren placer on gucia, eta fedearen obrá botheretsuqui: **12** Glorifica dadiñçat Iesus Christ gure Iaunaren icena çuetan, eta çuec hartan, gure Iaincoaren eta Iesus Christ Iaunaren gratiaren araura.

2 Othoitz eguiten drauçuegu bada, anayeá, Iesus Christ gure Iaunaren aduenimendua eta gure harenganaco biltzarreaz. **2** Etzaitezten bertan adimenduz erauz, eta etzaitezten trubla ez spirituz, ez hitzez, ez epistolaz, guçaz scribatua baliz beçala, Christen eguna bertan baliz beçala. **3** Nehorc etzaitzatela seduci eceinere maneraz: ecen egun hura ezta ethorriren non reuoltamendua lehen ethor eztadin, eta manifesta eztadin bekatutaco guiçona, perditionezco semea, **4** Cein opposatzen eta alchatzen baita Iainco erraiten eta adoratzan den guciren contra: hala non hura Iainco beçala, Iaincoaren templean iarten baita, bere buruä eracusten duela ecen Iainco dela. **5** Ala etzarete orhoit ecen oraino çuequin nincela, gauça hauc erraiten nerauzquicuela? **6** Eta orain cerc daducan badaquique, hura manifesta dadiñçat bere demborán. **7** Ecen ia eguiten da iniquitatezco mysterioa: solament orain daducanac, eduquiren du ken daiteno artetic. **8** Eta orduan manifestaturen da gaichtoa, cein launac deseguinien baitu bere ahoco Spirituaz, eta bere aduenimendu claretateaz abolituren. **9** Hura diot ceinen ethortea baita Satanen operationearen araura, puissance gucirequin eta signorequin eta gueçurrezco miraculurequin: **10** Eta iniquitatezco abusione gucirequin galtzen diradenetan, ceren eguiaren amorioa epaitute recebitu vkán saluatu içateco. **11** Eta halacotz igorrien draue Iaincoac abusionezco operationea,

gueçurra sinhets deçatençat: **12** Condemna ditecençat egua sinhetsi vkan eztuten guciac, baina iniquitatean placer hartu vkan dutenac. **13** Baina guc, launaz onhetsi anayeac, behar drauzquiogu bethi esquerrac eman Iaincoari çueçaz, ceren hatseandanic elegitu baitzaitzute Iaincoac saluamendutara Spirituaren sanctificationez, eta eguiazco fedeaz: **14** Ceinetara deithu vkan baitzaitzute gure Euangilioaz Iesus Christ gure Iaunaren gloriaren acquisitionetacotz. **15** Halacotz, anayeá, çaudete fermu eta educaçue ikassi duçuen doctriná, bada gure hitzez bada epistolaz. **16** Bada Iesus Christ gure Iaun berac, eta gure Iainco eta Aita onhetsi gaituenac, eta eman consolatione eternala eta sperança ona gratiaz, (*aiónios g166*) **17** Consola ditzala çuen bihotzac, eta confirma çaitzatela hitz eta obra on rotan.

3 Gaineracoaz, anayeá, othoitz eguiçue guregatic, Iaunaren hitzac laster daguiançat, eta glorfica dadin çuec baithanere beçala: **2** Eta gu deliura gaitecen gende desordenatu eta gaichto hauriaric: ecen feda ea zta gucién. **3** Baina fidel da launa, ceinco confirmaturen baitzaitzute eta beguiraturen gaichtoaganic. **4** Asseguratzenezko bagara Iaunean çueçaz, ecen denuntiatzen drauzquiçuegun gauçác eguiten-ere badituçuela eta equinen. **5** Bada Iaunac chuchent ditzala çuen bihotzac Iaincoaren amoriora, eta Christen beguire egoitera. **6** Anayeá, denuntiatzen drauçuegu halaber Iesus Christ gure Iaunaren icenean, separa çaitzeten anaye desordenatuQUI eta ez gureganic recebitu duen doctrinaren araura ebilten den orotaric. **7** Ecen ceuroc badaquique nola imitatuh behar gaituçuen: ecen ezgara desordenatuQUI maneyatu içan çuen artean. **8** Eta eztugu nehoren ogua dohainic ian: baina traballurequin eta nequerequin gau eta egun languiten ari guinadela, çuetaric nehoren phorogu ez guinadençat. **9** Ez bothere eztugunez, baina gure buruén çuey exemplutan emaitaeagatic, imita gaitzaçuençat. **10** Ecen çuequin guinadenean-ere haour denuntiatzen guendraçuen, ecen baldin cembeit traballatu nahi ezpada, ian-ere eztecan. **11** Ecen ençuten dugu çuen artean badiradela batzu desordenatuQUI dabilzanic, deus ari eztiradelaric, baina curiosqui vici diradelaric. **12** Bada halaco diradeneiy denuntiatzen drauegu, eta othoitz eguiten Iesus Christ gure Iaunaz sossegurequin traballatzen ari diradela bere ogua ian deçaten. **13** Eta çuec, anayeá, etzaitezela enoya vngui eguitez. **14** Eta baldin cembeitec gure hitza obediten ezpadu, epistolaz hura nota eçaçue: eta ezteçaçuela conuersa harequin, ahalque duençat: **15** Guciagatic-ere etsay beçala ezteçaçuela eduqui, baina admonesta eçaçue anaye anço. **16** Bada Iaun baquezcoac bethiere diçuela baquea manera gucian. Iauna dela çuequin gucioquin. **17** Salutationea, ene Paulen escuz, baita seignalen epiçola gucietan: hunela scribatzen dut. **18** Iesus Christ gure Iaunaren gratia dela çuequin.

1 Timoteori

1 PAVLEC, lainco gure Saluadorearen eta gure sperança Iesus Christ launaren manamenduz Iesus Christen Apostolu denac, 2 Timotheo neure eguiazco semeari fedean, Gratia dela hirequin, misericordia eta baquea lainco gure Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. 3 Otoitz egui draudan beçala Ephesen egon andin, Macedoniarát ioaiten nincenean, egui eçac, denuntia dieceançat batzuey ezteçeten bercelaco doctrinari iracsats. 4 Eta eztitecen behá elhe çarratarra eta genealogia fin gabetara, ceinéc lehen, questioneac engendratzen baitituzte ecen ez laincoaren edificatione feedeaz dena. 5 Bada manamenduaren fina duc charitate bihotz chahutic eta conscientia onetic dena eta fictione gaberic fedetic. 6 Gauça haurtaric batzu erauciric conuertit içan dituc elhe vanotara: 7 Legueco doctor içan nahi diradelaric eta aditzen eztituztelaric erraiten eta asseguratzent dituzten gauçac. 8 Eta baceaquigu ecen ona dela Leguea, baldin nehorc harçaz bidezqui vsatzen badu. 9 Daquigularic ecen Leguea eztela iustoagatic iarri, baina gaichtoacgatic eta desobedientacgatic: laincoaren menospresciacaleacgatic eta vicitze gaichtotacoacgatic, religioneric eztaducatenacgatic eta profanoacgatic, aita-amén hiltzaleacgatic eta guicerhaileacgatic: 10 Paillartacgatic, bugreacgatic, guïça ebatsleacgatic, gueçurtiagatic, desperiuuacgatic, eta baldin deus berceric doctrina sanoaren contratracoric bada. 11 Cein doctrina baita lainco benedicatuaren Euangello gloriazzo niri carginan eman içan çaitadanaren araura. 12 Eta esquer emaiten diarocat ni fortificatu nauenari, cein baita, Iesus Christ gure launa: ceinec fidel estimatu vkan bainau, bere cerbitzuan eçarriric: 13 Ni, lehen bainincén blasphemaçale eta persecutaçale eta iniuriaçale: baina misericordia egui içan ciatadac: ecen ignorantiaz egui vkan diat, feedea eznuelaric. 14 Baina garaithu içan duc gure launaren gratia federequin eta dilectionerequin cein baita Iesus Christean. 15 Haur duc hitz segura, eta recebi deçagun gúciz dignea, ecen Iesus Christ ethorri içan dela mundura bekatorén saluatzena, ceinetarico lehena bainaz ni. 16 Baina hunegotic misericordia egui içan ciatadac, nitan lehenic eracuts leçançat Iesus Christec clementia gucia, exemplu niñencençat hura baithan vicitze eternaleracotzat sinhetsiren çutenen. (aiónios g166) 17 Bada Regue eternalarri, immortalari, inuisibleari, lainco çuhur berari dela ohore eta gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) 18 Manamendu haur gommendatzen drauat, Timotheo ene semé, aitzinetic hiçaz içan diraden prophetién araura, heçaz bataillatze onez batailla adinçat: 19 Dualaric fede eta conscientia ona: hura batzuc iraitziric, feedez galtze egui vkan dié. 20 Ceinetaric baitirade Hymeneo eta Alexander: hec Satani eman dirautzat, ikas deçatencat guehiagoric ez blasphematzent.

2 Exhortatzen aut bada gauça gucién aitzinetic egui ditecen requestác, otoitzearc, supplicationeac, eta remerciamenduac guïçon guiacgatic: 2 Regueacgatic, eta dignitatetan diraden guiacgatic, vicitze baquezcoa eta emea eraman deçagunçat pietate eta honestate gucirequin. 3 Ecen haur gauça ona eta atseguinetacoa duc lainco gure Saluadorearen aitzinean, 4 Cein nahi baitu gende guiac salua ditecen, eta eguiaren

eaçagutzera ethor ditecen. 5 Ecen laincobat duc eta arartecobat laincoaren eta guïçonén artean, Iesus Christ guïçon eguinic: 6 Cein bere burua eman vkan baitu rançoinetan guiciagatic: testimoniage içateco bere demborán: 7 Ceinen publicaçale eta Apostolu ni ordenatu içan bainaz (eguia cioat Christean etzioat gueçurric) Gentilén Doctor federequin eta eguiarequin. 8 Nahi diat bada guïçonéc otoitz daguiten leku orotan escuac chahuric altchatzen dituztelaric hira eta questione gaberic. 9 Halaber emazteac-ere abillamendu honestez ahalquerequin eta modestiarequin acotra ditecen, ez bilo içurtzez, edo vrrhez edo perlaz, edo abillamendu soberanciatacoz: 10 Bainha (emazte laincoaren cerbitzatzez professione eguiten duteney dagoten beçala) obra onez. 11 Emazteac silentiorequin ikas beça suiectione gucirequin. 12 Ecen emazteari iracastea, eztiarocat permetitzen, ezta guïçonaren gainean authoritatez vsatzea, baina den silentiotan. 13 Ecen Adam lehenic formatu içan duc, guero Eua. 14 Eta Adam eztuc seducitu içan, baina emaztea reducitu içanic, transgressionearen causa içan duc. 15 Bainha saluatau içanen duc haour engendratzez, baldin egon badadi feedean, eta dilectionean, eta sanctificationean modestiarequin.

3 Hitz segura duc haur, Baldin nehorc, Ipizpicu içatera desiratzen badu, obra excellentbat desiratzen dic: 2 Bainha behar dic Ipizpicuac içan irreprehensible, emazte bakoitz baten senhar, vigilant, sobre, modest, estrangerén ostattuz gogotic recebíçale, iracasteco carazco: 3 Ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabaizte dishonestaren guthicioso, baina benigno, ez reuoltari, ez auaritios: 4 Bere familia honestqui gobernatzen duelaric, bere haourrac suiectionetan eduquiten dituelaric honestate gucirequin: 5 (Ecen baldin edoceinec bere etchearen gobernatzen ezpadaqui, nolatan laincoaren Eliçari gogoa emanan drauca?) 6 Ez apprendiz berri, vrguluz hanturic deabruaren condemnationera eror eztadinçat. 7 Behar dic are harc duen testimoniage ona campocoetaric-ere: reprotochatura eta deabruen laçora eror eztadinçat. 8 Diacréc halaber behar die içan honest, ez bi hitzetaco, ez mahatsarno anhitzari emanac, ez irabaizte dishonestaren guthicioso: 9 Eduquiten dutelaric feedearen mysterioa conscientia chahurequin. 10 Eta hec-ere phoroga ditecen lehen, guero cerbitza deçaten, baldin reprotochu gabetaco badirade. 11 Halaber hayén emazteac diraden honest, ez gaitzerraille, baina sobre, leyal gauça gucietañ. 12 Diacrec diraden emazte bederaren senhar, gobernatzen dituztelaric honestqui bere haourrac eta bere etcheac. 13 Ecen vngui cerbitzatu duqueitenéc grado ona acquisitzen dié beretzat, eta libertate handia Iesus Christ baithango feedean. 14 Gauça hauc scribatzen drauzquiat, sperança dudalaric ecen sarri hiregana ethorriren naicela: 15 Eta baldin berancen badut, daquiançat nola behar den laincoaren etchein conuersatu, cein baita lainco viciaren Eliçá, eguiaren habeña eta sustenguá. 16 Eta duda gabe, handi duc pietatearen mysterioa: ecen laincoa manifestatu içan dela haraguian, iustificatu dela Spirituan, ikussi içan dela Aingueruèz, predicatu içan çayela Gentiley, sinhetsi içan dela munduan, goiti recebitu içan dela gloriara.

4 Bada Spirituac claroqui erraiten dic ecen azqueneco demboretan reuoltaturen diradela batzu fedetic spiritu

abusariek behatzentzela, eta deabruén doctriney, 2 Hypocrisiaz gueçurraic iracasten dituztenén doctriney, ceinén conscientia cauterizatua baita, 3 Defendatzen dutelaric ezconceea eta viandetaric iatea, cein laincoac creatu baitrauzte vsatzeco remerciamendurequin fideley, eta eguiá eçagutu vkan duteney. 4 Ecen laincoaren creatura gucia duc on, eta deus ez iraizteco, baldin remerciamendurequin recebitzen bada. 5 Ecen creaturá sanctificatu dihoac laincoaren hitzaz eta orationez. 6 Gauça hauc baldin proposa badietzéc anayey Iesus Christen ministre on aiçate, haci içanic fedearen, eta diligentqui iarreiqui atzayón doctrina onaren hitzetan. 7 Bainha iraizquic fable profanoac eta atsoenac irudiak: eta exerci eçac eure buruä pietatean. 8 Ecen exercitatione corporala probetchu gutitaco duc: baina pietatea gauça gucietara probetchutaco duc, presenteco vicitzearen eta ethortekoaren promessa duelaric. 9 Hitz segura duc haur, eta guciz recebi dadin dignea. 10 Ecen halacotz trabaillatzen-ere gaituc, eta escarniatzen, ceren sperança baitugu lainco vician, cein baita guicon gucién Saluadore, eta principalqui fidelén. 11 Gauça hauc denuntiaitzac eta iracats. 12 Nehorc hire gaztetassuna ezteçala menospacia: baina aicen fidelén exemplu hitzean, conuersationean, charitatean, spirituan, fedean, puritatean. 13 Ethor nadin artean, aquío iracurtzeari, exhortatzeari, doctrinari. 14 Ezteçala menospacia hitan den dohaina, cein eman içan baitzaic prophetiaz, Ancianoén compainiaren escuén impositionearequin. 15 Gauça hauc praticaitzac, eta aicén gauça hautan attento: hire auançamendua agueri dençat gucién artean. 16 Gogoa emoc eure buruäri eta doctrinari: perseuera eçac gauça hautan: ecen baldin haur badaguic, eure buruä duc saluaturen eta hiri behatzentzela.

5 Guiçon ancianoa ezteçala dorpequi reprehendi, baina ezhorta eçac aita beçala: gazteac, anayeac beçala: 2 Emazte çaharrac, amác beçala: gazteac, arrebác beçala castitate gúcirequin. 3 Emazte alhargunac ohoraitzac, eguiazqui alhargun diradenac. 4 Bainha baldin cembeit emazte alhargunec haourric, edo ilobassoric badu, ikas beçate lehenic berén etche propria pietateren eracusten, eta burhassoetara ordainaren rendatzen: ecen haour duc on eta placent laincoaren aitzinean. 5 Bada eguiazqui alhargun denac eta bera azquendu içan denac sperança dic laincoa baithan, eta perseueratzan dic othoitzeten eta orationetan gau eta egun. 6 Bainha deliciosqui vici dena, viciric hila duc. 7 Gauça hauc bada denuntiaitzac, irreprehensible diradençat. 8 Eta baldin edoceinec beréz eta principalqui etchecóez artharic ezpadu, fedeaz vkatu dic, eta duc infidela baino gaichtago. 9 Emazte alharguna hauta bedi ez hiruroguey vrthe baino gutiagotacoa, senhar baten emazte içana: 10 Obra onetan testimoniage duena: eya haourrac haci dituenez, eya estrangerac alogeatu dituenez, eya saindúen oinac ikuci dituenez, eya affilituac aiutatu dituenez, eya obra on orori ardura iarreiqui içan çayonez. 11 Bainha alhargun gazteagoac refusaitzac: ecen bridá largatu dutenean Christen contra, ezconde nahi dituc: 12 Bere condemnationea dutelaric, ceren bere lehen fedaia iraitzi vkan baituté. 13 Eta guehiago, alfer egoile-ere diradelaric ikasten dié etchez etche ebilten: eta

eztituc solament alfer egoile, baina edasle-ere, eta curioso, behar eztiraden gaucéz dadassatelaric. 14 Nahi diat bada gazteac ezcon ditecen, haour daguiten, etchea goberna deçaten, occasioneric batre etsayarí eztemoten gaizqui erraiteco. 15 Ecen ia bazu itzuli içan dituc Satanen ondoan. 16 Baldin edocein fidelec edo cembeit fidelsac baditu emazte alhargunac, aiuta bitza hec, eta eztadin carga Eliá, eguiazqui alhargun diradenén asco dençat. 17 Vngui presiditzen duten Ancianoac ohore doblaren digne estima bitez: principalqui hitzean eta doctrinán trabaillatzen diradenac. 18 Ecen Scripturá erraiten dic, Idi bihitzen ari denari eztraucac ahoa lothren. Eta, Languilea bere sariaren digne da. 19 Ancianoaren contra accusationeric ezteçála recebi biga edo hirur testimonioren azpian baicen. 20 Bekatu eguiten dutenac, gucién aitzinean reprehenditzac, berceac-ere baldur diradençat. 21 Requeritzen aut laincoaren eta Iesus Christ launaren eta Aingueru elegituén aitzinean, gauça hauc beguire ditzán, bata berceari preferitu gabe: deus eguiten eztuala alde batera makurtuz. 22 Escuac eztietzoala nehori bertan eçar, eta ezteçála communica berceren bekatuetan, eure buruä pur beguireçac. 23 Hemendic harát ezteçála vric edan, baina mahatsarno gutibatez vsat eçac, eure estomacagatic, eta eure eritassun vssuacgatic. 24 Guiçon batzuén bekatuc aitzinean agueri dituc, eta aitzinean dihoacac condemnationetan: eta batzuey ondoan-ere iarreiquiten ciaiztec. 25 Halaber obra onac-ere aitzinean agueri dituc: eta bercelaco diraden obrác, ecin estal daitezquec.

6 Vztarriren azpian diraden cerbitzari guciéc, bere nabussiac ohore ororen digne estima bitzate: laincoaren icena eta doctriná blasphema eztitecençat. 2 Eta nabussi fidelac dituztenéc, eztitzatela menospacia ceren anaye diraden: baina aitzitic cerbitza bitzate, ceren fidelac eta onhetsiac diraden, ontassunean participant diradelaric. Gauça hauc iracats itzac eta exhorta. 3 Baldin nehorc berce doctrinari iracasten badu, eta consentitzen ezpadu Iesus Christ gure launaren hitz sanoetan, eta pietatearen arauézcó doctrinán, 4 Hura hantua duc, deus eztaquialaric, baina erhotzen delaric questionén eta hitzezco contentionén ondoan, hetaric sortzen dituc inuidiá, gudua, iniuriá, suspicione gaichtoac, 5 Guiçon adimenduz corrupcituén eta eguiatic priuatu diradenén disputatione vanoac, estimatzen dutelaric pietatea irabazte dela: retiradi halocoetaric. 6 Segur, irabazte handia duc pietatea contentamendurequin. 7 Ecen deus eztigu ekarri mundura: segura duc eraman-ere deus ecin deçaquegula. 8 Bainha vitançá dugularic eta cerçaz estal ahal gaitecen, heçaz content içanen gaituc. 9 Ecen abrastu nahi diradenac, erorten dituc tentationetara eta laçora, eta anhitz desir erhotara eta caltetacotara, ceinéc hundatzen baitituzte guiconac destructionetara eta perditionetara. 10 Ecen gaitz gucién erroa auaritiá duc, cein desiratzen dutelaric batzu erauci içan baitirade fedetic, eta bere buruäc anhitz doloretan nahaspilatu vkan baititutzé. 11 Bainha hic, laincoaren guiconá, gauça häy ihes eguiéc, eta iarreiqui aquié iustitiari, pietateari, fedeari, charitateari, patientiari, emetassunari. 12 Fedearen combat ona combati eçac, lot aqio vicitze eternalari, ceinetera deithu-ere baitaiz, eta confessione ona anhitz testimonioren aitzinean eguiun vkan duc. (aiōnios g166) 13 Denuntiatzen drauat

gauça guiac viuificatzen dituen laincoaren, eta Iesus Christen aitzinean, ceinec testificatu vkan baitu Pontio Pilateren azpian confessione ona: **14** Manamendu haur beguire deçán macula eta reprotchu gabe, Iesus Christ gure launaren aduenimendurano: **15** Cein eracutsiren baitu bere demborán Prince benedicatuac eta bakoitzac, reguén Regueac eta iaunén launac: **16** Ceinec berac baitu immortalitate, nehor hurbil ecin daiten arguian habitatzen delaric, cein ezpaitu guíçonec batec-ere ikussi, ez ecin ikus baiteçaque: ceini ohore eta indar seculacotz. Amen. (*aiōnios g166*) **17** Mundu hunetan abrats diradeney denuntia iecéc, eztiraden arrogant, eta ezteçaten bere sperançá eçar fermitate gabeco abrastassunetan, baina lainco vician, ceinec emaiten baitrauzquigu abundosqui gauça guiac, vsatzeco: (*aiōn g165*) **18** Vngui eguin deçaten, obra onez abrats diraden, emaile on eta compuntquide onetaco diraden. **19** Thesaurizatzen dutelaric beretaco fundament on-bat ethorquicunera, ardiets deçetençat vicitze eternala. **20** O Timoteo, deposita beguireçac, ihes eguiten drauealaric oihu vanoéy eta profanoey, eta falsuqui hala deitzen den scientiaco contradictioney: **21** Cein scientiaz professione eguiten çutelaric batzu fedetic erauci içan baitirade. Gratia dela hirequin. Amen.

2 Timoteori

1 PAVLEC Iesus Christen Apostolu Iaincoaren vorondatez denac, Iesus Christ baithan den vicitzearen promessaren aaura, 2 Timotheo neure seme maiteari: gratia, misericordia eta baqua Iainco Aitaganic, eta Iesus Christ gure launaganic. 3 Esquer diarocat Iaincoari, cein cerbitzatzen baitut neur eitzinecoacdanic conscientia purequin, nola paussu gabe baitut memorio hiçaz neure orationetan gau eta egun: 4 Hirikusteco desir dudalaric, hire nigar chortez orhoitic, bozcarioz bethe nadinçat: 5 Orhoitzten naicela hitan den fictione gabeko fedeaz, cein lehenic habitatu içan baita hire amasso Loida baithan, eta hire ama Eunica baithan: eta segur nauc ecen hi baithan-ere habitatzen dela. 6 Causa hunegatic aituzaten aut vitz deçán ene escuén impositionez hitan den Iaincoaren dohaina. 7 Ecen eztiraucuc eman Iaincoac iciapenetaco spiritubat, baina verthutetaco, eta dilectionetaco, eta adimendu sanotaco spiritubat. 8 Ezacela bada ahalque gure launaren testimoniageaz, ezeta niçaz, bainaiz haren presonér: baina aicén participant Euangelioco afflictionetan, Iaincoaren puissançaren aaura: 9 Ceinec saluatu vkan baiquaitu, eta bere vocatione sainduaz deithu: ez gure obrén causaz, baina bere ordenançaren eta dembora eternalac baino lehen Iesus Christ baithan eman içan çaicun gratiaren causaz. (aiōnios g166) 10 Eta manifestatu içan duc orain Iesus Christ gure Saluadorearen ethorteaz, ceinec herioa-ere deseguin vkan baitu, eta arguira eman vicitza eta immortalitatea Euangilioaz: 11 Ceinen publicaçale ni ordenatu içan bainaiz, eta Apostolu eta Gentilén doctor. 12 Halacotz gauça hauc-ere suffritzen citiat: guciagatic-ere eznauc ahalque: ecen baceaquit nor sinhetsi dudan: eta segur nauc ecen hora botheretsu dela ene depositaren beguiratzeco egun hartarano. 13 Educac eneganic ençun vkan dituan hitz sanoén equiazco formá, federequin eta Iesus Christ baithan den charitaterequin. 14 Deposit ona beguireçac Spiritu sainduaz, cein habitatzan baita gutan. 15 Badaquic haur, ecen aldaratu içan diradela eneganic Asian diraden guciac: ceinetaric baitirade Phygello eta Hermogenes. 16 Launac misericordia daguiola Onesiphoren etcheari: ecen anhitzetan recreatu vkan nic, eta ene cadenáz eztuc ahalquetu içan: 17 Aitzitic Roman içan denean gucziz affectionatuqui bilhatu vkan niauc eta eriden: 18 Demola hari othoi launac eriden deçan misericordia launa baithan egun harten: eta cembat anhitz cerbitzu Ephesen-ere equin drautan, hic gucziz vngui daquic.

2 Hi bada, ene semé, fortificadi Iesus Christ baithan den gratián: 2 Eta anhitz testimonioren artean eneganic ençun dituan gauçác, iracats ietzec gende fideley, cein bercen-ere iracasteco sufficient içanen baitirade. 3 Hic bada trabaillu suffri eçac Iesus Christen gendarmés on anço. 4 Eztuc nehor guerlán empatchatzen vicitzeo equitecoéz, guerla equiteco hautatu duenaren gogaraco dençát. 5 Halaber baldin nehor combatic eguiten badu, eztuc coroatzen baldin bidezqui combatitu ezpada. 6 Laboriac trabaillatuh behar dic fructuric recebi deçan baino lehen. 7 Consideraitzac erraiten ditudan gauçác: launac bada eman dieçála adimendu gauça gucietan. 8 Aicén orhoit Iesus

Christ resuscitatu içan dela hiletaric, Dauid-en hacitic celaric, ene Euangilioaren aaura: 9 Ceinetan, gaizquiguile anço, affligitzen bainaiz estecailluetarano: baina launaren hitza eztuc estecatua.

10 Halacotz gauça guciac suffritzen citiat elegituacgatic, hec-ere obteni deçatençat Iesus Christ launean den saluamendua, gloria eternalarequin. (aiōnios g166) 11 Hitz segura duc haur: Ecen baldin harequin hil içan bagara, harequin vicico-ere garela. 12 Baldin suffritzen badugu, regnaturen-ere harequin diagu: baldin vkatzen badugu, harc-ere gu vkaturen guiaitic: 13 Baldin desleyal bagara, hora ordea fidel diagoc, vka bere buruä ecin ceçaquec. 14 Arramberritzac gauça hauc, protestatzen dualaric launaren aitzinean ezteçan nehor hitzez iharduqui, baita probetchuric batre ekarten eztuen gauça, aitzitic encüleac erautzen diuena. 15 Diligentadi eure buruären Iaincoari approbatu presentatzera, confusione gabeco obrero, artezqui eguiaren hitza ebaquiten duala. 16 Oihu vanoac eta profanoac reprimitzac: ceren impietate handiagotara auançaturen baitirade. 17 Eta hayén hitza gangrená beçala alhaco duc, ceinetaric baitirade Hymeneo eta Phileto: 18 Cein eguiatic erauci içan baitirade, erraiten dutela ia resurrectionea equin içan dela, eta erautzen dié edocein batzuén fedea. 19 Alabaina Iaincoaren fundamenta fermu diagoc, cigulu haur dulearic, Eçagutzen diu launac cein diraden harenac: eta, Retira bedi iniustitiataric Christen icena inuocatzen duen gicia. 20 Eta etche handi batetan eztuc solament vrrhezco eta ciharrezco vncircir, baina çurezcoric eta lurrezcoric-ere: eta batzu ohoretacotz, eta berceac desohoretacotz. 21 Bada nehor baldin bere buruä hautaric chahu badeça, içanen duc vnci ohoretacotz sanctificatua, eta launaren vsegetacotz carazcoa, eta launaren obra on orotara appaindua. 22 Gaztetassunaren guthiciez-ere ihes eguiéć, eta iarrei qui aquío iustitari, fedeari, charitateari, baqueari bihotz purez launa inuocatzen dutenequin. 23 Eta questione erhoac, eta instructione gabetacoac iraizquic, daquialaric ecen hec gudu engendratzen dutela. 24 Bada launaren cerbitzariac eztic reuoltari içan behar, baina eme gucietara, iracasteco carazco, patientqui gaichtoac supportatzen dituelaric: 25 Emetassunequin iracasten dituelaric opinione contrariotaco diradenac: eya noizpait Iaincoac vrriquimendu eman dieçaqueenez eguiaren eçagutzeco, 26 Eta emenda ditecen, haren vorondatearen equiteco, itzuriric deabruaren laçotic, ceinez hatzamanac baitaude.

3 Haur bada iaquic, ecen azquen egunetan içanen dela dembora perilosic. 2 Ecen içanen dituc güiconac bere buruentár, auaritios, vantari, vrgulutsu, disfamaçale, aita-ametara desobedient, ingrat, Iaincoaren menospreciaçale, 3 Affectione natural gabe, leylaltate gabe, calumniaçale, moderamendu gabe, crudel, on diradenén gaitzetsle, 4 Traidore, temerario, hantuac, Iaincoari baino voluptatey hobe erizle. 5 Pietatearen irudia dutelaric, baina haren verthutea vkatzen dutelaric: apparta adi bada hetaric. 6 Ecen hautaric dituc etchetara forratzen diradenac, eta gathibu dadutzatenac emazteto bekatzug cagatuac, guthicia diuersez erabiliac, 7 Bethiere ikasten dutelaric, eta behinere eguiaren eçagutzera hel ecin daitezquelaric. 8 Eta hala nola Iannesec eta lambresec resistitü baitraucate Moyses: halaber hauc-ere eguiari resistitzen diraucoé: güicon adimenduz corruptiuac, fedeaz den

becembatean reproboac. **9** Bainan eztíe guehiagoric auançaturen: ecen hauén erhogoá claro içanen duc gucieta, hayena-ere içan den beçala. **10** Bainan hic complituqui eçagutu vkan duc ene doctriná, gobernua, intentionea, fedea, emetassuna, charitatea, patientia: **11** Persecutioneac, afflictioneac, cein niri heldu içan baitzaizquit Antiochian, Iconian, Lystrian: nolaco persecutioneac suffritu vkan ditudan cioat, eta gucieta ricidoqui vkan niauc launac. **12** Eta laincoaren beldurrean Iesus Christean vici nahi diraden guciec-ere persecutione suffrituren dié. **13** Bainan guicon gaichtoac eta abusariac auançaturen ditut gaizquiagora seducitizen dutelaric eta seducituarac diradelaric. **14** Bada hi egon adi ikassi dituán eta eman içan çazquián gaucetan, daquialaric norenganic ikassi vkan dituán: **15** Eta nola haourra-danic letra sainduac eçagutu vkan dituán, ceinéc cuhur ahal baiheçaquete saluamendutacotz Iesus Christ baithan den fedeaz. **16** Scriptura gucia duc diuinoqui inspiratua, eta probetchable doctrinatzeco, redarguitzeco, corregitzeco eta instruitzeco iustitianan: **17** Compli dadingat laincoaren guicona, obra on orotara complituqui instruituric.

4 Requeritzen aut bada nic laincoaren eta Iesus Christ launaren aitzinean, ceinec bere aduenimenduan eta resumán viciac eta hilac iugeaturen baititu: **2** Predica eçac hitza, perseuera eçac orduz eta orduz lekora: ari adi redarguitzen, mehatchatzen, exhortatzen, emetassun eta doctrina gucirequin: **3** Ecen içanen duc demborabat ezpaitute doctrina sanoa suffrituren: baina beharri quillcorrac dituztelaric, beréc bere desirén araezco iracastunac bilduren baitituztē: **4** Eta eguiatic beharriac itzuliren baitituztē, eta fabletara emanac içanen bairrade. **5** Bainan hic veilla eçac gauça gucietan, suffritzac afflictioneac, eguiin eçac euangelistaren obra, eguiic hire administrationea approbatua den. **6** Ecen ni ia sacrificatu içatera nihoac, eta ene partitzeco demborá hulbil duc. **7** Combat ona combatitu diát, neure cursua acabatu diát, fedeza beguiratu diát. **8** Gaineracoaz, beguiratua diagotac iustitiazco coroá, cein rendaturen baitraut launac egun harten, iuge iusto harc: eta ez niri solament, baina haren aduenimendua desiratut vkan duqueiten gucierere bay. **9** Diligentadi enegana ethortera sarri. **10** Ecen Demasec abandonnatu niauc, presenteco secula haur onhetsiric, eta Thessalonicerat ioan içan duc: Crescens Galatiarát, Tite Dalmatiarát. (aión g165) **11** Luc bera duc enequin. Marc harturic erekarrac eurequin: ecen probetchable diat cerbitzucotz. **12** Tychique-ere igori diat Ephesera. **13** Troasen Carpo baithan vtzi vkan dudan manteliná, ethor adinean ekarrac eurequin, eta liburuäc, baina principalqui pergamoac. **14** Alexandre cobre-artzac anhitz gaitz eguiin dirautac: launac bere eguién araez renda dieçola. **15** Harenganic hi-ere beguiradi: ecen haguitz gure hitzey resistitu vkan dirauec. **16** Nehor etzaitadac assistitu, neure lehen defensán, aitzitic gucierc abandonnatu vkan niaue: imputa eztakielia. **17** Bainan launa assistitu içan ciatadac, eta fortificatu vkan niauc, niçaz predicationea compli dadingat, eta hura ençun deçatençat Gentil gucierc: eta deliuratu içan nauc lehoinaren ahotic. **18** Eta deliuraturen niauc launac obra gaichto gucitaric eta emparaturen bere resuma celestialeco: hari dela gloria secula seculacotz. Amen. (aión g165) **19** Salutatzac Prisca

eta Aquila, eta Onesiphororen familiá. **20** Erasto guelditu içan duc Corinthen: eta Trophimo Mileten vtzi diat eria. **21** Diligentadi negu aitzinean ethorera. Salutatzen auté Eubuloc eta Pudensec eta Linoc eta Claudiac eta anaye gucierc. **22** Iesus Christ launa dela hire spirituarequin. Haren gratia dela quequin. Amen.

Titori

1 PAVLEC laincoaren cerbitzari eta Iesus Christen Apostolu denac, laincoaren elegituén federaren eta pietatearen tenorez den eguiaren araura, **2** Vicitze eternalaren sperançacotzát, cein promettatu vkan baitu lainco gueçurti eztenac dembora eternalén altzinetic, eta manifestatu bere demboretan: (*aiónios g166*) **3** Diot bere hitza, lainco gure Saluadorearen ordenançaren tenorez niri cargutan eman içan çaitadan predicationeaz: Tite neur e same equiazcoari gure artean commun den fedearen araez. **4** Gratia dela hirequin misericordia eta baquea lainco Aitaganic, eta Iesus Christ laun gure Saluadoreaganic. **5** Causa hunegatic vtzi vkan aut Cretan goítico diraden gaucén corrigitzen continua deçançat, eta ordena ditzán hiriz hiri Ancianoac, nic ordenatu drauadan beçala: **6** Baldin cembeit bada irreprehensibleric emazte bakoitz batzen senhar, haour fidelac dituelaric, ez dissolutionez accusatuac, edo rangea ecin daitezquenac. **7** Ecen Ipirpicuad behar dic içan irreprehensible, laincoaren etchearen gobernari anço, eztén porfidioso, ez coleric, ez mahatsarnoari emana, ez vkaldicari, ez irabazte deshonestaren guthicisos: **8** Bainha estrangerén ostattuz gogotic recebiçale, onén onhetsle, çuhur, iusto, saindu, moderatu: **9** Instructionearen araura den hitz fidelaren eduquile, doctrina sanoz exhorta-ere ahal deçançat, eta contrastatzan diradenac vençut. **10** Ecen baduc anhitz rangea ecin daitenic eta vanoqui minçaaleric, eta adimenduén seduciçaleric, principalqui Circoncisionetic diradenac: häy ahoa boçatu behar ciayec: **11** Hec etcheac ossoqui erautzen citié, behar eztiraden gauçác iracasten ditutzela irabazte deshonestaren causaz. **12** Erran dic hayén arteco cembeitec, hayén propheta propriac, Cretatarrac bethi gueçurti, bestia gaitzac, sabel naguiac. **13** Testimoniage haur eguiazcoa duc: causa hunegatic rephrenditzac hec viciqui, fedeian sano diradençat: **14** Behatzten eztutelaric laiduén fabletara, eta eguiatic aldaratzzen diraden guïconén manuetara. **15** Gauça guciak chahuendaco chahu dituc baina satsuendaco eta infidelendaco eztuc deus, chahuric, aitzitic dituc satsu hayén adimendua eta conscientiá. **16** Professione eguiten dié laincoa eçagutzen dutela, baina obraz vkatzen dié, abominable diradelaric eta desobedient eta obra on orotara reprobatuac.

2 Bainha hic denuntiaitzac doctrina sainduari dagozcan gauçác. **2** Guiçon çaharrac sobre diraden, graue, moderatu, sano fedeian, charitatean eta patientián. **3** Emazte çaharrac halaber diraden saindutassunari dagocan continentiatoco, ez gaitzerraile, ez mahatsarno anhitzari emanac, gauça honestén iracatsle: **4** Emazte gazteac instrui ditzatençat moderatu içaten, bere senharrén onhetsten, bere haourréen maite vkiten: **5** Çuhur içaten, chahu, etchean egoile, on, bere senharrén sujet: laincoaren hitza blasphema eztadinçat. **6** Guiçon gazteac halaber exhortaitzac moderatu diraden. **7** Gauça gucietañ eracusten dualaric eure buruä obra onen exemplu, doctrinán eracusten dualaric integritate, grauitate, **8** Hitza sano, eta condemna ecin daiten beçalaco: contrastatzan dena confundi dadiñçat, çueçaz gaizquiric cer erran ez vkanez. **9** Cerbitzariac bere nabussiën sujet diraden, gauça gucietañ hayén gogara

eguiten dutelaric, contradicale eztiradelaric: **10** Deus appartatzen eztutelaric, baina leylatare on gucia eracusten dutelaric, gauça gucietañ lainco gure Saluadorearen doctriná orna deçatençat. **11** Ecen aguertu içan ciayec guïçon gucley laincoaren gratia saluagarria. **12** Iracasten gaituela, infidelitateaz eta mundoço desiréz renuntiaturic, sobrequi, iustoqui, eta religiosqui vici garén presenteco secula hunetan: (*aión g165*) **13** Dohain onetaco sperançaren eta gure lainco handi eta Saluadore Iesus Christen gloriataco aduenimendu excellentaren beguira gaudelaric: **14** Ceinec eman baitu bere buruä guregatik, gu redemi guençançat iniquitate gucitaric, eta purifica guençançat bere populu particular, obra onetara affectionatu içateco. **15** Gauça hauc denuntiaitzac, eta ari adi exhortatzan eta reprehenditzan authoritate gucirequin: nehorc ezeçala hi menosprescia.

3 Admonestaitzac Principaltassunén eta Potestatén sujet diraden, Gobernadoreac obedi ditzaten, obra on orotara prest diraden: **2** Nehorçaz gaizquiric ezterren, diraden gudu gabe, moderatu, emetassun gucia eracusten dutelaric guïçon gucietaña. **3** Ecen gu-ere noizpait adimendu gabe guentuán, desobediént, abusatuac, anhitz moldetaco desirac eta voluptateac cerbitzatzen guentuela, malitiatan eta inuidiatan vici guinela, gaitzetsiac guinela: eta elkarri gaitz erizle. **4** Bainha lainco gure Saluadorearen benignitatea eta guïconetaraco amorioa aguertu içan denean, **5** Ez egui vkan ditugun obra iustoéz, baina bere misericordiaz saluatu vkan guiaitic regenerationezco garbitzez, eta Spiritu sainduazco arramberritzez: **6** Cein eraitsi vkan baitu gutara abundosqui Iesus Christ gure Saluadoreaz: **7** Haren gratiaz iustificaturic heredero egui guentecençat vicitze eternaleraco sperançaren araura. (*aiónios g166*) **8** Hitza segura duc haur, eta gauça hauc nahi diat affirma ditzán, artha dutençat obra onén entretenitzena laincoa sinhetsi dutenç: huná, guïconen on eta probetchutaco diraden gauçác. **9** Bainha questione erhoac eta genealogiac eta contentioneari eti Legueazco iharduquiteac empatchaitzac: ecen probetchu gabetaco dituc eta vano. **10** Guiçon hereticoa behingo eta berrizco aduertimenduaren ondoan iraitzac: **11** Daquilaric ecen eraucia dela halacoa eta huts eguiten duela, bere buru beraz condemnatura delaric. **12** Igor deçadanean Artemas higregana edo Tychique, diligenta albeitendi enegana ethortera Nicopolisera: ecen han neguären iragaitera deliberatu diát. **13** Zeno Legueco doctora eta Apollo diligentqui guidaitzac, deusen faltaric eztutén. **14** Bada ikas beçate gurecere obre onetan emplegatzen necessario diraden gaucetaco, fructu gabe eztiradençat. **15** Salutatzan auté enequin diraden guciéc. Salutaitzac fedez on darizcutenac. laincoaren gratia dela çuequin gucioquin, Amen.

Filemoni

1 PAVLEC Iesus Christen presonerac, eta anaye Timotheoc, Philemon gure maiteari eta lagunari, **2** Eta Aphia maiteari, eta Archippe gure soldado-quideari, eta hire etheco Eliçari: **3** Gratia dela quequin eta baquea gure Iainco Aitaganic eta Iesus Christ launaganic. **4** Esquerrac emaiten dirautzat neure Iaincoari, bethiere hiçaz memorio eguiten dudalaric neure orationetan, **5** Ceren baitançut hire charitatea, eta fedea cein baituc Iesus launa baithara, eta saindu guciac baithara: **6** Hire fedearren communicationea botheretsu dençát, eçagut dadinçát çuetan den on gucia Iesus Christez. **7** Ecen bozcario handi diagut eta consolatione hire charitateaz, ceren sainduén halsarrac hiçaz recreatu icen baitirade, anayé. **8** Halacotz, Iesus Christean libertate handi badut-ere hiri eguimbide duanaren manatzeko: **9** Badere charitateagatic lehen othoitzez niagoc, hunelaco banaiz-ere, bainaiz Paul ancianoa, eta orain presoner-ere Iesus Christgatic. **10** Othoitzzen aut bada neure seme Onesimo estecailluetan engendratu vkan dudanagatic: **11** Berce orduz ez hire probetchutaco içan denagatic, baina orain hire eta ene probetchutaco denagatic: cein igorten baitrauát. **12** Hic bada hori, erran nahi baita, ene halsarrac, recebi eçac. **13** Cein nahi bainuen neurequin eduqui, hire orde cerbitza nençançát Euangilioaren estecailluetan: **14** Bainha hire vorondatea gabe eztiát deus egui nahi vkan bortchaz beçala ezlicençát hire vnguia, baina gogo onezco. **15** Ecen aguian halacotz hireganic partitu içan duc appurbatetacotz, bethierecotz recebi eçançát: (*aiōnios g166*) **16** Ez engoitic sclabotan, baina sclabo baino conditione hobea gotan, anaye maitetan, principalqui ene: cembatez bada guehiago eure, eta haraguiaren arauetz eta launaren arauetz? **17** Bada baldin lagunetan banaducac, recebi eçac ni beçala. **18** Eta baldin cerbait bidegabek egui badrauc, edo çor bahau, hura niri imputa ieçadac. **19** Nic Paulec scribatu diát haur neure escuz, nic pagaturen diát: eztarradan ecen are eure burua-ere niri çor drautadala. **20** Bay, anayé, placer haur nic hireganic recebi deçadan launean, recreaitzac ene halsarrac launean. **21** Hirre obedientiaz segur içanez scribatu drauat, daquidalaric ecen erraiten dudan baino guehiago-ere eguiñen duála. **22** Bainha are bertaric ostatu appain ieçadac: ecen sperança diát çuen orationéz emanen natzaiçuela: **23** Epaphras ene presoner quideac Iesus Christean, **24** Marc-ec, Aristarchec, Demasec eta Luc-ec, ene aiutariec, salutatzen auté. **25** Iesus Christ gure launaren gratiá dela çuen spirituarequin. Amen.

Hebrearrei

1 ANHITZETAN eta anhitz maneraz lehenago laincoa minçaturic gure Aitey Prophetéz, 2 azqueneco egun hautan minçatu içan çaicu guri bere Semeaz, Cein ecarri vkan baitu gauça gucién heredero, ceinez mundua-ere equin vkan baitu: (aïñ g165) 3 Cein, gloriaren claretate eta haren personaren imagina propria delaric eta sustengatzen dituelaric gauça gucioc bere hitz botheretsuaz, gure bekatuén purgationea bere buruaz equinic, iarri içan baita haren maiestatearen escuinean leku goretan. 4 Cembatenaz Aingueraüc baino excellentago equin içan baita, hamabatenaz hec baino icen excellentagobat acquisitu vkan du hetaric abantail. 5 Ecen egundano Aigueraütaric ceini erran vkan drauca, Ene Semea aiz hi, nic egun engendratu aut hi? Eta berriz, Ni içanen natzayo hari Aita, eta hura içanen çait niri Seme? 6 Eta berriz bere Seme lehen iayoa mundura aitzinaratzen duenean, dio Eta adora beçate hura laincoaren Ainguera guciéc. 7 Eta Aingueraüz den becembatean dio, ceinec bere Aingueraüc eguiten baititu haice, eta bere ministreac, su flamma: 8 Bainha Semeaz den becembatean dio O laincoa, hire thronoa secula seculacotz duc: eta hire Resumaco sceptre aucto, çucenezco sceptre. (aïñ g165) 9 On eritzi draucac iustitiari, eta gaitz eritzi draucac iniquitateari: halacotz vñctutu vkan au laincoac, eure laincoac bozcariotaco olioz, eure lagunetaric abantail. 10 Eta, Hic hatseandanic, launa, lurra fundatu vkan duc, eta ceruäc hire escuen obrác dituc: 11 Hec deseguinen dituc, bailla hi permanent aiz: eta gucioc veztidura beçala çaharturen dituc: 12 Eta estalqui baten ancora hic dituc hec biribulgaturén, eta muthatzeco diaudec: baina hi hura bera aiz, eta hire vrtheac eztitut faltaturen. 13 Eta Aigueraütaric ceini erran vkan drauca egundano, lar adi ene escuinean, ecar ditzaquedano hire etsayac hire oinén scabella? 14 Eztirade gucioc spiritu cerbitzu eguiten dutenac, cerbitzu igorten diradelaric saluamenduko heredero içanen diradenagcatic.

2 Halacotz behar dugu hobequi gogoa eman ençun vkan ditugun gaucetara, iragaitera vtzi eztitzagunçat. 2 Ecen baldin Aingueraüz erran içan cen hitza fermu içan bada, eta transgressione eta desobedientia gucioc recompensa bidezcoa recebitu vkan badu, 3 Nolatan gu itzuriren guiaizquio baldin hain saluamendu handiaz conturic ezpadaguigu? cein lehenic launaz beraz declaratzen hassiri, hura ençun vkan çutenéz confirmatu ican baitzai: 4 Testimoniale rendatzen cerauelaric laincoac signoz eta miraculuz, eta verthute diuersez, eta Spiritu sainduaren distributionez bere vorondatearen araura, 5 Ecen eztu Aingueraüen suiet equin ethorteco den mundua, ceinez minço baicara: 6 Eta testificatu vkan du nomebit cembeitec, dioela, Cer da guioná, harçaz orhoit aicen? edo cer da guionaren semea, hura visita deçán? 7 Eguin vkan duc hura chipichiago Aingueraüc baino: gloriaz eta ohorez coroatu vkan duc hura, eta ordenatu vkan duc hura eure escuezco obrén gaineco. 8 Gauça gucioc suiet equin vkan dituc haren oinén azpico. Eta gauça gucioc haren suiet equin dituenaz gueroz, eztu deus vtzi haren suiet eztén: baina eztacussagu oraino gauça gucioc haren suiet diradela. 9 Bainha Aingueraüc baino chipichiago

equin içan cena, ikusten dugu cein baita Iesus, bere herioco passioneagatic, gloriaz eta ohorez coroatu içan dela: laincoaren gratiaz guciocgatik herioa dasta leçancat. 10 Ecen conuenable cen harc, ceinegatic baitirade gauça hauc gucioc, eta ceinez baitirade gauça hauc gucioc, anhitz haour gloriara eramaiten çuenaz gueroz, hayén saluamenduaren Princea afflictionez consecra leçan. 11 Ecen bay sanctificaçalea, bay sanctificatzen diradenac, batganic dirade gucioc, causa hunegatic ezta ahalque hayén anaye deitzera, 12 Dioela, Denuntiaturen diraueat hire icena neure anayey, eta Eliçaren erdian laudaturen aut hi. 13 Eta berriz, Ni fida içanen naiz hartan. Eta berriz, Huná ni eta laincoac niri eman drauzquidan haourrac. 14 Ceren bada haourrac participant baitirade haraguian eta odolean, hura-ere halaber participant equin içan da hetan beretan, herioaz deseguin leçancat herioaren iaurgoa çuena, cein baita deabrua: 15 Eta deliura litzançat herioaren beldurrez, bere vici gucion sclabo içaterra suiet ciraden gucioc. 16 Ecen segur eztitu Aingueraüc hartu vkan, baina Abrahamen hacia hartu vkan du. 17 Halacotz behar cen gauça gucietan anayeac irudi licén, misericordioso licençat eti Sacrificadore subirano fidel laincoa baitharato gaucetan, populuaren bekatuén pagamenduaren egitteco. 18 Ecen suffritu vkan duenaren gainean tentatu içanic tentatzen diradenén-ere aiutatzeko botheretsu da.

3 Bada, anaye sainduá, vocatione celestialen participant çaretená, considera eçaüe gure confessioneco Apostolua eta Sacrificadore subiranoa, cein baita, Jesus Christ, 2 Ordenatu vkan duenarençat fidel dena: Moyses-ere haren etche gucion beçala. 3 Ecen hambatez haur Moyses baino gloria handiagoren digne estimatu içan da, cembatez ohore handiagotan baita etchea edificatu duena, ecen ez etchea bera. 4 Ecen etche oro norbeitez edificatzen da: eta gauça hauc gucioc edificatu dituena, laincoa da. 5 Eta segur Moyses fidel içan da haren etche gucion cerbitzari beçala, guero erraiteco ciraden gaucén testificatzeko: 6 Bainha Christ seme beçala da bere etchein: ceinen etchea baicara gu, baldin confidânci eta gloriatzen garen sperançá finerano fermu eduqui baditzagu. 7 Halacotz Spiritu sainduac erraiten duen beçala, Egun baldin haren voza ençun badeçaüe 8 Eztitzaguela gogor çuen bihotzac, tharritamenduan beçala, tentationeco egunean desertuan: 9 Non tentatu vkan bainaute çuen aitéc, experimentatu vkan bainaute- eta ikussi baitituzte ene obrác berroguey vrthez. 10 Halacotz enoyatu içan naiz generatione hunez, eta erran vkan dut, Bethiere huts eguiten duté bihotzez, eta eztitzuté eçagutu vkan ene bideac. 11 Bada cin equin vkan dut neure hirán, Baldin seulan sarthuren badirade ene reposean 12 Gogoauçue, anayeá, çuetaric cembeitetan eztén bihotz sinhesta gabetaco gaichtoa, lainco viciaganic reuoltagarri: 13 Bainha exhorta eçaüe elkar egun oroz, egungo egun deitzen deno, çuetaric nehor gogor eztadinçat bekatuaren enganoz. 14 Ecen Christen participant equin içan gara, bay baldin hatse hura, ceinez sustengatzen baicara, fermu eduqui badeçagu finerano. 15 Erraiten deno, Egun baldin haren voza ençun badeçaüe, eztitzaguela gogor çuen bihotzac tharritamenduan beçala. 16 Ecen batzuc ençun vkan çutenean, tharrita ceçaten launa: baina ez Egyptetic

Moysesez ilki içan ciraden guciéc. 17 Bainan ceinéz enoyatu içan da berroguey vŕthez? ala ez bekatu eguin vkan çutenéz, ceinén gorputzac erori içan baitirade desertuan? 18 Eta ceini cin eguin cerauen, haren reposean etziradela sarthuren, obeditu vkan etzutenev baicen? 19 Eta badacussagu incredulitatearen causaz ecin sarthu içan diradela.

4 Garen bada beldur guertha eztadin çuetaric cembeit haren reposean sartzeco promessa vtziric, priuatu eriden eztadin.

2 Ecen guri-ere euangelizatu içan çaicu häy-ere beçala: baina etzaye deus probetchatu predicationeco hitza, ceren ezpaitzén fedearequin nahassia ençun vkan çutenetan. 3

Ecen sarthuren gara reposean gu, sinhetsi vkan dugunoc, erran duen beçala, Bada cin eguin vkan dut neure hirán, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean: munduaren hatsean danic haren obrác acabatu içan baciraden-ere. 4

Ecen nombeit hunela erran vkan du çazpigarren egunaz den becembatean, Eta reposa cedin laincoa çazpigarren egunean bere obra guciataric. 5 Eta hunetan berriz, Baldin seculan sarthuren badirade ene reposean. 6

Ikussiric bada oraino batzu sartzen diradela harten, eta lehenic denuntiaturi içan çauenac eztiradela sarthu içan bere incredulitatearen causaz: 7 Berriz determinatzen du egun iaquin-bat, Eguna, Dauid baithan erraiten duela hambat demboraren buruán (nola erran içan baita) Egun baldin haren voza ençun badeçaçue, eztitzäuela gogor çuen bihotzac. 8 Ecen baldin losuec häy eman balaraue reposic, etzatequeen guehiagoric berce egunez minçatu. 9 Halacotz, guelditzen çayó sabbathgoabat laincoaren populuari. 10 Ecen laincoaren reposean sarthu içan dena, reposatu içan da hura-ere bere obretaric, laincoa beretaric beçala. 11 Daguigun bada diligentia repos harten sartzera: nehor eztadin eror desobedientiazco exemplu berera. 12 Ecen laincoaren hitza vici da eta efficaciotaco, eta den ezpata bi ahotacoric baino penetrantago: eta ardiesten du arimaren eta spirituaren, bayeta iuncturén eta hunén diusionerano: eta da pensamenduén eta bihotzeco intentionén iuge 13 Eta ezta creaturaric batre haren aitzinean agueri eztenic: aitzitic gauça guciak dirade billuciac eta irequiac haren beguietan ceinequin baitugu gure equitecoa. 15 Ecen eztugu Sacrificadore subirano gure infirmitatéz compassioneric ecin duqueen-bat, baina dugu manera berean gauça guciyan tentatua içan dena, salbu bekatuan. 16 Goacen bada segurançarequin gratiazco thronora, misericordia ardiets eta gratia eriden deçagunçat aiuta behar demboraco.

5 Ecen Sacrificadore subirano gicia guionetaric harten da, eta guionengatic ordenatzen da laincoa baitharaco gaucetan: offrenda ditzançat donoac eta sacrificioac bekatuacgatic: 2 Ceinec behar den becembat ignorantéz eta falta eguiten dutenéz pietate ahal baituke: ceren bera-ere infirmitatez inguratura baita: 3 Eta infirmitate haren causaz behar baitu nola populuagatic, hala bere buruágatic-erc offrendatu sacrificio bekatuacgatic. 4 Eta nehorc eztrauca emaiten bere buruári ohore haur, baina laincoaz deitzen denac, Aaron beçala. 5 Hala Christec-ere eztrauca bere buruári ohore haur eman vkan Sacrificadore subirano eguin ledin, baina hari erran vkan draucanac, Ene Semea aiz hi, nic

egun engendratu aut hi. 6 Bercetan-ere erraiten duen beçala, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aiōn g165) 7 Ceinec bere haraguaren egunetan heriotaric empara ahal ceçaquenari othoitzac eta supplicationeac oihu handirequin eta nigar vrirequin offrendatu cerautzanean, eta beldur cenic ençun içan cenean, 8 Seme bacen-ere ikassi vkan baitu obedientiá suffritu vkan dituen gaucetaric: 9 Eta sanctificatu içanic, eguin içan çaye hura obediten duten guciéy saluamendu eternalaren authór: (aiōnios g166) 10 Iaincoaz icendatu içanic Sacrificadore subirano Melchisedech-en façoinera. 11 Ceinez propos lucea baitugu erraiteco, eta declaratzeco dificila: ceren ençutera naguitu içan baitzarete: 12 Cereneta demboraren araez iracatsle içan behar cinetelaric, berriz iracatsi behar baitzarete cer diraden laincoaren hitzetaco lehen hatseco elementac: eta halaco eguin çarete non ezne behar baituçue, eta ez vianda cerraturic. 13 Ecen norc-ere eznéz vsatzen baitu, harc iustitiazco hitzaren experientiaric eztu: ecen haour da: 14 Bainan handituentzat da vianda cerratua, hala nola costumatu içanez sensuac exercitatuc dituztenén onaren eta gaitzaren beretzeko.

6 Bada, vtziric Christez hatse emaiten duen hitza, auança gaitecen perfectionera: berriz eçarten eztugularic obra hiletarico penitentiaren, eta laincoa baitharaco fedearen fundamenta, 2 Baptismoén doctrinazco eta escuén impositionezco, eta hilén resurrectionezco, eta iudicio eternalezco fundamenta. (aiōnios g166) 3 Eta haur eguinen dugu baldin behinçat permitti badeça laincoac. 4 Ecen ezta possible behin illuminatu içan diradenac, eta dohain celestiala dastatu vkan dutenac, eta Spiritu sainduan participant eguin içan diradenac, 5 Eta dastatu vkan dutenac laincoaren hitz ona, eta ethorteco den secularen verthuteac: (aiōn g165) 6 Baldin eror baditez, berriz arramberri ditecen penitentiatarra, ikussiric ecen laincoaren Semea berriz crucificatzen dutela hetan den becembatean, eta escarniotara emaiten dutela. 7 Ecen gainera ethorten çayón vria maiz edaten duen lurrac eta lancen duteney belhar sasoinezcoric ekarten drauenac, recebitzen du benedictione laincoaganic: 8 Bainan elhorri eta kardu ekarten duena, reprobata da eta maledictionaren hurbil, ceinen fina erre içatera beha baitago. 9 Bainan seguratzen gara çueçaz den becembatean, maitéac, gauça hobez, eta saluamenduarequin eguitenago denez: hunela minço bagare ere. 10 Ecen laincoa ezta iniusto, ahanz daquión çuen obrá eta haren icenera eracutsi vkan duçuen trabailluzco charitatea, sainduey aiuta eguin eta eguiten draueçen becembatean. 11 Bainan desir dugu çuetaric batbederac artha bera eracuts deçan, sperançaren segurança bethecotzat finerano: 12 Notchalent eguin etzaitezzençat, baina fedez eta patientiaz promessac heretatzent dituztenén imitaçale. 13 Ecen Abrahami promes eguin ceraucanean laincoac, ceren berce handiagoz ecin iura baitzeçaqueen, iura ceçan berarçaz, 14 Cioela, Segur benedicatuz benedicaturen aut, eta multiplicatuz multiplicaturen aut. 15 Eta hala patientqui iguriquiric recebitu vkan du promessa. 16 Ecen guionéc berac baino handiagoz iuratzen duté. eta confirmationetaco iuramendua, differentia guciaren finetan

eduquiten duté. 17 Gauça hunetan laincoac abundosquiago promeseco herederoey bere conseilluaren fermetate mutha ecin daitequena eracutsi nahiz, iuramenduz seguratu vkan du: 18 Bi gauça mutha ecin daitezquenez (ceinétan impossible baita laincoac gueçcuric erran duen) consolatione segura dugunçát, recrusa dugunóc proposatu içan çaicun sperançaren vkaitera: 19 Cein baitaducagu arimaren angura segurbat eta fermubat beçala, eta vela barnean diradenetarano sartzen den-bat beçala. 20 Non Iesus aitzindari guregatic sarthu içan baita Melchisedec-en façoinera Sacrificadore subirano eternalqui egun içanic. (aión g165)

7 Ecen Melchisedech haur cen Salemgo regue, lainco subiranoaren Sacrificadore, cein bidera ilki içan baitzayón Abrahami haur reguén deseguitetic itzultzen cela, eta harc ceçan benedica: 2 Hari hamarrena-ere gauça gucieteric parti cieçón Abrahamec: eta lehenic hura da interpretatzien iustitiazco regue, eta guero Salemgo regue-ere: cein erran nahi baita baquezco regue: 3 Aita gabe, ama gabe, leinu gabe: eztuelaric egunén hatseric, ez vicitzearen finic: baina laincoaren Semearen irudico egun içanic, dago Sacrificadore eternalqui. 4 Considera eçaque bada cein handi egun içan den haur, ceini Abraham patriarchac despulilletaco hamarrena-ere eman baitzieçon. 5 Eta Leuiren semetaric diradenéc Sacrificadoregoa dutelaric, manua baduté populuaganic hamarrenaren hartzeco Leguearen araez, erran nahi baita, bere anayetaric, Abrahamen guerruncetic ilki içan badirade-ere. 6 Bainan hec diraden leinu bereco contatzten eztenac, hamarrena hartu vkan du Abrahamanic, eta promessac cituena benedicatu vkan du. 7 Eta contradictioneric batre gabe chipién dena guehién denaz benedicatzen da. 8 Eta hemen hiltzen diraden guicôneç hamarrenac hartzent dituztē: baina han vici dela testimoniage duenac hartzent ditu. 9 Eta (hunela minça nadin) Abrahamtan detchematu içan da Leui bera-ere, ceinec hamarrenac hartzent ohi baititu. 10 Ecen hura oraino bere aitaren guerruncean cen, Melchisedec Abrahami bidera ilki içan çayonean. 11 Beraz baldin perfectionea Sacrificadoregoa Leuiticoan içan baliz (ecen populuac Leguea haren azpian recebitu vkan du) cer behar cen goitiric berce Sacrificadorebat Melchisedech-en façoinera altcha ledin, eta ezladin Aaronen façoinera erran? 12 Ecen Sacrificadoregoen officioa cambiatu içanic, necessario da Leguearen cambioare egun dadiñ. 13 Ecen gauça hauc norçaz erraiten baitirade hura berce leinuri appartenitzen çayó, cein leinutaric nehorc ezpaitu aldarea cerbitzatu vkan. 14 Ecen claro da Iudaren leinutic ilki içan dela gure launa, cein leinutan ezpaitu Moysesec Sacrificadoregoaz deus erran. 15 Eta are haur da claroago, ceren Melchisedech-en façoinera ilkiten baita berce Sacrificadorebat: 16 Cein ezpaita Sacrificadore egun içan manamendu carnaleco Leguearen araez, baina vicitze immortaleco puissançaren araez. 17 Ecen testificaltzten du hunela, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera. (aión g165) 18 Ecen aitzineco manamendua abolitzen da bere debilitateagatic eta probetchu gabeagatic. 19 Ecen eztu deus perfectionetara eraman vkan Legueac: baina içan da sperança hobeagoren preparationebat ceinez hurbiltzen baicara laincoagana. 20

Eta iuramendu gabe içan eztén becembatean (ecen berceac iuramendu gabe Sacrificadore egun içan dirade. 21 Bainan haur iuramendurequin, hari erran vkan draucanaz, Iuratu vkan dic launac, eta etziyáoc dolturen, Hi aiz Sacrificadore eternalqui Melchisedech-en façoinera) (aión g165) 22 Hambatenaz alliança hobeagoren fiadore egun içan da Iesus. 23 Eta Sacrificadorez den becembatean, anhitz egun içan dirade, ceren herioaz empatchatzen baitziraden egoitera. 24 Bainan hunec, ceren eternalqui egoiten baita, Sacrificadoregoa perpetualbat du. (aión g165) 25 Eta halacotz salua-ere perfectoqui ahal ditzaque, harçaz laincoagana hurbiltzen diradenac, bethi vici delaric hecgatic ararteko içateco. 26 Ecen beharra guenduen halaco Sacrificadore subiranobat guenduen, saindua, innocenta, macularic gabea, bekatoretaric separatua, ceruäc baino gorago altchatua: 27 Ceinec ezluen beharric egun oroz, berce Sacrificadore subiranoéc beçala, lehenic bere bekatuacgatic sacrificioric offrendatu, guero populuarenacgatic: ecen haur behingoaz egun vkan du bere buruä offrendaturic. 28 Ecen Legueac Sacrificadore subirano ordenatzen ditu guicón infirmoac: baina iuramendu hitz Leguearen ondoocoac, ordenatzen du Seme eternalqui sanctificatua. (aión g165)

8 Bada erraiten ditugun gaucén sommarioa haur da, Halaco sacrificadore subiranobat dugula, cein iarria baita laincoaren maiestateco thronoaren escuinean, ceruètan: 2 Sanctuarioco minstre eta eguiazco Tabernacleco, cein fintatu baitu launac, eta ez guicônan. 3 Ecen Sacrificadore subirano gucia donoén eta sacrificioén offrendatzeko ordenatzen da: bada, necessario da hunec-ere duen cerbait cer offrenda. 4 Ecen baldin lurrean baliz, Sacrificadore-ere ezliçateque, Leguearen araez donoac offrendatzten dituzten Sacrificadoreac irauten luqueiteno. 5 Ceinéc gauça celestialén patroina eta itzala cerbitzatzen baitute, Moysesi diuinoqui ihardetsi içan çayón beçala Tabernaclea acabatu behar çuelean, Bada ikussac (dio) egun ditzán gauça guciac mendian eracutsi içan çayán patroinaren araura. 6 Bainan oraino gure Sacrificadore subiranoac ministerio excellentagoa obtenitu vkan du, cembatenaz Alliança hobeago baten ararteko baita, cein promes hobeagoén gainean ordenatu içan baita. 7 Ecen baldin lehen hura deusen falta içan ezpaliz, bigarrenari etzaikeon bilhatu lekuric. 8 Ecen hec reprehenditzen dituelaric, dioste, Huná, ethorri dirade egunac, dio launac, complituren baitut Alliança berribat Israeleco etchearen gainean eta ludaco etchearen gainean. 9 Ez hayén aitequin egun vkan nuen Alliançaren araura, hayén escua hartu nuen egunean Egypteco lurretic idoqui nitzançát, ceren ezpaitirade hec ene Alliançan egon, eta nic menospiciatu vkan ditut hec, dio launac. 10 Ecen haur da egun hayén ontoan Israeleco etchearequin egunen dudan Alliançá, dio launac, Eçarriren ditut neure Legueac hayén adimenduan, eta hayén bihotzean ditut scribaturen: eta içanen naiz hayén lainco, eta hec içanen dirade ene populu. 11 Eta eztu iracatsiren batbederac bere hurcoa, ez batbederac bere anyea, dioela, Eçagut eçac launa: ecen eçaguturen nauté chipienetic hayén arteco handieneranoco guciéci. 12 Ecen amatigatua içanen naiz hayén iniquitatetara eta hayén bekatuetara, eta ezaiz guehiagoric orhoit içanen hayén iniquitatéz. 13 Berribat

erraiten duenean, çahartzen du lehena: eta çahartzen eta anciñotzen dena abolitu içateari hurbil dagoca.

9 Beraz bactien lehen Alliançac-ere cerbitzu diuinoaren ordenançáç, eta sanctuario mundanoa. **2** Ecen Tabernaclea edificatu içan da, diot, lehena ceinetan baitziraden candelera, eta mahaina, eta propositioneco oguiac, cein deitzen baita Leku sainduac. **3** Eta bigarren velaren ondoan cen Tabernaclea, Sainduén sainduac deitzen dena: **4** Vrherzco encenseratzea quelaric, eta Alliançaco Arká ossoqui vrrhez inguru estalia: ceinetan baitzén vrherzco pegarbat, non baitzén Manna, eta Aaronen cihor lilitu içan cena: eta Alliançaco Taulác. **5** Eta haren gainean gloriazzo Cherubinac ciraden Propitatorioi itzal eguiten ceraucatela, ezta gauça hauçaz orain particularqui minçatzeko mengoaric. **6** Eta gauça hauc hunela ordenatuac içanic, lehen Tabernaclean bethiere sartzen ciraden Sacrificadoreac cerbitzuan collplitzeagatic. **7** Bainha bigarrenean, vrthean behin Sacrificadore subiranoa bera sartzen cen, ez odol gaberic, cein offrendaten baitzuen bere buruägatic eta populuaen faltacgatic: **8** Harçaz declaratzen quela Spiritu sainduac, oraino etzela irequi sanctuarioro bidea, lehen tabernaclea oraino çutic egoiten ceno, cein baitzén dembora present hartaco figurá: **9** Ceinetan donoac eta sacrificioac offrendatzetan baitziraden, cerbitzua eguiten çuenaren conscientiá, ecin sanctifica ceçaquetelaric. **10** Solament ianhitaran, eta edaritan, eta ikutze diuersetan, eta ceremonia carnaletan, haur corregi çáitequeen demborarano ordenatuac: **11** Bainha Christ içateco ciraden onén Sacrificadore subirano ethorriric, Tabernacle handiago eta perfectoago batez, ez escuz eguinaz, erran nahi baita, ez creatione hunetacoz: **12** Eta ez aker edo aretze odolez, baina bere odol propriaz behin sarthu içan da leku sainduetan redempzione eternalala obtenturic. (aiónios g166) **13** Ecen baldin cecenén eta akerrén odolac, eta bigáren hauts barreyatuac, satsuac sanctificatzetan baditu haraguiaren puritateaz den becembatean: **14** Cembatez areago Christen odolac, ceinec Spiritu eternalaz bere buruä macularic gabe laincoari offrendatu baitrauca, chahuturen du obra hiletaric çuen conscientiá lainco viciaren cerbitzatzeko? (aiónios g166) **15** Eta halacotz da Testamentu berriaren ararteko, herioa artean iarriric, leheneco Testamentuaren azpian ciraden transgressionén redemptionsietan, deithuéc heretage eternaleco promessa recebi deçatençát. (aiónios g166) **16** Ecen testamenturic den lekuau, necessario da testamento egualearen herioa den. **17** Ecen testamentua hilétan confirmatu da, ikussiric ecen oraino eztuela balio testamento egualea vici deno. **18** Bada, lehena-ere ezta odolic gabe dedicatu içan. **19** Ecen iracurri cerautzanean manamendu guciak Leguearen araez Moysesec populu guciari, harturic aretzén eta akerrén odola vrarequin, eta escarlatan tintatu ilerequin eta hyssoparequin bay liburuä bay populu gicia ihizta citzan: **20** Ciuela, Haur da Iaincoac çuey ordenatu drauquen Testamentuko odola. **21** Guero Tabernaclea-ere halaber, eta cerbitzuko vnci guciak, odolez ihizta citzan. **22** Eta quasi gauça guciak Leguearen araez odolez purificatzetan dirade, eta odol issurrite gabe barkamenduric ezta eguiten. **23** Behar içan da beraz ceruètan diraden gauçen figurá, hunelaco gauça hauçaz purifica litecen, baina celestial berac purifica

ditecen hauc diraden baino sacrificio hobez. **24** Ecen Iesus ezta leku saindu escuz eguiñetan sarthu, cein baitziraden eguiazcoey iñardesten cerauecen figurá: baina ceruän beraean, orain Iaincoaren beguiñetarre aitzinean guregatik comparitzeko. **25** Bainha ez anhitzetan bere buruä offrenda deçançát, Sacrificadore subiranoa leku sainduetan vrthe guciaz berceren odolequin sartzen cen beçala. **26** (Bercela suffritu behar vkan çuqueen anhitzetan munduaren fundationeaz guerozotic) baina orain behin seculén consummationean, bekatuaren destructionetan, bere buruäzco sacrificioaz comparitu içan da. (aión g165) **27** Eta hala nola ordenatu baitzaye guiconey behin hiltzera, eta guero iugemendua: **28** Halaber Christ-ere behin offrendatu içanic anhitzten bekatuac aboli litzançát, berrizco aldiān bekatu gabe aguerturen çaye haren beguirea daudeney saluamendutacoz.

10 Ecen Legueac ethorteko ciraden onén itzala quelaric, ez gaucén imagina vicia, vrthe oroz ardura offrendatzetan cituzten sacrificio heçaz beréz, ethorten ciradenak iagoitic ecin sanctifica citzaqueen. **2** Bercela ala etziratequeen guelditu offrendatu içatetic, ikussiric ecen sacrificatzetan çutenéc behin purificatu içanic, bekutatoco conscientiaric batre guehiagoric etzuqueitela vkan? **3** Bada sacrificio hetan bacén vrthe oroz bekatuuen commemoratione arramberritubat. **4** Ecen impossible cen cecenén eta akerrén odolaz bekatuén kentzea. **5** Halacotz, munduan sartzean, dio, Sacrificioric ez offrendaric eztuc nahi vkan, baina gorputzbat appropriatu vkan drautaz niri. **6** Halaber holocaustac ez oblationea bekatuagatic etzaizquic placent içan: **7** Orduan erran vkan dut, Huná, ethorten nauc (liburuären hatsean scribatua da niçaz) eguin deçadan, o Iaincoa hire vorondatea: **8** Lehen erran çuenaren gainean. Sacrificioric ez offrendaric, ez holocaustic ez oblationeric bekatuagatic eztuc nahi vkan ez eztituc approbatu: (cein Leguearen araez offrendatzetan baitirade) orduan erran vkan du, Huná, ethorten nauc eguin deçadan, o Iaincoa, hire vorondatea. **9** Kentzen du beraz lehena, guerooca eçar deçançát. **10** Cein vorondatez sanctificatu içan baicara, Iesus Christen gorputzaren behingo oblationeaz. **11** Sacrificadore oroc bada assistitzen çuen egun oroz administratzetan eta maiz sacrificio berac offrendatzetan cituela, ceiné iagoitic bekatuac ecin ken baitzitzaqueizten: **12** Bainha haur sacrificio bakoitzbat bekatuagatic offrendaturic, eternalqui iarría da Iaincoaren escuinean. **13** Goitico denaren beguirea dagoelaric, haren etsayac haren oinén scabella eçar diteno. **14** Ecen oblatione bakoitz batez consecratu vkan ditu seculacotz sanctificatzetan diradenac. **15** Eta testificaltzetan drauqu Spiritu sainduac berac-ere: ecen aitzinetic erran duenaz gueroz, **16** Haur da egun hayén ontoan hequin eguiñen dudan alliançá, dio launac, Emanen ditut neure Legueac hayén bihotzeten, eta hayén adimenduetan hec ditut scribaturen: **17** Eta hayen bekatuéz eta iniquitatéz ez naiz guehiagoric orhoit içanen. **18** Bada gauça hauen barkamendua den lekuau, ezta guehiago oblationeric bekatuagatic. **19** Ikussiric bada, anayeáic, badugula libertate leku sainduetan sartzeko Iesusen odolaz, **20** Dedicatu draucun bide frescoan eta vician gaindi, veláz, erran nahi baita, bere haraguiaz: **21** Eta badugula Sacrificadore handibat Iaincoaren etchearen carguä duenik: **22** Goacen

eguiazco bihotzequin eta fedezco seguridadequin, conscientia gaichtotaric bihotzac chahuturic: **23** Eta ikuciric gorputza vr chahuz, daducagun gure sperançaren confessionea variatu gabe (ecen fidel da promettatu duena) **24** Eta gogoa demogun elkarri charitatera eta obra onetara incitatzeko: **25** Vtizten eztugularic gure congregationea, batzuc costuma duten beçala, baina exhortatzen dugularic elkar: eta haur hambatenaz guehiago cembatenaz baitacussaüe hurbiltzen dela egun hura. **26** Ecen baldin iaquiara bekatu badaguigu eguiaren eçagutzea recebituz guerozic, ezta guehiago sacrificioric bekatuacgatic guelditzen: **27** Bainan iudicioaren beguira egoite terriblebat, eta suaren furia aduersarioac iretsiren dituen-bat. **28** Baldin cembeitec menospreciatu balu Moysesen Legua, misericordiaric batre gabe, biguen edo hiruren testimoniagetic hiltzen cen. **29** Cembatez vste duque tormenta borthitzagoa merecitu duqueela, laincoaren Semea oinén azpian eçarri vkan duqueenac, eta alliançaco odola, ceinez sanctificatu baitzén, profanotan estimatu duqueenac: eta gratiazco Spirituari iniuria eguien draueonac? **30** Ecen badaçagugu erran duena, Ene da mendecatzea, nic rendaturen dut, dio launac. Eta berriz, launac iugeaturen du bere popula. **31** Gauça horriblea da lainco viciaren escuetara erorlea. **32** Orhoit çatezte aitzineco egunéz, ceinetan illuminatu içan cinetenaz guerozic, afflictionezco combat handi suffritu vkan baituüe: **33** Alde batetic gucién monstrançatan escarnioz eta tribulationez eçarri içan çarete: eta berce aldetic statu hartan erabilten ciradenenén lagun eguien içan çaretenean. **34** Ecen ene estcaduretaco afflictionean-ere participant eguien içan çarete, eta quen onén galtzea bozcariorequin recebitu vkan duque: cinaquitelaric ceuroc baithan onhassun hobebat duçuela ceruëtan, eta permanent denic. **35** Ezteçäquela bada iraitz quen confidancá, ceinec baiitu recompensa handia. **36** Ecen patientia behar duque, laincoaren vorondatea eguien duqueünean promessa recebi deçaüençát. **37** Ecen oraino dembora appuro appurtobat, eta ethorteco dena ethorriren da, eta eztu beranthuren. **38** Eta iustoa fedez vicico da: baina baldin cembeit apparta badadi, eztu ene arimác hartin placeric hartzten. **39** Bainan gu ezgara perditionetara appartatzen garenac, baina fedeari iarreiüiten guiaizquionac arimaren saluamendutan.

11 Bada, fedea da nehor sperançatan den gaucén fundamenta, eta ikusten eztiraden gauçág eracusten diituena. **2** Ecen harçaz aitzinecoec testimoniage vkan duté. **3** Fedez aditzen dugu laincoaren hitzaz mundua eguien içan dela: gauça inuisiblén demonstratione egui ledinçát. (*aión g165*) **4** Abelec fedez Caineb baino sacrificio excellentagoa laincoari offrendatu vkan drauca: cein fedez testimoniage obtenuit vkan baiu iusto cela, ceren laincoac haren donoéz testificalent baitzuen: eta oraino fede harçaz hil delaric minço da. **5** Fedez Henoch eraman içan da, herioa iku ezleçançát: eta ezta eriden içan, ceren eraman baitzuen laincoac: ecen eraman cedin baino lehen, testimoniage vkan ceçan laincoaren gogaraco içan cela: **6** Bada impossible da fede gabe haren gogaraco içatea: ecen laincoagana ethorten denac, behar da sinhets deçan ecen laincoa badela, eta hura bilhatzen dutenén recompensaçale dela. **7** Fedez Noéc, diuinoqui auertitu içanic

oraino ikusten etziraden gaucéz, beldurturic, appresta ceçan arká bere familiaren saluatzeo: cein arkaz condemna baitzeçan mundua: eta egui cedin fedearen arauuez den iustitaren heredero. **8** Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioiten cen etzaquilaric. **9** Fedez egon cedin promettatu içan çayón lurrean bercerenean beçala, tabernacletan egoiten cela Isaac-equin eta Iacob-equin promes beraren herederoquidequin. **10** Ecen ciuitate fundament-dunaren beguira cegoen ceinen eguilea eta fundaçalea baita laincoa. **11** Fedez Sarac-ere hacieren concebitzeco indarra recebi ceçan, eta adinetic lekora erdi cedin, ceren estima baitzeçan hari promes egui ceraucana fidel cela. **12** Eta halacozt batetaric (etare ia hilaganic) sorthu içan da gende handi ceruco içarrac beçala, eta itsas costaco conta ecin daiten sablea beçala. **13** Fedean hauc gucioc hil içan dirade promessac recebitu gabe: baina vrrundanic hec ikussiric eta sinhetsiric eta salutaturic, eta aithorturic ecen arrotz eta estrangér ciradela lurrean. **14** Ecen gauça hauc erraiten dituztenéc, claroqui eracusten dute ecen bere herriaren ondoan dabiltzala. **15** Eta segur, baldin harçaz orhoit içan balirade ceinetaric ilki içan baitziraden, itzultzeco dembora baçuten: **16** Bainan orain hobeagobat desiratzen duté, erran nahi baita celestiala: hunegatic laincoari berari-ere etzayó laido hayén lainco deitzera, ecen preparatu cerauen ciuitatebat. **17** Fedez offrenda ceçan Abrahamec Isaac, enseyatú içan cenean, eta seme bakoitzu offrenda ceçan, promessac recebitu vkan cituenac: **18** (Ceini erran içan baitzayón, Isaactan deithuren çaic hacia) **19** Estimaturic ecen laincoac hiletaric-ere resuscita ahal leçaquela: nondic are hura conformitatez recura baitzeçan. **20** Fedez, ethorteco ciraden gaucéz benedica citzan Isaac-ec Iacob eta Esau. **21** Fedez, Iacob-ec hiltzean Iosephen semetaric batbedera benedica ceçan: eta adora ceçan bere makila buru gainean bermaturic. **22** Fedez, Iosephek hiltzean egui ceçan mentione Israeleco haourrén ilkiteaz: eta bere heçurréz manamendu eman ceçan. **23** Fedez, Moyses sorthu içan cenean, gorde içan cen bere ahaidéz hirur hilebethez, ceren haour ederra baitzaczussaten, eta ezpaitziraden beldur Regueren ordenançaren. **24** Fedez, Moysesec ia handituric refusa ceçan Pharaonen alabaren seme deithu içatera: **25** Hautatzanago çuela laincoaren popularequin affligitu içatera, ecen ez dembora guti batetacotz bekatuco atsegünén vkitera: **26** Abrastassun handiago estimaturic Christen iniuriá, ecen ez Egypten ciraden thesaurac, ecen recompensara beha cegoen. **27** Fedez vtzi ceçan Egypte, Regueren hiraren beldurric gabe: ecen inuisible dena ikusten balu beçala, fermu eduqui ceçan. **28** Fedez eguien citzan Bazcoa eta odol issurtzea: lehen sorthuac deseguiten cituenac, hec hunquí ezlitzançát. **29** Fedez Iragan ceçaten itsas gorria leyhorrez beçala: cein gauça enseyatür, Egyptianoac hundatu içan baitziraden. **30** Fedez Ierichoco murruac eror citecen, çazpi egunez inguratuac egonic. **31** Fedez, Rahab paillardá etzedin gal incredulequin batean, espiác baquerequin ostatuz recebitu vkan cituenean. **32** Eta cer erranen dut guehiago? ecen dembora faltaturen çait, contatu nahi badut Gedeonez, eta Barac-ez, eta Samsonez, eta lephthez, eta Dauid-ez, eta Samuelez, eta Prophetez: **33** Ceinéc fedez

combatitu vkan baitituzte resumá, fedez eguin vkan duté iustitia obtenitu vkan dituzte promessac, boçatu lehoinén ahoac, **34** Iraungui suaren indarra, itzuri içan çazte ezpata ahoey, sendo eguin içan dirade erietaric, borthitz eguin içan dirade guerlán, estrangerén campoac ihessitan irion dituzté, **35** Emaztéc recebitu vkan dituzte resurrectionez bere hilac: eta batzu hedatu içan dirade, deliuratu içatera conturic eguiten etzutelaric resurrectione hobebat obteni lecetençát. **36** Eta berceac phorogatu içan dirade escarnioz eta vkaldiz, bayeta guehiago estecaduraz eta presoindegui: **37** Lapidatu içan dirade, segatu içan dirade, tentatu içan dirade, ezpata herioz hil içan dirade: hara huna ebili içan dirade ardi eta ahunz larruz veztituric, abandonnaturic, affligituric, tormentaturic. **38** Eta ezpaitzén mundua hayén digne: desertuetan errebelatuac çabiltzala eta mendietan eta lecetan eta lur çulhoetan. **39** Eta hauc guciéc fedez testimonioa obtenuituric, eztuté recebitu vkan promessa: **40** laincoac cerbait hoberic guretaco probedituric, gu gabe perfectionetara ethor ezlitecençát.

12 Gu-ere bada, hain testimoniozco hodey handiac inguratzenean gaituenaz gueroz, carga gacia, eta gu errachqui trabatzzen gaituen bekatua egotziric, constantqui garreitan proposatu içan çaicun lasterrari: **2** Beha gaudelaric fedearen capitainagana eta, complícaleagan, Iesusgana: ceinec escutan çuen bozcaroaren orde suffritu vkan baitu crutzea, ahalquea menospreciaturic, eta laincoaren thronoaren escuinean iarri içan da. **3** Considera eçaue bada diligentqui nor den halaco contradictionea bere buruären contra bekatoretaric suffritu vkan duena, çuen gogoetan faltaturic akit etaiteztençát. **4** Oraino eztuque odolerano resistitu vkan, bekatuaren contra combatitzen çaretela: **5** Eta ahanci çaiçue exhortationea, ceinec çuey haourrey beçala erraiten baitraue, Ene haorrá, ezteçála menosprecia launaren gaztiugu, eta eztaquíala gogoa falta harçaz corregitzen aicenean. **6** Ecen maite duena launac gaztigatzen dic, eta recebitzen duen haour gacia cehatzen dic. **7** Baldin gaztigamenduric suffritzen baduque, laincoa bere haourrey anço presentatzenean çaiçue: ecen cein da haourra aitác gaztigatzen eztuena? **8** Bada baldin gaztigamendu gabe baçarete, ceinetan participant baitirade guciak, beraz bastard çarete eta ez seme. **9** Eta gure gorputzén aitác gaztigari vkan ditugu, eta reuerentiatan eduqui ditugu: ezgaitzaitza spirituén Aitari vnguiz sujetago içanen, eta vicico baicara? **10** Ecen hec egun gutitacoz, bery irudi çayen beçala, gaztigatzen guentuztén: baina hunec gure probetchutan, haren saindutassunean participant garençát. **11** Bada gaztigu guciak ordu berean eztiridi bozcariotaco dela, aitzitic tristitiatoco: baina guero iustitiazco fructu baquezcoa rendatzen draue harçaz exercitatu dirateney. **12** Goititzue bada çuen escu lachoac, eta çuen belhaun iunctura partituan chuchent itzaue: **13** Eta bidesca chuchenac eguin ietzeçue çuen oiney: maingu den gauçá bidetic aldara eztadinçát, bainaitzitic sendo dadin. **14** Baqueari çarreitzate gaciequin, eta saindutassunari, cein gabe nehorc ezpaitu launa ikussiren. **15** Gogoatzen duçuelaric nehor aldara eztadin laincoaren gratiatic: cembeit erro karmin goiti ialguiten denec trubla etzaitzençát: eta anhitz harçaz satsu eztitecençát. **16** Eztén nehor paillard edo profano, Esau beçala, ceinec vianda batetan sal baitzeçan

bere lehen sortzezco primeçá. **17** Ecen badaquique are guero heretatzeco benedictionea desiratzen çuelaric, refusus içan dela: ecen etzeçan eriden penitentiataco lekuric, nigar vrirequin benedictionearen escatu içan bacen-ere. **18** Ecen etzarete ethorri escuz hunqui ahal daitequeen mendi batetara, ez erratzen den sura, ez haice buhumbara, ez lanhora eta tempestatera, **19** Eta trompetta soinura eta hitzén vozera, cein ençun vkan çutenéc, requeri baitzeçaten guehiagor ezlaquién dreça hitza. **20** (Ecen manatzen cena ecin suffri ceçaqueten, cein baitzen, Baldin abre batec-ere mendia hunqui badeça, lapidaturen da edo gueciaz iraganen da. **21** Eta Moysesec (hambat cen terrible eracusten cena) erran ceçan, Icitu naiz eta ikaratu) **22** Baino ethorri içan çarete Siongo mendira, eta lainco viciaren ciuitatera, Ierusalem celestialera, eta Aingueruén anhitz millataco compainiari, **23** Eta ceruétan scribatuc diraden lehen sorthuéen congregationera, eta gucién iuge den laincoagana, eta iusto sanctificatuen spirituetara: **24** Eta Iesusgana alliança berrico Ararteoagana, eta Abelenac baino gauça hobeac erraiten dituen odol issurira. **25** Beguirauque refusa ezteçaüen minço dena: ecen baldin itzuri içan ezpadirade laincoaren icenean minço cena menospreciatzen çutenac lurrean, gu anhitez guehiago punituren gara, baldin cerutic minço denaganic erauz bagaitez. **26** Ceinen vozac orduan higui baitzeçan lurra: baina orain denuntiati vkan du, dioela, Oraino behin nic higuituren dut ez solament lurra, baina ceruà-ere. **27** Eta hitz hunec Oraino behin, declaratzen du fermu eztiraden gaucen, hala nola escuz eguin diradenen deseguitea: fermu diradenac daudecençat. **28** Hunegatic higui ecin daitequeen resumá hartzen dugularic, daducagun gratiá, ceinez hala cerbitza baiteçaquegu laincoa non haren gogaraco baiquirate, reuerentiariequin eta beldurrequin. **29** Ecen gure laincoa su consumitzen duen-bat da.

13 Charitate fraternala egon bedi. **2** Hospitalitatea eztaquíuela ahanz: ecen harçaz batzuc etzaquitelaric ostattuz recebitu vkan dituzte Aingueruäc. **3** Çaretén orhoit presoneréz, hequin presoner bacinete beçala: affligitzen diradenez, ceuroc-ere gorputzez affligitzen bacinete beçala. **4** Honorable da gucién artean ezconçá, eta ohe macula gabea: baina paillartac eta adulteroac iugeaturen diu laincoac. **5** Çuen conditioneac bire auaritia gabe, çareten content presentecóez: ecen erran vkan du berac, Ezaut vtziren, eta ezaut abandonnituren. **6** Hala non segurançaequin erran ahal baiteçaquegu, launa ene aiutaçale, eznaiz beldur içanen guïçonac ahal daididan gauçaren. **7** Çareten orhoit çuen guidaçaléz, laincoaren hitza declaratu vkan drauçuenéz, ceinén fedea imitatzen baituque, consideratzen duçuelaric ceric içan den hayén conuersationearen fina. **8** Jesus Christ atzo içan dena eta egun, hora bera da eternalqui-ere. (aión g165) **9** Doctrina diuersez eta estrangerez etzaitezstela hara huna erabil: ecen on da bihotza gratiaz confirma dadin, ez viandéz, ceinétan ezpaitute probetchuric vkan applicatu içan diradenéc. **10** Badugu aldarebat ceinataric iateco çucenic ezpaitute Tabernaclea cerbitzatzen dutenéc. **11** Ecen abrén gorputzac, ceinén odola ekarten baita bekatuagatic sanctuariora Sacrificadore subiranoaz, erratzen dirade tendetaric lekora. **12** Halacotz Iesusec-ere, sanctifica

leçançat popula bere-odolaz, suffritu vkan du portaleaz campotic. **13** Ilki gaitecen bada haren gana tendetaric lekora haren ignominia ekarten dugula. **14** Ecen eztugu hemen ciuitate permanentic: baina ethorteco denaren ondoan gabiltza. **15** Harçaz bada offrenda dieçogun ardura laincoari, laudoriozco sacrificio, erran nahi baita, haren icena confessatzen duten ezpainén fructua. **16** Bada beneficentia eta communicationea eztaquizquiçuela ahanz: ecen halaco sacrificioéz placer hartzen du laincoac. **17** Obeditzaçue çuen guidaçaleac, eta susmetti çaquitztéz ecen hec veillatzen duté çuen arimacgatic, contu rendatu behar dutenec beçala: eguiten dutena alegueraqui equin deçatençat, eta ez gogoz garaitic: ecen hura ezlîçateque çuen probetchutan. **18** Othoitz equiçue guregatic: ecen asseguratzan gara conscientia ona dugula, desiratzan dugularic gauça gucietan honestqui conuersatzera. **19** Eta hambatez guehiago othoitz eguiten drauquet haur daguiçuen, sarriago restitui naquïuençát. **20** lainco baquezcoac bada (ceinec hiletaric itzul eraci baitu ardién Artzain handia alliança eternalezco odolaz, Iesus Christ gure launa) (**aiōnios g166**) **21** Confirma çaitzatela obra on orotan, bere vorondatearen eguitera, eguiten duelaric çuetan haren aitzinean placent datenic, Iesus Christez, ceini gloria secula seculacotz. Amen. (**aiōn g165**) **22** Halaber othoitz eguiten drauquet, anayeáic, suffri eçaçue exhortationetaco hitza: ecen hitz gutitan scribatu drauquet. **23** laquiçue gure anaye Timotheo largatu içan dela, ceinequin (baldin sarri badator) ikussiren baitzaituztet. **24** Salutitzäçue çuen guidaçale guciac, eta saindu guciac. Salutatzen çaituztéz Italiaocoec. **25** Gratia dela çequin gucioquin. Amen.

Santiago

1 IACQVES laincoaren eta Jesus Christ launaren cerbitzariac, hamabi leinu barreyatuey, salutatione. **2** Ene anayeá, bozario perfectotan educaue tentatione diuersetara eror çaitetzenean: **3** Daquicuelaric ecen çuen fedearen phorogançá patientia engendratzen duela. **4** Bainan patientiá obra perfectoabiu, perfect eta integro çaretençat, deusen falta etzaretelaric. **5** Eta baldin çuetaric cembeitec sapientia faltaric badu, esca bequió laincoari, ceinec emaiten baitraue guciey benignoqui, eta ez reprochatzen: eta emanen çayó. **6** Bainan federequin esca bedi, batre dudatzen eztuela: ecen dudatzen duena, haiceaz erabilten eta tormentatzen den itsas bagaren pare da. **7** Ezteçala bada estima guion harc deus launaganic recebituren duela: **8** Guiçon gogo doblatacoa, inconstant da bere bide gucietañ. **9** Gloria bedi bada anaye conditione bachotacaoa bere goratassunean: **10** Bainan abrats dena, gloria bedi bere bachotassunean: ecen belhar lilia beçala iraganen da. **11** Ecen nola iguzquia beroarequin goratu eta, erre baita belharra, eta haren lilia erori, eta haren irudi ederra galdu: hala abratsa-ere bere bide gucietañ chimalduren da. **12** Dahatsu da tentatione suffritzen duen guionca: ecen phorogatu datenean recebituren duque, launac hura maite duteney promettatu drauen vitezeco coroá. **13** Nehorc, tentatzen denean, ezterraña laincoaz tentatzen dela: ecen laincoa ecin tenta daite gaizquiz, eta nehor eztu tentatzen. **14** Bainan batbedera tentatzen da bere guthicia propriañ tiratzen eta bazcatzen denean. **15** Guero guthiciá, concebitu duenean, ertzen da bekatuñ: eta bekatuñ acabatu denean, herio engendratzen du. **16** Etzaitezla abusa, ene anaye maiteá. **17** Donatione on oro, eta dohain perfect oro garaitic da arguién Aitaganic iausten dela, cein baithan ezpaita cambiamenduric, ez aldzaczco itzalic. **18** Harc bere vorondatez engendratu vkan gaitu eguiazco hitzaz, haren creaturetaco primitiáñ beçala guinençat. **19** Halacotz, ene anaye maiteá, biz guion gacia ençutera lehiati, berantcor minçatzeria, eta berantcor asserretzera. **20** Ecen guionaren asserreac laincoaren iustitiá eztu complitzen. **21** Halacotz, iraitziriz cithalqueria gacia eta malitiazco superfluitatea, emetassunequin recebi eçaue, çuetan landatu hitza, ceinec salua ahal baititzaque çuen arimá. **22** Eta çareten hitzaren eguale eta ez solament ençule, ceuron buruäc enganatzen dituçuela. **23** Ecen baldin norbeit hitzaren ençule bada eta ez eguale, hura mirailean bere beguitharte naturala consideratzen duen guionaren pare da. **24** Ecen consideratu vkan du bere buruä, eta ioan içan da, eta bertan ahance çayó nolaco cen. **25** Bainan miratu datena Legue perfectoan, cein baitha libertatezcoa, eta hartan perseueratu duqueena, ceren ezpaitate ençule ahanzcor içan, baina obraren eguale: hura dohatsu içanen da bere eguiñean. **26** Baldin cembeitec vste badu religioso dela çuen artean, bridatzen eztuelaric bere mihiña, baina bere bihotza enganatzen duelaric, halacoaren religionea vano da. **27** Religione pura eta macula gabea lainco eta Aita baithan, haur da, çurtzén eta emazte alhargunén visitatzea bere tribulationetan: eta macula gabe bere buruären beguiratzea mundu hunetaric.

2 Ene anayeá, eztuçuela Jesus Christ gure laun gloriazcoaren fedea, personén acceptionerequin. **2** Ecen baldin sar badadi çuen congregationera guion-bat vrrhezco erhaztun-bat duela, preciosqui veztituric: eta sar dadin halaber edocein paubre charqui veztituric, **3** Eta ikartze duçuen preciosqui veztitua denagana, eta erran dieçoçuen hari, Hi iar adi hemen honestqui: eta paubreari derroquen, Hi ago çutic han, edo iar adi hemen ene scabella azpian: **4** Eztuçue differentia eguiñ vkan ceuroc baithan, eta eguiñ içan baitzarete pensamendu gaichtoezco iuge? **5** Ençue, ene anaye maiteá, eztitu laincoac elegitu mundu hunetaco paubreac fedez abrats içateco, eta hura maite duteney promettatu drauen resumaco heredero? **6** Bainan quec desohoratu vkan duçue paubrea. Ala abratsec etzaitutzet tyrannizatzen, eta etzaitutzet gortetara erekarten? **7** Eztute hec blasphematzan çuen gainean inuocatu içan den Icen ona? **8** Badaric-ere baldin Legue reala complitzen baduçue Scripturaren araura, cein baita, On eritziren draucac eure hurcoari eure buruäri beçala, vngui eguiten duçue: **9** Bainan baldin personén acceptioneric baduçue, bekatu eguiten duçue, eta reprehenditzen çarete Legueaz transgredicale beçala. **10** Ecen norc-ere Legue gacia beguiraturen baitu, eta punctu batetan faltaturen, gucietañ hoguendun da. **11** Ecen erran duenac, Eztuc adulteraturen, erran du halaber, Eztuc hilen. Bada baldin adulteratzen ezpaduc, baina hiltzen bay, Leguearen transgredicale eguiñ aiz. **12** Hala minça çatezte eta hala eguiñ nola libertatezco Legueaz iugeatu behar diradené. **13** Ecen condemnatione misericordia gabe eguiñen çayó misericordia eguiñ eztuequeenari: eta gloriatzen da misericordia condemnationearen contra. **14** Ene anayeá, cer probetchu, baldin norbeitec badarra fede baduela, eta obrác eztituen? ala fede harc hura salua ahal deçaque? **15** Eta baldin anayea edo arrebá billuciac badirade, eta peitu eguneco vitançaren: **16** Eta çuetaric cembeitec häy erran diecén, Çoazte baquerequin, bero çatezte eta asse çatezte: eta eztüngützequen gorputzaren necessario diraden gauçac, cer probetchu duqueite? **17** Hala fedea-ere, baldin obrác ezpaditu, hila da bere berez. **18** Bainan are erranen du edoceinec, Hic fedea duc, eta nic obrác citiat, eracuts ieçadac eure fedea eure obrác gabe, eta nic eracutsire drauat hiri neure obretaric neure fedea. **19** Hic sinhesten duc ecen laincobat dela: vngui eguiten duc: deabruet-ere sinhesten dié, eta ikara diabiltzac. **20** Bainan nahi duc iaquin, o guion vanoá, ecen fedea obrác gabe hila dela? **21** Gure aita Abraham eztu obretaric iustificatu içan, Isaac bere semea aldare gainean offrendat çueñean? **22** Badacussac nola fedea obratzen çuen haren obretan, eta obretaric fedea acabatu içan dela? **23** Eta complitu içan dela Scripturá dioela, Sinhetsi vkan du Abrahamec laincoa, eta imputatu içan çayó iustitiatara, eta laincoaren adisquide deithu içan da. **24** Badacussaque bada ecen obretaric iustificatzen dela guionca, eta ez fedetic solament? **25** Halaber Rahab paillarda-ere ala eztu obretaric iustificatu içan, recebitu ciuñean mandatariac, eta berce bidez idoqui ciuñean? **26** Ecen nola gorputza spiritu gabe hila baita, hala fedea-ere obrác gabe hila da.

3 Ene anayeá, etzaretelia magistru anhitz: daquicularic ecen condemnatione handiagoa recebituren dugula. **2** Ecen anhitz

gauçatan huts eguiten dugu gucié Baldin cembeitec hitzean huts eguiten ezpadu, hora guíon perfectoa da, eta bridatan eduqui ahal deçaque gorputz gucia-ere. 3 Huná, çamariey bridác ahoetara emaiten drauztegu obedi gaitzatençát, eta hayén gorputz gucia hara huna drabilagu: 4 Huná, barcác-ere, hain handi diradelaric, eta haice borthitzéz erabilten diradelaric, hara huna erabilten dirade gobernal chipito batez, norat-ere gobernaçalearen placerac nahi baitupe. 5 Hala mihiá-ere membro tipitobat da, eta gauça handiz vantatzen da: huná, su chipito batec cein egurte handia irachequiten duen. 6 Mihiá-ere subat da, eta iniquitatezco mundubat: hala diot mihiá ecarria dela gure membroén artean, ceinec maculatzen baitu gorputz gucia, eta irachequiten gure naturaren cursua, eta irachequia da gehennáz. (Geenna g1067) 7 Ecen bestién, eta chorién, eta suguén, eta itsassoco arrainén natura gucia hetzen da, eta heci içan da natura humanoaz: 8 Bainá mihiá eceinere guíconec ecin hez deçaque: ceba ecin daiten gaitzbat da poçoin mortalez bethea. 9 Harçaz benedicatzen dugu gure lainco eta Aita: eta harçaz maradicatzen ditugu laincoaren irudira egunico guíconac.

10 Aho ber-batetaric ilkiten da benedictione eta maledictione: Ezta behar, ene anayeá, hauc hunela egui ditecen. 11 Ala ithurri batec çulho beretic emaiten du dulcea eta mina? 12 Ala ficotze batec oliuaric ekar ahal deçaque, edo aihenac ficoric? hala ecin ekar deçaque ithurribatec-ere vr gaci eta gueça. 13 Nor da çuhur eta iaquinsu çuen artean? eracuts bitza conuersatione onez bere obrác, çuhurtziazco emetassunequin. 14 Eta baldin inuidia saminic baduque, eta tharritamenduric çuen bihotzeten, etzaitezela gloria, eta gueçurric ezterraçuela eguiaren contra. 15 Ecen çuhurtzia haur ezta garaitic iauten dena, baina da lurrecoa, sensuala eta deabruetzcoa. 16 Ecen non baita inuidiaric eta tharritamenduric, han nahastecamendu eta obra gaichto gucia. 17 Bainá garaitico çuhurtziá, lehenic da pur, guero baquezco, moderatu, maneioso, misericordiaz eta fructu onez bethea, distinctioneric gabea, hypocrisia gabea. 18 Eta iustitiazco fructua baquerequin ereiten çaye baquezcoéy.

4 Nondic guerlác eta guduac çuen artean? eza hemendic, diot, çuen voluptate çuen membroetan guerla eguiten dutenetaric? 2 Desiratzen duçue eta eztuçue vkaiten, inuidioso çarete eta bekaitz, eta ecin ardiets deçaqueçue: combatitzen çarete eta guerla eguiten duçue, baina eztuçue desiratzen duçuena, ceren ezpaiztarete escatzen. 3 Escatzen çarete eta eztuçue recebitzen: ceren gaizqui escatzon baitzarete, çuen voluptatetan despenda deçaquençát. 4 Adulteroác eta adulterác, eztaquique ecen munduarenam adisquidetassuna, laincoaren etsaytassun dela? nor-ere bada nahi içanen baita munduarequin adisquide, laincoaren etsay iartenda. 5 Ala vste duçue ecen Scripturác alferretan erraite duela, Inuidiatara aurthiten du çuetan habitatzen den spirituac? 6 Aitzitic du gratia handiagoa emaiten, halacotz dio, laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia emaiten. 7 Çareten bada suiet laincoaren, resisti ieçoque deabruari, eta ihes eguien du çuetaric. 8 Hurbil çaqitzatez laincoari, eta hurbilduren çaiçue: garbitzäue escuac, o bekatoréac, eta purificaitzaue bihotzac, o gogo doblatacocá. 9 Affligi çaitetez eta eguiçue lamentatione eta nigar: çuen irria

nigarretara conuerti bedi, eta çuen alegrançá tristitiatara. 10 Humilia çaitetez launaren aitzinean, eta goraturen çaitutzé. 11 Elkarren contra etzaitezela gaizqui minça, anayeá: anayearen contra minço denac, eta bere anyea condemnatzen duenac, Leguearen contra gaizqui erraite du, eta Leguea condemnatzen du: eta baldin Leguea condemnatzen baduc, ezaiz Leguearen eguiile, baina iuge. 12 Legue ecarlea bat da salua eta gal ahal deçaquena: hi nor aiz bercea iugeatzen duana? 13 Eya orain erraite duçuenác, Egun edo bihar ioanen gara hiri batetara, eta egonen gara han vrthebat, eta merkatalgoa eguienen dugu, eta irabaciren dugu: 14 Eztaquique laric bihamarunean cer içanen den: ecen cer da çuen vicia? ecen appur batetacotz aguertzen eta guero deseguiten den vaporebat da. 15 Erran behar cinduteren lekuau, Baldin launac nahi badu, eta vici bagara, eguienen dugu haur edo hora. 16 Bainá orain gloriatzen çarete çuen vanterietan: horlaco gloriatze gucia gaichto da. 17 Bada vngui eguiten daquianac eta ez eguiten, bekatu eguiten du.

5 Eya orain abratsác, nigar eguiçue, vrhubi eguiten duçuela çuen miseria helduren çaiçquienacgatic. 2 Çuen abrastassunac vsteldu dirade, çuen abillamenduac cerrenez betheac dirade. 3 Çuen vrrhea eta çuen cilharra herdoildu da, eta hayén herdoildurác testificaturen du çuen contra, eta harc ditu ianen çuen haraguiaç suac beçala: thesaurizatu duçue azquen egunetaco. 4 Huná, çuen landác errequeitatutu dituzten languilen alocairu çueçaz defraudatu içan dena, oihu dago, eta errequeitälén oihuac armadén launaren beharrietan sarthu dirade. 5 Deliciotan vici içan çarete lurraren gainean eta çuen atseguinac hartu vkan dituçue, eta çuen bihotzac ressasiatu vkan dituçue sacrificiato egunean beçala. 6 Condemnatu eta hil vkan duçue iustoia: eta eztraçue resistitzen. 7 Çareten bada patient, anayeá, launaren aduenimendurano. Huná, laboraria lurreco fructu preciosooaren beguiregoi den, patientqui haren beguire dagoela goiceco eta arratseco vria recebi deçaqueno. 8 Çareten patient çuec-ere eta confirmaitzaue çuen bihotzac: ecen launaren aduenimendua hurbil da. 9 Etzaitezela arrangura elkarren contra, anayeá, condemna etzaiteznençát: huná, iugea borthaitzinean dago. 10 Ene anayeá, har-itzaçue afflictionetaco eta patientiataco exemplutan Prophetác, cein minçatú baitirade launaren icenean. 11 Huná, dohatsu eduquiten ditugu afflictione suffritzen dutenac: lob-en patientiá ençun vkan duçue, eta launaren fina ikussi duçue, nola guciz misericordios den launa eta gogabera. 12 Bada gauça ororen aitzinetic, ene anayeá, iura eztetçäuela ez ceruáz, ez lurraz, ez edocein berce iuramenduz: baina biz çuen baya, Bay: eta çuen eza, Ez: condemnationetara eror etzaiteznençát. 13 Affligitzen da cembeit çuen artean? othoitz begui: bihotz aleguerataco da cembeit? canta beça. 14 Eri da cembeit çuen artean? erekar bitza Eliçaco ancianoac, eta othoitz beguité harengatic, vñctatzen dutela hura olioz launaren icenean. 15 Eta fedezco orationeac saluaturen du eria, eta eraiquiren du hura launac: eta baldin bekaturic eguien badu barkaturen çaiçquió. 16 Confessa ietzoçue batac berceari çuen faltác, eta othoitz eguiçue batac berceagatic, senda çaitetzençát: ecen anhitz balio du iustoaren efficaciorequin den orationeac. 17 Elias cen gu bay passionén suictionetaco guícona, eta

othoiztez othoitz eguin ceçan, ezlaguian vriric, eta etzeçan eguin viric luraren gainean hirur vrthez eta sey hilebethez. **18** Eta berriz othoitz eguin ceçan, eta ceruäc vri eman ceçan, eta lurrac bere fructua ekar ceçan. **19** Anayeác, baldin çuetaric cembeitec eguiatic errebelala badadi, eta hura conuerti badeça cembeitec, **20** laquin beça ecen conuerti eraci duqueenac bekatorebat bere bideco errebelamendutic, saluaturen duqueela arimabat heriotaric, eta bekatu mulçoa estaliren duqueela.

1 Pedro

1 PIERRISEC, Iesus Christen Apostoluac, Ponten, Galatian, Cappadocian, Asian, eta Bithinian gaindi barreyatuac caretentzera. **2** Iainco Aitaren prouidentiarena arauze Spirituaren sanctificationetan elegitu, obedizeco eta Iesus Christen odolaz ihiztatu iñateco: *Gratia eta baque multiplica daquiuela.* **3** Laudatu dela laincoa cein baita Iesus Christ gure launaren Aita, ceinec bere misericordia handiaz regeneratu vikan baiquaitu sperançaz visitara, Iesus Christen hiletarico resurrectioneaz, **4** Heretage corrompi ecin daitenera, ez macula, ez chimal, ceruètan çuençat̄ conservuatura, **5** laincoaren verthutean fedez beguiratzan caretetenonçat, azquen demborán reuelatu iñateco prest den saluamendutacotz. **6** Cein gauçatan alegueratzan baitzarete, dembora appurbat orain (baldu behar bada) tristetuac caretelaric tentatione diuersetan: **7** Çuen fedearen phorogançá vnguij preciosoagoa ecen ez vrrearea (cein galtzen baita eta halere suz phorogatz) eriden dadinçat̄, çuen laudoriotan eta gloriatan eta ohoretan dela, Iesus Christ aguer dadinean: **8** Cein ikussi eztuquelaric maite baitu: ceinetan orain ikusten eztuquelaric, baina sinhesten duquelaric, alegranza erran ecin daitenez eta gloriosoz alegueratzan baitzarete. **9** Eramaiten duquelaric çuen fedearen fina, cein baita, arimén saluamendua. **10** Saluamendu hunez informatu içan dirade, eta haur diligentqui bilhatu vikan duté, çuetara ethorteko cen gratiaz prophetizatu vikan duten Prophetéc. **11** Informatzen ciradelaric noizco edo cer demborataco Christen Spiritu prophetiazco hetan cenac declaratzen cituen Christi ethorteco çaiçcan suffrancá eta hayén ondoko gloriá: **12** Eta reuelatu içan çaye, ez bere buruey, baina guri administratzen cerauzquigutela orain çuey denuntiatu içan çaiçquiçuen gauçac çuey Euangelia predicatu drauçueçatenez, cerutic igorririko Spiritu sainduaz, cein gaucén contemplatzeko desira baitute Aingueruéc. **13** Halacotz çuen adimenduko guerruncea guerricaturic, sobrietaterequin, auçue perfectoqui sperançaz çuey presentatzan çaiçuen gratián Iesus Christ aguer daiteno. **14** Eta haur, haour obedientec beçala, çuen buruäc conformatzan eztituquelaric lehenago çuen ignorantian centutzten desiretara: **15** Bainha çuec deithu çaituztena saindu den beçala, çuec-ere caretentzera saindu çuen conuersatione orotan. **16** Halacotz da scribatua, Caretentzera saindu: ecen ni saindu naiz. **17** Eta baldu Aitatan inuocatzen badu, personén acceptanceeric gabe batbederaren obraren arauze iugeatzen duena, beldurrequin conuersa çaieteze çuen egoitza hunetaco demborón. **18** Daquiquelaric ecen redemitu içan caretela çuen conuersatione vano aitén ordenancetaric hartutic: ez gauça corruptiblez, nola baita, cilharrez edo vrrez: **19** Bainha Christen odol preciosoaz, bildots macula eta satsutassun gabe batenaz beçala: **20** Ia munduaren fundationea baino lehen ordenatuarenaz, baina azquen dembora hau tan manifestatua, çuengatic, **21** Eta harçaz sinhesten duçue hora hiletaric resuscitatu duen eta hari gloria eman draucan laincoa baithan, çuen fedea eta sperançaz laincoa baithan licençat. **22** Bada çuen arimác purificatu içanic, obedizten duçuela equia Spirituaz, anayetassunezco charitate fictione gabecorequin, bihotz chahuz elkarri on eritzoçue

affectionatuqu: **23** Regeneraturic ez haci corruptibleaz, baina incorruptibleaz, laincoaren hitz viaçaz, eta eternalqui egoiten denaz. (aiòn g165) **24** Ceren haragui gacia baita belharra beçala, eta guiconaren gloria gacia belhar lilia beçala: eyhartu da belharra, eta haren lilia erori: **25** Bainha launaren hitza badago eternalqui: eta haur da çuey euangelizatu içan çaiçuen hitza. (aiòn g165)

2 Beraz vtziric malitia gacia, eta enganio guciá, eta hypocrisiá, eta inuidiá, eta gaitzerraite guciak, **2** Desira eçaçue, haour heuraguic eztuela sorthuen ançora, adimenduzco eta enganio gabeko eznea, harçaz haz çaitetzençat. **3** Baldin dastatu badu, ecen benigno dela launa. **4** Harengana hurbiltzen caretelaric cein baita harri viaçia, guiconéz arbuyatua, baina laincoa baithan elegitueta eta preciosoa. **5** Çuec-ere harri vici anço edifica çaieteze, etche spiritual, Sacrificadoregoa saindu, Iesus Christez laincoaren gogaraco sacrificio spiritual offrendatzeko. **6** Halacotz contenitzen-ere da Scripturán, Huná, eçartentzut Sionen, har cantoin principala, elegitu eta preciosoa: eta hartan sinhesten duena ezta confus içanen. **7** Hurá da bada ohore çuen sinhesten duçuenón: baina sinhesten eztutenen, harri edificaçaléz arbuyatu vkan dutena cantoineco principal eguij içan da, eta behaztopamendutaco harri, eta trebucamendutaco harri. **8** Cein trebucatzen baitira de hitzaren contra desobedient diradelaric: hartaco ordenatu-ere dirade. **9** Bainha çuec çarete generatione elegitu, Sacrificadoregoa reala, gende saindua, populu acquisitua: ilhumbetic bere miragarritzko arguira deithu vkan çaituztenaren verthuteac denuntia ditzacuñençat. **10** Noizpait cinetenac ez populu, orain çarete laincoaren populu: çuec misericordia obtenitu etzendutenóz, orain misericordia obtenitu vkan duçue. **11** Maiteá, othoitz eguiten drauçuet, estrangeren eta bideazcoen ançora, beguira çaietezen haraguiren guthicitaric, ceinéz guerla eguiten baitute arimén contra: **12** Çuen conuersatione duquelaric honest Gentillén artean çueçaz gaizquiguiiez beçala minço diraden gaucetan, ikussi dituqueitzten obra onetaric glorifica deçatençat laincoa visitationeco egunean. **13** Çareten bada suiet gobernamendu humano guciaren launagatic: edo regueren, superioraren beçala: **14** Edo gobernadorén, harçaz igori içan diradenen beçala, gaizquiguién mendeziotan eta vnguiguién laudoriotan. **15** Ecen hunela da laincoaren vorondatea, vngui eguitez, guicon erhoén ignorantari ahoa boça dieçöquen: **16** Libertatetan çaretenec beçala, eta ez libertatea malitiaren estalquitan bacendute beçala, aitzitic laincoaren cerbitzariéc beçala. **17** Guciak ohoraitzaçue: anayetassunari on eritzoçue. Çareten laincoaren beldur. Regue ohora eçaçue. **18** Cerbitzariác, çareten beldur gúcirequin nabüssiën suiet, ez solament onén eta humanoén, baina dorpén-ere. **19** Ecen haur da gogaraco, baldu norbeitec laincoaganaco conscientiagatic fascheriaric suffritzen badu, iniustoqui suffritzen duelaric: **20** Ecen cer laudorio da, baldu falta eguinic buffetatzenten caretenean pairatzen badu, baina baldin vngui eguiten duquelaric eta affligitzen caretelaric pairatzen badu, haur da laincoaren gogaraco. **21** Ecen hunetacotzat̄ deithu içan çareto: ecen Christec-ere suffritu vkan du guregatic, guri exemplu vtzitzen draucula, haren

oin hatzey iarrei qui çaqiztençat: **22** Ceinec ezpaitu bekaturic eguiñ vkan, eta eceinere enganioric ezta eriden içan haren ahoan. **23** Ceinec inuriatzen cenean, ezpaitzuen iniuriatzen: gaizqui eguiten ceraucatenean, ezpaitzuen mehatchuric eguiten: baina remettitzen cen iustoqui iugeatzen duenagana. **24** Ceinec gure bekatuac ekarri vkan baititu bere gorputzean çur gainean: bekatuey hilic, iustitari vici guiaizquionçat: ceinen vkalduráz sendatu içan baitzarete. **25** Ecen ardi errebelatuac beçala cineten, baina orain conuertitu içan çarete çuen arimén Artzainagana eta Ipizpicuagana.

3 Halaber emazteac suiet diraden bere senharrén, baldineta batzu hitzaren desobedient badirade, emaztén conuersationeaz hitza gabe irabaz ditecençat, **2** Ikussi duqueitenean çuen conuersatione caste beldurrequin dena: **3** Ceiné ornamentiua eztén lekoreco bilo icurduratan, edo vrrhezco paramendutan, edo abillamenduetaco habitutan: **4** Baina bihotzeco guicon gordea, spiritu eme eta sossegu batetaco incorruptionean consistitzen dena, cein baita laincoaren aitzinean precioso. **5** Ecen hunela lehenago emazte sainda laincoa baithan sperança çutenac-ere appaincen ciraden, suiet ciradellaric bere senharrén: **6** Sarac Abraham obeditzen çuen beçala, hora iauñ deitzen çuela, ceinen alaba eguiñ içan baitzarete, vngui eguiten duçuela, eta eceinere iciapenen beldur etzaretela. **7** Senharrá, halaber conuersa eçaüe hequin discretqui emaztezco vnci fragilagoarequin beçala, ohore emaiten drauçaüela, elkarrekin vicitzeco gratiaren heredero quide-ere çaretenoc beçala, çuen orationeac empatcha eztitcençat. **8** Eta finalqui guciac çareten consentimendu batetaco eta compassione batetaco, fraternalqui onhetsle çaretelaric misericordioso, gratioso: **9** Gaitza gaitzagatic rendatzen eztuçuela edo iniuria inuriagatic, baina contraria, benedicatzen duçuela: daquicuelaric ecen hartara deithuac çaretela, benedictionezco heretagea possedi deçaçuençat. **10** Ecen nahi duenac onhetsi vicia, eta ikussi egun onac, beguiria beça bere mihiä gaitzetaryaric, eta bere ezpainac enganiores pronuntiatzetic: **11** Itzul bedi gaizquitic, eta begui vngui: bilha beça baquea, eta iarrei qui bequio hari. **12** Ecen launaren beguiac iustoén gainera beha daude, eta haren behariac hayén othoitzetara, eta launaren beguithartea da gaizquiac eguiten dituztenén gainean. **13** Eta nor da çuey calteric eguiñ drauçuna, baldin vnguiari baçarreitzate? **14** Baina baldin cerbait suffritzen baduçue vngui equinagatic, dohatsu çarete. Baina hayén beldurrez icit etzaitezela, ezeta trubla: **15** Aitzitic lainco launa sanctifica eçaüe çuen bihotzeten: eta çareten bethi prest ihardestera çuetan den sperançáz raçoin galde eguiten duen guciari, emetassunequin eta reuerentiariequin, **16** Conscientia ona duçuelaric: çuen contra gaizquigüilez beçala minço diraden gauçán, confus diradençat, çuen conuersatione Christ baithango ona calumniatzen dutenac. **17** Ecen hobe da vngui eguiten duçuela affligi çatezten, baldin laincoaren vorondateac hala nahi badu, ecen ez gaizqui eguiten duçuela. **18** Ecen Christecere behin bekatuagatic suffritu vkan du, iustoac iniustoacgatic: gu laincoagana eraman guençançat, haraguiz mortificaturic, baina viuifaturic Spirituaz. **19** Cein Spirituz carceleco spiritueyere partitürk predicatu vkan baitraue, **20** Lehenago desobedient

ciradeney, behin beha cegoenean laincoaren patientia Noeren egunetan, appaincen cenean arká: ceinetan gutiac, da iaquiteco, çortzi arima salua baitzitecen vrez: **21** Ceini orain ihardesten draucan baptismoaren figurac gu-ere saluatzen gaitu: ez haraguico satsutassunac chahutzen dituenac, baina conscientia onaren attestacioneac laincoaren aitzinean Iesus Christen resurrectioneaz: **22** Cein baita laincoaren escuinean, cerurát ioanic, ceini suiet eguiñ baitzaitza Aingueruác, eta puissançac eta verthuteac.

4 Bada Christec guregatic suffritu vkan duenaz gueroz haraguian, çuec-ere pensatze hunez beraz harma çatezte, nola haraguian suffritu duena bekatutaric cessatu den, **2** Guehiagoric ez guionén guthicién araura, baina laincoaren vorondatearen araura goitico haraguian den demborán vici dençat. **3** Ecen asco içateco çaicu ceren gure vicico dembora iraganean Gentilén vorondatea complitu dugun, conuersatzen guenduean insolentietan, guthiciétan, hordiquerietan, gormandicétan, edatétan, eta idolatria abominabletan. **4** Halacotz bere buruáç estranger iruditzen çaizté dissolutionezco insolentia berera hequin laster eguiten eztuçuenean, çuec gaitzerraten çaitutzela. **5** Ceiné contu rendaturen baitrauate vicién eta hilén iugeatzeco prest dagoenari. **6** Ecen hunetacotz hileyere euangelizatu içan çaye: condenna litecençat guionén araez, haraguiz: eta vici liraden laincoaren araez spirituz. **7** Bada gauça gucién fina hurbiltzen da. Çareten beraz sobre eta iratzarri othoitz eguitera: **8** Eta gauça gucién gainetic çuen artean charitate affectionezcoa duçuelaric: ecen charitateac estaliren du bekatuén anhitztassuna. **9** Çareten elkarren ostatuz recebíçale, murmurationeric gabe. **10** Batbederac dohaina recebitu duenaren araez bercey administra bieçé, laincoaren anhitz aldezco gratiaren dispensaçale onéc beçala. **11** Baldin norbeit minço bada, minça bedi laincoaren hitzéz beçala: baldin norbeit administratzem ari bada, administra beça laincoac administratzem duen puissançaren araura: gauça gucietañ glorifica dadinçat laincoa Iesus Christez, ceini gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) **12** Gucizco maiteác, ezcetçaüela estranio eriden, labean beçala çaretenean çuen phorogatzeagatic, cerbait gauça vste gaberic ethorten balitzeüe beçala: **13** Aitzitic Christen afflictionetan communicatzem duçuen becembatean, aleguera çatezte: haren gloriaren reuelationeare, atsegün hartzan duçuela aleguera çatezençat. **15** Bada çuetaric nehor eztadila affligi guicerhaile, edo ohoin, edo gaizquiguile, edo berceren onén guthiciozo beçala: **16** Baina baldin Christino beçala affligitzen bada etzayola laido, aitzitic glorifica beça laincoa alde harçaz. **17** Ecen ordu da has dadin iugemendua laincoaren etchetic: eta baldin lehenic gureganic hatsen bada, ceric içanen da laincoaren Euangelia obeditzen eztutén fina? **18** Eta baldin iustoia nequez saluatzen bada, infidela eta bekatorea non comparituren da? **19** Halacotz bada laincoaren vorondatez affligitzen diradenec, creaçale fidelari beçala bere arimác gommenda bietzote vngui equinéz.

5 Çuen artean diraden Ancianoey othoitz eguiten drauet nic, bainaiz hayén Ancianoquide: eta Christen afflictionen testimonio, eta manifestatzeco den glorián participant: **2**

Bazca eçaue laincoaren arthalde cargutan eman çaiçuena, harçaz artha duçuelaric, ez gogoz garaitic, baina gogotic: ez irabazte deshonestagatic, baina gogo prest batez. **3** Eta ez launaren heretagén gainean seignoriatzen bacendute beçala, baina arthaldearen exemplu çaratezten beçala. **4** Eta aguer dadinean Pastor principala recebituren duqueçue gloriazzo coroa incorruptiblea. **5** Halaber gazteác, çareten çaharrén suiet, eta guciac çareten bata bercearen suiet: çareten humilitatez barnetic appainduac: ecen laincoac vrgulutsuey resistitzen draue, eta humiley gratia eguiten. **6** Humilia çaitezte bada laincoaren escu botheretsuaren azpian, ordu datenean goiti çaitzatençat: **7** Çuen artha gucia haren gainera egoizten duçuela: ecen harc artha du çueçaz. **8** Çareten sobre, eta veilla eçaue, ecen çuen etsay deabrua, lehoin marrumalaribat beçala, çuen inguru dabilä, cein irets deçaqueen bilha: **9** Resisti ieçoçue fedez fermu çaretelaric: daquiquelaric ecen afflictione berac çuen anayén compainia mundoocoan complitzen diradela. **10** Bainan gratia guciaren laincoac, ceinec deithu baiquaitu bere gloria eternalera Iesus Christ launean, appurbat suffritu dugunean, compli confirma, fortifica eta finca çaitzatela. (*aiōnios g166*) **11** Hari gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (*aiōn g165*) **12** Syluano gure anaye, vste dudan becembatean, fidelarequin, laburqui scribatu drauquet: exhortatzan çaituztedalaric, eta testificatzen dudalaric haur dela laincoaren gratia eguiazcoa, çeineten baitzaudete. **13** Salutatzen çaituzte Babyloneco Eliça çequin batean elegituac, eta ene seme Marc-ec. **14** Saluta eçaue elkar charitatezco potez. Baquea dela çequin gucioquin, cein baitzarete Iesus Christean, Amen.

2 Pedro

1 SIMEON Pierriseic Iesus Christen cerbitzari eta Apostoluac, precio bereco fedea gure Iaincoaren eta Iesus Christ Saluadorearen iustitiaz gurequin obtenitu duteney: **2** Gratia eta baque multiplica daquiçuela Iaincoaren eta Iesus gure launaren eçagutzeaz: **3** Nola haren puissancea diuinoac eman baitrauzquigui vitzecoz eta pietatezko diraden gauça guciak, gu bere gloriara eta verthutera deithu gaituenaren eçagutzeaz: **4** Ceinéz promes handiac eta preciosoac eman içan baitzaizquigu, heçaz natura diuinoan participant egun çaitetzençat, munduan guthiciamenduz den corruptionetic. **5** Çuec- ere bada hunetara berera diligentia gucia ekárten duçuelaric eratcheque iecçoqüe gainera çuen fedeari verthute, eta verthuteari scientia: **6** Eta scientiarí temperantia, eta temperantiarí patientia, eta patientiarí pietatea: **7** Eta pietateari anayetassunezco onheriztear, eta anayetassunezco onherizteari charitatea. **8** Ecen baldin gauça hauc çuetan badirade, eta abundatzen badirade etzaituzte lacho ez fructu gabe vtziren Iesus Christ gure launaren eçagutzean. **9** Bainha gauça hauc eztituenta itsu da, deus vrrundanic eztacussalaric, ahancirc bere bekatu çaharretaric purificatu içan dela. **10** Halacotz, anayeáç, emplega çaitetze affectionatuqui çuen vocationearen eta electionearen fermu eguiten, ecen gauça hauc eguiten dituqüela, etzarete nehoizere eroriren. **11** Ecen hunela Iesus Christ gure launaren eta Saluadorearen resuma eternaleratco sartzea abundosqui administraturen çaiçue. (*aiōnios g166*) **12** Ecen gauça iustoia estimatzen dut, tabernacle hunetan naiceno, aduertimenduz çuen iratzartzea: **14** Daquidalaric ecen ene tabernacle hunen vtzitea sarri içanen dela, Iesus Christ gure launac declaratuer drautan beçala. **15** Bainha pena-ere eçarriren dut çuec ene parti ondoan gauça hauçaz mentione egun ahal deçaçuen. **16** Ecen eztrauçuegu eçagutzera eman Iesus Christ gure launaren botherea eta aduenimendua, fable artez desguisatuey iarreiquiz: baina gure beguiéz haren maiestatea ikussi dugunoc beçala: **17** Ecen recebitu vkan çuen lainco Aitaganic ohore eta gloria, hunelaco vozbat hari igorri içanic gloria magnificotic, Haur da ene Seme maitea, ceinetan neure atsegui ona hartzen baiut: **18** Eta guc voz cerutic igorri haur ençun vkan dugu, harequin batean guinadela mendi sainduan. **19** Eta badugu Prophetén hitz gúcizco fermua, ceini behatzeaz vngui eguiten baitue, leku ilhunetan arguitzen duen candela batı beçala, egunac arguitzen has deçaqueno, eta artiçarra ilki daiteno çuen bihotzetan. **20** Baldin lehenic aditzen baduçe haur, ecen Scripturaco prophetiaric batre etzela declaratione particulareracoric. **21** Ecen prophetiá etza guiçonén vorondatez ekarria içan lehenago: baina Spíritu sainduaz inspiraturic minçatu içan dirade Iaincoaren guiçon sainduac.

2 Bainha propheta falsuac-ere içan dirade populuañ artean, çuen artean-ere doctor falsuac içanen diraden beçala, ceinéc secretuqui sar eraciren baitituze perditionetaco sectác: eta hec redemitu dituen launa vkaturen baiuté, bere buruén gainera perditione lasterra erekarten duqueitaric. **2** Eta anhitz iarreiquiren çaye hayén insolentiey: ceineçaz eguiazco

bidea blasphematurén baita. **3** Halaco maneraz non auaritiaz enganiotaco hitzez merkatalgoa çueçaz eguien baituqueite: ceinén gainera condemnationeac ia aspaldidianic ezpaitu berancen, eta ceinén perditionea ezpaitatza lo. **4** Ecen baldin Iaincoac Aingueru bekatu egui vkan dutenac guppida vkan ezpaditu: baina ilhundurataco cadenéz abysmaturic liurat ukan ditu, iudicioco reseruaturic. (*Tartaroō g5020*) **5** Eta lehenagoco mundua eztu guppida vkan, baina Noe, iustitia trompettaria bera çortzigarren beguirat ukan du, dilubioa gaichtoen mundura erekarriric. **6** Eta Sodomaco eta Gomorrhaco ciuitateac ilhaunduric subuersionetara condemnatu vkan ditu, eta egui vkan du exemplu liraden gaichtoqui vici liradenén. **7** Eta Lot iustoia abominablén conuersatione dissolutionezcoaz fatigatua deliurat ukan du. **8** (Ecen iusto hunec hayén artean habitatzen celaric ikustez eta ençutez egunetik egunera tormentatzen quen bere bihotz iustoia, hayen obra gaichtoén causaz) **9** Badaqui launac fidelén temptationetaric deliuratzen: eta iniustioen iudicioco eguneko tormentatu diradençat reseruatzen: **10** Eta principalqui haraguari darreitzala, guthicia satsutara erorten diradenén eta guehientassuna menospreciatzen dutenén: hec audacioso eta bere buruéz pagu içanez, eztride beldur dignitatéz gaizqui minçatzeria. **11** Aingueruéc, indarrez eta puissançaz handiago badirade-ere, eztute hayén contra launaren aitzinean gaitzerraitezco sententiaric emaiten. **12** Bainha hauc, animal brutal bere sensualitateari darreitzanac beçala, hatzamaiteco eta deseguiteco eguiñac dirade, aditzen eztituzten gauçá vituperatzen dituztela, bere corruptione beraz deseguinen dirade: **13** Recebitzen dutela iniustitiazco saria, voluptatetan estimatzen dituztela egin orozco delicioac, thatchá eti maculáç, dostatzen diradela bere enganioetan çuequin banquetatuz. **14** Beguiac adulterioz betheac dituztela, eta bekatu eguitetic guelditzen eztaquitelá, arima inconstantac bazcatzen dituztela, bihotza auaritiatara exercitata dutela, maledictionezco haour diradela: **15** Bide cücena vtziric errebelatu içan dirade, Balaam Bosoren semearen bideari iarreiqui içanic, ceinec iniquitatezco sariari on eritzi baitzaraucan: eta bere iniquitateaz vençtu içan cen: **16** Ecen asto eme vtzarrico batec voz humanoz minçaturic reprimi çeçan Prophetaren frenesiá. **17** Hauc dirade ithurri vr gabeac, hodey haice buhumbaz erabilac, eta ilhumbezco lanhoa sculacotz beguiratzen çaye. (*questioned*) **18** Ecen vanitatezco propos guciz arrogantac pronuntiatzen dituztela bazcatzen dituzté haraguaren guthiciéz eta insolentíez, erroretan conuersatzen dutenataric eguiazqui ihes egui çutenac: **19** Libertate hæy promettatuz berac corruptionearen sclabo diradelaric, ecen norçaz nehor vençtu içan baita, hora haren sclabo egui içan da. **20** Ecen baldin mundoço satsutassunetaric retiratu diraden ondoan Iesus Christ launaren eta Saluadorearen eçagutzeaz, guciagatic-ere berriz hetan nahassiric vençut baditéz, hayén azquen conditionea lehena baino gaichtoago egui içan da. **21** Ecen hobe vkan çuqueiten iustitiazco bidea ez lutén eçagutu, ecen ez eçaguturic hura, eman içan çayen manamendu saindutic guibeleratzea: **22** Bainha hæy heldu içan çaye prouerbio eguiazcoz erraiten ohi dena, Ora itzuli içan da bere issurtze proprira: eta, Ahardi ikucia itzuli içan da istilera iraulzcatzera.

3 Maiteáć, ia bigarren epistola haur scribatzen drauquet, ceinez iratzartzen baitut aduertimenduz çuen adimendu chahua. **2** Orhoit caretencát Propheta saindúez aitzinetic erran içan diraden, hitzéz, eta gure manamendua, cein baicara launaren eta Saluadorearen Apostolu. **3** Haur lehenic daquicuelaric: ecen ethorríen diradela azqueneco egunetan truffariac, bere guthicia proprién araura ebitlen diradela. **4** Eta dioitela, Non da haren aduenimenduco promessa? ecen Aitác lokartu içan diradenaz gueroztic, gauça guciéc hunela continuatzen duté creationearen hatseandananic. **5** Ecen haur bere nahiz ignoratzen duté, nola ceruēc lehenagodanic bere içatea vkan dutén, eta lurrac consistitzen celaric vr barnean eta vr artean, laincoaren hitzaz. **6** Halacotz orduco mundua vr dilubio batez estali içanic galdu içan da. **7** Bainan orain diraden ceruäc eta lurrat hitz beraz reseruaturic suco beguiratzen dirade iudicioaren eta/guiçon gaichtoén destructionearen eguneco. **8** Bainan hunez etzaretelia ignorant, maiteáć, ecen egun-bat launa beithan milla vrthe beçala, eta milla vrthe egun-bat beçala diradela. **9** Eztu berancen promettatu duen launac (batzuc berance estimatzen duten beçala) baina patient da guregana, ez nahiz nehor gal dadin, baina guciak emendamendutara datocen. **10** Bainan ethorríen da launaren eguna, ohoina gauaz beçala, ceinetan ceruäc habarrotsequin iraganen baitirade: eta elementac beroz deseguinien dirade, eta lurrat, eta hartaco obra guciak choil erreren dirade. **11** Beraz gauça hauc guciak deseguin behar diradenaren gainean, nolaco behar duçue içan conuersatione saindutan eta pietatezco obratan? **12** Beguira çaudetela, eta lehiatzen çaretela laincoaren egunaren aduenimendura, ceinetan ceruäc irachequiric deseguinien baitirade, eta elementac beroz vrthuren? **13** Bainan promessaren araura ceru berrién eta lur berriaren beguira gaude ceinétan iustitia habitatzen baita. **14** Halacotz, maiteáć, gauça hauén beguira çaudetela, diligentia eçarçue macula gabe eta reprotchu gabe harçaz eriden çaitetzten baquerequin. **15** Eta gure launaren patientiá saluamendu estima eçaque: Paul gure anaye maiteac-ere hari eman içan çayón sapientiareni araura scribatu vkan drauquen beçala: **16** Quasi bere epistola gucietañ nola punctu hauçaz minço baita: ceinétan baitirade batzu aditzeco gaitzic, ignorantéc eta fermetate gabéc makurtzen dituztenic, berce Scripturac-ere beçala, bere buruén destructionetan. **17** Çuec beraz, maiteáć, engoitic aduertituar çaretenez gueroztic, beguirauque abdominablén enganioz bercéquin eraman içanic, çuen fermetatetic eror etzaitezten. **18** Bainan auança çaitetzte lesus Christ gure launaren eta Saluadorearen gratián eta eçagutzean: ceini dela gloria orain eta eternitateco egunerano. Amen. (aiōn g165)

1 Joan

1 HATSEAN-DANIC cena, ençun vkan duguna, gure beguiéz ikussi vkan duguna, contemplatu vkan duguna, eta gure escuéc hunqui vkan dutena vicitzeoco Hitzaz. **2** (Ecen vicitze manifestatu içan da, eta ikussi vkan dugu, eta testificaltzan dugu eta denuntiatzen drauquégu vicitze eternala, cein baitzén Aita baithan, eta aguertu içan baitzaicu.) (*aiōnios g166*) **3** Eta ikussi eta ençun vkan duguna, diot, denuntiatzen drauquégu, cuecere communione duquençát gurequin, eta gure communionea da Aitarequin eta Iesus Christ haren Semearequin. **4** Eta gauça hauc scribatzen drauzquiégu queen bozcarioa compli dadincat. **5** Haur da bada haren ganic ençun vkan dugun mandatalgoa eta denuntiatzen drauquéguna, Ecen laincoela dela arguia, eta ilhumberic batre hura baithan eztela. **6** Baldin erran badeçagu ecen communione dugula harequin, eta ilhumbean bagabiltza, gueçurra erraiten dugu, eta eztugu eguiten equiá. **7** Bainha baldin arguian bagabiltza, hura arguian den beçala, communione dugu elkarrequin harequin batean, eta Iesus Christ haren Semearen odolac purgatzen gaitu bekatu orotaric. **8** Baldin erran badeçagu ecen bekaturic eztugula, gure buruäc seducitizen ditugu, eta equiá gutan ezta. **9** Baldin confessa baditzagu gure bekatuac, fidel da eta iusto, guri gure bekatuén barkatzeco, eta iniuitate orotaric gure purgatzeco. **10** Baldin erran badeçagu ecen eztugula bekaturic equi: gueçurti eguiten dugu hura, eta haren hitza ezta gutan.

2 Ene haourtoác, gauça hauc scribatzen drauzquiéquet, bekaturic eztaguiünençát: eta baldin cembeitec eguiñ badu bekaturic, badugu aduocatbat Aita baithara, Iesus Christ iustoa. **2** Eta hura da appointamendua gure bekatuacgatic, eta ez gureacgatic solament, baina mundu guciarenacgatic-ere **3** Eta hunetan daquigu ecen hura eçagutu dugula, baldin haren manamenduaç beguiria baditzagu. **4** Norc erraiten baitu, Eçagutu dut hura: eta haren manamenduaç ezpaititu beguiratzen, gueçurti da, eta equiá ezta hura baithan: **5** Bainha norc beguiratzen baitu haren hitza eguiazqui hura baithan laincoaren amorioa complitu da: huneçaz daquigu ecen hura baithan garela. **6** Norc erraiten baitu hura baithan dagoela, behar du, nola hura ebili baita, hala hainac-ere ebili **7** Anayeác, eztrauet manamendu berribat scribatzen, baina manamendu çahar hatseandanic vkan duçuena: manamendu çaharra hatseandanic ençun vkan duçuen hitza da. **8** Berçalde manamendu berribat scribatzen drauquéet, cein baita eguiazco harten eta çuetan: ceren ilhumbea iragan baita, eta eguiazco arguiac ia eguiten baitu argui. **9** Norc erraiten baitu ecen arguian dela, eta bere anayeri gaitz baitaritzá hura ilhumbean da oraindrano. **10** Bere anayeri on daritzana arguian dago, eta scandaloric ezta hura baithan. **11** Bainha bere anayeri gaitz daritzana, ilhumbean da, eta ilhumbean dabil, eta ezta qui norát ioalten den: ecen ilhumbeac haren beguiac itsutu vkan ditu. **12** Scribatzen drauquéet, haourtoác, ceren çuen bekatuac barkatu baitzaizquié haren icenagatic. **13** Scribatzen drauquéet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatzen drauquéet, gazteác, ceren gaichtoari garaithu baitzaizquié. Scribatzen drauquéet, haour chipiác, ceren eçagutu vkan baituçue

Aita. **14** Scribatu vkan drauquéet, aitác, ceren eçagutu baituçue hatsean-danic dena. Scribatu drauquéet, gazteác, ceren borthitz baitzarete, eta laincoaren hitza çuetan egoiten baita, eta gaichtoari garaithu baitzaizquié. **15** Eztuçuela maite mundua, ez mundoço gauçá: baldin cembeitec maite badu mundua, ezta Aitaren amorioa hura baithan. **16** Ecen munduan den gauça gucia (hala nola, haraguiaren guthiciá, eta beguien guthiciá, eta vicitzearen arrogantiá) ezta Aitaganic baina da munduaganic. **17** Eta mundua iragaiten da, eta haren guthiciá, baina laincoaren vorondatea eguiten duena dago seculacotz. (*aiōn g165*) **18** Haourtoác, azquen dembora da: eta nola ençun vkan baituçue ecen Antechrist ethorteco dela, oraindanic-ere Antechristac anhitz dirade: nondic baitaigu ecen azquen demborá dela. **19** Gure artetic ilki içan dirade baina etziraden guitaric: ecen baldin guitaric içan balirade, gurequin egon ciratequeen: baina haur eguiñ içan da manifesta ledinçát ecen guciac eztiradel guitaric. **20** Baina çuec baduçue vncctionea Sainduaganic, eta eçagutzen dituçue gauça guciac. **21** Eztrauet scribatu vkan, eguiá eçagutzen eztuçuelacotz: aitzitic ceren hura eçagutzen duçuen, eta gueçurric batre ezpaita equiatic. **22** Nor da gueçurti, Iesus dela Christ vkatzen duena baicen? hura da Antechrist, ceinec Aita eta Semea vkatzen baititu. **23** Norc-ere vkatzen baitu Semea, harc Aita-ere eztu: norc-ere aithortzen baitu Semea, harc Aita-ere badu. **24** Beraz hatsean-danic ençun vkan duçuena çuetan hego: ecen baldin çuetan badago hatseandanic ençun vkan duçuena, çuec-ere Semea baithan eta Aita baithan egonen çarete. **25** Eta haur da berac guri promettatu draucun promessa, baita, vicitze eternala. (*aiōnios g166*) **26** Gauça hauc scribatzen drauzquiéuet, çuec seducitizen çaitutztenéz. **27** Bainha haren ganic recebitu vkan duçuen vncctionea dago çuetan, eta eztuçue mengoaric nehorc iracats çaitzaten: baina vncctione berac gauça guciéz iracasten çaitutzten beçala, eta eguiati da, eta ezta gueçurti: eta vncctioneac iracatsi çaitutzten beçala, hartin egonen çarete. **28** Orain bada, ene haourtoác, çaudete harten: aguer dadinean assegurança dugunçát, eta haren aitzinean confus ezgarençát haren aduenimenduan. **29** Baldin badaquique ecen hura iusto dela, iaquique ecen norc-ere iustitia eguiten baitu, hura haren ganic iayo dela.

3 Ikussaque nolaco charitatea guri eman draucun Aitac, baita, laincoaren haur deitha gaitecen: halacotz munduac ezgaitu eçagutzen, ceren ezpaitu hura eçagutzen. **2** Maitéac, orain laincoaren haour gara, baina oraino ezta aguertu içanen garena: badaquigu ordea ecen hura aguer dadinean, hura irudico dugula: ecen den beçala ikussiren duquegu hura. **3** Eta norc-ere sperança haur baitu hura baithan, purificaten du bore buruá, hura-ere pur den beçala. **4** Norc-ere bekatu eguiten baitu, Leguearen contra-ere eguiten du: eta bekatua da Leguearen contra dena. **5** Eta badaquique ecen hura aguertu içan dela gure bekatuac ken litzançát, eta bekaturic hura baithan eztela. **6** Hura baithan egoiten denec eztu bekaturic eguiten: norc-ere bekatu eguiten baitu, eztu ikussi hura, eta eztu eçagutu hura. **7** Haourtoác, nehorc seduci etzaitzatela: iustitia eguiten duena, iusto da, hura iusto den beçala. **8** Bekatu eguiten duena, deabruagánic da: ecen hatseandanic deabruac bekatu

eguiten du: hunetacotz aguertu içan da laincoaren Semea, deseguin litzançat deabruaren obráic. **9** Nor-ere iayo içan baita laincoaganic, harc bekaturic eztu eguiten: ecen haren hacia haina baithan dago, eta ecin daidi bekaturic, ceren laincoaganic iayo içan baita. **10** Hunetan agueri dirade laincoaren haourrac eta deabruaren haourrac: norc-ere iustitia ezpaitu eguiten, eta ezpaitu bere anayea onhesten hura ezta laincoaganic. **11** Ecen haur da hatseandanic ençun vkan duçuen mandatalgoá, Elkarri on eritzi dieçogun. **12** Ez Cainec beçala, cein baitzén Gaichtoaganic, eta ceinec hil baitzuen bere anayea. Eta cergic hil vkan çuen? ceren haren obráic gaichto baitziraden, eta haren anayearenac iusto. **13** Ene anayeáic, ezteçaçuela mirets baldin çuey gaitz badaritzue munduac. **14** Guc badaquigu ecen iragan garela heriotic vicitzera, ecen on dariztegu anayey: anayeari on eztaritzana, herioan dago. **15** Norc-ere gaitz baitaritza bere anayeri hura guicerhaile da: eta badaquique guicerhailec batecere eztuela vicitze eternal bere baithan dagoena. (*aiōnios g166*) **16** Hunetan eçagutu vkan dugu charitatea, ceren harc bere vicia guregatic eçarri vkan baitu, guc-ere beraz gure viciac anayearcgatic eçarri behar ditugu. **17** Bada norc vkanen baituque munduco onetaric, eta ikussiren baituque haren anayeari necessitate duqueela eta ertsiren baitrautzera bere halsarrac, nolatan laincoaren charitatea egoiten da hura baithan? **18** Ene haourtoác, ezteçagula on eritzi hitzez ezeta mihib, baina obraz eta equiaz: **19** Eta hunetan eçagutzen dugu ecen eguiatic garela, eta haren aitzinean seguraturen ditugu gure bihotzac. **20** Ecen baldin condemna baguitza gure bihotzac, handiago da laincoa gure bihotza baino, eta eçagutzen ditu gauja guciak. **21** Maiteáic, baldin gure bihotzac condemnatzan ezpagaitu, segurança dugu laincoa baithan. **22** Eta ceren-ere esca bagaitez, recebitzen dugu harenganic: ecen haren manamenduac beguiratzen ditugu, eta haren aitzinean placént diraden gauçác eguiten ditugu. **23** Eta haur da haren manamendua, Sinhets deçagun Iesus Christ haren Semearen icenean, eta elkarri on daritzogun, manamendu eman dracun beçala. **24** Eta haren manamenduac beguiratzen dituena, hura baithan egoiten da, eta hura haina baithan: eta huneçaz eçagutzen dugu ecen hura egoiten dela gutan, da iaquiteco, eman vkan draucun Spirituaz.

4 Maiteáic, spiritu gucia ezteçaçuela sinhets, baina phorogaitzaçue spirituac eya laincoaganic diradenez: ecen anhitz propheta falsu ethorri içan dirade mundura. **2** Hunetan eçagut eçaçue laincoaren Spiritua. Iesus Christ haraguitara ethorri dela confessatzen duen spiritu gucia, laincoaganic da. **3** Eta cein-ere spiritu ezpaitu confessatzen Iesus Christ haraguitara ethorri içan dela hura ezta laincoaganic: eta halaco spiritua Antchristena da, ceinez minçatzen ençun vkan baituque, ecen ethorteco dela, eta ia orain munduan da. **4** Haourtoác, çuec laincoaganic çarete, eta garaithu çaizte häy: ecen handiago da çuetan dena, ecen ez munduan dena. **5** Hec mundutic dirade, halacotz munduaz minço dirade, eta mundua häy behatzent çaye. **6** Gu laincoaganic gara: laincoa eçagutzen duena, guri behatzent çaiçu: laincoaganic eztena guri etzaicu behatzent: hunetan eçagutzen dugu eguiazco Spiritua, eta errorezo spiritua. **7** Maiteáic, elkarri on eritzi dieçogun: ecen

charitatea laincoaganic da: eta norc-ere onhesten baitu, hura laincoagaoic iayo da, eta eçagutzen du laincoa. **8** Onhesten eztuenac, eztu eçagutzen laincoa: ecen laincoa charitate da. **9** Hunetan manifestatu içan da laincoaren gureganaco charitatea, ceren bere Seme bakoitziaigorri vkan baitu laincoac mundura, harçaz vici garençat. **10** Hunetan da charitatea, ez ceren guc onhetsi dugun laincoa, baina ceren harc onhetsi baiquaitu gu, eta igorri vkan baitu bere Semea gure bekatuacgatic appointamendu licençat. **11** Maiteac, baldin hunela laincoac onhetsi baiquaitu, guc-ere behar dugu elkar onhetsi. **12** laincoa eztu nehorc ikussi egundano: baldin elkar maite badugu laincoa gutan dago, eta haren charitatea complitu da gutan. **13** Hunetan eçagutzen dugu ecen hartan egoiten garela, eta hura gutan, ceren bere Spiritutic eman baitraucu. **14** Eta guc ikussi vkan dugu, eta testifiatzen dugu ecen Aitác igorri vkan duela Semea munduaren Saluadore içateco. **15** Norc-ere confessaturen baitu ecen Iesus dela laincoaren Semea, laincoa hura baithan dago, eta hura laincoa baithan. **16** Eta guc eçagutu eta sinhetsi dugu laincoac guregana duen charitatea. laincoa charitate da: eta charitatean egoiten dena, lainco baithan egoiten da, eta laincoa hura baithan. **17** Huneçaz complitu içan da charitatea guregana, iudicioco egunean segurança dugunçat, ceren hura den beçalaco baicara gu-ere mundu hunetan. **18** Beldurric ezta charitatean: aitzitic charitate perfectoac campora egoizten du beldurra: ecen beldurrac tormenta du: eta beldur dena ezta complitura charitatean. **19** Guc hari on daritzagu, ceren harc lehenic onhetsi baiquaitu gu. **20** Baldin nehorc erran badeça, Maite dut laincoa: eta bere anayeari gaitz badaritzat: gueçurti da: ecen bere anaye dacussana maite eztuenac, ikusten eztuen laincoa nola maite ahal duque? **21** Eta manamendu haur dugu harenganic, laincoa maite duenac, maite duen bere anayeari-ere.

5 Norc-ere sinhetsen baitu ecen Iesus dela Christ hura laincoaganic iayo da: eta norc-ere on baitaritzá engendratu duenari, on daritzá harenganic engendratu içan denari-ere. **2** Hunetan eçagutzen dugu ecen on dariztegula laincoaren haourrey, laincoari on daritzagunean, eta haren manamenduac beguiratzen ditugunean. **3** Ecen haur da laincoaren charitatea, haren manamenduac beguire ditzagun, eta haren manamenduac gaitzac eztirade. **4** Ecen cer-ere laincoaganic iayo baita, garaitzent çayo munduri: eta haur da victoria munduari garaithu çayona, gure fedea. **5** Nor da munduari garaitzent çayona, Iesus dela laincoaren Semea sinhetsen duena baicen? **6** Haur da Iesus Christ vrez eta odolez ethorri içan dena: ez vrez solalnent, baina vrez eta odolez: eta Spiritua da testifiatzen duena ecen Spiritua eguiä dela. **7** Ecen hirur dirade testifiatzen dutenac ceruän, Alia, Hitza, eta Spiritu saindua: eta hauc hirurac bat dirade. **8** Eta hirur dirade testifiatzen dutenac lurrean, Spiritua eta vra eta odola: eta hirur hauc batetan dirade. **9** Baldin guiçonén testificationea recebitzen badugu laincoaren testificationea handiago da: ecen haur da laincoaren testificationea, cein testificatu vkan baitu bere Semeaz. **10** laincoaren Semea baithan sinhetsen duenac, badu laincoaren testificationea bere baithan: laincoa sinhetsen eztuenac, gueçurti eguiten du hura: ecen eztu sinhetsi vkan. laincoac bere Semeaz testificatu

vkan duen testificationea. **11** Eta haur da testificationea, ecen vicitze eternala eman draucula laincoac: eta vicitze haur haren Semean da. (aiōnios g166) **12** Semea duenac, badu vicitzea: laincoaren Semea eztuenac, eztu vicitzea. **13** Gauça hauc scribatu vkan drauzquiçuet çuey, laincoaren Semearen icena baithan sinhesten duçuenoy: daquiciúençát ecen baduçuela vicitze eternala, eta sinhets deçaçuençát laincoaren Semearen icena baithan. (aiōnios g166) **14** Eta haur da laincoa baithan dugun confidançá, ecen baldin cerbait esca bagaitez haren vorondatearen araura, ençuten gaituela. **15** Eta baldin badaquigu ecen harc ençuten gaituela, cer-ere esca bagaitez: badaquigu ecen baditugula galdeguiten drauzquiogun esqueac. **16** Baldin cembeitec ikusten badu bere anaye bekatu eguiten duela heriora ezten bekatz, escaturen çayó laincoari, eta emanen drauca hari vicitze: bekatu eguiten duteney diot ez heriora. Bekatua denean heriora, eztiat erraiten harengatic othoitz daguián. **17** Iniquitate gucia bekatu da: baina bada bekatu heriora eztenic. **18** Badaquigu ecen nor-ere laincoaganic iayo baita, harc eztuela bekaturic eguiten: baina laincoaganic engendratu içan denac, beguiratzen du bere buruä, eta Gaichtoac eztu hunquitzen hura. **19** Badaquigu ecen laincoaganic garela: eta mundu gucia gaichtoan datzala. **20** Baina badaquigu ecen laincoaren Semea ethorri içan dela, eta eman draucula adimendu eguiati denaren eçagutzeco: eta gara eguiatian, Jesus Christ haren Semean: haur da eguiazco laincoa, eta vicitze eternala. (aiōnios g166) **21** Haourtoác, beguira çaitenze idoletaric. Amen.

2 Joan

1 ANCIANOAC andre elegituari, eta haren haurrey, cein nic eguiaz maiteaitut, eta ez nic neurorrec solament, baina eguiá eçagutu vkan duten guciéc-ere: **2** Gutan dagoen eta seculacotz gurequín içanen den eguiaren causaz: (aïñ g165)
3 Gratia, misericordia, baquea dela çuequin Iainco Aitaganic, eta Aitaren Seme Jesus Christ Iaunaganic, eguiarequin eta charitaterequin. **4** Alegueratu içan naun haguitz, ceren eriden dudan hire haurretaric eguián dabilzala, manamendu recebitu vkan dugun beçala Aitaganic. **5** Eta orain othoitz eguiten draunat, andreá, ez manamendu berriric scribatzen banaraun beçala, baina hatseandanic vkan duguna, elkarri on daritzogun. **6** Eta haur da charitatea, ebil gaitecen haren manamenduén araura: haur da manamendua hatseandanic ençun vkan duçuen beçala, hartan ebil çaitzten. **7** Ecen anhitz abusari sarthu içan da mundura, ceinéc ezpaitute confessatzen Jesus Christ haraguitan ethori içan dela: halacoa abusari da eta Antechrist. **8** Gogoauçue çuen buruètara, gal eztitzaguncát egui ditugun gauçác, baina sari bethea recebi deçagunçát. **9** Norc-ere iragaiten baitu, eta ezpaita egoiten Christen doctrinán, Iaincoa eztu: Christen doctrinán egoiten denac Aita eta Semea baditu. **10** Baldin cembeit ethorten bada çuetara, eta doctrina haur ezpaitu ekarten, hora ezteçaçuela recebi etchera, ezeta saluta. **11** Ecen hora salutatzen duenac communicatzen du haren obra gaichtoequin. **12** Anhitz gauça banuen-ere çuey scribatzecoric, eztitut paperez eta tintaz scribatu nahi vkan, baina sperança dut ethorriren naicela çuetara eta ahoz aho minçaturen, gure bozcarioa complítua dençát. **13** Hire ahizpa elegituaren haurrec salutatzen auté.

3 Joan

1 ANCIANOAC Gayo maite nic eguiazqui on daritzadanari.
2 Maiteá, desiratzen diat gauça gucietan prospera deçán,
eta sendo aicén, hire arimá prospero den beçala. **3** Ecen
alegueratu içan nauc haguitz ethori içan diradenean anayeac
eta testificatu vkan dutenean hire integritateaz, nola integroqui
ebilten baitaiz. **4** Haur baino bozcario handiagoric eztíat, cein
baita, ençuten dudanean ene haourrac integroqui dabiltzala. **5**
Maiteá, fidelqui eguiten duc cer-ere eguiten baituc anayetara eta
estrangeretara. **6** Ceinéc testificatu vkan baituté hire charitateaz
Eliçaren presentián: hec baldin guida baditzac laincoari dagocan
beçala, vngui daidiquec. **7** Ecen haren icenagatic partitu
içan dituc, deus hartzen etzutela Gentiletaric. **8** Guc beraz
behar citiagu recebitu halacoac, eguiá aiuta deçagunçát. **9**
Scribatu diarocát Eliçari: baina hayén artean lehen içan aiherr
denac, Diotrepesec ezguiaitic recebitzen. **10** Halacotz, baldin
ethor banadi aippaturen ciitat harc eguiten dituen obrác, elhe
gaichtoz dadassala gure contra: eta hauçaz ez contentez,
eztitic berac anayeac recebitzen, eta recebitu nahi dituztenac
empatchatzen citic eta Eliçatic egoizten. **11** Maiteá, ezteçála
imita gaitza, baina ona: vngui eguiten duena, laincoaganic
duc: baina gaizqui eguiten duenac eztic ikussi laincoa. **12**
Demetrioz guciéc testificatzen dié, eta eguiac berac-ere: baina
guc-ere testificatzen diagu, eta eçagutu vkan duçue ecen
gure testificationea eguiázco dela. **13** Banián anhitz gauça
scribatzecoric, baina eztrauát tintaz eta hegatsez scribatu nahi.
14 Baina sperança diát sarri ikussiren audala, eta ahoz aho
minçaturen garela. Baquea dela hirequin. Salutatzen auté
adisquidéc. Salutaitzac adisquideac icenguilatuqui.

Judas

1 IVDA Iesus Christen cerbitzari eta lacquesen anayeac, lainco Aitaz sanctificatu, eta Iesus Christez conseruatu diraden deithuey, **2** Misericordia eta baque eta charitate multiplica daquiquela. **3** Maiteáć, artha handi dudalaric çuey scribatzera saluamendu comunaz, necessario içan çait çuey scribatzera, exhorta çaitzatedançat bihotz hartzera behin sainduey eman içan çayan fedeagatic. **4** Ecen ichilic sarthu içan dirade guion batzu, lehen ia aspaldian damnatione hunetacotz enrolatuac, gende laincoaren beldur gabeac, gure laincoaren gratia cambiatzen dutela dissolutionetara, eta lainco labe bakoitzta, eta Iesus Christ gure launa renuntiatzen dituztela. **5** Bada gauça hauc aippatu nahi drauzquiciet, ikussiric ecen haur behin bidaquicuela, ecen launac populua Egyptetic deliuratuç cuenean, sinhetsi vkan etzutenac guero deseguin vkan cituela. **6** Eta Aingueru bere hatsea beguirat ukan etzutenac, baina bere principaltassuna vtzi vkan çutenac, ilhumbe azpian seculaco estecaduretan egun handico iudiciorano reseruatu vkan dituela. (*aiōnios g166*) **7** Sodoma eta Gomorrha, eta hayén aldirietaco hiri hayén moldera paillardatu çutenac, eta berce haraguiaaren ondoan ioan ciradenac, exemplutan proposatu içan diraden beçala, su eternaleco pená suffritzen dutela. (*aiōnios g166*) **8** Halaber ordea hauc-ere lokarturic bere haraguia satsutzen duté eta seignoriá menospreciatzen eta dignitatéz gaizqui erraiten duté. **9** Guciagatic-ere Michel Archangelua, deabruaren contra ciharducanean disputatzen cela Moysesen gorputzaz, etzedin ventura maledictionezco sententiaaren emaitera, baina erran ceçan, launac mehatchaçala. **10** Baina hauc, aditzen eztitzen gauça guciéz gaizqui erraiten ari dirade, eta naturalqui abre brutalec beçala eçagutzen dituzten gauça gucietañ corrupcitzan dirade. **11** Maledictione hayén gainean: ecen Cainen bideari iarreiqui içan çazquio, eta Balaam enganatu içan den alocairuaren enganioz abandonnatu içan dirade, eta Core-erén contradictionearen auraña deseguin içan dirade. **12** Hauc dirade çuen charitatezko othorencetaco maculác, çequin banquetatzu, nehoren beldur gabe bere buruäc bazcatzen dituztela: hodey vr gabe haicéz hara huna erabiliac: arbore çumel fructu gabeac, biguetan hilac, erroetaric ilkiac: **13** Itsassoco baga dorpeac, bere vileniéz hagun eguiten dutela, içar errebelatuac, ceinéy apprestatua baitaye tenebretaco ilhumhea eternalqui. (*aiōn g165*) **14** Eta prophetizatu vkan du hauçaz-ere Adamen ondoko çazpigarran guionac, Enoch-ec, cioela, **15** Huná, ethorri içan da launa bere millionezko sainduequin, gucién contra iugemendu emaitera, eta hayén arteco gaichto gucién vençtzera obra gaichto gaichtoqui eguiñ dituzten guciéz, eta bekatore gaichtoéc haren contra erran dituzten hitz gogor guciéz. **16** Hauc dirade murmuracale, reuoltari, bere guthicietan dabilzanaç, eta hayén ahoa propos gúcizco hantuz minço da, personac admirationetan dituztela bere probetchuagatic. **17** Baina çuec, maiteáć, çareten orhoit Iesus Christ gure launaren Apostoluéz aitzinetic erran içan diraden hitzéz: **18** Ecen erran vkan drauquela, nola azquen demboretan içanen diraden abusariac, bere gaichtaquerietaco

guthicién auraña ebiliren diradenac. **19** Hauc dirade bere buruäc separatzen dituztenac, gende animalac, Spiritua eztutenaç. **20** Baina çuec, maiteáć çuen feder gúcizco sainduaren gainera çuen buruäc edificatzen dituquela, eta Spiritu sainduaz othoit eguiten duquela, **21** Elkar laincoaren charitatean conserua eçaue, Iesus Christ gure launaren misericordiaren beguirea çaudetela vicitze eternalecotzat. (*aiōnios g166*) **22** Eta auçue batzuéz pietate, discretionez vsatzen duquela. **23** Eta berceac iciduraz saluaitzaue, sutic arrapatzan dituquela, haraguiaz maculatu arropari-ere gaitz daritzoquela. **24** Gainheracoaz, trebucatu gabe beguirea, eta bozcariorequin irreprehensible bere gloria aitzinera eraman ahal çaitzaizqueten lainco **25** çuhur bakoitzari, eta gure Saluadoreari, dela gloria eta magnificientia eta indar eta puissance, eta orain eta secula gucietaçotz. Amen. (*aiōn g165*)

Apokalipsia

1 IESVS CHRISTEN Apocalypsea, cein eman vkan baitrauca hari laincoac, declara dietzençat bere cerbitzariet sarri eguiñ behar diraden gauçá: eta harc bere Aingueruárequin igorriic Ioannes bere cerbitzarii significatu vkan drautza. **2** Ceinec testificatu vkan baiu laincoaren hitzaz eta Iesus Christen testimoniageaz eta ikussi vkan dituen gauça guciéz. **3** Dohatsu da iracurtzen duena, eta dohatsu dirade prophetia hunetaco hitzac ençuten, eta hartan scribatuac diraden gauçá beguiratzan dituztenac: ecen demborá sarri da. **4** Ioannesec Asian diraden çazpi Elice, Gratia dela eta baquea çequin Denaren eta Cenaten eta Ethortecoren partez: eta haren throno aitzinean diraden çazpi spirituén partez, **5** Eta Iesus Christen partez, cein baita testimonio fidela, hiletarico lehen iayoia, eta lurreco reguén Princea, **6** Ceinec onhetsi baiquaitu eta ikuci gure bekuetuaric bere odolaz: eta eguiñ baicrauzquió Regue eta Sacrificadore lainco bere Altari: hari bada dela gloria eta indar secula seculacotz. Amen. (aión g165) **7** Huná, ethorten da hodeyéquin eta ikussiren du hura begui oroc, hura çulhatu vkan dutenéc-ere: eta plagnituren dirade haren aitzinean lurreco leinu guciac: bay, Amen. **8** Ni naiz a eta w, erran nahi baita, hatsea eta fina, dio launac, Denac, eta Cenac, eta Ethorteco denac, diot, Bothere gucitacoac. **9** Ni Ioannes, eta Iesus Christen afflictionean eta resumán eta patientián çuen anayaia eta laguna, Patmos deitzen den Islán nincén, laincoaren hitzagatic, eta Iesus Christen testimoniageagatic: **10** Nincén Spiritutan Igande egun batez, eta ençun neçan neure guibelean voz handibat trompetta batena beçala, cioela, **11** Ni nauc a eta w, lehena eta azquena, eta ikusten duána scribeçac liburu batetan, etaigor eçac Asian diraden çazpi Elicetara, cein baitirade, Ephesen eta Smyrnen, eta Pergamen, eta Thyatiren, eta Sarden, eta Philadelphian eta Laodicean. **12** Orduna itzul nendin enequin minçatu içan cen vozaren ikustera: eta itzuliric ikus nitzan çazpi candelér vrrhezcoric: **13** Eta çazpi vrrhezco candelerén artean guiçonaren Semea irudi çuembar, arropa luce batez veztitua, eta vrrhezco guerrico batez vgatzén aldean guerricatua. **14** Eta haren buruä eta bioloac ciraden churi, ille churia beçala, eta elhurra beçala: eta haren beguiac suaren garra beçala: **15** Eta haren oinac cobre fina beçalaco, labean beçala çachetéala: eta haren voza vr handié hotsa beçala. **16** Eta cituen bere escu escuinean çazpi içar, eta haren ahotic bi ahotaco ezpata çorrotbat ilkiten cen: eta haren beguithartea cen argui iguizquiak bere indarrean argui eguiten duen beçala. **17** Eta hura ikussi vkan nuenean, eror nendin haren oinetara hila beçala: eta eçar ceçan bere escu escuina ene gainean, ciostala, Eztuála beldurric: ni nauc lehena eta azquena, eta vici naicena: **18** Baina hil içan nauc, eta huná, vici nauc secula seculacotz, Amen: eta citiat iffernuañ eta herioaren gakoac. (aión g165, Hadés g86) **19** Scribaitzac ikussi vkan dituan gauçá, eta diradenac eta hauén ondoan eguiñ behar diradenac: **20** Ene escu escuinean ikussi vkan dituan çazpi içarrén mysterioa, eta çazpi candelér vrrhezcoac. Çazpi içarrac, çazpi Elicetaco Aingueruáç dituc eta ikussi dituan çazpi candelerac, çazpi Eliçác dituc.

2 Ephesen den Eliçaco Aingueruári scriba ieçó, Çazpi içarrac bere escu escuinean dadutzanaç, çazpi candeler vrrhezcoen artean dabilanac, gauça hauc erraiten citic: **2** Bacequizziat hire obrác, eta hire trabailla, eta hire patientiá eta nola gaichtoac ecin suffri ditzaqueán, eta experimentatu dituán Apostolu erraiten diradenac eta ezpaitirade: eta eriden duc hec diradela gueçurti. **3** Eta suffritu vkan duc, eta patientia duc, eta trabaillatu içan aiz ene icenagatic, eta ezaiz enoyatu içan. **4** Baina badiát cerbait hire contra, ceren eure leheneco charitatea vtzi vkan baituc. **5** Bada orhoit adi nondic erori aicén, eta dolu bequic, eta leheneco obrác eguiñ itzaz: ezpere ethorriren nauc hire contra sarri, eta kenduren diát hire candelera bere lekutic, baldin dolu ezpadaquic. **6** Baina haur baduc, Nicolaiten obrey gaitz baitarizte, häy nic-ere gaitz diarizteat. **7** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elice, Victoriosoari emanen draucat iatera vicitzeco arboretic cein baita laincoaren paradisoaren erdian. **8** Smyrnen den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçó, Lehenac eta azquenac, hil içan denac eta viztu içan denac, gauça hauc erraiten citic: **9** Bacequizziat hire obrác, eta tribulationea, eta paubreciá (baina abrats aiz) eta bere buruä ludu eguiten dituztenén blasphemioa, eta ezpaitirade, baina dituc Satanen synagoga. **10** Ezaicela suffritzeco dituán gaucen beldur: huná, deabruac çuetaric batzu presoinean eçarteko citic phoroga çaitetzençat, eta vkanen duçe tribulatione hamar egunez: aicén fidel heriorano, eta emanen drauát vicitzeco coroa. **11** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elicé, Victoriosoari etzayo calteric eguellen bigarren herioaz. **12** Pergamen den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçó, Bi ahotaco ezpata çorrotza duenac, gauça hauc erraiten citic, **13** Bacequizziat hire obrác, eta non habitatzen aicén, Satanen thronoa den lekuian: eta ene icena badaduc, eztuc renuntiati vkan ene fedea: Are Antipas ene martyr fidela heriotara eman içan den egunean-ere çuen artean, non habitatzen baita Satan. **14** Baina cerbait gauça appur badiát hire contra, ecen baduála hor Balaamen doctriná eduquiten dutenetaric, ceinec iracasten baitzen Balac Israeleco haourrén aitzinean scandallo eçartera, idoley sacrificatzen çaitzen gaucetaric iatera, eta paillardatzera. **15** Halaber baduc hic Nicolaitén doctriná daducatenetaric, cein baita nic gaitz daritzadan gauçá. **16** Dolu bequic: ezpere, ethorriren nauc hire contra sarri, eta bataillaturen nauc hayén contra neure ahoco ezpatáz. **17** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elice, Victoriosoari emanen draucat iatera gordea dagoen Mannatic, eta emanen draucat harri churibat: eta harrian icen berribat scribaturic, cein nehorc ezpaitu eçagutzen, recebitzen duenac baicen: **18** Thyatiren den Eliçaco Aingueruári-ere scriba ieçó, laincoaren Semeac, ceinec baiitu beguiac suaren garra beçala, eta ceinen oinéc cobre fina irudi baituté, gauça hauc erraiten citic, **19** Bacequizziat hire obrac eta hire charitatea eta cerbitza eta fedea eta hire patientiá eta hire obrác: eta hire azquen obrác lehenac baino guehiago dituc. **20** Baina cerbait gauça appur badiát hire contra: ceren permettitzen baituc lezabel emazteac (ceinec eguiten baitu bere buruä prophetessa) iracats deçan, eta ene cerbitzariac seduci ditzan, paillardatzera, eta idoley sacrificatzen diradenetaric iatera. **21** Eta eman diarocat dembora,

bere paillardicat emenda ledinçát: eta eztuc emendatu. **22** Huná, nic diát hura eçarten ohean: eta harequin adulteratzen dutenac gúcizco tribulatione handitan, baldin bere obretaric emenda ezpaditez. **23** Eta haren haourrac herioz hilén citiát, eta iaquinen dié Eliça guciéc ecen ni naicela guelçurrunac eta bihotzac examinatzen ditudana: eta çuetaric batbederari emanen diarocat bere obrén araura. **24** Bainá çuey goítico Thyatiren çaretenoy erraiten drauquet, Nor-ere baitirade doctrina haur eztutenc, eta Satanen barnatassunac eçagutu eztituztenac, dioiten beçala: eztut çuen gainera berce cargaric eçarriren. **25** Bainá duquena, educaçue ethor nadino. **26** Ecen victoria vkan duqueenari, eta ene obrác finerano beguiratu dituqueenari, emanen draucat bothere Gentilén gainean. **27** Eta gobernaturen dituque burdinazco cihorrez: eta chehecaturen dirade lurezco vñciac beçala, nic-ere Aitaganic recebitu vkan dudan beçala: **28** Eta emanen draucat hari artiçarra. **29** Beharriric duenac, ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elice.

3 Sarden den Eliçaco Aingueruari-ere scriba ieçóc, laincoaren çazpi spirituac eta çazpi içärrac dituenac gauca hauc erraiten citic. Baceaquizziat hire obrác, ecen icena duc vici aicela, eta hila baitaiz. **2** Aicén iratzari eta confirmatzac goítico hiltzera doacenac: ecen hire obrác eztitát perfect eriden laincoaren aitzinean. **3** Aicén bada orhoit nola recebitu eta ençun vkan duán: eta beguireçá, eta dolu bequic. Bada baldin veilla ezpadeçac ethorriren nauc hiregana ohoina beçala, eta eztuc iaquinen cer orenez ethorriren naicén hiregana. **4** Cembeit persona-ere badituc hic Sarden bere abillamenduac satsutu eztituzenic, eta ebilireni baitirade enequin abillamendu churitan: ecen digne dituc. **5** Garaita vkanen duena hala veztituren datec abillamendu churiz, eta eztiat haren icena iraunguiren vicitzeco liburutic, eta aithorturen diát haren icena neure Aitaren aitzinean, eta haren Aingueruén aitzinean. **6** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac **7** Eta Philadelphian den Eliçaco Aingueruäri scriba ieçóc, Sainduac eta Equiatiac, ceinec baiu Dauid-en gakoa, ceinec irequiten baiu, eta nehorc ez ersten: eta ersten baiu, eta nehorc ez irequiten, gauça hauc erraiten citic: **8** Baceaquizziat hire obrác: huná, eman vkan drauá eure aitzinera bortha irequia, eta nehorc ecin erts ceçaquec hura: ceren indar gutibat baituc hic, eta beguiratuc baituc ene hitza, eta ezpaituc renuntiati ene icena. **9** Huna, eçarriren citiát Satanen synagogatic diradenac, bere buruáci ludu eguiten baitituzté eta ezpaitirade, aitzitic gueçurra ciòé: huna bada, egüinen diát ethor ditecen, eta adora deçaten hire oinén aitzinean, eta eçagut deçaten, ecen nic maite audala: **10** Ceren hic beguiratuc vkan baituc ene patientiazo hitza, nic-ere hi beguiraturen aut tentationeco oren mundu guciaren gainera ethorteco denetic, lurreco habitanten phrogatzena. **11** Huná, baniatorquec sarri: educac duána, nehorc har ezteçançat hire coroá. **12** Garaita vkanen duena, neure laincoaren templean habe egüinen diát, eta eztuc guehiagoric camporat ilkiren, eta scribaturen diát haren gainean neure laincoaren icena, eta neure laincoaren ciuitatearen icena, cein baita, Ierusaleme berria, ene laincoaganic cerutic iautsia, eta neure icen berria. **13** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elice. **14**

Laodicean den Eliçaco Aingueruäri-ere scriba ieçóc, Gauça hauc erraiten citic Amenec, testimonio fidelac eta eguiatiac, laincoaren creaturaren hatseac: **15** Baceaquizziat hire obrác, ecen ezaicela ez hotz ez eraquin: aihinz hotz edo eraquin. **16** Bainá ceren eppel baitaiz, eta ezpaitaiz hotz ez eraquin, vomituren aut neure ahotic. **17** Ecen badioc, Abrats naiz, eta abrastu naiz, eta eztut deusen beharric: eta eztuc eçagutzen ecen dohacabe eta gaicho eta paubre eta itsu eta billuzgorri aicela. **18** Conseillatzen aut eros deçán eneganic vrrhe suz phrogatutic, abrats adinçat: eta abillamendu churriric, vezti adinçat, aggueri eztençat hire billuzgorritassunaren laidoa: eta collyrioz vncta ditzan eure beguiac, ikus deçançat. **19** Nic maite ditudan guciak reprehenditzen eta gazzigatzen citiát: har eçac beraz zelo, eta dolu bequic. **20** Huná, borthan niagoc, eta bulkatzen diát: baldin cembeitec ençun badeça ene voza, eta borthá irequi badieçat, sarthuren nauc harengana eta affalduren nauc harequin eta hura enequin. **21** Garaita vkanen duena iar eraciren diat neurequin, neure thronoan: nola nic-ere garaitu vkan baitut eta iarría bainago Aitarequin haren thronoan. **22** Beharriric duenac ençun beça cer Spirituac erraiten drauen Elice.

4 Gauça hauen buruän beha neçan, eta huná, borthabat irequia ceruän: eta lehen ençun vkan nuen voza, cen enequin minço liçaten trompetta batena beçalaco, cioela, Igán adi huna, eta eracutsiren drauat cer gauça egün behar diraden hemendic harát: **2** Eta bertan nincén spiritutan: eta huná, thronobat cen eçarría ceruän: eta norbeit throno gainean iarríric. **3** Eta iarríric çegoenac beth-ikartzez iaspe eta sardoin harria cirudien: eta cen thronoaren inguruän orçadarra smarauda cirudiela. **4** Eta thronoaren inguruän ciraden hoguey eta laur alki: eta alki gainetan ikus nitzan hoguey eta laur Anciano iarríric abillamendu churiz veztituc: eta cituztela bere buru gainetan vrrhezco coroác. **5** Eta thronotic ilkiten ciraden chistmistac: eta ciraden çazpi lampa suz çachetenic throno aitzinean, cein baitirade laincoaren çazpi spirituac. **6** Eta cen throno aitzinean beirazco itsasso crystalà irudi çuen-bat: eta thronoaren erdian, eta thronoaren inguruän laur animal beguiz betheac aitzinean eta guibelean. **7** Eta lehen animalac lehoina irudi çuen, eta bigarren animalac aretza irudi çuen, eta hirurgarren antmalac, çuen/guiçonac beçalaco beguithartea, eta laurgarren animala hegaldaz dabilan arranoa beçalaco cen. **8** Eta laur animaléc çutén batbederac ceinec bere alde seirá hegaz inguruän, eta barnean beguiz betheac ciraden eta etzuten paussuric egun ez gau, cioitela, Saindu, saindu, saindu, lainco laun bothereguicita, Cena, eta Dena, eta Ethorteco dena. **9** Eta animal hec emaiten ceraucatenean gloria eta ohore eta remerciamendu thronoan iarría cenari, secula seculacotz vici denari: (aión g165) **10** Egoitzen cituzten bere buruáci hoguey eta laur Ancianoéc thronoan iarría cenaren aitzinera, eta adoratzenten çutén vici dena secula seculacotz, eta eçarten cituzten bere coroác throno aitzinean, erraiten çutela, (aión g165) **11** Digne aiz launa recebi decán gloria eta ohore eta puissance: ecen hic creatu dituc gauça guciáci, eta hire vorondateagatic dituc, eta creatu içan dituc.

5 Guero ikus neçan thronoan iarriric cegoenaren escu escuinean liburu barnetic eta campotic scribatubat, çazpi ciguluz ciguilatua. **2** Eta ikus neçan Aingueru borhitzbat predicatzen quela ocengui, Nor da digne irequi deçan liburuä, eta lacha ditzan haren ciguluc? **3** Eta nehorc, ez ceruän, ez lurrean, ez luraren azpian ecin irequi ceçaqueen liburuä, ezeta hartara beha. **4** Eta nic anhitz nigar eguiten nuen, ceren ezpaitzén nehor digneric eriden içan liburuären irequiteco, ez iracurtzeco, ez hartara behatzeco **5** Eta Ancianoetaric batec erran cieçadan, Eztaguialá nigarric: huná, garaita dic ludaren leinutico Lehoinac, Dauid-en çainac, liburuären irequiteco, eta haren çazpi ciguluén lachatzeco. **6** Eta beha neçan, eta huná thronoaren eta laur animálen artean, eta Ancianoén artean Bildots-bat cegoela nehorc hila beçala, cituela çazpi adar eta çazpi begui: cein baitirade laincoaren çazpi spiritu lur gúcira igorriac. **7** Eta ethor cedin eta har ceçan liburuä thronoan iarriric cegoenaren escu escuinetic. **8** Eta liburuä hartu çuenean, laur animaléc eta hoguey eta laur Ancianoéc bere buruäc egotz citzaten Bildotsaren aitzinera, cituztela ceinec bere guittarrác eta vrrhezco ampolác perfumezi betheac, cein baitirade sainduén orationeac: **9** Eta cantatzen qutén cantu berribat, ciotela, Digne aiz liburuären hartzeco, eta haren ciguluén irequiteco: ecen sacrificatu içan aiz, eta redemitu garauzac laineo eure odolaz, leinu, eta mihi, eta populu, eta natione orotaric. **10** Eta egui guerauzac gure laineo regue eta sacrificadore: eta regnituren diagü lurraren gainean. **11** Orduan ikus neçan, eta ençun neçan thronoaren eta animalén eta Ancianoén inguruän, anhitz Aingueruren voza, eta cen hayén contua hamar millatan hamar milla, eta millatan milla: **12** Ciotela ocengui, Digne da sacrificatu içan den Bildotsa har deçan puissance, eta abrastassun, eta sapientia, eta indar, eta ohore, eta gloria, eta laudorio. **13** Eta ceruän den creatura gacia, eta luraren gainean, eta lurraren azpian, eta itsassoan, eta hetan diraden gauça guciаc ençun nitzan, erraitem çutela, Thronoan iarrria denari eta Bildotsari laudorio, eta ohore, eta gloria, eta puissance, secula seculacotz. (aiōn g165) **14** Eta laur animaléc erraiten çuten, Amen: eta hoguey eta laur Ancianoéc egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten vici dena secula seculacotz.

6 Guero beha neçan, irequi vkan çuenean Bildotsac ciguluetaric lehena, eta ençun neçan laur animaletaric bat, cioela, igorciri voz anço, Athor eta ikussac. **2** Eta beha neçan, eta huná, çaldi churibat: eta haren gainean iarriric cegoenac çuen fletchabat, eta eman cequion hari coroabat, eta ilki cedin garaiten quela, eta garaita luençat. **3** Eta irequi vkan çuenean bigarren cigulua, ençun neçan bigarren animala, cioela, Athor eta ikussac. **4** Eta ilki cedin berce çaldi gorrhatsbat, eta haren gainean iarrria cenari eman cequion lurretic baquea ken ahal leçan, eta elkar hil leçaten: eta eman cequion hari ezpata handibat. **5** Eta irequi vkan çuenean hirurgaren cigulua, ençun neçan hirurgaren animala, cioela, Athor eta ikussac. Eta beha neçan, eta huná, çaldi beltzb: eta haren gainean iarriric cegoenac, çuen balençabat bere escuan. **6** Eta ençun neçan vozbat laur animalén artean, cioela, Chenicabat ogui bihi dinero batetan,

eta hirur chenica garagar dinero batetan: eta mahatsarnoari eta olioari eztieceála calteric egui. **7** Eta irequi vkan çuenean laurgarren cigulua, ençun neçan laurgarren animalaren voza, cioela, Athor eta ikussac. **8** Eta beha neçan, eta huná, çaldi pherdatsbat, eta haren gainean iarriric cegoenaren icena cen Herioa: eta Iffernua çarrayón hari, eta hæy eman cequien bothere lurraren laurdenaren gainean, hiltzezo ezpataz, eta gossetez, eta heriotzez, eta lurreco bassa bestiéz. (Hadēs g86) **9** Eta irequi vkan çuenean borzgarren cigulua, ikus nitzan aldare azpian, laincoaren hitzagatic eta maintenitzen çuten testimoniageagatic heriotara eman içan ciradenén arimác: **10** Eta ceuden oihuz ocengui, ciotela, Noiz artean, laun sainduá eta eguiatiá, eztuc iugeatzen eta mendecatzen gure odola lurrean habitatzen diradenetaric? **11** Eta eman cequitzén batbederari arropa churiac, eta erran cequien reposa litecen oraino dembora appurbat, hayén cerbitzari quideac, eta hayén anaye hec-ere beçala heriotara eman behar ciradenac compli litezqueno. **12** Guero beha neçan irequi vkan çuenean seigarren cigulua, eta huná, lur ikaratze handibat egui cedin, eta iguzquia beltz cedin bilozco çacubat beçala, eta ilhargui gacia odola beçalaca cedin. **13** Eta içarrac cerutic eror citecen lurrera, ficotzeac bere fico chimalac iraizten dituen beçala haice handiz erabilten denean. **14** Eta ceruä retira cedin liburu itzultzen dembat beçala: eta mendi eta isla guciаc bere lekuetaric alda citecen. **15** Eta lurreco regueac, eta princeac, eta abratsac, eta capitainac, eta potentac, eta sclabo guciаc, eta libre guciаc gorde citecen lecetan eta mendietaco hartoquétan: **16** Eta erraiten cerauecen mendiey eta harriey, Eror çaitenze gure gainera eta estal gaitzaque throno gainean iarrria denaren beguithartetic, eta Bildotsaren hiratic. **17** Ecen ethorri da haren hiraren egun handia: eta nor da iguriquiren ahal duena?

7 Eta gauça hauén ondoan ikus nitzan laur Aingueru ceudela lurraren laur corneretan, çadutzatela lurreco laur haiceac, haiceric ezlaguiançat lurraren gainean, ez itsassoaren gainean, ez arbore baten-ere gainean. **2** Guero ikus neçan berce Ainguerubat igaiten cela iguzqui ialguitetic lainco vicieren cigulua quela: eta oihu egui ciecén ocengui laur Aingueru lurrari eta itsassoari calte eguitea eman içan çayeney, **3** Cioela, Eztaguieçuela calteric lurrari, ez itsassoari, ez arboréy, gure laincoaren cerbitzariac bere belarretan seignala ditzaqueguno. **4** Eta ençun neçan seignalatu içan ciradenén contua, ehun berroguey eta laur milla seignalaturic Israeleco haourréne leinu guciataric: **5** Iudarenleinutic, hamabi milla seignalaturic: Rubenenleinutic, hamabi milla seignalaturic: Gad-enleinutic, hamabi milla seignalaturic: **6** Aser-enleinutic, hamabi milla seignalaturic: Nephthalireleinutic, hamabi milla seignalaturic: Manasserenleinutic, hamabi milla seignalaturic: **7** Simeonleinutic, hamabi milla seignalaturic: Leuireleinutic, hamabi milla seignalaturic: Isacharenleinutic, hamabi milla seignalaturic: **8** Zabulon-enleinutic, hamabi milla seignalaturic: Ioseph-enleinutic, hamabi milla seignalaturic: Beniaminenleinutic, hamabi milla seignalaturic: **9** Gauça hauén ondoan beha neçan, eta huná, tropela handi nehorc conta ecin ceçaqueen-bat, gende eta leinu eta populu eta mihi guciataric, throno aitzinean eta

Bildotsaren presentián ceudela, arropa luce churiz veztituac, eta palmác bere escuetan: **10** Eta oihuz ceuden ocengui, cioitel, Saluamendua gure lainco throno galnean larria denaganic eta Bildotsaganic. **11** Eta Ainguera guciéc assistitzen çuten thronoaren, eta Ancianoén eta laur animalén inguruán: eta bere buruäc egotz citzaten throno aitzinera bere beguitartén gainera, eta adora ceçaten laincoa. **12** Cioitala, Amen: laudorio, eta gloria, eta sapientia, eta esquer, eta ohore, eta puissancea, eta indar gure laincoari secula seculacotz. Amen. (*aiōn g165*) **13** Orduan har ceçan hitza Ancianoetaric batec, ciostala, Arropa luce churiz veztitu hauc nor dirade, eta nondic ethorri dirade? **14** Eta erran nieçon, launa, hic badaquic. Eta erran cieçadan, Hauc dituc afflictione handitaric ethorri içan diradenac: eta ikuci vkan citié bere arropa luceac eta churitut Bildotsaren odolean. **15** Halacotz dituc laincoaren throno aitzinean, eta hura cerbitzatzen dié egun eta gau haren templean: eta thronoan larria dena habitaturen duc horiequin. **16** Eztituc gosseturen ez egarrituren guehiagoric, ez horién gainera eztic ioren iguzquiac, ez beroc batec-ere. **17** Ecen thronoaren erdian den Bildotsac bazcaturen citic eta guidaturen vretaco ithuri vicietara: eta ichucaturen dic laincoac nigar vr gucia horién beguietaric.

8 Eta irequi vkan çuenean çazpigarran cigulua, silentio egun cedin ceruän oren erditubat. **2** Eta ikus nitzan çazpi Ainguera laincoaren aitzinean assistitzen dutenac, eta eman cequitzén çazpi trumpetta. **3** Eta berce Ainguerubat ethor cedin eta egon cedin aldare aitzinean, vrrhezco encenserbat çuela: eta eman cequión anhitz perfum, Saindu gucién orationequin offrenda litzançat, throno aitzinean den aldare vrrhezcoaren gainean. **4** Eta igan cedin perfumén kea, Sainduén orationequin, Aingueraüren escutic laincoaren aitzinera. **5** Eta har ceçan Aingueraäc encensera, eta bethe ceçan hura aldareco sutic, eta egotz ceçan lurrera: eta eguiñ citecen igorciriac eta vozac eta chistmistac eta lur ikaratze. **6** Eta çazpi trumpetták cituzten çazpi Aingueraäc prepara citecen trumpettáz ioitera. **7** Eta lehen Aingueraäc io ceçan trumpettáz, eta eguiñ ceçan babaçuça eta su odol nahasteca, eta egotz citecen lurrera, eta arborén heren partea, erre cedin, eta belhar pherde gucia erre cedin. **8** Eta bigarren Aingueraäc io ceçan trumpettáz, eta mendi handi suz erratten cen-bat beçala egotz cedin itsassora: eta itsassoaren heren partea odol eguiñ cedin. **9** Eta hil cedin itsassoan ciraden creatura vicitze çutenen herén partea: eta vncien herén partea deseguin cedin. **10** Guero herén Aingueraäc io ceçan trumpettáz, eta eror cedin cerutic içar handi irachequibat, çucibat beçala, eta eror cedin fuuioen herén partera, eta ithur vretara. **11** Eta iççarraren icena erraiten da, Absinthio: eta vrén herén partea Absinthio bilha cedin: eta anhitz guïçon hil cedin vretaric, ceren karmindu içan baitziraden vrac. **12** Guero Laurgarren Aingueraäc io ceçan trumpettáz, eta io cedin iguzquiaren herén partea, eta ilharguiaren herén partea, eta iççaren herén partea: hala non hayen herén partea ilhun baitzedin, eta egunaren herén parteac etzuen arguirc eguiten, ez gauärenac halaber. **13** Orduan ikus eta ençun neçan Ainguerubat hegaldatzent celu ceruären erdiaz,cioela ocengui, Maledictione, maledictione, maledictione lurreco habitantey, berce hirur Ainguueruc ioren dituzten trumpetta soinuacgatic.

9 Orduan borzgarren Aingueraäc trumpettáz io ceçan, eta ikus neçan iççarbat cerutic lurrera eroria, eta eman cequión abysmeco putzuaren gakoa. (*Abyssos g12*) **2** Eta irequi ceçan abysmeco putzua, eta altcha cedin putzuko kea, labe handi batetaco kea beçala: eta ilhund cedin iguzquia eta airea putzuko ketic. (*Abyssos g12*) **3** Eta ketic ilki citecen othiac lurrera, eta bothere eman cequién lurreco scorpionéc duten beçalaco botherea. **4** Eta erran cequién ezlaguioten calteric lurreco belharrari ez eceinere pherderi, ez eceinere arboreri: baina solament laincoaren seignalea bere belarretan etzuten guïçoney. **5** Eta eman cequién ez hec hil litzaten, baina tormenta litzaten borz hilebethet, eta hayen tormentá licen scorpionezco tormentá guïçona io duqueenecoa beçala. **6** Eta egun hetan guïçonec herioa bilhaturen duté, eta eztuté eridenen: eta desiraturen duté hiltzera, eta heroiac ihes eguiñen du hetaric. **7** Eta othien formá cen çaldi bataillara apprestatuén irudico, eta ciraden hayén buru gainetan vrrhea ciruditen coroac beçalacoac: eta hayén beguitharteac ciraden guïçonén beguitharteac beçala. **8** Eta cituzten biloac, emaztén biloac beçala: eta hayén hortzac ciraden lehoinenac beçala. **9** Eta cituzten halacretac burdin halacretac beçala: eta hayen hegalénhotsa, anhitz, çaldic combatera laster equiten duteneco carreta hotsa beçala. **10** Eta cituztén buztanac scorpionenac irudi: eta cituztén eztenac bere buztanetan: eta hayén botherea cen guïçoney calte eguitea borz hilebethet. **11** Eta çuten bere gaineco reguetzát abysmeco Aingueraü, ceinec bautu icen Hebraicoz, Abaddon, eta Grec-ez Apollyon erran nahi baita deseguilea. (*Abyssos g12*) **12** Maledictionebat iragan da, eta huná, ethorten dirade oraino bi maledictione guero. **13** Orduan seigarren Ainguerauc io ceçan trumpettáz, eta ençun neçan vozbat laincoaren beguiñ aitzinean den aldare vrrhezcoaren laur adarretaric proceditzen cenic, **14** Ciotsala seigarren Ainguera trumpettá çuenari, Lachaitzac laur Ainguera Euphrateco fluuo handi gainean estecatuc diradenac. **15** Lacha citecen bada laur Aingueraäc, baitziraden appainduac oreneicotz eta eguneicotz eta hilebethecotz eta vrthecotz, hil deçatençat guïçonén herén partea. **16** Eta çaldizco armadaren contua cen hoguey millatan hamar milla: eta ençun neçan hayén contua. **17** Eta hunela ikus nitzan caldiac visionean: eta hayén gainetan iarriac ciradené, cituztela szuco eta hyacinthezco eta suprezco halacretac: eta çaldíen buruäc ciraden lehoienburuäc beçala: eta hayén ahoetaric ilkien cen su, eta ke eta suphre. **18** Eta hirur gauça hauçaz hil içan cen guïçonén herén partea, diot, suaz, eta keaz, eta hayén ahotic ilkien cen suphreaz. **19** Ecen hayén botherea cen hayén ahoan eta hayén buztanetan: ecen hayén buztanac sugeac irudi ciraden, cituztela buruäc, ceinéz calte equiten baitzuten. **20** Eta goítico guïçon plaga hauçaz hil etziradenac bere escuezco obretaric etzitecen emenda, adora ezlitzatençat deabruac eta vrrhezco eta cilharreco eta cobrezco eta harrizco eta çurezco idolác, ceinéz ecin ikus baitecaquete ez ençun, eta ecin ebil baititezque: **21** Eta etzitecen emenda bere guïça-erhaitequetaric, ez bere poçoinquerietaric, ez bere paillardicetaric, ez bere ohoinquerietaric.

10 Orduan ikus neçan berce Ainguera borthitzbat cerutic iausten cela, hodeibatez inguratua ceinen buruan baitzén

orçadarra: eta haren beguithartea cen iguzquia beçala, eta haren oinac suzco habeac beçala. 2 Eta çuen bere escuan liburutcho irequibat: eta eçar ceçan bere oin escuina itsas gainean, eta ezquerra lur gainean. 3 Eta oihu egüin ceçan ocengui, lehoin batec orroa eguiten duenean beçala: eta oihu egüin vkan çuenean, çazpi igorciric bere vozac pronuntia citzaten. 4 Eta çazpi igorciric bere vozac pronuntiatu vkan cituzzenean, nic nahi nituen scribatu: baina ençun neçan vozbat cerutic ciostala, Seignalitzac çazpi igorciric pronuntiatu dituzten gauçác, eta hec ezitzála scriba. 5 Eta itsassoaren gainean eta lurraren gainean cegoela ikussi vkan nuen Aingueruäc, altcha ceçan bere escua cerura, 6 Eta iura ceçan secula seculacotz vici denaz, ceinec creatu baititu ceruä eti harten diraden gauçác, eta lurrera eta harten diraden gauçác, eta itsassoa eta harten diraden gauçác, ecen guehiago demboraric eztela içanen: (aión g165) 7 Baina çazpigarren Aingueruären vozeco egunetan trompettáz ioiten hassiren denean acabaturen datela laincoaren mysterioa, bere cerbitzari Prophetey declaratu vkan drauen beçala. 8 Eta cerutic ençun vkan nuen voza, berriz minça cedin enequin, eta erran ceçan, Habil, eta har eçac itsassoaren gainean eta lurraren gainean dagoen Aingueruären escuco liburutcho irequia. 9 Eta ioan nendin Aingueruágana niotsala lidan liburutchoa. Eta erran cieçadan, Har eçac, eta irets eçac: eta hire sabela karminduren dic: baina hire ahoan eztzi içanen duc eztia beçala. 10 Har neçan bada liburutchoa Aingueruären escutic, eta irets neçan: eta cen ene ahoan eztia beçala eztzi: baina irets vkan nuenean, ene sabela karmin cedin. 11 Orduan erran cieçadan, Prophetizatu behar drauec berriz anhitz populuri, eta genderi, eta mihiri, eta regueri.

11 Eta eman cequidau canaberabat bergabat irudiric, eta presenta cedin Ainguerubat, ciostala, laiqui adi, eta neuritzac laincoaren templea eta aldarea, eta harten adoratzan dutenac. 2 Baina iraitzac campora temple lekoretic den salá, eta ezteçála hura neurit: ecen eman içan ciayec Gentiley, eta Ciuitate saindua ohondicaturen dié berroguey eta bi hilebethez. 3 Baina emanen diraea hura neureric bi testimoniori, ceinéc, prophetizaturen baituté milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez, çacuz veztituac diradela. 4 Hauc dituc bi oliuác eta bi candelér lurreco launaren presentián daudenac. 5 Eta baldin nehorc hæy gaizquiric egüin nahi badraue, sua ilkiten duc hayén ahotic, eta iresten citic hayén etsayac: ecen baldin nehorc gaizquiric egüin nahi badraue, harc hunela heriotara eman behar dic. 6 Hauc dié bothere ceruären ersteco, viric eztaguian hayén prophetiazco egunetan: eta dié bothere vren gainean, hayen odoletara conuertitzeco, eta lurraren acoztatzeco plaga oroz noiziere nahi baituqueite. 7 Eta acabatu duqueitenean bere testimoniagea abysmetic igaiten den bestiá, guerla egüinen dic hayen contra, eta garaithuren citic eta hilien: (Abyssos g12) 8 Eta hayen gorputzac etzanen dituc Ciuitate handico placetan, cein deitzen baita spiritualqui Sodoma eta Egypte, non gure launare crucificatu içan baita. 9 Eta ikussiren citié leinuétacoéc, eta populuetacoéc, eta mihietaocoéc, eta nationetacoéc, hayen gorputzac hirur egun eta erdiz, eta eztiquee permettituren hayen gorputzac eçar ditecen sepulturatan. 10 Eta lurreco habitantec bozcarlo vkanen dié hayén gainean, eta atseguein harturen dié:

eta presentacigorriren dirauecél elkarri: ceren bi Propheta hauc tormentatu dituzeizten lurrean habitant diradenac. 11 Baina hirur egun eta erdiren buruän vicitezco spiritu laincoaganicoa hetara sarthuren datec, eta egonen diratec bere oinén gainean, eta iciapen handi eroriren datec hec ikussiren dituzeiztenen gainera. 12 Guero ençun dié voz handibat cerutic, hæy diostela, Igan çaitzezte huná: eta igan dituc cerura hodey batetan: eta ikussi citié bere etsayéc. 13 Eta oren hartañ lur ikaratze handi egui içan duc: eta Ciuitatearen hamargarren partea erori içan duc, eta hil içan dituc lur ikaratze hartañ çazpi milla guiçon, eta berceac icitu içan dituc, eta eman diraucoé gloria ceruco laincoari. 14 Bigarren maledictionea iragan içan da: eta huná hirurgarren maledictionea ethorriren da sarri. 15 Eta çazpigarren Aingueruäc io ceçan trompettáz, eta voz handiac egui citecen ceruän, ciotela, Eguin içan dirade mundu hunetaco resumác, gure launaren eta Christ harenaren resuma, eta regnituren du secula seculacotz. (aión g165) 16 Orduan hoguey eta laur Anciano laincoaren aitzinean bere alkietan iarriric ceudenéc, egotz citzaten bere buruäc bere beguithartén gainera, eta adora ceçaten laincoa, 17 Ciotela, Esquerrac drauzquiagu hiri lainco laun bothere-gucitacoá, Cein baitaiz, eta Baihincén, eta Ethorteco baitaiz, ceren hartu duán eure puissançá handia, eta ceren hassi duán eure resumá: 18 Eta asserretu içan dituc Gentilac, eta ethorri içan duc hire hirá, eta hilén demborá, iugea ditecençát, eta eman dieceançát saria eure cerbitzari Prophetey, eta saindvey, eta hire icenaren beldur diraden chipiey eta handiey: eta deseguin ditzançát lurra deseguiten dutenac. 19 Orduan irequi cedin laincoaren templea ceruän, eta ikus cedin haren alliançazco Arká haren templean: eta egui cedin chistmistr etihots eta lur ikaratze, eta babaçuca handi.

12 Eta ikus cedin signo handibat ceruän, Emazte iguquizaz inguratubat, ceinen oinén azpian baitzén ilhargua, eta buruän hamabi içarrezzo coroabat. 2 Eta içorra içanez heyagoraz cegoen erdi beharrezco minez, eta tormenta iragaiten çuen erdi cedinçát. 3 Ikus cedin berce signobat-ere ceruän, eta huná, dragoin gorharats handibat, çazpi buru ciutenic eta hamar adar: eta bere buruètan çazpi diadema. 4 Eta haren buztanac tiratzen çuen ceruco içarrén herén partea, eta egotz citzan hec lurrera: eta gueldi cedin dragoina emazte erdi behar guenaren aitzinean, erdi çatenean, haren haourra irets leçançát. 5 Eta erdi cedin seme ar batez ceinéc gobernatu behar baitzituen natione guciac burdinazco berga batez: eta harrapa cedin haren haourra laincoagana eta haren thronora. 6 Eta emazteac ihes ceguijan desertu batetara, non baitu lekuia laincoaz appainduric, han hura haz deçatençát milla eta ber-ehun eta hiruroguey egunez. 7 Eta egui cedin bataillatzen dragoinaren contra, eta dragoina combatitzen cen eta haren Aingueruäc: 8 Baina etziraden borritzénac içan, eta hayén lekuia etzedin guehiagoric eriden ceruän. 9 Eta iraitz cedin dragoin handia, sugue çahar hura, Deabru eta Satan deitzen dena, ceinec mundu gucia seducitizen baitu: iraitzi içan da bada lurrera, eta haren Aingueruäc harequin iraitz citecen. 10 Eta ençun neçan voz handibat cioela ceruän, Orain egui da

saluamendua, eta indarra, eta gure laincoren resumá, eta Christ harenaren botherea: ecen gure anayén accusaçalea iraitzi içan da, ceinec accusatzen baitzituen gure laincoaren aitzinean egun eta gau. **11** Bainha hec garaithu içan çazquio Bildotsaren odolaren causaz eta bere testimoniageco hitzaren causaz, eta bere viciac eztitzute guppidá vkan heriorano. **12** Halacotz çáitezte aleguera, ceruäc eta hetan habitatzen çaretená. Maledictione lurreco eta itsassoco habitantey: ecen iautsi da deabrua çetara, hira handiz betheric, nola baitaqui ecen dembora appurbat baduela. **13** Ikussi vkan çueñean bada dragoinac ecen iraitzi içan cela lurrera, persecuta ceçan arraz erdi içan cen emaztea. **14** Bainha eman içan çazcan emazteari arrano handi batenic bi hegäl, hegaldal ledinçát suguearen aitzinetic desertura, bere lekura, non hatzen baita dembora batetacotz eta demborétacotz eta demboraren erditacotz. **15** Eta iraitz ceçan sugueac emaztearen ondoan bere ahotic vr fluuiobat beçala, hura harrapa eraci leçançat fluuioaz. **16** Bainha aiuta ceçan lurrac emaztea, eta irequi ceçan lurrac bere ahoa, eta hurrupa ceçan dragoinac bere ahotic iraitzi vkan çuen fluuioa. **17** Orduan asserre cedin dragoina emaztearen contra, eta ioan cedin guerla eguitera haren hacico goíticoén, laincoaren manamenduac beguiratzen dituztenén eta Iesus Christen testimoniagea dutenén contra. Eta gueldi nendin itsassoco sable gainean.

13 Orduan ikus neçan bestiabat itsassotic igaiten cela, çazpi buru eta hamar adar cituenic, eta bere adar gainetan hamar diadema: eta bere buru gainetan basphemiotaco icenbat. **2** Eta nic ikussi vkan nuen bestiác Leoparta irudi çuen, eta haren oinac ciraden hartzarenac beçalaco: eta haren ahoa lehoinaren ahoa beçalaco: eta eman cieçon hari dragoinac bere puissançá, eta thronoa, eta bothere handi. **3** Eta ikus neçan haren buruetaric bat heriotara çauria beçala, baina haren heriotaraco çauria sendatu içan cen: eta miraculuz cegoela lur gucia iarreiqui cequión bestiari. **4** Eta adora ceçaten, bestiari bothere eman ceraucan dragoina, eta adora ceçaten bestiá, ciotela, Nor da bestia irudi duenic? haren contra nor combati ahal daite? **5** Eta eman cequión aho gauça handiac eta blasphemioac pronuntiatzen cituena, eta eman cequión bothere berroguey eta bi hilebetheren complitzeo. **6** Eta irequi ceçan bere ahoa blasphematzera laincoaren contra, blasphema litzançát haren icena, eta haren tabernaclea, eta ceruán diradenac. **7** Eta eman cequión sainduén contra-ere guerla eguitea, eta häyz garaitzea: eta eman cequión bothere leinu, eta mihi, eta natione ororen gainean. **8** Eta adoratzen çutén hura lurreco habitant guciéc, ceinén icenac ezpañirade scribatuac, munduaren fundationetic hil içan den Bildotsaren vicitzeco liburuän. **9** Baldin nehorc beharriric badu, ençun beça. **10** Baldin nehorc captiuitatera eramaiten badu, captiuitatera eramanen da bera: baldin nehorc ezpataz hil badeça, behar da hura ezpataz hil dadiñ: hemen da sainduén patientiá eta fedea. **11** Guero ikus neçan, berce bestiabat igaiten cela lurretic, eta cituen bi adar Bildotsarenac irudi: baina dragoina beçala minçó cen. **12** Eta harc lehen bestiaren bothere gucia exercitzen çuen haren presentiá: eta eguiten çuen, lurrac eta hartaco habitanté adora leçaten leheneco bestia hura, ceinen heriotaraco çauria

sendatu içan baitzén. **13** Eta signo handiac eguiten cituen, hambat non sua cerutic lurrera eraits eraciten baitzuen guiçonén aitzinean. **14** Eta seducitizen cituen lurreco habitantac signoén causaz, ceinén eguitea eman içan baitzayón bestiaren aitzinean: ciostela lurreco habitantey, eguin lieçoten imaginabat bestia hari, cein ezpataz çauri içan baitzén, baina viztu içan da. **15** Eta hari eman cequión, bestiaren imaginari spiritu eman lieçón, eta bestiaren imaginá minça ledin, eta eguiñ leçan, bestiaren imaginá adoratzen ezluten guciac, hil litecen. **16** Eta eguiten çuen, guciéc, chippiec eta handié, abratséc eta paubréc, libréc eta sclaboéc hartzen baitzuten mercabat bere escu escuinean, edo bere belarretan. **17** Eta nehorc ecin eros leçan edo sal mercá lueneç baicen, edo bestiaren icena, edo haren icenaren contua. **18** Hemen da sapientiá: adimenduric duenac conta beça bestiaren icena: ecen contua guiçonarena da, eta haren contua, sey ehun eta hiruroguey eta sey.

14 Orduan beha neçan, eta huná, Bildotsa cegoen Siongo mendi gaínean, eta harequin ehun eta berroguey eta laur milla, çutela haren Aitaren icena scribatua bere belarretan. **2** Eta ençun neçan vozbat cerutic vr handién hotsa beçala, eta igorciri handi baten hotsa beçala: eta ençun neçan bere guitarraç ioiten cituzten guittarrarién soinubat: **3** Eta cantatzen çutén quasi cantu berribat throno aitzinean, eta laur animalén, eta Ancianoén aitzinean: eta nehorc ecin ikas ceçaqueen cantua ehun eta berroguey eta laur milléc baicen, cein baitirade lurretic erossiac: **4** Hauc dirade emaztequin satsatu eztriradenac: ecen virgina dirade: hauc dirade Bildotsari darreitzanac norat-ere ioan baitadi: hauc dirade guiçonén artetic erossiac, primitia laincoari eta Bildotsari sanctificatuac. **5** Eta hayén ahoan ezta eriden enganioric: ecen macula gabe dirade laincoaren throno aitzinean. **6** Guero ikus neçan berce Ainguerubat ceruären arteaz hegaldatzen cela, Euangelió eternala çuela, euangeliza liecençat lurreco habitantey, eta natione, eta leinu, eta mihi, eta populu guciari: (*aiōnios g166*) **7** Cioela ocengui, Çareten beldur laincoaren, eta hari gloria emoçye: ecen ethorri da haren iugemenduaren ordua: eta adora eçaque ceruä eta lurra eta itsassoa eta vr ithurriac eguiñ dituena. **8** Eta berce Ainguerubat iarreiqui cequión, cioela, Erori da erori Babylon, ciuitate handi hura, ceren bere paillardicaren hirataco mahatsarnoaz natione guciac edaran vkan baititu. **9** Eta heren Aingueraü iarreiqui cequión, cioela ocengui, Baldin nehorc adora badeça bestiá eta haren imaginá, eta har badeça haren mercá bere belarrean edo bere escuan, **10** Harc-ere edanen du laincoaren hiraco mahatsarnotic, bay, mahatsarno pur haren hiraco copara hustutic: eta tormentaturen da suz eta suphrez Ainguera sainduén aitzinean eta Bildotsaren aitzinean. **11** Eta hayén tormentaco kea althaturen da secula seculacotz: eta eztute vkanen paussuric ez egun ez gau adoratzen dutenéc bestiá eta haren imaginá, eta baldin nehorc har badeça haren icenaren mercá. (*aiōn g165*) **12** Hemen da sainduén patientiá: hemen dirade laincoaren manamenduac eta Iesusen fedea beguiratzen dituztenac. **13** Orduan ençun neçan vozbat cerutic, ciostala, Scriba eçac, Dohatsu dirade launean hiltzen diraden hilac hemendic harat. Bay, dio Spirituác: ecen reposatzen dirade bere nequetaric, eta bere obrác iarreiquiten çaitzé. **14** Eta beha

neçan, eta huná hodey churibat: eta hodey gainean norbeit cegoen iarriric guiçona irudi çuenic, çuela bere buru gainean vrrhezco coroabat, eta bere escuan iguitey çorrotzbat. **15** Eta berce Ainguerubat ilki cedin templetec, oihuç çayola ocengui, hodey gainean iarriric cegoenari, Eçarrac eure iguiteya, eta vztá errequeita eçac: ecen ethori çaic errequeitatzeo ordua: ecen lurreco vztá çorhitu duc. **16** Orduan eçar ceçan hodey gainean iarriric cegoenac, bere iguiteya lurrera: eta errequeita cedin lurra. **17** Eta berce Ainguerubat ilki cedin ceruco templetec, çuela harc-ere iguitey çorrotzbat. **18** Eta berce Ainguerubat ilki cedin aldaretic, çuela bothere suaren gainean, eta ocengui oihu eguiñ cieçón iguitey çorrotza çuenari, ciela, Eçarrac eure iguitey çorrotza, eta mendemaitzac lurreco mahastico mulkoac: ecen hartango mahatsac onthu dituc. **19** Eta eçar ceçan Aingueruäc bere iguitey çorrotza lurrera, eta mendema ceçan lurreco mahastia, etaigor ceçan laincoaren hiraren laco handira. **20** Eta lacoa aurizqui cedin Ciuitatetic campoan: eta ilki cedin odol lacotic çamarién bridetarano, milla eta sey ehun estadiotan.

15 Guero ikus neçan berce signobat ceruän handirc eta miraculuzcoric, Çazpi Aingueru, cituztela azquen çazpi plagác ecen heçaz da laincoaren hira complitu. **2** Eta ikus neçan beirazco itsassobat beçala suz nahastecatua: eta victoria eraman vkan çutenac bestiaganic, eta haren imaginaganic, eta haren mercaganic, eta haren icenaren contuaganic, ceudela itsasso beirazco irudian, eta cituztela laincoaren guittarrá: **3** Eta cantatzen çutén laincoaren cerbitzari Moysesen canticoa, eta Bildotsaren canticoa, ciotela, Handi eta miraculuzco dituc hire obrác, lainco laun bothere gucitacoa: iusto eta eguiazco dituc hire bideac, sainduén Regueá. **4** Nor ezta hire beldur içanen, launa, eta norc eztu glorificaturen hire icena? ecen saindu bakoitza aiz hi: ecen gente guciak ethorriren dituc, eta adoraturen dié hire aitzinean: ceren hire iugemenduaç manifestatu içan baitirade. **5** Eta gauça hauén buruán beha neçan, eta huná, irequi cedin testiomaniageco Tabernaclearen templea ceruän. **6** Eta ilki citecen templetec çazpi plagác cituzten çazpi Aingueruäc, veztituric liho purez eta churiz, vrrhezco guerricopez bulhar inguruètan guerricatuac. **7** Eta laur animaletaric batec eman cietzén çazpi Aingueruey çazpi ampola vrrhezcoric, lainco secula seculacotz viciaren hiraz betheac. (aión g165) **8** Eta bethe cedin templea laincoaren maiestatetic: eta haren puissançatic ilkiten cen keaz: eta nehor ecin sar ceiten templean çazpi Aingueruén çazpi plagác compli litezqueno.

16 Orduan ençun neçan voz handibat templetec, ciostela çazpi Aingueruëy, Çoazte eta issuritzaque laincoaren hiraren çazpi ampolác. **2** loan cedin bada lehen Aingueruä, eta issur ceçan bere ampolá lurrera, eta eguiñ cedin plagabat gaitzic eta damutacoric bestiaren mercá çuten guiçonén contra, eta haren imaginá adoratzan çutenen contra. **3** Eta bigarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá itsassora, eta sarrasquibaten odola beçalaca cedin eta itsassoco arima vici gucia hil cedin. **4** Eta herén Aingueruäc issur ceçan bere ampolá fluuioetara eta vr ithurrietara, eta odol bilha citecen. **5** Eta ençun neçan vretaco Aingueruä, ciela, lusto aiz launa, Aicena eta Incena eta

Saindua: ceren gauça hauc iugeatu baitituc: **6** Ceren Sainduén eta Prophetén odola issuri vkan baituté, hic- ere odol eman vkan drauec edatera: ecen digne dituc. **7** Eta ençun neçan bercebat Sainctuariotic, ciela, Segurqui, lainco laun bothere gucitacoá, eguiazco eta iusto dituc hire iugemenduaç. **8** Guero laugarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá iguazquia, eta hari eman cequión guiçonén suz erratzea. **9** Eta erre citecen guiçonac bero handiz, eta blasphema ceçaten, plaga hauén gainean bothere duen laincoaren icena: eta etzitecen emenda hari gloria eman lieçotençát. **10** Guero borzgarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá, bestiaren throno gainera: eta eguiñ cedin haren resumá ilhumbeçü: eta mastacatzen cituztén bere mihiac dolorearen handiz. **11** Eta blasphema ceçaten lainco ceruoca bere doloreacgatc eta çauriacgatc: eta etzitecen emenda bere obretaric. **12** Guero seigarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá Euphratesco fluvio handira: eta agor cedin hartaco vra, appain ledinqât iguazqui ilkite aldeco Reguén bidea. **13** Eta ikus nitzan ilkiten dragoinaren ahotic, eta bestiaren ahotic, eta propheta falsuén ahotic, hirur spiritu satsu iguelén irudicoric: **14** Ecen badirade deabruén spiritu, signoac eguiten dituztenac, eta lurreco eta mundu orotaco reguetera ioaiten diradenac hec bil ditzatencatc lainco bothere gucitacoaren egun handi hartaco bataillara. **15** (Huná, ethorten naiz ohoina beçala: dohatsu da iratzari dagoena, eta bere abillamenduaç beguiratzen dituena, billuzgorreric ebil eztadinçat, eta nehor haren laidoa ikus ezteçançat) **16** Eta bil citzaten, Hebraicoz Arma-gedon deitzen den lekura. **17** Guero çazpigarren Aingueruäc issur ceçan bere ampolá airera: eta ilki cedin voz handibat ceruco templetec throno aldetic, ciela, Eguin da. **18** Orduan eguiñ cedin chistmistr eta hots eta igorciri: eta lur ikaratzet handia eguiñ cedin, nolacoric ezpaita içan guiçonac lurraren gainera diradenaz gueroztic, lur ikaratzeric diot hain handirc. **19** Eta eguiñ cedin ciuitate handi hura hirur partetara, eta Gentilén ciuitateac eror citecen, eta Babylon handiá ethor cedin memoriotara laincoaren aitzinean, hari bere hiraren indignationezco mahatsarno coparen emaiteco. **20** Eta isla oroc ihes eguiñ ceçan, eta mendiac etzitecen guehiagoric eriden. **21** Eta harriabar handirc talentbat beçalacoric iauts cedin cerutic guiçonetara. eta blasphema ceçaten laincoa guiconéc harriabarreco plagaren causaz: ecen harc eguiñ çuen plagá guczico handia içan da.

17 Orduan ethor cedin çazpi ampolác cituztén çazpi Ainguerutaric bat, eta minça cedin enequin, ciostala, Athor, eracutsireñ drauat anhitz vren gainean iarriric dagoen paillardara handiaren damnationea: **2** Ceinequin paillardatu baitute lurreco reguéc, eta haren paillardicazco mahatsarnoaz horditu içan baitirade lurreco habitantac. **3** Eta spirituz desertu batetara eraman nençan: eta ikus neçan emaztebat, bestia escarlata coloretaco, blasphemiatoç icenez bethe, çazpi buru eta hamar adar ciutuen baten gainean iarrria. **4** Eta emaztea cen abillatua pourpraz eta escarlataz, eta vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz, copa vrrhezcobat bere paillardicazco abominationez eta satsutassunez betheba bere escuan çuela. **5** Eta bere belarrean icen-bat scribaturic, Mysterio, Babylon handia, lurreco paillardicén eta abominationén amá. **6** Eta ikus neçan emaztea sainduén odolaz, eta lesusen martyroén odolaz

horditua, eta hura ikussiric, mireste handiz mirets neçan. 7 Eta erran cieçadan Aingueraüc, Cergatic miresten duc? nic erranen drauat emaztearen, eta hura ekarten duen bestia çazpi burutacoaren eta hamar adarretacoaren mysterioa. 8 Ikussi vkan duán bestiá, içan duc, eta eztuc guehiagoric: eta igaiteco duc abysmetic, eta perditionetara ioaiteco: eta miresiren dié lurreco habitantéc (ceinén icenac ezpaitira de scribatuac vicitzeco liburuán munduaren hatseandanic) dacussatenean bestiá, cein baitzén, eta ezpaita, eta alabaina baita. (*Abyssos* g12) 9 Hemen da adimendu sapientia duena. Çazpi buruäc, çazpi mendiac dirade ceinén gainean emaztea iarría baita. 10 Eta regueac çazpi dirade: borzac erori dirade, eta bat bada, bercea ezta oraino ethorri: eta dathorreanen behar du harc dembora appurbat egon. 11 Eta bestiá cein baitzén, eta ezpaita, hura çortzigarren reguea da, eta çazpietaric da, eta galtzera doa. 12 Eta hamar adar ikussi dituánac, hamar regue dituc ceinéc resumá ezpaitute oraino hartu, baina bothere regue beçala oren batez harturen dié bestiarequin. 13 Hauc conseillu berbat dié, eta bere puissançá eta authoritatea bestiari emanen diarocóe. 14 Hauc bildotsaren contra combatituren dituc, eta Bildotsa garaithuren ciayec: ecen iaunén laun duc, eta reguén Regue: eta harequin diradenac dituc deithuac eta elegituac eta fidelac. 15 Guero erran cieçadan, ikussi dituán vrac, non paillardá iarría baita, dituc populuac, eta tropelac, eta gendeac, eta mihiac. 16 Eta bestián ikussi dituán hamar adarrac dituc paillardiari gaitz eritziren draucatenac, eta hura desolaturen dié eta haren haraguia ianen eta bera, suan erreren dié. 17 Ecen laincoac ecarri dic hayén bihotzeten, egun deçaten harc placer duena, eta consenti ditecen, eta eman dieçoten bere resumá bestiari laincoaren hitzak compli daitezqueno. 18 Eta ikussi vkan duán emaztea duc Ciuitate handi hura ceinec baitu bere resumá lurreco reguén gainean.

18 Eta gauça hauen ondoan ikus neçan berce Ainguerubat iausten cela cerutic, bothere handia çuela: eta argui cedin lurra haren gloriáz: 2 Eta oihuz iar cedin botheretsuqui voz handiz, cioela, Erori da, erori da Babylon handi hura, eta egun içan da deabruén habitatione, eta spiritu satsu ororen eta hegaztina satsu eta execrable ororen retrigune: 3 Ecen haren paillardiçaren hirazco mahatsarnotic edan vkan dute gente guciéc, eta lurreco reguéc harequin paillardatu vkan dute: eta lurreco merkatariac haren delicietaco abrastassunetic abrastu içan dirade. 4 Eta ençun neçan berce vozbat cerutic, cioela, Ilki çaitetez hartaric ene populuá, haren bekatuetan participant etzaretençát, eta haren plaguetaric recebi eztecaçuençát. 5 Ecen haren bekatuac elkarri iarreiqui içan çazica cerurano, eta orhoit içan da laincoa haren iniquitatéz. 6 Renda ieçoçue harc egun vkan drauçuen beçala: eta paga ieçoçue doblea bere obrén araura: harc erautsi vkan drauçuen copán eman ieçoçue doblea. 7 Cembaçt bere buruä glorificatu vkan baitu, eta deliciotan içan baita, emoçue hambat tormenta eta nigar: ecen bere bihotzean erraiten du, larria nago reguina, eta eznaiz alhargun, eta vrthueriaric eztacusquet. 8 Halacotz egun batez ethorriren dirade haren plagác, herio eta vrthueria eta gossete: eta suz erreren da: ecen lainco launa borthitz da, ceinec iugeaturen baitu hura. 9 Eta nigar eguinen duté harçaz eta

deithore haren gainean lurreco reguéc, harequin paillardatu dutenéc eta deliciosqui vici içan diradenéc, dacusqueitenean haren erratzeco kea: 10 Vrrun daudela haren tormentaren beldurrez, dioitela, Elas, elas, Babylon ciuitate handiá, ciuitate borthitzá nola hire condemnationea oren batez ethorri içan den! 11 Lurreco merkatariéc-ere nigar eguinen duté eta deithore haren gainean, ceren nehorc ezpaitu hayén marchandiatic erosten guehiagoric: 12 Marchandiça vrrhezcoric, eta cilharrezcoric, eta harri preciatuzcoric, eta perlazcoric, eta crespazcoric, eta pourprezcoric, eta cetazcoric, eta escarlatazcoric, eta vssain onetaco çur mota gucitacoric, eta yuoirezco vnci gucitacoric, eta vnci gucizco çur preciatuzcoric, eta cobrezcoric, eta burdinazcoric, eta marbrezcoric: 13 Eta canela, eta vssain on, eta vnguentu, eta encensu, eta mahatsarno, eta olio, eta irin flore fin, eta ogui bihi, eta behor eta ardi, eta çaldi, eta carriot, eta sclabo, eta guiçonén arima. 14 (Hire arimaren desirezco fructuac ioan ditun hireganic, eta gauça delicatu eta excellent guciac galdu içan çazquin: eta eztitun guehiagoric gauça hec eridenen) 15 Gauça hauén merkatariac bada abrastu içanic vrrun harenganic egonen dirate haren tormentaren beldurrez, nigarrez eta deithorez daudela. 16 Eta dioitela, Elas, elas, Ciuitate handia, cein baitzén cespaz vezitua, eta pourpraz, eta escarlataz, eta baitzén vrrhestatua vrrhez, eta appaindua harri preciatuz eta perlaz; nola oren batez desolatu içan dirade hain abrastassun handiac? 17 Vnci pilotu guciac-ere, eta vncietaco compainia gucia, eta marineraç eta cembatec-ere itsassoan baitiharducate, vrrun egonen dirade. 18 Eta haren erratzeco kea dacussatenean, heyagoraz iarriren dirate, dioitela, Cein ciuitate cen ciuitate handi hunen pareric? 19 Eta errhauts egotziren duqueite bere buru gainetara, eta heyagora eguinen duqueite nigarrez eta deithorez daudela, eta dioitela, Elas, elas, ciuitate handiá, ceinetan abrastu içan baitziraden itsassoan vncircicuten guciac, haren magnificencia handitic, nola oren batez deseguin içan den! 20 Alegueradi haren gainean ceruá, eta çuec Apostolu eta Propheta sainduác: ecen laincoac iugeatu vkan du çuen causá, harçaz den becembatean. 21 Guero har ceçan Aingueru borthitzbatec harribat, errota harri handibat beçalacoric, eta iraitz cecan itsassora, cioela, Hunelaco indarrez iraitziren da Babylone ciuitate handia, eta ezta guehiagoric eridenen. 22 Eta guittarrarién, eta musicianoén, eta chirula, eta trompeta soinularién vozic eztatec hitan guehiagoric ençunen: ez cer-ere officiato den officieric batre eztatec guehiagoric hitan eridenen: eta errota harriarenhotsa eztatec guehiagoric hitan ençunen: 23 Eta candela arguiac eztic arguirc eguinen hitan guehiagoric, eta sposoaren eta sposaren voza eztuc hitan guehiagoric ençunen, ceren hire merkatariac lurreco prince baitziraden, ceren hire poçoinqueríz seducitu içan baitirade natione guciac. 24 Baina harta Prophetén eta Sainduén odola eriden içan da, eta lurraren gainean heriotara eman içan diraden gucienena.

19 Gauça hauen ondoan ençun neçan tropel anhitzen voz handibat ceruán, cioela, Halleluja: saluatione, eta gloria, eta ohore, eta puissança gure lainco launari dagoca. 2 Ecen eguiazco dirade eta iusto haren iugemenduac: ceren bere paillardiçá lurra corrupitu vkan duen paillarda handiaz iustitia

eguin vkan baitu, eta bere cerbitzarien odola haren escuetan mendecatu vkan baitu. **3** Eta berriz erran ceçaten Halleluia: eta haren kea igan cedin secula seculacotz. (*aïon g165*) **4** Eta hoguey eta laur Ancianoéc eta laur animaléc egotz citzaten bere buruäc bere beguihartén gainera, eta adora ceçaten throno gainean iarriric dagoen laincoa, ciotela, Amen, Halleluia. **5** Eta vozbat thronotic ilki cedin, cioela, Lauda eçaque gure laincoa haren cerbitzari guciéć, eta haren beldur çaretan chipiéć eta handiéć. **6** Guero ençun neçan tropel handi baten hotsa beçala, eta vr handién hotsa beçala, eta igorciri handién hotsa beçala, ciotela, Halleluia, ecen regnati vkan du gure lainco laun bothere gucitacoac. **7** Boz eta aleguera gaitecen, eta demogun hari gloria: ecen ethorri dirade Bildotsaren ezteyac, eta haren emaztea appaindu da. **8** Eta eman içan çayó crespe purez eta arguitzen duenez vezti ledin: ecen crespá, Sainduén iustificationeac dirade. **9** Orduan erran cieçadan, Scriba eçac, Dohatsu dirade Bildotsaren ezteyetaco affarira deithuac. Erran cieçadan halaber, laincoaren hitz hauc eguiazco dituc. **10** Eta egotz neçan neure buruä haren oinén aitzinera hura adora neçançát: eta erran cieçadan, Beguirauç eztaglián: hire cerbitzari quide nauc, eta hire anayén, ceinéc bautite lesusen testimoniagea. laincoa adora eçac: ecen lesusen testimoniagea duc prophetiazco Spiritua. **11** Guero ikus neçan ceruä irequiric, eta huná, çaldi churibat, eta haren gainean iarriric cegoena deitzen cen Fidela eta Eguiatia, eta iustoqui iudicatzan duena eta combatitzen dena. **12** Eta haren beguiac ciraden su-garra beçala, eta haren buru gainean cen anhitz diadema, eta çuen scribus icena harc berac baicen eçagutu vkan eztuena: **13** Eta cen odolez tintatu arropa batez veztitua: eta haren icena deitzen da IAINCOAREN HITZA. **14** Eta ceruän diraden armadác iarreiñuten çaldu churiz, veztituric crespa churiz eta purez. **15** Eta haren ahotic ilkiten cen ezpata çorrotzbait, harçaz io ditzançát nationeac: ecen harc gobernaturen ditu hec burdin berga batez: eta hura da lainco bothere gucitacoaren hissizco eta hirazco mahatsarno lacoa aurizquiren duena. **16** Eta çuen bera veztidurán eta ichterrean scribus icen haur, REGVEN REGVEA, ETA IAVNEN IAVNA. **17** Guero ikus neçan Ainguerubat iguzquieran barna cegoela, ceinec oihu eguin baitzeçan ocengui, ciostela ceruären arteaz hegaldatzen ciraden chori gucier, Çatozte, eta bil çatezze lainco handiaren affaria, **18** lan deçaçuençát reguén haraguia, eta capitainén haraguia, eta borthitzten haraguia, eta çalduen haraguia, eta hayén gainean iarriric daudenena, eta libre eta sclabo, chipi eta handi gucién haraguia, **19** Guero ikus nitzan bestiá eta lurreco regueac eta hayen armadác bilduric guerla eguitera çaldu gainean iarriric cegoenaren contra eta haren armadaren contra. **20** Eta bestiá hatzaman cedin, eta propheta falsu haren aitzinean signoac eguin cituena harequin, ceinéz seducitu baitzituen bestiaren mercá harta vkan çutenac, eta haren imaginá adoratu vkan çutenac: viciric iraitzi içan dirade bi hauc suzco stang suphrez çachecan batetara: (*Limnë Pyr g3041 g4442*) **21** Eta goiticoac hil içan ciraden çaldu gainean iarriric cegoenaren ahotic ilkiten cen ezpatáz: eta chori guciac asse citecen hayén harquietaric.

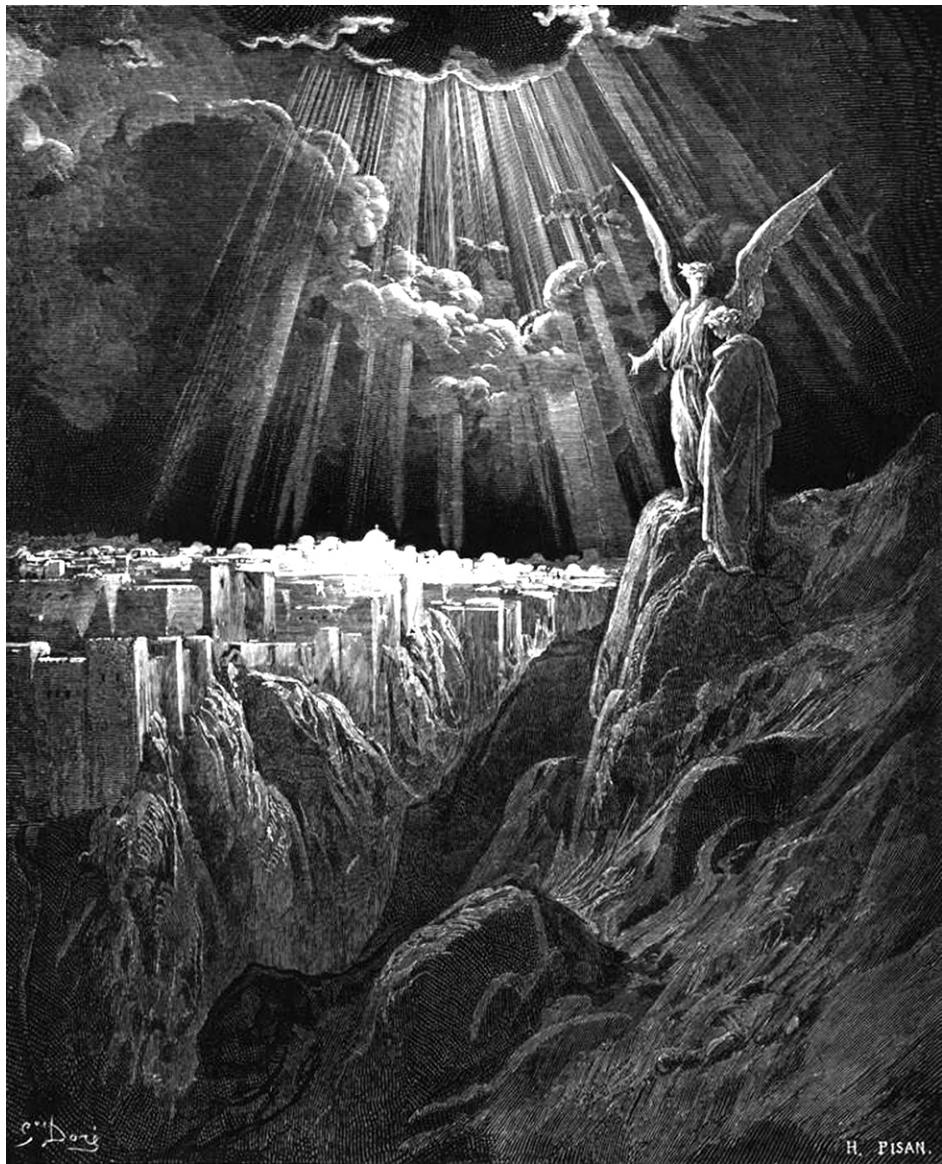
20 Guero ikus neçan Ainguerubat iausten cela cerutic abysmeco gakoa çuela, eta cadena handibat bere escuan. (*Abyssos g12*) **2** Eta hatzaman ceçan dragoina, suge çaharra, cein baita deabruä eta Satan, eta esteca ceçan hura milla vrthetacotz. **3** Eta irion ceçan hura abysmera, eta erts ceçan hura, eta ciguila ceçan haren gainean, gendeac guehiagoric seduci eztitançát, milla vrtheac compli daitezqueno: eta guero behar da lacha dadin dembora gutibatetacotz. (*Abyssos g12*) **4** Guero ikus nitzan alkiac, eta iar citecen hayén gainetan gendeac, eta iugemendua eman cequien: eta lesusen testimoniageagatic, eta laincoaren hitzagatic buruä edequi içan çazitzenén arimác, eta ceinéc ezpaitzuten adoratu bestiá ez haren imaginá, eta ezpaitzutén hartu vkan haren mercá bere belarretan edo bere escuetan, eta vicico dirade eta regnituren duté Christequin milla vrthez. **5** Baino goitico hilac eztirade resuscitaturen milla vrthe compli daitezqueno: haur da lehen resurrectionea. **6** Dohatsu eta saindu da lehen resurrectionean parte duena, hayén gainean bigarren herioac eztu bothereric: baina içanen dirade laincoaren eta Christen sacrificadore, eta regnituren duté harequin milla vrthez. **7** Eta complitu diratenean milla vrtheac lachaturen date Satan bere presoindegutic. **8** Eta ilkirene date seduci ditzançát lurraren laur corneretan diraden nationeac, Gog eta Magog, hec congrega ditzançát batailla: ceinén contua baita itsassoco sablea beçala. **9** Eta igan citecen lurraren çaballassunera, eta ingura ceçaten Sainduén campoa, eta Ciuítate maitea: baina iauts cedin sua laincoaganic cerutic, eta irets citzan hec. **10** Eta hec seducitizen cituen deabrua, iraitz cedin suzco eta suphrezco stagnera, non baitirade bestiá eta propheta falsua: eta tormentaturen baitirade egun eta gau secula seculacotz. (*aïon g165, Limnë Pyr g3041 g4442*) **11** Guero ikus neçan throno handi churibat, eta norbeit haren gainean iarría, ceinen aitzinetic ihes egui baitzeçen lurrac eta ceruäc, eta etzedin hayendaco lekuri eriden. **12** Eta ikus nitzan hilac chipiac eta handiac laincoaren aitzinean ceudela, eta liburuä irequi citecen: eta berce liburubat irequi cedin, cein baita vicitzeço liburua: eta iugea citecen hilac liburuètan scributuac ciraden gaucetaric, bere obrén aaura. **13** Eta renda citzan itsassoac hartan ciraden hilac: herioac-ere eta iffernua renda citizen hetan ciraden hilac: eta iugemendua eguin cedin batbederaren obrén aaura: (*Hadès g86*) **14** Eta iffernua eta herioa egotzi içan ciraden suzco stagnera: haur da bigarren herioa. (*Hadès g86, Limnë Pyr g3041 g4442*) **15** Eta nor-ere ezpaitzedin eriden vicitzeço liburuän scributuric, suzco stagnera iraitz cedin. (*Limnë Pyr g3041 g4442*)

21 Guero ikus neçan ceru berribat eta lur berribat: ecen lehen ceruä eta lehen lurra ioan içan cen: eta itsassoa etzen guehiagoric. **2** Eta nic loannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuítate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. **3** Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiconequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren poplu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco. **4** Eta ichucaturen del laincoac nigar chorta gucia hayén beguiataric: eta herioa guehiagoric ezta içanen ez vrthueriaric, ez heyagoraric, ez nequeric: ecen leheneco gauçac

iragan dirade. 5 Eta erran ceçan throno gainean iarria cenac, Huná, gauça guciac berri eguiten ditut. Eta erran cieçadan, Scriba eçac: ecen hitz haue fidelac dituc eta equiazcoac. 6 Eta erran cieçadan, Eguin da: ni naiz a eta w, hatsea eta fina. Nic egarri denari emanen draucat vicitzeco ithur vretic, dohainic. 7 Garaithuren duenac, heretaturen ditu gauça guciac: eta içanen natzayo hari lainco, eta hura içanen çait niri seme. 8 Baina beldurtiey, eta increduley, eta execrabley, eta guïça-erhailey, eta paillarteuy, eta poçoçaley, eta idolatrey, eta queçüti guciyey partea assignatua dagote suz eta suphrez dachecan stagnean, cein baita bigarren herioa. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Orduan ethor cedin enegana çazpi ampola azquen çazpi plaguéz betheac vkan cituzten çazpi Aingueruetaric bat, eta minça cedin enequin, cioela, Athor, eracutsiren drauat Bildotsaren emazte sposa. 10 Eta eraman nençan spiritutan mendi handi eta gora batetara, eta eracuts cieçadan Ierusalemeco Ciuitate saindu handia, iausten cela cerutic laincoaganic: 11 laincoaren gloria çuela: eta haren arguia cen harri gúcizco preciatua irudi, iaspe harri crystalera tiratzen duena beçala. 12 Eta çuen murrailla handibat eta gorabat, cituela hamabi bortha, eta borthetan hamabi Ainguero: eta icenac scribatuac: cein baitirade Israeleco hamabileinuetaco haourréen icenac 13 Orient aldetik, hirur bortha: Aquilonetic hirur bortha: Egú-erditic hirur boltha: etaOccidentetic, hirur bortha. 14 Eta Ciuitatearen muraillác cituen hamabi fundament, eta hetan Bildotsaren hamabi Apostoluén icenac. 15 Eta enequin minço cenac çuen vrrezco canaberabat, Ciuitatearen eta haren borthén eta haren muraillaren neurtzeco. 16 Eta Ciuitatea bera cen quarratua, eta haren lucetassuna cen hambat nola çabaltassuna: eta neurit ceçan Ciuitatea vrrezco canaberáz, hamabi milla stadiotaco, eta ciraden haren lucetassuna, eta çabaltassuna eta goratassuna bardin. 17 Guero neurit ceçan haren muraillá ehun eta berroguey eta laur bessotaco, guïçonaren neurriz, cein baita Aingueroürena. 18 Eta cen haren muraillaco bastimendua iaspez: baina Ciuitatea bera cen vrre purez, beira pura irudi. 19 Eta Ciuitatearen muraillaco fundamentac ciraden harri preciatu guciaz ornatuac: lehen fundamenta cen iaspez: bigarrena, sapphirez: herena, chalcedonez: laurgarrena, smaraudez: 20 Borzgarrena, sardonyxez: seigarrena, sardoinez: çazpigarrena, chrysolitez: çortzigarrena, berylez: bedratzigarrena, topazez: hamargarrena, chrysoprasez: hamecagarrena, hyacinthez: hamabigarrena, amethystez. 21 Eta hamabi borthác ciraden, hamabi perla, batbederatan bat: eta borthetaric batbedera cen perla bederaz. Eta Ciuitateco plaçá cen vrre purez, beira gúcizco arguia beçala. 22 Eta ezneçan templeric ikus hartan: ecen lainco laun bothere gúcitacoa da hartaco templea, eta Bildotsa. 23 Eta Ciuitateac eztu iguzquiren edo ilharguireñ beharric, harten arquitzeo: ecen laincoaren gloriáç arguitu du hura, eta haren arguia da Bildotsa. 24 Eta saluatu içan diraten nationeac haren arguien ebilireñ dirade: eta lurreco reguéc bere gloriá eti ohorea hartara ekarriren duté. 25 Eta hartaco borthác eztirade ertsiren egunáz: ecen ezta gauic han içanen. 26 Eta ekarriren da Gentilén gloriá eti ohorea hartara. 27 Ezta sarthuren hartara gauça satsutzen duenic batre, edo

abominationeric eta falseriaric eguiten duenic: baina solament Bildotsaren vicitzeco liburuün scribaturic daudenac.

22 Guero eracuts cieçadan vr viciizo fluuio purbat, crystalac beçala arguiten çuenic, laincoaren eta Bildotsaren thronitic heldu cela. 2 Eta haren plaçaren erdian eta fluuioaren alde bietaric cen vicitzeco arborea ekartentu hamabi fructu, hilebethe oroz emaiten çuela bere fructua, eta arborearen hostoac Gentilén ossassunetacotz. 3 Eta gauça maradicaturic batre ezta içanen guehiagoric: baina laincoaren eta Bildotsaren thronoa hartaç içanen da, eta bere cerbitzariéç cerbitzaturen duté hura. 4 Eta ikussiren duté haren beguithartea, eta haren icena hayén belarretan içanen da. 5 Eta gauic han ezta içanen, eta candela arguireñ, ez iguzqui arguireñ beharric eztuté: ecen lainco launca arguiten ditu hec: eta regnaturen duté secula seculacotz. (aión g165) 6 Guero erran cieçadan, Hitz hauc fidelac dituc eta equiazcoac: eta Propheta sainduén lainco launac igorri vkan dic bere Aingueroü, bere cerbitzarietey eracuts dietzençat sarri eguin behar diraden gauçá. 7 Huná, heldu naiz sarri: dohatsu da liburu hunetaco prophetiazzo hitzac beguiratzen dituena. 8 Eta ni naiz Ioannes gauça hauc ençun eta ikussi titudana. Eta ençun eta ikussi ondoan egotz neçan neure burú gauça hauc eracusten cerauzquidian Aingueroüren oinén aitzinera adora neçançat: 9 Eta erran cieçadan, Beguirauc eztaguián: ecen cerbitzariquide nauc hire, eta hire anaye Prophetén, eta liburu hunetaco hitzac beguiratzen dituztenén: laincoa adora eçac. 10 Guero erran cieçadan, Eztitzála ciguila liburu hunetaco prophetiazzo hitzac: ecen demborá hurbil duc. 11 Iniusto dena biz iniusto oraino: eta satsu dena satsu biz oraino: eta iusto dena iustifica bedi oraino: eta saindu dena sanctifica bedi oraino. 12 Eta huná, ethorten naiz sarri: eta ene alocairua enequin da, renda dieçodançat batbederari haren obrá içanen den beçala. 13 Ni naiz a eta w, hatsea eta fina, lehena eta azquena, 14 Dohatsu dirade haren manamenduac beguiratzen dituztenac: çucen dutençat vicitzeco arborean, eta borthetaric sar ditecençat Ciuitatera. 15 Baina campoan içanen dirade orac, eta poçoçaleac, eta paillartac, eta guïça-erhaileac, eta idolatreac, eta norc-ere maite baitu eta eguiten falseria. 16 Nic lesusec igorri vkan dut neure Aingueroü gauça haur testifica lietzäquençat Elicétan. Ni naiz Dauid-en çaina eta generationea, Içar arguiten duena eta goicecoa. 17 Eta Spirituac eta Sposac erraiten duté, Athor. Eta ençuten duenac, erran beça, Athor. Eta egarri dena, bethor: eta nahi duenac har beça, vicitzeco vretic dohainic. 18 Ecen protestatzen draucat liburu hunetaco prophetiaren hitzac ençutem dituen guciari, Baldin nehorç gauça hauye eratchequi badiecé, eratchequiren drautz hari laincoac liburu hunetan scribatus diraden plagáç. 19 Eta baldin nehorç ken badeça deus prophetia hunen liburuco hitzeturic, kenduren du laincoac haren partea vicitzeco liburutic, eta Ciuitate saindutic, eta liburu hunetan scribatus diraden gaucetaric. 20 Gauça hauçaz testificatzen duenac dio, Segur banatorque sarri: Amen. Bay, athon Iesus launa. 21 Iesus Christ gure launaren gratia dela çequin gucioquin. Amen.

Eta nic loannesec ikus neçan Ierusalem berrico Ciuitate saindua iausten cela laincoaganic cerutic, appaindua sposa bere senharrarençat appaindubat beçala. Eta ençun neçan voz handibat cerutic, cioela, Huná, laincoaren tabernaclea guiçonequin da, eta habitaturen da hequin, eta hec haren populu içanen dirade, eta laincoa bera hequin içanen da hayén lainco.

Apokalipsia 21:2-3

Irakurleentzako Gida

Euskara at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Hiztegia

Euskara at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Hiztegia +

AionianBible.org/Bibles/Basque---Basque-NT/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Erromatarrei 10:7
Apokalipsia 9:1
Apokalipsia 9:2
Apokalipsia 9:11
Apokalipsia 11:7
Apokalipsia 17:8
Apokalipsia 20:1
Apokalipsia 20:3

Eginak 3:21
Eginak 15:18
Erromatarrei 1:25
Erromatarrei 9:5
Erromatarrei 11:36
Erromatarrei 12:2
Erromatarrei 16:27
1 Korintoarrei 1:20
1 Korintoarrei 2:6
1 Korintoarrei 2:7
1 Korintoarrei 2:8
1 Korintoarrei 3:18
1 Korintoarrei 8:13
1 Korintoarrei 10:11
2 Korintoarrei 4:4
2 Korintoarrei 9:9
2 Korintoarrei 11:31
Galaziarrei 1:4
Galaziarrei 1:5
Efesoarrei 1:21
Efesoarrei 2:2
Efesoarrei 2:7
Efesoarrei 3:9
Efesoarrei 3:11
Efesoarrei 3:21
Efesoarrei 6:12
Filipoarrei 4:20
Kolosarrei 1:26
1 Timoteori 1:17
1 Timoteori 6:17
2 Timoteori 4:10
2 Timoteori 4:18
Titorri 2:12
Hebrearrei 1:2
Hebrearrei 1:8
Hebrearrei 5:6
Hebrearrei 6:5
Hebrearrei 6:20
Hebrearrei 7:17
Hebrearrei 7:21
Hebrearrei 7:24
Hebrearrei 7:28
Hebrearrei 9:26
Hebrearrei 11:3
Hebrearrei 13:8
Hebrearrei 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Joan 2:17
2 Joan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Apokalipsia 1:6
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 4:9
Apokalipsia 4:10
Apokalipsia 5:13
Apokalipsia 7:12
Apokalipsia 10:6
Apokalipsia 11:15
Apokalipsia 14:11
Apokalipsia 15:7
Apokalipsia 19:3
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 22:5

aīdios

Erromatarrei 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
Joan 4:14
Joan 6:51
Joan 6:58
Joan 8:35
Joan 8:51
Joan 8:52
Joan 9:32
Joan 10:28
Joan 11:26
Joan 12:34
Joan 13:8
Joan 14:16

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
Joan 3:15
Joan 3:16
Joan 3:36
Joan 4:14
Joan 4:36
Joan 5:24
Joan 5:39
Joan 6:27
Joan 6:40
Joan 6:47
Joan 6:54
Joan 6:68

Joan 10:28
Joan 12:25
Joan 12:50
Joan 17:2
Joan 17:3
Eginak 13:46
Eginak 13:48
Erromatarrei 2:7
Erromatarrei 5:21
Erromatarrei 6:22
Erromatarrei 6:23
Erromatarrei 16:25
Erromatarrei 16:26
2 Korintoarrei 4:17
2 Korintoarrei 4:18
2 Korintoarrei 5:1
Galaziarrei 6:8
2 Tesalonikarrei 1:9
2 Tesalonikarrei 2:16
1 Timoteori 1:16
1 Timoteori 6:12
1 Timoteori 6:16
2 Timoteori 1:9
2 Timoteori 2:10
Titor 1:2
Titor 3:7
Filemoni 1:15
Hebrearrei 5:9
Hebrearrei 6:2
Hebrearrei 9:12
Hebrearrei 9:14
Hebrearrei 9:15
Hebrearrei 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Joan 1:2
1 Joan 2:25
1 Joan 3:15
1 Joan 5:11
1 Joan 5:13
1 Joan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Apokalipsia 14:6

eleēsē

Erromatarrei 11:32

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6
Hadēs
Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Eginak 2:27
Eginak 2:31
1 Korintoarrei 15:55
Apokalipsia 1:18
Apokalipsia 6:8
Apokalipsia 20:13
Apokalipsia 20:14

Limnē Pyr

Apokalipsia 19:20
Apokalipsia 20:10
Apokalipsia 20:14
Apokalipsia 20:15
Apokalipsia 21:8

Sheol

Hasiera 37:35
Hasiera 42:38
Hasiera 44:29
Hasiera 44:31
Zenbakiak 16:30
Zenbakiak 16:33
Deuteronomioa 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Erregeak 2:6
1 Erregeak 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Salmoak 6:5
Salmoak 9:17
Salmoak 16:10
Salmoak 18:5
Salmoak 30:3
Salmoak 31:17
Salmoak 49:14
Salmoak 49:15
Salmoak 55:15
Salmoak 86:13
Salmoak 88:3
Salmoak 89:48

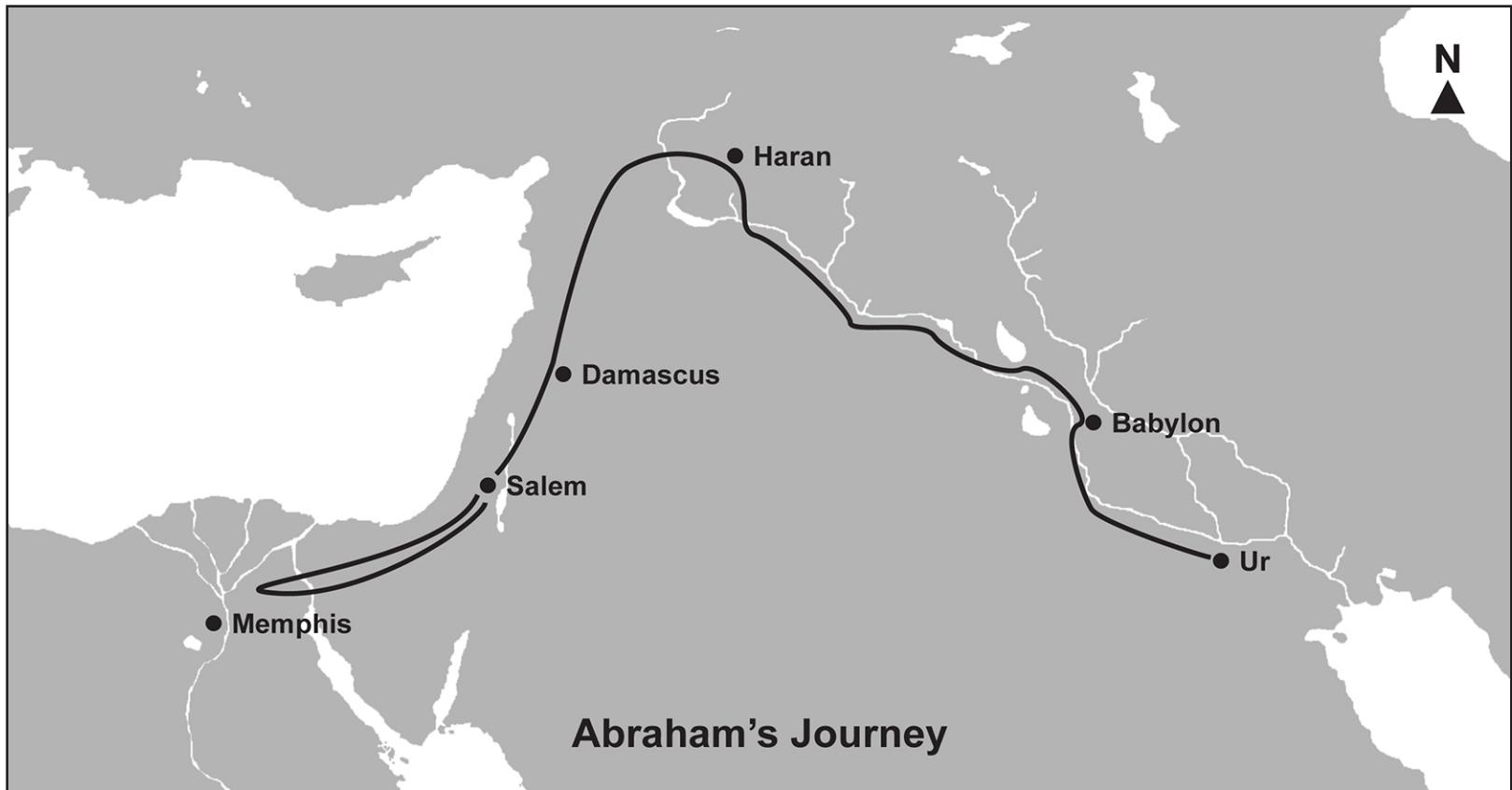
Salmoak 116:3
Salmoak 139:8
Salmoak 141:7
Esaera Zaharrak 1:12
Esaera Zaharrak 5:5
Esaera Zaharrak 7:27
Esaera Zaharrak 9:18
Esaera Zaharrak 15:11
Esaera Zaharrak 15:24
Esaera Zaharrak 23:14
Esaera Zaharrak 27:20
Esaera Zaharrak 30:16
Kohelet 9:10
Kantarik Ederrena 8:6
Isaias 5:14
Isaias 7:11
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Oseas 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pedro 2:4

Questioned

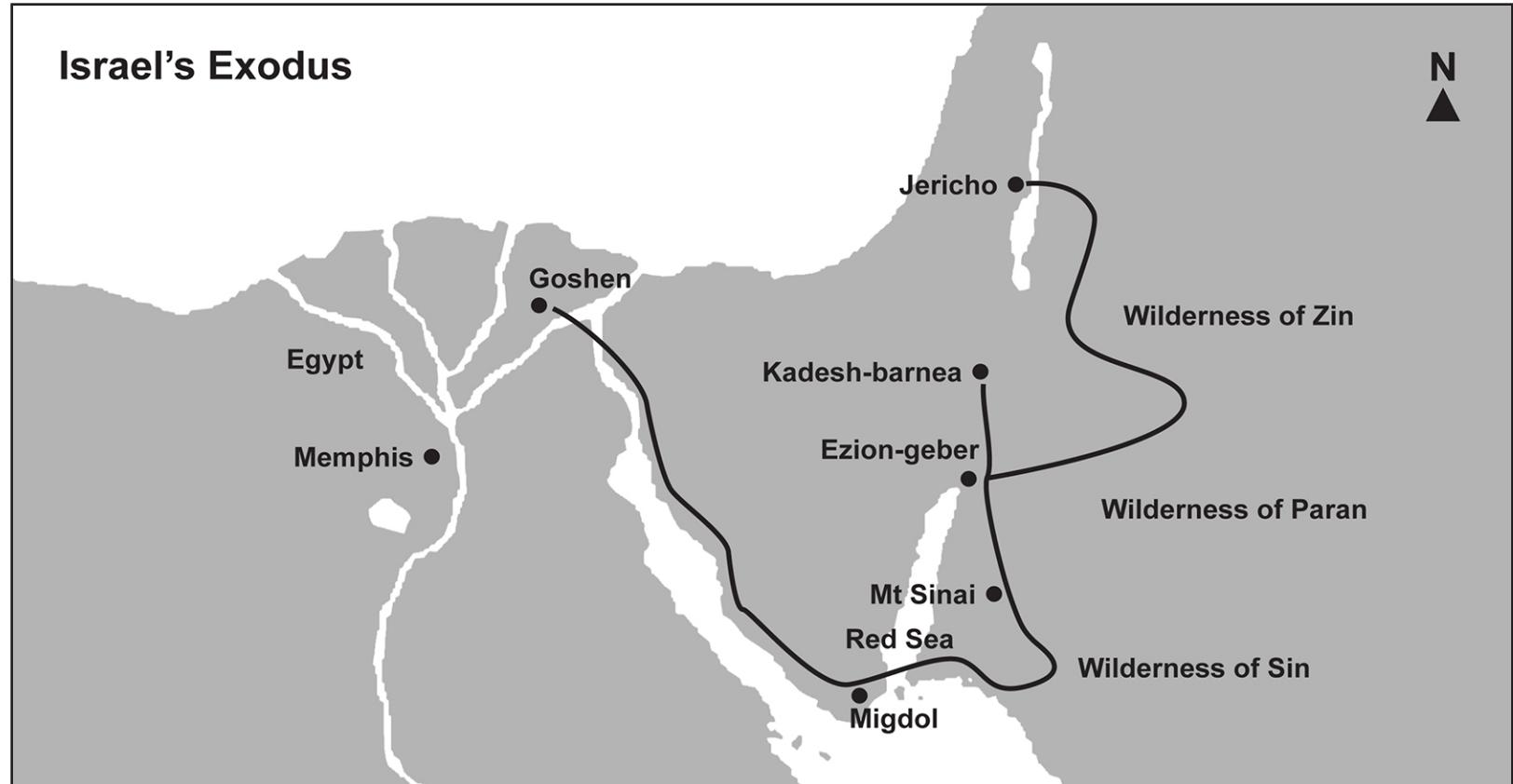
2 Pedro 2:17

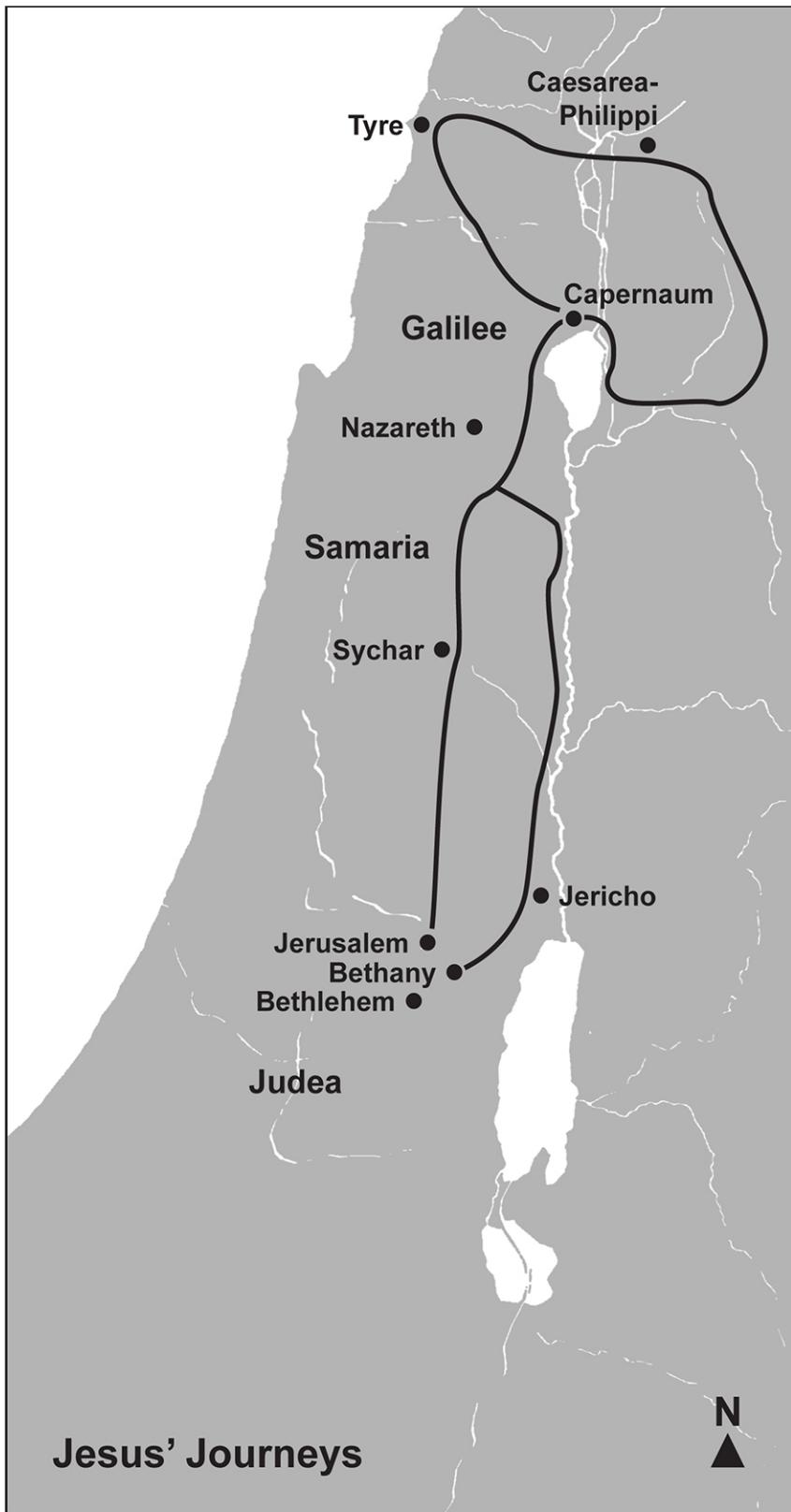
Fedez Abrahamec deithu cenean obedi ceçan laincoa, heretagetan hartu behar çuen lekura ioan ledinçát, eta parti cedin norat ioaiten cen etzaquialaric. - Hebrearrei 11:8

Israel's Exodus

N

Bada, Faraonec populaigorri çuenean, Jaunac etzituen eraman hauço diren Filistindarren lurrerako bidetic: beldurrez-eta guerla ikusten beren contra alchatzen, urriqui çaquioeten eta guibelerat bihur Egiptora. - Ecsoda 13:17

Jesus' Journeys

N
▲

Ecen guïçonaren Semea-ere ezta ethori cerbitzatu içatera, baina cerbitzatzen, eta bere viciaren anhizengaitan rançoinetan emaitera. - Markos 10:45

PAVLEC Iesus Christen cerbitzariac Apostolu içatera deithuac, lainkoaren Euangilioaren predicatzeko bereciac. - Erromatarrei 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Patua

Euskara at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament Hadēs, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) Limnē Pyr, 6) Paradise, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail,*" Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up,*" Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid,*" because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Çoazte bada eta iracats itzaçue gende guciac: batheyatzen dituçuela Aitaren eta Semearen eta Spiritu sainduaren icenean: - Mateo 28:19